LJ P III

534000

DUKE
UNIVERSITY
LIBRARY

Treasure Room

5-37

35

5 N

~~6107~~

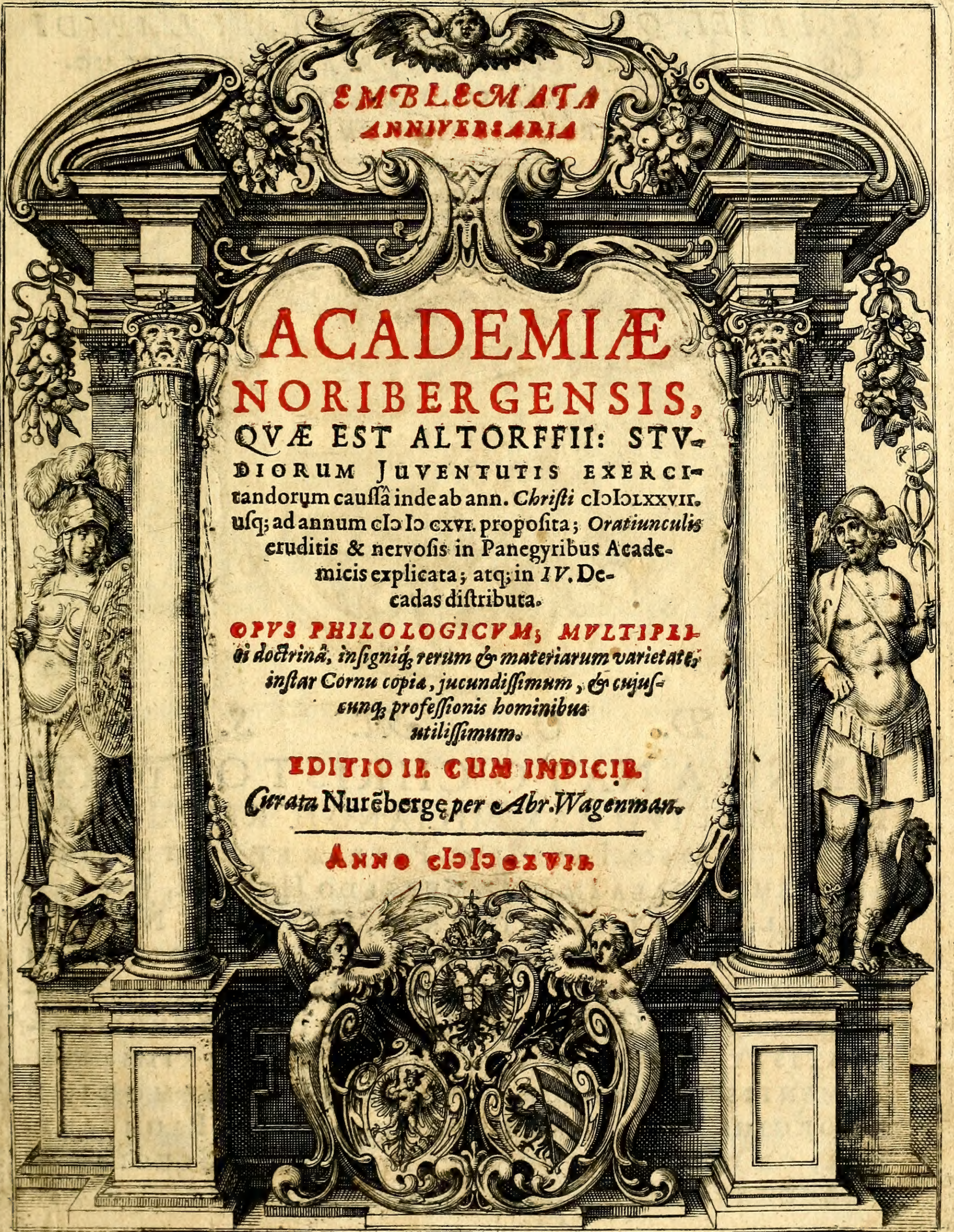
~~1510~~ 14

Emblematy

D 25

F. VI

+

EMBLEMATA ANNIVERSARIA

ACADEMIÆ NORIBERGENSIS,

QVÆ EST ALTORFFII: STVDIORUM JUVENTUTIS EXERCITANDORUM cauſſâ inde ab ann. *Chriſti* cIↄIↄLXXVII. uſq; ad annum cIↄ Iↄ cXVI. propoſita; *Oratiunculis* eruditis & nervoſis in Panegyribus Academicis explicata; atq; in *IV.* Decadas diſtributa.

OPUS PHILOLOGICUM; MULTIPLICI doctrinâ, inſigniq; rerum & materiarum varietate, inſtar Cornu copiæ, jucundiſſimum, & cujuſcunq; profeſſionis hominibus utiliſſimum.

EDITIO II. CUM INDICIB.

Curata Nurēbergę *per Abr. Wagenman.*

ANNO cIↄIↄcXVII.

TYPVS ET INSCRIPTIO NVMMI ARGENTEI, QVI FVNDAMENTALI LAPIDI COLLEGII ALTORFFINI, AD POSTERITATIS MEMORIAM, ANNO P.S. ∞IↃLXXI. DE MORE VETERI INSERTUS FUIT.

D. O. M. S.

ANNO A NATO CHRISTO MDLXXI.
ROM. IMP. DIVO MAXIMILIANO II. RESPUBLICA NORIBERGENSIS, PATRIBUS-PATRIÆ ET SEPTEMVIRIS EIUSDEM ANDREA IM-HOF, SEBALDO HALLER, JODOCO TETZEL, BALTHASARO DERRER, GABRIELE NÜTZEL, GEORGIO VOLCKAMER, ET THOMA LÖFFELHOLTZ; TUM OPPIDI PRÆFECTO BALTHASARO PAUMGARTNER; DOMUM HANC PRO GYMNASIO JUVENTUTI IN STUDIIS PIETATIS ET LITERARUM INSTITUENDÆ, A PRIMIS FUNDAMENTIS EXTRUI CURAVIT. IN CUIUS MEMORIAM GEORGIUS VOLCKAMER ET HIERONYMUS PAUMGARTNER, OB DEMANDATAM ECCLESIARUM ET SCHOLARUM PROCURATIONEM, HOC NUMISMA FF.

577573

D6
EMBLEM-
RBR
A465E

RECTOR ACADEMIÆ ALTORFFINÆ LECTORI BENEVOLO S.

VT maximorum fluviorum parva admodum & contemta ſunt capita & fontes: ita ſcientiarum quoq; omniumq; adeò ſtudiorum noſtrorum, incredibile eſt, quàm exilia & neglecta ſint prima principia. Verùm in illis quidem affluxu rivorum, multorumq; fluviolorum, augmenta tandem expectare licet: in his verò, certi tantùm ordinis & inſtitutionis ratio, incrementa & exoptatam ubertatem promittere poteſt. Eſt autem omnis rectæ inſtitutionis laus in eo præcipuè ſita, ut, poſtquam domi bonis moribus, tanquam uſui dextræ manus, aſſuefacti ſumus, &, ut ait Plato, didicimus rectè gaudere & odiſſe, cæcus adhuc animus noſter, & ad rerum perſpicientiam nunc primùm exſurgens, pedetentim à facilioribus & dulcioribus, ad graviora & auſteriora deduca-

ducatur. Quemadmodum enim oculus è tenebris non poteſt ſubitò clariſsimam aſpicere lucem, ſed gradatim umbris quibuſdam utens, ad ſolis radios tutò progreditur: ita animus quoq; humanus (divinam illuſtrationem ſemper excipio) à ſumma ignorantia & cæca caligine, ad opiniones primùm & dubitationes, inde ſenſim & latenter ad veritatis clarum intuitum provehitur. Quodnam autem tenue illud & non inſuave institutionis initium ſit, ſi animũ advertere velimus, natura ipſa, tacito quodã voluptatis ſenſu, ſatis nobis commonſtrat. Videmus enim ipſi, & clarè idem etiam docet, gravis in primis auctor, Dionyſius Halicarnaſſeus, poſtquã animi noſtri ſenſa proloqui poſſumus, vehementer nos verborum ornatu & frequentia, omniq́; orationis comendæ ac poliendæ artificio, duci & delectari, immò in hoc ſtudio impetu quodã animi, mirificè laſcivire & deliciari. Et ſanè linguæ iſta cura, quæſitaq́; lenocinia apparent his annis, in ſummorũ etiam virorum ſcriptis, ſi qua fortè vernante adhuc ætate ediderũt: ita ut facilè perſpici poßit, majorem tunc, aut certè non minorem illis verborum fuiſſe curam, quàm rerum. Neq; mirum: ut enim nobis caneſcentibus, unà quoq; caneſcit oratio: ita florentibus, floret. Cùm igitur primis ſtudiorum annis, ab ipſa natura commendetur

detur

detur eloquendi facultas, quid nî in ea excolenda, primos quoq; labores, voluptate præſertim condîtos, impendamus? Verùm quia exercitatio iſta non poteſt ſuſcipi, niſi res etiam aliquæ ei ſint ſubjectæ (graviorũ autem rerum ſumma adhuc imperitia eſt;) obſervarunt etiam illud ſapientiſſimi homines, fabularũ tractatione maximè ætatem ineuntem capi. Alexander enim Aphrodiſienſis, qui ſolus dignitatem Philoſophiæ Ariſtotelicæ olim ſuſtinuit, eos pueros cæteris omnibus antepoſuit, qui fabulis delectabantur: quòd eæ admirabilibus conſtent: in admiratione autem inſit diſcendi quædam cupiditas. Atqui eadem hæc Alexandréa ratio convenit in Emblematum etiam uſum. Vt enim fabulis, ſic etiam Emblematis, rudis adhuc animus, ab rebus evidentibus, ſive in natura expreſſis, ſive ab arte factis, ad ſalubria vitæ inſtituta, non ſine inſigni voluptate traducitur. Hæc igitur prima illa exercitatio eſt, in qua adoleſcentia, noſtro quidem judicio, omni ſtudio eſt continenda: quæ ubi jam ſatis eam perpoliit, jam ad rationes aliquas probabiles videndas, & ad argumentandum, mentis oculi attolli ſolent. Quamobrem aliud nunc laboris genus ſubeundum, & orationibus in partes contrarias, inventrix humani animi vis excitanda & exacuenda eſt. Rhetoricæ enim &

Topicæ rationes, quæ perſuadentes à Seneca vocantur, & ſplendentibus vitris ſunt ſimiles, quia exotericæ ſunt, & popularem intelligentiam vix ſuperant, non ita difficilem nunc habebunt inventionem: cùm præſertim ad eliciendum, quid in quaq; re veriſimile videri poſsit, certis præceptis & locis à Philoſophis quoq; adjuvemur. Atq; hanc quidem exercitationis conſuetudinem Ariſtoteles etiam, ut auctor eſt Cicero, vehementer comprobavit. Adoleſcentes enim in theſi, non ad philoſophorum morem tenuiter diſſerendi, ſed ad copiam rhetorum, in utramq; partem exercuit: quod Strabo vocavit θέσεις ληκυθίζειν. *Et habent omninò hujuſmodi ancipites diſputationes, in quibus de univerſo genere utrinq; copioſè diſſeritur, ſuum quoq; naturale voluptatis condimentum. In hoc igitur altero exercitationis ſtadio, poſtquam jam quoq;, quantum eſt ſatis, deſudatum erit, tum demum maturitas eſſe incipit, ad eam rerum doctrinam animum transferendi, quæ rationibus cogentibus & adamantinis, ac principiis artis cujuſq; propriis, innititur. Hæc verò magna quædam ſtudiorum mutatio & converſio jam eſt. In prioribus enim tantùm rhetoricamur: in hac, ſua quiſq; in arte, philoſophamur: in illis prima ferè verborum, ſecunda rerum cura eſt: in hac contrà, pri-*

ma re-

ma rerum, poſterior eſt verborum: in illis ſuavitas quædam dulcis eſt atq; decocta: in hac, auſtera illa & ſolida. Itaq; etiam atq; etiam videndum, ne immaturum adhuc animum, & crudiora ſtudia, ad principes illas & graviores artes, ipſamq́; earum omnium matrem Philoſophiam, temerè propellamus. A qua quidem præpropera feſtinatione (certiſſimo multorum adoleſcentum naufragio) clara voce olim juventutem revocavit Arceſilaus, inclamans, Non eſſe vellus portandum ad fullonem. *Revocare etiam nos poteſt egregia illa animi & corporis comparatio, quæ eſt apud Themiſtium. Simile quid, inquit, animo accidit, quod corpori. Nam parvuli primò ſic jacent, ut neq; flectere ſe, neq; ingredi valeant. Deinde ut quadrupedes reptant. Tum erigunt ſe & incedunt ut bipedes, nec indigent comite, qui manum præbeat. Adeò verò promovent proceſſu, ut jam & ad curſum vegeti, & ad omnes uſus corporis firmi robuſtiq́; ſint. Eodem modo animus primùm res tantùm nominare poteſt, & intelligere quæ nominat. Tum componere & meditari. Poſtremò univerſalia quædam judicia & notiones ſcrutatur, quas ſimulatq; elicuit, in ſeipſo deponit atq; conſignat. Hæc autem omnia eò pertinent, primùm quidem, ut qui apud nos iſtam, quam oſten-*

oſtendimus, ſtudiorum viam ingreſsi ſunt, lætentur rectam ſe eſſe ingreſſos, laudatam ab laudatiſsimis viris, & ab ipſa natura certa voluptate commendatam: deinde, ut abſentibus etiam Academiæ noſtræ inſtituta comprobemus. Triplicem enim illam, quam diximus, exercitationem perpetuò apud nos urgeri volumus: & reproducimus ex primo genere nunc claſsica adoleſcentum noſtrorum progymnaſmata, quorum partem aliquam ſuperioribus annis publicè quoque ſpectandam propoſuimus, & jam ad quadraginta annos continuavimus. Exercitationes enim Ariſtoteleæ pro theſi & contra theſin ῥητορικῶς *diſſerendi, quas ſecundo loco ſuprà laudavimus, itemque diſputationes de artibus didaſcalicæ, quæ tertiam laboris Academici partem occupant, ad publicos jam profeſſores propriè pertinent: & certum eſt nobis, ſummo quoque ſtudio ibi laborari, ut officii cujuſque ratio conſtet, ne quid vel negligenter omittatur, vel perturbatè & ſine ordine committatur. Tu voluntatem noſtram optimam fauſtis acclamationibus proſequere.*

PRIMA

PRIMA PANEGYRIS SCHOLÆ ALTORFFINÆ,

Anno 1577. celebrata:

SUB RECTORATU D. D. JOHANNIS-THOMÆ FREIGII, JC.ti

INVITATIO AMPLISS. SENAT. NORIBERG. AD HUNC I. PUBLICI congreſſus actum;

recitata ab

HIERONYMO BAUMGARTNER, PATRIC. NORIBERGENSI.

NON audacia aut temeritate ulla impulſi, Viri omnium Ampliſſimi, & claritate generis, virtute ac prudentia haud vulgari præſtantiſſimi, verùm potius authoritate & voluntate Magiſtratus noſtri Scholaſtici adducti, hoc adeundi & compellandi Magnificentiam & Amplitudinem veſtram onus honeſtè ſuſcepimus. Non enim vel adeò temerarios, vel etiam impudentes nos natura finxit, ut ſine probabili ratione eam rem magnam quidem & ſatis arduam aggrediamur. Itaque veniam nobis, pro ea, qua præditi eſtis humanitate & prudentia ſingulari, haud gravatim dabitis, & hoc, quod in mandatis habemus, benignè & benevolè audietis. Meminiſtis Viri Magnifici, Scholam nuper Altorffii cõſtitutam & apertam, diemq; illum Apoſtolorũ Petri & Pauli ſolenni introductione ſacrum, publicis etiam in

poſterum claſſium progreſſionibus ſapienti conſilio deſtinatum, ut non modò tanti beneficii, conſtitutionis ſcholæ nimirum divinitus adjutæ memoriæ conſervetur, celebretur & ad poſteritatem propagetur: verùm ut & illius incrementa non aſpernanda, docentium fides & ſedulitas, juventutis denique labor & induſtria quàm plurimis innoteſcat. Pietatis enim eſt, divinum hoc beneficium, & ſummum in vitâ bonum, quo laudatiſſima Noribergenſium Reſpubl. à Deo Opt. Max. ornata eſt, debita cum reverentia agnoſcere, & illud inter reliqua citra ullam intermiſſionē grata mēte celebrare, nihilq; prius aut antiquius diuturna hujus memoriæ conſervatione ducere: prudentiæ verò non vulgaris, illas ipſas progreſſiones peculiari quadam ſolennitate ac ritu inſignes ſimul introductas eſſe, ita ut non ſolùm doctiores eruditionis ſuæ ſpecimen edant, præmia accipiant, primasque inter cæteros teneant; verùm ut & rudiores hac ratione & ſpectaculi celebritate ad ſtudiorum amorem, & in diſcendo diligentiam majorem invitentur, & quaſi inſtigentur.

Cum itaque Viri Ampliſſimi & Prudentiſſimi dies ille feſtivitati huic ſcholaſticæ legitimè conſecratus appropinquet, & examine per totum Gymnaſium à Magnifico Domino Rectore & cæteris ipſius collegis hiſce diebus inſtituto, mores & ingenia diſcentium ſatis exploratа eſſe videantur, nihilque reſtat amplius, quàm ut nonnullis ad ſuperiores claſſes aſcenſus, nonnullis verò publicas audiendi lectiones facultas interveniente Magnificentiæ & Amplitudinis veſtræ præſentia honorificè concedatur: Ea tandem, qua par eſt, animi ſubjectione & obſervantia Magnificentiam Veſtram, adeoque univerſum inclytæ Reipubl. Noribergenſis Ampliſſimum Senatum, cæteroſque de Gymnaſio & ſtudiis noſtris non malè meritos, totius Collegii ac Scholæ nomine obnixè rogamus, ut ad cætera in nos innumerabilia officia & hoc addant, atque ſua præſentia hanc ipſam ſolennem Panegyrim ad dictum diem Apoſtolorum Petri & Pauli memoria celebrem, cohoneſtare non dedignentur, quò ita & ſtudioſa juventus & reliqui Spectatores aliunde advenientes, cujuſcunq; ſint conditionis ac dignitatis, Magnificentię Veſtræ, adeoque totius Ampliſſimi Senatus Reipub. Noribergenſis erga nos & humanitatis ſtudia pro-

dia propenſam voluntatem ac benevolentiam haud obſcurè cognoſcant, & prædicent, quodq́; omnium maximum eſt, pari etiam amore & favore ea complecti & proſequi contendant.

Pro hac benevolentiâ, nequaquam in minimis habenda, debitam gratitudinem, cum perpetuâ obſervantiâ & obedientiâ conjunctam, totius Gymnaſii tutelæ Amplitudinis Veſtræ ſubjecti nomine reverenter & ſubmiſsè pollicemur. *DIXI.*

PROGRAMMA PRIDIE DIV. PETRI & PAULI
eod. Ann. PP.

RECTOR GYMNASII ALTORPHIANI STUDIOSIS S.

SOLON *prudentiſſimus Athenienſium legislator Rempub. duabus rebus contineri dicebat,* Præmio & Pœna. *Quod quanquam vir ille ſummus de politico hominum cætu dixit: non video tamen, cur non etiam de Republ. noſtra literaria idem dicere liceat. Nam in hoc Philoſophico ordine non minus quàm in civili ſtatu, hominum virtutes & benè facta in luce collocanda: omni genere honoris & præmiorum remuneranda: & aliorum exemplo alii ad virtutis decus & laudem incitandi ac commovendi ſunt. Cùm itaque proximis diebus, inſtituto per Gymnaſium noſtrum examine, adoleſcentum, noſtræ diſciplinæ commiſſorum, ingenia & mores exploraverimus: & ex his quoſdam non tantùm ſuperioribus cenſibus, ſed & præmiis dignos invenerimus: ex voluntate & authoritate noſtrarum legum, ſolennem Panegyrim in craſtinum diem, D.D. Petro & Paulo ſacrum, indicendam ſtatuimus: ut & honorum & præmiorum largitio illis, qui ea meriti eſſent, tribueretur. Quamobrem omnes & ſingulos ſtudioſos rogatos volumus, ut cras tempeſtivè ad Gymnaſii xyſtum ſe conferant, nos ibidem expectent, ad ſacram concionem comitentur, & ea finita, Panegyri in* βραβευτηρίῳ *frequentes ad finem uſque interſint. Quod eos pro eâ, quæ ſtudioſos obedientes decet, obſervantiâ facturos confidimus & ſperamus.*

ORATIO PANEGYRICA PRÆLIMINARIS, HABITA

à

JOHANNE-THOMA FREIGIO, JC.

NOn ignoro, Viri Ampliſſ. generis nobilitate, eruditione, prudentia præſtantiſſ. Voſq; Auditores cæteri: in loco ad agendum ampliſſimo, ad dicendum ornatiſſimo verba facturum, nil niſi perfectum ingenio, elaboratum induſtriâ, gravitate & novitate inſigne afferre debere. Prudenter enim & rectè à morum vitæque magiſtris traditum eſt, in omni officio & munere conſiderandum, diligenterq; animadvertendum eſſe, quid aptum ſit: quid perſonis temporiq; conſentaneum. Cum itaque in hac prima Panegyri (quod felix fauſtumque ſit) Noribergenſis Reipubl. præſtantiſſima lumina, quorum neque opes, neque honores, neque generis & nobilitatis ſtemmata in occulto eſſe poſſunt, aſpicio & conſidero: ſatis intelligo, id quod tanta hujus loci & conſeſſus autoritas etiam tacita loquitur, nullum argumentum, niſi gravitate præſtans, & novitate jucundum, tam eruditis & politis auribus eſſe obiiciendum. Ne quis ergo veſtrûm miretur, me in leviore aliquo argumento verſari ita voluiſſe, ut relictis gravioribus hiſtoricorũ, philoſophorum, juriſperitorum diſputationibus, puerilis alicujus argumenti materiam ſelegerim, & in hoc theatrum vulgarem aliquam & tritam de claſſicis ordinibus, & Grammaticæ, Rhetoricæ, Logicæque laudibus declamatiunculam adduxerim: is, ſi negotii totius rationem ſecum conſideraverit, unà & quod facio probabit, & in hoc argumento conſilium noſtrum minimè reprehendendum putabit.

Noſtri Gymnaſii legibus ita comprehenſum noſtis, ut ſingulis annis hoc ipſo die, quo hanc primam Panegyrim celebramus, ſtudioſorum

ſorum literis & bonis artibus deditorum adoleſcentum, in quibus præclarior indoles & ſtudiorum majores fructus apparent, progreſſio inſtituatur: ita tamen ut legitima & ſolennis tum in moribus, tum in eruditione exploratio antecedat. Cùm ergo ſuperioribus diebus ego & collegæ mei doctiſſimi, iidemq; humaniſſimi, noſtri literarii populi opes ingenii, moresque animi recenſuiſſemus: pleroſque tales deprehendimus, ut ex inferioribus quaſi tribubus altius aſcendere, & in ſuperiores claſſes transferri debere exiſtimaverimus. Quamobrem adeſte animis æquis, & ſi quam expectationem de magna aliqua cauſſa habuiſtis, eam deponite: & ad ſtudiorum noſtrorum juvenilem conſiderationem judicationemque vos demittite. Nam ſi unquam de fructu veſtræ liberalitatis: ſi unquam de ſpe & expectatione, quam de ſchola veſtra concepiſtis, certius judicandi poteſtas vobis fuit: hoc profectò tempore poteſtatem optimam habetis, ut ſtatuatis, an rectè ab initio hanc ſcholæ conſtituendæ cogitationem ſuſceperitis, & an ſuſceptam in poſterum retinere vel abiicere debeatis. Quid enim eo labore & ſumtu, cui nullus fructus reſpondeat, ingratius aut inutilius? quid contra, cùm digna operæ precia ſequuntur, gratius aut utilius? Cùm igitur hanc puerilem & quaſi ludicram cauſam in hoc ampliſſimum theatrum hodie adduxerimus: in re & cauſa puerili, argumentum quoque puerile mihi ſuſcipiendum tractandumque exiſtimavi: eoq; magis, quòd tanta ingenii mei vis non eſt, ut, etiamſi velim, poſſim quoque in aliquod majus argumentum excurrere. Statui igitur hoc quidem tempore (nam fortaſſe aliàs lautius aliquid fiet) primùm de noſtræ literariæ Reipub. Claſſibus dicere: deinde adoleſcentes ipſos in ipſam aciem & caſtrenſem pulverem educere.

Quod ergo ad Claſſes attinet, non modò Philoſophos, ſed & præſtantiſſimos quoſq; populos, in civium ſuorum diſtributione, hanc per claſſes dividendi viam rationemque tenuiſſe video. Plato lib. 6. de legibus cives ſuos in quatuor τιμήματα (ſic enim Græci vocant, quas claſſes Romani dixerunt) diviſit, ex quibus is, qui quatuor minas, hoc eſt, quadraginta ſcutatos numos poſſideret, primi cenſus: qui tres, ſecundi: qui duas, tertii: qui unam, quarti & infimi cenſus

 habere.

haberetur. Quod ſi quis præter hæc, aliud aliquid poſſideret, id omne publicum eſſet. Sic enim ait ille Philoſophorum Deus: ὁ μὲν μέγιστον τίμημα ἔχων, τεττάρων μνῶν. ὁ δὲ δεύτερον, τριῶν: ὁ δὲ τρίτος, δυοῖν μναῖν. Μνᾶς δὲ ὁ τέταρτος, ἐὰν δέ τις ἕτερον φαίνηταί τι παρὰ τὰ γεγραμμένα κεκτημένος, δημόσιον μὲν ἔσω τὸ τοιοῦτον ἅπαν. Ariſtoteles quoque in politicis, Athenienſium populum à Solone in quatuor φύλη ſeu claſſes diviſum fuiſſe, ſcribit: quarum ſuperiores tres nobilium & divitum fuerint: prima quidem τῶν πεντακοσιομεδίμνων, hoc eſt, eorum qui cenſum quingentorum medimnorum ſeu mille amphorarum haberent. Secunda eorum, qui Græcè ζευγῖται, Latinè quaſi jugarii dicebantur. Tertia verò ἱππάς, hoc eſt, equeſtris appellabatur. Quarta denique & infima erat opificum & mercenariorum, qui ad magiſtratus non admittebantur, eaque vocabatur τὸ θητικόν. Eadem ferè à Plutarcho in Solone ſcribuntur his verbis: Τοὺς ἐν ξηροῖς ὁμοῦ καὶ ὑγροῖς μέτρα πεντακόσια ποιοῦντας, πρώτους ἔταξε καὶ πεντακοσιομεδίμνους προσηγόρευσε. δευτέρους δὲ τοὺς ἵππον τρέφειν δυναμένους ἢ μέτρα ποιεῖν τριακόσια: καὶ τούτους ἱππάδα τελοῦντας ἐκάλουν. ζευγῖται δ' οἱ τοῦ τρίτου τιμήματος ὠνομάσθησαν: οἷς μέτρον ἦν συναμφοτέρων τριακοσίων, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἐκαλοῦντο θῆτες, οἷς οὐδεμίαν ἀρχὴν ἔδωκεν ἄρχειν. Eodem fere tempore, quo Solon Athenienſes in quatuor cenſus, Romæ quoque Servius Tullius VI. Rex populum Romanum univerſum jurejurando adactum fortunarum ſuarum æſtimationem apud ſe profiteri coëgit, eumque ex cenſu in quinque claſſes diviſit: nam ſextæ (quæ proletariorum & capitecenſorū fuit) nulla ratio habebatur. A quo more cenſendi, Romanis claſſici dicebantur non omnes qui in claſſibus erāt; ſed primæ tantùm claſſis homines, qui centum millia æris, hoc eſt, mille coronatos, ampliúsve in cenſu profeſſi eſſent. Infra claſſem autem appellabantur, qui in ſecunda & ſequentibus claſsibus erant, hoc eſt, qui minore ſumma cenſi erant. Et hinc etiam claſſici teſtes dicebantur, qui ſignandis teſtamentis adhibebantur, hoc eſt, primæ claſſis homines, quaſi primæ autoritatis & idonei veritatis ſponſores, omniq; exceptione majores. Unde & autores claſsici à Gellio dicti ſunt, quaſi idonei latinæ puritatis teſtes, & primæ notæ ſcriptores, ut ſunt Cicero, Cæſar, Virgilius, Terentius.

Hanc

Hanc à Philoſophis & politicis civilis populi diſtributionem, ſcholæ poſtea ſecutæ, & ex omnibus quidem, quas noſſe & de quibus audire potui, prima Pariſienſis fuit, quæ ſui populi cives in certas claſſes pro ingenii divitiis & opibus diſtribuit: quā Pariſienſem, Argentinenſis deinde, eandemq́; hæc noſtra imitata eſt. Quamobrem ſicut in Platonis diſtributione, ii, qui unius minæ fortunas poſſident, infimi cenſus ſunt: ita in hac noſtra Republ. ii, qui unam artem, Latinam ſcil. Grammaticam tenēt, quartę claſſis ſunt: qui duas, hoc eſt, Grammaticam Latinam cum Græca, tertiæ: qui utramq;, cum Logica, quaſi trium minarum divitias adepti ſunt, ſecundæ; qui deniq; tres illas cum Rhetoricâ conjungunt; primæ claſſis cives ſunt; ſi qua plura & lautiora artiū patrimonia ab his poſſidentur: ea non amplius privata, ſed publica cenſentur. Et quemadmodum apud Romanos cenſus eam formam habuit, ut ſinguli cives ſingula prædia tam urbana quā ruſtica, ſervorum item, pecudumq́; numerum & pecuniæ vim, fundorumq́; inſtrumenta ſigillatim profiteri cogerentur: eaq́; omnia in cenſorias tabulas referentur: ita nullus noſtræ Reipub. municeps eſt, qui nō ſui ingenii opes & patrimoniū apud nos profiteri cogatur, & pro cenſu ſuo in albū municipum ſcribatur: planeq́; in ea re formam cenſualem, de qua Ulpian. in l. forma ff. de cenſibus loquitur, obſervamus. Sicut n. agri in cēſum ea forma referebātur, ut exprimeretur fundi nomē cujuſq;, & in qua civitate & quo pago eſſet, & quos duos vicinos proximos haberet: & arvum, olivetum, pratum, quot jugerū eſſet: vinea quot vites haberet: ita nos, quaſi Ulpianei cenſitores, cives noſtros profiteri cogimus, cujus artis tanquā agri cultores extiterint; quā latis terminis fundū ſuū exarare ſoliti ſint: quot doctrinæ & exercitationis jugera confecerint: quarū artium cōfinia colāt, quos aliarū artiū vicinos habeant: & ſi qua agri literarii portio vel ager totus negligentię alicujus chaſmate aut calamitate perierit: eā eumve per diligentiā novā reſtituere & renovare cogimus. Hęc igitur puerilis noſtrę cauſæ prima pars eſt de claſſibus: ſequitur ut alteram partē aggrediamur, noſtroſq́; togatos milites, quos in aciē velut eduximus, velitatione aliqua levi ſuæ virtutis ſpecimē, idq́; puerile, edere jubeamus. Atq; hic inprimis illa cogitatio veſtra, cujus initio mentionem feci, deprecanda

canda mihi eſt, ne ſcilicet auguſtum, neque magnificum aliquod, ſed juvenile duntaxat opus expectetis. Nam de trium artium primarum laudibus nos acturos & verba facturos profitemur. Quam ad rem, ego ex earum doctrinarum effectis miracula ipſorum repetenda mihi duxi: aliis laudem earum ex parentibus & autoribus, qui hiſtoricorum annalibus proditi ſunt, deducendam committam. Ut igitur, quod ad Grammaticæ artis miracula attinet, linguarum variarum, diſtinctionem illam, quæ ad Babylonicam turrim accidit, prętermittam: ut effuſum linguarum ignearum ſpecie Spiritum ſanctum taceam: quantum, quamque admirabile & ſtupendum illud eſt, quod pauciſſimarum literarum notis vocum infinitarum ſymbola continentur, & ſenſa mentis noſtræ, cogitationesque animi illo ceu communi Mercurio enunciantur? Itaque non immeritò populis Orientalibus, & in novo (quem vocant) orbe noſtra ætate per periculoſas & antea inuſitatas navigationes repertis, nihil admirabilius viſum eſt, quàm parva aliqua charta, pauciſſimis notis diſtincta & quaſi interpuncta, de his rebus, quæ in diverſo orbe, & quaſi altero Democriti intermundio, gererentur; certiorem ſic fieri, ut non hæc oculis legere, ſed charta quaſi narrante auribus percipere videaris. Sed illud longè mirabilius eſt, quòd apud Varronem Coſconius vocis unius fœcunditatem tantam eſt ratiocinatus, ut ex ea quingentas inflecteret: etſi parum accuratè vel Varro vel Coſconius ille. Si enim unicam dictionem (*Doceo*) diligentius obſervaſſet: mille, ſexcentas, quinquaginta (quibus omnibus longè Varronis ubertas ſuperatur) deducere potuiſſet. Quod ſi majoris fœcunditatis vocem ſumſeris, ut exempli gratia verbum *Duco* (cujus ſeptendecim compoſita adnotantur) ex una voce vocum ſupra millia quatuor efficies. Quamobrem Varronis ingenium, etſi non omnia accuratè perſpexit, laudandum tamen & admirandum eſt, quod illa Grammatica miracula, & Grammaticarum flexionum præclaras iſtas & ſingulares utilitates exquiſierit; ut artis hujus ſtudioſi intelligerent, quantam ſermonis uſuram, quantum orationis fœnus, quantam ubertatem natura hominibus illa flexione vocum ſuppeditarit. Jam artis Rhetoricæ vis quanta ſit, ex Platonis locis variis intelligi poteſt, qui hanc ipſam artem pro-

tem pro-

tem propter mirabiles effectus, quos habet, ὀψοποιϊκὴν, κομμωτικὴν, κολακικὴν, γοητικὴν, hoc eſt, quandam obſonandi, fucandi, adulandi, incantandi peritiam appellat. Et quidem nullum eſt vel condimenti, vel fuci, vel adulationis, vel incantationis genus, quo rudes illi & imperiti auditores facilius quàm Rhetoricis ornamentis, ad idoneam ſententiam accommodatis, geſtu præſertim & corporis venuſto motu accedente, capiantur. Unde à Platone ψυχαγωγὸς, id eſt, flexanima nominatim eſt appellata: eamq; Rhetoricam ψυχαγωγίαν ſub Mercurii imagine veteres Poëtæ deſcripſerunt. Sic enim Homerus, & hunc ſecutus Virgilius, Mercurio tribuunt virgam, qua

-------Animas ille evocat Orco
Pallentes, alias ſub triſtia Tartara mittit:
Dat ſomnos, adimitq́ꝫ & lumina morte reſignat.

Hoc eſt, ut Cicero, tanquam fabulæ illius interpres, ait: Flexanima iſta & omnium regina oratio, hominum cœtus tenere, mẽtes allicere, voluntates, quò velit impellere, unde autem velit, deducere poteſt. Ligarium Cæſar, quod contra ſe in Africa arma tuliſſet, damnare: Ciceronem tamen, defenſorem & patronum Ligarii nihilominus audire decreverat. Itaque Cicero ſic peroravit, ſic eloquentiæ vires omnes expromſit: ut Cæſari quantumvis & judici & adverſario, tamen velut incantato & ſtupefacto, color variè mutatus ſit, & libelli quidam è manibus exciderint. Illa videlicet Platonis γοητεία ſeu incantatio fuit, illa flexanima & regina oratio fuit: qua Cæſar licet tot victoriis elatus, à victo tamen oratore victus eſt. Tanta vis eloquentiæ fuit, ut tum verè orator arma de manibus irati Imperatoris excuſſerit, miſeroque ſupplici veniam impetrarit. Sed de Rhetorica ſatis: veniamus ad Logicam: cujus quamcunque partem inſpiciamus, admirandarum rerum ideas plurimas animadvertemus. Primum enim, quàm admirabile eſt, decem topicorum locorum anguſto alveo, omnẽ immenſitatem cogitationum & meditationum humanarũ concludi? quid divina illa Enunciati in νοητικῷ judicio κριτήρια, ex experiẽtia, obſervatione, ſenſu, inductione orta? quid cœleſtẽ in διανοητικῷ judicio ſyllogiſmi regulam commemorem? methodi deniq; divinitatẽ quibus verbis explicẽ? quam Plato in Charmide ἐπῳδὴν, hoc

δὴν, hoc eſt, incantationem: in Phædro ludum eloquentiæ & ſapientiæ, & Dei veſtigia appellat, aitque ſummo laudis elogio addito, ſe, ſi quem methodicæ hujus facultatis participem compotemque invenerit,

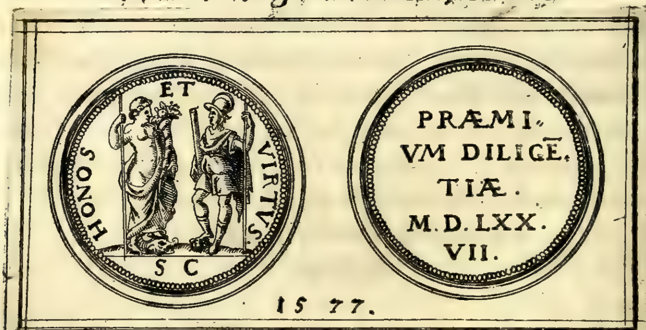
Διώκειν κατόπισθε μετ' ἴχνιον ὥστε θεοῖο

Hoc eſt, tanquam Deum verecundè & religioſè colere & venerari. Etenim pars iſta Logicæ de methodo legitima, fundamentum eſt univerſæ Philoſophiæ: qua conſervata ſalus artium retinetur: ejus enim beneficio facilè intelliguntur, facilè etiam ediſcuntur. Eadem autem repudiata: omnium artium jura violari perfringique, & infinita caligine obrui & ſepeliri neceſſe eſt. Quare diligenter attenteq; hæc Methodi lux in Logica civitate retinenda eſt. Adhuc de inferioribus artibus diximus: quid fiet, ſi ſuperiorum illarum majorumque artium mirandos effectus conſideraverimus? Quemadmodum Logici, inventionis Topicæ pauciſſimos & finitos locos ad infinitam & perpetuam rerum excogitationem diſtinxerunt: Ita Arithmetici ad infinitam rerum omnium numerationem decem notas excogitarunt; quarum inter ſe additione, ſubductione, multiplicatione, diviſione, comparatione, immenſam rerum omnium copiam ratiocinantur. Hic videlicet Pythagoræ abacus eſt, hic Ariſtotelis κεφαλισμὸς: quo benè percepto, beneq; exercitato, nihil in numeris difficile aut obſcurum eſſe exiſtimat. In Geometricis miraculis demonſtrandis, & Hieroni Regi proponendis tanta fiducia fuit Archimedes, ut affirmari & polliceri auderet, ſi mundus alteram terram haberet, ſe hanc ad illam velle adducere: ſic enim ait apud Pappum, δὸς μοι πῦ στῶ, ϗ κινῶ τὴν γῆν: da mihi ubi conſiſtam, & movebo terram: (Quod idem Eugenio Papæ reſpondiſſe fertur egregius ille apud Florentinos architectus Philippus Brunelleſci filius.) Cumque Archimedes, in argumentum tantæ confidentiæ, navem gravius oneratam & in littus eductam, machinis ſuis perinde ad ſe traxiſſet, ac ſi in mari velis remisque ageretur: tantis Geometriæ miraculis Regem ita permovit, ut diceret Archimedi quidlibet affirmanti credendum eſſe. Et ex his nimirum Geometricis miraculis Theatrica veterum miracula originem duxerunt, ut apud eos ſpiritu quodam Geometrico nolæ &

campanæ

campanæ animatæ, ſua ſponte, ut Homeri tripodes ad certamen, ita illæ ad pulſum concitandum ſe moverent: & ſtatuæ quædam quaſi humano ſenſu & ratione præditæ, homines munera offerentes capitis nutu ſalutarent, quaſique gratulabundæ exciperent. Quantum autem admirationis percipere poſſumus ex Optica, ex Muſica, ex Aſtronomia? Sed de his omnibus dicere nimis longum foret, & neſcio quomodo ab inferioribus artibus ad divinas illas oratio mea delapſa eſt. Refero igitur gradum: & adoleſcentes hos, in aciem productos, Philoſophici laboris & ingenii ſpecimen exhibere, & induſtrię ſuæ fidem palam facere jubebo, ne dici poſſit, ignaros liberalium artium debitum doctis adoleſcentibus præmium capere. Tibi igitur, Johannes-Jacobe Erythræe, hoc oneris impono, ut tuo tuorumque tribulium nomine in hanc palæſtram primus deſcendas, & aliquid de Emblemate in donario tuo expreſſo, diſſerendo nobis in medium adferas.

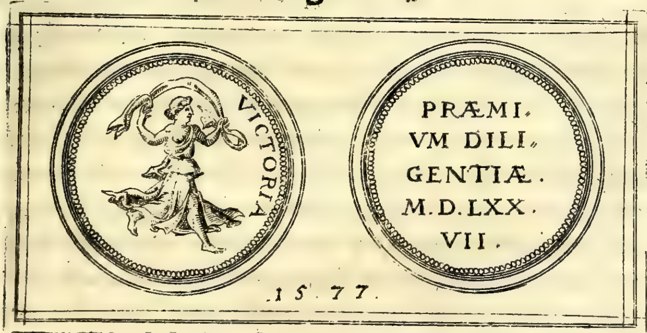
ORATIO PRIMÆ CLASSIS, IN PRIMA HAC PANEGYRI PER JOHANNEM-JACOBUM ERYTHRÆUM, VALENTINI F. Argentinenſem, recitata.

Quamvis ad alliciendas mentes hominum, Magnifice Dn. Rector, Nobiliſſ. & Ampliſſ. D. Scholarchæ, voſq; reliqui omnium ordinum Auditores & Spectatores clariſſ. doctiſſ. ornatiſſimi: Quamvis, inquam, ad alliciendas mentes hominum ingens ſit Honeſti potentia; cujus pulcritudo, verbis Senecæ, circumfundit animos, & delinitos admiratione luminis ac fulgoris ſui rapit: tamen ſi dempſeris honorem, ipſa per ſe virtus amara atq; aſpera maximæ parti hominum videbitur. Hoc Cimbrici victor belli C. Marius vidit, qui, quum paucis annis ante, VIRTUTIS ÆDEM *poſuiſſet ac dedicaſſet Africanus poſterior,* VIRTUTIS ET HONORIS SIMUL *templum conſtruendum curavit. Et quidem ad hujus cellam non niſi per illius ſacellum patere aditum voluit. Quorſum iſta? Et quid ſibi volunt hi* σύνναοι θεοὶ *Græcis dicti, in hoc congiario, quo modò Ampliſſimi Senatus liberalitas me proſequuta eſt:* VIRTUS ET HONOS, *expreſſi? Hoc, ut opinor, innuunt, ad honores litterarios non niſi virtute conandum & adſpirandum eſſe nobis adoleſcentulis. Virtus enim eſt, quæ, ut ait Comicus, omnia in ſe habet: omnia bona aſſunt, quem penes eſt virtus. Quamobrem,*

obrem, ſi honorem expetimus, virtus nobis colenda eſt: ſi virtutem inſuper habemus, vero honore nunquam perfruemur. Nam qui honos habetur indignis ille ne honos quidem cenſendus eſt. Verum enimvero Virtus, quâ ſolâ, verus (ut dixi) paritur honos, non contingit ocioſis, diſſolutis, inertibus. Sudandum eſt: laborandum eſt: ſomno ac voluptatibus renunciandum eſt. In quam ſententiam præclarè B. Hieronymus, adverſus Ruffinum; Quamvis, inquit, Cræſos quis ſpiret & Darios, litteræ marſupium non ſequuntur. Sudoris comites ſunt & laboris, ſociæ jejuniorum non ſaturitatis, continentiæ non luxuriæ. Demoſthenes plus olei quàm vini expendiſſe dicitur, & omnes opifices nocturnis ſemper vigiliis præveniſſe. Quæ quidem viri ſancti verba, ô æquales & eorumdem ſtudiorum conſecranei, ſi & virtutis, & honoris ſtimulis percellimur, etiam atque etiam animis affigamus cenſeo. DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA PER FRANCISCUM-HIERONYMUM Schürſtab, Patricium Noribergenſem.

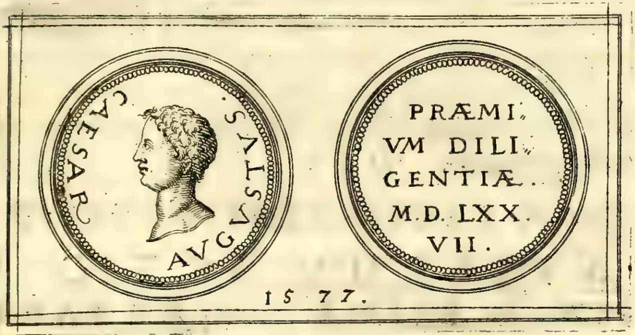
NOn eos tantum militare, qui gladiis, clypeis, & thoracibus nituntur, verùm etiam advocatos, ajunt Impp. in l. advocati. C. de Advocat. diverſ. judic. Quam quidem militiæ cum foro judiciario cognationem paſſim nobis veteres ingerunt: atque hinc CASTRA FORENSIA MILITIAM TOGATAM, *atque invicem*

*SCHOLAS MILITUM, ſimilesq́ formulas celebrant ac frequentant. Sed
enim militiam litteratam, non tantum Advocati, ſed quicunq́ Muſarum
caſtra ſequimur, abſque dubio militamus. Ut igitur in militia Romana quon-
dam maxima virtuti propoſita præmia, armatam armabant, & ardentem
inflammabant militum generoſorum indolem: ſic iſte numus Victoriæ effigie
incuſus (unde & victoriatus olim dicebatur) rem ſtrenuè nobis in hoc certa-
mine litterario gerentibus, ampla & opima victoriæ præmia pollicetur. Porrò
ut rem ſtrenuè geramus, adeoq́ ut legitimè certâſſe videamur, athletæ nobis
olympici ſuo exemplo prius, ad diligentiam præibunt. Nam ut ab his olim ſe-
verè rigidèq́ exigebatur, ut omnes diſciplinæ numeros per decem menſes ante
diem certaminis explerent: Sic & nobis Diligentiæ Diſciplinæq́ ſeriò litan-
dum eſt, antequam experimentum noſtri demus. Illos ad ſtadium miſſuri Hel-
lanodicæ hiſce verbis alloquebantur:* Εἰ πεπόνηται ὑμῖν ἐπαξίως τοῦ ἐς ὀλυμπί-
αν ἐλθεῖν, καὶ μηδὲν ῥᾴθυμον μηδὲ ἀγεννὲς εἴργασθε ἴτε θαῤῥοῦντες *&c. nos quo-
que tum bonam ſpem nobis proponamus, quum nullius ignaviæ, probri nobis
conſcii legitimè ſtuduiſſe, ac per omnes diligentiæ diſciplinæq́ numeros iſſe
Agonothetis noſtris videbimur. Cæterum ne exoticam hanc ad transmarini
ſaporis ſimilitudinē longius proſequamur, agè ſis à ceromate & haphe Græco-
rum athletarum ad pulverem Martium Romanorum militum revertamur.
Ut igitur horum haſtas, vexilla, phaleras, torques, tum varii generis coronas,
quibus virtutis ergò donabantur, omittam: ſi quorum magis inſignis eni-
tuiſſet virtus, ii ad altiores militiæ gradus, puta centurionatus, primum pi-
lum, Tribunatus promoti, tandē etiam ordinis ſenatorii fiebant, adeoq́ à Ca-
ligâ ad Conſulatum uſq́ adſcenſus dabatur. Similiter in litterariæ hujus mili-
tiæ exercitiis ſtrenuè ſe gerentibus virtutis ornamenta, laborumq́ præmia o-
ſtenduntur, ac tandem, ſi quorum inter cæteros eminuerit induſtria ac vir-
tus, ſpem pulcerrimam fovere ab Imperatore Juſtiniano jubentur, tota mi-
litia litteria legitimè confecta, poſſe etiam Rempublicam in partibus ejus ipſis
credendam gubernari.*

*Quæ cum ita ſint, quumq́ tanta ſtrenuis ac bonis præmia proponantur,
agite dum, ô æquales & commilitones chariſſimi, nos quoq́ ſocordiâ omiſſâ,
mentes animosq́ noſtros expergefaciamus, virtutem induſtriamq́ exacua-
mus: deniq́ labore, diligentiâ, navitate aliis diſciplinæ ſimus: Quod ſi feceri-
mus, de victoria in hoc litterario certamine adipiſcenda cur deſperemus, cau-
ſa non erit.* DIXI.

ORA-

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA PER GEORGIUM VOLCAMER, Patricium Noribergenſem.

QVemadmodum ſemen, quàmvis exiguum ſit, cum occupavit idoneum locum, vires ſuas explicat: ſic doctrina, quamvis initio modica, quum eam idonea mens rapuit, progreſſu temporis in maximos auctus diffunditur. Hoc iſte numus, vultu AUGUSTI CÆSARIS, ut opinor, ſignatus innuit. Siquidem Auguſti nomen ab augendo deductum videtur. Utcunque ſit: doctrinæ certè in nobis augendæ ſtudium ardere debet: eaq; ratione futurum eſt, ut quò plus recipiat animus, eò magis ſe laxet. Annon videmus avaros, qui nullo procurrentis pecuniæ impetu contenti, nullis divitiis ſatiati, implere adhuc volunt quod jam circumfluit? Miſeri illi quidem, non minus, quàm injuſti, qui inter tantas opes, ut Tantalus inter undas, adhuc ſitiunt opes: quas quomodo undiq; corripiant, penſi nihil habent? At noſtra quantò erit juſtior ratio, quantò quàm avari in ſeſè, melius in nos conſulemus, ſi quantuscunq; noſter erit in ſtudiis progreſſus, adhuc tamen parum nobis profeciſſe videbimur? Sic enim, docente Ariſtotele, plurimum proficiemus, ſi eos qui præcedunt perſequentes, eos, qui ſunt à tergo, non morabimur. Nec igitur nobis ipſis blandiamur, nec aliis blandientibus præbeamus aures, quaſi multum operis nobis effectum ſit, aut quaſi

calci

calci jam propinquemus, qui vix dum è carceribus ſumus emiſſi. Hæc enim perſuaſio, ſi qua alia, profectûs venenum eſt, ac velut peſtilenti ſidere afflat diſcentium ingenia. Enimverò qui ipſus ſe contemnit, in eo eſt indoles induſtriæ, ſicut adoleſcenti filio inſtillat ſenex Plautinus. Nec abs re putat Seneca, multos potuiſſe ad Sapientiam pervenire, niſi putaſſent ſe perveniſſe. Quâ de causâ ſcitè Bion apud Diogenem Laërtium, τὴν οἴησιν προκοπῆς ἐγκοπὴν *uſurpat. Cui Fabius conſonans, Magnos quóque, inquit, profectus perdit arrogans de ſe perſuaſio. Proinde nos, inflatis utribus valere juſſis, ab eaq́; peſte immunes, ut principia noſtra ſequenti magnitudine obruamus, etiam atq́; etiam diſcendi ſitim & ardorem augebimus, ſic tandem fiet, ut non magis Auguſtus Octavianus imperium auxiſſe videatur, quàm nos doctrinâ ſapientiâq́; aucti reperiamur.* DIXI.

GRATIARUM ACTIO SUB FINEM PRIMÆ HUJUS PANEgyreos recitata, per

MARQVARDVM FREHERVM Auguſtanum.

EQuidem nihil tam proprium hominis exiſtimo, quàm non modò beneficio, ſed etiam benevolentiæ ſignificatione ſe alligatum fateri: nihil è contra tam inhumanum, tamq́; turpe eſſe, quàm committere, ut beneficio non dicam indignus, ſed victus eſſe videare. Nos igitur adoleſcentes, qui ab ampliſſimo & prudentiſſimo Noribergenſis Reipubl. Senatu non modò benevolentiæ ſignificatione, ſed beneficiorum immenſorum præſtatione alligati ſumus: quas gratias tantorum beneficiorum autoribus habere neceſſe eſt? Cn. Octavio, qui primus ex illa familia Coſ. apud Rom. factus eſt, honori fuiſſe accepimus, quod præclaram ædificaſſet in palatio & plenam dignitatis domum: quæ cum vulgo viſeretur, ſuffragata domino, novo homini, ad Conſulatum putabatur. At quantò majori honori Senatui ampliſſimo erit, non privatam aliquam domum, ſed commune quaſi Muſæum & Palladium, Muſis literarum præſidibus extruxiſſe: quod cum vulgò etiam à civibus & peregrinis plurimis indies viſatur: omnium tamen

tamen admirationem excedit: eoſq; in nulla Germaniæ Academiâ tale domicilium pro Muſis extructum ſe vidiſſe fateri cogit. Serit arbores, quæ alteri ſeculo proſint, dicebat Statius de agricola: nec dubitat agricola, quamvis ſenex, quærenti cui ſerat, reſpondere, Diis immortalibus: qui me non accipere tantummodo hæc à majoribus voluerunt, ſed etiam poſteris prodere. Ergo arbores ſerit diligens agricola, quarum aſpiciet baccam ipſe nunquam. At vos, Viri ampliſſimi generis nobilitate, eruditione, prudentia præſtantiſſimi, non arbores aut plantas, ſed Muſam, ſed leges, ſed inſtituta, ſed literarum deniq; gymnaſium, tanquam hortum & paradiſum terreſtrem plantaſtis: cujus lætas ſegetes & luxuriantes non poſtera tantum ſecula, ſed vos ipſi magna cum lætitia conſpicere poteſtis: & ut ſpes eſt, brevi copioſos ingeniorum optimorum, & veſtra diligentia, cura, ſumtu, velut ſatorum & excultorum, fructus percepturi eſtis. Serrani, Cincinnatiq; temporibus, annonæ utilitas Romæ ſumma fuit, inquit Plinius: Quænam ergo tantæ ubertatis cauſa erat? quod ipſorum imperatorum manibus agri colebantur, reſpondet Plinius: quaſi terra ipſa vomere laureato & triumphali aratore gaudere, viſa ſit: Sive illi Serrani, Cincinnatiq; eadem cura ſemina tractabant, qua bella: eademq; diligentia arva diſponebant, qua caſtra: ſive honeſtis manibus omnia lætius proveniunt, quoniam & curioſius fiunt. Ut ergò cum Plinio noſtrum argumentum concludamus: eundem, imò & majorem literarum proventum in hac veſtra, Viri ampliſſimi, ſchola ſperamus: ſed qua de cauſa? quod ſcilicet Senatus ampliſſimi vomeres hîc imprimuntur: quod Scholarchæ triumphales aratores hanc provinciam ſua cura non indignam eſſe exiſtimant. Quamobrem non ſolum pro illa magnificentia, liberalitate, cura, ſolicitudine, qua & antea domum hanc ædificaſtis, & hodie ſtudia noſtra promovere pergitis: ſed etiam pro veſtra tàm honorifica præſentia, qua Panegyrim iſtam noſtram partim ornaſtis, partim etiam liberaliter proſecuti eſtis: gratias agimus & habemus, non quas veſtra gravitas, dignitas, magnificentia maximas poſtulat, ſed quas ingenii noſtri mediocritas & animi anguſtia, verborumq; inopia concedit. Reliquis etiam, tum gratiſſimis hoſpitibus, tum ſtudioſis, qui ad hujus Panegyricæ concionis theatrum ſpectandi cauſa, audiendiq; gratia ſe contulerunt, gratias habemus immortales: relaturi aliquando, ſi nobis per rerum noſtrarum tenuitatem licebit: Deus opt. max. Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, hanc primam Panegyricam concionem, ita nobis omnibus fauſtam

& felicem eſſe velit, ut ejus exemplo ſæpius deinceps ſtudiorum noſtrorum largiſſimos fructus decerpere nobis liceat: & à regionibus noſtris, à Muſæis noſtris, omnes bellorum, morborum, tempeſtatum, ſophiſmatum calamitates avertat, ut ipſi grata plurima fiant, dicantur, doceantur & diſcantur.

DIXI.

II. PANEGYRIS, Anni 1578.

RECTORE D.D. JOHANNE-THOMA FREIGIO, JC.to

INVITATIO AMPLISSIMI SENATUS NORIBERGENSIS,

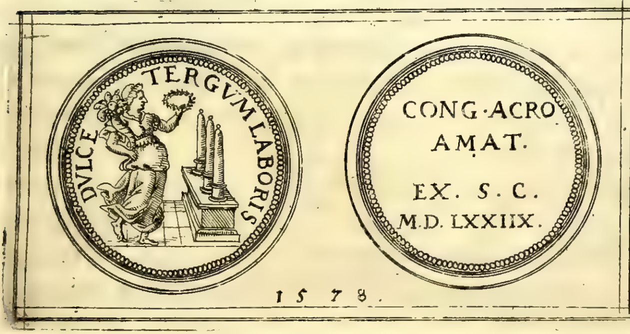
recitata per

SEBASTIANUM BOHEMUM, NORIBERGENSEM.

Τὴν μὲν διοίκησιν τοῦ γυμνασίου ὑμετέρου καὶ τὴν παρασκευὴν, ἣ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ κέχρηνται οἱ διοικοῦντες τὸ γυμνάσιον, καὶ ποῖαι ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν γεγένηνται, οἴδατε ἀκριβῶς, ὦ ἄνδρες ἐπ' ἀρετῇ τε καὶ εὐγενείᾳ διαφέροντες. Ἡγούμεθα οὖν, οὐδὲ πρέπειν οὐδὲ ἐπάναγκες εἶναι, πολλὰς τῆς ἡμετέρας παρουσίας προφάσεις προφασίζεσθαι. Τὰ γὰρ τοῦ ὑμετέρου γυμνασίου οὕτω καθέστηκεν, ὥστε καθ' ἕκαστον ἔτος ἐν τῷ μηνὶ, ὃν οἱ Ῥωμαῖοι ἰούνιον καλοῦσι, τοὺς τοῦ γυμνασίου ἐφεστηκότας ἐξετάσεις ποιεῖν πάντων τῶν ὑφ' ἑαυτοὺς ὄντων μαθητῶν: ἔπειτα δὲ ἐν μέρει περὶ ἑκάστου τῶν μαθητῶν γνώμην ἀποφαίνεσθαι, καὶ τὰ δῶρα, ἤτοι βραβεῖα (ὥς τινες, περὶ τὰ τῶν πάλαι ἐπτοημένοι, καλοῦσι) τὰ καθήκοντα καὶ τὰ πρωτεῖα διαμερίζειν. Ἐπεὶ δὴ δὲ πάντα ταῦτα καὶ τοιαῦτα ὡμολογημένα καλῶς ἔχειν, ὑπὸ τῶν ἐφεστηκότων ἡμετέρων, ὡς ὅτι ἐπιμελέστατα διηκριβώθη καὶ οἱ μαθηταὶ ἅπαξάπαντες ἐδοκιμάσθησαν: τινὲς δὲ καὶ διὰ τὸ εἰς ἄκρον τῆς παιδείας ἐληλακέναι, τοῦ εἰς ἑτέρας φυλὰς ἐγγράφεσθαι ἄξιοι ἐκρίθησαν: ἔγνωσαν οἱ διέποντες τὸ γυμνάσιον, τῇ ἡμέρᾳ τοῖς δυσὶν Ἀποστόλοις

ςόλοις Πέτρῳ τε καὶ Παύλῳ ἱερᾷ, τοὺς νεανίας τοὺς διʼ εὐφυΐαν ἐκλάμποντας, εἰς τὸ βραβευτήριον εἰσάγειν, καὶ ἐν μέρει τὰ βραβεῖα ἑκάστοις διανέμειν. τούτων δʼ ἐχόντων οὕτως, καὶ τοῦ καιροῦ τῷ γυμνασίῳ τοιούτῳ, ὁποῖον ὑμᾶς οἴδατε εἶναι, ὄντος: εὔχονται οἱ ἡμέτεροι διδάσκαλοι καὶ τὴν γερουσίαν ταύτης τῆς πόλεως, καὶ τὸ ὑμέτερον ἀξίωμα, καὶ πάντας τῆς βουλῆς πρωτεύοντας, τῇ σφῶν πανηγύρει παρεῖναι: καὶ προσλιπαροῦσι ὁμοίως τοῖς μάλιστα, ὅπως ταύτην τὴν χάριν σφίσιν ἡ βουλὴ χαρίζεσθαι θέλῃ. Ἐὰν γὰρ ταύτης τῆς δεήσεως ὑφʼ ὑμῶν τεύξονται: ὑπισχνοῦνται σφᾶς αὐτοὺς τὸ πρὸς ὑμᾶς καὶ τὴν σύγκλητον καθῆκον ἀπακριβώσειν, καὶ διʼ ἐπιμελείας τῆς γιγνομένης ἕξειν. Εἴρηκα.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS,
RECITATA PER PHILIPPUM RIETER, Patric. Noribergenſem.

QUantopere Romani in ludicrum Circenſe olim inſanierint, idq; jam inde à Romulo uſque ad ultima ſeneſcentis Imperii tempora, paſſim veterum monumenta nobis ingerunt. In eo certamine, quadrigæ (verbis Hieronymi) ſepteno currebant circumitu: & equos partis adverſæ fregiſſe victoria erat. Vidiſſes ibi, ſimul ac ſignum Prætor mittendis quadrigis dediſſet,

Stare levi curru moderantem quattuor ora
Spumigeris frenata lupis, & flectere equorum
Prævalidas vires, ac torto ſtringere gyro.

Item ------- nunc dextros ire per orbes
Fidentem campo, nunc metâ currere acutâ
Spemq́ue ſub extremo dubiam ſuſpendere caſu.

agitatorem: cujus in illo metæ flexu hoc opus, hic labor erat, ut adductis habenis, ſtringeret quidem metam (quod interius flectere dicebant) haud tamen impingeret currum, aut everteret. Atque ita ſepties, ſpatiis Circi decurſis, totiesq; metâ fervidis, ut loquitur Horatius, evitatâ rotis, brabeum & coronam victor accipiebat. Hoc in iſto numiſmate ſignificant tres metæ ſive obelliſci, uni baſi inſiſtentes, aſtante fœmina, quæ alterâ manu corollam porrigit, alterâ cornu Amaltheæ tenet. Enimverò, ſi ſcrutabimur, haud parvam rei Circenſis ætatisq; juvenilis inter ſe reperiemus ſimilitudinem. Illic carceribus emiſſi currus, ſpatia corripiebant, rapidoq; curſu ferebantur. Nos quoque adoleſcētes impetu plerumq; rapimur ac ſimul manum ferulæ ſubduximus, quocunque nos trahunt affectus, concitati ferimur. Hic non mirum eſt per multos labi, vel impingere, niſi ratio moderatrix affectuum, illis veluti frenos furoris injecerit. Nihil igitur magis nobis cavendum, quàm, ne vitæ liberioris obtentu prolabamur ad licentiam, atq; exinde in omne ſcelus præcipites ruamus. In hoc enim ætatis flexu multorum ſæpe fama hæſit ad metam: multi in dedecora ſimul ac facinora prorupêre, poſtquam remoto pudore & metu, ſuo tantum ingenio utebantur. Eapropter ne ſalutem noſtram, quaſi currum, effundamus, noſq; ac ſpes noſtras corrumpamus; ſaluberrimũ procul dubio eſt, ſi utili aliquâ occupatione diſtringamur. Quid autem utilius, quàm ſi quos cæpimus ſtudiorum curſus, implorato Numinis auxilio, porrò currere perſeveremus, memoriâ jam exantlati laboris identidem nobis calcar addente, ſubiicienteq; illos ſive Sophoclis, ſive Euripidis verſus:

Πόνος πονωθεὶς οὐκέτ' ἀλγύνει βροτοὺς:
ἀλλ' ἡδύ τοι σωθέντα μεμνῆσθαι πόνων.

Quibus verſibus Emblema noſtrum reſpondens, DULCE TERGUM LABORIS, *præfert. Hoc enim pacto, dum in orbe doctrinæ abſolvendo deditus erit animus noſter, magis à malo detinebimur, minusq; labis ac maculæ trahemus à cœtu juventutis maculoſæ. Nam aliàs periculum eſt, ne in nos illud Columellæ, quod vulgò omnes in ore habent, expetat: Nihil agendo homines malè agere diſcunt. Siquidem, ut B. Chryſoſtomus nimis quàm verè ſcribit, Omnium vitiorum quaſi magiſtra quædam atq; origo eſt ocioſitas.*

DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA PER TOBIAM HALLER, Patricium Noribergenſem.

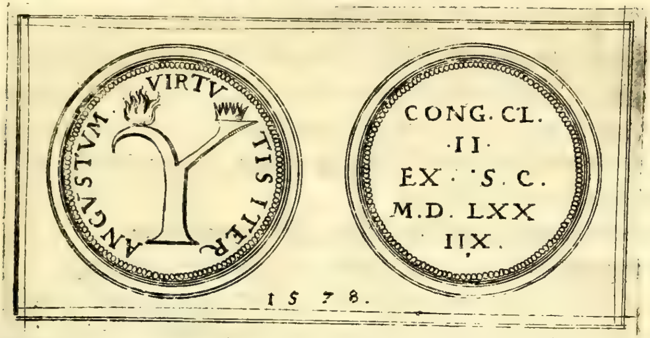
QVANTA ſit dignitas, quanta majeſtas, quantum denique (ut ſic dicam) numen litterarum, pulcerrimè hoc numiſma declarat, in quo conſpicitur expreſſa Felicitas, quæ cornu copiæ dextra tenens, Phœbo citharam pulſanti corollam imponit, cum ſuperdicto: HONOS ALIT ARTES. Enimverò publicam felicitatem ex cultura artium liberalium gigni, hincq́ue veluti theſauros bonorum & copiæ quoddam cornu aperiri, noſtra ac ſuperior ætas, ſingulari Dei opt. max. beneficio, ſenſit & experta eſt. Nec enim profectò tunc aureum illuxit ſeculum, cum primum apud nos vena argenti reperta eſt (id ſub Othone Magno memorat accidiſſe Dithmarus:) ſiquidem argentum & aurum propitii an irati dii veteribus Germanis negaverint, etiam Cornelius Tacitus, non ſine gravibus quidem cauſis, dubitat. Quid igitur? Quum, renatis litteris, lux animis noſtris effulgere, lumenq́ue Muſarum in orbe chriſtiano ſplendere cœpit, tunc illa repentè ſeculi felicitas velut aureâ catenâ de cœlo demiſſa fuit. Squallebant & horrebant omnia ferâ & incultâ barbarie: pluſquam belluinus ſtupor mentes hominum oppreſſerat: in profundo non Democriti, ſed ignorantiæ puteo latebat demerſa veritas: ecce, ſubitò ſimul uno eodemq́ue tempore & Phœbus pulſare cœpit citharam, & vox auctoritasq́ue VERITATIS, in

TIS, in tantis tenebris illuxit. Poſſumusne pro tanto ac tali beneficio ſatis in Dei opt. max. laudes effundi? Poſſumus ſatis honoris habere ſtudiis? Poſſumus liberalium artium doctoribus gratiam referre? Quos certè, in complexu, oculis, auribus (ſi grati ſumus) tenere debemus, memores eorum operâ veluti revixiſſe ad humanitatem & virtutem humanum genus. Nam quis neſcit, ab eo tempore, animorum quaſi rubigine deterſa, cultiores ac politiores homines eſſe cœpiſſe? Sed & artes reliquas, quæ hominum uſui vel voluptati deſerviunt, novo tunc cultu pariter enituiſſe? Quid? quod ex eo tempore nunquam deſtiterunt homines ſtudioſi, non ſolum, ut priſcos illos heroas imitarentur, ſed etiam, ut, ſi fieri poſſet, ſuperarent, omnibus & animi & corporis viribus contendere? O nos igitur ingratos, ſi iterum venas Heliconii liquoris obſtruxerimus! O miſeros & infelices, ſi vocalis ille Muſarum chorus, rurſus conticeſcat! Si priſtinis tenebris mundus involvatur! Si in antiquum Chaos denuò redigamur! Quid igitur? Honore ac præmiis acuenda ſunt ingenia: Sopitos ſub cinere igniculos optimè benignitatis aurâ ſuſcitabit: Semina melioris indolis ad frugem liberalitas perducet. Alioquin enim, ſublatis ſtudiorum pretiis, ipſa ſtudia, (ut ille ait) interire neceſſe eſt. Honos enim alit artes (ait Romana Peitho) omnesq; incenduntur ad ſtudia glorâ, jacentq; ea ſemper, quæ apud quosq; improbantur. Denique (verbis Jamblichi) πᾶν τὸ τιμώμενον αὔξεται, ἐλαττοῦται δὲ τὸ ἀτιμαζόμενον. Præclarè igitur, Ampliſſimi ac prudẽtiſſimi inclytæ Reipub. Noribergenſis Senatores, hujusq; ſcholæ Patroni ac Patres, præclarè, inquam, ſimul & litterarum incolumitati, veſtræq; laudi conſulitis, quod vobis refoventibus, cum maximè & Spiritum & ſanguinem apud nos recipiunt ſtudia, artesq; liberales, artium doctoribus præmio invitatis, refloreſcunt. Id quod non poteſt non cum immortali nominis veſtri gloria eſſe conjunctum.

DIXI.

ORA-

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA PER CUNRADUM MÜLLERUM Altorfenſem.

DECANTATISSIMA eſt græcis latinisq́ʒ ſcriptoribus acroaſis Pythagoræ, de bivio virtutis & vitiorum, quod litteræ Y. figura & ipſe exprimere conſueverat, & hoc Emblema oſtendit, cum hac Epigraphe, ANGUSTUM VIRTUTIS ITER. *Ejus doctrinæ (quæ quibuſdam ex Moyſe videtur hauſta, de arbore ſcientiæ boni & mali) primus auctor Heſiodus, hoſce verſiculos lib. 1.* τῶν ἔργων *cantillat:*

Τῆς ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι, μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐπ' αὐτήν,
Καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον, ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται
Ῥηιδίη δ' ἤπειτα πέλει, χαλεπή περ ἐοῦσα.

Poſtea eandem doctrinam fuſius perſecutus eſt Prodicus: cujus narrationem de Hercule, quum primùm pubeſceret, ambigente utram viam, Virtutis an Voluptatis ingrederetur, melle ſuo conditã poſteritati reliquit dulciſſimus Xenophon. Cæterum ea doctrina nobis adoleſcentibus aurem pervellit, ut audiamus illum catum Siculum, unicuiq́ʒ noſtrûm inſuſurrantem:

------- τῶν πόνων
Πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τ' ἀγαθὰ θεοὶ

Quod

Quod quàm verè, adeoq́ ex ipſo veri tripode profatus eſt Epicharmus, illi ſentiunt, ſed ſerò, quibus per ſocordiam (Saluſtianum hoc agnoſcitis) vires, tempus, ingenium defluxerunt. At nobis, ô Æquales & Commilitones chariſſimi, ſi propria ſalus felicitasq́ cordi, non eſt quod otioſis eruditionem ac virtutem influere cenſeamus, famam aut opes affluere: labore & contentione hæc quæramus oportet: adeoq́ parùm eſt, ſi non recuſamus laborem; depoſcendus eſt. Si quid igitur in rem noſtram ſapimus, ad honeſta nobis etiam atq́ etiam nitendum certò ſciamus, & hunc clivum, uno, ſi poſſumus, ſpiritu ſuperandum. Quò minùs enim vinci ac ſtrigare nobis permiſerimus, eò citius in virtutis verticem enitemur, excepturum nos præmiis, quanta modò animis concipere non poſſumus. Hunc, inquam, animum induamus, hoc ſtudio inflammemur oportet, ſi nobis

--------quæ Samios diduxit littera ramos
Surgentem dextrò monſtravit tramite callem.

Quod ſi quis virtutis hoc adſcenſu arduo deterritus, viam voluptatis ac vitiorum, quæ ad lævam eſt, capeſſet, ea principiò quidem valdè blandietur ingredienti. Opidò quàm enim mollis ſimulq́ lata eſt, ac celebris frequentia hominum (in hac enim via, ut eſt in Evangelio, multi ambulant) cæterum ultima ejus vergunt & deſinunt in exitium.

Molle oſtentat iter via lata: ſed ultima meta
Præcipitat captos, volvitq́ue per ardua ſaxa.
Nam qui deſidiam, luxumq́ue ſequetur inertem,
Dum fugit oppoſitos incauta mente labores,
Turpis inopsq́ue ſimul miſerabile tranſiget ævum.

ut canit poëta. Quod quidem iter vitiorum ne inſiſtamus pergamusve, audiamus eundem Epicharmum revocantem, ac ſic cuiq́ noſtrûm inclamantem: Ω πόνηρε, μὴ τὰ μαλακὰ μώεο, μὴ τὰ σκλῆρ' ἔχης: *ô miſer noli quærere mollia, ne dura conſequaris. Quâ quidem veluti gemmulâ, quæ dixi, obſigno.*

DIXI.

ORA-

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA PER JACOBUM PÔMER, Patricium Noribergenſem.

TU quidem, Commilito cariſſime, præclarè nos ad virtutis viam alacriter ingrediendam pergendamq́ cohortatus es, ſed ego à præceptore meo, aliisq́ cordatis viris ſic accepi, eam, quæ modo careat, omnem inſipientem eſſe ſapientiam. Proinde & ſtudiorum contentionem ita eſſe moderandam, ut verbo veteri NE QUID NIMIS. *Idem in hoc numiſmate Delphinus anchoræ implicitus innuere videtur, adpoſito ſymbolo* ΣΠΕΥΔΕ ΒΡΑΔΕΩΣ. *Hoc enim ſymbolo Octavianum Auguſtum, & T. Veſpaſianum impensè delectatos perhibent. Quorum quidem principum eâ cum civilitate, ſive amabili quadam popularitate, qua facilè omnium voluntates promerentur, conjuncta fuiſſe fertur diligentia, quâ, ſi uſus poſtularet, celeriter res maximas conficerent. Sic igitur ex morum ac ſtudiorum meorum moderatore audiebam, Præceptoris ſeveritatem auſteritatemq́ lenitate & humanitate (quam Delphinus animal* φιλανθρωπότατον *deſignat) erga diſcipulos temperandam eſſe. Remotiſſimum quippe (ſi Varronis auctoritate moveamur) ad docendum, formidinem ac nimium timorem, & omnem perturbationem animi videri: contrà delectationem pro telo ad diſcendum eſſe. Contundi quippe ſi fidem Senecæ adhibeamus, &*

quicquid eſt indolis comminui trepidatione degeneri. Sed & qui acerbos adhuc puerorum animos vocant ad nimiam maturitatem ſtudiorum, jure accuſari, tanquàm ignaros virium, quas Natura ejuſmodi ætati conceſſerit. Quamobrem conſultiſſimum videri, ut ea moderatio ſtudiorum ac laborum in illa ætatula adhibeatur, quam J. C. Venuleius in l. continuus ff. de verb. oblig. præſcribit, ut ſcilicet neque duplomate diebus ac noctibus, & omni tempeſtate contemta, feſtinemus: neque tàm delicatè progrediamur, ut reprehenſione digni appareamus. Quod enim ſat benè fiat, ſat cito fieri, idem meus præceptor addebat. DIXI.

GRATIARUM ACTIO,
RECITATA PER
BALTHASARUM DERRER,
Patricium Noribergenſem.

QUanquam optarim, Viri ampliſſimi & ornatiſſimi, ut cuidam ex condiſcipulis meis doctiori poſtrema hujus Panegyricæ concionis pars mandata eſſet: non mihi, qui in dicendo, præſertim in tantorum virorum conſeſſu, minimè ſum exercitatus: tamen præceptorum voluntati obtemperandum eſſe duxi: ac malui in me eruditionem quàm obedientiam deſiderari: inprimis hodierno die, quo & Deo opt. max. & Ampliſſimis Dominis Scholarchis cæterisq; Viris præſtantibus gratia memori mente ac pia oratione eſt perſolvenda. Quod enim hæc ſchola quotidie magis, magisq; effloreſcit, quod in ea pietatis & literarum ſtudia vigent: quod ingenia adoleſcentum ſcribendo, dicendo, diſputando exercentur: quod ſolemnes progreſſiones fiunt: quod præmia ſtudioſis diſtribuuntur: quod cætera, quæ ad hujus Gymnaſii dignitatem & utilitatem pertinent, ſuſcipiuntur & aguntur: id omne divino numini & clariſſimi Senatus noſtri liberalitati eſt tribuendum.

Quamobrem tibi primùm, æterne Deus, agimus & habemus gratias immortales, tum quod inclytum noſtrum Senatum lumine tuæ ſapientiæ illuſtras, amoris tui flamma accendis, tuæ virtutis robore confirmas: ut lucis beneficio videat; amore incenſus cupiat: auxilio adjutus ſuſcipiat & agat, quæ ad pie-

ad pietatis, juſticiæ, linguarum & artium conſervationem ſpectant: tunc quod hanc regionem & hoc literarum domicilium à bellorum, incendiorum, morborum, tempeſtatum, ſophiſmatum calamitatibus defendis: omnisq́ generis bona, ad vitam quietè commodeq́ tranſigendam neceſſaria abundè largiris. Rogamus te, ut deinceps quoque noſtrum magiſtratum numine & auxilio tuo regas, juves & tuearis: & hanc cæleſtis doctrinæ optimarumq́ doctrinarum ſedem incolumem conſerves: univerſam hanc literatam ſocietatem ſtudiorum, laborum & voluntatum nexu conjunctiſſimam tuteris. Impertire nobis facultatis copiam, ut poſſimus: adde animum, ut velimus noſtris officiis ac muneribus diligentiſſimè fungi. Juventuti quoque eam tribue mentem, qua & alacris ad ſuſcipiendam doctrinã, & docilis; tum etiam beneficii memor & grata erga præceptores efficiatur. Da denique quæ ad vitæ uſum & cultum pertinent, donec noſtræ mentes, ab hac terreſtri labe ſejunctæ, cum cæleſtium animorum cætu conſocientur.

Deinde gratias Vobis agimus & habemus maximas, Ampliſſimi Domini Scholarchæ, prudentiſſimi Senatores, Conſules, & quotquot adeſtis ex cunctis Reipub. Noribergenſis ordinibus, patres conſcripti: cum pro aliis veſtris maximis beneficiis: tum pro hodiernis in nos præclarè meritis: quod his ſolemnibus negociis conficiendis adfuiſtis: & veſtrâ præſentiâ hanc ſcholæ feſtivitatem decoraſtis, atq́ adeo veſtræ ſingularis erga nos benevolentiæ argumenta & indicia certiſſima dediſtis. Rogamus etiam atque etiam, ut hoc Gymnaſium veſtrum poſthac quoque veſtra authoritate, beneficentiâ ac patrocinio amplificare, ornare atque tueri pergatis. Ut enim tenellæ plantæ fulcris opus habent, quibus innixæ in altum aſſurgant, atque à tempeſtatibus tutæ uberius creſcant: Sic Schola hæc veſtrâ benevolentiâ, auxilio & authoritate indiget, qua fulciatur & protegatur, ne qua aura invidiæ aut malitiæ illi nocere aut obeſſe queat. Ex quo & illud conſequetur, ut tum præſens hæc ætas, tum ipſa poſteritas imaginem hujus eximiæ veſtræ virtutis, plurimorum ſermone celebratam, literatorum ſcriptis expreſſam, intuens velit imitari: id quod & vobis gloriam ſempiternam, & Chriſtianæ ſocietati admirabiles utilitates eſt allaturum.

Tum denique & Illuſtriſſimis Generoſisq́ Comitibus & Baronibus, ac cæteris Viris optimis ac humaniſſimis, qui ad hanc Panegyrim ſpectandi audiendiq́ cauſa advenêre, gratias agimus, quantas animus noſter concipere

 poteſt

poteſt maximas, quod Scholæ hujus Encænia ſuo illuſtriſſimo jucundiſſimoq́ conſpectu cohoneſtarunt atque auxerunt: à quibus etiam magnoperè petimus, ut qua benevolentiâ hactenus nos fuerunt proſecuti, eandem in poſterum quoque noſtro Gymnaſio præſtent: Quibus ſingulis & univerſis viciſſim noſtrum ſtudium & operam humilimè & liberaliſſimè pollicemur.

DIXI.

III. PANEGYRIS, Anni 1579.

RECTORE D. D. JOHANNE THOMA FREIGIO, JC.

INVITATIO AMPLISSIMI SENATUS NORIBERGENSIS,

recitata per

MELCHIOREM SCHLAUDERSPACH, Noribergenſem.

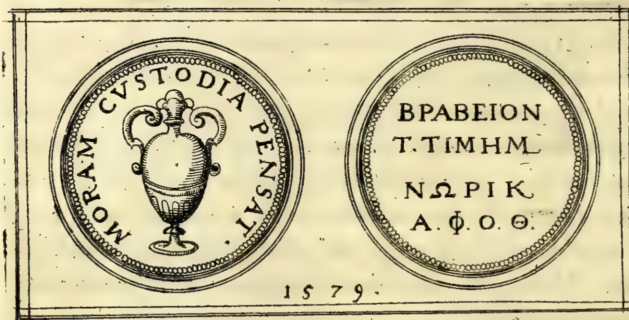
NOn ignotum eſt vobis, Viri nobilitate, prudentiâ, omniumq́ virtutum genere ornatiſſimi, prudentis piiq́ magiſtratus officium eſſe, ut non modò ea, quæ ad vitæ politicæ præſidia ſpectant, diligenter ſoliciteq́ comparet: ſed etiam ſcholarum & ſtudiorum rationem imprimis habeat. Etenim quanquam in illis civilibus plus ſplendoris vulgò eſſe exiſtimetur: non minus tamen neceſſaria hæc ſcholarum officia perhibenda ſunt: eoq́ intentiore cura tuenda & defendenda, quò majorem illæ inclinationem his temporibus minari videntur. Atque ejus rei cogitatio præcipuè illis incumbit, qui jam in ſcholis inſtituendis defendendisq́ aliquam laudem, eamq́ publicam, lateq́ pervagatam, apud multos exteros excitarunt. Ex quorum numero ampliſſimus prudentiſſimusq́ noſter Senatus vel præcipuus hodie eſt. Nam

cum ſupe-

cum ſuperioribus primis annis elegans Muſæum pro literarum ſtudioſis magnis ſumptibus extruxiſſet: proximis his annis ita animum ſuum ad artium profeſſiones laudatiſſimas adjecit, ut pro vehementi ſuo bonas artes provehendi ſtudio nullis ſumtibus pepercerit: ſed & omnium præclararum artium Magiſtros ſuo Muſæo præfecerit, & ad explorandos ſtudioſorum profectus examina publica progreſſionesq; annuas inſtituerit, & præmia etiam benè meritis liberaliter hucuſque donaverit. Cùm autem hoc quoq; tempore ſolemnia illa examinis à præceptoribus noſtris præſtita ſint, unumq; illud reſtet, ut in publico conventu & ampliſſimi prudentiſſimiq; Senatus præſentia tota res ad diem D.D. Petro & Paulo ſacram conficiatur: non poſſunt noſtri præceptores intermittere, quin ampliſſimum Senatum rogent, orentq;: primò, ut in eo officii benevolentiæq; curſu, quem non ſine prudenti maturoq; conſilio ſuſcepit, & hactenus compluribus ſignificationibus animi ſui demonſtravit, deinceps quoq; permanere velit. Deinde ut, niſi moleſtum ſit, aliæve graviores res & majora negotia impedierint; Senatus ampliſſimus hoc quoq; beneficio ſcholam ſuam ſibi devincire velit, ut ad prædictum diem ſolemnibus noſtris conventibus intereſſe, eosq; ſua ampliſſima præſentia illuſtriores reddere dignetur. Nam cum Senatus ampliſſimus non tantùm Scholæ Mecœnas & Patronus publicè liberaliſſimus ſit, ſed etiam privatim quamplurimi ex illo ipſo in tanta celebritate & dignitate conſtituti, ita literas & ſtudia colant, ut ea non ad oſtentationem, ambitionem aut otium, ſed ad rerum gerendarum ſcientiam aſſumant: nullos alios optatiores noſtrarum ſolemnitatum ſpectatores, aut judices cenſoresq; advocare poſſumus, quàm ampliſſimum Noribergenſis Reipub. Senatum. Cui petitioni noſtræ ampliſſimum Ordinem eò æquiorem futurum exiſtimamus, quò plus ſpectata prudentia & multis argumentis teſtata ipſius erga nos benevolentia nobis ſpondet & promittit: tum verò etiam quod veterum heroum exemplo, etiam inter graviſſimas de Republica cogitationes, atq; adeo in medio ipſo difficilimarum & ſummarum rerum tractatu, quin imò in Senatu ipſo, his noſtris literis & humanitatis ſtudiis locum eſſe non obſcurè cognovimus. Quamobrem non dubitamus, quin quod oramus, ampliſſimum Senatum etiam exoraturi ſimus. Quod ſi fiet, pollicemur totius ſcholæ nomine fore, ut non modo hæc ampliſſimi Senatus honorifica præſentia ad illuſtrem nominis & gloriæ ipſius commendationem celebretur:

bretur: ſed etiam ea, quæ in hominum ſcholaſticorum tenuitatem cadere poteſt, gratitudo animi libenter meritoq́; conſequatur. DIXI.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA AB ILLUſtri & Generoſo Dn. Wideberto, Comite in Oetingen.

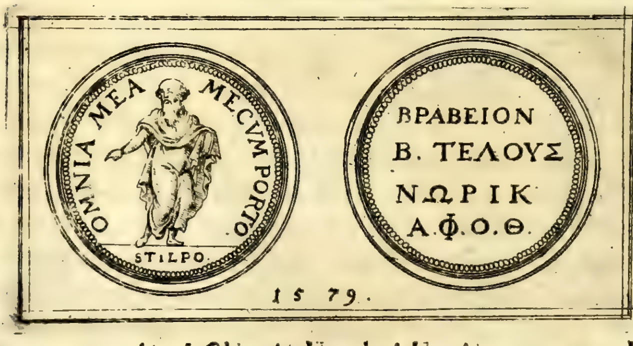
MAgnam curam (Aud. optimi) & multum utilemq́; laborem in eo majores noſtri poſuerunt, ut diſquirerent diligentius, quænam ratio eſſet commodiſſima inſtituendi pueritiam, & quis modus optimus tradendi omnes ingenuas artes & liberis hominibus dignas. Itaque cum multi de hac re multorum doctorum virorum & commentarii & libri extent, & plena ſint antiqua monumenta talium præceptionum & diſquiſitionum: nemo tamen vel propius acceſſiſſe ad eam inſtituendi ideam, vel utilius de ea præcepiſſe videtur, quàm Quintilianus. Is enim, ut cætera omnia ſapienter & rectè monuit, ita etiam in artium tradendarum ratione, tanquam oraculum quoddam protulit: ut in docendo videamus, quantum animi diſcipulorum capere & ferre poſſint. Sicut enim vaſa anguſti orificii (ait) ſuperfuſam liquoris copiam reſpuunt & effundunt: ſenſim autem paulatimq́; influentem & inſtillatum humorem recipiunt, receptumq́; fidelius continent: ita animi puerorum anguſti, & majorum adhuc incapaces, nimia doctrinarum præceptionumq́; copia fatigantur & obruuntur: paucis

autem

autem & brevibus præceptis ſenſim paulatimq́ implentur. Magnifica verò ſententia, & omnibus juventutis moderatoribus, altis animi ſenſibus reponenda, quæ ſola declarat, quid in artium liberalium traditione præcipuè ſpectandum, quæ via & ratio tenenda ſit. Nec enim ſolum vel is ipſe qui docetur, vel ille qui docet, quis qualisq́ ſit conſiderandum, ſed etiam tàm doctrina, quàm via ratióque, & ut Græci uno verbo vocant, methodus ſpectanda eſt. Quemadmodum enim eum, qui anguſto vaſi infundere quid velit prudentem hominem & maturum, non inconſideratum aut temerarium feſtinantemq́ eſſe oportet: ita qui artium præcepta pueris inſtillare velit, hominem cordatum, nec nimium præcipitem eſſe convenit. Ad hæc, ſicut aquam infundenti vaſculum conſiderandum eſt, ut norit quid capere poſſit, quid reſpuat aut quaſi reformidet: ita & docenti ſpectandũ eſt, quanta auditoris diſcipuliq́ capacitas ſit, quid ferre, quid non ferre poſſit. Præterea, ut aliud eſt precioſum aliquem & fragrantem liquorem: aliud vilem aliquem muriam aut ſalſuginem inſtillare: ita longè aliud eſt artium liberalium cognitionem, quàm aliud aliquid puerorum animis infigere: ideoq́ hìc tantò major diligentia & cura adhibenda, quantò precioſioris rei ille μεταγγισμὸς *fuerit. Denique ut longè aliud eſt ſenſim & paulatim inſtillare, & quaſi guttatim immittere: aliud* ἀθρόως *omnem liquorem ſuperfundere, aut omninò vaſculum ipſum confringere & comminuere: ita longè aliud eſt paulatim fructus eruditionis inſerere, aliud nulla habita ratione & ſine delectu cumulatè proponere, & ingenii teneritudinem, rerum graviorum moleſtia frangere & obterere. Nam (ut idem Quintilianus prudenter & rectè ait) nequaquam teneris ingeniis acerbè inſtandum, aut plena ab his opera & omninò abſoluta perfectaq́ exigenda eſt. Id enim cum primis & ſumma diligentia cavendum providendumq́ eſt, ne pueri, qui ſtudia nondum amare poſſunt, prius oderint, quàm intelligere aut per ætatem videre poſſint, quàm eadem amabilia jucundaq́ exiſtant. Nam iidem ut violenter & improvidè infuſa reſpuunt: ita paulatim lentèq́ accepta, diutius retinent & fidelius: ac ſumma, ut numiſmatis noſtri Emblema innuit, MORAM CUSTODIA PENSAT. Optima autem cuſtodia eſt frequens uſus, qui perceptam doctrinam confirmat, & accedente mediocri etiam opera, nunquam eam ex animis deleri ullo tempore ſinit. Et quanquam non omnia ingenia ejusdem felicitatis & fæcunditatis ſunt (nam id in hominibus optare aut requirere velle, putidum & ineptum*

ineptum ſit : ſicut nec omnia vaſcula vel aurea vel marmorea eſſe poſſunt) de nullo tamen unquam deſperandum eſt. Eſt alius facilioris promptiorisq; indolis, qui propoſitam doctrinam citò quidem percipit, ſed eandem non perinde fideliter continet : eſt contra alius durioris ingenii, ſed quod ſemel comprehendit, id tenaciſſimè retinet & amplectitur. Qua in re non multò ſecus, quàm in cera aut ſaxo accidere videmus. Ceræ enim ut molliori & ad digitorum impreſſum cedenti, nullo labore quidvis imprimas, ſed eadem imagines & ſigilla pro ſua mollitie ſegnius retinet & facilius dimittit : at ferro ut difficilimè & laborioſiſſimè quidq; inſculpitur, ita diutius, quod ſemel inſculptum eſt, perdurat & conſiſtit. Ut igitur Quintiliani illud præceptum noſtro Emblemate concludamus: artes facilimè nulloq; negotio perdiſcuntur, ſi tantum ſumas, quantum ingenii vires capere poſſunt, & habeas aliquem, qui prudenter & maturè inſtillare doctrinæ liquores norit : & tu etiam ipſe diſcere aut præcepta imbibere queas, nec ut futilia vaſa aut Danaidum dolium omnia effundas aut transmittas : ſi denique uſum etiam facilem adhibeas, qui præcepta non modo confirmet, ſed ea quoq; animet & in actum deducat, & quod maximum eſt, cuſtodiat & conſervet. DIXI.

ORATIO TERTIÆ CLASSIS,
RECITATA AB ALEXANDRO à SCHAUMBURG.

SÆpenumero mirari ſoleo Aud. optimi, hominum quorundam, imprudentiámne an impudentiam dicam? qui liberalium artium cognitionem in-

tantum

tantum contemnunt, ut quamvis aliam rem, quæ vel fortunæ vel corporis putatur, multis modis huic præferant: cum ſi recta ratione rem ipſam æſtimare velimus, nihil hominis tàm proprium inveniamus, quàm hæc animi bona, haſq; mentis opes ac ſolidas divitias. Itaq; non poſſum non vehementer laudare vocem illam vel Biantis (ut Cicero & Valerius volunt) vel Stilponis, ut noſtrum numiſma habet: cujus patriam cum cepiſſet hoſtis, cæteriq; ejus cives ita fugerent, ut multa de ſuis rebus ſecum aſportarent, eſſetq; ipſe admonitus à quodã ut idem ipſe faceret, resq; ſuas quas poſſet ſecum aufferret, Ego vero, inquit, facio: Nam OMNIA MEA MECUM PORTO: *Et rectè quidem ille vel Bias vel Stilpo. Etenim quid tàm proprium tamq; noſtrum eſt, quàm quod non dico nos circumſtat aut adjunctum nobis extrinſecus à fortunæ ludibriis pendet, ſed interius & in animo hæret, quod non niſi animo ſublato, aufferri nobis poteſt? Divitiæ quidem & opes extra nos, & fortunæ ludibria ſunt. At eruditio & homine erudito digna humanitas in animo tota conſiſtit: hoc proprium ſolum, hoc unum domicilium habet: nihil hic loci fortunæ aut caſui eſt. Illa igitur ludibria fortunæ (quæ nos etiam bona, ſi Diis placet, appellamus) philoſophus ille noſter ne ſua quidem eſſe putavit: ſed unicas illas animi opes ſuas proprias exiſtimavit: quas, ut Valerius idem ait, pectore ille geſtabat, non humeris: non oculis viſendas, ſed animo æſtimandas: quæ domicilio mentis incluſæ, nec mortalium nec immortalium manibus labefactari poſſunt: & ut manentibus præſtò ſunt, ita fugientes non deſerunt. Unde etiam tritum vulgari ſermone proverbium natum eſt, Sapiens ſua bona ſecum fert, & ut Græci rotundè loquuntur;* ὁ σοφὸς ἐν αὑτῷ περιφέρει τὴν οὐσίαν. *Accedit & illud, quod, ſi rem exactius perpendimus, diſſimulare non poſſumus, illas certiſſimas poſſeſſiones eſſe, quæ nec incendio nec naufragio amitti, nec vi aut furto aufferri, nec dolis fraudeq; averti poſſunt. Quid enim tàm incertum eſt, quàm quod vel vi ignis, & procellarum tempeſtatumq; injuriis vel raptorum furumq; ſcelere & violentia, vel hominum callidorum malitia eripi, & è noſtra poteſtate removeri poteſt? Et quid neceſſe eſt hæc pluribus plana facere? Quid? nonne videmus eos, qui modò præclara beneq; fundata & ædificata palatia habuerunt, aut auro, argento, gemmiſq; abundarunt, repentè Vulcano iſta omnia præclara eripiente, pauperrimos fieri? aut poſtquam dolato ligno confiſi ventis, & Neptuno ſe crediderunt, enatare nudos, ſine ſpe, ſine re, votiva tantum tabella Diis Servatoribus ſuſpenſa? Quot verò ſunt,*

qui cum in latronum inſidias incidiſſent, unà cum rebus & pecunia vitam amiſerunt? aut à furibus egregiè compilati, ex Crœſis ditiſſimis egentiſſimi Iri evaſerunt? Hæc igitur cum tot caſibus obnoxia, tot fortunæ telis, tot hominum injuriis expoſita ſint: quomodo certitudinis quicquam habere dicenda ſunt? At eruditio, & ex eruditione vera orta humanitas, talibus caſibus objecta non eſt: nihil hinc injuria, nihil vis, nihil calliditas, nihil rapina, nihil furtum decerpere poteſt: nullis incendiis, nullis naufragiis eripitur: denique illa ipſa (quæ rerum humanarum domina putatur) Fortuna, nihil in hanc juris habet: hîc jacet, hîc victa eſt: hîc ſuam vim, poteſtatemq; exerere nullo modo poteſt: & quæ alioqui in rebus humanis ſola utramq; paginam facere dicitur, hic ſuâ vi ſpoliata, neutram facit. Præclarè itaq; & ille Philoſophus, cum naufragio facto è mari expulſus, in littore Geometricas figuras deprehendiſſet: ſocios ſuos jam amiſſis rebus omnibus miſerrimos factos adhortatus eſt, ut ejusmodi bona ſibi compararent, quæ nullis caſibus fortuitis obnoxia, cum naufragis ſimul enatarent. Deniq; nonne illæ poſſeſſiones certiſſimæ ſunt, ex quibus quæſtus etiam & reditus certiſſimus eſt? Proverbio igitur dicitur, quod artem quævis alat terra, τὸ τέχνιον πᾶσα γαῖα τρέφει: *quo proverbio teterrimus ille tyrannus, & monſtrum hominis Nero ſæpè uſus fuiſſe fertur. Et alioqui nonnè humanitas, bonitas, prudentia, juſtitia & omnium virtutum concentus: præſentiſſimus fructus artium & eruditionis eſt? Rectè enim vulgò dici ſolet, quò quisq; doctior, eò humanior: ſicut contra quò quisq; indoctior, eò tumidior, arrogantior & in aliorum contemtum facilior. Nam, ut Comicus ait, Homine imperito nunquam quicquam injuſtius, qui, niſi quod ipſe facit, nihil rectum putat.*

Quæ cum ita ſint: cumq; artes in animo noſtro inſint: & nec incendio nec naufragio perire poſſint: certiſſimumq; quæſtum præbeant: rectè tandem concludimus, artes homini præſtantiſſimas & eſſe & videri debere poſſeſſiones. DIXI.

ORA-

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA AB ALBERTO KEVVITZ, Bambergenſi.

QVod Plautus vetus comicus ait, ſuo regi pulchram eſſe reginam: id mihi accidit in hoc Emblemate, quod ex ampliſſimi & prudentiſſimi noſtri Senatus munificentia modò accepi. Placent enim mihi præ cæteris duæ Moſis tabulæ, tàm affabrè cum gladio expreſſæ: quibus indicatur idem illud, quod Juſtinianus in proëmio ſuarū Inſtitutionum propoſuit, Imperatoriam ſcilicet majeſtatem non ſolum armis decoratam, ſed etiam legibus oportere eſſe armatam: ut utrumq; tempus & bellorum & pacis rectè poſſit gubernari: & princeps Rom. non ſolum in hoſtilibus præliis victor exiſtat, ſed etiam per legitimos tramites calumniantium iniquitates expellat, & fiat tàm juris religioſiſſimus, quàm victis hoſtibus triumphator magnificus. Quanquam autem Juſtinianus eo in loco de Imperatoria duntaxat majeſtate loquatur: nos tamen idem omnibus Magiſtratibus & Rebusp. dictum putabimus. Nulla enim eſt Reſpub. nulla communio, nullus cœtus legitimè ſociatus: qui non legibus & armis opus habeat. Et ſic præclarè Jamblichus (ut Jornandes hiſtoricus refert) dixiſſe fertur: Romanos, quod armis & legibus ſe exercuerint, orbem terrarum ſuum feciſſe. Armis ſiquidem conſtruxerunt; legibus autem conſervarunt, aut, ut nos dicimus, armis defenderunt; legibus rexerunt. Nam, ut noſtrum Emblema habet, LEX REGIT, ARMA TUENTUR.

Quod ſi ita eſt, id etiam hinc haud dubiè efficitur, quod Reſpub. artium cognitione vel præcipuè indigeat. Nam ad res divinas & humanas diſceptandas, ad honeſta & turpia diſcernenda, artium liberalium tractatione & intelligentia maximè opus eſt. Quid enim aliud profitentur artes, & præcipuè omnium liberalium artium mater Philoſophia, quàm ſcientiam omnium rerum divinarum & humanarum, cauſarumq́ue quibus hæ res continentur, cum benè vivendi ſtudio conjunctam? At hæc tàm præclara, univerſa complectitur LEX, *& quæ artium præcepta in umbra ſcholarum traduntur: ea omnia lex in lucem educit: eaq́ue fieri jubet mandatq́ue, cum contra fit, pœnis mulctisq́ue cives cohercet. Itaq́ue rectè Marcianus J.C. ex ſummo Stoicæ ſapientiæ Philoſopho Chryſippo definitionem legis repetit hanc:* ὁ νόμος πάντων ἐστὶ βασιλεὺς, θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων. δεῖ δὲ αὐτὸν προστάτην τε εἶναι τῶν καλῶν καὶ τῶν αἰσχρῶν, καὶ ἄρχοντα καὶ ἡγεμόνα, καὶ κατὰ τοῦτο κανόνα τε εἶναι δικαίων καὶ ἀδίκων, καὶ τῶν φύσει πολιτικῶν ζώων, προστακτικὸν μὲν ὧν ποιητέον, ἀπαγορευτικὸν δὲ ὧν οὐ ποιητέον. *Hoc eſt:* Lex tàm divinarum quàm humanarum rerum omnium regina eſt. Quò magis convenit, ut non ſolum rebus honeſtis turpibusque præſideat; ſed etiam principatum ac ducatum teneat, & per hoc regulam præſcribat juſtis ſimul & injuſtis: utpote quæ animantibus natura ad colendam ſocietatem natis, facienda jubeat, prohibeatque non facienda. *Quæ cum ita ſe habeant, nemini amplius dubium relinqui poteſt, quin Rerumpub. non minima ſalus dignitasq́ue in artium liberalium uſu conſiſtat. Quod ſanè omnium optimè ampliſſimus Noribergenſis Reipub. Senatus intellexit, qui non modo ſcholas & ſuis civibus & nobis vicinis exterisq́ue populis, tanquam Reipub. formatrices aperuit: ſed ipſe etiam omnium rerum maximarum artiumq́ue præclariſſimarum cognitione excellere voluit. Nulla enim eſt ex toto illo orbe paulò præſtantior ſcientia, ſive rerum antiquarum humanarumq́ue prudentiam, ſive politicam doctrinam, ſive juriſprudentiam, ſive hiſtoriam, ſive variarum linguarum cognitionem, ſive poëticam Venerem ſpectes: in qua non pereruditi multi inveniantur. O beatum vereq́ue inclytum Senatum Reipub. Noribergenſis, cui hæc non* πάρεργα, *ſed* ἔργα *ſunt! ô fructum eruditionis & cognitionis, ſingularem humanitatem! ô miſeros & longè huic ſenatui diſſimiles alios & ſenatus & principes, qui omnem liberalem eruditionem & elegantiam ingenii aſpernantur! Sed redeo ad Emblema noſtrum, quo illud quoq́ue niſi valdè*

niſi valde erro, innui videtur, quod docentium & omnium eorum, qui literas tàm ſacras quàm prophanas tractant, munera à politicorum officiis maximè ſint diverſa & disjuncta. Illi enim docent, & doctrina ſua regendi rationem monſtrant: magiſtratus verò gladio armatus illis rectè & meritò imperat. Nec ulla Reſpub. felix eſt, aut ſuo officio rectè fungitur, nec propoſitam εὐδαιμονίαν conſequi poteſt, in qua miniſter imperat, dominus paret. Sed de his ſatis: nunc ſequenti lampadem trado. DIXI.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à GENEROSO D. JOHANNE FIERLEIO, Barone de Dambrovviza.

QVANTA ſit poëtarum gravitas & ſublimitas, quanta jucunditas: quanta ad permovendum animos hominum vis, quantaq́ ad erudiendas mortalium mentes utilitas: neminem ex nobis eſſe arbitror, Ampliſſimi Viri, clariſſimi ac doctiſſimi præceptores, & vos reliqui auditores humaniſſimi, qui id vel per ſe non videat, vel à præceptoribus quotidiè Poëtarum ſcripta enarrantibus non cognoverit. Licet enim poëtæ, pleraq́ fabularum figmentis, & illis quidem non ineptis aut inconvenientibus, involvere & occultare ſoleant: tamen ſi rejectis hiſce involucris & integumentis, quæ illi rei ipſius veritati quaſi obtendere ſolent, ſingularem partium vim & ſignificationem diligenter examina-

verimus & perſcrutati fuerimus: multa profectò ibi & ad vitam rectè inſtituendam, & ad politias ſapienter gubernandas, & ad naturæ arcana cognoſcenda apprimè utilia latere deprehendemus. Id vero ipſum cum in aliis præclaris & eximiis rebus: tum verò præcipuè in illo inſigni de Minerva (id eſt, prudentia & eruditione) commento videre & admirari licet. Cum enim prudentiæ præſtantiam nobis proponere, ad eamq; nos exhortari vellent, finxerunt eam quaſi Deam quandam, quæ eſſet ex Jovis cerebro procreata, quo ſignificare voluerunt, prudentiam præcipuum donum Dei eſſe, cujus non niſi auxilio & gratia Dei adjuti, participes reddimur. Deinde eam præſidem liberalium artium & diſciplinarum conſtituerunt, id quod eam harum artium inventricem primam fuiſſe teſtatur: quo, quid aliud intelligi volunt, quam prudentiſſimorum hominum induſtria & labore artium uſum traditum & monſtratum humano generi eſſe? Præterea arma etiam ipſi attribuerunt, ut galeam, haſtam, clypeum, & loricam ſive ægidem: quæ Ovidius hoc diſticho complexus eſt, cum ait:

At ſibi dat clypeum, dat acutæ cuſpidis haſtam,
Dat galeam capiti, defenditur ægide pectus.

Et Homerus Iliade quinta eadem propemodum deſcribit, cum ſic ait:

Ἡ δὲ χιτῶν' ἐνδῦσα διὸς νεφεληγερέταο,
τεύχεσιν ἐς πόλεμον θωρήσσετο δακρυόεντα.
ἀμφὶ δ' ἄρ' ὤμοισιν βάλετ' αἰγίδα θυσανόεσσαν
δεινὴν, ἣν περὶ μὲν πάντῃ φόβος ἐστεφάνωτο,
ἐν δ' ἔρις, ἐν δ' ἀλκὴ, ἐν δὲ κρυόεσσα ἰωκή.
ἐν δέ τε γοργείη κεφαλὴ δεινοῖο πελώρου
δεινή τε, σμερδνή τε, διὸς τέρας αἰγιόχοιο.
κρατὶ δ' ἐπ' ἀμφίφαλον κυνέην θέτο τετραφάληρον
χρυσείην, ἑκατὸν πολέων πρυλέεσσ' ἀραρυῖαν.
ἐς δ' ὄχεα φλόγεα ποσὶ βήσετο. λάζετο δ' ἔγχος.
βριθὺ, μέγα, στιβαρὸν, τῷ δάμνησι στίχας ἀνδρῶν
ἡρώων τοῖσίν τε κοτέσσεται ὀβριμοπάτρη.

Atque hæc omnia non temerè aut ſine conſilio ipſi addita ſunt, ſed ſingula habent peculiarem ſignificationem, ſecundum quam intelligi volunt. Et galea quidem criſtis inſignita notat, prudentiam ſingulare ingenii humani eſſe decus & ornamentum, ſicut criſtata galea capiti impoſita illud decorum &

rum & illuſtre efficit. Haſta longa, quam manu tenet, monet & indicat prudentiæ aciem, longè proſpicere, longéque ferire. Clypeus etiam, cui Gorgonis caput inſculptum eſt, ſingulari ſua ſignificatione non caret. Sicut enim capite Gorgonis prolato & monſtrato Perſeus hoſtes ſuos in ſtatuas mutabat, ita homo prudens in ſui admirationem, hominum omnium oculos & ora convertit. Nam ex armorum & literarum præſtantia admiratio oritur. Et quemadmodum Gorgonis capite amputato, repente Pegaſus ex ſanguine exiliit, cujus ungula percuſſa terra fontem Caballinum effudit: ita prudenter & magno cum conſilio, hoc Gorgonis caput fonti noſtro impoſitum eſt, ex quo doctorum virorum ora irrigata, magnas ſui admirationes excitabunt. Lorica vero & ægis, quæ pectus ipſius tegit, innuit prudentem virum ſua conſilia tegere & occultare debere. Adhæc noctuam tutelæ ipſius adjecerunt, in quo etiam prudenter eos naturam noctuæ ſpectaſſe, quis non videt? Quæ ſicut & ipſa Pallas, γλαυκῶπις, id eſt, glaucis oculis eſt, & prudentiæ ſymbolum & quaſi imago eſt. Ut enim noctua in tenebris perſpicax valde eſt & omnia videt; ita prudentia in tenebris lucet, & in nocte conſilium eſt, unde Athenienſium numiſma imagine noctuæ ſignatum erat. Et Plutarchus in vita Periclis ſcribit, cum Pericles concionem habiturus, ſuperius navis tabulatum aſcendiſſet, unde ad populum verba faceret, noctuam ad dexteram ipſius advolaſſe, atque in malo navis conſediſſe: quod omen effecit, ut omnes Periclis ſententiam ſequerentur. Poſtremùm fingunt etiam Palladem perpetua virginitate frui, atque inde à græcis ἀθηνᾶ appellatur, quaſi ἀθάνατος παρθένος, id eſt virgo immortalis. Sed quam habuerunt hujus etiam conſilii rationem? Certè ſicut virginitas perpetuum bonum eſt, nec facilè interit aut mareſcit; ſic prudentia, quæ una eſt ex illis rebus, quæ nec tempore nec ulla vi debilitari aut corrumpi poſſunt, immortalis & æterna eſt. Verum ut hanc Palladis μυθολογίαν adhuc expoſitam ad propoſitum noſtrum deducamus & accomodemus, ſciendum eſt, Pallade noſtra, id eſt, literis (quarum præſes ipſa eſt & ex quibus prudentia ſolida exiſtit) in omni vita opus eſſe, & ut Emblema noſtrum docet, prudentiam & ſtudia literasq́ue requiri, SEU PACEM SEU BELLA GERAS. *Ideo etiam Cicero Minervam voluit ſui Gymnaſii ornamentum γυμνασιώδες eſſe, ut ſcribit ad Atticum, quin & religioſiſſimè eam coluit, ut Plutarchus in ejus vita teſtatur. Et Palladem, tanquam Deam prudentiæ & doctrinæ, à pueris in ſcholis olim cultam fuiſſe, ex Ovidii loco, qui eſt lib. 3. Faſtorum, colligi poteſt, ubi ait:*

Pallada nunc pueri teneræque ornate puellæ
Qui benè placarit Pallada, doctus erit.

Cæterum cum hæc leviora ſint, quàm ut prudentiæ & ſtudiorum utilitatem, vel potius neceſſitatem ſatis exprimere poſſint: aliunde etiam, ad declarandum id, quod volumus demonſtrationes petemus. Nam quod dicitur prudentiæ & literarum adminiculo & ope, tàm pacem quàm bellum conſiſtere, ſine his neutrum rectè adminiſtrari poſſe, id certè cuivis ſatis perſpicuum eſt. Etenim ut primum de bello dicam, quid quæſo Imperator rudis, & literarum adeoq; rerum imperitus, in bello contra potentem & providum hoſtem gerendo præſtare poſſet? Nonne potius amiſſo exercitu, ſumma cum ſua & patriæ ignominia, ſummo etiam cum detrimento & jactura civium, non ita ut ſummi illi duces triumphabundi, & magno cum multorum & patriæ gaudio atque gratulatione, ſed paucis, quos caſus funeſtæ cladi eripuit, comitatus, pro lætitia fletum & lachrymas, pro gratulatione dirarum imprecationem, pro triumpho æternam infamiam reportans redibit? At ſi prudens & tàm pacis quàm belli artibus inſtructus DUX *bellum aliquod gerit, quam felicia principia, quam proſperos ſucceſſus, quamq; lætos exitus habeat videmus. In pace etiam ſæpenumerò inertes & indocti magiſtratus, multa & graviſſima mala toti civitati creare ſolent: cum eam nec legibus regunt, nec ſalutaribus diſciplinis inſtruunt, ſed ſuo impetu & cupiditatibus ferri, quò vult, ſinunt: unde vitia teterrima & execranda naſcuntur, quæ deinceps maledictio, & omnis generis graviſſimæ pœnæ divinæ manent: atque ita magna pars hominum, ob contemtum prudentiæ, æterno exitio perit. Felices contrà nec injuria, cenſentur eæ Reſpub. & civitates, quæ à ſapienti magiſtratu gubernantur: Unde etiam, cum præ cæteris omnibus, Athenienſium, Lacedæmoniorum & Romanorum Reſpub. hac gloria maximè eminerent, florentiſſima & potentiſſima totius orbis imperia habita ſunt. Nihil refert multis verbis commemorare Regum, & Imperatorum prudentum conſilia & rationes, quibus vel ampliſſima imperia ſalva & integra conſervarunt, vel anguſtiora auxerunt & ampliârunt: cum id cuiq; vel leviter ſaltem in hiſtoriis verſato, tot clariſſimorum Ducum, Regum & Imperatorum exempla, apertè demonſtrent. Atque, ut de reliquis taceam, Cæſar noſter, Imperator laudatiſſimus & prudentiſſimus, tàm pacis quàm belli, ſed belli magis artibus inſtructiſſimus, ſatis exempli eſt, prudentiam, quæ ex literarum cognitione oritur, magnum mo-*

gnum momentum adferre, ad bella feliciter gerenda. Quoties enim audimus eum res ſuas, ab adverſa fortuna implicatas, & multis difficultatibus impeditas, prudentia ſua, quam ex literis conſecutus eſt (nam ejus non vulgarem doctrinam commentarii elegantiſſimè doctiſſimeq́; ab eo ſcripti arguunt) expediiſſe, & victorias ſæpè deſperatas obtinuiſſe. Jam etiam pro exemplo prudentiæ in pace Cicero rectè adduci poteſt. Qualem enim tam in gerendo conſulatu, quàm agendis cauſis ſe præſtiterit, non opus eſt verbis multis exponere, cum id meridiana luce clarius ſit. Hiſce artibus cum ſint deſtituti, & planè nudi multi principes noſtri ſeculi, quam egregiè etiam ſe gerant, quamq́; ad tantum munus ſuſtinendum & defendendum apti ſint, quotidiana experientia docet. Etenim cum literarum ſtudia neglexerint & contemſerint, ſæpè fit, imò ſemper, quotiescunq́; gravior aliqua res inciderit, ut alienis & oculis videre, & auribus audire cogantur. Nemo igitur jam inficias ire poteſt, Palladem hanc noſtram, ſive bellum gerendum, ſive pax colenda, ſive negotia aliqua peragenda, ſive legationes obeundæ ſive homines docendi ſint, ſive deniq́; aliud quid tractandum ſit, magnum uſum nobis præſtare: ſineq́; ea nihil dextrè aut feliciter geri in vita humana poſſe. DIXI.

GRATIARUM ACTIO, RECITATA PER HERMANNUM à Werſabe, Cattum.

MAGNE pater Divûm, ſolus qui ſidera torques,
Et timidas hominum perterres fulmine mentes:
Quòd Solem aſpicimus, quòd cœli carpimus auras
Omne tuum eſt: tu nos è matris primitus alvo
In lucem eduxti: tu nos (quæ magna poteſtas
Eſt tua) mirificis decoraſti dotibus, atque
Ingenii ornaſti virtutibus: inſuper, ut te
Atque bonas artes colere & didiciſſe queamus,
Egregios animi & felici ſidere natos
Das Mecœnates, quis omnis Norica pubes
Debet & externis quicunque accedit ab oris

F Hauſturus

Hauſturus noſtro doctas de fonte Camœnas.
Tu pacem donas, & ſævi prælia Martis
Arces à noſtro, peſtemque famemque Lycæo.
Quin etiam fraudes removes, artesque dolosque,
Quîs maleſana cohors, verumque exoſa, Sophiſtæ,
Humanæ cupiunt præſtringere lumina mentis.
Quas igitur grates, memori quæ pectore contrà
Dona tibi dabimus? qua te placabimus arte?
Quis vitulus dignus te ſacras imbuet aras?
Grata tibi eſt pietas, labiorum & victima plus quàm
Ulla hecatomba tuis arridet ſenſibus: ergo
Noſtra tuas laudes, ſanctumque per omnia nomen
Lingua canet, nullum langueſcens muta ſub ævum,
Innumerabilibus ſed concinet impigra ſeclis
Te pater, & manibus quæ munera porrigis amplis.
Tu modò quæ pleno donaſti commoda cornu,
Hæc augere velis eadem, ſemperque tueri.
Sic pietas ſua ſceptra, & latè regna tenebit
Relligio: ſic Chriſti æternùm fama vigebit.
His tibi magne pater votis, ſacrisque ſolutis,
Nunc mihi ſeſe offert ſublimibus alta columnis
Curia, fulgendi non indignanda ſenatu,
Conſeſſusque patrum, & ſancti ſubſellia cœtus,
Cui video immixtam fidem, circumque ſupraque
Juſtitiam, mores, & fas, rectumque piumque.
Hæc laus communis: propriam at ſi fortè requiris,
Sunt alii, emenſo quos experientia mundo
Nobilitat, moresque hominum, gentesque remotæ,
Quas adiêre: adeò nullis exterrita monſtris
Aut maris aut terræ, fortiſſima pectora geſtant,
Sunt quos caſtra ſequi juvit juvenilibus annis,
Bellonæque acies: alii ſua pectora doctis
Artibus ornarunt, cœlum quoque mente ſagaci
Subjecêre ſibi, atque ſcholæ moderantur habenas,

Muſa-

Muſarumq́ue decus. Sed me, ſi ſingula pergam,
Dicere, deficiat tempus: quapropter iniquo
Excluſus ſpacio, hæc aliis dicenda relinquo.
Unum illud memorans iterumque iterumque reponam,
Quòd præclara ſacris ſunt iſta palatia Muſis
Ingenti ſumtu per noſtrum extructa Senatum:
Quodque idem ſtudiorum incenſos fervido amore
Provehit & magnis ſuſtentat ſumtibus omnes:
Sufficit & doctos, inſignesq́ue arte magiſtros,
Ingenuasq́ue coli mandat non ſegniter artes:
Excitat & fontes, quibus olim docta virorum
Ora rigata, illum ſuſtollent laudibus, in quas
Tempora nil quicquam ſibi juris edacia ſumant:
Et quibus, imperioſa licet, tamen ipſa poteſtas
Parcarum cedat, volvendis ſedula fuſis.
Hæc & tanta, inquam, quibus unquam laudibus æquem?
Non ſi in præcipiti vidiſſem ſomnia monte
Virginibus Bromióve ſacro, totumq́ue bibiſſem
Fontem illum, alati quem præpetis ungula fodit:
Talia ritè meo percurrere carmine poſſem.
O quantas ſegetes veræ conſurgere laudis,
O quantum cernemus opus? quæ gloria, quæq́ue
Fama hinc ingenuis veniet celebranda Camœnis?
Ergo omnes quibus & Muſæ & ſapientia curæ eſt,
Huic operi faviſſe velint, fœcundaque mentis
Pectora concutiant, & amatas cuilibet artes
In commune ferant, cœptisq́ue ingentibus adſint.
Nulli etenim fomes nutríxve ignobilis oti
Vita fruenda data eſt: miſſas in fercula glandes
Dedidicit mortale genus, jam fruge reperta
Muneribus ſuperûm magnis, fatisq́ue benignis,
Improba latrantis pellit jejunia ventris.
Non etiam deſunt juncti conſortia cœtus,
Contiguæq́ue caſæ & vitæ communia jura.

Nec res ulla magis noſtris accommoda rebus,
Et mage chara Diis: cernes ſuccedere ſecla
Aurea, Muſarum cernes ſuccreſcere laudes.
Nonne vides Jove nata olim, Tritonia virgo
Et quæ Munychias defendit cuſpide terras,
Ægida celatam portans, aſperrima bellis,
Armorumq́ue potens: ut fulget Gorgone miti,
Miteq́ue ſanguineæ nutant in vertice criſtæ?
Qua duce permulti poterunt conſurgere ad aſtra,
Et claro ſummum contingere vertice culmen.
Cura aliis fuerit ſacros evolvere libros,
Et fidei ſecreta piæ: quo nempe profundi
Aurea dante piis reſeretur janua cœli.
Aſt ſacrarum alii ſolvent ænigmata legum,
Et juris nodos: quo res ſit publica pacto,
Quo privata gerenda: & qua ratione tuenda
Munera Juſtitiæ. Nam tu, ſanctiſſima mater
Immani turbata chao atque horrentibus umbris
In claram quondam fudiſti ſecula lucem.
Tu primum obſcuris homines Dea maxima ab antris
Eductos facili docuiſti aſſueſcere cultu:
Tectaq́ue vicinis componere proxima muris.
Te monſtrante fidem, legem, rectumq́ue fovemus,
Te duce punimus pravi conſortia cœtus.
Quin & qui duri contagia pellere morbi,
Quique Machaonias homines juviſſe per artes
Poſſint, hoc noſtro complebunt pocula fonte.
Non illos fugiet, venturæ ſemina peſtis
Quo pellenda modo, nec non quo morbida ferro
Ulcera ſcindantur, ne pars illæſa trahatur.
Attulit has clades olim mortalibus ægris
Ira Jovis, poſtquam ſplendentis ſuſtulit ignis
Japeto natus de ſummo ſemina cœlo.
Illinc prima mali labes & in ordine multæ
Morborum

Morborum ſpecies terras cepere jacentes.
Tractabunt alii multis ſudoribus artes
Humanas, triplicique ornabunt pectora linguâ:
Orabunt cauſas & pleno verba theatro
Effundent, verumque alterno texere nodo
Nitentur, numerosque in docto pulvere ſcribent,
Et doctas certa ducent ratione figuras.
At quibus hæc ingrata & duri plena laboris
Eſſe videbuntur, faciles addiſcere Muſas
Hi ſatagent, ſolis conceſſas atque poëtis
Illecebras noſcent, guſtabuntque aurea vitæ
Degendæ præcepta, & regni flectere habenas
Scitè condiſcent: aut in penetralia magna
Naturæ ingreſſi, cauſas cognoſcere rerum
Obſcuras cupient: quónam aurea ſidera motu
Circum elementa meent, quo curſu Cynthius orbem
Perluſtret, toties cur Phœbus lumina mutet.
Cur tàm longa dies Cancrum nunc Sole tenente,
Cur nox adverſo fit longior in Capricorno.
Unde fluant venti, quisnam ignea fulmina mittat,
Quæ terram quatiant vires: cur nubila venti
Diſpellantque fugentque alii, cœlumque ſerenent,
Contra alii ad ſeſe conſtanti lege reducant.
Hiſtorias alii, vitæ quoque geſta prioris
Evolvent, arma atque acies & prælia dicent,
Et cum magnanimis cognoſcent regna Monarchis.
Tu tantum Deus alme, paterque hominumque Deumque
Longius à noſtris depellito fontibus omnes
Viroſas tetraſque feras: procul inde chimeræ,
Immundique canes abſint & amica luto ſus:
Et violator aquæ longè turpiſſimus, hydrus.
Aſt adſint atque hinc guſtent animalia pura:
Florilegæ hinc glomerentur apes: quibus eſt labor ingens
Vere novo, Zephyris flores felicibus ortos

Per prata & riguos ſectari ſuaviter agros.
Callirhoë hac ſedentque ſitim, quibus eſt amor ardens
Palladias artes, & pectora docta tueri.
Deniqve Caſtalidum fons hic gratiſſimus eſto,
Qui ſcateat vivatque omni memorabilis ævo.

DIXI.

IV. PANEGYRIS, Anni 1580. & Academiæ Altorphinæ natalis.

SUB RECTORATU D. D. JOHANNIS THOMÆ FREIGII, JC.

INVITATIO AD AMPLISSIMUM SENATUM NORIBERGENSEM,

Græcè recitata per

PLATONEM MATTHIAM SCHILLERUM.

Πανσόφως ὑμῖν καὶ πάνυ καλῶς, ὦ ἄνδρες, τήν τε εὐγένειαν ἐνδοξότατοι, καὶ τὴν τῶν καλλίστων ἀρετῶν συζυγίαν ὑπερέχοντες, τὰ τοῦ ὑμετέρου παιδευτηρίου διατέτακται, ὅτι καθ' ἕκαστον ἔτος, καὶ κατὰ τὸν νυνὶ καιρὸν, ἐν ἱερᾷ τινι ἡμέρᾳ πανηγυρικῶς ἑορταζόμεθα. Καὶ πρῶτον μὲν, ἀνακρίσεως τὸ πρότερον γενομένης, γερουσία τοῖς μαθηταῖς, τοῖς ἐπὶ παιδείᾳ καὶ μαθήσει δόξαν ἔχουσι, διαδίδονται. ἔπειτα δὲ εἰς τὰς ἀνωτέρω τῶν συμμοριῶν καὶ ἀκροάσεων μεθίστανται. αὕτη δὴ ἡ διάταξις οὐ μόνον ἀξιεπαίνετος, ἀλλὰ καὶ πάνυ λυσιτελὴς καὶ τὰ μάλιστα ἀναγκαία τυγχάνει οὖσα. Ὀτρύνει γὰρ (συνελόντι εἰπεῖν) τὴν εὐφυΐαν καὶ

τὴν προαίρεσιν τῶν νεῶν πρὸς φιλοπονίαν, ἵνα πλείονα περὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὰς τέχνας ἐπιμέλειαν καὶ σπουδὴν ἔχωσι. Παραλείπω ἄλλας πλείστας ὠφελείας τούτῳ τῷ ἔθει συμπαρακολουθούσας. Ἀλλὰ μὴν χωρὶς τῆς παρουσίας, τῆς ἐνδοξοτάτης γερουσίας τοιαύτην πανήγυριν ἐπιτελέσαι οὐ μὴ δέον. Καθὼς γὰρ τὸ γυμνάσιον τὸ Αλτορφιανὸν τῇ ἐλευθεριότητι ὑμῶν κατέστη, οὕτω καὶ νῦν τῆς ὑμετέρας συμβουλῆς, φροντίδος, βοηθείας, ἐπιμελείας καὶ ἐπιτροπῆς διὰ παντὸς καὶ ἐπὶ πάντα τὸν χρόνον προσδεῖται. μάλιστα δὲ ἐν ταῖς πανηγύρεσι τὴν ὑμῶν παρουσίαν τε καὶ ἀξίωμα ἐπιποθεῖ, οὕτω γὰρ οὐ μόνον αὐτὸ τὸ διδασκαλεῖον, ὡς ἀγαπητὸν θυγάτριον ἐκ τῆς ὄψεως ὑμῶν μεγίστην χαρὰν καὶ ἡδονὴν λαμβάνει, καὶ τὸν φιλόστοργον ὑμῶν θυμὸν καὶ εὐμένειαν ἐναργῶς θεωρεῖ καὶ γνωρίζει. Ἀλλὰ καὶ οἱ σύνοροι, καὶ οἱ ξένοι, οἱ εἰς τὰς παρασκευὰς καὶ τελετουργίας τοιαύτας παραγενόμενοι, ἐκ τοῦ ὑμᾶς αὐτοὺς παρεῖναι, τὴν ἐξαίρετον ὑμῶν ἐπιφροσύνην τε, καὶ τὸν πρὸς τὰς μούσας ἔρωτα, καὶ ἐπὶ τὸ τοὺς βροτοὺς εὐεργετεῖν φιλοτιμίαν γινώσκοντες, αἰνέσουσι, καὶ ἔνδοξον περὶ τούτων φήμην διαδώσουσι καὶ παμπόλλων τῶν ἔξω εὐφημίαν τε καὶ χάριν ὑμῖν παρασκευάσουσι. Τοῦτο οὖν γνωρίσαντες ὁ μεγαλοπρεπὴς ἄρχων, ὁ πανηγυριστὴς, καὶ οἱ ἕτεροι σοφώτατοι ἄνδρες τὸ φροντιστήριον διοικοῦντες ἐξελέξαντο ἡμᾶς, καὶ πρέσβεις, ἀπέστειλαν, κελεύοντες εἰς τὴν πανήγυριν ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ Πέτρου καὶ Παύλου τῶν ἀποστόλων γενησομένην ὑμᾶς παρακαλέσαι. οὐκοῦν, ὦ ἄνδρες ὑπέρτατοι καὶ ἐξοχώτατοι, τῆς ὑμετέρας μεγαλοπρεπείας τε καὶ ὑπεροχῆς καὶ τῶν ἐκ τῆς γερουσίας ἑτέρων δεόμεθα, τοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ῥηθείσῃ παρελθόντας εἰς Αλτόρπιον, τὰς τοῦ γυμνασίου ὑμῶν ἑορτὰς τῇ ὑμετέρᾳ παρουσίᾳ διακοσμῆσαι, καὶ συνεπιτελέσαι. Ουδὲν ὡς ἀληθῶς περὶ πάντα τὸν βίον πάντες οἱ τοῦ γυμνασίου μέτοχοι οὕτω σπουδάσουσι ἢ ὡς τὸ τὰ εὐεργετήματα ὑμῶν διαγινώσκειν καὶ ἐπιφημίζειν καὶ ἐντεῦθεν καθάπερ ἐκ πηγῆς τινος εὐπορωτάτης ὀφελειῶν μεγίστων ὑδραγωγίας, τῇ τε πόλει ὑμῶν, καὶ τοῖς ἄλλοις κατάγειν, καὶ διὰ σπουδῆς ἕξουσι ὥστε μηδένα χρόνον δύνασθαι λήθην ἐμποιῆσαι τοῦ παρ᾽ ὑμῶν εὐεργετήματος. ΕΙΡΗΚΑ.

ALTE-

ALTERA INVITATIO LATINE, RECITATA PER BURCCARDUM AB HERSPERG.

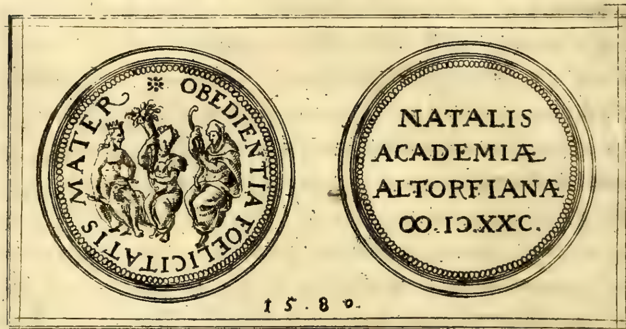
Etſi, Viri omnium ampliſſimi & prudentiſſimi, eâ ego dicendi facultate præditus non ſum, quàm fortaſſis hic præſens locus & amplitudinis veſtræ præclariſſimus conſpectus requirit: juſſus tamen à Magnifico D. Rectore Gymnaſii Altorfini, cæteriſq; Dominis profeſſoribus & præceptoribus, omni officiorum honorumq; genere reverenter colendis, hanc vos, Viri Magnifici, compellandi provinciam honeſtè ſuſcepi; cui ut aliqua ſaltem ex parte ſatisfaciam; primum omnium vos ſcholæ præfectos ſtudiorumq; noſtrorum Patronos, & Mecœnates ampliſſimos, perofficiosè rogo, ut benignè & æquis animis me dicentem audiatis, ac potius voluntatis, honeſtatis & obedientiæ præceptoribus debitæ, quàm facultatis & ingenii mei imbecillitatis, in hoc negotio mihi demandato rationem habeatis. Quemadmodum Imperatores, Viri ampliſſimi & prudentiſſimi, acie jam legitimè inſtructa ſolent, quanquam paratiſſimos milites ad præliandum videant, eos tamen cohortari: ita juvenes in militia literaria conſtituti, quanquam ſua ſponte ſatis ſint incitati, & ad laudis ſtudium erecti, ad literarum tamen amorem perpetuum, & culturam earum religioſam ſubinde ſunt adhortandi. Ut enim multa ſunt, quæ paratos & in acie ad ſummum virtutis decus rectà contendentes impediunt, quò minus rem præclarè gerant victoreſq; evadant: ita non pauca ſunt, quæ optimè etiam à natura comparatos, & ad ſummam Palladis arcem, hoc eſt, veri ſcientiam & virtutis actionem properantes è medio quaſi curſu abripiunt, quò minus ad propoſitam ſibi metam cum laude perveniant. Non temerè igitur à prudentiſſimo Senatu Noribergenſi conſtitutum eſt, ut in Schola Altorfiana, ſuperioribus annis aperta, legibus ac ſtatutis ad diſciplinam ſcholaſticam firmandam communita, non ſolum Claſſes eßent diſtinctæ & ſeparatæ, in quibus ſingulis ſingulæ artes ſeorſim ordine & methodicè traderentur, earumq; uſus per Analyſin & Geneſin in optimis authorum ſcriptis monſtraretur: verùm etiam ut ſingulis annis examina & progreſſiones publicæ ad certum diem haberentur, in quibus

eruditiores examine probati, præmiis & honoribus afficerentur, atque ita ad cœptum ſtudiorum curſum, tanquam milites fortes, feliciter abſolvendum animarentur: infirmiores verò minusq; exercitati hoc ipſo ſpectaculo nequaquam otioſo, ad majorem alacritatem & diligentiam in hac literaria militia adhibendum excitarentur. Hic verò inquam dies, Viri magnifici, publicis illis progreſſionibus inſtituendis, honoribus claſſicis diſtribuendis, & aliis non injucundis exercitiis ſcholaſticis adhibendis deſtinatus, cum rurſus per gratiam divinitus conceſſam nunc adſit, & non tàm profeſſorum & præceptorum aliorumq; literatorum hominum, quàm ipſius ampliſſimi Senatus & veſtræ amplitudinis, utpote ſcholæ hujus & univerſæ rei literariæ nutricis honorificam præſentiam flagitet & avidè expectet: totius ſcholæ nomine rogo, ſummisq; ab ampliſſimo Senatu vobisq; Scholarchis & ſtudioſæ juventutis Mecœnatibus digniſſimis precibus contendo, ut ad proximum diem Divorum Apoſtolorum Petri & Pauli memoria celebrem huic ſolemni & publico actui noſtro intereſſe, & hac etiam in parte veſtrum in bonas literas & humanitatis ſtudia amorem, adeoq; univerſum cœtum ſcholaſticum, benevolentiam ſingularem haud gravatim conteſtatam facere dignemini: Imitantes laudatiſſimi Imperatoris Caroli Magni, piæ memoriæ, exemplum memorabile, quem ferunt delectatum ita fuiſſe ſcholis & exercitiis ſcholaſticis, ut non modo illius Pariſienſis author & fundator extiterit: ſed & diſcentium profectum, in ea aliquoties ipſe explorarit, ſegniores officii commonuerit: diligentiores verò præmiis & honoribus affici & ornari juſſerit. Pro hac eximia in nos & ſcholam veſtrã benevolentiâ, viciſſim omnes & ſinguli ſtudium, fidem & induſtriam in bonarum literarum cultura, & toto vitæ noſtræ curriculo reverenter pollicemur; quodq; reliquum eſt, nos adeoq; totam ſcholam noſtram, amplitudinis veſtræ tutelæ & fidei humiliter commendamus.

DIXI.

G ORA-

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA PER JOSEPHUM STAUDNERUM Sultzbacenſem.

QUANTUM verecundiâ meaq; infantiæ conſcientiâ, Magnifice Domine Rector, ad dicendum retardor, tantùm parendi ſtudio rurſus incendor & incitor: ad quod ipſe numiſmatis hujus, quod paullò ante liberalitate ampliſſimi Senatus dono accepi, character ſive Emblema me prolectat. Video enim Jovem inibi expreſſum cognomento Σωτῆρα, *quem ex fulmine, quod dextrâ tenet, & ex aquila cui inſidet, Regem hominum Deorumq; nemo non agnoſcit: ſicut & altrinſecus uxorem ejus Obedientiam jugum, quod in manu eſt, oſtendit; & in medio filiam utriusq; felicitatem Cornucopiæ demonſtrat. Sed & epigraphe legendum exhibet:* OBEDIENTIA FELICITATIS MATER. *Lepidè & ingenioſè hæc ita finxit Æſchylus, cujus de hac re verſus ſunt in* ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις:

> Πειθαρχία γάρ ἐστι τῆς εὐπραξίας
> Μήτηρ, γυνὴ σωτῆρος. ὧδ' ἔχει λόγος.

Qui verſûs, ſi fieri poſſet, aureis in omnium noſtrum animis ſcribi debebant litteris, ſicut & illud dictum Theopompi Regis Lacedæmoniorum: qui, dicente quopiam, Spartæ ſalutem inde proficiſci, quod Reges ad imperandum haberet idoneos; Non ea, inquit, eſt cauſſa, ſed quod cives obedire norunt, ut auctor eſt Plutarchus in libro de Civili Inſtitutione, & in Apophthegmatis Laconicis.

Laconicis. Quid enim, obſecro vos, auditores, obedientiâ præclarius ac præſtabilius eſt: abſq; quâ foret, ne hoc Univerſitatis quidem (agnoſcitis verbum Tertulliani) oſcillum, ex axe ſuſpenſum librari, nec mundus ornatum & ordinem ſuum ſervare vel punctum temporis poſſet? Quæ enim alia res Cælum, Solem, Lunam, elementa, totumq; adeò hoc univerſum tuetur ac conſervat, niſi quod Deo parent & obediunt? Utinam in creatorem homo quoque obſequium non exſuiſſet! Non enim ſimul felicitatem ſuam, quam in Paradiſo concoquere non potuit, evomuiſſet. Melior eſt enim obedientia, quàm victimæ, & auſcultare magis, quàm offerre arietem: quoniam quaſi peccatum ariolandi eſt, repugnare, & quaſi ſcelus idololatriæ, nolle acquieſcere, ut libro 1. Regum, cap. 15. Sauli Regi Propheta Samuel ingerit. Sed & Zaleuci ſcitum eſt: ὅτι μεγίστων κακῶν ἀρχὴ ἀναρχία, quod dictum ita diffundit C. Julius Cæſar apud Dionem Caſſium lib. 41. Intelligitis enim (inquit) quale decus hoc domus futurum ſit, ſi natu minoribus ætate grandiores deſpectui ſint, quale ludorum litterariorum, ſi diſcipuli magiſtros contemnant: quæ ſpes ſanitatis ægrotis, ſi non per omnia medicis obtemperent: quàm tuta navigatio, ſi nautæ gubernatorum juſſis non pareant. Ita natura duas neceſſarias res eaſdemq; ſalutares comparavit in humano genere, ut alii cum imperio eſſent, alii ei ſubiicerentur: nihilq; eſt, quod, abſque his foret vel tantillo perdurare ſpatio poſſet. Hæc ille, imperatorio ſpiritu adverſus militem ſeditioſum tonans: quorum omnis memoria veritatem comprobavit. Quot enim Reſpublicas everſas? quot exercitus fuſos legimus contumacia parendi? Sciebant hoc Romani illi Conſules, quorum ſecures ſanguine filiorum cruentabantur, ne parendi dedignatio militum animis inoleſceret. Norat idem magnus ille Perſarum rex Cyrus, quem dicere ſolitum accepimus, in milite præcipuã eſſe obſequii gloriam. Cui dicto veluti ſuccinens apud Thucydidem lib. 5. Braſidas, hæc cenſete, inquit, bonæ militiæ, Velle, Vereri, Obedire. Nec hinc abludit monitum Pauli Æmilii apud Livium lib. 44. quo militem hæc tria curare debere docet; corpus ut quàm validiſſimum & perniciſſimum habeat; arma apta; animum paratum ad ſubita imperia. Prætereo nunc Hannibalem ſuccinctum non tam virtute, quàm obedientia militum: qua potiſſimum arte per tot annos virtuti populi Romani inequitavit. Sed & Temurlanem illum memorant, ingentes ſuas victorias obſequio potius, quàm virtuti militum debuiſſe. Prætermitto nunc etiam Turcicos ſucceſſus, ab hac olim

præcipuè cauſſâ, judicio prudentium, profectos. Ferdinandum Neapolis & Siciliæ regem prælio ad fluvium Sarnum prope jam victorem temeritas & inobedientia militum adflixit: eundem biennio poſt prælio in Apuliâ depugnato obedientia militum rurſus erexit, & hoſtium etiam confeſſione, ſola victorem effecit: ut autor eſt Jovianus Pontanus libro 5. de obedientia militari. Sed quid ago? quo abripior? Ab armatâ igitur militiâ ad hanc togatam convertor: quam militantes adoleſcentuli veluti cuſtode indigemus Obedientiâ. Nam alias, ut nimis quàm vera cantat Theognis:

ἥβη καὶ νεότης ἐπικουφίζει νόον ἀνδρὸς,
πολλῶν δ' ἐξαίρει θυμὸν ἐς ἀμπλακίην.

In quam ſententiam etiam eleganter Gregorius Nazianzenus

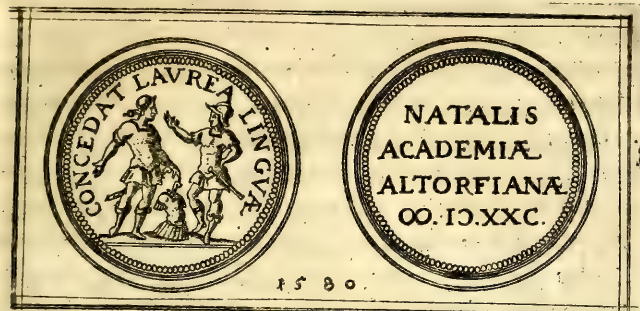
Ὅπερ γὰρ πάσχει, *inquit*, θερμότης ἀεὶ νέων
Ὁρμαῖς ἀτάκτοις εὐκόλως ῥιπίζεται
Ὡς πῶλος ἄθλων εἰς δρόμους, θυμοῦ πλέως.

Et ſalutare igitur, & felix, ô æquales, hoc obedientiæ eſt jugum, quod nobis imponitur, ne & in noſtram & aliorum perniciem liberi exultemus: Quæ enim res alia temeritatem adoleſcentiæ reprimat? cupiditates refrenet? impetus obfuturos coërceat? licentiam circumſcribat? Quid deniq; nos incautos ac pericula appetentes noſtra ab interitu arceat, præterquam obedientia? Nam certè prudentia, quæ mentis eſt oculus, hanc noſtram ætatulam minimè reſpicit. Supereſt igitur, ut iis, qui eâ pollent, & quorum in manu nos Deus eſſe voluit, rectè monentibus, & ad ſalutem & felicitatem veluti facem allucentibus, pareamus. Quod qui facere abnuunt, eos vix ipſa ſalus ſufflaminârit cæco impetu in exitium ruentes. Audiamus, obſecro vos, commilitones, de hoc ipſo graviſſimè ſimul ac ſapientiſſimè diſſerentem Platonem lib. 4. de legibus. Qui, inquit, ſuperbiâ elatus eſt, quod pecuniâ vel honoribus antecellat, vel forma corporis emineat, cumq; eâ juvenilis animus dementiâ ſimul ardet & petulantiâ, quaſi nec principis, nec ducis ullius indigus, ſed aliorum ipſe ſatis idoneus ductor, ita penitus à Deo deſeritur. Deſertus autem, & qui in pari cauſſâ ſint, nactus ſocios, exſultat, omnia ſimul miſcens ac perturbans: multisq; videtur eſſe aliquid: ſed paullò poſt inculpato Dei judicio pœnas luens, ſeipſum, domum ſuam, civitatem deniq; univerſam eodem ſecum exitio involvit. Hactenus ille. Qua quidem Philoſophorum Phœnicis tam gravi tamq; ſalutari oratione omnium eorum, qui excuſſo obedientiæ jugo, contu-

maces

maces ac refractarios ſe præbent ſuperioribus; noctu diuq́ aures perſonare debebant. DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA PER LIBERIUM HOFMANNUM, Thuringum.

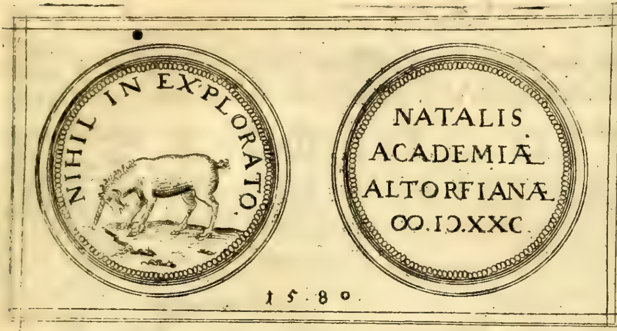
NUnquam oculis tantum caliginis offuſum eſt, Magnifice Domine Rector, quàm quum modò eos defixi in hanc monetam, quæ conclamatiſſimam illam de armis Achillis, Ajacem inter & Ulyſſem præfert contentionem, cum ſymbolo Ciceronis: CONCEDAT LAUREA LINGUÆ. *Video mihi laudandam eſſe Eloquentiam: quæ cujus ſit coloris, nondum ſuſpicari tirunculus poſſum: atque inſuper de arte imperatoriâ dicendum, ut majus, quàm delirus ille ſenex Phormio, puer inveſtis ludibrium audientibus debeam. Sed, age ſis, frena linguæ laxemus: vituperationem enim temeritatis obtemperandi neceſſitas deprecabitur. Summa dignitas in iis eſſe putatur, qui militari laude antecellunt, ſumma etiam utilitas. Utrumq́ horum Eloquentia negat, ac vindicias ſibi dari poſtulat. Utra igitur res (ut hanc litem dirimamus) præſtabilior, utra præclarior, glorioſior videtur, quæ hominibus cum belluis communis eſt, imò quæ homines in belluas transfigurat, an quâ maximè homines belluis antecellunt? Atqui bellum belluinum vel ipſe vocis ſonus ac ſimilitudo declarat. Hinc enim nomen acceperunt belluæ, quod bellum inter ſeſe, ut ſic dicam,* ἄσπονδον *ac nunquam finiendum gerunt. Quo quid tætrius? quid immanius? quid*

nius? quid homine animalium, ut Plato vocat, diviniſſimo ac manſuetiſſimo indignius? Eant nunc igitur, qui militari laude inſoleſcunt, & belluarum immanitatem hominum præſtantiæ manſuetudiniq́ præferant! Nam homines hoc uno vel maximè præſtare feris, quòd inter ſe colloquuntur, & quod exprimere dicendo ſenſa poſſunt, extra controverſiam eſt. Atqui quantum homo inter feras eminet, tantum inter ipſos homines Orator eâ dote excellit. Quid? quod Eloquentia ſine arte militari ſuum veluti penſum abſolvit: at hæc ſine Eloquentia ſuas partes explicare nequit? Quis enim hoc Imperatoris eſſe munus inter præcipua neſcit, ut ſub prælii tempus ad virtutem oratione animos militum accendat? Neque enim ita auribus percepti tubarum clangores animos ad pugnam acuunt, aut irritant, ut hortatrix ad virtutem & gloriam oratio, intrepidas expeditæ aciei mentes ad oppoſita pericula erigit ſtabilitq́: imò & metu conterritos peneq́ jacentes, ſæpè conſtanti roborat allocutione, ait Onoſander cap. 1. Strateg. Jam gloriam, cui uni ſervire ſe ſimulant hi Martis pulli, memoriamq́ poſteritatis, an non uni debent Eloquentiæ? Conticeſcat hæc; jam laurea illa Cæſaris magnis periculis parta, amittet viriditatem ſuam: jam Cyri & Alexandri ſepelietur gloria. Cæterum Eloquentiam vel eo nomine odi, quod eo pretio ſe auctorari hi gentium latrones autument: quodq́ non aliâ mercede à ſeſe tantum ſanguinis effundi, tantum vaſtitatis effici, præ ſe ferant. Quantum hinc illa pacis comes, ociiq́ ſocia mutat Eloquentia! Quæ non lædere nata ſed juvare mortales, verè aurea, verè cœleſtis, humanæ ſocietatis quaſi coagulum eſt, omneſq́ vetuſtiſſimis ſeculis civitates condidit; Reſpublicas conſtituit, leges ac jura reperit. Quæ enim vis alia (agnoſcitis verba L. Craſſi apud Ciceronem lib. 1. de Oratore) potuit aut diſperſos homines unum in locum congregare, aut à fera agreſtiq́ vitâ ad hunc humanum cultum civilemq́ deducere, aut jam conſtitutis civitatibus leges, judicia, jura deſcribere? Quantum igitur bellum paci, ſolitudo frequentiæ, vita belluina humano cultui, quantum deniq́ egeſtas abundantiæ, pernicies ſaluti, mors vitæ poſtponenda ſunt; tantum Eloquentiæ Gloria militaris (quam laureæ nomine Cicero deſignat) concedat neceſſe eſt.

D. I. X. I.

ORA-

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA PER SIGISMUNDUM à MÜNSTER, Francum.

NUlla philoſophiæ pars æquè vapulat apud imperitos atque illa, quam græci Logicam, Latinorum quidam ad verbum Rationalem appellant. Huic enim, qui ſunt operati, plærisq́; quaſi ludum quendam nugarum aperire videntur, dum cavillatiunculis ſcilicet ipſorum opinione tempus terunt, vafras quaſdam nectunt quæſtiunculas, ſyllogiſmos texunt & retexunt, cæterum ad vitam nihil proficiunt. Hanc vulgi de Logicâ perverſam opinionem noſtrum iſtud Emblema redarguit, in quo conſpicitur Monoceros, aquas cornu prætentans, cum hac inſcriptione: NIL INEXPLORATO. Ut enim Monocerotis cornu per lymphas & pocula circumducto explorari ſolet, numquid veneni lateat, aut an ex fonte viroſæ beſtiæ præpotârint; ita Logicæ artis judicio Sophiſtarum venena, & mendaciorum virus ſub ſpecie veritatis latens deprehenditur. Enimverò hæc ars eſt, quæ quid verum, & quid falſum: quid rectum in oratione pravúmve: quid conſentiens, quid repugnans, judicat: in qua qui ſtudet excellere, ut quàm plurima audierit, legerit, didicerit neceſſe eſt: quâ de cauſſâ θηρευτὴν eſſe vult & φιλόπονον Dialecticum ſive Logicum Socrates. Quis ejus rei fructus? non facilè ullis ſophiſtarum laqueis irretiri, nec veritatis (quæ maxima ratio eſt) naufragium facere. An hæc, obſecro vos, auditores, in vitâ uſum non habent? An parvi hæc ducenda eſt regula, quâ vera & falſa judicantur? Nos verò, ſi ſapimus, hanc artem

artem omnium artium, ut Cicero appellat, maximam, minimè negligemus. Siquidem, ut ait Jamblichus in Epiſtola ad Sopatrum, omnes homines diſputatione utuntur, inſitam hanc facultatem à pueris habentes; & aliquatenus omnes, alii magis, alii minus, ejus participes ſunt. Quamobrem Deorum munus haudquaquam negligendum, ſed meditatione, experientia & arte confirmandum eſt. DIXI.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA PER JUSTUM CRESS, Patricium Noribergenſem.

PRæclarè Seneca, ſi cum hac exceptione, inquit, detur Sapientia, ut illam incluſam teneam, nec enunciem reiiciam. Quod quidem dictum ex ipſo Sapientiæ ſacrario protulit Romanus ſapiens. Quis enim neſcit ipſum ſermonem hoc potiſſimum fine à natura datum eſſe hominibus, ut alii alios participes facerent ſapientiæ? Siquidem cum finis hominis ſit Beatitudo, quò ſapientia aurigatur, cujus ſedes in animo eſt, ad animorum præcipuè ornamentum, commoditates, utilitates, ſermonem à natura comparatum eſſe liquet: ut qui eſſent Sapientes, ederent; qui neſcirent, acciperent Sapientiam, idq; per animi notas, qui ſermo ſive oratio eſt. Ut autem ipſo veritatis ore teſtante, felicius eſt dare, quàm accipere: ſic docere quàm diſcere. Quæ cum ita ſint: præclarè noſtrum hoc Emblema, Apertas Muſarum eſſe fores *jubet, ac templum Muſarum apertum & undique pa-*

diquepatens oſtendit. Quid eo innuatur obſcurum non eſt, nempè doctrinam non eſſe occultandam, ſed eam candidè ac ſine invidiâ aliis communicandam. Sicut enim vetus & verus verſus monet:

Τῆς λανθανούσης μουσικῆς οὐδεὶς λόγος:

Latentis Muſicæ nullus eſt reſpectus:

quam ſententiam ita proſâ profert Lucianus: οὐδὲν ὄφελος τῆς ἀπορρήτου καὶ ἀφανοῦς τῆς Μουσικῆς. *Sed & comminationes divinæ deterrere debebant hos lividulos, quò minus talentum ſuum defoderent. Proinde ut Luna lumen à Sole acceptum refundit; ſic nos debemus doctrinam à Deo acceptam. Perfectio enim hominis, ut dixi, pendet à diſciplina.* DIXI.

GRATIARUM ACTIO,

RECITATA PER

GEORGIUM QUECCIUM, Noribergenſem.

Æterna DEI bonitas, ô gratia magni
Magna patris divûm, quantus furor undiquè noſtros
Circumdat fines, non ulla parte beati
Degimus, hîc Mahometigena vexamur ab hoſte,
Qui patriam aſſiduè Geticis circumſonat armis,
Arma illic infanda cohors horrenda minatur,
Hic ferro, igne alius furit, obvia quæque trucidant
Et deleta tui cupiunt pia dogmata verbi.
Inter tanta tamen miſeræ diſcrimina turbæ,
Curarum ingentem clemens tua temperat æſtum
Dextra Deus: veluti tenera mollitur ab aura,
Cum canis ardentem ſpargit maleſana calorem,
Tu nos defendis, patriam, patriosque penates,
Largiris famam, ſacras quæ ſparſa per artes,
Gratior eſt omni, per prata virentia mille
Floribus intextis, qualem ver fundit, odore.

Numine cuncta tuo vivunt, fert gramina tellus,
Arrident oculis picti nunc undique campi
Floribus, uberibus lætatur frugibus arbos.
Nec te cura premit corpus mortale juvandi
Solùm, cura animi longè tibi maxima noſtri eſt,
Præcones, ſacrata tui qui dogmata verbi
Enarrent, mittis, caſta & pietate repurgent,
Sacra tuis ovibus vitæ documenta beatæ
Proponant, animæque ad florida paſcua ducant,
Tu quoque honorati cœleſti lumine comples
Corda magiſtratus, ſenſusque inflectis acutos,
Ut ſit juſtitiæ cuſtos legumque fidelis.
Te duce, ſumme parens, ampliſſimus ordo ſenatus
Sumptibus ingenuas immenſis provehit artes,
Doctrinaque viros fovet & virtute decora
Præſtantes, juvenes donis inſignibus ornat.
His pro muneribus (taceo quæ cætera mundum
Munera per totum partes funduntur in omnes)
Pro tantis, inquam, quis præmia digna rependet?
Quæ tibi dona feret? quoſnam præſtabit honores?
Nil hic anguſtis numeris incluſa valebunt
Verba, nec aſtrigerum poterunt comprendere numen,
Carmina, terrarum virtus memoranda per orbem,
It tua, tu cœlum, terras tua dextera complet.
Antiquos fama eſt ſacros tibi thure litaſſe,
Aut bove, mentis ego, potius quæ ſacra probari
Teſtaris ſacrate Deus, tibi munera promam.
Ingentes igitur toto tibi pectore grates,
Summe Deus, perago, peragant huic omnia grates,
Quæ tellus fovet alma ſinu, quos æquora piſces
Squamigeros vectant, volucresque per aëra pennis
Quæ tenuem tendunt, uni tibi gloria ſummo.
Tu modo quæ larga donaſti commoda dextra,
Hæc augere velis, petimus, ſemperque tueri.

Tunc

Tunc tibi cum gnato tua qui indubitata propago eſt,
Et flatu æthereo memori de pectore grates
Reddemus, nomenque tuum memorabile cunctis,
Carminibus laudum celebrabimus omne per ævum.
At tua pro meritis quiſnam, venerande Senatus,
Amplificare queat verbis digniſſima facta?
Tu præclara ſacris iſthæc pallatia muſis
Magnificis extruxti opibus, ſummoque labore,
Præterea ingenuas immenſis ſumptibus artes
Provehis, & doctos nutris fidosque magiſtros,
Unde bonas purè ſanctis cum moribus artes
Pubeſcens poſſit colere & didiciſſe juventus.
Ad quod munificis illorum pectora donis
Invitas, atque eximia quoque laude coronas.
Hæc & tanta, inquam, quibus unquam laudibus æquem?
Non ego ſi totidem ora mihi natura dediſſet,
Quot nitidis oculis cinctum caput Argus habebat,
Talia pro meritis extollere carmine poſſem.
Propterea regi ſuperûm, qui cuncta gubernat,
Nocte dieque preces ardenti pectore fundam,
Ut ſua inexhauſta cuncta hæc bonitate rependat
Præſentisque bonis vitæ, te Norica virtus
Impleat, atque dies cum tandem illuxerit orbi
Ultimus, æternæ tribuat tibi regna ſalutis.

DIXI.

V. PANEGYRIS, Anni 1581.

RECTORE D.D. JOHANNE-THOMA FREIGIO, JC.to

INVITATIO AMPLISSIMI SENATUS NORIBERGENSIS,

recitata à

GEORGIO QUECCIO NORIBERGENSI.

Ὅτι περὶ πλείστου τὰς τῶν λόγων παιδεύσεις ποιεῖτε, ὦ ἄνδρες ἐπ' ἀρετῇ τε καὶ εὐγενείᾳ διαφέροντες, ἐκ πολλῶν μὲν ἐλέγχων φανερόν ἐστι· μάλιστα δὲ ἐκ τούτων, τῶν δειγμάτων δῆλον· πρῶτον οἶμαι, ἐκ μεγαλοπρεπῶν δαπανῶν ἐκείνων, ἃς (τὰ τοῖς λόγοις σωθησομένοις συμφέροντα παρασκευάζοντες) οὐ μόνον ἐπιθυμεῖτε, ἀλλὰ δὲ καὶ διαφερόντως γλίχεσθε ἀναλίσκειν· ἔπειτα δὲ καὶ ἐκ τῆς τοῦ γυμνασίου ὑμετέρου τοῦ ἐν Ἀλτορπίῳ διοικήσεως, οὕτω καλῶς καὶ προσηκόντως διοικουμένου νῦν, ὥστε ὧν ταῖς μούσαις καὶ τῶν λόγων παιδεύσεσι χρεία ἐστὶ, πάνυ οὐδενὸς ἔτι προσδεῖσθαι δοκεῖν. πρὸς τούτοις δὲ, ὅτ' ἐθελήσατε τὰς τῶν μαθητῶν ἐξετάσεις σεμνοτέρας εἶναι, τοὺς μὲν τῇ εὐμαθείᾳ τῶν ἄλλων ὑπερέχοντας οὐ μόνον εἰς ὑψιλοτέρας φύλας ἐγγράφοντες, ἀλλὰ δὲ καὶ δῶρα ὥσπερ ἂν εἰ βραβεῖα τοῖς τὰ πρῶτα φέρουσι διανέμοντες. τῶν γὰρ ἐφήβων τῶν μὲν τὰς τιμὰς μᾶλλον ἀγαπώντων, καὶ τὸ προκαταλαμβάνεσθαι, καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπολείπεσθαι αἰσχρὸν νομιζόντων· τῶν δὲ τὰ δῶρα περὶ πλείονος ποιούντων, ἐβούλεσθε ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες φρονιμώτατοι, καὶ ἐπιφανεστάτην ὑμῶν τὴν πολυφροσύνην, τῶν ἀμφοτέρων θυμοὺς ἐπὶ τὸ τῶν μαθήσεων καὶ τῶν πόνων ἐπιθυμεῖν συντείνειν, τοῖς μὲν τὴν σπουδὴν καὶ τὴν εὐμάθειαν αὐτῶν πρὸς τοὺς διδασκάλους αὐτῶν τῇ παρεληλυθυίᾳ ἐξετάσει ἐπιδειξαμένοις τιμάς τε καὶ δωρεὰς διανέμοντες. Ὅπως δὲ τὰ πάντα λαμπροτέρως καὶ μεγαλειοτέρως τὰ τοιαῦτα τελεσθείη, ταύτῃ τῇ τῶν τιμῶν καὶ τῶν δώρων δια-

ρων διανομῇ πάντοτε εὐδόκιμοί τινες τῆς ἐνδοξοτάτης γερουσίας ταύτης καὶ βουλῆς ἄνδρες εἰώθασι παρεῖναι, τὴν πανήγυριν ταύτην τῇ παρουσίᾳ σφῶν κοσμεῖν μηδὲν ἀπαξιοῦντες, σαφῶς εἰδότες δήπου, ὅτι τὰ τῶν ἀρχόντων ἐκμιμοῦνται οἱ ὑπεξούσιοι. οὗτοι γὰρ ἐν οἷς οἱ ἄρχοντες διατρίβονται μάλιστα, ταῦτα ἀναβλέπουσι καὶ τούτων ὀρέγονται. Ἐπεὶ δὲ τῶν ἐξετάσεων τῶν ἐφήβων γεγονυιῶν νῦν, οὐδὲν λοιπὸν ἄλλο πλὴν τὰς τιμὰς καὶ τὰ βραβεῖα τῶν νεανίσκων τοῖς ἀξίοις διανέμειν: ἀπεστάλην ἐγὼ ὑπὸ μεγαλοπρεποῦς τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῶν ἄλλων διδασκάλων ἡμῶν, καλέσαι καὶ δεηθῆναι τῆς πρεσβυτάτης τῆς πόλεως ταύτης γερουσίας, καὶ πάντων τῆς βουλῆς προστατευόντων, τῇ ἡμετέρᾳ πανηγύρει κατ' ἔθος τὸ παλαιὸν παρεῖναι, καὶ μεθ' ἡμῶν τελεῖν καὶ θρησκεύειν μὴ ἀπαξιῶσαι. Ἐπεὶ οὖν τῇ ἡμέρᾳ τοῖς δυσὶν ἀποστόλοις Πέτρῳ τε καὶ Παύλῳ ἱερᾷ γενήσεσθαι μέλλει ἡ πανήγυρις αὕτη, ἱκετευτικῶς ἀξιοῦμεν τὴν ἐνδοξοτάτην καὶ φρονιμωτάτην γερουσίαν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐν ἀλτορπίῳ ἐπιφανῆναι. Τοῦτο γὰρ ἡμεῖς οὐ μόνον μέγιστον νομιοῦμεν εὐεργέτημα, ἀλλὰ δὲ καὶ κατὰ τὸ δυνατὸν τῶν χαρίτων ἕνεκα ἅπαντα ἑτοίμως πράττειν σπουδάσομεν, ὅσα ἂν τῇ ἐνδοξοτάτῃ καὶ φρονιμωτάτῃ γερουσίᾳ ἀρέσκειν γνοριοῦμεν.

ΕΙΡΗΚΑ.

INVITATIO EJUSDEM SENATUS, RECITATA PER

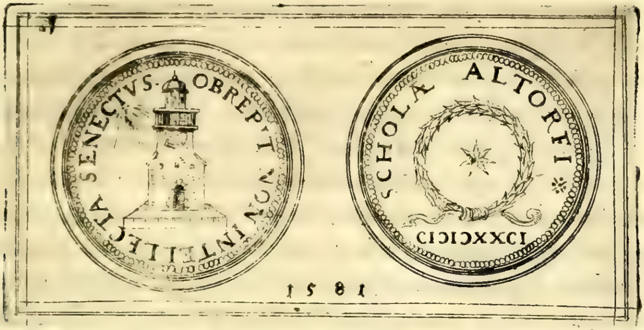
BALTHASARUM DERRER, Patricium Noribergenſem.

SExtus hic annus eſt, ampliſſimi viri, nobilitate generis, & eximia prudentia præſtantiſſimi, ex quo divis Petro & Paulo Apoſtolis ſacro die, Senatus ampliſſimus, ſapienti & maturo conſilio, Gymnaſium, Altorfii, oppido ditioni ſuæ ſubjecto, primum aperuit: & viros clariſſimos atque doctiſſimos, qui ſcholaſticam juventutem erudirent, eidem præfecit: Idq́; eò impenſius, quò magis, ſub inſtantem extremi judicii diem, rabie diaboli & organorum ejus, ſcholas, in Germania olim à majoribus religioſiſſimis optimè conſtitutas, diſſipari, & vera religionis ac literarum ſtudia in his intercidere videret. Intellexit nimirum prudentiſſimus Senatus, pium magiſtratum utriusq́; tabulæ decalogi cuſtodem eſſe, & ſubditis ſuis, non corporis ſolum, ſed & animæ præſidia debere. Conſilium equidem & factum Senatu tàm pru-

denti, tàmq; apud exteros omnes laudato dignißimum, & perpetua laude proſequendũ. Sed non minus laudabiliter id quoq; Senatus perfecit, ut invictiſſima Cæſarea Majeſtas, Academica Gymnaſio Altorfiano privilegia concederet, quæ ipſa anno ſuperiori, Viris nobiliſſimis & præſtantiſſimis quàm plurimis præſentibus, publicata ſunt. Ad hæc, quia non minor eſt virtus, quàm quærere, parta tueri, *prudenter à Senatu inclito conſtitutum eſt hoc etiam, ut quotannis ad Petri & Pauli, facta prius ingeniorum & doctrinæ per examen exploratione, doctiores ſolemniter ad ſuperiores claſſes & lectiones promoverentur, & ex ſumma Senatus liberalitate præmia acciperent. Ideoq; elapſis diebus aliquot, generale per omnes claſſes examen, à Magnifico Domino Rectore, & cæteris Dominis profeſſoribus, Viris reverendis & clariſſimis inſtitutum eſt, & in hoc profectus diſcentium exquiſitiſſimè explorati. Cum autem hoc ſolum ſuperſit, ut dicto Petri & Pauli Apoſtolorum die, annua etiam progreſſio, in publico cœtu, & præcipuè in ampliſſimi Senatus præſentiâ peragatur: in primis verò, qui primus Academicus actus erit, aliquibus ex præceptoribus noſtris, gradus & inſignia Magiſterii Philoſophici hoc tempore publicè tribuantur: prædicti, Magnificus Dominus Rector & Profeſſores, præceptores noſtri, debita animorum ſubjectione ampliſſimum Senatum orant, ut non tantum laudabilem hanc ſuam ſcholam, quam maximis ſumtibus adhuc extruxit, & quotidie amplificat, poſthac foveat & conſervet: ſed etiam, ſi per graviores Reipubl. occupationes fieri poteſt, his actibus publicis, ad dictum jam ſæpè diem Petri & Pauli intereſſe, & ſua præſentia celebriorem utrumq; reddere dignetur. Huic petitioni ampliſſimum Senatum locum daturum eſſe planè non dubitamus. Nam & de ſingulari erga ſtudia literarum amore Senatus, & de judicio ejusdem acerrimo, ex multis argumentis optimè nobis conſtat, quorum utrumq; etiam apud Barbaros ei maximam peperit admirationem. Pro hac ſumma benevolentia nos totius Academiæ nomine, ſummam gratitudinem & obſervantiam pollicemur, orantes Deum Opt. Max. ut Eccleſiam ſuam, & ſeminaria ejus ſcholas, atque pios Magiſtratus, nutritores earundem, in ſacrati ſui nominis gloriam, & quàm plurimorum ſalutem clementer & benignè conſervet. DIXI.*

ORA-

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA PER GEORGIUM ZOLNERUM, Bambergenſem.

DAvus ſum, non Oedipus, ut ille apud Comicum ait. Itaque ad talia ænigmata reſpondere tàm cito non poſſum. Nam, ut ex Sphingis monſtri illius fabuloſi, ænigmate, nemo hominum, excepto Oedipo, expedire ſe potuit: ita mihi in hac ætate puerili tàm abſtruſa tamq́; obſcura expedire atque exſolvere, meaq́; oratione puerili declarare difficilimum eſt, nimirum quorum declaratio perſpicua, mea opinione, vel doctiori cuipiam negocium faceſſere poſſe videatur. Verum Rector Magnifice, quamvis grave difficileq́; mihi eſſe intelligam, cùm tuæ Magnificentiæ voluntati, tum ſtudio & expectationi univerſorum ſatisfacere: tamen quia juſſus ſum, hunc ſuggeſti ſcholaſtici locum conſcendere, ut meo, meorumq́; ſociorum nomine verba facerem, tentabo quid præſtare queam. Ut igitur ſtatim ad rem ipſam, nulla circuitione uſus, perveniam. Sol cum turri & horologio id mihi innuere videtur, quod ut nemo umbram horologii progredi cernit, progreſſum autem quilibet animadvertit: ita juventutem ſeu tempus nemo decreſcere ſentit, decreviſſe autem nemo non cognoſcit. Quæ cum ita ſint, magnam omni tempore curam & multum utilemq́; laborem omnis generis ſcriptores & doctiſſimi quiq́; viri in eo poſuere, ut, quoniam OBREPIT NON INTELLECTA SENECTUS, *teneris adoleſcentum animis*

animis perſuaderent, nihil tempore prius eſſe neque præſtantius, nihil quod fugiat celerius, nihil quod minus reduci aut revocari queat. Et hæc mea ſententia rectiſſimè. Nam quatenus ego hac puerili ætate rem intelligo, & intelligere poſſum: aliarum quidem rerum poſſeſſione licet aliqua injuria excidamus: tamen vel humana diligentia atque induſtria intercedente, vel proſperiore deinceps fortunæ ſucceſſu aſpirante, non reduci modo, ſed etiam uberiore ſæpe cum fructu, damnum prius acceptum, compenſari videmus: Sola verò temporis poſſeſſione ſemel amiſſa, nulla humana vigilantiâ vel induſtriâ, nulla fortunæ ſecundioris gratiâ, nullo auri & argenti cumulo, nullis deniq; ne Crœſi quidem opibus vel pecuniis redimi aut reduci poteſt, quippe cum impoſſibile ſit; diem eſſe ſæpius, qui ſemel fuit. Hinc in omnium Oratorum & Poëtarum ſcriptis & concionibus, imò in omni ſermone ſapientiſſimorum & diſertiſſimorum virorum innumeræ ſententiæ reperiuntur, quæ de temporis ratione habenda nos commonefaciunt; cumq; plena ſint antiqua monumenta talium dictorum & ſententiarum; nemo tamen ex omnibus, quos ego hac ætate cognovi, vel rectius monuiſſe, vel utilius præcepiſſe mihi videtur quàm Ovidius, qui de tempore ſemel amiſſo ſapienter protulit:

Nec quæ præteriit curſu revocabitur unda,
Nec quæ præteriit, hora redire poteſt.

Magnifica ſanè ſententia, & omnium hominum altis animis & ſenſibus reponenda, quæ præclarè oſtendit; quid cùm omni juventuti, tum in artium liberalium ſtudiis verſantibus præcipuè obſervandum, & quomodo temporis habenda cura ſit, ne temerè amittatur. Julius Cæſar Imp. interrogatus, quonam modo res ſuas tantas perfeciſſet? reſpondit, μηδὲν ἀναβαλλόμενος, ſignificans pleriſq; in rebus gerendis tarditatē & procraſtinationem odioſam, minimiq; eſſe utilem: præterquam enim quod cito pede labitur ætas, *illud etiam incommodi accedit, quod (ut experientia teſtatur)* non bona tàm ſequitur, quàm bona prima fuit; *quod & Seneca innuere voluit, cum ait: Horaq; ſemper præterita deterior ſubit. Quare quantùm ingenium omnium hominum à labore proclivius eſt ad inertiam atque deſidiam, tantò major diligentia & cura adhibenda eſt, ut tempore & occaſione rectè utamur, quò nihil ad perdiſcendas artes ingenuas & liberis hominibus dignas, magis neceſſarium, nihil in multis rebus utilius eſſe poteſt.*

Quod cùm ita ſit, rogatos vos Commilitones, nobiliſſimi chariſſimi (ad

vos

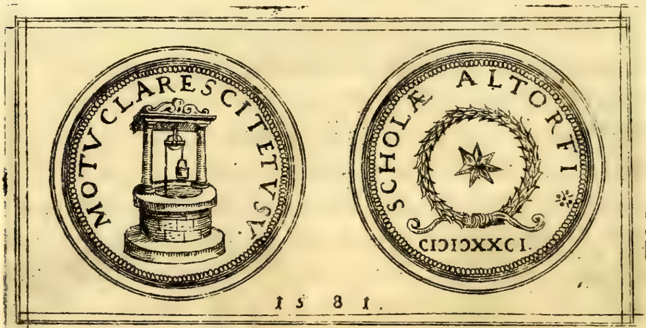
vos enim jam convertenda omnis oratio eſt) etiam atq; etiam volo, ne quisquam temporis imprudenter negligere, ſed in optimarum artium & diſciplinarum ſtudio juvenilem ætatem tranſigere, & ſine intermiſſione in illis excolendis exerceri velitis, quarum licet radices initiò amaræ videantur, ſi tamen eam amariciem, diligenti & fideli præceptorum inſtitutione adjuti, ſuperaverimus & quaſi excoxerimus, fructus ipſi olim melle Siculo dulciores jucundioresq; futuri ſunt. Cumq; nec inſtitutorum in docendo facilitas, nec in erudiendo methodus, nec in inſtitutione fidelitas, nec temporis ipſa occaſio deſit, meritò ſtudiorum tædium, quod ſeſe primum ſpectantibus offert, à primis ſtatim incunabulis deglutire & devorare conſueſcamus, id certè nobis olim maximo uſui eſſe poterit. Tangat animos noſtros artium illa compendiaria methodus, & ſuccincta brevitas, atque rotunda perſpicuitas. Ponamus ante oculos Præceptorum noſtrorum erga nos in omni officio fidem atque diligentiam, & paternum amorem, qui ut nos doctrina & honeſtis moribus hactenus augere omni ſtudio conati ſunt, ita quoque deinceps (ſi nobis ipſi non defuerimus) pro ſua erga nos fide & benevolentia operam ſuam deſieri nobis nullo modo patientur. Reſpiciamus ſpem & expectationem ſolicitam parentum & propinquorum noſtrorum, quam non niſi noſtra cum ignominia fallere poterimus. Incitent tandem unumquemq; præmia & honores in Rebuspub. Principum Regumq; aulis, quæ his expectanda, qui ſtrenuè in Muſarum caſtris militarunt. Adhortetur deniq; quemq; ſtudiorum decus, laus, atque dignitas, de qua Cicero uſum eorum prædicans, ſic ait: Nam cæteræ res neque temporum ſunt, neque ætatum omnium, neque locorum. Hæc ſtudia adoleſcentiam alunt, ſenectutem oblectant, ſecundas res ornant, adverſis perfugium ac ſolatium præbent, delectant domi, non impediunt foris, pernoctant nobiſcum, peregrinantur, ruſticantur.

Quare Adoleſcentes nobiliſſimi, quia, ut Poëta dicit: Labitur occultè fallitque volatilis ætas, *& à quodam Græco Poëta dictum ſit,* οὐκ αἰεὶ θέρος ἐσσεῖται, ποιεῖσθε καλιὰς, *cum fugit irrevocabile tempus, cum artium optimarum & diſciplinarum ingens eſt uſus, cum non frugifera modo, & à quibus diſcuntur, jucunda & grata earum ſtudia eſſe, ſed ab omnibus etiam comprobari, & in laude ac gloria poni ſoleant, cum literarum pulchritudinem eſſe maximam, & ad vitam cum honeſtate ac dignitate degendam momenti plurimum afferre, clariſſimorum & doctiſſimorum virorum exempla*

I nos do-

nos doceant, meritò nos omnia hæc non tantum ut exuſcitent & invitent, ſed etiam extimulent & impellant neceſſe eſt, ad ſtudia literarum tùm amanda, tùm urgenda, & ad tempus & occaſionem & commoditatem diſcendi, hac ætate noſtra non negligendam. DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA PER GENEROSUM D. JOHANNEM-CHRISTOPHORUM à Tſchernembl, Baronem Auſtriacum.

NEc ego Sphingem domi habeo, quæ mihi hos griphos ſolvat. Etſi igitur ad tàm graves quæſtiones reſpondere nondum didici, nec Gorgias ſum, ut ex tempore de quavis re diſſerere poſſim: conabor tamen dicere, quantùm mihi ingenii tenuitas concedit. Hoc Emblemate uſum cõmendari puto, exemplo putei, qui, quò plus exhauritur, eò copioſius aquam fundit. Itaque ſive puteum illum Moſis, quem foderunt principes & paraverunt duces, ſive Hippocrenem, hoc eſt, fontem Muſarum, quem Pegaſi ungula effudit, intelligamus: uſum omnium rerum magiſtrum animadvertemus: imò artium omnium magiſtrum deprehendemus. Sic Ariſtoteli ἐν τοῖς προτέροις ἀναλυτικοῖς, ἐμπειρία καὶ ἱστορία *procreatrices & parentes omnium artium habentur: & Manilius ſcitè ait;*

Per varios uſus artem experientia fecit,

Exemplo

Exemplo monſtrante viam; *& Virgilius:*
Ut varias uſus meditando extunderet artes.

Et Iſocrates rectè: ἐπιδόσεις γίνονται καὶ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, οὐ διὰ τοὺς ἐμμένοντας τοῖς καθεστῶσιν ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐπανορθοῦντας καὶ τολμῶντας ἀεί τι κινεῖν τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων. *Illud enim veriſſimum certiſſimumq́ eſt, aliud eſſe regulas artis explicare, aliud explicatæ artis uſum exercere: & Grammaticas omnes regulas ab eo ſciri poſſe, qui purè loqui neſciat, qui ullum Grammaticæ artis uſum exprimere neſciat: idemq́ in omnibus artibus fieri poteſt, ut qui Muſicas regulas didicerit, cantare neſciat: qui Varronis & Catonis de agricultura libros cognovit, arare tamen neſciat. Deniq́ ut puteus, ita quævis diſciplina* MOTU CLARESCIT ET USU. *Uſus enim conjunctus tanquam Lydius lapis eſt ad probandum quid utile ſit, quid inutile. Sic Socrates, cum Delphici oraculi (quo ſapientiſſimus erat appellatus) rationem in omnium hominum, qui ſapientes haberentur, genere diſquireret, opifices ſolos, qui brevia ſuarum artium perq́ manus ſibi tradita compendia breviter ediſcerent, exemplis, exercitatione, uſuq́ perpetuo confirmarent: ſolos ſapientiæ alicujus participes eſſe comperit. Ut igitur breviter rem tantam concludam, id quod in veteri dicto eſt, veriſſimum eſſe ſtatuo, nimirum quod uſus omnium artium magiſter ſit.* DIXI.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS,
RECITATA PER PHILIPPUM ULRICUM, Noribergenſem.

N*Iſi me animus fallit, M. D. Rector, aurei velleris hæc pictura eſt, de*

 qua Ju-

qua Juſtinus lib. XLII. ſic ſcribit: Jaſonem cum perdere propter inſignem periculoſamq́; regno ſuo virtutem Pelias rex cuperet, denunciata militia, in Colchos eum abire jubet, pellemq́; arietis memorabilem gentibus reportare: ſperans interitum viri, aut ex periculo tàm longæ navigationis, aut ex bello tàm profundæ barbariæ. Igitur Jaſon divulgata opinione tàm glorioſæ expeditionis, cum ad eum certatim principes juventutis totius fere orbis concurrerent, exercitum fortiſſimorum virorum, qui Argonautæ cognominati ſunt, comparavit, & incolumem reduxit. Scripſerunt & alii multi de ea re, ut Orpheus & Apollonius apud Græcos: apud Latinos, Valerius Flaccus, Pindarus oda IIII. Pythiorum, Herod. lib. I. Ovidius in Epiſtola Medeæ ad Jaſonem, & Suidas in μήδεια. *Varia autem eſt allegoria hujus fabulæ. Verùm ego primùm* πραγματικῶς; *deinde* ψυχικῶς *rem declarabo. Et Suidas quidem* ἐν τῷ δέρας τὸ χρυσόμαλλον, *inquit,* δέρας βιβλίον ἦν δέρμασι γεγραμμένον, περιέχον ὅπως δεῖ γίνεσθαι διὰ χημείας χρυσόν. *Sed alii per vellus aureum, ut Philippus Melanthon libr. II. Chronicorum, venas metallicas intelligunt. Nam & hodie in illa vicinia Colchicæ, locupletes venæ perhibentur. Id ut credam facit Strabo lib. X.* παρὰ τούτοις *(ſcilicet fontibus ex Caucaſo ſcaturientibus)* λέγεται καὶ χρυσὸν καταφέρειν τοὺς χειμάρρους, ὑποδέχεσθαι δ' αὐτὸν τοὺς βαρβάρους φάτναις κατατετριμμέναις καὶ μαλλωταῖς δοραῖς ἀφ' οὗ μεμυθεῦσθαι καὶ τὸ χρυσόμαλλον δέρας. *Alii verò volunt Jaſonem repetiſſe theſauros, antea à Phryxo ex Græcia in Colchidem ablatos. Ac fieri poteſt, ut profectionis occaſio fuerit crudelitas Æetæ regis Colchorum adverſus Phryxum & ejus filios, quod videtur annuere Apollonius libr. 2. Diodorus Siculus ſcribit, tauros ignem efflantes eſſe Æetæ regis cuſtodes, ſic dictos ob ferociam & corporis robur. Unde & Draco videri poteſt princeps fuiſſe apud Colchos. Sementis autem deſignat domeſtica diſſidia, quibus Argonautæ adjuti ſunt: quæq́; ſemper Tyrannicis imperiis incumbunt. Plura Sabellicus habet lib. V. Ennead. I. & Camerarius in Elementis rhetoricis. Ut autem hoc obiter addam, videtur hinc appellatio ſumpta aurei velleris, quod germanis,* das gůlden Flüß *dicitur, & olim ducibus Burgundis pro inſigni fuit, à Philippo Burgundionum duce, Divione inſtitutum, & à Carolo Quinto Imperatore maternum genus à Burgundis ducente geſtatum. Habeturq́; ſummi honoris loco apud Germanos, ſi quis in hunc ordinem aurei velleris ſit eques cooptatus. Sed hæc* πραγματικῶς *dixiſſe ſufficiat.* ψυχικῶς *autem Vellus aureum pulcherrima*

virtutis

virtutis & ſtudiorum eſt imago, ad quæ difficilis & operoſa eſt via, in qua multi ſuſtinendi labores, multumq́ operæ ponendum. Medium enim in quavis honeſta ingenuaq́ arte & exercitatione aſſequi difficilimũ eſt, quod ſatis in circulo mathematico cernitur & demonſtratur, cujus medium (quod centrum vocant) puncto definire non cujusvis eſt, qui ſerò ac leviter literas attigit, aut, ut dicitur, primoribus labris deguſtavit, ſed ejus, qui diu multumq́ in ea arte eſt verſatus & exercitatus. Sed virtutem, quæ eſt regina & princeps rerum omnium præſtantiſſima, medium eſſe, nemini eſt obſcurum. Hæc enim ſemper inter duo extrema, exceſſum videlicet ὑπερβολὴν, *& defectum* ἔλλειψιν, *definitur. Ut fortitudo inter timiditatem & audaciam: temperantia inter* ἀκολασίαν *&* ἀναισθησίαν: *liberalitas inter profuſionem & avaritiam. Et ſic de reliquis, ubi ſemper virtus mediũ locũ ſibi vendicat, ac in medio conſiſtit. Deinde augent quoque difficultatem virtutis turpiſſima vitia, quæ eam, non aliter ac Draco aurei velleris arborem, ut Emblema noſtrum habet, obſident, atque labefactant. Quare multum ſtudii adhibendum, ut ea vincantur, repellantur, & virtus, qua nihil formoſius, nihil pulchrius, nihil amabilius aſportetur. Nam ut ad illam arborem, è qua aureum vellus dependet, propter vigilantiſſimum crudeliſſimumq́ cuſtodem Draconem: ſic etiam ad pulcherrimam virtutis arborem, propter animi & corporis noſtri pravitates & vitia, quæ eam obſident, nobisq́ aditum intercludunt, difficilis eſt acceſſus. Eſt enim obſeſſa imprudentiâ & inſipientiâ: eſt obſeſſa injuſtitiâ, mendaciis, arrogantiâ, inimicitiâ, profuſione & avaritiâ: obſeſſa eſt iracundiâ, lentitudine, ſcurrilitate, ruſticitate, aliisq́ vitiis quàmplurimis, quibus homines contaminati ac perditi ſunt, quæq́ animos inficiunt, & à mente conſilioq́ deducunt, ut ratio, qua nihil præſtabilius Deus homini dedit, ſuo officio fungi non poſſit. His igitur vitiis eſt ſepta atque munita; quæ, ſi quis virtutem conſequi velit, detrahere ac repellere oportet. Sicut enim nemo aureum vellus aufferre poteſt, niſi prius contra Draconem beſtiam monſtroſiſſimam, valentiſſimamq́ armatus congreſſus fuerit, ejus venenata ac peſtifera tela ſenſerit, eam gravitate & fortitudine ſuperârit, & tandem armis ſuis trucidârit: Sic nemo virtutis eſſe compos poteſt, niſi prius vitia detraxerit, & ea cum prudentia, juſtitia, fortitudine & temperantia commutarit. Hoc autem opus, hic labor, hic per extentum funem eundum, hic Azanæa mala ſubeunda. Eſt difficile ſuperare tàm terribilem beſtiam: difficillimum verò vitia, &*

ab eisdem deſciſcere. Nam facilius quis hoſtem aliquem, quàm animum & ſeipſum vincit, quod exemplo multorum præſtantiſſimorum Heroum atque ducum, qui potentiſſimas urbes expugnarunt, ſibiq́; ſubjecerunt, & tamen ſeipſos vincere, vitiisq́; reſiſtere non potuerunt, declaratur. Quò enim facilior & expeditior propter naturæ deformitatem ad vitia eſt via: eò difficilior & laborioſior ad virtutem, precioſiſſimum rerũ omnium theſaurum, eſt acceſſus. Verùm cum virtutis tanta difficultas ſit, non minor etiã ſtudiorum labor & difficultas erit. Nam ut primò de Grãmatica, quæ reliquarũ artium fundamentum eſt, dicã: quantus labor eſt, ut puer præcepta rectè intelligat, & ea, ne iterũ effluant, fideliter memoriæ mandet, ut etiã in ſcribendo loquendoq́; diligenter exerceatur? Deinde ſi è ſcholis grãmaticis ad Rhetoricã eductus fuerit, quàm difficile eſt factu, ut troporum & figurarum lumina videre, & cum dignitate ac venuſtate agere poſſit? Tum ſi ad artem diſſerendi pervenerit, quanto acumine opus eſt, ut ad res quasvis probandas, firma argumenta excogitare, & excogitata non ſolum ordine, ſed etiam momento quodam atque judicio diſpenſare atque diſponere poſſit? Poſtea ſi ad ſtudium Poëtices ſeſe contulerit, quanta ibi eſt difficultas, ut verba omnium Poëtarum intelligat & elegantes verſus conſcribat? Tandem ſi ſuum ſtudium in arte Phyſica collocarit, quàm ardui eſt laboris, ut naturam omnium rerum, ortum, ſeriem, qualitates, motus omnium corporum & ſpecierum in natura, cauſas generationum, corruptionum & aliorum motuum in elementis, & aliis corporibus, quæ ex elementorum commixtione oriuntur, percipiat? In ſumma ad quodcunq́; ſtudium animum ſuum converterit, ibi omnia plena laboris & difficultatis eſſe intelliget. Videtis igitur, optimi auditores, quàm difficilis ad virtutem & ſtudia ſit acceſſus. Si enim, ut Emblema noſtrũ innuit: ΔΥΣΚΟΛΑ ΤΑ ΚΑΛΑ: quæ pulchra & præclara, difficilia: nihil certè virtute & ſtudiis difficilius erit, quæ tàm præclara ſunt, ut de iis dicere citius tempus quàm verba deficerent. Virtus ſiquidem hominem tum perfectum, tum Deo & homini acceptum reddit, ſumma ornamenta in nos congerit, nos à moleſtia avocat, animos hominum conciliat, atque ad uſus ſuos adjungit. Studia verò, ut Cicero ait, adoleſcentiam alunt, ſenectutem oblectant, ſecundas res ornant, adverſis perfugium & ſolatium præbent, delectant domi, non impediunt foris, pernoctant nobiſcum, peregrinantur & ruſticantur. Et ut ſummi honoris loco habetur aureum vellus reportare: ſic etiam animum ad virtutem &

ſtudia

ſtudia literarum referre, pulchrum eſt atque honeſtum. Sed hæc de maximo, cùm virtutis tum ſtudiorum labore & difficultate humaniſſimi auditores, non quantùm pro rei dignitate & excellentiâ dici & potuiſſet & debuiſſet: ſed quantum temporis ratio, & brevitatis inſtitutum nobis præſcripſerunt, dixiſſe ſufficiat. DIXI.

GRATIARUM ACTIO,
RECITATA PER
JOHANNEM-THOMAM FREIGIUM, juniorem.

ETSI, auditores optimi, à parente meo partes gratiarum actionis ſuſceptæ his quinquennalibus ſufficere poterant: quoniam tamen meorum condiſcipulorum cauſa etiam hic agitur, pro nobis hanc provinciam ſuſcipere juſſus ſum.

Principiò igitur Deo opt. max. gratias omnium noſtrûm nomine ago habeoq́, quantas poſſum maximas, quòd nos omnes in ſtudiorum noſtrorum curſu ſalvos & incolumes huc uſque conſervavit, eumq́ ut deinceps hanc ſcholam tueri velit, oro.

Deinde verò Ampliſſimo Prudentiſſimoq́ Senatui, & Nobiliſſimis Seholarchis gratias ago, quod non tantùm meos condiſcipulos, ſed & me una cum fratre meo & parente noſtro Freigio per hoc quinquennium in ſua tutela habuerunt, artibus & bonis diſciplinis informari, ac liberalitate ſua proſequi, hisq́ præmiis affici voluerunt. Pro qua Ampliſſimi Senatus & Scholarcharum in nos benevolentia, gratitudinem dignam ſtudioſis hominibus pollicemur.

Præceptoribus quoque noſtris, pro ſtudio, fide, induſtria in nobis erudiendis & ad virtutem formandis, etſi reipſa gratia referri à nobis non poteſt, animum tamen memorem & gratum promittimus.

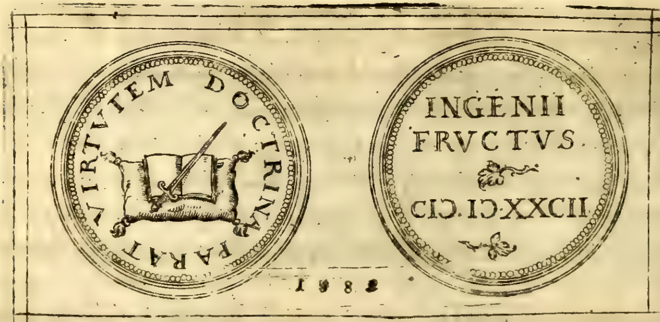
Hoſpitibus deniq́ & auditoribus cæteris genere, nobilitate, authoritate præſtantibus, quod ſua præſentiâ Quinquennalia hæc noſtra exornare, ſplendidioraq́ reddere dedignati non ſunt, nos totos ad obſequia ipſorum conſecramus de-

mus dedicamusq́, petimusq́ in univerſum ab omnibus; ut Laconicam brevitatem, quam temporis anguſtia nobis extorſit, boni conſulant, eamq́ ſæpius recordando longiorem efficiant: memores illius græci hemiſtichii: χαρὶς βαιοῖσιν ὀπηδεῖ. D I X I.

VI. PANEGYRIS, Anni 1582.

SUB RECTORATU D.D. EDONIS HILDERICI Theologi.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à PHILIPPO RIETER, Patricio Noribergenſi.

IN ea ſcholæ noſtræ claſſe, in qua ego ſtudiorum cauſſa verſor, ſcio multos eſſe adoleſcentes, qui me, ut ætate, ita ingenio, doctrinâ, memoriâ, & dicendi exercitatione longè ſuperant: Proindeq́ id, quod mihi nunc à Magnifico Domino Rectore imponitur, majori laude & felicitate præſtare potuiſſent: ſed tamen moveor & mandato præceptorum

ptorum meorum, quibus reverenter adoleſcentes decet obedire, & inſigni humanitate auditorum omnium ordinum, Comitum, Baronum, Nobilium, hoſpitum, Profeſſorum & ſtudioſorum adoleſcentum, ut tanto facilius ſim paſſus mihi has dicendi partes imponi. Quare veniã me facilè conſecuturum ſpero: & ne longiori exordio vobis ſim moleſtus, è veſtigio conferam me ad explicationem ſymboli, quod in pulcherrimo numiſmate præmii loco ab Ampliſſimo Senatu Noribergenſi & Dominis Scholarchis iis datur ſcholaſticis, qui ex ſuprema claſſe præceptorum judicio ad publicas auſcultationes promoventur.

Inſculptum eſt numiſmati nobis donato pulvinar, cum libro aperto & pugione. Quæ imago haud dubiè ſumta eſt ex hiſtoria Alexandri Magni. Hic enim adeo dicitur delectatus lectione Homeri, ut cum cubitum ſe conferret, ejus poëma cum pugione ſuo cervicali ſubiiceret, ut cum expergiſceretur (ſomni autem parciſſimus fuit) ſemper ad manum haberet præſtantiſſimum autorem, cujus etiam nocturna lectione multarum virtutum præcepta & exempla cognoſceret. Imaginis inſculptæ uſum indicat hæc ſentẽtia addita: VIRTUTEM DOCTRINA PARAT. *Quo ſymbolo Prudentiſſimus & Ampliſſimus Senatus Noribergenſis ſapienter noſtrum ordinem ſcholaſticum monere voluit, ut cogitaret excellentem virtutem ſine acerrimo literarum ſtudio & eximia eruditione comparari non poſſe. Quod veriſſimum eſſe, & ipſa ratio docet, & autoritas cùm divina tum humana comprobat, & exempla quàm plurimorum laudatiſſimorum principum teſtantur. Ad ipſam enim rationem quod attinet, quis non videt tantùm differre hominem doctũ ab indocto, quantùm differt dies à nocte, lux à tenebris, viſus à cæcitate? Mentis enim eſt per doctrinæ lucem monſtrare voluntati ea, quæ ſunt expetenda & fugienda: Voluntatis eſt, per virtutem ea facere, quæ præcipit mens, & fugere quæ eadem prohibet. Rectè enim Poëta inquit:* Quod latet ignotum eſt: Ignoti nulla cupido. *Qua de re plura non dicam. Amor enim virtutum, & odium vitiorum in voluntate non poſſunt exiſtere ſine intellectu virtutum & vitiorum in mente, hoc enim prorſus eſſet contra humanæ naturæ conditionem. Idem oſtendit divina autoritas. Deus enim Deuter. 17. cap. per Moyſen ſic inquit: Deſcribet ſibi repetitionem hujus legis rex in libro, ut ſit cum eo, & legat in eo cunctis diebus vitæ ſuæ, quo diſcat timere Dominum Deum ſuum, & obſervare cuncta verba legis. Poſtea Joſuæ cap. 1. ad Joſuam dicit Dominus: Non recedet ab ore tuo liber legis hujus, ſed in eo die ac nocte*

meditaberis, ut cuſtodias & facias ſecundum omnia, quæ in eo ſunt ſcripta. Divina igitur autoritas teſtatur, actiones cùm omnium hominũ, tum maximè principum certis notitiis & præceptis regendas eſſe. Ideo & Sapientia apud Salomonem in proverbiis 8. cap. inquit: Per me reges regnant & judices juſta decernunt. Quod ſi quis hac de re humanæ etiam autoritatis teſtimonium requirat, is hoc Platonis teſtimonio ſit contentus, qui dicit: Eas demum reſpublicas fore beatas, in quibus aut reges philoſopharentur aut philoſophi regnarent. In quo dicto Plato ſapientiſſimè vult cum potentia conjungi ſapientiam. Rectè enim apud Græcos dicitur: Τὸ ἰσχυρὸν ἀνόητον, καὶ τὸ ἔμφρον ἀδύνατον. Id eſt: Robur expers eſt intelligentiæ, intelligentia potentiæ. Sed quanta doctrinæ & diſciplinæ vis ſit, in naturæ vel malis corrigendis vel bonis augendis, id maximè in exemplis doctiſſimorum principum cernere licet. Hiſtoriæ enim oſtendunt, eos reges, principes & gubernatores, qui literarum ſtudia coluerunt, indoctis principibus virtutis laude longè antecelluiſſe. Quanta enim virtus fuit in Davide rege Iſraëlitarum propter acerrimum ſacrarum literarum ſtudium? Idem rex ſi ſtatuiſſet doctrinam, piam aſſuefactionem & diſciplinam nihil prodeſſe ad comparandam virtutem, non tradidiſſet ſummo & eruditiſſimo prophetæ Nathan in diſciplinam ſuum filium Salomonem. Cyrus primus Perſarum monarcha, & optima diſciplina Perſica ad virtutem inſtitutus fuit, & à ſapientiſſimo propheta Daniele veram de Deo doctrinam didicit, Alexander Magnus, qui Perſarum monarchiam ad Græcos tranſtulit, in omnibus Philoſophiæ partibus à ſummo Philoſopho Ariſtotele eruditus fuit. In Romana Monarchia, quanta eruditione præditus fuerit Cajus Julius Cæſar, id ejus oſtendunt commentarii ſapientiſſimè ſcripti. De quibus audite, ſi placet, judicium Ciceronis: Commentarios quoſdam ſcripſit rerum ſuarum valdè quidem inquam probandos, nudi enim ſunt, recti & venuſti, omni ornatu orationis tanquàm veſte detracta. Sed dum voluit alios habere parata, unde ſumerent, qui vellent ſcribere hiſtoriam, ineptis gratum fortaſſe fecit, qui volunt illa calamiſtris inurere; ſanos quidem homines à ſcribendo deterruit. De eodem ſcribitur, quod cum Pompeio interfecto Alexandriam veniſſet, more ſcholaſtici in turbâ lectiones doctorum virorum audiverit. Auguſtus Cæſar & literarum & literatorum hominum maximus fuit fautor. De M. Antonino Philoſopho Romanorum Imperatore expreſsè ſcribit Dion, multum eum doctrina adjutum fuiſſe ad exercendam virtutem, cum inquit:

Ἀγαθὸς

ἀγαθὸς δ' ἦν, καὶ οὐδὲν περισπόιητον εἶχεν: πάμπολλα δὲ καὶ ὑπὸ παιδείας ὠφελήθη. *Hic etiam cum eſſet Imperator, egreſſus annum quinquageſimum acceſſit ad auditoria philoſophorum. Conſtantinus Magnus tanta eruditione fuit præditus, ut ipſe potuerit regere Synodum Nicenam, & in ea de ſummis articulis fidei inter alios Epiſcopos & eruditiſſimos viros ſententias dicere. Theodoſius ſecundus ſua manu deſcripſit libros novi teſtamenti, & in eis quotidie aliquid legit, cui mos dicitur fuiſſe manè precationes dicere, & Pſalmos canere cum conjuge & ſororibus. Sed ut de aliis principibus doctis, quos alia regna habuerunt, nihil dicam: An non inter Impp. Germanicos hi clariſſimi ſunt, qui ſtudia literarum coluerunt, & ſcholas publicas fundarunt? Quales ſunt Carolus Magnus Græcarum & Latinarum literarum peritiſſimus, qui* ἀξίωμα *Imperii Romani ad Germanos transtulit: Fridericus Secundus, earundem linguarum & aliarum maximè callens, Mathematicorum, Phyſicorũ, & Medicorum ſtudiorum inſtaurator feliciſſimus, & digniſſimus qui ſummis heroibus annumeretur, qui excellentem in omni genere doctrinarum eruditionem cum virtute & gloria bellica conjunxerunt: Maximilianus, Carolus Quintus, Ferdinandus, & Maximilianus ſecundus, qui Imperatores omnes & ipſi excellenti bonarum artium cognitione exculti fuerunt, & viros doctos in magno precio habuerunt. Quidam etiam libros ſcripſerunt: Ut Maximilianus primus, cujus ſilvam experientiarum non vulgarium citat alicubi Jacobus Spiegelius: Ut Fridericus ſecundus, cujus extat liber de arte venandi cum avibus, cui præſcripta ab ipſo verba ſunt memorabilia, & vobis, ut ſpero, non ingrata futura, ſi etiam hic à me recitentur: Nos profectò, qui divina largitione populis præſidemus, generali, qua omnes homines naturaliter ſcire deſiderant cupiditate: & ſpeciali, qua gaudent aliqui utilitate proficere, ante ſuſcepta regiminis noſtri onera ſemper à juventute noſtra quæſivimus ſcientiam, formam ejus indeſinenter amavimus, & in odore unguentorum ſuorum ſemper aſpiravimus indefeſſè. Poſt regni verò noſtri curas aſſumtas, quamquam operoſa frequenter negotiorum turba nos diſtrahat, & civilis ſibi ratio vendicet ſolicitudinis noſtræ partes, quidquid tamen temporis de rerum familiarium occupatione decerpimus, tranſire non patimur otioſum, ſed totum in lectionis exercitatione gratuitè libenter expendimus, ut animæ clarius vigeat inſtrumentum in acquiſitione ſcientiæ, ſine qua mortalium vita non regitur liberaliter. Satis ne magnum hoc vobis, Auditores*

optimi, videtur cognitionis & ſcientiæ ſtudium in Imperatore? Sed brevitas temporis jam obſtat, ut ne nominare quidem mihi liceat principes eos, qui in hiſtoriis clari ſunt propterea, quod cum belli pacisq; artibus ſolidæ eruditionis laudem conjunxerunt: Qui certè in cognoſcendis bonis artibus nihil temporis, nihil operæ, nihil ſtudii poſuiſſent, ſi earum cognitionem ad virtutem & gloriam comparandam nihil prodeſſe cenſuiſſent. Sed ſi, ut ante dixi, & ipſam naturæ humanæ conditionem & authoritatem cùm divinam, tum humanam, & exempla doctiſſimorum principum omnium temporum diligenter conſideraverimus, reperiemus veriſſimum eſſe hoc ſymbolum: Virtutem doctrina parat. *Quare hanc ſapientem commonefactionem in pulcherrimo argenteo numiſmate nobis propoſitam grato animo amplectamur, eamq́; ipſo opere implere annitamur. Quo nihil gratius erit Ampliſſimo & Prudentiſſimo Senatui Noribergenſi, qui nullis ſumtibus parcit, ut nos adoleſcentes ad ſtudium literarum & virtutis excitet.* DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à GENEROSO DOMINO BARONE GEORGIO-ERASMO à Tſchernembl, Auſtriaco.

CUm Junioribus apud ſapientes, graves & eruditos viros, quales jam hic conventus multos habet, facienda ſunt verba, nihil eos magis decere arbitror quàm brevitatē orationis. Quare & ego cùm

ego cùm à præceptoribus in hoc eruditiſſimorum virorum conſeſſu aliquid dicere jubear, odioſam ſermonis prolixitatem fugiens, ſtatim me convertam ad qualemcunq; explicationem pulcherrimi ſymboli, quod ab Ampliſſimo Senatu Noribergenſi in argenteo numiſmate nobis adoleſcentibus proponitur, qui ex ſecunda claſſe in primam promovemur.

Imago igitur, quæ in numiſmate nobis attributo inſculpitur, hæc eſt: Rhinoceros cornu, quod in naribus habet, exacuit & limat ad petram. Quod hoc animal facere dicitur, cùm pugnam initurum eſt cum Elephante, cujus alvum, quam ſcit ſe acuto cornu penetrare poſſe, pugnans præcipue petit, & in hac corporis parte elephantem vulneratum occidit. Quod ſi rhinoceros in pugnando ab alvo elephantis aberrat, ejus proboſcide feritur, & dentib. dilaniatur. Anno Chriſti 1515. Albertus Dürerus Noribergenſis pictor nobiliſſimus regi Luſitaniæ Emanueli pictura elegantiſſima expreſſit vivum rhinocerotē, quem rex è Cambaria Indiæ regione acceperat. Ex illa Düreri pictura ſuſpicor deſumptam imaginem rhinocerotis, quæ in noſtro numiſmate conſpicitur. Idem Luſitaniæ rex, ut horum animalium diſcordiam & pugnam experiretur, ea aliquando inter ſe commiſit: ſed elephas conſpectum rhinocerotem dicitur fugiſſe. Unde colligitur rhinocerotem animal eſſe animoſum, & quamquam minus eſt elephante, tamen fiducia ſui cornu cum eo audere congredi, & ſæpè victorem elephantis exiſtere. Atque hæc breviter ſint nobis dicta de imagine rhinocerotis, qui ſe non temere committit pugnæ cum robuſtiſſimo & fortiſſimo hoſte ineundæ, ſed ſe ad futurum certamen exacuendo cornu ad ſaxum diligenter præparat, ut victoriâ potiatur. In numiſmate imagini rhinocerotis ſuum cornu ad petram acuentis addita ſunt hæc verba, ex Catulli carmine deſumpta: AMAT VICTORIA CURAM. *Cujus ſymboli haud dubiè hæc eſt ſententia: Nullam victoriam ab ullo hoſte unquam reportari ſine ingenti curâ, ſine labore & ſine aliquo periculo. Quæ ſententia multis exemplis præſtantiſſimorum regum, principum & ducum ex hiſtoria deſumptis illuſtrari poſſet, ſi temporis brevitas eorum commemorationem admitteret. Quid enim? An recens tot præclaras victorias ab hoſte bellicoſiſſimo & ſæviſſimo Moſchovita Stephanus Polonorū rex ſapientiſſimus, fortiſſimus & feliciſſimus, ſine immenſa cura, aſſiduo labore & maximo periculo reportare potuiſſet? Cui regi ſecundū Deum immortales gratiæ debentur, quod multas Eccleſias Chriſti in Livonia & vicinis locis à tyrannide Moſchovitica libera-*

vit. Sed prætermiſſis bellicis victoriis paucis attingamus ſcholaſticam militiam. Nobis enim ſcholaſticis de noſtra militia inclytus Noribergenſis Reipubl. Senatus in hoc ſymbolo commonefactionem proponere voluit. Habet noſter ordo hoſtes non paucos, qui nobis obſtant, quo minus ad bonarum artium cognitionem & virtutis poſſeſſionẽ perveniamus. Quorum è numero hi quoque ſunt, quos Hermolaus Barbarus Venetus, vir de ſtudiis literarum optimè meritus, in hoc verſu nominat:

Venter, pluma, Venus laudem fugienda ſequenti.

Eoſdem & Pythagoras in aureo ſuo carmine nominat, cum inquit:

Κρατεῖν δ᾽ εἰθίζεο τῶνδε:
γαστρὸς μὲν πρώτιστα, καὶ ὕπνου, λαγνείης τε.

Qui igitur in caſtris Muſarum verſantur, ante omnia ſtudeant temperantiæ & ſobrietati, ne à ventre, gulâ & crapulâ turpiter vincantur, ut Sardanapalus & Bonoſus Imperator victi ſunt. Verus enim eſt hic ſenarius: παχεῖα γαστὴρ λεπτὸν οὐ τίκτει νόον. *Deinde Muſarum tyrones odiſſe debent nimium ſomnum, alterum illum ſui ordinis hoſtem, ne ejus miſerrima fiant mancipia. Cogitent exempla: Demoſthenis primum, qui antelucanas operas fabrorum ſolitus eſt antevertere. Et item Alexandri Magni, qui minorem partem noctis ſomno, majorem vigiliis & meditationibus tribuere conſuevit. Julianus quoque Imperator, aliàs malus & impius, noctes dispartitus fuit in triplicia officia: Quietis, Reipublicæ & Muſarum. Quare & Plinius rectè nobis vigiliam commendat, cum inquit: Vigilia in iis, in quibus animus inquies, opere paſcitur. Et idem Plinius in præfatione hiſtoriæ ſuæ naturalis ad Imperatorem Veſpaſianum exclamat: Profectò vita vigilia eſt: ut ſignificet, quantùm quiſque temporis ſomno tribuat, tantùm vitæ ſuæ detrahere. Veriſſimè certè, nam & Plato ait in 7. de legibus, eum qui nimio ſomno deditus ſit, nullius pretii hominẽ eſſe, nec plus valere mortuo: quod ſomnus & corpori & animo noſtro & utriusque functionibus impedimentum adferat. Nec aliter Ariſtoteles: qui potius vigilias quàm ſomnum vitæ cauſam eſſe pronunciat.* Τὸ ἐγρηγορέναι, *inquit,* τοῦ ζῆν αἴτιόν ἐστιν, ἢ τὸ καθεύδειν. *Ex quibus mihi videtur Ovidius ſuos hoſce verſiculos expreſſiſſe, qui in omnium ore ſunt:*

Stulte quid eſt ſomnus, gelidæ niſi mortis imago?
Longa quieſcendi tempora fata dabunt.

Tertius

Tertius ſcholaſtici ordinis hoſtis eſt fœdus amor prohibitæ Veneris, Deum & homines graviſſimè offendens. De quo hoſte extant verſiculi Bacchylidis veteris Poëtæ Græci, quos Philippus Melanchthon latinè ſic reddidit,

Ut cùm de ſtatua facies formoſa remota eſt,
Non decus in toto corpore truncus habet:
Sic reliqui mores ſpreti ſine honore jacebunt,
Ni ſint ornati laude pudicitiæ.

Petronius Arbiter quoque de eo ſic inquit:

Fœda eſt in coitu & brevis voluptas:
Et tædet Veneris ſtatim peractæ.

Hi tres, quos dixi, hoſtes primum vincendi ſunt tyronibus Muſarum, & poſtea in alios multos domeſticos hoſtes fortiter impetus faciendus eſt, ut feliciter ſuperentur, expellendæ multiplices tenebræ è noſtris mentibus, eiicienda ex voluntatibus innumerabilia vitia, domandi multi pravi affectus in cordibus noſtris, ambitionis, ſuperbiæ, æmulationis, invidiæ, avaritiæ. Rectè Proſper inquit:

Nunquam bella bonis, nunquam certamina deſunt,
Et quo cum certet mens pia ſemper habet.

De his tot & tantis hoſtibus ſine curâ, ſine diligentiâ, ſine labore, ut ſymbolum nobis datum nos monet, noſter ordo nullas obtinebit victorias. Præparemus igitur nos magna cum curâ ad omnis generis certamina, ut neceſſaria eruditione, & mediocri dicendi facultate inſtructi, cum acerrimis adverſariis veritatis, legum & honeſtarum artium aliquando feliciter & glorioſè pugnare, & per tales victorias Eccleſiæ Chriſti ac Reip. magno uſui eſſe poſſimus.

DIXI.

ORA-

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA à WILHELMO THEODORICO Marſchalck ab Ebnet.

Quædam Germaniæ civitas ad Carolum Quintum Imperatorem legatum miſerat, adjuncto comite adoleſcente pulcherrimo, primarii ejus civitatis viri filio. Cumq́ legatus Imperatori ſuæ Reipublicæ negotium expoſuiſſet, interrogat eum Imperator de comite adoleſcente, cujas eſſet & cujus filius? Reſpondit legatus, eſſe eum cujusdam primarii in ſua Repub. viri filium, & unà ſecum miſſum, ut quædam digna memoriâ & videret & audiret. Imperator igitur hoc audiens, adoleſcentem colloquio dignatur, eumq́ de quibuſdam rebus interrogat, quas ingenuum adoleſcentem ſcire oportet, ut domum is reverſus gloriari poſſet, ſe cum Imperatore eſſe collocutum. Sed cum adoleſcens piſce magis mutus eſſet, nec Imperatori ad interrogatoria quicquam reſpondere poſſet; Imperator legato, Tuus, inquit, comes pulchra eſt ſtatua, ſignificans pulchritudinem corporis & nobilitatem generis ſine doctrina & virtute parùm prodeſſe hominibus. Hujus dicti Caroli Quinti Imperatoris mihi venit in mentem, cum conſidero in numiſmate hoc ſymbolum: NOBILITATIS VIRTUS, NON STEMMA CHARACTER. De quo ſymbolo, omiſſo longiori exordio, pauca dicam.

Numiſma

Numiſma, quod præmii loco munificentia inclyti Senatus Noribergenſis tribuit iis ſcholaſticis, qui ex tertia tribu in ſecundam evehuntur, harum rerum, ut videmus, habet imagines: Grandior aquila unguibus ſuis arreptum pullum tenet, eumq́ʒ rectà intueri cogit adverſum ſolem, cujus fulgentes radios ſi ferre oculus poteſt, agnoſcit eum pro legitima prole & in nido retinet, atque educat. Sin præ imbecillitate viſus oculos à ſolis radiis avertit, pro ſpurio eundem habet, ſuaq́ʒ educatione indignum judicat, atque è nido præcipitat. Inter alias enim virtutes aquilarum etiam hæc eſt, quòd viſu maximè valeant, quodq́ʒ illæſis oculis ſine lachrimis, non conniventes, & ut Græci loquuntur, ἀσκαρδαμυκτὶ, fulgorem radiorum ſolarium aſpicere poſſint. Ex hac aquilarum natura & virtute hæc ſimilitudo ducitur: Ut pullo aquilino ad aquilinam nobilitatem probandam non ſatis eſt, ab aquilis generoſis progeneratum eſſe, ſed hoc etiam in eodem neceſſarium eſt, ut virtutem aquilis dignam habeat, ſine qua à parentibus pro legitima ſobole non agnoſceretur: ita in genere humano, ſi quis pro verè nobili haberi velit, ei non ſatis eſt jactare nobilitatem generis majorum ſuorum, quod nobilitatis argumentum eſt leviſſimum: ſed maximè hoc neceſſarium eſt, ut majorum ſuorum eximiam virtutem referat ac poſſideat: ſine qua ne ſuorum quidem parentum judicio ullus verè nobilis eſt, nec pro nobili habendus. Quapropter imaginibus numiſmatis noſtri hæc inſcriptio rectè additur: Nobilitatis virtus non ſtemma, character. *Id eſt, magis virtus, quàm genus nobilitatem efficit, vel potius ſola virtus, non majorum ſanguis veræ nobilitatis firmum eſt argumentum. Magnam ſapientiam & utilitatem continet hoc ſymbolum. Primum eos, quibus generis nobilitas contigit, quæ εὐγένεια Græcis dicitur, ſapienter monet, ut cum ea veræ virtutis ſtudium conjungant. Deinde eos, qui genere ignobiles ſunt, hortatur, ut per acerrimum ſapientiæ ac virtutis ſtudium veram nobilitatem ſibi comparent, quam Græci philoſophi ἐξοχὴν vocant, quæ tanto τῇ εὐγενείᾳ antiſtat, quanto propria virtus aliena virtute nobis utilior eſt. Tertiò docet ignobilitatem generis hominibus novis, qui nullis majorum imaginibus, ſed virtute propria clari ſunt facti, nihil obeſſe quo minus & ſint & habeantur verè nobiles. Poſtremò ſignificat nobilitatem generis prorſus inutilem eſſe iis, nec quicquam prodeſſe, qui mali & improbi ſunt, & à virtute majorum ſuorum turpiter degenerant. Imò hos Ariſtoteles 4. de ortu animal. cap. 3. non dubitat monſtra appellare. De hac poſtrema parte*

extat elegans epigramma, graviſſimi Theologi Gregorii Nazianzeni, *in quo multis rationibus demonſtrat,* τοὺς εὐγενεῖς δυστρόπους, *id eſt, nobiles malis moribus præditos fruſtra gloriari de nobilitate ſui generis. E quibus tanti viri rationibus hic aliquas proferre operæ pretium eſt. Si, inquit, corpore admodum eſſes deformis, & tetrâ laborares graveolentiâ, ut tuum halitum oris nemo circumſtantium ferre poſſet, & hæc mala tibi aliquis obiiceret, an prodeſſet tibi dicere: patrem habui formoſum, patrem habui benè olentem? Item, ſi tibi quis obiiceret muliebrem timiditatem & mollitiem, an ſatisfaceres convicianti, ſi diceres, majores mei multas coronas* Olympicas *ſua virtute obtinuerunt? Ita ſi te aliquis rudem & malum hominẽ appellaverit, nihil te juvabit, ſi reſpondeas, majores tuos & parentes viros ſapientes & bonos fuiſſe. Item, uter muſicorum eſt melior, illéne qui inaurata cithara optimè canit? nimirum, qui vulgari cithara optimè. Similiter, ut laudi roſæ nihil decedit, etiamſi ea ex aſpero frutice naſcitur, & ut ſpinæ vituperatio non minuitur, etiamſi ea ex tenera proveniat terra: Ita qui bonus eſt, licet obſcuros habeat aut malos parentes, tamen meritò præferendus eſt ei, qui nobiliſſimum & optimum genus ſuum malis moribus dedecorat. Hæc & plura alia* Gregorius Nazianzenus *in epigrammate, in nobilem degenerem ſcripto, ſapienter & eruditè monet.*

Quæ cùm ita ſe habeant, & judicia ſapientum virorum magni nobis ſint facienda, eaq́ vera comprobent cùm hiſtoriæ, tum quotidiana experientia, ſæpè multumq́, ut nos ad virtutis ſtudium excitemus, de hoc ſymbolo cogitemus: Nobilitatis virtus, non ſtemma, character. *Qui ex claris majoribus orti ſumus, non confidamus eorum virtutibus & meritis, nec alios præ nobis contemnamus, ſed ipſi quoque majorum noſtrorum exemplis ſapientiæ, pietatis & virtutis ſtudium colamus, & benè de Repub. de Eccleſia Dei, de tota ſocietate humana mereri ſtudeamus, memores verſuum Juvenalis:*

Tota licet veteres exornent undique ceræ
Atria, nobilitas ſola eſt atque unica virtus.

Et verſus Gregorii Nazianzeni, in dicto epigrammate.

Δοῦλος ἐμοὶ πᾶς σκαιὸς ἐλεύθερος ὅστις ἄριστος.

Qui verò ex parentibus ignobilioribus minusq́ laudatis procreati ſumus, aut patriam minus claram habemus, aut opibus non ita magnis abundamus, aut corporis dotibus deſtituimur: tamen propterea non deſperemus, ſed tan-

ſed tantò magis ſtudio literarum, pietatis & virtutis incumbamus, ut per hæc media Deus nos pro ſua immenſa bonitate ita evehat, ut fiamus ſalutaria organa Reipublicæ & Eccleſiæ Dei. Nam Pſalmus 113. bonitatem Dei his verbis celebrat: Quis ſicut Dominus Deus noſter, qui in altis habitat? Humilia reſpicit in cælo & terra, erigens è pulvere inopem, & de ſtercore erigens pauperem, ut collocet eum cum principibus, cum principibus populi ſui. Quid quod etiam Ethnici obſcuro loco natos, cum virtuti ſtudent, præferunt iis, qui ſine propria virtute, ſtemmata majorum ſuorum tantummodo jactant? Ideo Juvenalis ſatyra 8. ſic inquit:

Malo pater tibi ſit Therſites, dummodo tu ſis
Æacidæ ſimilis, Vulcaniaque arma capeſſas,
Quàm te Therſitæ ſimilem producat Achilles.

Et Ovidius: 13. Metamorph.

Nam genus & proavos, & quæ non fecimus ipſi,
Vix ea noſtra puto. *DIXI.*

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA AB HIERONYMO HOLTZSCHUHER, Patricio Noribergenſi.

IN *eo numiſmate, quo Ampliſſimus Noribergenſis Senatus nos donat, qui ex infima claſſe ad proximè ſuperiorem aſcendimus, hæc inſcriptio legitur:*

VIVITUR INGENIO. Quam inſcriptionem legens, timidus ad dicendum accedo. Quid enim nos adoleſcentes, qui vix in hanc vitam ingreſſi ſumus, de vita afferremus dignum auribus eruditiſſimorum virorum & juvenum, qui in hoc conventu conſpiciuntur? Quid item præclari de ingenio, re maximè abdita minimeq́; in ſenſus incurrente diceremus nos pueri minimè ingenioſi, qui vix de rebus quotidianis, & ante oculos poſitis tria verba proloqui poſſumus? Ego verò præ aliis adoleſcentibus puerili etiam quadam timiditate impedior, quo minus ea, quæ utcunque didici, proferre queam. Auget hanc meam timiditatem & ingenii mei tenuitas, & imperitia rerum, quæ cum puerili ætate conjuncta eſt. Sed quia Magnifico Domino Rectori modeſtè obtemperandum eſt, qui me jubet ſpecimen aliquod edere mei in ſtudiis profectus, pauca in medium adducam de ſymbolo, quod ab inclyto Senatu Noribergenſi ſcholaſticis noſtri ordinis benignè attributum eſt. Videmus igitur noſtrum hoc numiſma in uno latere continere inſculptum monimentum ſeu ſepulchrum quoddam, cui ſpecies quædam hominis inſiſtit, habens geminas in dorſo alas, & geminas in manibus tubas ori admotas. Imago ſepulchri haud dubiè nos monet, omnibus aliquando moriendum eſſe, atque idcirco omnem ſuperbiam, arrogantiam & faſtum maturè deponendum, omnia humana & terrena, quamvis ſplendida, tamen, utpote morti obnoxia, contemnenda calcandaq́; eſſe, ſicut vulgares hi rythmi idem nos monent:

Cum tumulum cernis, cur non mortalia ſpernis?
Tali namque domo clauditur omnis homo.

Extat apud Græcos in libello epigrammatum diſtichon, quod de eadem re piè, & ſacris literis convenienter nos commonefacit, quod tale eſt:

Γῆς ἐπέβην γυμνὸς, γυμνόσθ' ὑπὸ γαῖαν ἄπειμι,
Καὶ τί μάτην μοχθῶ, γυμνὸν ὁρῶν τὸ τέλος;

id eſt:

Nudus in hanc veni terram, nudusq́ue redibo,
Quid crucier fruſtra? clauſula nuda datur.

Species tamen quæ ſepulchro inſiſtit, monet, aliquid eſſe quod cum homine non moriatur, videlicet excellens ingenium, quod comprehendit eximiam doctrinam, ſingularem virtutem, & inſignem gloriam, quæ omnia certa quadam ratione inter ſe cohærent ut cauſſæ & effectus, eademq́; mortē effugiunt. Ingenium enim parit doctrinam, doctrina virtutem, virtus gloriam, gloria immor-

immortalitatem. Alæ igitur imagini additæ ſignificant gloriam virtuti debitam, per totum orbem terrarum, & ſurſum in cœlum volare, nec ſepulchro poſſe capi. Adducuntur & tubæ geminæ, ut ſignificetur, virtutes magnorum, & de genere humano benè meritorum virorum pleno ore ſolere cani, & paſſim prædicari. Ac fieri poteſt, ut altera geminarum tubarum poëtas altera hiſtoricos aliosq́ ſolutæ orationis ſcriptores denotet, quorum tubæ tàm ſunt ſonoræ, tamq́ in canendo durabiles, ut ab ortu uſque ad occaſum, & ab occaſu uſque ad ortum, per omnia ſecula audiantur. Ac de poëtica tuba Ovidius ſic inquit:

Carmine fit vivax virtus, experſque ſepulchri,
Notitiam ſeræ poſteritatis habet. *Item Horatius:*
Dignum laude virum Muſa vetat mori.

Qualis & quanta ſit tuba illa altera in celebrandis claris viris, quæ ſoluta oratione utitur, quæq́ oratoria dici poteſt, ſatis oſtendit epiſtola Ciceronis ad Lucium Luceium Quinti filium, in qua inter cætera ſummus orator ſic inquit: Ardeo cupiditate incredibili, neque ut ego arbitror, reprehendenda, nomen ut noſtrum ſcriptis illuſtretur, & celebretur tuis. Per has igitur tubas, cùm poëticam tum oratoriam, multi præſtantiſſimi viri celebrati, immortale nomen ſunt conſecuti, ut non minus per bonam famam apud poſteros vivere videantur, quàm olim ſuis ipſorum temporibus vixerunt. Commemorationem exemplorum, quæ ſunt apud ſcriptores innumerabilia, brevitatis cauſſa omitto. Nec verò ſolum illæ perſonæ quæ tuba vel poëtica vel oratoria celebrantur, immortales fiunt, ſed ipſæ etiam perſonæ, quæ hujusmodi tubis canunt, facilè inclareſcunt. Non minus enim immortalis factus eſt Homerus, quam ipſi illi heroës, quos divino ſuo carmine celebravit. Eodem modo judicandum eſt, de omnibus bonis ſcriptoribus, qui vel res cognitione dignas, vel perſonas virtute præſtantes monimentis literarum commendarunt.

Quicunq́ igitur cupidus eſt immortalis vel nominis, vel gloriæ, (omnes autem cupidi eſſe debemus) hic aut præclarè agendo & vivendo materiam præbeat tubæ poëticæ & oratoriæ, aut alterutra harum tubarum diſcat ipſe præclarè canere. Ad utrumq́ comparandum, ingenium eſt neceſſarium. Sine ingenio enim nec laudabilis materia ad canendum ſuppeditari, nec hæ, quas dixi, tubæ præclarè poſſunt inflari atque uſurpari. DIXI.

VII. PANEGYRIS, Anni 1583.

SUB RECTORATU D. D. JOHANNIS BUSENREUTI, Jureconſulti,

EMBLEMA PRIMÆ CURIÆ, EXPLICATUM PER

JOH: ANDREAM GEUDER, Patricium Noribergenſem.

ETſi me pudor, quem mihi natura tribuit, ſatis commonere poterat, ne in hunc locum, qui eloquentiſſimis ac eruditiſſimis omni tempore patuit, omnino adſcenderem: Viri omnium Ampliſſ: ac Nobiliſſ: Scholarchæ digniſſimi ac prudentiſſimi: vos deniq; cæteri Auditores ac Hoſpites gratiſſimi ac ornatiſſimi: quia tamen à Magnifico Domino Rectore juſſus ſum, ut in hac Ampliſſimorum Virorum coronâ, ſpecimen ingenioli mei edam: ne forte id, quod in præſenti accepi præmium indignè accepiſſe videar, hanc provinciam nullo modo detrectare poſſum. Quænam igi-

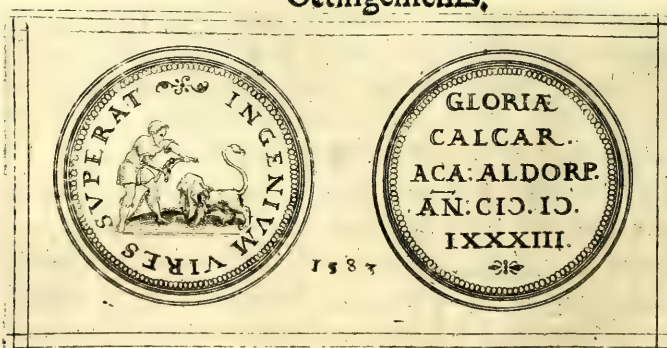
nam igitur hujus præmiſit imago: quodq́; problema, dicam Auditores paucis. Sed antequam dicam, quæſo obteſtorq́; vos, tribuatis mihi hoc beneficium, ut dum hæc ſummatim perſequar, orationis meæ curſus, aura lenitatis ac facilitatis veſtræ adjuvetur.

Naturalis hiſtoriæ ſcriptor Plinius refert, quod etſi ſerpentes hominem odio naturali & ſempiterno proſequuntur, & quibuscunq́; poſſunt modis lædunt, inficiunt, interimunt: homini tamen contra ſerpentes, natura venenum conceſſerit præſentiſſimum, jejuni ſcilicet humani oris ſalivam, qua ſerpentes ictæ, velut aquæ ferventis, contactum fugiant, quaq́; ſi in fauces penetraverit, etiam moriantur. Hoc ut naturæ erga humanum genus ſingulare eſt beneficium: ita ſobrietatis & Veneris luxusq́; præclarum eſt ſimulachrũ. Quid enim Venere eſt venenatius? quid luxu nocentius? quid immoderatâ vitâ peſtilentius? hæc bonarum literarum eſt venenum: hæc artium & diſciplinarum pernicies, hæc omnis honeſtæ vitæ morumq́; peſtis & corruptela: Hæc mentis uſum pervertit: omnem humanæ vitæ dignitatem commaculat: Dei in homine ſculptam imaginem debilitat: quin imò mente penitus & omnis veræ artis uſura ſpoliat, & quaſi Circes poculo in putidiſſimas beſtias transformat. Quid porrò corporis robur perdit? intemperantia: quid morborum iliada gignit? intemperantia: quid denique omnium vitiorum gurges, & ſentina eſt malorum? intemperantia. Non eſt, quod quis veſtrûm ſine exemplorum appoſitione lentius hæc à nobis dici miretur: vita atque factis omnium penè hominum abundè ſatis hoc comprobari poteſt. Vultis igitur exemplis priſcorum populorum apud vos utamur? vultis ex antiquiſſimis hiſtoriis regia dignitate viros illuſtres, his verò vitiis infectos repetamus? Alexandrum, cui ex rebus actis & auctis Magni nomen eſt inditum, Alexandrum inquam, hâc luxuriâ, & immoderato voluptatum uſu, eò prolapſum eſſe accepimus, ut optimos etiam amicos, inter quos Clitum ſuæ nutricis fratrem in convivio occiderit. Quò impietatis & crudelitatis inſatiabilis Nero impuriſſimus non proſiliit? cùm vino gulæq́; tam deditus eſſet, ut mutato nomine pro Claudius Tiberius Nero, Caldius Biberius Mero dici meruerit. Sed quid ego te Alexander, quid te Nero, ex tanta antiquitate repeto? quaſi vero nobis magno numero non ſint in omnibus provinciis nepotes, qui ſua vita perditiſſima ſibi morbos attrahant, periculis ſe exponant, & in mille vitæ diſcrimina coniiciant. Hujus ergo Veneris victrix eſt ſobrietas. Hujus veneni antidotum

tidotum eſt temperantia : Horum malorum medela eſt vita moderata. Sobrietas enim ebrietatem pellit, ebrietate pulſa animorum perturbationes & omnis generis mala pelluntur. Quanta ſit hujus virtutis præſtantia, ex Græcis etiam cognoſci nullo negotio poteſt. Hi enim inſigni vocabulo σωφροσύνην *nuncuparunt, dictamq; voluerunt, teſte Ariſtotele, quaſi* σώζουσαν τὴν φρόνησιν, *quod mentem illibatam conſervet, prudentiam, omniumq; virtutum officia pariat, atque tueatur. Nihil itaque per Deum immortalem honeſtius, nihil præclarius, nihil præſtantius, diviniusq; eſt temperantiâ, & omnis vitæ moderatione.*

Sed de problemate ſatis, vel etiam plura quam cogitaſſem. Nunc tandem, quod unum reſtare videtur, Deum oremus ſobrietatis & autorem & fautorem, ut ſuo nobis Spiritu adſit, qui mentem noſtram ac ſenſus ita regat atque gubernet, ut in tota vitâ noſtrâ ſobriè pieq; degamus, & hac corporis mole tandem exuti & liberati, ſempiternâ cum ipſo lætitiâ perfruamur. DIXI.

EMBLEMA SECUNDÆ CURIÆ, EXPLICATUM PER ILLUSTREM & Generoſum D. Comitem Philippum Oetingenſem.

Non minus ſapienter quàm utiliter, ab hujus inclytæ Academiæ Proceribus conſtitutum eſt, Magn. Dom. Rector, ut, qui in inferioribus cenſibus, ingenuis artibus operam dedere, prius cùm privatim, tum publicè ſuæ induſtriæ ſpecimen aliquod darent ſuis

præcepto-

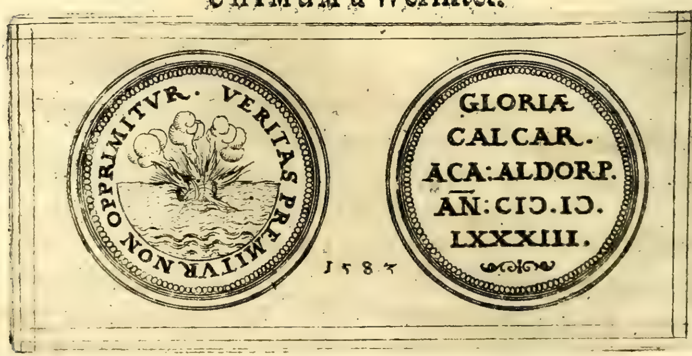
præceptoribus, quàm ad alias tribus transferrentur. Non ſolum igitur non caruiſſem juſta inobedientiæ reprehenſione, ſed ignaviæ ſimul & negligentiæ nomine ſuſpectus fuiſſem; niſi, quod à tua Magnif. mihi mandatum eſt munus, ſuſcepiſſem. Quanquam autem non ignorem, non poſſe me ſatis commodè & politè oſtendere, qui ſit propoſiti mihi Emblematis ſenſus: ideoq́ præceps fuiſſe in ſuſcipiendis hiſce dicendi partibus videri poſſim: tamen ne temeritatis vitium fugiendo in aliud gravius delabar, Emblema paucis explicabo.

Pingitur in hoc argenteo numo leo robuſtus, & vir: qui dum compedibus conſtringere leonem conatur: linteo caput ejus obvolvit: Huic picturæ hoc ſymbolum eſt additum: INGENIUM SUPERAT VIRES: *quo nihil aliud arbitror innui, quàm non tàm viribus, velocitate aut celeritate corporis res magnas geri, quàm conſilio, autoritate atque ſententia. Nam quis non perſuadeat ſibi, ea quæ ſummis difficultatibus obſtructa, obſcuritate tecta, ancipiti dubiaq́ conditione involuta ſunt, acri conſilio, mentisq́ acie potius perveſtiganda, enodanda, peragranda eſſe, quàm corporearum virium molem adverſus ea comparandam? Vis enim humani ingenii tanta eſt, ut quò manuum noſtrarum tela non pervenerint, eodem acutum conſilium penetret. Potentia verò conſilii expers, quoniam inconſultè & temerè agit, imprudenter & fortuito fertur, nec moram ſolum ſibi, & impedimentum in agendo infert, ſed mole ſua ruit, totaq́ deſtructa vaneſcit: adeo ut rectiſſimè dixerit Q. Curtius 7. lib. de geſtis Alexandri, conſilio non impetu opus eſt. Et Pericles judicabat, magis decere Imperatorem conſilio & aſtu, quàm gladio multoq́ ſanguine fuſo, potiri victoria. Compertum enim habebat, nihil non difficultatibus circumſeptum, anguſtiis circumvallatum eſſe: ideoq́ non tam in copias, magnasq́ vires, quàm in acrem mentis induſtriam ad agendum intentam, ſpem eſſe defigendam. Hujus veſtigia perſecutus eſt Tarquinius junior, qui tum demum nullo negotio civitates à bellorum ducibus vinci poſſe cenſebat: ſi è medio primates patrum prudentia pollentes, ſublati eſſent. Sic Cicerone teſte, Homerus non Ajacem, non Achillem, ſed Ulyſſem appellavit* πολίπορθον, *quod extrema belli Trojani conſilio & prudentiâ proſecutus eſſet. Unde liquet veriſſimum eſſe, quod noſtrum ſymbolum ait:* Ingenium ſuperat vires. *Harum enim firmitas parit fiduciam: qua nonnulli nixi, non rarò in periculum ac diſcrimen adducti ſunt. Nam Pompeio in Theſſalico prælio (ut ait Florus) nihil magis exitio fuit, quàm ipſa exercitus magnitudo:*

In magnã ſcilicet virium fiduciã, magnis viribus accingitur fortuna (ut inquit ille.) Non igitur potentiâ, non faſtu bellicoſo, non vi tumultuosâ: ſed vigilanti animo, ſed acuto conſilio, ſed prudenti & cauta mente ad negotia tractanda accedendum, res difficiles aggrediendæ, adoriendæ, conficiendæ ſunt.

Quæ cum ita ſint, par eſt, ut, qui parum cauti & providi, aliquando tamen alios gubernaturi ſunt, illis ſe adjungant, qui ſui ingenii aciem, longo rerum uſu, ad bona deligenda, & reiicienda contraria exacuerunt: hos, inquam, ſectentur puerorum prætextatorum more, qui olim Romæ, cum patribus Senatoribus boni exempli cauſſa, in ſenatum ventitabant, ut eos quibus præfecti fuerint, prudentiâ feliciter regant, non evertant temeritate: ut denique civitas ſeu Reſpub. non inanimum, ſed vivum corpus ſit. Civitas enim ſine conſilio eſt corpus ſine animo. DIXI.

EMBLEMA TERTIÆ CURIÆ, EXPLICATUM PER JOACHIMUM à Wernſtet.

Quemadmodum antehac nihil unquam magis in votis habueram, quàm ut à toto ſtudioſorum grege, non tàm ſtatutis Academicis, quàm fideliſſimis præceptorum noſtrorum monitis ſtudioſè ſatis fiat: ſic nunc quoque illud ſummæ mihi eſſet jucunditati, ſi tua juſſa exequi liceret, atq; ad problema mihi propoſitum ſuaviter & ornatè daretur reſpondendi facultas. Sed cum hanc mihi demandatam provinciam ingenii

ingenii mei vires longè exuperare videam, neque ea me ſermonis venuſtate mentiſq; acumine inſtructum eſſe noverim, ut quasvis quæſtiones abſtruſas indagare, verbiſq; politis dilucidas reddere poſſim, difficilimum ſanè eſſe judicavi, hunc ipſum publici ſuggeſti locum conſcendere, atque meo meorumq; commilitonum nomine in celeberrimo virorum clariſſimorum conſeſſu progreſſus noſtri ſpecimen proferre. Licet autem hoc arduum atque difficile mihi fuerit viſum: volui tamen hoc potius obire munus, tuæq; voluntati morem gerere, quàm detrectando temerarii & ingrati hominis notam contrahere. Spero etiam fore, ut ego quàm breviſſimè, & quidem pro ætatis meæ ratione ſymbolum hoc explicans, non minori, quàm cæteri à vobis omnibus & ſingulis præſentibus audiar benevolentiâ.

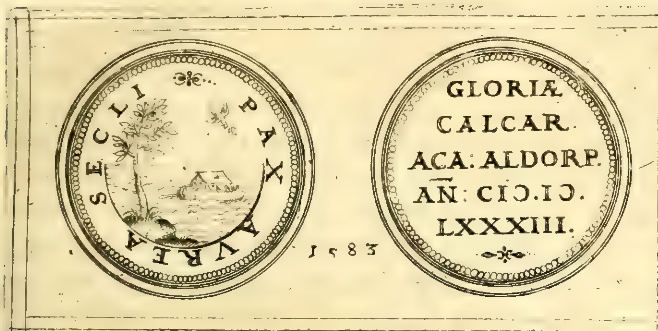
Figura hujusce congiarij noſtri exhibet nobis globum quendam incendiariũ, qui pro materia ſua, qua conſtat, ſulphure videlic. & nitro atq; pulvere tormentario, in aquâ ſupernatans lucẽtes edit flammas. Qui licet interdum procellis aquæ prematur, atque ita ſubmergatur, ut flammæ prorſus videantur extinctæ, omniſq; ſpectantibus ſpes aliquando emergendi ſit adempta, ſubito tamen illæſus ex undis exurgit, ſuarumq; flammarum fulgorem non minus quàm antea coruſcantem magna cum admiratione profert. Atque hic globus etſi millies ſupprimatur, ſemper tamen emergit, nulloq; modo poteſt opprimi, neque flamma ejus ulla ratione ſuffocari, quàm diu flagrandi materia non penitus ſit abſumta. Hoc Emblema rectiſſimè, quatenus ego quidem puerili ætate rem intelligo, veritatis dignitatem & præſtantiam mihi videtur innuere. Ut enim globus nunquam poteſt opprimi, licet interdum prematur: ſic etiam veritas non prorſus obliteratur, neq; ſplendor ejus extinguitur, quamvis nonnunquam peſſimis & caliginoſiſſimis obruatur & obſcuretur mendacij nubibus: Eæ ſiquidem ſemper ita ſolent extenuari & evaneſcere, ut veritatis radij integrè queant refulgere. Unde etiam pulchrè & verè admodum Sophocles dixiſſe perhibetur: nullum mendacium ſeneſcere: Et Theophraſtus: Ex calumnia & invidia conflatum mendacium ad exiguum tempus durare, & paulatim flacceſcere atque interire. Proinde ex repentino & præcipiti mendacij interitu luce clarius eſt, quàm ſolida ſit veritatis conſtantia, ut videlicet nullo unquam tempore, quantumvis aliquandiu obſcurata penitus poſſit aboleri, ſed relucere ſemper ac revelari ſoleat; non ſecus, ac ſol omnium totius mundi luminum moderator ac princeps, tametſi fuerit aliquantulum

obumbratus aut tenebris obductus, perpetuò tamen obfuſcari non poteſt: ſed quasvis nubes tenebricoſas tandem diſpellit, ſuos clariſſimos radios ſpargit, atque hoc ampliſſimum mundi amphitheatrum illuſtrat. Videant nunc ij, qui veritatem temerè ſolent oppugnare, eamq́ omnibus quibus poſſunt viribus conantur opprimere, an non irritam & inanem ſumant operam? an non cum larvis (quod dici ſolet) luctentur? an non Deo bellum velut Gigantes inferant? Cum veritatis tanta ſit vis, ut præſtantiſſima hæc, & admiranda cœli & terræ machina potius peritura ſit, quàm veritas poſſit exterminari. Hujus rei exempla, quorum aliquot myriades nobis, ſi id agere vellemus, hiſtoriæ ſuppeditarent, omnia brevitati ſerviens, ut etiam poſt me dicturo tempus ſuperſit, prætereo, unico ſaltem prius commemorato. Puto omnibus conſtare, laudabilem & memoriâ digniſſimam Joſephi veritatem (cujus vita uberius deſcripta erit è ſacra hiſtoria Geneſeos petenda) varijs jam mendacijs oppreßam, admirabili tandem Dei ter opt. max. conſilio manifeſtatam fuiſſe. Licet fratres ejus parenti mæſtiſſimo impietatis ſuæ factum occultare, eidemq́ veſte ſanguine conſperſa exhibenda, filium à feris dilaniatum eſſe, perſuadere conati ſint: Licet etiam ſceleratiſſima Potipharis uxor Joſephum veraciſſimum & caſtiſſimum pudicitiæ violatæ accuſare non dubitarit: Horum tamen conatus ſteriles fuerunt & irriti. Quapropter ne prolixior ſim, Studioſi Adoleſcentes, noſtrum erit, qui jam ex inſigni Reipub. Noribergenſis liberalitate his præmijs honorificè donamur, ut quotiescunque ſymbolum illud intuemur, de veritate alacriter, conſtanter & ſyncerè tuenda & propaganda ſedulò cogitemus.

DIXI.

EMBLE-

EMBLEMA QUARTÆ CURIÆ, EXPLICATUM PER GENEROSUM D. HEINRICUM, BARONEM à Tſchernembl.

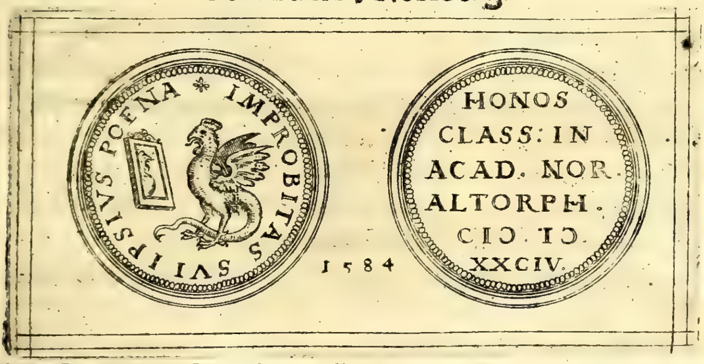
AT hoc quidem certè eſt è pumice aquam petere: à me aduleſcentulo ac in literis tyrone ejus argumenti explicationem poſcere: quod vel maturis ætate, ac benè exercitatis viris faceſſat negotium. Verùm quia conſtat, hìc non tam artem à me requiri: quàm obedientiam: age annitar & ego meo loco, ne peccem in ea parte, in qua peccanti, venia dari non poteſt. Video hìc navim, in fluctibus jactatam: video columbam volantem cum ramo oleagino: video denique oleam in littore eminentem. Ex diluvij hiſtoria ſumtæ ſunt, ni fallor, hæ icônes. In hujus hiſtoria (quam ſæpè equidem tacitus admiror) maximarum rerum ineſſe myſteria, certum eſt: ſive ad ſpiritualis illius vitæ rationes eam referas (quia Eccleſia Chriſti in hoc ſeculo vivere incipit: fruitura illâ cum Deo in æternitate) ſive externæ vitæ rationes ſpectes. Ego qui de ſpiritualibus illis & abſtruſis, non ſatis poſſum vel cogitare, vel loqui, in eo reſiſtam, quod eſt facilius. Navis iſta in fluctibus jactata, Eccleſia eſt: cùm univerſa, tum pars ejus quælibet: Reſpublica ſcilicet Deo ſerviens: Schola pia: Oeconomia honeſta. Nam totius & partis hìc quidem eſt una eademq; ratio. Columba civem Eccleſiæ refert: Olea pacis ſignũ eſt: quæ hìc in ipſo littore maris locata, id notat, quod

res eſt: dat Deus, etſi ſæviente mari & fluctu, aliquid tranquillitatis: quemadmodum oleam illam, de qua ramum ſuum decerpſit columba Noæ, in univerſali illa rerum omnium internecione, vel conſervavit, vel certè novam repentè produxit: Ita ſcilicet hodiè etiam concedit pijs aliqua halcyonia in ſæviſſima hyeme: ac velut in Medeæ ſinu, columbulæ ſuæ nidulum ſuſpendit, ac defendit. Cujus columbæ hoc debet eſſe ſtudium, ut cùm cætera operetur, quæ in avis hujus natura pinguntur, tum diſcendo & agendo, ea quæ ſunt pia, ſancta, honeſta: (quæ verè ſunt ramus oleæ, ac virgula divina: omnibus turbis hujus vitæ componendis idonea) His ergo diſcendis agendisq; ut prodeſſe ſtudeat tota vita ſua, optimè de ſe meritæ nutriculæ: atque ita ramum oleæ ad naviculam Noæ, nutricii ſui, deferat. Nuſquam ô commilitones, nuſquam apparet, in hoc noſtro numiſmate corvus: is dico corvus, qui ab Noa nutricio emiſſus, libero mox volatu auferebatur: oblitus ſui nutricii: oblitus arcæ illius, in qua fuerat conſervatus: in qua fortaſſe etiam invitus, toto illo anno, fuerat detentus: Perinde ut ſolent barbara ingenia, ſcholas & diſciplinam omnem odiſſe ac deteſtari. Abſint ô commilitones, à mentibus noſtris mores iſti, & ἀστοργία iſta corvina: ſimus ſemper memores naviculæ noſtræ, in qua benignè alimur ac fovemur: eiq; ſtudeamus tota vita, quæ debemus θρεπτήρια reddere. Hoc ſi agerent, ſi huc incumberent à primis annis mortales: rectè conſtaturum erat id, quod habet brabei noſtri ἐπιγραφὴ: PAX AUREA SÆCLI: ut ſcilicet & Eccleſiæ (quæ eſt Νῶε κιβωτὸς *vel potius Chriſti cymba) & Reipublicæ illud ſartum tectum eſſet, quod hodie in rebus humanis nihil eſſe videtur, niſi inane nomen,* Pax & concordia & tranquillitas: *abſuturæ verò erant lites malæ, & turbæ infelices, quibus hodie inter ſe colliditur orbis terrarum. Sed ut, quid alij agant, præſtare nos non poſſumus: ita illud nobis, ô commilitones, omnibus & ſingulis convenit, ut nobis ſemper hanc legem dicamus, ut Eccleſiæ, ut Patriæ, ut Reipub. ut Scholæ in cujus ſinum, tanquam navim, recepti ſumus: hujus inquam veluti parentis atque altricis noſtræ, paci atque incolumitati ut pro virili noſtra, ita uti jam monui, conſulamus: Et cum talis nutricula omnibus nobis hoc tempore ſit Noribergenſis Reſpublica, cùm alijs rebus, tum eo ipſo, quod tàm conſtanter, tàm benignè hanc Academiam, hanc navim noſtram fovet: Nos officij noſtri memores ſemper ad illius honorem atque commoda nos adjungamus: & cùm alijs rebus quibus poſſumus, tum precibus pijs ſemper ei ſalutem ac fauſtitatem omnem à Deo æterno optimo maximo, exoptemus.* DIXI.

VIII. PANEGYRIS, Anni 1584.

SVB RECTORATV D.D. NICOLAI TAVRELLI MEDICI.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à CAROLO SCHEURL, Noriberg.

CVm à dicendo, Auditores, pueritiam meam revocare ſolet, rerum inſcitia & pudor ingenuus, qui maximè ornat hanc ætatem: tum in hac publica actione, ita me multa perturbant, ut quantùm leges, tuaq́ autoritas M. D. Rector ſpei mihi afferunt, ad explicationem hujus Emblematis ſuſcipiendam, tantùm timoris rei difficultas incutiat.

Primum dico de Emblemate explicationeq́ ejus, quod ipſum etſi ſatis laudatum, majus tamen mihi dicendi onus impoſitum ſentio, quàm in humeris meis cohærere poſſit. Deinde id Emblema, cujus animal non dicam à me, ſed vix unquam in Germania viſum eſt, cogor illuſtrare. Accedit ut rationis,

quæ huic

quæ huic reclamat firmitate, & claſſicorum autorum, in hujus deſcriptione diſſenſione perturber. Perturbat me Auditores etiam illud, quod tamen cum vos penitus recognovi, timere deſino. Re enim temerarium eſt, ſed veſtrâ patientiâ fit æquiſſimum. Nam puerum dicere apud Mag. Nobiliſſ. Clariſſ. & doctiſſimos viros; quorum auditor eſſe debebat, ſi per ſe ipſum conſideretis, nefarium eſt: pueros enim in conſeſſu ſeniorum & doctiorum tacere decet. Sed veſtra Auditores præſtans ſingularisq; benevolentia, hunc mihi metum minuit. Non enim tàm timeo, quid me deceat, quã intelligo, quid de me cæterisq; meis commilitonibus expectetis. Moveor etiam loci ipſius magnificentia, quòd ego claſſicus auditor, & in hoc genere nunquam exercitatus, hoc Emblema, quod à nullo unquam inveni tractatum, illuſtrare cogor. Dico enim in tanto conventu & frequentia literatorum virorum, in quo nihil niſi certum & eruditum proferri debet. Hæc me cura, hæc difficultas circumſtat. Quare quoniam actio maximè debilitatur loco & rei perplexitate, veſtrum eſt Auditores quid ego puer in hac actionis difficultate præſtare poſſim, ad limatum prudentiæ veſtræ judicium vocare, quô facilius tum æquitas veſtra, tum conſueta audiendi benevolentia minuat hanc perturbationem meam.

Primum autem de Baſiliſco, quæ graviſſimis ſunt certiſſimisq; monimentis teſtata, dicam: deinde de Emblemate pauca ſubjiciam.

Ad Baſiliſcum quod attinet, quem nonnulli, quòd rex ſerpentum ſit, regulum vocant, nomine notius, quàm viſu animal eſt: & varietas ſcriptorum, quòd plurima de hac fabuloſa narrârunt, hiſtoriam in dubium incertumq; vocavit.

Galenus lib. 10. de med. ſimpl. Baſiliſcum ſe nunquam vidiſſe fatetur: & P. Ægineta lib. 5. c. 20. ſcribit: hanc quæſtionem rarò oculis hominum occurrere, & propterea in hujus curatione nihil ſe expertum. Quid ergo, in rerũ natura Baſiliſcum eſſe negabimus? Hiſtoria temporum reclamat, oppoſita Medicorum huic malo remedia contrarium oſtendunt. Nicander enim in Theriacis hujus meminit. Eraſiſtratus, ut Dioſc. l. 6. c. 38. notat, ſigna hujus morſus notat, & auxilia præſcribit, ut & Galenus & Aëtius. Solinus c. 40. ſcribit: Pergamenſes magnam pecuniæ ſummam pro Baſilici cadavere numeraſſe, quod reticulo aureo ſuſpenſum in Apollinis æde locarunt, ne vel araneæ intexerent, nec alites involarent. Plinius lib. 8. c. 2. in ſolitudinibus Africæ inhabitare ſcripſit, in Cyrenaica potiſſimum provincia. Scaliger exerc. 246. d. 4. ſcribit:

Leone Pontifice maximo ad ædem Luciæ ſub fornice ſtabulatum Baſiliſcum: cujus afflatu magna lue affecta Roma fuerit, eumq; illius precibus extinctum. Mercurialis lib. 1. c. 21. de venenis, ſe apud Imperatorem Maximilianum Baſiliſci cadaver vidiſſe affirmat; quod in theſauris ſit ſervatum. Eſſe igitur conſtat: qui autem eſſe dixerunt, tanta ſunt in varietate & diſſenſione conſtituti, ut quò me vertam, neſciam: in hoc tamen ſummi conveniunt auctores, Quod Baſiliſcus ſit ſerpens duodecim non amplius digitorum, ſive trium palmarum longitudine, ut Plinio placet: Solino verò penè ad ſemipedem longitudinis eſt: corpore flavo, è nigredine in cinereum vergente, capite acutiſſimo, in quo tres habeat eminentias, maculis ſubalbidis inſignitas, ad diadematis formam: Vel, ut Solinus loquitur, alba quaſi mitrula lineatus caput: oculos habet rubentes: non ut reliqui ſerpentes corpus impellit, ſed dum progreditur, anteriorem corporis partem in altum tollit & erectus incedit, & in eundo poſteriori tantum parte adjuvatur. Huic error pedes affinxit. Hunc ex antiqui galli ovo in vitam venire qui dicunt, licet tota ferè Europa falſa hac opinione imbuta ſit, non ſolum cum ratione naturali pugnant, verum plus quàm res & veritas concedat, dicunt: ut Albertus Magnus demonſtrabit, & ob id Nicander quoque nullam hujus generationis mentionem facit. Miror itaque doctiſſimum alioquin Lemnium eò dementiæ veniſſe, ut nugas has rationibus ſuffulcire conatus fuerit. Non enim alium quàm reliquæ ſerpentes ortum habet. Serpentum verò omnium venenatiſſimus. Solo enim halitu, urit, corrumpit, & interficit obvia quæq;: Ita ut Lucanus lib. 9. ſcribat, per telum aut baculum, quo quis hunc ſerpentem lædat, ad manum uſque decurrere virus.

Quid prodeſt miſeri Baſiliſcus cuſpide Mauri
Transactus? velox currit per tela venenum,
Invaditque manum.

Addunt alii, ſi Baſiliſcus equum tangat, non ſolum equum, ſed eum qui inſidet mori. Nec hominis tantum, vel aliorum animantium exitio datus eſt: ſed terræ quoque ipſius, quam polluit & exurit: rumpit quoque ſaxa. Deniq; extinguit herbas, necat arbores, ipſas etiam corrumpit auras, ut aërem nulla alitum impunè transvolet infectum ſpiritu peſtilenti. Sibilum ejus ſerpentes aliæ perhorreſcunt, & ex eo de præſentia ipſius certiores, etiam paſtum, in quo verſantur, fugiunt, eiq; locum relinquunt: ut Lucanus teſtatur:

Sibilaque offundens cunctas terrentia peſtes,
Ante venena nocens, latè ſibi ſubmovet omne
Vulgus, & in vacua regnat Baſiliſcus arena.

Sic in Dianæ templo Baſiliſci corium appenſum fuiſſe ſcribunt, propter quod nulla hirundo introvolare auderet. Quicquid morſu ejus occiditur, non attingit fera, non attrectat ales: ſi quid guſtat, ſtatim moritur: atque ita ne defuncto quidem vis deeſt. Ex dictis peſtem hujus maximam eſſe videmus, minus tamen pernicioſam quàm vulgus credit. Licet enim Gal. l. de theriaca ſcribat, Baſiliſcum oculorum radio & ſibilo ſimplici, eos, qui audiunt vel vident interficere: non poſſum tamen ut credam adduci. Si enim vel emittendo vel recipiendo veneno ſuo videntes, vel à ſe viſos interficit, à quo potuit id literis mandari? mortui certè non loquuntur. Credibilius ergò, vel è morſu, vel venenato ipſius halitu mortuos.

Signa quæ ejus ictum ſequuntur ſunt: Primum totius corporis inflammatio, idq́ue ob vehementem calorem, per omnes venas & arterias ſparſum: ita ut caro etiam corrumpatur, putreſcat, & fruſtulatim decidat. Secundò quod Eraſiſtratus notavit, plaga ſub aureo tingitur colore, ob ſanguinem mutatum in flavam bilem tenuiore parte putreſcente.

Tertio Aëtio lib. 3. c. 33. teſte, pilorum defluvium ſequitur. Nam veneni qualitas intra cutem & carnem radices pilorum exedit.

Ad hujus morſum Eraſiſtratus, ut Dioſc. l. 6. c. 40. autor eſt, caſtorii drachmam in vino potam, & papaveris ſuccum exhibuit. Aëtius verò propter veneni vehementiam & repentinam virium ſolutionem, nullum medicinæ locum relinqui affirmat.

Tanto monſtro muſtelarum virus exitio eſt, quod illic homines inferunt cavernis, in quibus deliteſcunt. Uſus hujus beſtiæ nullus reperitur, niſi quod Plinius lib. 29. c. 24. ſcribit, Magos ſanguinem ejus miris laudibus celebrare. Nam tribuunt ei ſucceſſus petitionum à poteſtatibus & à Diis etiam precum, morborum remedia, veneficiorum amuleta.

Quæ ſit natura & hiſtoria beſtiæ in noſtro numo depictæ, audiviſtis: jam paucis etiam quid inſcriptio, quæ talis eſt: IMPROBITAS SUI IPSIUS POENA: *ſibi velit, mecum conſiderate.*

Quid vitiis ſeu improbitate in hominum ſocietate pernicioſius? nam licet in terra bonorum conſortio deſerta habitet: (nam vitia nullo virtutum confinio

conſinio aut commercio mixta) tamen tanquam ſerpens è latibulis emergit, caputq́ attollit, cuncta percurſat, ut quàm longè datur virus ſuum ejaculari poſſit. Per oculos & aures venenoſam ſuam qualitatem immittit, imò per extremos corporis artus ad cor vitæ fontem repit, illudq́ ad omne bonum inutile reddit. Nam ut ignis aridam materiam totam abſumit, præſertim ſi ventus accedat, qui flammam excitet & deducat: ita vitium ſi hominem invaſerit, omnia pervadit viſcera, ſpiritibus malignis ipſum accendentibus. Qui omnes conatus bonos infringunt, virtutes fugant, hominemq́ ita infatuant, ut divino deſtitutus auxilio æternæ mortis ſævitiam effugere non poſſit. Flexibiles enim homines quamcunque in partem ducuntur ab improbitate: eoq́ obſequii continuatione perveniunt, donec illius moribus vivant. Adeo vitium & igne eſt, & ferro violentius.

Signa tanti mali ſunt pietatis fuga, mendaciorum & falſorum dogmatum cupiditas: bonorum odium, conjuratio malorum: virtutum everſio, voluptatum ſtudia: lucis & veritatis expulſio, tenebrarum amor.

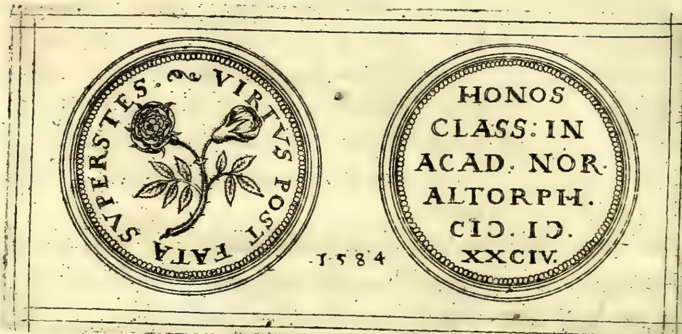
Et niſi quis initio ſtatim occurrat, de hominis ſalute actum eſt. Nam quod meritò ſuſpicere homo debebat, id tanti mali perverſio attendere non patitur. Sed ut acerbitas dentibus ſtuporem infert, & fumus oculorum viſum hebetat: ita improbitas & malitia maximum ſibi ipſi infert damnum. Rectè igitur Epictetus monet: κόλαζε τὰ πάθη, ἵνα μὴ ὑπ᾽ αὐτῶν τιμωρῇς. *Coërce affectus, ne ipſis des pœnas.*

Inviſa autem nobis fiunt vitia, cum ratione perſpicimus, quæ damna eadent, quam adferant turpitudinem. Deinde rationes ſunt ſubducendæ eorum, quæ à contraria virtute eveniunt, bonorum.

Uſus hujus mali nullus eſt niſi ad maleficia & voluptates. Quæ melius eſt tacere, quàm vel leviter attingere. Nihil enim pulchri à turpitudine expectandum.

Hunc igitur Baſiliſcum commilitones optimi fugite, & quicunque virtutem bonorum patriam intuemini: terram vitijs ſqualidam prætervehite: auresq́ veſtras ad hujus ſerpentis ſibilum firmiore quàm Ulyſſes ſpiſſamento claudite: Quia non ex uno ſcopulo, ſed ex omni terrarum parte circumſonat: Suo tamen malo, ut Baſiliſcus tandem perit, ſeq́ ipſum conficit. Nam ut vetuſtas effictas ſpecies & expreſſas imagines conficit & conſumit: ita nihil ex improbitate ad poſteros, niſi infamia, nominisq́ ruina redit. DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA AB ANTONIO à SIGERSHOFEN.

PRudenter certè virtus vitio opponitur. Nam contraria contrariis optimè illuſtrantur. Optandum ergò, ut me aliquis doctior, virtutis ſtudium ſuis propriis coloribus adumbrare juſſus eſſet. Agnoſco enim quantum ad hoc præſtandum mihi deſit. Attamen onus hoc laboris & officii, à M.T. mihi impoſitum, feram ut potero, parendum namque legibus: Spero Auditores conſideraturos, non tam quid aures ipſorum expectent, quàm quid viribus meis conveniat.

Emblema noſtrum: VIRTUS POST FATA SUPERSTES: *quod quid cum Roſa commune habeat, attendite. Roſa per ſe mollis, odore & colore ſuavis, & hinc Plutarcho l.3. ſympoſ. q.1.* ὅτι ῥεῦμα πολὺ τῆς ὀδμῆς ἀφίησι, *quòd largum odoris effluvium emittat, dicta: è ſpinoſa tamen naſcitur ſtirpe, & mordacibus aculeis horrenti. Ita etiam virtus, qua nihil elegantius, nihil ſuavius, nihil præſtantius, naſcitur quidem in corrupto & vitioſo hominis corde: ſed tamen ipſa per ſe nec lædit, nec vulnerat conſcientiam, ſed multò magis hominem eximiè ornat, & omnibus jucundum reddit. Aſpera quidem eſt, & acclivis ad eam via, ut nemo eam abſq; multo ſudore & labore, ſibi comparare poſſit. Quis enim unquam dormiens trophæum ſtatuit? quis indulgens deliciis & tibiarum concentui, continentiæ coronis redimitus eſt? nullus ſine curſu meruit brabejum. Labores gignunt gloriam, & certamina coronas acquirunt. Ut*

runt. Ut tamen omnia alia, quæ pulcherrima ſunt, maximeq́ neceſſaria, pernicioſiſſima evadunt, niſi quis rectè utatur: Ita cautè virtutis ratio ingredienda nihilq́ temerè ſuſcipiendum: ne idem nobis quod Satyro dicatur, qui cum ignem è cælis in terram deportatum primùm vidiſſet, complecti eum voluit & exoſculari: heus, inquit Prometheus, ni caves hirce, profectò dolebit tibi mentum.

Roſa deinde inter omnes flores, ut facilè principem obtinet locum, omnibus ætatibus gratiſſima eſt, juxta illud Anacreontis:

ῥόδον ὦ φέρισον ἄνθος,
ῥόδον εἴαρος μέλημα.
ῥόδα καὶ θεοῖσι τερπνά.

Hoc eſt, interprete Henrico Stephano:

„ Roſa honor decuſque florum,
„ Roſa cura amorque veris,
„ Roſa cœlitum voluptas.

Ita etiam virtus corporis & fortunæ bonis longè præferenda. Nam omnibus ætatibus, ſenibus & juvenibus, viris & mulieribus, omni loco & tempore convenientiſſima. Et quicquid ſupra & infra terram eſt auri, ſi Platoni credimus, cum hac cōparari non meretur. Nam, ut Chryſippus ſcripſit, ſecundùm ſolam virtutem licet feliciter vivere, reliquis nihil ad nos pertinentibus.

Tum, ut roſarum aqua cutis delet maculas, illamq́ ab omni turpitudinis nota liberat, oculorum fluxiones ſedat: folia autem contuſa libidini & inflammationibus reſiſtunt: Ita virtus contra vitiorum impetus arx eſt muniſſima: omnes animi nævos tollit, libidinis flammas extinguit, impudicos oculos dejicit, impuros ſermones reprimit, omniq́ aditu vitia cuncta intercludit. Ut enim improbitas ſtudia honeſtatis excitata dejicit, dejecta exanimat, exanimata funditus extirpat: ita virtus ejusdem ſtudia erigit, exanimata recreat, dilapſa colligit.

Præterea ut roſa, quod Plinius notavit, ſiccis locis quàm humidis odoratior eſt: ita etiam virtus in temperatis & ſobrijs, non in temulentis, & perpetuò madidis cordibus odorem ſuum fundit.

Roſa reciſione & uſtione proficit, floremq́ melius profert: relicta verò excreſcit & ſilveſcit. Sæpius ergò transferenda: ſic enim pulchriorem effundi affirmant Theophraſtus & Plinius. Ita etiam virtus afflictione & cruce, in-

edia & ſiti incrementum ſumit, veroq́ nitet colore. Nam ſecunda felicem, adverſa verò magnam probant virtutem. Eiq́ nil tàm utile eſt, quàm ad uſum ſecundorum per adverſa veniſſe.

Roſarum aliæ citius, aliæ ſeriùs florent: & ſi autumnus prolixior, denuo roſas erumpere, experientia teſtatur. Ita & virtus in prima, media & ſenili floret ætate. Nam quemadmodum Ægyptus alendis augendisq́ ſeminibus gloriata eſt, ut nihil imbribus cœloq́ debere videatur: ita virtus propriâ ſemper felicitate perfuſa, nullo alio externorum bonorum egens omnem ætatis ſterilitatem arcet.

Tandem roſa non ſolum viridis, ſed arida & mortua quaſi ſummè utiles, varioſq́ de ſe producit effectus. Nam aqua ſtillaticia cor roborat, ſpiritus reparat, calida clementer refrigerat. Succus alvum lenit & ſubducit. Deſiccatæ verò roſæ, cor, hepar, ventriculum, renes, & alia viſcera debilia, confirmant: dolores mitigant: fluxiones & ſanguinem ſiſtunt: ſudores reprimunt. Rhodomeli vulneribus, ulceribus, eruptionibus, (adſtringit enim & ſiccat) utiliſſimum. Oleum calores omnes ſedat, inflammationes prohibet. Ut autem roſa nihil fugacius, & tamen marcida & demortua maximos de ſe fundit fructus: ita hominis vita caduca quidem & momentanea, virtus tamen nunquam morti ſuccumbit, ſed perpetuò vireſcit. Ut Euripides canit: ἃ δ' ἀρετὰ καὶ θανοῦσι λάμπει: *id eſt, virtus etiam morte peremptis lucet. Et alibi:*

ἀρετὴ δ' κἂν θάνῃ τις, οὐκ ἀπόλλυται,
Ζῇ δ' οὐκ ἔτ' ὄντος σώματος.

Virtus autem etſi moriatur quis, non interit: ſed vivit corpore non amplius exiſtente. Hæc ſummis æquat infimos: ſuoſq́ cultores cælo dicat. Nam vita defunctis æternam apud poſteros conciliat gloriam. Dum facta laude digna in hominum conſpectum lucemq́ profert: exempla plurima imitanda relinquit: poſteriſq́ honeſtatis lucem accendit.

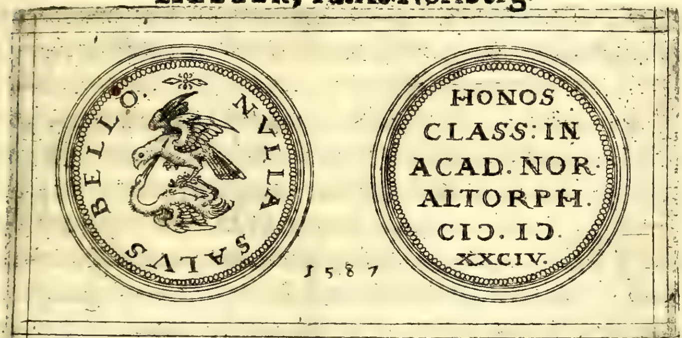
Theophraſtus ἑκατοντάφυλλον *ſive centifoliam roſam, circa Philippos exire refert. At virtus infinitas de ſe parit utilitates. Cultores enim majores, & clariores, quibus contingit, efficit: & reliqua cuncta bona huic cedunt. Utq́ parva & exilia ſydera validiorum exortus obſcurat: ſic virtutis adventu, omnium fortuna & corporis bonorum dignitas inumbratur. Ergo*

„ petite hinc juveneſque ſeneſque
„ Finem animo certum, miſeriſque viatica canis,

& ere-

& erectis cum Antiſthene ſtatuis & trophæis: unicam immortalitatis cenſuram, virtutem ſtatuite. Virtutis namq́; laurea nullo temporis intervallo amittit viriditatem, ſed digna gloriæ perpetuaq́; laude floreſcit quotidie magis. Huic nulla flamma, nulla aquarum inundatio, nulla ſenectus, nihil invidi nocere poſſunt. Primum ergo, nomen, ut Plato ſapienter monuit, parate, tum perennitatis vobis non deerunt monimenta. DIXI.

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA à LAZARO HALLER, Patric. Noriberg.

IN congiario noſtro Auditores ornatiſſimi, ardeam cum falcone expreſſam videmus, infeſtis unguibus & roſtris acerrimè inter ſe depugnantes, & ex immani ſuo furore hoſtisq́; proſternendi atque interimendi cupiditate, hoc lucri reportantes, quòd mutuis tandem ictibus atque vulneribus confecti, ambo exanimes concidunt, & communi exitio acerbitatis atque immanitatis ſuæ pœnas luunt: pariterq́; necant, pariterq́; necantur, ut ait bonus in primis poëta Guntherus: vel ut de piſcibus ſuis Oppianus: ἀλλήλους ὀλέκουσιν ἀμοιβαίοισι φόνοισι. Additur his inſcriptio iſta: NULLA SALUS BELLO. Quo quidem Emblemate omnibus perſpicuum eſt, bellorum nobis tum fœditatem & turpitudinem, tum etiam, qui perpetuò ex illis enaſci conſueverunt, fructus, ob oculos poni: & ab eorum ſtudio, ceu rei non minus peſtiferæ & noxiæ quàm ſceleratæ & impiæ, omnes

omnes ſanæ mentis homines revocari. De quorum utroque, de bellorum, inquam, turpitudine & indignitate, tum de triſtiſſimis illis, quibus ea miſeros mortales afficere ſolent malis & calamitatibus, uti mihi paullò quidem explicatius, quàm fieri tamen poterit breviſſimè diſſerenti, aures benevolas præbeatis, reverenter & majorem in modum vos rogo.

Primum ergò, ſi unamquamq; rem, tantò plus in ſe continere ſceleris atq; turpitudinis, tantoq; hominis præſtantia indigniorem eſſe arbitramur, quantò longius à natura illius ijsq;, quas à Deo opt. max. accepit, vivendi legibus, abhorret: bellum profectò, in rerum omni ratione & modo exſecrandarum, ſummoq; ob id ſtudio & contentione fugiendarum numero veluti principatum quendam intelligemus obtinere. Si enim corporis humani, omniumq; adeò partium illius rationem, formam atque fabricam oculis animoq; perluſtrare voluerimus, protinus intelligemus ipſam naturam omnium parentem, homini ad pugnandi quidem, & immanium belluarum in morem decertandi uſum nihil; ad pacem verò, amicitiamq; cum alijs colendam, omne organorum & adjumentorum genus abundè ſuppeditaſſe: atque ita ipſa corporum noſtrorum figura, quaſi ſonora voce teſtari voluiſſe videtur, hominem à belligerandi quidem veſania quàm longiſſimè remotum: amicitiæ verò colendæ, ſalutisq;, tum ſuæ, tum aliorum quoque procurandæ ſtudio totum dicatum, conſecratumq; voluiſſe: adeo ut, quo majore quisque belligerandi teneatur ſtudio, eò magis à naturæ ſuæ conditionibus receſſiſſe, magisq; ad ferarum beſtiarum diritatem & truculentiam degeneraſſe videatur.

Ubi verò jam ad egregios ſcilicet fructus illos, quos deteſtabilis illa bellorum rabies proferre ſolet, oculos convertimus; nihil verius in illam quadrare deprehendemus, quàm quod de commentitio illo monſtro ſuo poëta extulit:

Triſtius haud illis monſtrum, nec ſævior ulla
Peſtis, & ira Deûm ſtygiis ſeſe extulit undis.

Ita enim profectò res habet ut dico. Quantum pax omnibus, quas homini noviſſe datum eſt, felicitatibus, omnibusq; victorijs & triumphis antecellit: tantùm etiam omnes omnium generum, tàm publicas quàm privatas calamitates una belli miſeria ſuperat: ut nulla earum ſit, quin felicitatis cujusdam inſtar obtinere videatur, ſi cum hac malorum & miſeriarum quaſi lerna comparetur. Peſtis enim contagium (ut in uno ſaltem exemplorum ſpectemus) quamvis ipſum quoque luctu omnia complere, domos, urbes, integras regiones;

regiones funeſtas deſolataſq; reddere negari non poſſit: illius tamen, vel in loca mali illius expertia aliquantulum ſecedendo, vel etiam medicorum, remediorumq; ſalutarium ope utendo, devitandæ facultas aliqua conceditur: aut, ſi maximè in præſidiis iſtis nihil auxilij contra malum illud nobis relictum eſſet, corporibus certè noſtris ſolis illud minatur, animis verò, perindè ut & bonis atque facultatibus noſtris nihil ab illo periculi eſt; in leges quoque inq; diſciplinam publicam nihil ipſi juris conceditur; Religio denique, juventutis mores & inſtitutio, virginum atque matronarum decus & pudicitia, extra omnem periculi illius aleam ſunt: Bellorum verò ubi primum ingruit tempeſtas, quicquid peſtilentiæ calamitas reliquum fecit, uno quaſi ictu, ſæviſſimi fulminis in modum proſternit: moribus non minorem, atque utinam non multo majorem, quàm corporibus perniciem affert: omnes leges, omnia jura, omnem vitæ honeſtatem conculcat: divina humanaq; nullo diſcrimine habet: ſacra prophanaq; omnia miſcet: & (quod omnem mali ſenſum exſuperat) parentes pios ſexumq; imbecilliorem ea ſufferre cogit, quorum vel à commemoratione ſola piorum hominum refugit animus. Ut ne addam ad hæc, agrorum depopulationes, villarum conflagrationes, agriculturæ neglectionem, minimè fallacia futuræ famis προγνωστικὰ, quæ, ut certiſſimi bellorum comites ſunt, ita multo etiam triſtiorem & miſerabiliorem ſuperſtitum quàm Martis impetu peremptorum conditionem faciunt. Ad extremum verò, interfectorum cadaveribus repletæ viæ, undantes cruore campi, tincta ſanguine humano flumina, quis tam ferreus eſt, cui dirâ ac funeſtâ ſui recordatione pectus non effodiant? Atque utinam ſaltem hujus ſolummodo vitæ ſpaciis, tàm tetra hæc circumſcripta forent mala, nec poſt infelicem illam, in medio alios contrucidandi, aliaq; innumera per ſummum ſcelus patrandi ardore vitæ profuſionem, miſerrimas animas infandis, nulloq; fine terminandis cruciatibus & ſuppliciis objicerent: Cujus tamen rei, heu nimia in militari hominum genere oblivio eſt: ut mirum ſit, quantum vulgo riſum hominis illius moveat ſimplicitas, qui, ut aliquam ejus rei rationem habeant, ſuadere illis conetur. Dicat verò hic aliquis, victis tantummodò hæc tam atrocia, victoribus verò omnia evenire æquiora & lætiora. Nequiora, opinor, dicere te putaſti & improbiora: ea enim ferè illi hominum generi lætitiam pariunt, quam equidem plærumq; ſemper contingere victoribus fatendum ſanè eſt: ut videlicet, quantò quis ex acie felicior, tantò etiam diſcedat nequior & impprobior,

ac ad omne immanitatis, libidinis ſimiliumq́ flagitiorum perpetrandum genus audacior atque efferatior. Ut maximè autem careant victoriæ multæ vitijs iſtis: Quanam verò ſponſione tibi illam certò promiſſam eſſe dices? quaſi verò omnis belli Mars communis non ſit, aut unquã minus quàm in bellis fortuna reſpondeat, ac non ſæpenumero ſalubriter deſtinata ratione omni potentior fortuna diſcutere ſoleat. Quid quod illorum quoque malorum, quibus ſibi affeciſſe hoſtes ſuos videntur, minimè expertes eſſe victores ipſi conſueverunt? numquid enim non vetuſtas modo, ſed noſtra etiam parentumq́ noſtrorum memoria exemplorum plena non eſt, quæ ſibyllinum illud comprobent oraculum:

Κλαίει ὁ νικηθεὶς, ὁ ἢ νικήσας ἀπόλωλε. *hoc eſt:*

Flet victus; ſed victorem mors atra peremit.

quæ adducere niſi inſtituta id prohiberet brevitas, non magni fortè laboris foret. Quamvis verò non omne bellorum genus promiſcuè damnatum velim: tamen unam divinæ gloriæ, & Eccleſiæ tranquillitatis propugnationem ſufficientem & idoneam illorum non tàm inferendorum, quàm propulſandorum cauſſam eſſe debere ſtatuo. Temerè enim, & præter eas, quas modo dixi, cauſſas, ſub jurium neſcio quorum prætextu cuiquam homini nato bellum inferre, tantum abeſt, ut pium & Chriſtianiſmi legibus conveniens eſſe putem, ut ne quidem ſimili armorum tumultu atque apparatu propulſare & vindicare illud fas eſſe ducam, ubi declinandi illius, vel de jure noſtro aliquatenus cedendo, vel bolum aliquem hoſti objiciendo facultas aliqua conceditur. Quomodo à laudatiſſimis quibusdam Rebuspub. vel iniquam pacem juſtiſſimo bello præferentibus, non minore ſua cum laude, quàm ſubditorum ſalute & proſperitate factum eſſe accepimus.

Quare ſi tributam nobis ab ipſa rerum natura dignitatem & decus tueri, ſi contrà ſummum dedecus & infamiam, ob turpiſſimam à creationis noſtræ lege degenerationem, effugere, ſi item morum perniciem, facultatum peſtem, ſi denique corporum atque animorum præſentiſſimum exitium à noſtris noſtrorumq́ capitibus depellere cupimus: age non modo omnes conatus, conſiliaq́ noſtra togæ & pacis, non verò belli & armorum ſocia eſſe velimus: ſed etiam celebrandum Deum, pacis & tranquillitatis omnis, omnisq́ inde efflo-reſcentis proſperitatis benigniſſimum datorem ex intimo cordis affectu veneremur, ut conceſſam adhuc dulciſſimæ patriæ noſtræ pacis felicitatem in perpetuum

petuum ſtabilire ac tueri, & verò turbatores illius omnes, propter ſanctiſſimi nominis ſui gloriam, potenter refrænare & compeſcere: & denique

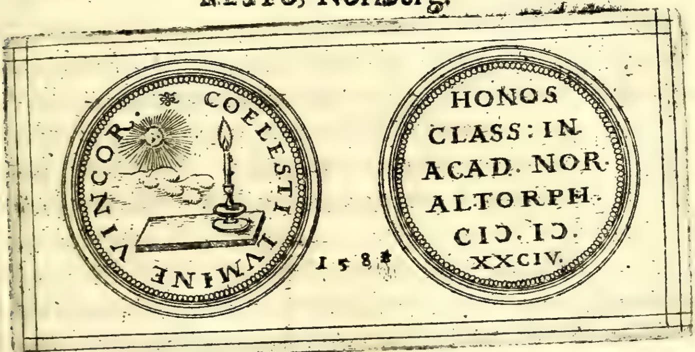
Noſtrorum oblitus ſcelerum, meritique furoris

in vicinorum quoque regnorum, ſub hujusmodi miſeriarum mole graviſſimè preſſorum finibus,

Aurea ſublato pacis dare ſecula bello,

clementiſſimè dignetur. DIXI.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à PAULO ERNESTO, Noriberg.

BRabeum noſtrum, Humaniſſ. Auditores, ab una quidem anterioris faciei parte lucernam accenſam, & candelabro impoſitam, lumenq́ ſuum pro quantitatis ſuæ modo circumquaque ſpargentem præfert: ad latus verò illius, Solis, lætiſſimo aſpectu jubar ſuum explicantis, luminisq́ ſui radios in omnes partes longè lateq́ diffundentis, iisq́ ſparſum à lucerna lumen veluti offuſcantis effigiem repræſentat: hoc addito Elogio: COELESTI LUMINE VINCOR. Candelæ ſive lucernæ hujus lumen, duarum rerũ ſignificationem includit, quarũ una, rationis ſive mentis humanæ lumen eſt. Altera verò luminis hujus perfectio, Philoſophia omniaq́ humanitatis & mundanæ ſapientiæ ſtudia: quibus duobus (ſi unum illud de quo brevi pòſt ſequetur, excipias) ſub univerſo cæli

complexu nihil datum eſt homini præſtantius aut divinius. Etenim quidnam aliud perhiberi poſſit ratio (ut de priore prius agamus) quàm ipſius divinæ ſapientiæ in nos transfuſus radius atque igniculus quidam? quàm ipſamet illa celebrandi Dei in prima noſtri creatione nobis impreſſa effigies atque imago? in qua, ut omnis naturæ noſtræ ſupra cæteras animatas præſtantia atque eminentia fundata eſt, ita etiam per unam illam ad Dei ſummi opificis ſimilitudinem, ceu veriſſima & germana illius ſoboles: quàm quidem in exilio hoc noſtro fieri poteſt, proximè accedimus: quæq; adeo ex homine quaſi Deum quendam terrenum efficit, qui, quale Deus ipſe in tota rerum univerſitate, tale ipſe quoque hic in terris, creatarumq; rerum ordine quaſi regnum obtineat. Philoſophiam verò & artium honeſtiſſimarum ſtudia, quis neſcit, homines eos, qui earum ſibi comparârunt notitiam, tantum quidem ſupra cæterorum mortalium dignitatem evehere, quantum illi antea mentis & rationis beneficio omne animantium genus excellebant? Quantò enim ager aliquis diligenti agricolarum ſubactus atque excultus cura, lætiſſimaq; optimarum frugum copia cultorem ſubinde ſuum ditans atque exhilarans, altero aliquo, frugibus horrea non uſque adeo diſtendente potior eſt: quantò lux tenebris venerabilior: quantò item cicuratus aliquis & ad officia obſequiaq; omnis generis inſeſſori præſtanda condocefactus equus, indomito atque inerti aliquo ceſpitatore generoſior & melior habetur: quantò denique cujuslibet rei perfectio, illâ quæ longiuſculo etiam ab eo intervallo abeſt, altiorem dignitatis gradum, meritiſſimo jure obtinere cenſetur: tantò profectò Philoſophiæ artiumq; laudandarum ſtudiis exculta ratio communem cæterorum hominum rationem, hujus veluti pretioſiſſimæ purpuræ tinctura non imbutam dignitate præſtantiaq; ſuperabit. Philoſophiam enim illam animi culturam, vitæ lucem, ingenij domituram, ferociæ, ut & cæterorum animi morborum expultricem, ſummam denique hominis (quæ quidem in hac vita contingere ipſi poteſt) perfectionem eſſe, nemo qui non planè hoſpes in ea fuerit, negârit. Hoc verò, tàm illuſtre atque amabile licet, candelæ hujus lumen, ſolis ex adverſa parte è thalamo ſuo (ut Prophetæ vocabulo utar) procedentis fulgor mirum in modum diluit atque diſſipat: adeo, ut lucidiſſimarum ſtellarum, ante naturalis hujusce exortum ſolis, amabili ſpecie paſſim in cæli fornice ſcintillantium, exorto verò eo, paulatim ex oculis ſeſe ſubducentium more, nullum penè indicium relinquat ſui. Qui quidem ſol aliud nihil quàm ipſam æterni Dei

ſapientiam

ſapientiam, in ſacrarum literarum tabulis (quantum quidem noſtra intererat) expreſſam atque revelatam nobis ſignificat: in cujus ſenſibus intelligentiaq́ vera inveſtiganda, ſanæ ac piè eruditæ Theologiæ occupatus eſt labor. Theologiæ inquam, ſi ſplendorem externum honorum ac præmiorum mundanorum amplitudinem excipias, omnium haud dubiè facultatum & ſcientiarum (pace illarum dixerim) reginæ ac dominæ. Neque enim quisquam ſcientiam eam hoc à me nomine appellari indignabitur, quæ Dei nobis cognitionem tradit, hoc eſt, omnes omnis ſcientiæ & ſapientiæ fontes atque theſauros aperit: quæ ad veram & ſynceram, nullaq́ ægritudinis aut moleſtiæ permiſtione contaminatam, nullis item exigui anguſtiq́ temporis limitibus circumſcriptam, ſed cæleſtem ac ſempiternam beatitudinem, nobis lucem præfert. Cæteræ quidem ingenij humani ſagacitate ac ſolertia inventæ ſcientiæ, ut de naturæ fortè rerum, ortus, interitusq́ earum cauſſis, de mirandis corporum cæleſtium motibus, de regnorum publicarumq́ rerum conſtitutionibus, earumq́ gubernandi ratione multa præclarè ac divinè nos doceant: de Deo tamen, paternaq́ illius erga humanum genus affectione, aut omninò ſilent, aut certè obſcuram quandam duntaxat illius umbram, horrore magis & formidine mortalium animos concutientem, quàm amore Dei, ſalutariq́ erga illum fiducia eos perfundentem, tradunt. In felicitatis verò humanæ deſcriptione, ultra hanc vitam non aſcendunt, id eſt, ejusmodi quandam felicitatem nobis vel tradunt, vel promittunt, quæ ſi cum cæleſti illa in comparationem veniat, cujusvis rei potius, quàm felicitatis vocabulum mereri videatur. Multa me omittere brevitas cogit, quæ, ſi me perſequi res pateretur, aptiſſimè demonſtratura eſſent, in ſacris ſcripturis, Theologiæ ſacræ ad interpretandum propoſitis, rerum omnium cognitione dignarum florem, in cæteris verò humanitus inventis artibus & ſcientiis, meras earundem fæces & σκύβαλα, ſecundùm Apoſtolum, contineri.

Neque illorum vel errori vel ignaviæ feneſtram hæc aperire debet oratio, qui ita demum pulchrè ſibi inſtituere rationes videntur, ſi omni philoſophiæ & rationis ſanæ, itemq́ liberalium doctrinarum luce ſpreta contemtaq́, ceu equi & muli, contra expreſſum divinarum literarum interdictum, ac manibus ſimul & pedibus (quod ajunt) illotis, in ſacratiſſima Theologiæ myſteria tractanda irruunt: qui ſanè perinde faciunt, ac ſi lanam fortè, nullis antea vel lotionibus idoneis mundatam, vel cæteris illis ex artis fulloniæ præſcripto

 infectio-

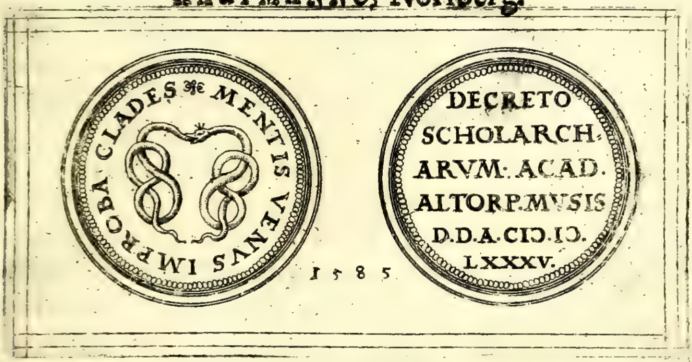
infectionibus ſubactam præparatamq́, pretioſiſſimo ſtatim purpuræ colore, irrito atque inani labore, tingere conentur. Sicuti enim ſolis ſplendor, hominis ex opaco & profundo aliquo ſpecu in locum aliquem ſolaribus radijs illuſtratum prodeuntis oculos, tantùm abeſt, ut quicquam juvet, ut potius occæcet magis, viſumq́ eorum obtundat: quippe qui craſſæ tantummodo aſſueti caligini, nec modico prius diei lumine perfuſi erant: ita profectò cæleſtis hujus ignis, à vero Prometheo, Chriſto Domino, *in terras allati majeſtas, hominem nulla prius humaniorum diſciplinarum imbutum luce, craſſis tamen atque impolitis eam ſenſibus ſuis comprehendere conantem obruet citius, quàm quicquam veræ ac ſolidæ ſui intelligentiæ ipſi communicabit. Neque enim ſi beatis Apoſtolis, earum, de quibus agimus, diſciplinarum ferè expertibus, certa quaſi extra ordinem, ſacrorum myſteriorum conceſſa fuit ſcientia, idcirco noſtro quoque ævo, ceſſante atque ſublato jam, poſt illuſtratam ſatis Evangelicæ doctrinæ veritatem, miraculorum uſu, nobis quoque idem privilegium debemus polliceri. Hoc enim qui auſit, nòn modo ſtolidam* κακοζηλίαν *ſuam prodat (non minus, quàm ſi vel mortuos in vitam revocare, vel morbos humana ope incurabiles, verbo ſolo curare inſtituat) ſed etiam plerorumq́ ſanctiſſimorum Eccleſiæ patrum exemplo atque auctoritati adverſetur, qui multo inimiciorem Deo & veritati ſuperbam ignorantiam, quàm piam & modeſtam artium laudandarum ſcientiam judicarunt. Quorum veſtigijs nos quoque, ſi ſapimus, inſiſtentes, ad eruendos divinorum oraculorum ſenſus, artium diſciplinarumq́ liberalium ſubſidia, veluti corticem quendam, ad tranandum divinæ ſapientiæ abyſſum nobis comparemus: donec confecto tandem veluti natationis hujus noſtræ labore, in optatiſſimum cæleſtis beatitudinis portum delati, ipſum juſtitiæ ſolem* Chriſtum Dominum *avidiſſimis animorum noſtrorum ulnis amplexi, ſacratiſſimaq́ ſapientiæ & divinitatis ipſius luce perfuſi, æternorum præmiorum gaudijs per omnes ſeculorum æternitates perfruamur.*

DIXI.

IX. PANEGYRIS, Anni 1585.

SUB RECTORATU D. M. JOHANNIS PRÆTORII, MATHEMATICI.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à JOHANNE KAUFMANNO, Noriberg.

QVam turpis atque exitioſa ſit effrenatæ libidinis intemperantia, docet imago affabrè in noſtris congiarijs expreſſa: in qua duæ viperæ venereo complexu implicatæ: & verò fœmella maris caput morſu præcidens, conſpicitur: cum hoc Emblemate: MENTIS VENUS IMPROBA CLADES. *De viperis Plinius lib.10.cap.62. Viperæ (inquit) mas caput inſerit in os, quod illa abrodit voluptatis dulcedine. Sed hac de re nunc quidem dicendi locus non eſt. Emblema potiùs noſtrum aſpiciamus & attendamus: quo edocemur, nihil flagitioſius, nilq; nocentius eſſe, quàm impuras fœdasq; corporum libidines: easq; idcirco non aliter ac peſtiferum ve-*

rum ve-

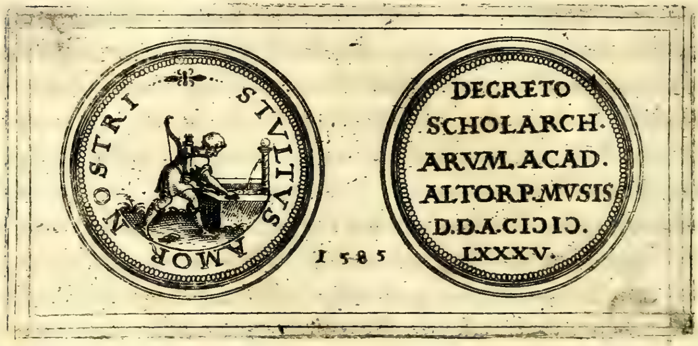
rum venenum cavendas ac fugiendas. Quemadmodum enim vipera maris caput ore complexa, morſu truncat: ſic venerea libido corpus labefactat, omneq́ animi robur & lumen extinguit. Nam & omnes nervos, omnia membra, omnesq́ ſenſus, & imprimis cerebrum debilitat: facitq́, ut ſubtiliſſimi ſpiritus, quibus vitalis vis maximè ineſt, exhalent ac diſſipentur: & verò ingenium, atque in primis memoriam, eruditionis theſaurum graviter lædit & imminuit: ut non ſolum Phyſicorum conſenſus, ſed ipſa quoque experientia teſtatur. Verùm non ſolum ſanitatem affligit, & corporis atque animi vires ſolvit atque diſperdit: ſed etiam fortunas & facultates exhaurit & peſſundat: & perſæpe homines libidinoſos in extrema pericula, ſummasq́ miſerias & calamitates præcipitat. Quot paſſim adoleſcentes fœdiſſimis morbis, qui honeſtè ne nominari quidem poſſunt, miſerè conficiuntur, fœdeq́ intereunt? Quàm multi in ganeis & luſtris in extrema vitæ pericula incidunt? & ferro ſæpenumerò ſubito è medio tolluntur? Quot amatores à lupa deglubuntur? Quot philtris in rabiem & exitium aguntur? ut interim taceam de re familiari, cujus naufragium multi non minus turpi amore, quàm luxu & alea faciunt. Ad hæc libidinis turpitudo etiam famæ & exiſtimationi nocet, eiq́ ſempiternas maculas inurit. Quæ enim infamia poſſit eſſe major, quod dedecus gravius, quàm non tantum honeſtis laudatisq́ viris, ſed etiam ipſi Deo caſtiſſimo & ſanctiſſimo numini inviſum & odioſum eſſe? Tantum enim abeſt, ut Deus approbet libidines, ut graviſſimis etiam pœnis eas perſequatur atque coërceat. Apertiſſima enim illa ſacrarum literarum vox eſt: Scortatores & adulteros Deus judicabit. Et certè, quæ libidinum ſint præmia, omnium ætatum hiſtoriæ ſatis ſuperq́ teſtantur. Quam aliam ob cauſſam mundus aquarum inundatione deletus: itemq́ Sodoma & vicinæ urbes, ſulphureo imbre cœlitus immiſſo, exuſtæ fuerunt, quàm ob vagas tetrasq́ libidines? Nonne duodecim principes (ut Numerorum 25. cap. legitur) ob inceſtas libidines ſuſpenſi, & circiter 24000. hominum cæſa & trucidata ſunt? An non tota fere Benjaminea tribus (ut ex Judicum hiſtoria conſtat) ob nefaria ſtupra extirpata atq́ deleta eſt? Quis vel mediocriter rerum humanarum peritus ignoret, ſceleratas libidines mutationi Imperiorum, everſioni populorum, vaſtationi agrorum, conflagrationi civitatum, & infinitis privatorum cædibus occaſionem præbuiſſe? Quid regnum Trojanum olim florentiſſimum evertit? libido. Quid Thebis exitio fuit? Oedipi libido. Quid Rempub. Romanam

aliasq́

aliasq́; complures & nationes & civitates turbavit, labefactavit, diſſipavit? libido. Quænam etiam nunc plerorumq́; malorum & calamitatum origo exiſtit? Nefaria libido. Hæ nimirum turpiſſimarum libidinum pœnæ ſunt: hic incontinentiæ finis: hæc ultionis exempla: quæ certè tanta ſunt, ut nos ab impuris atque obſcœnis cupiditatibus ad caſtitatis & pudicitiæ ſtudium meritò excitare atque inflammare debeant. Verùm fallaces, inſidioſas, oculisq́; jucundas turpium voluptatum tendiculas haud difficulter animadvertet & evitabit, quicunque ab ineunte ætate verecundiæ operam navârit, ſeq́; totum puris honeſtisq́; cogitationibus & ſermonibus & actionibus dediderit. Nam, ut Cicero ait: verecundia virtutum omnium cuſtos eſt, dedecus fugiens laudemq́; maximè conſequens.

Quæ cum ita ſint, Auditores optimi, conſtetq́; inter omnes, nihil nec tetrius, nec fœdius, nec nocentius, nec Deo laudatiſſimisq́; viris odioſius eſſe libidinis intemperantia: contraq́; nil præclarius, nil pulchrius, nil melius, nil Deo bonisq́; viris acceptius eſſe caſtitate & pudicitia, pro viribus ſanè eniti ac elaborare debemus, ut illam tanquam capitalem peſtem, omniumq́; flagitiorum lernam deteſtemur ac fugiamus: hanc autem veluti ſalutare remedium, omniumq́; virtutum limpidiſſimum fontem expetamus & ſequamur: admoniti Emblemate noſtro: Mentis Venus improba clades. *DIXI.*

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à GEORGIO LINDNER, Noriberg.

IN numiſmate noſtro, Auditores Nobiliſſimi & Præſtantiſſimi, Narciſſi in lymphâ ſe contemplantis imago cernitur, cum adjuncto hoc Emblemate: STULTUS AMOR NOSTRI. *Narciſſum autem amnis Cephiſi & Nymphæ Liriopes filium fuiſſe ex Ovidio liquet, qui lib. 3. Metamorphoſeon ad hunc modum canit:*

„ Prima fide vocisque ratæ tentamina ſumpſit
„ Cærula Liriope: quam quondam flumine curvo
„ Implicuit, clauſæque ſuis Cephiſus in undis
„ Vim tulit, enixa eſt utero pulcherrima pleno
„ Infantem Nymphe, jam tum qui poſſet amari:
„ Narciſſumque vocat, de quo conſultus, an eſſet
„ Tempora maturæ viſurus longa ſenectæ,
„ Fatidicus vates, *ſi ſe non noverit*, inquit.

Fabulantur enim Poëtæ, Narciſſum ad fontem puriſſimum labore venationis fatigatum veniſſe, ſuamq́; imaginem in fonte inſpexiſſe. Amore autem ſui ipſius captum, cum nullam potiundæ talis formæ ſibi ſpem reliquam intelligeret, ſui ipſius deſiderio contabuiſſe, ac deorum miſericordiâ in florem ſui nominis converſum fuiſſe. Qua fabulâ quid aliud veteres ſapientes monere voluerunt, quàm ne nimis maturè, & ante tempus ſapere incipiamus, neve

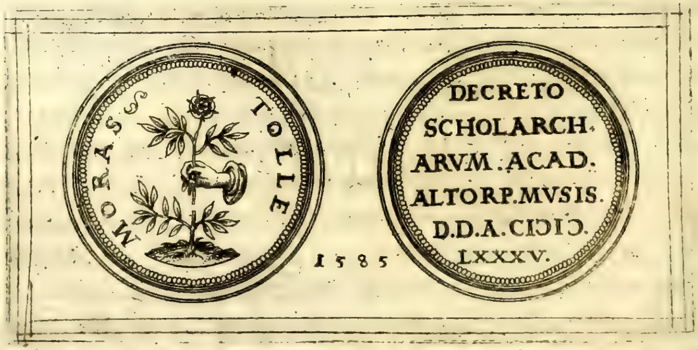
nos aut

nos aut noſtra nimis amemus atque admiremur? Quod quidem vitium Græci φιλαυτίαν *nominant, qui morbus, ut pernicioſiſſimus eſt, ita in omni ætate odioſus, tum verò in adoleſcentia prorſus intolerabilis. Hinc enim fit, ut, quorum animos hæc peſtis occupavit, ut ut alioquin ingenia ſint, in medio tamen ſtudiorum curſu corrumpantur, ac velut in herba enecentur, dum ſibi jam nimis placentes tantâ ambitione turgent, ut nulli amplius præceptores, nulli propemodum libri, aut ſcriptores præ faſtidio & contemtu tàm emunctæ naris judicio ſatisfaciant. Quod quidem malum, quanta damna Eccleſiis & Rebuspubl. afferat, experientia teſtatur: in primis ſi autoritate publica ſupercilium illud arrogans munitum fuerit & ſtabilitum. Refert Ælianus, tigridem uſque adeo* φιλότεκνον *animal eſſe, ut ad naves uſque proſequatur venatores, eosq́; cogat catulos interceptos abjicere. At longè atrocius & infeſtius noſtri illi naſutuli pro ſuis erroribus depugnant, quos in prima ætate ſpretis & abjectis fidelium præceptorum placitis, imbiberunt: Hinc digladiationes illæ omnibus temporibus in omni artium & facultatum genere tantas diſſenſiones pepererunt, ut quod de Cyclopibus olim dicebatur,* οὐδεὶς οὐδὲν οὐδενὸς ἀκούει. *Galeni certe teſtimonio peſtis hæc nuſquam immedicabilior eſt, quàm in dogmatibus, quorum perſuaſione ſemel ſumus imbuti. Sic enim graviſſimus ille ſcriptor:* οὕτως ἄρα, *inquit,* δυσαπότριπτόν τι κακὸν ἐστιν περὶ τὰς αἱρέσεις φιλονεικία, καὶ δυσέκνιπτον ἐν τοῖς μάλιστα, καὶ ψώρας ἁπάσης δυσιατώτερον. *Hoc eſt: Adeo de ſectis contentio malum eſt, ut ægrè excutiatur, & cum primis ineluibile, denique quavis ſcabie ſit inſanabilius. Quæ quidem diſſidia vel maximè alit ſcribendi illud cacoëthes, quod paſſim hodiè ſcripturiente hoc ſeculo laboratur, adeò, ut quicquid inter pocula, in itineribus, pene in ſomnis fortè in mentem venit, continuò exeat, neceſſe ſit, propterea quod ſingula noſtra cogitata atque opinata pro ſingulis haberi velimus oraculis. Longè alia ratio veterum fuit, qui non niſi ſobriè cogitata, & craſtini diei judicio limata, nonumq́; in annum preſſa, in publicum emisêre. Sic Iſocrates Panegyricum ſuum integrum decennium componendo conſumpſit. Sic Plato dialogos ſuos ad octuageſimum uſque ætatis annum recognovit & refinxit. Sic denique Demoſthenes ſculpta ſe dicturum potius, ſi poſſet, quàm ſcripta profeſſus eſt. Quid quod infelices illi ſcioli plerumq́; in congreſſibus & colloquiis doctorum virorum arrogantiam ſuam indoctiſſimè ſimul & ſtolidiſſimè produnt? Id quod Chriſtophoro Cardinali Eboracenſi, ut indoctiſſimo, ita ambitioſiſſimo*

accidiſſe legimus. Is enim, cum Reginaldo Polo Cardinale & Thoma Moro præſentibus aliquando verſum Homericum adducere laboraret, quem memoriâ ſibi excidiſſe diceret: Morus ad Reginaldum converſus οὐδὲν πρὸς ἔπος, *inquit. Tum Chriſtophorus: Et ipſe hic eſt, dixit: verùm exciderat. Hinc igitur patet, quàm verè Plato malum illud* φιλαυτίας *omnium malorum fontem eſſe dixerit, tàm nimirum olim deteſtabile, ut Ariſtotele teſte, hæc* φιλάυτου *probroſa appellatio, ceu proverbialis olim jactata fuerit, quando homines ſui ſupra modum amantes à multitudine malè audiviſſe ſcribit, quippe qui fœdo infamiq́ue cognomine vocati fuerunt* φίλαυτοι.

Quod cum ita ſit, commilitones optimi, vitium illud teterrimum, quod Emblemate noſtro taxari intelligimus, totis animis averſemur, neque nobis ipſis nimium blandientes, pennas, ut ajunt, ultra nidum extendamus: ſed errata noſtra, ſicubi inpingimus, nobis oſtendi, eaque redargui & corrigi patiamur, ut ſic aſſuefacti, tantò felicius aliquando Dei gloriam propagare, Eccleſiæ & Reipublicæ ſalutem provehere, patriæ commodis inſervire, parentibus denique noſtris & præceptoribus pro fideli inſtitutione debitas gratias perſolvere poſſimus. DIXI.

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA à JOHANNE-JACOBO PÔMER, Patric. Norib.

IN *noſtro brabeo, Auditores Humaniſſimi, manus maturo floſculo admota, ac velut ad decerpendũ parata, cernitur. Eſtq́ue ei adjunctum Emblema:*

TOLLE

TOLLE MORAS. *Quo, ut puto, adoleſcentes admonentur, ut diſcendi occaſionem & commoditatem avidè & alacriter amplectantur atque uſurpent. Nam ſi oblatam temerè negligent, aut prætermittent: ablatam fruſtra requirent, ac deſiderabunt. Quemadmodum enim floſculus niſi maturè decerpatur, flacceſcit ac decidit: ſic opportunitas, niſi tempeſtivè, veluti manu prehendatur, ſubitò prætervolat, nec ulla unquam ratione revocari poteſt. Id quod etiam poëtæ per quàm ingenioſè nobis ob oculos conſtituerunt. Finxerunt enim occaſionem eſſe Deam, rotæ volubili, motuq́; incitatiſſimo huc illucq́; ſeſe verſanti inſiſtentem: pedibus alatã · anteriore capitis parte piloſam, ideoq́; prehenſu facilem: occipitio calvam, dextraq́; manu in tergum reflexa novaculam tenentem: quam è veſtigio comitetur puer, mœſto ac turbulento vultu: cui nomen μετάνοια. Varro μετάμελον vocat, eumq́; Pœnitentiæ filium facit. Quo figmento occaſionis, vis atque natura egregiè effingitur & exprimitur. Nam rota volubilis, varietatem illius & inconſtantiam: talaria, ſubitam converſionem multa commoda ſecum auferentem ſignificant. Capilli deinde anteriores, & apprehenſuris ſeſe quaſi porrigentes, indicio ſunt, datam occaſionem nullâ interpoſitâ morâ arripiendam & retinendam eſſe: quippe quæ ſemel elapſa, deinceps nunquam capi poſſit: id quod calvitio quoque indicatur. Novacula denique innuit, opportunitatem prætermiſſam, nec retrahi, nec retardari poſſe: utpote quæ cultro ſuo acutiſſimo omnis generis moras & impedimenta reſecet atque dimoveat. Hæc pulcherrima imago adoleſcentibus ſemper ob oculos eſſe debet, ad colendum virtutis doctrinæq́; ſtudium, ne aliquando fruſtra ingemiſcant, illudq́; Poëtæ exoptent:*

O mihi præteritos referat ſi Jupiter annos?

Nam id quidem fieri nequit, nec quæ præteriit hora redire poteſt.

Multis moleſta eſt pecuniæ jactura ipſorum culpâ amiſſæ: at multò moleſtior atq́; acerbior eſt temporis malè transacti recordatio. Itaq́; prudenter Poëta:

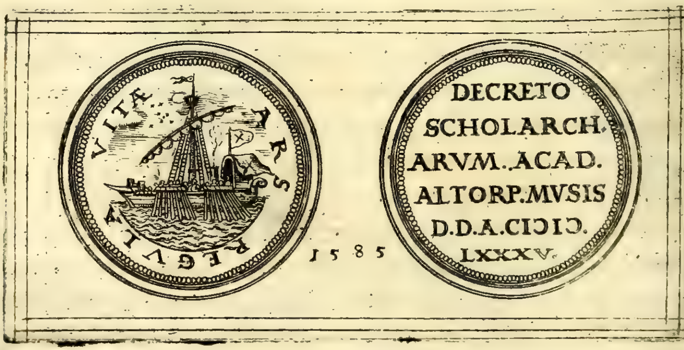
„ Utendum *(inquit)* eſt ætate, cito pede labitur ætas,
„ Nec bona tam ſequitur quàm bona prima fuit.

Quod ſi agricolæ arationis & ſationis tempus diligenter obſervant, agroſq́; ſuos multo labore ac ſudore colunt, ut exoptata meſſe recreentur: quantò magis adoleſcẽtes florentiſſimam ætatis ſuæ partem attendere, beneq́; collocare, & animum doctrinâ, linguam eloquentiâ, vitam virtute excolere decet, ut uberes aliquando & ſalutares induſtriæ ſuæ fructus demetere atq́; per-

cipere queant? Hæc namque ætas ad virtutes literaſq; cognoſcendas percipiendaſq; inprimis eſt idonea, tum propter ingenii, animi & corporis vigorem: tum quia nullis ferè curis & ſolicitudinibus (niſi quas ipſa ſibi temeritate ſua accerſit) diſtringitur, & nullis, aut certè exiguis negociis diſtinetur: nec denique reliquis ſtudiorum adjumentis (modo ipſa ſibi ne deſit) facilè deficitur.

Quapropter commilitones ſuaviſſimi, etiam atque etiam providendum atque annitendum nobis eſt, ut floſculos adhuc vigentes carpamus, hoc eſt, diſcendi occaſionem divino munere nobis oblatam ne negligamus, ſed obviis (quod ajunt) ulnis eam amplectamur: & omne tempus ætatis noſtræ florentis, omne ocium, omnemq; vitam ingenii in virtutibus ſapientiæq; ſtudiis conſumamus, dum aliquando illuceſcat illa dies, quo parentibus & patriæ ornamento & emolumento eſſe poſſimus. DIXI.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA AB ERNESTO à MÜNSTER.

CUm Sylla certamen ſacrum equeſtre puerorum, quam Trojam nominant, eſſet editurus, contractis nobilibus pueris duos eorum duces deſignavit, quorum pueri alterum matris cauſa acceperunt (nam Metellæ erat uxoris Syllæ filius) alterum non admiſerunt, quamvis Pompeij fratris filius eſſet, Sextus nomine, neque exercere ſe ſub eo, neque ſequi eum ſuſtinuerunt. Percunctante Sylla, quem vellent:

lent: omnes alta voce Catonem poſtulaverunt, ſubmittensque ſe ipſe Sextus, Catoni id decus, ut præſtantiori, conceſſit. Ita nimirum Mag. D. Rector, ipſe quoque Catonem aliquem ex meis contribulibus vellem elegiſſes, qui provinciam hanc majori cum dexteritate & induſtria, quàm ego minimè omnium ad hanc rem idoneus, in hac Nobiliſſimorum & Ampliſſimorum Virorum coronâ ſuſtinere potuiſſet. Sic enim accidiſſet, ut quia in hiſce ſolennitatibus ad gloriam ſplendoremque omnia revocanda ſunt, & huic feſtivitati major amplitudo & dignitas conciliata fuiſſet, & auditores jucundiorem ex hoc noſtro quaſi literario certamine voluptatem percepiſſent. Sed quia ætas mea non fert, ut Magnificentiæ tuæ intempeſtivè reluctando negotium ulterius faceſſam, Spartam hanc lubens in me recipio: quam ſi, ut par fuerit, ornare non potero, ſpero tamen fore, ut ipſa brevitate oratiunculam meam præſtantiſſimæ huic coronæ ſim commendaturus.

Intuenti autem mihi brabeum noſtrum, navis in eo expreſſa occurrit cum inſcriptione: ARS REGULA VITÆ. *Quo quid tacitè ſignificetur, ex præceptoribus meis aliquando intellexiſſe videor. Ut enim Navis tempeſtatum procellis fluctuumque agitatione jactata, naufragio proxima eſt, niſi Navarchi cujusdam periti arte regatur, inque tranquillum portum ſubducatur: Sic vita noſtra tot tantisque difficultatibus objecta, incerta hinc inde fluctuat, ſi non ingenium literarum ſtudiis excultum viam nobis & ſemitam quà ſit eundum, præmonſtret. Sunt enim ſtudia in utraque fortuna, planè, quod Græco proverbio dicitur, Myrtili clypeus, qui cum eſſet ingentis animi miles, cumque ad maritimam quandam expeditionem navigaſſet, ſubmerſa fortè navi, clypeo ſuo innixus in tutum portum delatus eſt: Sic literarum ſtudia, nuſquam non opportuna, nuſquam non jucunda ſunt, quibus non modo ab adverſariorum telis & hominum injuriis tuti ſumus, & tanquam oppoſito clypeo munimur, ſed & eorum miniſterio uſque è mediis vitæ hujus fluctibus ad tranquillum ocij portum recipimur. Plato vitam noſtram* παρεπιδημίαν τινὰ *nominat, & peregrinationem, in qua, ut Pindarus ait, niſi Deus initium monſtraverit,* οὐκ εὐθεῖα δὴ κέλευθος εὑρεῖν τὸ προκείμενον, *hoc eſt, perdifficilis eſt ſemita ad inveniendum id, quod eſt propoſitum. Quemadmodum enim qui rectam viam neſcit, ubi, ut fit, in plures una diffinditur, hæret anxius, nec ſingulas audet eligere, nec univerſas probare: Sic cui non eſt veri ſtabile judicium, quod bonis artibus acquiritur, per omnes ætatis gradus dubius pen-*

bius pendet, nec quo ſe vertat, quid approbet, quidve repudiet, certo ſecum conſtituere poteſt. Verè igitur, quod Cicero inquit, ſtudia adoleſcentiam alunt: ſenectutem oblectant: ſecundas res ornant: adverſis perfugium ac ſolatium præbent: delectant domi: non impediunt foris: pernoctant nobiscum: peregrinantur: ruſticantur.

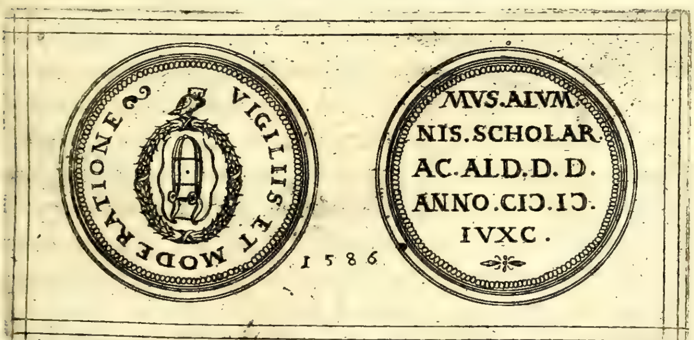
Quamobrem, commilitones optimi, tota mente in hanc curam & cogitationem incumbamus, ut quantum alij tribuunt intempeſtivis convivijs, quantum aleæ, quantum pilæ: tantum nos ad ſtudia continuanda ſumamus. Sic enim fiet, ut inter periculoſiſſimas vitæ hujus agitationes & incommoda fluctuantes, naufragium tamen evitemus, tandemq; ad exoptatum ſtudiorum noſtrorum portum, magna cum parentum & propinquorum voluptate quàm feliciſſimè deferamur.

DIXI.

X. PANEGYRIS, Anni 1586.

SUB RECTORATU D. D. EDONIS HILDERICI, THEOLOGI.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à JOHANNE-CHRISTOPHORO â Tauffkirchen.

SApientiſſimus philoſophus Plato,cum ejus amicus Antiſthenes vir doctiſſimus in ſchola aliquando orationem juſto longiorem habuiſſet,ignoras,ei dixit,orationis menſuram & modum eſſe, non eum,qui dicit,ſed eos,qui audiunt. Voluit nimirum innuere,oratores ad auditores potius,quàm ad ſe ipſos reſpicere debere. Cum itaque & ego ſciam, omnibus ſapientibus orationis prolixitatem moleſtam eſſe,utar quanta poſſum brevitate, nec abutar patientiâ & humanitate ſummorum virorum, qui hanc ſcholaſticam ſolennitatem ſuâ præſentiâ ornare voluerunt. Itaque ad rem ipſam mox accedens,Magnifici Domini Rectoris mandato reverenter obtemperabo.

Symbolum igitur noſtrum eſt tale: Noctua conſpicitur inſidens coronæ. Intra coronam conſpicitur freni imago. His adduntur iſta verba: VIGILIIS ET MODERATIONE. *Cum autem avis noctua, quam Græci* γλαῦκα *vocant, nocturno tempore vigilet, canat, volet & venetur, & quo majores ſunt tenebræ noctis, hoc clarius videat, atque eadem avis ſit ſacra ſapientiſſimæ Deæ Minervæ, arbitror ab Ampliſſim. Dominis Scholarchis hanc avem nobis, ut ſymbolum vigiliarum proponi. Præterea, cum apud veteres laudabilium certaminum victores uſitatum fuerit coronari, procul dubio corona argenteo noſtro numo inſculpta, ſymbolum eſt cujusdam victoriæ: frenum verò quod intra coronam conſpicitur, imago eſt moderationis, cum indomiti equi freno regantur, atque in gyrum ducantur. Arbitror igitur per hæc ſymbola ſignificari, ad omnia bona comparanda & conſervanda, atque ad omnia mala cavenda ac declinanda, vigilijs & moderatione nobis omninò utendum eſſe. Nulla enim eſt vitæ humanæ pars, in qua hujus commonefactionis neceſſarius uſus non conſpiciatur. Sapientiſſimus rex Salomon Proverb. 6. & 24. affirmat, in œconomia paupertatem comitem eſſe ſomnolentiæ, cum inquit: Uſque quò piger jacebis? Quando ſurges de ſomno tuo? pauxillum ſomniorum, pauxillum dormitationum, pauxillum complicationis manuum ad dormiendum. Et veniet quaſi viator egeſtas tua, & penuria tua ſicut vir armatus. Hæc Salomon: quibus docet patresfamilias vigilantes eſſe debere, ſi rem familiarem augere, paupertatem verò declinare cupiant. Sed quia noctua dicitur ſacra Sapientiæ antiſtiti Minervæ, alijs hominum generibus omiſſis, breviter attingam in præſentia eas commonefactiones, quæ ad nos, qui in bonarum artium & ſapientiæ ſtudijs verſamur, propriè pertinent. Certiſſimum eſt, ſine magnis vigilijs, ſine aſſiduis laboribus, ſine ſudoribus atque exercitationibus nullas artes liberales, nullasq; virtutes morales comparari, & conſervari poſſe. Quantis vigilijs ſummo Oratori Demoſtheni ſua conſtitit eloquentia? Somni fuerat parcusq; Lyæi, ut de Orpheo canit Caſſius Parmenſis. Quantæ fuerunt vigiliæ philoſophi Cleanthis & Ariſtophanis Grammatici? Nam ſi quid valde eſt elaboratum, id proverbialiter ad lucernam Cleanthis & Ariſtophanis dicitur factum eſſe. Et Demoſthenis enthymemata dicebantur* ἐλλυχνίων ὄζειν, *id eſt, lucernam redolere, propter lucubrationes in ijs excogitandis conſumptas. Utiliter igitur ordo ſcholaſticus per certas imagines in oculos incurrentes monetur, ut artium bonarum cognitionem, &*

nem, & virtutum poſſeſſionem per maximam vigilantiam ſibi comparandam, atque aſſidua exercitatione conſervandam ſtatuat, ſicut & veterum & recentium quorundam bonorum autorum dicta monent. Apud Ariſtophanem in Nebulis Socrates Strepſiaden ad philoſophiæ ſtudium adhortans ait: ὕπνος δ' ἀπέστω γλυκύθυμος ὀμμάτων: *Id eſt: Dulcis ſomnus abſit ab oculis. Ac noti ſunt pueris hi vulgares verſiculi:*

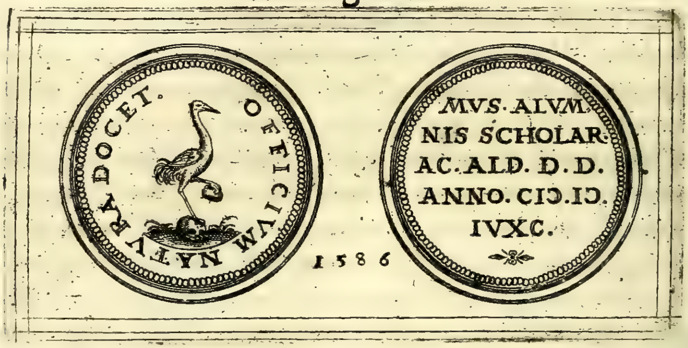
Non jacet in molli veneranda ſcientia lecto,
Ipſa ſed aſſiduo parta labore venit.

Ac Siracides cap. 6. adoleſcentibus præcipit, ut manè ad præceptores audiendos accedant, cum inquit: Ἐὰν ἴδῃς ἄνδρα συνετὸν, ὄρθριζε πρὸς αὐτὸν, καὶ βαθμοὺς τῶν θυρῶν αὐτοῦ ἐκτριβέτω ὁ πούς σου, *Id eſt, ſi videris virum ſapientem, manè accedas ad eum, & gradus oſtiorum ejus conterat pes tuus. Dixi breviter de vigilijs, quas ſcholaſticus ordo perferre jubetur; dicam brevius de moderatione. Veteris poëtæ Lini eſt verſus non indignus memoriâ:* ἡ ἐπιθυμίη ἡνιοχεῖ μαργοῖσι χαλινοῖς. *Id eſt: Concupiſcentia aurigatur laxis habenis. Cum concupiſcentia agit aurigam, non ratio, tum laxæ habenæ & freni conceduntur cupiditatibus & indomitis affectibus Monemur igitur imagine freni, ut freno rationis appetitus noſtros regamus & moderemur, ut ipſe Dominus Geneſ. 4. ad Cain inquit: Appetitus tuus ſit ſub te, & tu domineris ei. Freno igitur rationis moderandus eſt appetitus cibi & potus, cum Chriſtus dicat: Cavete ne corda veſtra graventur crapulâ & ebrietate. Freno rationis moderandus ſomnus, ſicut Paulus inquit, 1. Theſſ. 5. Vigilemus & ſobrij ſimus. Freno rationis & cogitatione divini judicij moderandæ libidines. Levit. 18. Omnis anima quæ fecerit has abominationes, eradicabitur. Et Socrates inquit:* Δεῖ ὥσπερ σειρῆνας τὰς ἡδονὰς παρελθεῖν τὸν σπεύδοντα τὴν ἀρετὴν ἰδεῖν ὥσπερ πατρίδα. *Id eſt, voluptates tanquam Sirenes effugiendæ ſunt ei, qui ad virtutis velut patriæ conſpectum contendit. Niſi enim hos & ſimiles malos affectus adoleſcentes ratione cohercere & moderari diſcant, nunquam ad ſolidæ eruditionis, & veræ virtutis laudem pervenient: nunquam earundem optatam coronam adipiſcentur.*

Utiliter igitur in propoſito ſymbolo Adoleſcentes bonarum artium ſtudioſi monentur, ut moderatione cùm in affectibus regendis, tum in omnibus alijs vitæ partibus utantur, memores dicti Ariſtotelis: Ἀνδρειότερος εἶναί μοι δοκεῖ ὁ τῶν ἐπιθυμιῶν ἢ τῶν πολεμίων κρατῶν. Καὶ γὰρ χαλεπώτατον ἐστὶ τὸ

ἑαυτὸν νικῆσαι. *Quod reliquum eſt, pro his & ſimilibus commonefactionibus, quas Ampliſſimi Domini Scholarchæ nobis adoleſcentibus proponunt, eorum Amplitudini immortales agimus gratias. Nos harum commonefactionum erimus memores, iisq́ quantum erit in nobis, per totam vitam, reverenter obtemperare conabimur.* DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à JOHANNE-JACOBO PÖMER, Patricio Noribergenſi.

IN hoc numiſmate, quod Ampliſſimi Domini Scholarchæ Academiæ Altorphianæ diſcipulis ſecundæ claſſis præmij loco dederunt, conſpicitur figura alitis, quæ uni pedi inſiſtit, & altero erecto lapillum ſuſtinet. Omnino ſtatuo hanc imaginem alitis de Grue intelligendam eſſe. Nam Plinius lib. 10. cap. 23. de gruibus expreſſè ſic inquit: Excubias habent nocturnis temporibus, lapillum pede ſuſtinentes, qui laxatus ſomno, & decidens indiligentiam coarguat. Ex quo dicto intelligimus, grues hoc labore ſuſtinendi lapillum occupatas facilius pellere ſomnum, & cum ſomno victæ obdormiſcunt, lapſu ſtrepituq́ lapilli iterum à ſomno excitari ad vigilandum. Quam diligentiam & vigilantiam eas natura docuit. Unde in numiſmate huic imagini alitis hæc verba adduntur: OFFICIUM NATURA DOCET. *Etſi autem hoc ſymbolum gruis utile eſt omnibus hominibus*

minibus, in quocunque vitæ genere verſentur, ut ſeſe de diligentia & vigilantia & moderando ſomno in omnibus operibus ſui officij admoneant: tamen nunc tantùm breviter oſtendam, quàm utile ſit nobis ſcholaſticis, ut hoc ſymbolum gruis aſpiciamus, & nos de imitanda gruum vigilantiâ ſubindè admoneamus. Ut enim hoc faciamus, id per donationem hujus præmij, Ampliſſimi Domini Scholarchæ non obſcurè nobis præcipere videntur. Quorum præcepto, ut modeſtius pareamus, & ut præmium eorum tanto ſit nobis gratius, duo in hac oratiuncula præſtare conabor. Primum recitabo pauca de natura gruum, ut melius intelligamus quænam ea ſint, quæ eas natura docet. Deinde afferam etiam pauca exempla magnorum virorum, qui ſibi admirabilem doctrinæ & virtutis copiam per eximiam vigilantiam & ſingularem moderationem ſomni compararunt. Hæc dum breviter præſto, amanter & reverenter peto, ut benignè audiar.

Hæc igitur ſunt, quæ de natura earum breviter affero: Primum grues dicuntur valdè amantes ſocietatis. Non enim ſeparatim aut ſeorſim, ſed ſimul in magno numero & agmine volant gregatim & paſcuntur. Deinde accuratè etiam inter ſe quendam politicum ordinem obſervant. Nam cum de profectione ſuſcipienda quodam modo inter ſe conſenſerunt, eligunt ducem, quem in volando omnes ſequantur. Tum & hoc eſt ſignum prudentiæ earum, quod altè volent, ut tantô longius poſſint proſpicere & pericula declinare. Conſpicitur præterea in ijs non parvus amor cujusdam juſtitiæ & æquitatis. Cum enim illæ grues, quæ in volando ſequuntur, ſua colla & capita in tergo prævolantium reponant, atque ita in volando nonnihil adjuventur, aut releventur: tandem etiam dux, diu prævolando defatigatus, revolat, ut ſuum collum & caput in tergo alicujus prævolantis reponat: & quæ ducem proximè ſequitur, ea duci ſuccedit, ut ejus onus, ſeu gravamen aliquandiu ferat. Idem onus ſubeunt etiam ordine ceteræ grues, ſi id diuturnitas volatus earum requirat. Cumque grex earum ſine acclamatione & voce ſonora in volando contineri non poſſit, ſervant ipſæ hac in parte etiam vices, ne omnes ſimul acclamare neceſſe habeant. Nec prætereunda eſt in hac brevi commemoratione fortitudo & virtus quædam bellica gruum. Multum enim negotij faceſſunt pygmæis, eosque in quadam Indiæ regione infeſtant, qui ſine bello eas ex ea regione ſalubri & ſemper vernante depellere non poſſunt. Qua de re legatur Plinius lib. 7. cap. 2. Poſtremò grues

inter ſe hoc quoque gravamen per vices ſuſtinent, ut aliæ nocturnis temporibus vigilent, uni pedi inſiſtentes, altero lapillum ſuſtinentes: aliæ verò dormiant, capite ſub alam condito, alternis pedibus inſiſtentes. Ex his quæ breviter recitavi de natura gruum, facilè poteſt colligi, in illis eſſe multarum virtutum ſimulacra. Sed nunc ſatis eſt, ſi diligentiam & vigilantiam earum ſtudioſè conſideremus, & ſedulò imitari conemur.

Nunc, quod ſecundo loco promiſi, recitabo pauca exempla magnorum virorum, qui per lucubrationes atque exercitationes nocturnas, maximam doctrinæ, ſapientiæ & virtutis laudem ſunt conſecuti. Demoſthenes ſummus orator, quanta vigilantiâ, ſomniq; moderatione ad eloquentiæ laudem comparandam ſit uſus, inde facilè colligitur, quod ejus enthymemata dicta ſint olere lucernam, & quod ipſe dictus ſit plus olei, quàm vini conſumſiſſe. Fuit enim Demoſthenes abſtemius, & ὑδροπότης, *qui etiam ad lucernulam illam ſuam in extrema ſua ſenecta exercebatur. Deinde quanta diligentia & vigilantia fuerit Ariſtophanis Grammatici in perſequendis ſtudiis ſuis, etiam per nocturna tempora, oſtendit proverbium: Ariſtophanis lucerna. Idem colligitur de philoſopho Cleanthe ex proverbio: Cleanthis lucerna. Nam qui horum virorum lucubrationes imitantur, hi proverbialiter ad Ariſtophanis & Cleanthis lucernam lucubrare dicuntur. Poſtremò legimus fictilem lucernulam Epicteti philoſophi poſt mortem ejusdem, maximo precio, videlicet tribus drachmarum millibus venditam fuiſſe. Unde colligimus hunc virum ob acerrima ſtudia nocturna, ad tantam doctrinæ & ſapientiæ opinionem & admirationem apud omnes perveniſſe, ut qui vel lucernam ejus poſſideret, beatus & tanti Philoſophi imitator futurus crederetur. Plura exempla diligentiæ & vigilantiæ magnorum virorum brevitatis cauſſa non affero. Hæc quæ modo attuli ſymbolo gruis adjungamus, eaque ad ſolidam eruditionem nobis comparandam, qua poſſumus imitatione, exprimamus, præſertim cum ſciamus, non tantum ſtudioſis literarum ſeu ſcholaſticis, ſed etiam omnibus alijs hominibus, quocunq; in vitæ genere verſentur, ſive magno, ſive parvo, hanc vigilantiam & ſomni moderationem neceſſariam eſſe. Nam qui principes & gubernatores Reipublicæ, qui belli duces, & milites, ſomno dediti, ſuum officium laudabiliter facere poſſunt? Homerus inquit:* οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα, ᾧ λαοί τ' ἐπιτετράφαται, καὶ τόσα μέμηλε, *Id eſt, non oportet per totam noctem dormire virum Reipublicæ conſulentem, cui tot populi & tanta*

& tanta negotia concredita ſunt. Et Plato in principe maximè requirit vigilantiam, cum in quodam legum libro ſic dicat, καθεύδων γὰρ οὐδεὶς οὐδενὸς ἄξιος, Id eſt: Dormiens enim nullus, (ſcilicet princeps) eſt aliquo precio dignus. Quod quidem egregiè obſervavit Alexander Magnus, qui etiam noctes ad officia tripartita dividebat: Quietis, Reipubl. & Muſarum. Solebat autem ne ſomno diutius fortè indulgeret, ænea concha ſuppoſita, brachio extra cubile protento pilam tenere argenteam, ut cum nervorum rigorem ſopor laxaſſet infuſus, geſtaminis lapſi tinnitus ſomnum abrumperet. Ut de ipſo Ammianus Marcellinus teſtatur lib.16. Ubi Julianum Imperatorem cum eodem conferens, ait etiam multò fortius idem præſtitiſſe, nam absque inſtrumento tali pilæ & pelvis, quoties voluerit evigilaſſe: & nocte dimidiata ſemper exurgentem Mercurio occultè ſupplicaſſe, ut à quo motum mentis ſuſcitari perſuaſum habuerit. Quantò nos ad veri Dei cultum & venerationem æquius eſt, manè ſtratis noſtris excitari, cum ille Apoſtata tàm vigilans fuerit in falſo & commentitio ſuo numine adorando? Quam quidem ad rem religioſiſſimus & ſapientiſſimus rex David ſuo exemplo nobis præivit: qui, ut multa in Pſalmis ejus loca oſtendunt, de nocte ad divinas laudes decantandas conſurgere & hymnis ſuis auroræ exortum prævenire ſolebat. Sic de Friderico Ænobarbo teſtantur hiſtorici, hunc Imperatorem in more habuiſſe

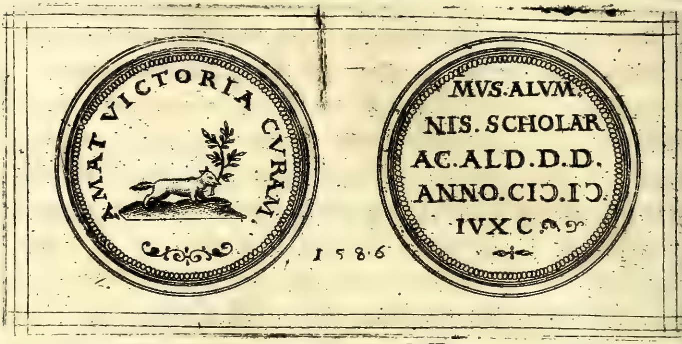
„ primo lucis in ortu
„ Ad matutinos divinæ laudis honores
„ Strenua neglecto protollere membra cubili,
„ Omnibus in caſtris pingues efflantibus auras
„ Et matutinæ preſſis torpore quietis.

Sic enim ſcribit ejus præco laudum Guntherus, poëta ſuæ ætatis princeps, lib.9. Ligurini. Deinde nec agricolæ nec opifices, nec mercatores, nec ulli œconomi ſomno nimium indulgentes paupertatem effugere poſſunt, multo minus divites fieri. Ideo Salomon Proverb.20. ſapienter inquit: Noli diligere ſomnum, ne te egeſtas opprimat: Aperi oculos & ſaturaberis panibus. Hæc ſunt, quæ pro mei ingenij tenuitate ad explicandum propoſitum ſymbolum de excubijs gruum afferre potui, quæ ut omnes quotquot adſint, boni conſulant, ex animo precor.

DIXI.

ORA-

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA à DANIELE à CORALECK, Bohemo.

SUnt in tertia claſſe inter meos jucundiſſimos commilitones non pauci adoleſcentes, qui me & ingenii acumine, & eruditionis copiâ, & memoriæ felicitate, & orationis ſuavitate longè ſuperant, quibus hæ dicendi partes rectius quàm mihi à præceptoribus potuiſſent commendari. Sed quia Magnifico Rectori, & reliquis Dominis præceptoribus ita viſum eſt, ut ego in hac corona eruditiſſimorum virorum, atque ingenioſiſſimorum adoleſcentum audirer, eorum paterno mandato modeſtè parebo, ſive ab eis judicio hic honor mihi ſit delatus, ſive benevolentiâ, ſive quod magis credo, favore quodam patriæ meæ dulciſſimæ Bohemiæ. Sed ne exordij prolixitate huic ſplendidiſſimo auditorio ſim moleſtus, ad explicationem ſymboli propoſiti propero.

Ariſtoteles, Plinius, aliiq́; non contemnendi autores ſcribunt, muſtelam, quæ Græcis eſt γάλη, herbam rutam comedere, antequam pugnam ineat cum ſerpente naturali ſuo hoſte, eumq́; victum & occiſum devoret. Odorem enim rutæ eſſe infeſtum ſerpenti, & ſimul eſſe remedium ad depellendum venenum devorati ſerpentis, atque ita muſtelam non temerè ad periculoſum certamen accedere, ſed ſe ad id prius magnâ curâ præparare. Genus igitur animalis, cujus imaginem inſculptam habet hoc argenteum præmium, quo ab Ampliſſ. Dominis Scholarchis diſcipuli tertiæ claſſis honorantur ac donantur, puto eſſe muſtelam: id verò, quod hoc animal ore tenet ac comedit, eſſe

ramulum

ramulum rutæ, præſertim cum his imaginibus hæc verba aſſcribantur, AMAT VICTORIA CURAM. *Hujus igitur numiſmatis & imaginibus & verbis Ampliſſimi Domini Scholarchæ pro ſua ſumma prudentia, totum cœtum ſcholaſticum monere volunt, ſine curâ & vigilantiâ, ſine laboribus & ſudoribus, ſine moleſtiis & difficultatibus nemini mortalium glorioſam victoriam contingere. Nam etſi Deus principalis cauſſa eſt omnium victoriarum, ut Proverb. 21. dicitur: Equus paratur ad diem belli, ſed à Domino eſt victoria: tamen idem ad victoriam comparandam etiam vult humanam diligentiam accedere, ut antiqui poëtæ Æſchyli dictum teſtatur:*

ἀλλ' ὅταν
Σπεύδῃ τις αὐτὸς, καὶ θεὸς συνάπτεται.

Sed cum aliquis ipſe feſtinaverit, etiam Deus ſimul manus admovet. Ejusdem poëtæ eſt & hoc·

Φιλεῖ δε τῷ κάμνοντι συσπεύδειν θεός.

Solet autem unà cum eo, qui laborat, feſtinare Deus. Ut alia exempla quæ ſunt innumerabilia omittam, quantis vigilijs, quantis laboribus & periculis victorias adeptus eſt Alexander Magnus? de quo Q. Curtius lib. 4. ſic inquit: Sed nec ſomnum capere, nec quietem pati poterat. Modò è jugo montis aciem in dextrum Perſarum cornu dimittere agitabat, modò recta fronte concurrere hoſti, interdum hæſitare, an potiùs lævum torqueret agmen. Ibidem ipſe Alexander ad ducem ſuum Parmenionem inquit: Credis ne me prius ſomnum capere poſſe, quàm exonerarim animum ſolicitudine, quæ quietem morabatur? Sed omiſſis his victorijs bellicis, & cruentis, quæ nullis victoribus ſine ſumma cura contingunt, dicamus breviter de victorijs philoſophicis ſeu ſcholaſticis. Nam & noſtrum genus vitæ militia eſt quædam, in qua nemo ſine cura, ſine vigilantiâ, ſine laboribus, victoriam adipiſcetur. Occupant mentes humanas maximæ tenebræ, innumerabilesq; errores illam tanquàm hoſtes obſident. Hæ ingentes tenebræ, hi errores eijci non poſſunt, neque notitiæ & ſcientiæ introduci, ſine maximis vigilijs & ſtudijs. Quis enim unquam unam, vel de minoribus diſciplinis ſine labore didicit? Quis ſine acerrimo ſtudio è ſermone hoſtes barbariſmos, & ſolæciſmos eijcit, ſibiq; proprietatem & puritatem orationis comparat? Quis ſine maxima exercitatione tenebras ἀσυλλογίστας *ex animo ſuo expellit, in eoq; lumen rectè ratiocinandi accendit? Quis ſine ſummis laboribus abjecta puerili infantia, vel*

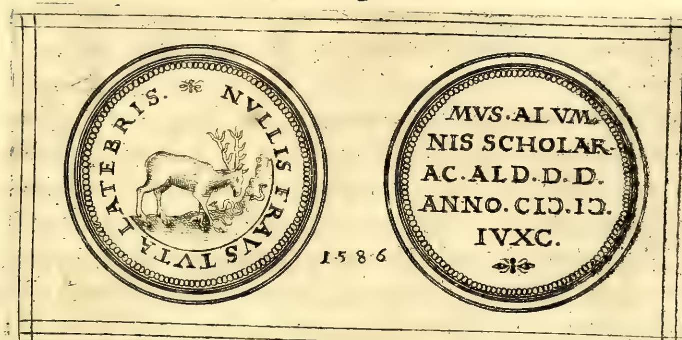
mediocrem dicendi facultatem poteſt comparare? Jam, ut reliquas liberales artes taceam, quarum finis præcipuus eſt actio, quantum malarum inclinationum, cupiditatum & vitiorum hæret in animis humanis? Quàm multi pravi affectus occupant humana corda? Quis verum odium horum multiplicium vitiorum, & ardentem amorem contrariarum virtutum induere ſine perpetua vigilantia poteſt? Certè ſeipſum vincere longè difficilius eſt, quàm ſuperare externos hoſtes. Nam Alexander Magnus armis quàm plurimas gentes domare potuit: hoſtes domeſticos, qui animum ejus poſſidebant, vincere non potuit, ſed ab eis victus eſt turpiſſimè, eorumq́ mancipium fuit miſerrimum. Intemperantiæ enim, libidinibus, iræ & ſuperbiæ inhoneſtiſſimè ſuccubuit. Quare Proverb. cap. 16. ſapientiſſimus rex Salomon rectè inquit: Melior eſt tardus ad iram, quàm fortis, & qui dominatur ſpiritui, quàm qui capit civitatem. Quod dictum etiam ad alias pravas animorum cupiditates transferri poteſt.

Quoties igitur jucundiſſimi commilitones, hoc argenteum numiſma in manus ſumemus, in eoq́ expreſſam imaginem muſtelæ cum ruta aſpiciemus, & verba addita Amat victoria curam, *legemus; toties ab hujus donativi auctoribus, viris ſapientiſſimis, nos moneri cogitemus, ut nos omni genere philoſophicorum armorum præparemus, atque inſtruamus ad ſuſtinenda quotidiana certamina cum denſiſſimis mentium tenebris, cum indomitis animorum cupiditatibus, cum pravis cordium affectibus, ut cum his domeſticis hoſtibus fortiter pugnantes ſuperiores evadamus, & optatam victoriam cum laude obtineamus.*

DIXI.

ORA-

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à CHRISTOPHORO HERDESIANO, Noribergenſi.

NOs adoleſcentes qui ex quarta claſſe, ad ſuperiorem transferimur, ſpectamus cum voluptate atque admiratione imagines cervi & ſerpentis, inſculptas argenteo numiſmati, quod nobis ad puerilia noſtra ſtudia excitanda Ampliſſimi Domini Scholarchæ liberaliter donarunt. Imaginibus legimus hæc verba addita: *NULLIS FRAUS TUTA LATEBRIS.* Non eſt dubiū, quin graviſſimā de moribus admonitionem contineant hæ imagines, & ipſum hemiſtichiū, Nullis fraus tuta latebris. *De hoc igitur ſymbolo juſſu Magnif. Domini Rectoris in hoc ſplendidiſſimo atque ornatiſſimo conſeſſu ſummorum virorum, præceptorum, hoſpitum & commilitonum, pauca afferam, & quidem vulgaria. Nam ætas puerilis, ingenium inexercitatum, infirma memoria, mihi obſtant, quo minus multa, & eruditorum auribus digna afferre queam.*

Cervus, ſecundum Plinium, animal eſt valde ſimplex, & omnium rerum miraculo ſtupens, in tantùm, ut equo aut bucula propius accedente, hominem juxtà venantem non cernat: aut ſi cernit, arcum ipſum ſagittasq́; miretur, atque in hac admiratione rerum oblatarum, propriam ſalutem quodammodo negligat. Habet tamen idem animal in hac ſimplicitate ſua

prudentiam. Nam ita aſſuefieri poteſt, ut ſermonem hominum intelligat, ut in hiſtoriis proditur, & ſuorum morborum & periculorum novit & quærit idonea remedia & auxilia.

Contra verò ſerpens animal eſt callidiſſimum, ſicut notum eſt ex hiſtoriâ lapſus primorum parentum. Et Chriſtus ipſe ſerpentum calliditatem celebrat, cum inquit: Eſtote ſimplices ut columbæ, & callidi, ut ſerpentes. Jam inter cervum feram ſimplicem, & ſerpentem animal callidiſſimum, nativum & implacabile eſt quoddam odium, ſicut ex diametro ſecum pugnant ſimplicitas & calliditas, ſalubritas & venenum. Fit ex hoc nativo odio, ut cervus, cum id naturali inſtinctu opus eſſe ſentit, ſerpentem magnâ curâ venetur. Nam cum cervus ſentit vel obſcurationem viſus, vel abundantiam humorum, vel infirmitatem quandam ex ſenectute, vel morſum vermium, qui in ventre ſuo naſcuntur, & ad fauces aſcendunt: intelligit ſe ex his malis liberari poſſe eſu venenati ſerpentis. Itaque non quieſcit, ſed circumcurrit, quærẽs ſerpentem. Cujus veſtigia cum videt, per ea lætus ducitur ad latebras ſerpentis: ad quas cum pervenit, ſpiritu narium ex cubili ſuo extrahit ſerpentem, eumq́ fruſtra ſecum pugnantem dilacerat ac devorat, eſuq́ ejus ſuis malis medetur:

Atque ita ſimplicitas fit victrix calliditatis,
Naturæque venenatæ natura ſalubris.

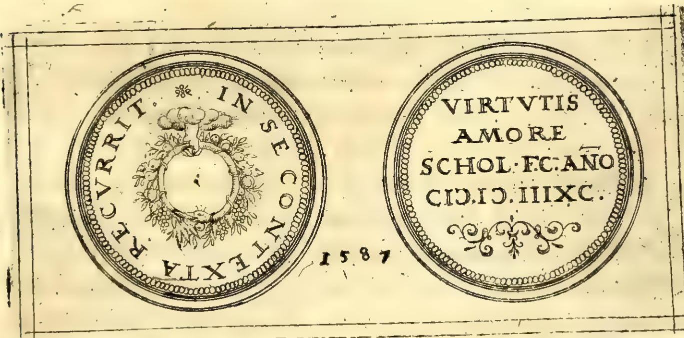
Ex hoc igitur mutuo cervorum & ſerpentum odio & pugna procul dubio ſumtæ ſunt imagines numiſmati noſtro impreſſæ, quas explicant verba addita: Nullis fraus tuta latebris. *Quo dicto monemur, ut ab ineunte ætate nos ad ſimplicem veritatem aſſuefaciamus, ab omni fraude proximo noxia abſtineamus, cum certò ſciamus, Deum & videre fraudem, etiamſi infinitis latebris occultetur, & eam in lucem protractam tandem ſeverè punire: juxta dicta: Cernit Deus omnia vindex. Et Pſal. 57. Utiq́ eſt Deus, judicans homines in terra. Et Pſal. 61. Tu reddis unicuiq́ juxta opera ſua.* D I X I.

PANE-

XI. PANEGYRIS, ANNI 1587.

SUB RECTORATU D. JOHANNIS BUSENREUT, J.U.D.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à MICHAELE PICCARTO, Noribergenſi.

QVanquam & mihi rem tàm arduam atq; difficilem Rector Magnifice mandaveris, ut ob ingenij doctrinæq; meæ tenuitatem ſatis commodè à me explicari non queat: tamen ne autoritati tuæ refragari videar: quid de illa ſentiam, quàm breviſſimè licebit dicere, conabor. Rogo Auditores, ut, qui cum autoritate adſunt, bonâ cum veniâ etiam me audiant: qui verò condiſcipuli mei ſunt, eam mihi hoc tempore benevolentiam præſtent, quam ijs, qui ante me dixerunt, alijs temporibus præſtiterunt: quamq; à me ſibi exhiberi volent, cum in hunc locum ad dicendum aliquando pervenerint. In brabeo ad explicandum mihi tributo, expreſ-

ſa eſt imago ſerpentis, caudam ori ſic inſerentis, ut circulum repræſentet. Huic adjuncta eſt corona varijs floribus & fructibus exornata. In ejus ambitu inſcriptum eſt hoc Emblema : IN SE CONTEXTA RECURRIT. *Quod attinet ad ſerpentem : Hieroglyphici ejus imagine annum pingere ſolebant. Teſtis eſt Horapollo libr. 1. de ſacris Ægyptiorum literis. Sol enim, qui anni menſura eſt, à primo puncto arietis per reliqua ſigna progreſſus, ad idem punctum redit : ac priore anno confecto novum inchoat. Hinc apud Latinos annus (ut Grammatici docent) quaſi annulus dictus eſt : quod in ſe redeat. Unde & illud :*

Quique in ſe ſua per veſtigia volvitur annus. *Ab Homero* περιπλόμενος ἐνιαυτὸς *appellatur, quaſi* ἰὼν εἰς ἑαυτόν. *Id eſt, revolutis vicibus in ſe incurrens. Deinde hanc cauſſam addunt, quod quemadmodum anguis tacitè proſerpit abſq; ſtrepitu : ita annus quoque tacitè, & nobis vix animadvertentibus, præterlabitur. Unde illud Poëtæ:*

Tempora labuntur tacitisque ſeneſcimus annis.

Item : Labitur occultè fallitque volubilis ætas,
Et nihil eſt annis velocius. *Conſimili ratione, corona quoque intextiq; floſculi, fruges fructusq;, annum ejusq; partes, continua quadam ac perpetua ſucceſſione copulatas, notat atque deſignat. Nam ut Poëta canit :*

Ver placidum vario nectit de flore coronas,
Spicea ſerta gerit calidiſſima ſolibus æſtas,
Temporaque autumni cingunt tua Bacche racemis,
Triſtis hiems montes niveo velamine veſtit.

Verùm hoc Emblema non ad annum duntaxat, quem Sol metitur, verum etiam ad res quasvis corporatas, ſcitè referri & accommodari poteſt. Etenim ſi oculis ſublatis mundum æthereum contempleris, non Solis tantum, ſed reliquarum etiam ſtellarum atque adeo totius cœli, certas ſtatasq; converſiones animadvertes : atque idcirco, ut Solaris, ſic Lunaris, Mercurialis, Venereus, Martius, Dialis, Saturnius, ſtelliferi orbis annus, non ineptè appellari poſſit. Si deinde oculis dejectis, hunc telluris globum contueamur : nonne ubiq; miras viciſſitudines, commutationesq; notare ac deprehendere licet? nihil fidum, firmum ac ſtabile permanet : omnia ſunt mutationibus obnoxia. Et qualia Plato in Timæo ſcripſit, ſemper fieri eſſe nunquam. Habet hoc materia illa, unde res omnes conſtant, quam veluti magnam rerum matrem, cœ-

leſtis vis

leſtis vis ad continuos partus excitat. Inde quatuor illa corporũ elementa ſurſum ac deorſum cõmeant, & conſtanti viciſſitudine generantur & generant. Inde omnis generis animantes, homines, quadrupedes, aves, piſces, ſtirpes, metalla, cæteræq́; res, quas benigniſſima terra ex ſeſe fundit. Quarũ omniũ certæ veluti ætates ſunt conſtitutæ, ut naſcantur, adoleſcant, conſeneſcant, tandemq́; certis temporum intervallis intereant. Maria in terras, terræq́; viciſſim in maria commutantur.

„ Vidi ego quod fuerat quondam ſolidiſſima tellus
„ Eſſe fretum: vidi factas ex æquore terras.

Hinc aridi alvei, quæ flumina fuerant: hinc perennes fluvij, quæ cultæ fuerunt aratæq́; terræ. Hinc quemadmodum annus in quatuor partes naturali viciſſitudine diſtinctus eſt: ita univerſus mundus elementaris, ſuas quoque hiemes & æſtates habet: quarum illæ aquarum inundationes & colluviones efficiant: hæ verò contra ſuſcitent exuſtiones, & incendia terrarum. Sic quoque primus ille generis humani propagator Adamus (ut Joſephus in antiquitatum libris teſtatur) prædixerat duplicem labem terrarum, vaſtitatemq́; venturam: alteram inundationibus aquarum: alteram ignium flammarumq́; ardoribus. Quod idem ſacris literis teſtatum conſignatumq́; eſt. Rectè igitur ac ſummatim Ovidius hanc rerum naturalium viciſſitudinem perſtringit ac concludit, ad hunc modum:

„ Nec ſpecies ſua cuique manet, rerumq́; novatrix
„ Ex aliis alias reddit natura figuras,
„ Nec perit in toto quicquam, mihi credite, mundo:
„ Sed variat, faciemq́ue novat: naſciq́ue vocatur,
„ Incipere eſſe aliud, quàm quod fuit ante moriq́ue,
„ Deſinere illud idem, cum ſint huc forſitan illa,
„ Hæc translata illuc, ſumma tamen omnia conſtant.

Neque verò ad res naturales tantùm hæc conditio pertinet: ſed hominum quoque opera attingit, mores, conſuetudines, leges, artes, linguas, aliasq́; res cunctas: quæ ab arte naturam imitante, ortum duxerunt: Cum oriantur aliæ: aliæ verò occidant: quæq́; modo floruerunt, nunc obſoleſcant: atque adeo quarum admirabilis eſt ἀνακύκλωσις, *ut Polybij verbo utar.*

Hinc rectè Cornelius Tacitus ſcripſit, rebus cunctis ineſſe quendam velut orbem: quemadmodum temporum vices; ita morum verti. Quin etiam

imperia

imperia & Reſpublicæ ſuas habent periodos, ut divinus philoſophus Plato, & naturæ genius Ariſtoteles teſtantur.

Quemadmodum enim hominum corpora alia externa vi deijciuntur & pervertuntur: alia inteſtina humorum diſſenſione intereunt: alia naturali confecta ſenio contabeſcunt: Ita Rerumpub. aliæ hoſtilibus armis afflictæ concidunt: aliæ domeſtico ſeditionis morbo conſumuntur: aliæ vetuſtatis vitio dilabuntur. Id quod tum aliæ multæ, tum inprimis Athenienſium & Romanorum Reſpublicæ olim florentiſſimæ teſtantur.

Quæ cum ſe ita habeant, nemo eſt, qui non intelligat atque perſpiciat, omnibus rebus corporatis viciſſitudinem, id eſt, metamorphoſin quandam viciſſim recurrentem ineſſe. Cæterum iſthæc omnium corporatarum converſio ac viciſſitudo rerum non temerè ac fortuitò evenit: ſed divino numine regitur: Et quamdiu æterna mens, quæ ſola immobilis eſt, illam conſiſtere volet, conſervatur. Itaque in numiſmate noſtro, manus ſerpentem & coronam complexa ineſt: qua ſummi opificis vis præpotens & infinita providentia, res univerſas, ſummas & imas, longè lateq́ue fovens atq́ue gubernans, ſignificatur.

Hæc habui Auditores optimi, quæ ad Emblematis noſtri explicationem ſuccurrebant. Quo cum admoneamur, non modò ſingulorum hominum, ſed univerſi hominum generis, itemq́ue cæli & terrarum certos interitus & occaſus, ratis temporum ſpaciis definitos eſſe: Omninò nobis elaborandum eſt, ut prudenter, juſtè, fortiter, moderateq́ue vivamus: donec tandem accitu ſummi, maximiq́ue Principis, ex hac mortali miſeraq́ue vita evocati, ad cæleſtium animorum cœtum aggregemur, atque corona contexta ſempiternisq́ue ſeculorum ætatibus in ſe recurrente donemur.

DIXI.

ORA-

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à JOHANNE WELSER, Patric. Noriberg.

IN voluntate & juſſu Magnifici Domini Rectoris penitus acquieſcere, legibus cum jubeamur omnes: meum etiam eſt illius nequaquam detrectare imperium. Ordine igitur juſſus dicere, cum ea, quam ætas hæc mea fert, cogitatione & modeſtia quod ſentio in medium proferam, certa ſpe fretus, probatum iri hanc meam obedientiam, & conatum tenuem bonis omnibus. Quibus utique conſtat, in univerſum hujus, quam nunc ago ætatis, cogitationem exquiſitam eſſe nullam. In altera numiſmatis noſtri facie expreſſa continetur imago ciconiæ, quæ ex paſtu reverſa corpus in aëre librans, inſidentis nido pulli roſtro hianti ſerpentem indit: cum hac ἐπιγραφῇ, PIETAS TUTISSIMA VIRTUS. *Habet hæc avis ex teſtimonio graviſſimorum ſcriptorum, multarum virtutum in ſe ſimulacra plurima. Caſtitatis namque amantiſſimam in violantem conjugij leges ſeveriſſimè animadvertere exemplis probat ex veteribus Ælianus: ex neotericis Aventinus & alij. Quod nidos eoſdem repetant, & ſtato tempore abeant atque revertantur, certo conſtantiæ ſigno, aſſerit Plinius. Vitæ verò innocentiam tantùm honoris conciliaſſe olim in Theſſalia ciconijs ſcribit idem Plinius, ut eadem pœna in eum qui hominem & qui ciconiam interfeciſſet, fuerit conſtituta. Quid dicam de gratitudine in hoſpites ſuos? quid de parentum in ſobolem amore, cura & proſpectione? quorum inſignia exempla*

recenſet Ælianus, libro de animalib. 8. Atqui horum aliqua cum alijs volucribus ciconiæ forſan habent communia: aliqua unius autoris ſuffulta teſtimonio, vel fabuloſa vel ſaltem toti ciconiarum generi minus propria videri poſſunt. De pietate in parentes audiamus: quæ in hac ave veteribus eò uſque placuiſſe ſcribitur, ut in ſceptris regiis juſtitiæ ſymbolum ciconia ſculpi ſolita fuerit. Hanc pietatem Ariſtophanes in avibus his verbis protulit.

> Ἀλλ᾽ ἔστιν ἡμῖν τοῖσιν ὄρνισιν νόμος
> Παλαιὸς ἐν ταῖς τῶν πελαργῶν κύρβεσιν:
> Επὴν ὁ πατὴρ ὁ πέλαργος ἐκπετησίμους
> Πάντας ποιήσῃ τοὺς πελαργιδεῖς τρέφων,
> Δεῖ τοὺς νεοττοὺς τὸν πατέρα πάλιν τρέφειν.

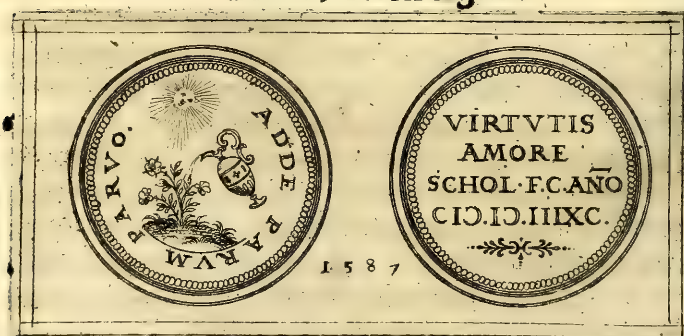
Rei veritatem, non tantùm à prophanis dependere, ſed linguæ ſanctæ affirmant approbari etymo: quæ, ut audio, ciconiam Chaſidhàh appellat, à pietate, & eximia in parentes miſericordia, ut quæ ſenio confectis, infantiæ ſuæ vices rependens θρεπτήρια *exhibeat, non nutricatione & defenſione ſola, ſed etiam ſubvolatum geſtione in propriis humeris. Græci eam, quam de nobis optimè meritis tempeſtivè referimus gratiam, τῆς ἀντιπελαργίας voce per ſimilitudinem à ciconiis, quæ ipſis ſunt* πέλαργοι, *ſumta, expreſſerunt: actum ipſum* ἀντιπελαργεῖν *nominantes. Et quis, quod jam dixi, in controverſiam vocabit, unanimi conſenſu à veraciſſimis rerum naturalium ſcriptoribus conſignatum, ab Ampliſſimis & Clariſſimis Dominis Scholarchis, noſtris nutritiis, ad cogitandum propoſitum? Hi commonefacturi de officio noſtro nos ætatis paulò provectioris,* Pietatem *nobis ante oculos ponunt, quæ eſt ſecundum Cornelium Severum* tutiſſima virtus. *Et verè tutiſſima virtus, quæ ut reliquarum virtutum genitrix, in ſacris literis ſeveriſſimè mandata, ſola promiſſiones habet, tàm præſentis quàm futuri ſeculi. Et propter eventus feliciſſimos, in toto terrarum orbe, maximè una prædicatur. Hæc eſt illa pietas, quæ Philonomum & Calliam, adoleſcentes coætaneos ſervavit tum, cum uterque relictis omnibus opibus, parentes ſuos effætos humeris aſportarunt illæſi, cedentibus flammis, ex Ætna monte eruptione facta, omnia loca complentibus. Hæc eſt illa virtus, cui Pop. Romanus templum* pietatis *exſtruxit, quod miraculo quodam, puerpera ignobilis matrem fame necandam propriis uberibus alere fuerat deprehenſa. Hæc eſt virtus, cujus violatores, non ciconiæ ſed cuculi, apud omnes populos pro infamibus, ſceleratis, execrandis, ſemper habiti fuere.*

fuere. Quod ipſum exemplis Chaami, Noë patri illudentis: Oreſtis Clytemneſtram matrem, Neronis matrem & præceptorem Senecam interficientis: Catilinæ patriam convellentis: & infinitis alijs non difficulter probari poſſet. Ad pietatem igitur virtutem tutiſſimam invitamur, in ciconiis inter beſtias maximè adumbratam, illarum ſimiles ut ſimus, caſtitate, conſtantiâ, vitæ innocentiâ & juſtitia: quæ ſub uno pietatis *vocabulo comprehenduntur. Nulla in homine ætas facilius voluptatum & libidinum illecebris & lenociniis capitur, quàm hæc noſtra à pubertate proxima. Sed nec ulla viciſſim tanta ſentit corporis, animi, vitæ & fortunarum detrimenta ac jacturas, quanta voluptates fœdas ſectantium conditio. At quid Deum ipſum mentem caſtam & in puritatis amantes ſapientiæ ſuæ effundentem dona, gravius offendit, quàm morum pravitas & vitæ turpitudo? Non tàm fumus apes: non tàm fœtor columbas, quàm animus libidinoſus Deum fugat.*

Ab omni igitur ſcurrilitate alieni, ô mei commilitones, ciconiarum imitatores facti: munditiâ, probitate, pudore, & temperantiâ, quibus univerſis adoleſcentum mores contineri didicimus, nihil amabilius, nihil pulchrius arbitrabimur. Ut autem intra verecundiæ metas adoleſcentibus nobis conſiſtendum eſt: ita quod in ciconiis umbra virtutis, prædicari audimus: conſtantiæ laudem non modo affectabimus, ſed mordicus arreptam, fideliter retinendo tuebimur. Quod ſuo fit tempore, ſuo loco, juſto ordine, nec intempeſtivè, turbulenter, confusè, laudem meretur, nunquam infrugiferum, nunquam moleſtum. Tantum enim abeſt, ut qui ita agit cuiquam offundat moleſtiam, ut dediſſe potius, quàm beneficium accepiſſe ab omnibus judicetur. Verum ad hæc accedat, neceſſe eſt, Pietas tutiſſima virtus, *quæ ϛοργῇ φυσικῇ ſtimulos ſubiiciente, in hoc tota incumbat, ut in noſtros omninò tales non videri ſed eſſe velimus: quales noſtros quandoque in nos futuros ſperamus, erga nos verò dum gigneremur, noſtros fuiſſe proprio ſcimus teſtimonio. Quantum amoris, quantum reverentiæ debeamus patriæ & parentibus, ingenuæ mentes facilè vident, profitentur libenter. Patria certè divinum quoddam naſcentibus nobis præbuit hoſpitium: in quo florentibus pietatis ſinceræ exercitiis, honeſtiſſimarum legum conſtitutionibus, laudatiſſimis in omni diſciplinarum genere ſtudiis, in pace & rerum ſummâ tranquillitate viveremus, educaremur, aleremur. Maximis beneficiis devincti ſumus iis, à quibus homines procreati & enutriti vivere cæpimus, quiq́; innumerabiles caſus, pericula, tædia atq; moleſtias*

leſtias noſtra cauſſa ſuſtinuerunt. His etiam qui, ut rectè, ut honeſtè vivamus, impensè curant, deq́ noſtra ſalute & incremento, noctes atque dies ſoliciti ſunt, parem cum parentibus deberi gratiam Alexander ille Magnus affirmabat, utrisq; vero parem referri poſſe Ariſtoteles negabat. Hinc, quid ſingulis debeamus, quoties in noſtro numiſmate ciconiam intuebimur (intuebimur autem quotidie) piè & diligenter cogitabimus, & pietati in omnes ſtudebimus. Sed in primis erga Ampliſſimum Senatum Noricum, & Dominos Scholarchas, Dominos noſtros benigniſſimos, qui non fictâ ſed vivâ imagine Eccleſiæ matri ſeneſcenti ſuis humeris exceptæ grata ſimul præſtant ἀντιθρεπτήρια: *& ſimul pullos ſuos, id eſt, ſcholas, & præcipuè hanc Academiam Altorphinam, aſſidua pietate fovent & mirificè tuentur. In univerſum verò nos omnes cavebimus, ne in nos meritò illud Theocriteum dici poſſit:* ἴδ' ἁ χάρις ἐς τί ποθέρπει. Θρέψαι καὶ λυκιδεῖς, θρέψαι κύνας ὥς τυ φάγωντι. *DIXI.*

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA AB ELIA BOHEMO, Noribergenſi.

VIde quid exigas, Magnifice Domine Rector, & à quo? atque ita vide, ne aquam è pumice poſtulare videare. Idem enim ego, quod commilito meus excuſationis loco attulit, afferre commodè poſſum. Sculpturam ac Emblema numiſmatis hujus (quod nos pridiani Muſarum tyrunculi congiarij nomine beneficio D D. Ampliſſimorum Scholarcharum à te accepimus) enodare me jubes. Atque hoc eſt ab aſino lanam, à me explicationem ſymboli iſtius poſcere. Putas me in ſacris Ægyptiorum ſcho-

rum ſcholis Hieroglyphicis imbutum eſſe literis? minimè verò. Exiſtimas me Apollinis mentem tenere? nullatenus. Proinde Davus ſum, non Oedipus, atque gryphis & ænigmatibus hujuscemodi minimè laceſſendus. Quid igitur faciam? Donativum hoc, inſigne ſedulitatis atque diligentiæ meæ teſtimonium abiiciam? non faciam. Quin potius myſterij hujus divinationem, diligentiâ quanta potero aggrediar: ut ſi non vatem, Saulum inter vates ſaltem egiſſe videar. Video congium anguſtiſſimo præditum oſculo (liceat mihi hanc vocem pace Grammaticorum in germana ipſius ſignificatione ponere) Video aquam ex ipſo, non impetu ruentem, ſed modicè ſtillantem, cùm tamen liquoris pleniſſimum ſit. Video herbulæ nunc primum natæ, tenerrimos floſculos huic leni ſtillicidio, ne ardore Phœbi, quem eminus radios ſuos huc projectantem conſpicio, marceſcant atque in nihilum reducantur, ſubjectos. Video denique circulum, quo hæc omnia includuntur, è majuſculis literularum notis concinnatum. Quarum, niſi me lumina fallunt, ſententia hæc eſt: ADDE PARUM PARVO. *Quis mihi jam acumen mentis ad hæc penitus perſpicienda ſuppeditabit? quis ingenium atque judicium ad hæc rectè enucleanda ſufficiet? Certè ducis hic maximè indigeo: Tentemus tamen: audentes quippe adjuvat ipſe Deus. Libet hic paulum cornicari, rhetoricari inquam, atque per* ὕστερον πρότερον *ab extremo initium facere. Inſcriptionem, inquam, aggredi placet, atque in hunc modum complere.*

Adde parum parvo, parvo ſuperadde puſillum:
Fiet & hoc magnum, ſic creſcit copia rerum.

Nihil minus ſanè, non rectè collineavi. Quid ſi ſic:

Adde parum parvo, quàm plurima confer in unum.
E parvo tandem magnus acervus erit.

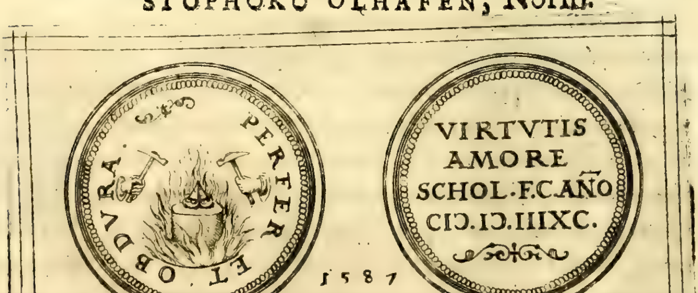
Nequicquam: nondum ſcopum attigi. Quid ſi ſic.

Adde parum parvo: teneras non obrue mentes:
Parva doce parvum, pro modulo ingenii.

Videor me jam rem acu tetigiſſe atque verum ſententiæ ſenſum elicuiſſe? ipſe quidem certè affirmare non poſſum: Quintiliano tamen duce hac in parte uſus ſum: Sic enim ille: (qui ſanè locus non ſolum hoc Emblema, ſed & picturam ipſius ad unguem enodare videtur.) Sicut vaſcula, inquit, anguſti orificii, ſuperfuſam humoris copiam, reſpuunt & effundunt: ſenſim autem paulatimq́ influentem & inſtillatum liquorem recipiunt, receptumq́

fideliter continent : Ita animi puerorum anguſti, & majorum adhuc incapaces, nimia doctrinarum præceptionumq́ copia fatigantur & obruuntur : paucis autem & brevibus præceptis ſenſim paulatimq́ implentur. Hactenus Fabius. Invertamus jam licet hanc clariſſimi oratoris ſimilitudinem, atque ad hoc noſtrum accommodemus negotium. Planta nuperrimè enata, quæque demum germen ſuum emittit, ſi largifluo imbre irrigetur, aut nimio ab hortulano ſuffundatur humore, celerrimè certè intermorietur: Terra namq́ copioſo humore diffluens radicem deſerit, unde planta primum germinans, ſucco & fulcro externo ſimul deſtituta, ante ætatem concidit : At ſi eadem leni & exiguo modicè humectetur liquore, ſubinde irrigata atq́ vivificata, in altiſſimum excreſcet fruticem, ad ſummam deveniet perfectionem. Ita profectò comparatum eſt, cum animis puerorum: ſi enim pari ac non abſimili in inſtillandis animis eorum præceptis, utatur præceptor ratione, nonne parum parvo ac tenello ingenio addendo id efficiet, ut cum ingenii & ætatis vigore eruditio atque prudentia vigeat, atque magis magisq́ roboretur? Et quemadmodum herba nunc primum nata, aſſiduis ſolis fervoribus uſta, nec ullo latice vivida reddita, è veſtigio flacceſcit atq́ interit : ſic adoleſcens turpi atque ignavo ocio æſtuans torpeſcensq́ omnem vim ingenij, totam mentis aciem, univerſum animi vigorem, intra breve tempus ſenſim deficere, miſerrimè extingui, fœdiſſimè enecari ſentiet. DIXI.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à JOHANNE-CHRISTOPHORO ÖLHAFEN, Norib.

GRave eſt admodum & perdifficile R.Magn. quod demandatur mihi: mihi inquam, aduleſcentulo rerum adhuc imperito, inq́; Muſarum caſtra vix ingreſſo. Hujusmodi enim antiquorum præclara inventa, ut Emblemata & alia ingenioſè excogitata dextrè explicare, & quò decet rectè accommodare, non eſt cujusvis: ſed eorum tantum, qui & ingenio valent, & rerum uſu in vita ſunt inſtructi. Verum ne petitioni Magnificentiæ tuæ ad me delatæ adverſari ineptè videar: adferam paucis ea ex ſuggeſtione aliorum non prorſus contemnenda, quæ in mentem veniunt. Quod dum facio, benignè me audiri reverenter peto. In numiſmate noſtro adamas conſpicitur ignis flammæ ardenti impoſitus: ſed integer, illæſus atque inviolatus. Mallei item duo, deſuper ictum minantes, & per vices quaſi eundem iterantes, cum epigrammate: PERFER ET OBDURA. Quæ pictura procul dubio haud temerè conficta, ſi divinare licet, hoc potiſſimum innuere videtur: Quod ut adamas lapis omnium pretioſiſſimus, nec igni, nec ferro, nec ulli violentiæ cedit, niſi ſanguis hircinus recens adhuc & calidus adhibeatur, quo tandem mirando modo frangi atque atteri paulatim ſcribitur, autore Plinio: Ita ingenium humanum, præcellens quidem, ac multiplici rerum cognitione ab opifice initio inſtructum, per lapſum demum adeo ſtupidum, diſtortum, indomitum, atque intractabile evaſit: ut niſi doctrina & inſtitutionis liberalioris quaſi ſucco, ejusq́; vi admirabili, per præceptores tanquam malleos, novo operi ſubinde inſtantes, recens adhuc ſubigatur, dometur & comprimatur, haud unquam miteſcat, vel ad frugem aliquam perveniat: ſed quod dolendum, in deterius potius quotidie vergat ac prolabatur. Qua de re, cùm in ſacris, tum prophanis literis, extant permulta, quæ hujus mali magnitudinem, contumaciam nimirum & duritiem ingenijs noſtris innatam, vehementiſſimè deplorant.

Verùm cum in hoc ipſo morbo, propemodum inſanabili curando mira prudentia, tolerantia & conſtantia requiratur, ut & ipſa inſcriptio notat: Perfer & obdura: facilè inde animadverti poteſt, quantum onus ſuſtineant ij, qui ingenijs puerilibus adeò depravatis, corruptis, & infinitis ignorantiæ tenebris immerſis, denuo inſtaurandis, excitandis, & illuſtrandis incumbunt. Quas item difficultates & moleſtias experiri atque exhaurire neceſſe ſit eos, qui doctrinæ & diſciplinæ ſuccum inſtillari ſibi, eoq́; interveniente immutari, atque ita à feritate, ad humanitatem traduci volunt & cupiunt.

Non

Non enim hæc ingeniorum noſtrorum palingeneſia ita ſe habet, ut uno quaſi momento & ſine ullo negotio ſtatim abſolvatur & perficiatur, quemadmodum aliàs vaſa inania, infundibulorum beneficio ad ſummum citra moram, adimplentur: ſed longius expoſcit temporis ſpacium, induſtriam & laborem, ut felix & ſalutaris tandem exiſtat. Ac licet non habeam, quod dicam de ijs, quæ inſtitutoribus permultum faceſſunt negotij, mirificeq́ eos exercent: de quibus etiam quotidiè conqueruntur, ut de ingeniorum noſtrorum pravitate, ſtupore, tarditate, cum quibus omnibus pijs, tanquàm cum hoſtibus immaniſſimis, perpetuò confictandum eſt, ut aliquo ſaltem modo, hoc genus mali tollant atque emendent: Hoc tamen affirmare non dubito, multis in hac militia conſtitutis, labores, vigilias & difficultates obvias videri planè adamantinas, invictas atq́ inexpugnabiles. Unde non rarò conſequitur, ut hanc omnium præclariſſimam, maximeq́ neceſſariam, & utilem ingenij ſui culturam negligant & reſpuant, eaque prorſus deſerta, ad alia ingenuis hominibus indigna, deſperabundi ſe convertant. Sed malè, imò turpiſſimè: ipſius Emblematis noſtri judicio, quod dicit: Perfer & obdura. *Conſtantia hic firmoq́ animi propoſito opus eſt ei, qui velit emergere, & amiſſum ingenij decus cum laude recuperare. Nullus hic mollitiei aut deſidiæ locus: quod & Poëta Horatius venuſtè exprimit, dicens:*

„ Qui cupit optatam ſtudiis contingere metam.
„ Multa tulit fecitque puer, ſudavit & alſit.
„ Abſtinuit Venere & Baccho, qui Pythia cantat.

Verum quidem eſt, offerri multa, novis literarum tyronibus ſatis moleſta & aſpera: Quæ tamen omnia ita ſunt comparata, ut ſi accedat animi æquitas, ſtudij alacritas, & docentis dexteritas, facilè vinci & ſuperari queant. Non itaque ſtatim deſperemus, aut fugam abjectis armis meditemur, ſed ſubſiſtamus potius fortiter, & conſtanter pugnemus, ſpe nimirum victoriæ tandem obtinendæ: imitantes malè affectos, qui ſæpe ſanitatis, tanquam omniũ pretioſiſſimi boni, recuperandæ cauſſa, pharmaca etiam amarulentiora à medicis porrecta aſſumere non recuſant. Socrates ipſe hac in parte non parum difficultatis ſenſit, utpotè qui naturâ tardus & ſtupidus fuit: nihilominus tamen per aſſiduitatem ſtudij & laboris diligentiam ingenium ejus ita ſubactum, compreſſum atque edomitum fuit, ut ſapientiſſimus etiam oraculi teſtimonio evaderet. Sic de alijs compluribus ſcribitur, quos brevitatis cauſſa omit-

omitto. Hoc itaque ſtatuamus, omnia adhibitâ curâ animiq; contentione ſedula, abſolvi atque perfici: ſtudio & labore indefeſſo, nihil non obtineri, nec quemquam repertum unquam fuiſſe, qui absq; aliquo conatu, præclarum quid ſit aſſecutus, maximè in ſtudijs, quæ ingenijs noſtris refingendis deſtinata ſunt, quorum radices, ut dicitur, amaræ, fructus verò dulces. Quod dum Proceres academici optimè intelligunt, non modo per præceptores laborantes & ſudantes nobiſcum agunt, ut in cœpto & laborioſo ſtudiorum curriculo ſubinde pergamus, nec ullo nos pacto ab inſtituto dimoveri patiamur; verum ipſi quoq; pro ſua ſingulari prudentia, per ipſa Emblemata, officii nos tacitè commonent, ad diligentem ingenij morumq; cultum capeſſendum, paternè excitant, ad laborum tolerantiam & perpeſſionem, præmiis quoque propoſitis, atque alijs benevolentiæ ſignis auguſtiſſimis, diſcentes nos invitant: Haud dubiè cogitantes, non ſatis eſſe benè cœpiſſe, ſed & perſeverantiâ opus eſſe, ut habet numiſmatis ἐπιγραφή: Perfer & obdura.

Quæ cum ita ſe habeant, & omnia ad pietatis & literaturæ propagationem ac conſervationem, inprimis vero ad ingeniorum noſtrorum accuratam informationem faciant, decet nos hæc & alia de quibus extremo hujus actus loco dicetur, gratis animis agnoſcere. Et quia nobis potiſſimum ſeritur & metitur, omni ſtudio ac conatu eò contendere debemus, ut ipſorum monitis paternis obſequamur, ocium omnium vitiorum fontem fugiamus, labores ad ingenij eruditionem ſuſceptos urgeamus, ne nobis ipſi defuiſſe aliquando videamur: aut malè utendo hoc inſigni & pretioſo bono, ad ingenij culturam & virtutis ſtudium præclarè comparato, alijs improbè nocuiſſe perhibeamur: præſertim cum rebus neceſſariis abundè inſtructi ſimus. Quibus certè omnibus, ſi rectè & legitimè utamur, nihil eſt, quod inclyto Senatui Noricæ Reipublicæ atque ipſis Dominis Scholarchis, Viris Ampliſſimis, nobisq; ſummè colendis accidere poſſit gratius. Horum expectationi de ſchola & nobis hîc ſtudiorum gratia commorantibus conceptæ ſatisfacere, horum voluntati obtemperare, nosq; totos ad eandem accommodare, hiſce denique placere, maximè æquum, pium & laudabile eſt, juxta illud, quod in verſu dicitur:

Principibus placuiſſe viris, non ultima laus eſt.

DIXI.

GRATIARUM ACTIO, RECITATA à MARCO CHRISTOphoro GUGEL, Noriberg.

NIſi patientia veſtra atque humanitas tanta eſſet, Ampliſſimi Domini Scholarchæ, Digniſſime Domine Procancellarie, Prudentiſſimi Senatores, Clariſſimi Domini Doctores & Profeſſores: niſi, inquam, patientia veſtra, tanta eſſet, quanta multis jam annis ab omnibus, qui ex hoc loco dixerunt, perſpecta fuit ac celebrata, Vererer ſanè cum tanta pueritia, hujus loci autoritatem contingere, & in veſtrum dicendi cauſſa conſpectum venire ornatiſſimum. At quia ipſe in hoc actu, veſtram perſpexi virtutem, animumq́ cognovi attentiſſimum: ita me confirmo, ut non dubitem etiam ea, quæ à Magnifico Domino Rectore mihi impoſita ſunt, in veſtra fide religioneq́ deponere. Ille enim pro ea, qua hoc tempore valet, autoritate mihi demandavit; ut pro laudibili hujus Academiæ conſuetudine vobis omnibus & ſingulis, nomine totius Scholæ, gratias agerem, non tantùm pro honorifica hac veſtra præſentiâ, ſed etiam fide, amore ac beneficentiâ, qua multis annis hanc veſtram Academiam complexi eſtis, & adhuc complectimini quotidie. Quod licet me omnibus modis vobis debere fatear, & fatear libenter, quia tamen ob beneficiorum veſtrorum magnitudinem, id grave mihi futurum prævideo, Vos oro atque obteſtor, ut me hac in parte pro veſtra patientia benignè ſublevetis, meq́ pauca de veſtris in hanc adoleſcentiam promeritis, ad ſcholaſticos hoſce, verba facere patiamini. Non enim Vos immodica orationis longitudine detinebo, ſed operam dabo, ut paucis utrumq́ intelligant adoleſcentes, cum quanta à vobis accipiant beneficia quotidie, tum quanta ab illis requiratur erga Vos obſervantia meritorumq́ grata memoria.

Quid igitur eſt adoleſcentes optimi, quo beneficia hujus Magiſtratus, vel ſatis à nobis agnoſci, vel commemorari poſſe exiſtimem? Equidem quò me vertam neſcio: unde incipiam, aut ubi deſinam, vix habeo.

Tanta Dominorum Scholarcharum in vos extat beneficiorum multitudo & copia, ut difficilius ſit hujus orationis exitum invenire, quàm principium. Non enim fieri poteſt, non poteſt, inquam, fieri, ut ea, quæ tot annis, tot

ſumptibus, tot curis, in hanc ſcholam collata ſunt, & adhuc conferuntur quotidie, uno momento, una hora, uno die percenſeri poſſint omnia. Ariſtoteles quidem, in libris Rhetoricis autumat, omnia beneficia, quæ in nos proficiſcuntur ab alijs, vel pertinere ad vitæ ſalutem, vel ad divitias comparandas, vel ad ejusmodi bonum, cujus omnino difficilis ſit acquiſitio. Quam ſententiam ſi ad Scholarchas conferre libet, nihil ſanè erit ex tribus, quod non tribuatur Vobis cumulatiſſimè.

Etenim quid eſt, quod ad vitam noſtram tuendam conſervandamq́ majus contingere poſſit beneficium, quàm literarum communicatio? quàm virtutis doctrinæq́ in vos propagatio? ſine qua nec Reſpub. ſtare, nec Eccleſia gubernari, nec ſocietas hominum conjungi poteſt. Quis enim quæſo leges conderet? quis jura præſcriberet? aut quis de virtutibus, de officijs, de Deo, Deiq́ numine nos doceret? niſi literarum eſſent cultores, niſi ſapientiæ Magiſtri, & naturæ indagatores diligentiſſimi, ſine quibus nec vitam ſervari, nec rectè inſtitui poſſe, manifeſtius opinor eſt, quàm ut demonſtrari operæ pretium videatur. Imò quod majus eſt, nec vita ipſa abſque doctrina vita rectè dici aut nominari poteſt. Id quod vel ſummus Philoſophus affirmare non dubitavit, cum interrogatus eſſet, quid doctus ab indocto differret: præclarè ſanè ac prudenter reſpondit, quod vivus à mortuo, Vitam ſcilicet abſq́ doctrina nec ſuavem, nec beatam eſſe poſſe innuens: ſed morti potius quàm vitæ ſimilem eſſe ducendam.

Quid ergo? inquies, Nemo niſi literatus vivit? cæteriq́ omnes, qui ea, quam tu prædicas doctrina deſtituti ſunt, videntur tibi mortui? Equidem non nego, plurimos vivere, etiam non literatos, non doctos, non eruditos, neque vivere eos tantum dico, ſed etiam ad honores & dignitates ſæpe evehi ampliſſimas: Veruntamen eos, absque aliorum doctrina, unquam vel rectè vivere, vel ad honores aſcendere potuiſſe, id ſanè pernego. Si enim nunquam vel à parentibus ſuis, vel ab alijs, qui ea, quam diſputo, doctrina antecelluerunt, à pueris eſſent imbuti ac educati, quid putas ipſorum vitam diſtare à beluina aut cyclopica victitandi ratione? Nemo profectò naſcitur prudens, nemo gignitur doctus, nemo à parentibus in hanc lucem editur ſapiens, ſed opus eſt diſciplinâ, educatione doctrinæq́ elementis. Quæ ſi non à teneris nobis inſtillentur annis, non vivere tantum nihil juvat, ſed nunquam natum fuiſſe præſtabilius cenſetur. Quamobrem nullum ſanè majus in mundo nobis

præſtari poſſe videtur τῆς σωτηρίας beneficium, quàm liberalis inſtitutio, quàm diſciplinæ conſervatio, doctrinæq́ communio. Quæ cum etiam in hac ſchola, beneficio Senatus Ampliſſimi Norici, auxilio Ampliſſimorum Dominorum Scholarcharum, fidelitate præceptorum, in omni prope diſciplinarum genere, vobis impertiantur quotidie: quis obſecro, eos non vitæ veſtræ propugnatores exiſtimet? quis non parentum loco eos honorandos arbitretur? Illi certè nos parvos in hanc lucem procrearunt; Hi nos doctrina magnos efficere ſtudent. Illi nos rudes, barbaros, ac planè elingues prodiderunt; Hi nos doctrinâ expolire, moribus informare, eloquentiâ facundos reddere laborant; hi nos nobilitate literarum ac rerum peritiâ illuſtres & claros efficere conantur. Quæ ſi conſiderare volumus: quemadmodum nos conſiderare omninò decet, quis eſt obſecro? qui non cum Alexandro Magno fateatur atque exclamet, ſe plus debere his vitæ ducibus, quàm vel ſuis parentibus, quoniam ab illis τὸ εἶναι, ut ſimus, accepimus: ab his verò τὸ εὖ εἶναι, ut benè ſimus, aſſequimur quotidie.

Quod ſi verò quis eſſet Adoleſcentes, quem natura ita barbarum ac ingratum finxiſſet, ut hæc parva æſtimaret, magisq́ ad alterum genus, quod in fortunis augendis ab Ariſtotele proponitur, aſpiraret, is ſic ſtatuat velim: nihil vobis etiam in hoc genere denegari à Scholarchis Ampliſſimis. Quæ enim quæſo fortunæ, quæ opes aut poſſeſſiones, non proficiſcuntur ex literarum ſtudijs? Nonne ex his ſequuntur honores, divitiæ, dignitates, Magiſtratus ampliſſimi? Quid Plato? quid Ariſtoteles? quid Theophraſtus? cæteriq́ philoſophi, non aſſecuti leguntur, apud ſui temporis homines præſtantiſſimos? Quid Demoſthenes, Lyſias, Æſchines, oratores apud Græcos non adepti ſunt liberaliſſimè? Iſocrates pro una oratione à Nicocle Rege centum talenta accepiſſe legitur. Oppianus pro uno quoque ſuorum de Venatione, Piſcatu & Aucupio poëmatum verſu, ſingulos aureos ſtateres dono accepit ab Imperatore Antonino, ut ſumma ad aureorum duas myriades aſcenderit. Quid Cato, Gracchus, Lælius, Galba, Antonius, Cicero, non obtinuerunt apud Romanos? nonne facultatibus abundarunt? nonne gloriâ apud omnes populos viguerunt? nonne ex obſcuris plerique facti ſunt clariſſimi & locupletiſſimi? At quid ego exempla longinqua commemoro? Intuemini quæſo eos, quos plures videtis præſentes viros clariſſimos. Intuemini Profeſſores veſtros, qui profectò nunquam ad tantum honoris faſtigium aſcendiſſent, niſi literarum ſtudia coluiſſent, niſi virtutem amaſſent plurimum, niſi artes & diſciplinas perdidiciſſent

didiciſſent conſtanti animo. Quid igitur putatis de vobis ipſis futurum, ſi diligenter ſtudueritis, ſi præceptores veſtros diligenter colueritis, ſi virtutes literarumq́; ſtudia magni feceritis. Nonne poſt paucos annos hic conſpicietur in aulis principum, ille in comitijs populi, hic in ſenatu, ille in conſeſſu virorũ prudentium, hic in ſuggeſtu, ille in lyceo, hic in foro, ille in cathedra fulgebit clariſſimus? Quæ omnia, dum vobis contingere poſſunt, per hunc Magiſtratum, per hoſce Scholarchas, quis dubitabit, eos non quotidie in vos ea largiri, per quæ, & acquiri poſſint facultates & amplificari copioſiſſimè?

Neque verò neceſſarium duco Adoleſcentes, ut de tertio beneficiorum genere diſſeram pluribus: quod in ijs poſitum videtur rebus, quarum haud facilis eſt acquiſitio. Quid enim difficilius, quàm veritatis ac ſanæ doctrinæ communicatio? quid rarius, quàm fidelis literarum inſtitutio? Teſtantur ſuperiora tempora, quanta difficultas, quanta barbaries fuerit in tradendis artibus, ubi omnia ita fœdè, inquinatè ac ſordidè fuerunt tradita, ut jam uno anno, plus addiſcere liceat adoleſcentibus, quàm olim tota Olympiade, ut jam ſæpè plus ſciat puer ſeptennis quàm olim ſenex grandævus. Quorſum igitur iſta, Adoleſcentes? quorſum recitantur tàm copiosè? nimirum ut intelligatis, quantum viciſſim à vobis requiratur pro tantis meritis. Quibus licet nunquam ſatis reſpondere poſſimus factis, tamen inprimis requiritur gratus animus, grata memoria, grata obſervantia. Immane vitium eſt, ac cum ſcelere conjunctum, ingratitudo. Monſtroſum animal eſt ac dirum portentum homo ingratus, qui non ſolum mortalibus eſt moleſtus, ſed ipſi Deo odioſus. Nihil eſt, quod Deus magis averſetur, quod magis puniat, quàm ingratum animum, beneficiorumq́; oblivionem. Teſtantur id ſacræ literæ, omnium gentium hiſtoriæ, teſtatur etiam noſtra experientia. Quid enim putatis adoleſcentes, aliud fuiſſe cauſſæ, quamobrem Deus ſuperioribus annis, tot nobis ex Senatu Norico eripuerit Scholarchas, viros literatiſſimos, Scholæq́; hujus patronos ſummos, quàm multorum nefandam ingratitudinem. Quamobrem Adoleſcentes expergiſcimini tandem, excutite veternum ingratum, excitate animos veſtros alacres, agnoſcite beneficia, quæ in vos cumulantur indies, amplectimini Senatum, reveremini Scholarchas, colite præceptores, obſecundate legibus, & quod maximum eſt, conſurgite ad preces, veſtraq́; ex animo ſic meis vota jungite.

Tibi æterne Deus, *Pater* Domini noſtri Jeſu Chriſti, *peccavimus,*

tibi ingrati fuimus, tibi pœnas æternas debemus. At quia tu, pro immenſa tua miſericordia, non ſolum conſervas nos adoleſcentes ingratos: ſed das etiam Magiſtratum clementiſſimum, das Doctores, das Profeſſores, das præceptores claſſium, qui ſunt vitæ noſtræ duces, qui erudiant nos in omnibus artibus, qui prohibeant à cunctis vitijs: Tibi uno omnes ore gratias agimus immortales, pro immenſa tua hac clementia, teq́ rogamus ſupplices, ut foveas hunc Magiſtratum, conſerves Scholarchas, gubernes Doctores, ut in vera tui agnitione, non ſolum nos, ſed etiam poſt nos nati erudiri poſſint, per Dominum Jeſum *Filium tuum, Amen.*

Vobis autem Ampliſſimi Domini Scholarchæ, Digniſſime Domine Procancellarie, quibus ſecundum Deum non minus debemus, quàm parentibus noſtris: cæteriq́ qui ex Senatu adeſtis, Viri Prudentiſſimi, Generoſi Barones, Nobiles, & quotquot in hac corona adeſtis, Viri religione, doctrina, virtute excellentiſſimi: vobis inquam, gratias agimus omnes, quod non ſolum honorifica præſentia hunc actum ſcholaſticum decoraſtis benevoli, ſed etiam veſtra autoritate & amplitudine exornaſtis plurimum. Rogamus vos Dominos Scholarchas, cæterosq́ Academiæ patronos, ut hanc ſcholam nunquam deſerere velitis, ſed veſtra ope, conſilio, prudentiâ, animiq́ magnitudine, eam munire fortiſſimè, ab omni ruina & interitu vindicare ſedulò, leges à vobis latas, promulgatas, ſanctiſſimeq́ juratas, acriter propugnare, hancq́ juventutem in veſtram fidem, clientelam ac patrocinium, ſuſcipere clementer. Hæc veſtra erit laus, hæc veſtra trophæa, hæc ornamenta Reipublicæ veſtræ pulcherrima, hæc ſeges erit ſempiternæ veſtræ gloriæ. Si hæc ſeminaria Eccleſiæ Reiq́publ. fovebitis, quemadmodum foviſtis hactenus paternè: habebitis ſemper Prætores fortiſſimos, graviſſimos Conſules, prudentiſſimos Senatores, verbi Dei præcones peritiſſimos, & civitatem optimam, & ſempiternam gloriam apud exteros. A nobis autem omnem reverentiam, pietatem, ſtudium, animumq́ gratiſſimum: Et quod maximum eſt, à Deo ipſo expectabitis æterna præmia, æternam ſalutem, vitæq́ immortalitatis beatitudinem. DIXI.

XII. PA-

XII. PANEGYRIS, Anni 1588.

SUB RECTORE D.D. PHILIPPO SCHERBIO, MEDICO.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à PHILIPPO CAMERARIO, Patricio Noribergenſi.

*V*T FILIOLI *adhuc balbutientes, libenter audiuntur à patribus, ſuntq́ eorum etiam ipſi errores eis voluptati: ſic ſpero, Patres Ampliſſimi, meam quoque infantiam vobis, ſi non jucundam, at non tamen planè ingratam fore. Puto igitur & libro & circini circumductione, ſtudiorum noſtrorum labores nobis ob oculos proponi. Liber clauſus aperiendus eſt, reconditaq́ doctrina labore inde eruenda: non expectandum ſemper, dum alij nobis præmanſum cibum in os ingerant. Nam & gallinas ajunt melius paſci, ſi grana ipſæ è terra eruant, aut hinc inde diſpenſa quæritent, quàm ſi copioſè eis proiiciantur. Quod idem diligens etiam*

& ſolers

& ſolers circini circumductio nobis confirmat. Nam alter pes circini immobili centro ita infigitur, ut perpetuò ei hæreat, loco nunquam moveatur: quæ eſt maxima laus laborum & conſtantiæ in rebus honeſtis: alter verò pes circumactione in ſe ipſum, ut principium medium & finis ſint idem. Hæc ad laborum aſſiduitatem & revolutionem pertinent. Labores enim debent eſſe concatenati ac circulares, & , ut eſt in veteri tragœdia, labor labori laborem afferat. Id quod eleganter quoque manus è cœleſti corpore protenſa nobis ſubiicit. Corporum enim illorum ſempiternus & perennis motus, ſignificat perpetuam quoque noſtram in laboribus ſubeundis agitationem. Non enim nobis modò quieſcendum, modò ad alia decurrendum, ſed uſque & uſque mens in honeſtis laboribus motu circulari verſanda eſt.

Gratulor igitur mihi ex hoc loco nunc primum balbutienti ejuſmodi argumentum oblatum eſſe, cujus imagine & recordatione, ſtudioſi adoleſcentes, Ignaviã nobis valde dulcem diſcimus fugere, & ad vigilantiam, aſſiduitatem, attentionemq́ animi axacuimur. Scribunt hoc docti viri, quatuor omnino eſſe quibus impediamur plerumq́ à magnarum præclararumq́ rerum adeptione. Vel enim judicio labimur, idq́ dupliciter; in fine, & in ijs quæ ad finem pertinent: vel conſtantiam perſeverantiamque non retinemus, ſed cum ad ea, quæ bona ſunt, initio animum adjecimus, & eas ingreſſi ſumus vias, quæ quò tendimus ferant, poſtea tamen aut difficultate rerum deterriti, aut levitate quadam diſtracti, convertimus aliò, & ignaviæ nos damus: vel deniq; cum & verè judicavimus, & ſatis conſtanter in eo quod conſtituimus, pertendimus: virium tamen imbecillitate & inopia conſequi ea quæ volumus non poſſumus. Cum verò abundè nobis ſuppetant præſidia, quibus judicium excolatur, ac magiſtri conſtituti: qui conſilijs præceptisq́ optima nobis itinera commonſtrent; virium quoque ſatis plerisq; natura tribuerit: unum illud nobis cavendum, ne quod Ciceronis filio dicunt contigiſſe, nobis quoque contingat, id eſt, nobiſmetipſis defuiſſe videamur. Id quod effugiemus, ſi, quæ nobis præmio noſtro adumbrata ſunt, urgere nunquam deſiſtamus, rectam ſcilicet viam à magiſtris nobis oſtenſam ſedulò perſequentes: nec languori nos dantes, neq; mutabilitate quadam alio converſi. Ego quidem certè hoc mihi poſthac tanquam prætorium edictum proponam, ut nulla dies (quod ab Apelle & dictum & obſervatum accepimus) mihi abeat ſine linea. DIXI.

ORA-

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA à GEORGIO-PAULO NÜZEL, Patricio Noribergenſi.

P *SCHERBIUS. Te nunc Georgi-Paule Nüzeli voco. NÜZELIUS. Mene?* Sch. *Te ipſum volo, ſi modo Nüzelius minor es?* N. *Sum equidem, ſed vetus eſt M.D. Rector, ſine pennis volare haud facilè eſt. Meæ alæ pennas non habent; ſunt alij, qui ætate & ingenio longè me ſuperant. Didici hoc nuper ex officijs Ciceronis noſtri: non ſolum videndum eſſe, quàm præclarum ſit illud quod ſuſcipere cogitamus, ſed etiam an habeamus efficiendi facultatem.* S. *Ne verearis: te enim pro ætate tua expectationi meæ ſatisfacere poſſe ſpero.* N. *Credo ſanè, puerilia tantum à me expectari, eaq; ſpe fretus jam nunc obtemperarem; ſed metuo etiam nunc, ne mihi fortè idem uſu veniat, quod adoleſcenti illi in Comœdia noſtra Terentiana, qui ubi ad judices ventum erat, nihil potuit proloqui, ita eum tum timidum obſtupefecit pudor.* S. *Tu verò dimitte tandem ſubruſticum iſtum pudorem, civilem retine.* N. *Quando igitur ita vis: obtempero. Atque hoc unicum ſanè verbum ſit oratiunculæ meæ principium, quo nullum melius & ætati meæ convenientius puto à me poſſe inveniri.* S. *Rectè quidem dicis. Accede ergò, & hanc cathedram aſcende, & ſpecimen exhibe ingenij tui.*

SEQUITUR JAM ORATIO.

CUm igitur omnia animalia, ſuas quaſdam habeant proprietates, in eaſq́; tacito naturæ impulſu ferantur (alia enim naturâ ſunt rapacia, alia inſidioſa, alia crudelia, alia timida & ad fugam parata) homo quoque ipſe plurimas à provida & ſagaci natura accepit, quæ ipſum ad certas quaſdam actiones impellunt. In ijs verò facilè primum locum habet illa rerum cognoſcendarum cupiditas, quæ ita omnibus eſt innata, ut quo inſignior & illuſtrior in quoquo eſt, eò expreſſius humanæ naturæ vis in eo eluceat. Hoc quoque didici ex aureis officijs Ciceronis noſtri. Ita enim ait: Imprimis hominis eſt propria veri inquiſitio atque inveſtigatio. Itaque cum ſumus neceſſarijs negotijs curiſq́; vacui, tum avemus aliquid videre, audire ac diſcere, cognitionemq́; rerum aut occultarum aut admirabilium ad benè beateq́; vivendum neceſſariam ducimus. Etſi autem contra ipſius naturæ judicium nos pueri videmur à diſcendo refugere, revera tamen non tàm à cognitione abhorremus, quàm laborem nobis amarum eſſe ducimus. Crebræ enim noſtræ percunctationes de rebus varijs, delectatio fabellarum, in quibus aliud dicitur, aliud ſignificatur, certè non aliundè proficiſcuntur, quàm à naturali illa cognitionis cupiditate. Naturale etiam nobis eſt, ut ſedium mutatione & peregrinatione gaudeamus. Cujus quidem rei audivi cauſſam eſſe nullam aliam, niſi quia peregrinando identidem nova aliqua, nunquam antea vel viſa, vel audita obijciuntur. Nunc videntur nova flumina, nunc montes, nunc caſtella, nunc thermæ, palatia, templa, amphitheatra, bibliothecæ, ſtatuæ, ſepulchra, fontes, cæteraq́; innumera. Nunc audiuntur nova cujusq́; Reipublicæ inſtituta, novæ leges, novæ conſuetudines, in victu, in veſtitu, in publicis ſolennitatibus cognoſcuntur, ut propè aſſiduè peregrinando videamur aliquid novi diſcere. Peregrinas verò linguas ubi addidicimus, Deus bone, quanta voluptate afficimur, ut nobis placemus, ut nos oſtentamus, ut omnes hoc noviſſe geſtimus! Hæc igitur ſatis pervincunt etiam nobis pueris nullum eſſe animorum pabulum jucundius: quàm admirari, diſcere, ſcire, ſi nobis modo cor rectum ſit, hoc eſt, ſi à natura hominis non deſcivimus. Jam cum quodq́; animal eò perfectius in ſuo genere ſit, quò ad naturæ ſuæ congruentes actiones eſt propenſius (ut canis quò eſt ſagacior, equus, quò ad pugnam animoſior, eò cenſetur melior & generoſior) homo etiam is omnium optimè animum habebit à natura informatum, qui diſcendi aviditate reliquos ſuperaverit. Cor igitur rectum à

natura

natura accepit alas,quibus toto impetu contendit ad libros,id eſt,ad organa ſciendi,in quibus quæ vel ad naturæ obſcuritatem pertinent, vel exiguiſſima ſubtilitate à Mathematicis ſunt inventa,vel optimè à majoribus noſtris aut conſtituta aut geſta,comprehenduntur.

Quamobrem optimi condiſcipuli,ne videamur degeneres,corde nati non ſatis recto,ſed diſtorto & depravato,devoremus ſanè eruditionis & ſcientiæ primas radices,quæ amaræ nobis videntur. Superemus peregrinorum verborum,ut Latinæ & Græcæ linguæ faſtidium, videamusq́ quæ deinde ſecutura ſit,non modo utilitas,ſed etiam voluptas.Cogitemus Græcam Latinamq́ linguam fores eſſe eruditionis.Deinde ſi per eas in ipſas ædes ingreſſi fuerimus,nos ſuaviſſimos fructus inventuros eſſe. Conferamus etiam inter ſe duos pueros, alterum nugatorem & ocioſum,alterum ſtudioſum & occupatum,exactoq́ anno putemus rationes,& ad calculum vocemus, quid uterq́ è ſuo vitæ genere fructus perceperit. Intelligemus profectò,ſi non planè ſenſibus caremus,puerum ſtudioſum primùm vitijs multis caruiſſe propter diſcendi occupationem. Deinde multo & doctiorem & meliorem eſſe factum,ſine ullo detrimento ſuo, & maxima cum approbatione omnium: Alterius verò ludos & jocos evanuiſſe,ſi nullo cum dedecore & damno (quæ tamen vix caveri poſſunt) at ſine fructu & laude. Ego quidem certè non committam poſthac, quin pleno gradu ad libros meos properem,ne cujus rei ſymbolum mihi hodie datum eſt, eam unquam ingrata oblivione ipſe abjeciſſe videar. DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à JOHANNE-JOACHIMO GVVANDSCHNEIDER, Noribergenſi.

MULTUM aſſecutus eſt, qui benè didicit loqui: non minus aſſecutus eſt, qui benè tacere. Itaque melius fortaſſis eſſet, ſi, ut olim Romani ſedendo vicerunt, ita ego benè tacendo conarer exiſtimatiunculam, ſi quam de me habetis, tueri. Etſi enim negare non poſſum, jucundiſſimum mihi eſſe, ea conſiderare, quibus imitatio aliqua aut tacita inſinuatio continetur, ut in hiſce Emblematis: loci tamen hujus amplitudo valdè me naturâ timidiorem debilitat. Veruntamen ſi Camerarijs & Nüzeliis licuit eſſe diſertis, creſcat in ipſis periculis mihi quoque animus. Cum igitur videam teſtudinem iſtam tardigradam & ſanguine caſſam, repentè ſupra librum conſcendiſſe, eiq́ incubando tandem alas adnatas eſſe, quibus ſe libret, & in ſublime efferat: quid aliud cenſeam nobis adumbrari, quàm quod ſine ulla verborum circuitione nobis quotidiè inculcatur: Nos naturâ eſſe tanquam teſtudines, terræ filios, craſſos, rudes, hebetes: at librorum aſſidua tractatione, & quaſi incubatione, ita expoliri & exacui, ut nihil ſit tàm reconditum, quò non ingenij acie penetremus; nihil tàm ſublime, quò non pervadamus; nihil tàm arduum, quod alis ſapientiæ & virtutis inſtructi non ſuperemus. Longiſſimo intervallo abſunt à nobis cœleſtia corpora; at librorum uſu efferimur, perpetuamq́ eorum vertiginem & celeritatem con-

verſionis

verſionis intuemur. Obſervamus multiplices orbium circulos, ſeptemq́ erraticas & reliquas inerrantes ſtellas dimetimur, ortumq́ & occaſum ſiderum, & varias modò in Auſtrum modò in Aquilonem commeationes admiramur. Intuemur etiam quæ denſiſſimis naturæ tenebris involuta ſunt, ſive ſubterraneis in ſpecubus lateant, ſive in profunditate maris (magna & arcana naturæ parte) ſenſus noſtros fugiant, ſive in aëre ſuſpenſa ſtupidam plebem hiante ore ad ſeſe invitent.

Tardæ quidem ſunt noſtræ ad virtutem & ſapientiam progreſſiones, ut hujuſce animalis: progreſſiones tamen: tarda eſt alarum accretio: accretio tamen. Vbi verò ſemel accreverunt, tum humi non amplius repimus, pudet abjecta hæc & terrea tractare, in ipſam arcem omnis honeſtatis, omnis gloriæ, ſine ullis impedimentis evolamus. Sine libris igitur eorumq́ fructu, imperfecta, obſcura, humilis eſt omnis noſtra vita: at virtute & honeſtate, rerumq́ admirabilium cognitione animi noſtri de cœlo demiſſi, & in hunc oſtreaceum carcerem conjecti, ad veritatem, omnemq́ honeſtatem rurſus informantur, ad originem ſcilicet ſuam viam ſibi iterum munientes. Ajunt philoſophos Platonicos triplex vehiculum animis adſcripſiſſe, Cæleſte, Spirituoſum, & Craſſum hoc corpus, quòd à Platone dicitur oſtreaceum, & ab alijs ſepulchrũ animæ. Quod ſi quis virtutibus purgatricibus ſeſe liberet, næ extremo vehiculo magna jam ei ad ſumma quæq́ parata ſunt ſubſidia. Unde Zoroaſter præcepiſſe dicitur: Ne fædes ſpiritum, neque in profundum exaugeas, quod eſt planum. Plena ſunt omnia fabulis, plena ſapientum vocibus, quibus vitæ noſtræ imperfectio ſine fructu librorum, id eſt, ſapientiâ & virtute, adumbratur. Præclarè profectò philoſophus ille, quicunque fuit, qui cum in ſuam diſciplinam puerum quendam ſuſcepiſſet, & pater ejus interrogaret, quid ex eo effecturus eſſet, reſpondit: Si nihil aliud, at illud duntaxat, ne theatrum ingreſſus, ſaxũ ſuper ſaxo ſedeat. Quo dicto ſignificare voluit, nihil inter indoctũ & ſaxum intereſſe. Alijs addendis nolo ego vobis faſtidium augere. Tantũ intelligere potui de Emblemate iſto. Cui ſi quid ſubeſt magis reconditum, ad id ego ingenui candidiq́ animi verbum hoc profiteor, Neſcio: *diſcere tamen ſtudebo.* DIXI.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à LEONHARDO DÜRNHÖFER, Noriberg.

EGo quoq; mirificè afficior, non tàm munere & honore ipſo, quàm ejus tacita ſignificatione, cujus jam per ætatem & auſcultationem quotidianam videor mihi eſſe capax. Didici enim hoc ego quoque ex officiis Ciceronis noſtri, parva eſſe foris arma, niſi ſit conſilium domi. Armis igitur & conſilio, quæ gladio & libro depinguntur, omnis civilis ſocietas & terrarum orbis conſervatur & defenditur. Etſi autem politici philoſophi, qui architecti dicuntur beatæ hujusce vitæ, tres faciant, ut in homine, ita in Repub. principes partes, agriculturam, rem bellicam, & ſapientiæ ſtudium, quæ hepati, cordi, & cerebro reſpondeant: tamen iidem illi haud inviti fatentur, ex ſolis poſterioribus duabus tum veram nobilitatem & dignitatem parari, tum ſumma etiam adjumenta volubili huic orbi adferri. Ἐπιθυμητικὴ *enim facultas, quæ dedita eſt alimentis, quæque ad agriculturam in hominum cœtu refertur, longiori intervallo à principibus partibus abeſt, idcirco ab eiſdem illis ſapientibus, beſtiis iſtis dicitur ſimilis, quæ nullam rationis imaginem præ ſe ferunt. At verò* τὸ θυμοειδὲς, *quæ animoſa pars in corde locatur, & gladio hîc adumbratur, non ſolum paratior eſt ad rationem ſummam reginam, audiendam, ſed etiam non raròpro ea adverſus* ἐπιθυμητικῆς *æſtum & libidinem depugnat. Denique (ſi poſſem paulò altius rem excutere) Notum eſt hominis perfectionem duobus conſumi, contemplatione &*

tione & actione. Actio ea, quæ ſeſe foras dat, inſigniter in hominum oculos incurrit, rerum gerendarum facultate & ſcientia; ea nobis eximiè gladio videtur adumbrari: at verò contemplatio, libro. Sic duplex conſtituitur Philoſophia, quæ eſt perfectio hominis: theoretica & practica, quarum illa contemplatur divinas ſive æternas ſubſtantias: hæc ad eorum imitationem omnia moderatur. Unde humana duplex virtus, dianoëtica & ethica; duplex mens, alia ad contemplandas res apta, alia ad agendas; duplex denique beatitudinis gradus hisce omnibus reſpondens. Ea re etiam prudentiſſimus Virgilius, cum Æneam omnibus numeris vellet perfectum inſtituere, facit eum cunctis virtutibus ethicis cumulatum: in armis omnibusq; rebus gerendis acrem & induſtrium: Quo nec pietate fuit, nec bello major & armis.

Alteram partem perfectionis, quæ in contemplatione rerum occultarum & admirabilium ſita eſt, non potuit poëta ſine ineptijs declarare, niſi voluiſſet quaſi in ſcholis oſtentare Sophiſtam de rerum natura diſputantem.

Quoad igitur fieri decuit, parcè ac ſobriè ſuo more attigit, id quod magni viri ſuis commentarijs diligenter docuerunt. Mihi quidem una ſatis ſit, quod confragoſam illam & maximè omnium controverſam quæſtionem fecit Æneas liquidiſſimam, quippe de anima cum tot tantiq; philoſophi multa quæſierunt, ille neque pauciora neque obſcuriora ſcivit, quàm quæ ab Ægyptijs, Chaldæis, Indis ſapientibus prodita ſunt. In ſexto enim libro quæ ignorabat, ita didicit, ut ea poſtea docere potuerit. A libris igitur oportet petamus primùm multarum magnarum rerum cognitionē, deinde conſilium, etiam ſæpè ordinem, magna quoque ex parte prudentiam, oculum illum mentis. A ſcientia verò rei bellicæ exequendi facultatem, ut ſi cœtus legitimè ſociatus injurijs laceſſatur, & tranquillitas à tyrannis violetur, ocium armis reſtituatur. Ex hac iſtorum duorum conjunctione facilè perſpiciemus, ijs in nationibus, quæ bellica gloria claruerunt, etiam viguiſſe ſtudia doctrinæ, ut doctiſſimi homines prodierunt, quemadmodum omnibus conſtat, in Græcia, quæ Perſarum innumerabiles exercitus non modò ſuſtinuit, verum fregit quoque & profligavit. Romana etiam gens & belli gerendi ſcientia ac fortitudine fuit præſtantiſſima, & ijs literis, quæ rudes animos humanitate informant, deditiſſima. Macedonum quoque tot victoriæ primùm ab Alexandro duce fluxerunt. Is enim Aſiam perdomuit univerſam, & ad intimos etiam Oceani receſſus penetraſſe fertur. Deinde à phalange quoque, quæ fuit acies in exercitu firmiſſima.

firmiſſima. At verò hæc laus ad libros & conſilium magnam partem etiam pertinet. Nam Alexandrum à primis annis diſciplina erudijt Ariſtoteles, & ad eam tum animi tum ingenij præſtantiam præceptis Philoſophiæ pulcherrimis extulit, ut etiam minus æquo animo tuliſſe dicatur acroamaticorum librorum, id eſt, reconditioris doctrinæ, divulgationem. Phalangem verò ejusq; artem inſtruendæ, ab uno primùm Homeri poëtæ verſu manaſſe doctiſſimi homines affirmare non dubitant. Ergò his duobus ita nititur orbis, ut à literis adjuventur arma, & ab armis literæ ſuſtineantur: ὅπερ ἔδει δεῖξαι, *ut ajunt, in pulvere ſuo erudito, Geometræ.* DIXI.

GRATIARUM ACTIO, RECITATA à JACOBO GEUDER, Patricio Noribergenſi.

REm arduam quidem, mihi adoleſcentulo prorſus difficilem, laudabilem tamen, ac in primis neceſſariam à me exigis Mag. D. Rector. Quid enim tàm deceat, cùm omnem ætatem, tum imprimis adoleſcentiam, quàm in benè de ſe meritos animum gratum beneficiiq; memorem declarare? Etenim ut præclare ait Cicero: Nihil tàm proprium hominis eſt, quàm non modo beneficiis, ſed etiam benevolentiæ ſignificatione ſe alligatum fateri. Nos adoleſcentes quidem ingenuè fatemur atque etiam profitemur, nos & Deo opt. max. & Magiſtratui, & Academiæ, & hoſpitibus, ſummorum beneficiorum vinculis obſtrictos teneri. Quapropter etſi gratia quanta debetur, à nobis referri non poteſt; habenda tamen & agenda omnino eſt, quantam maximam animi noſtri capere poſſunt.

Primum itaque O æterne Deus, *principium principiorum, cauſſa cauſſarum, finis finium, tibi gratias agimus & habemus immortales, quod his miſerandis temporibus agrum Noricum, inclytum Magiſtratum noſtrum, & hanc Academiam, tàm clementer tueris atque conſervas, nobisq; benignè ſuppeditas quæcunque ad rectè commodeq; vivendum requiruntur. Imploramus & obteſtamur te, ut in poſterum quoque noſtræ ſaluti & commodis conſulas atque provideas: Et tum hanc doctrinarum ſedem ac domicilium, tum univerſam regionem Noricam à bellorum, incendiorum, morborum ac tem-*

peſtatum

peſtatum calamitatibus tutam & incolumem præſtes atque conſerves: ut tibi grata & facere & dicere tamdiu poſſimus, dum tandem in domum illam tuam cœleſtem, omnibus bonis affluentem evocati, tecum ævo fruamur ſempiterno.

Deinde vobis Ampliſſimi Prudentiſſimiq; D.D. Scholarchæ, cæteriq; inclytæ Reipubl. Noribergenſis Patres conſcripti, vobis inquam gratias agimus maximas, tum pro cæteris immenſis beneficijs, quibus Academiam veſtram hactenus ornaſtis & locupletaſtis, tum pro veſtra honorifica præſentia, qua hodiernam noſtram panegyrin partim eximiè condecoraſtis, partim etiā liberaliter ac munificè proſecuti eſtis. Et quoniam hoc jam pridem veſtræ tribuiſtis prudentiæ & humanitati, ut neglectas hoc tempore muſas ſuſceperitis: Tribuite quæſo idem conſtantiæ, ut ſuſceptas, & adhuc liberaliter ſuſtentatas, poſthac quoque foveatis, & quibuscunque rebus poteritis (poteſtis autem plurimis) augeatis & amplificetis: planeq; vobis perſuadeatis, quantumcunque eruditionis atque doctrinæ ſtudioſa juventus in hoc Muſarum emporio ſibi comparaverit, id omne ad nominis veſtri celebritatem & illuſtrationem, atq; ad ditionis veſtræ utilitatem ac dignitatem converſum iri.

Gratias etiam habemus & agimus vobis, M. D. Rector; voſq; cæteri Profeſſores clariſſimi & doctiſſimi, præceptores obſervandi, pro veſtra fide, opera & diligentiæ aſſiduitate, quam in nobis erudiendis, atque ad omnem virtutem & humanitatem informandis adhibuiſtis. Pollicemur ſanctè, nos non ſolum ſempiternam veſtrorum meritorum memoriam inviolatè pieq; ſervaturos eſſe, ut & vos perſpiciatis, & cæteri intelligant, nos, ſi in referenda gratia, id quod volumus non fuerimus aſſecuti, ſaltem quod debemus maximoperè conatos fuiſſe.

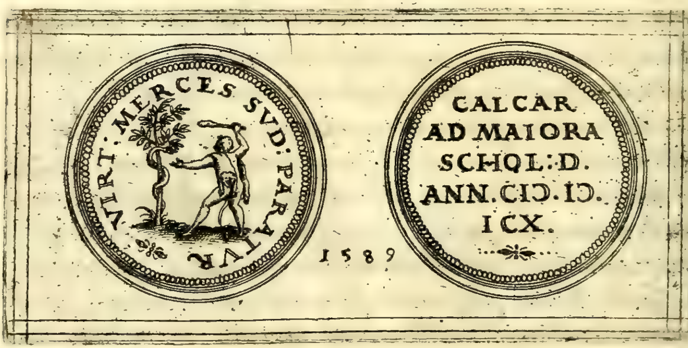
Ad extremum, generoſis D.D. Baronibus, & liberalium artium magiſtris ac ſtudioſis, itemq; hoſpitibus ornatiſſimis, qui ſpectandi audiendiq; cauſſa huc venerunt, gratias agimus ſingulares, quod ſuo jucundiſſimo conſpectu hanc publicam celebritatem exornare voluerunt. Rogamus univerſos, ut quam benevolentiam erga Academiam noſtram nunc declararunt, eam in poſterum conſtanter retineant. Nos viciſſim conabimur, ut ſingulis & univerſis, eam, quam debemus, obſervantiam, ubicunque opportunitas & facultas feret, cumulatè præſtemus.

DIXI.

XIII. PANEGYRIS, Anni 1589.

SVB RECTORATU M. MATTHIÆ BERGII, ETHICI.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à JOACHIMO à DÖLAVV.

VTINAM verò, quemadmodum orationis tuæ argumento optimè convenire video ſymbolum hujus noſtri donativi, & ſculpturæ, quæ in eo cernitur, argumentum: ita poſſem etiam ego aliquid dignum loco hoc & ipſo iſto argumento proferre. Sanè videris mihi quemadmodum Atlas olim Herculem *oneri perquam gravi ſubdere. Veruntamen quia ſic eſt jacta alea, cogitabo equidem, laudabile interdum haberi, magna ſuſcipere, etiamſi non ſatis reſpondeat eventus.* Ἐπιγραφὴν *ergò donativi mei ſatis perſpicuum eſt ex poëtarum de* Hercule *narrationibus depromtam eſſe. Id enim oſtendit* Hercules, *clava elevata ictum intendens draconi longo & tortuoſo, arborem pomiferam, maliſq; eleganter reſplendentem cir-*

tem circumplicanti. Ut Heſperidum hortos ab Hercule ſpoliatos, & mala illa aurea, poëtis multum decantata, ab eodem Hercule ex his hortis ablata, nobis hic indicari non ſit dubium.

Horti igitur Heſperidum quæ res fuerint, ſi mihi eſt dicendum, omne genus boni eſt, quod eſt homini propoſitum, & ad quod conſequendum ille contendere ſedulò debet. Hercules hominem refert eum, qui verè homo eſſe, & dignitatem hujus nominis tueri eiq́ ſatisfacere cupiat. Huic homini ſcilicet ſymbolum hoc noſtrum præſcribit aliquid, ipſi apprimè neceſſarium obſervatu: Nimirum (ut Lemma, ſeu ἐπιγραφὴ *refert)* virtutem & ejus mercedē ſudore parari. *Cantatiſſima, inquam, omnium ſcriptorum bonorum literis admonitio hîc nobis proponitur de eo, Quòd labore ſit ad virtutem & bonas res omnes via quærenda. Qua de re cum plurima paſſim verè & graviter à ſapientibus ſcripta ſint, audite quæſo me æquis animis pauca, ut poſſum per ætatem, de eadem balbutientem.*

Hominem conſtat ad duas res natum eſſe, ad intelligendum & ad agendum: idq́ ex Ariſtotele retulit Cicero, qui idem hoc explicat: virtutem hominis, quâ præſtat ille cæteris animantibus, vel ſcientiâ vel actione cerni. Ut ita virtus homini propria duplex deprehendatur eſſe: moralis, & intellectiva ſive dianoëtica. Ex his intellectiva, tametſi è natura emanat, potiſſimum doctrinâ tamen excolitur & augetur. Rurſumq́ moralis à conſuetudine atque uſu potiſſimum proficiſcitur, ac tametſi ad hanc virtutem natura apti ſumus: inſita tamen ipſa nobis à natura non eſt: verum à conſuetudine agendi perficitur. Quomodo id autem? Altius etiam paulò hic mihi aſſurgendum videtur. Non eodem modo nobiſcum, quo cum alijs animantibus egit natura: ſed cum illis rationem & mentem non conceſſiſſet, certum tamen ac decentem, quem ferè ſemper conſequerentur, finem conſtituit: Nos tanto tamq́ excellenti munere, id eſt, diligentiâ ipſâ donatos eò adegit, primùm ut in fine diligendo facilè decipi poſſimus, deinde ut in vero proprioq́ fine adſequendo plurimum laboris, plurimum diligentiæ adhibere cogeremur, niſi à noſtra conditione recedere, atque in aliam, & quidem multo viliorem naturam converti vellemus. Non enim voluit Deus hominem ita condere, ut mox eſſet in ſummo ſuæ felicitatis gradu conſtitutus: Sed ita, ut ad eum gradum debitis progreſſibus produceretur ac procederet. Quamobrem veriſſimè dixit Prodicus Chius: Tot tantorumq́ bonorum, quæ nobis ſunt collata, non aliam à nobis

Deos immortales mercedem exigere, quàm laborem ac ſtudium. Poëtæ quoq; viam ad virtutem ducentem, per quam virtutem homines verè ſunt homines, aſperam & ſaxis ac vepribus impeditam finxerunt. Et præclariſſimè, ut omnia, illud quoque Ariſtoteles dixit, περὶ τὸ χαλεπὸν καὶ ἀρετὴ ἐστὶ καὶ τέχνη. *Et virtus & ars omnis circa ea verſatur, quæ difficultatem habent. Neque eſt mala Plutarchi ſententia, quâ dicit: Numen vult ſua munera ad nos per noſtram venire induſtriam, ne ſtultum videatur, ſi faveat doni ſui contemptoribus. Atque hæc commemoratio quid nos moneat, perſpicuum eſt: Nimirum, cum ab ipſius naturæ conſtitutione hoc ſit decretum, laborem nobis non eſſe detrectandum, ſed capeſſendum, amandum, ſuſtinendum: mollitiem contrà modis omnibus vitandam, ſi bonarum rerum participes eſſe, ſi finem eum, qui eſt hominis proprius, & à quo ille perficitur, conſequi volumus. Sed & aliæ cauſſæ ſunt, præter modo commemoratam, cur labori ſit incumbendum, nimirum fructus & utilitates ex eo maximæ. Quæ illæ verò utilitates? Reſpondeo: emolumenta vitæ huic præclarè traducendæ maxima: Laus, gloria, honor, denique ſuavitas vera: atque adeo, ut Epicharmus paucis rem conficit: omnia Dei dona. Ita enim ille inquit: Pro labore ſua Dij cuncta vendunt hominibus bona. Labor enim & voluptas ſecundum Platonem, ſocietate quadam admirabili inter ſe devincta ſunt divinitus, non ita tantum, ut voluptates improbas labor & dolor excipiat infelix: ſed & è converſo, ut laborem honeſtum jucunditas honeſtiſſima & veriſſima conſequatur. Hoc noſtris animis ſedulo inſideat: hoc nos excitet ad conſtantiam in ſtudiis, ad patientiam, ad tolerantiam in comparandis, per varios caſus diſcrimina multaq; rerum, opibus præſtantiſſimis eruditionis & prudentiæ, virtutis ac probitatis. Certè omnes ſani homines naturæ ipſius impulſione ita ſentiunt, eas res à quibus præclariſſima bona promittuntur, omnibus modis eſſe perſequendas.*

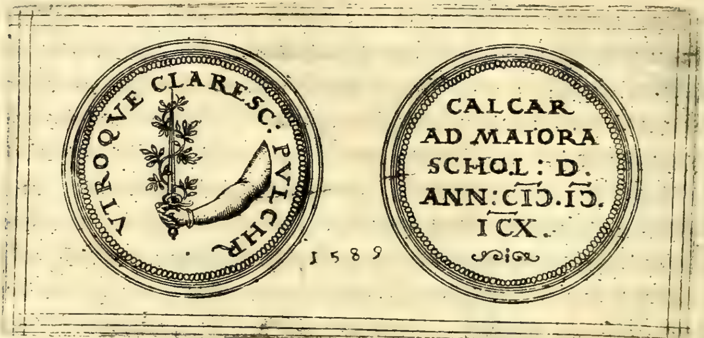
Hoc igitur fac ſedulò cogites, quisquis hæc ſacra tractas, quæ aliter non conſtant: & hac cogitatione te confirma ad patientiam moleſtiarum, quas ſtudiorum ratio affert. Onerat te labor: atqui onus illud non debet dici, aut moleſtia, quod te accumulet omni felicitate, fructu, emolumento.

Grave eſt noctes ac dies conſumere in opere literario. Atqui gravitatem laboris hujus infinitis partibus ſuperant immenſi laboris ejusdem fructus. Gravis res eſt continuus labor. Atqui ut minima mala quodammodo bona ſunt: ita illa mala etiam multo magis, quibus maxima bona parantur. Hæc

igitur

igitur altera conſideratio nos extimulet & acuat, ut labores neceſſarios promtè ſubeamus. Cum præſertim etiam illud accedat, quod μισόπονοι *illi, id eſt, laboris detrectatores molliculi, quorum omnis ſapientia illa eſt, quod laboris incommoda & moleſtiam exaggerant, ejusq́; detrectandi occaſiones exquirunt: hi ergo quod illud fateri coguntur, Fugam laboris ipſis ad vitam nihil addere, ſiquidem in longa vita felicitas ponatur: cum illud & ratio ipſa doceat, & vitæ uſus exemplis probet, deſidiam & otium inq́; voluptatibus omnibus perfruendis aſſiduitatem, multo magis accelerare mortem, quàm moderatos, & naturæ convenientes labores: veriſſimeq́; apud Gellium à Catone eſſe dictum: vitam humanam eſſe uti ferrum, quod exercendo conteritur, ſed cum ſplendore pulcro. Si non exerceas, tamen interit, ſed cum turpitudine: rubigine videlicet illud interficiente. Item homines exercendo videmus conteri, ſed cum gloria. Si nihil exerceas, inertia ac torpedo plus detrimenti affert, quàm exercitatio. Atque hæc omnia ſi nobis ſedulò inculcaverimus, optimè certe nobis conſulemus: Tantò quidem certe magis id fieri decet, quantò eſt, cum omnis ætas, tùm præcipuè noſtra à labore ad voluptatem proclivior: quanto item verius illud Bionis: Facilis eſt ad inferos via: clauſis enim oculis illuc à nimium multis pervenitur. Ad quod malum corrigendum nihil eſt certè efficacius aut valentius, quàm laborem ita ſpectare, ut jam fecimus, Et voluptates item eo modo, ut olim Ariſtoteles monebat faciendum: ut ſcilicet eas ſpectemus abeuntes, hoc eſt, illud ſedulò nobis proponamus quod res eſt: voluptates per illecebras & blanditias ducere ad præcipitium: labores honeſtos per difficultates ac ſudores ad immortalitatem. Itaque quantumvis arduum ac difficile eſt iter ad virtutem, pronum ac proclive ad voluptatem: nos cum Hercule & puero & adulto potius laborioſam virtutem atque amœniſſimos Heſperidum hortos ſequamur, quàm per prona & facilia delicioſam & ad interitum ducentem voluptatem. Atque ita ſtatuamus: cùm omni ætate honeſto labore ad virtutem contendendum, tum in primis noſtra.* DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à JACOBO GEUDER, Patric. Noriberg.

QUANQUAM nihil mihi debet eſſe antiquius M.D. Rector, quàm ut mandatis tuis paream, utq́, ea, quæ mihi tuo juſſu imponuntur, ſumma voluntate exequar: tamen non poſſum non animo cohorreſcere, intuens in hunc tam auguſtum & venerandum conſeſſum, in quo jubeor puer ac penè infans, loqui: Dicere enim quid dicam? Quod ſi maximus ille apud Græcos orator Demoſthenes, apud Philippum Macedonum regem orationem habiturus, ſic expavit, & animo commotus eſt, ut paucis admodum verbis expreſſis penè mutus diſceſſerit: quid mihi in hoc tali talium & tantorum conſeſſu virorum conſtantis mentis eſſe poteſt? Sed reficit tamen & recreat me tuæ, ô ornatiſſima corona, conſuetudinis priſtinæ atque humanitatis recordatio: quæ mihi non ignota, facit ut ſperem, te, ſi quid minus ornatè, minus aptè, locoq́; ac tempori convenienter dixerim, facilè ætati veniam conceſſuram.

Itaque faceſſere juſſo puerili timore, ad peragendum id operæ, quod mihi publica imponit auctoritas, tua cum veniâ me convertam. Donativi noſtri ſculptura eſt ſanè perquam ſpecioſa ac præclara. Enſis videlicet ſtrictus, & illi circumvolutus ramus ſive hederæ, ſive oleæ: nihil enim intereſt: cum inſcriptione tali: PULCHRUM CLARESCERE UTROQUE. Quis dubitare poteſt, quin his duobus ſymbolicè notentur duo genera rerum, vitam hu-

manam

manam totam complectentia, pax & bellum; ac ſecundum hæc duo genera vitæ, totidem genera facultatis, ſive ſcientiæ, ſive artis: quæ omnem vitam ipſa quoque complectuntur, ſive (ut ait Cicero) quæ poſſunt locare homines in ampliſſimo gradu dignitatis: una Imperatoris ars: altera viri politici ſive oratoris: Quorum ab altero pacis ornamenta retinentur, ab altero belli pericula depelluntur. His duobus vitæ generibus ut nihil eſt, omnium ſanorum confeſſione, vel ſpecioſius, vel etiam utilius: Ita illud quoque eſt æquè certum, ad utraque hæc etiam literariam noſtram occupationem ac ſtudium pertinere. Sunt enim bonæ literæ, & ſapientia illa, quæ ex his paratur, parens ac nutricula utriusq; jam dictæ artis, ſine omni dubitatione. Eoq; ſenſu rectè eſt à Græco poëta Euripide olim dictum: Sapientiâ flos continetur urbium & familiarum: non citharâ atque cantibus. Qui poëta citharæ & cantus mentione eorum vitam notat, qui voluptati & otio inerti indulgent: qui à civiũ cœtu arcendi ſunt, perinde ut membrum putre medicus à corpore amputat, ne ſanæ partes inficiantur. Hippocratis quoque ſententia dicuntur felices populi, qui intelligunt, viros bonos eſſe ipſis præſidio ac munimento, neque tam turribus ac mœnibus defendi urbes, quàm ſapientium virorum ſapienti conſilio. Conjugium illud harum duarum præſtantiſſimarum rerum, non eſt opus ut laudetur oratione mea, per ſe ſatis omnium confeſſione ſplendidum & cõmendatum. Quis enim neſcit fortitudine militari præſtantes bellatores tyrannides abolere, latrocinia prohibere, imperia juſta tueri ac defendere? Togatâ ſapientiâ rurſum priora illa, virtute bellica quæſita & parta, tueri atque conſervari, atque id caveri, ne, quæ magnus aliquis ac præſtans heros virtute & armis peperit, in pace alij evertant. Denique quis dubitet, quin is, qui duo hæc conjunxerit, præclariſſimum aliquid adeptus eſſe dicendus ſit, atque adeo inter homines verſari tanquam mortalis quidam Deus? Cæterum hæc ut veriſſima ſunt: ita cogitare jam poſſumus plerique: Quid ad me iſta? qui non ſum ita à natura & aliis rebus comparatus, ut hujusmodi conjugium ſperare mihi liceat. Uſque eò enim æquis animis ac lubentibus homines accipere ſolent encomia rerum præſtantiſſimarum, dum ſe quoque illas conſequi, aut earum certè participes fieri poſſe putant: hac verò ſpe ipſis ademptâ, nequicquam laudes ipſis ea, quorum admirandorum atque capeſſendorum præcipua cauſſa ipſis deeſt. Imò verò reſpondebit hic vir intelligens, & verus rerum æſtimator: omnes qui vivimus, & habemus jam, & habere etiam deinceps cogitamus,

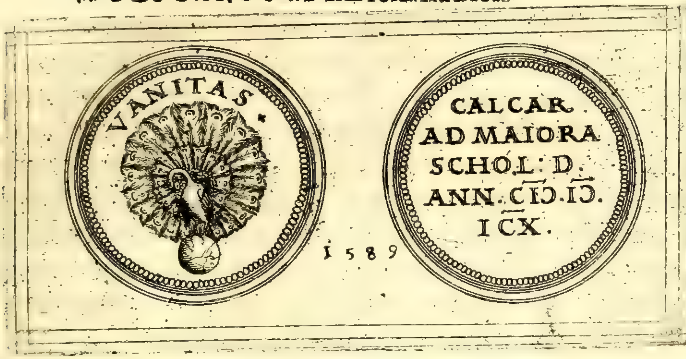
locum

locum aliquem in vita, quæ vita cum tota duobus illis temporibus, pacis ac belli, duabusq́ item illis, quas diximus, ſive artibus ſive facultatibus contineatur: æquum eſt, ut in qualicunque etiam cùm ingenij modo, tum facultatis ratione, id ſibi proponat unuſquiſque, Quemadmodum vel in utroque iſtorum, vel certè in altero exhibere poſſit utilem patriæ civem. Qua in parte illud Philippi Melanchthonis apophthegma egregium ſemper animis noſtris propoſitum eſſe debebit: Si non potes eſſe magnus leo, ſis mediocris, & Reipub. tamen utilis catulus. Cumq́ Philoſophia & literæ bonæ ea res ſit, quæ poteſt & ſolet cùm ad omnia alia vitæ munia meliorem aptioremq́ reddere hominem, tum nihilominus etiam fortem in periculis adeundis, & ſagacem in providendis avertendisq́ ijsdem; Summâ, cum philoſophia ſit veriſſimè vivendi ars, magiſtra morum & diſciplinæ, dux vitæ, virtutum indagatrix, vitiorum expultrix, animi cultura atque medicina, quâ nihil præſtantius, nihil optabilius eſt homini datum divinitus; denique ea res, quæ homines in optimo ſtatu collocare novit, ſive in hac, ſive in illa parte ex duabus modô notatis Reipublicæ operam daturus eſt: Nos hoc intelligentes etiam atque etiam in partem incumbamus, ut tantum bonum inter nos conſervetur, non amittatur, cum multa exempla doceant, doctrinæ & literarum ſtudia neglecta vel ſegnius curata etiam, ubi in ſummum gradum ſplendoris ſui pervenerint, celerius quàm crederetur decidiſſe: adeoque cum conſtet, unà cum literis bonis virtutem pietatemq́ negligenter cura citius extingui, quàm Sol Heracliti, ut eſt in proverbio Ciceronis.

Qua de cauſſa omnibus modis cavendum nobis ſtatuamus, ne quid tale noſtrâ culpâ, vel noſtræ ætati, vel poſteris noſtris metuendum ſit: operamq́ demus, ut florentibus bonis literis ex earum cultu ac diſciplina ſemper ſuppeditent Reipublicæ tum togati gubernatores prudentes & boni, tum imperatores item ac bellatores fortes atque induſtrij. Atque hoc pacto ſi & ſymbolum ipſum & ſymboli ἐπιγραφὴ, & laudes ſplendidiſſimæ, quas doctorum omniũ judicia tribuunt conjugio harum duarum ſive artium ſive facultatum, à nobis erunt accepta; ut ſcilicet ab illis ad ſtudia noſtra amanda, urgenda, perſequenda ſedulò inflammemur, rectiſſimè illo fuerimus uſi. DIXI.

ORA-

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA à JOHANNE WOLFGANGO ab Elrichshauſen.

NOSTRAM ætatem nihil magis decet, quàm pudor, qui vetat cauſſas quærere, cur nobis eæ partes dentur, ut loquamur tali in loco, in quo nihil puerile locum habere poteſt. Potius ergò in eam partem me componam, ut obediam mandatis eorum, qui plus intelligunt, dum ipſe quoque plus intelligam, quàm nunc per ætatem poſſum. Donativi noſtri epigraphe eſt ſanè mirabilis: Mundus, Pavo, cauda explicata & adſpectu deorſum vergente. Quomodo, quaque conſideratione quæſo hæc tàm diverſa conciliavit imaginis ſive Emblematis auctor? Id verò exprimit addita epigraphe, VANITAS: Ea videlicet res nobis hìc conſideranda proponitur. Ille inquam affectus, quem Pavo refert, ſuperbiſſima avium, formaq́; ſua ſuperbiens, quamvis pedum deformitate potius demittere debens criſtas, quàm erigere. Illa (ut dicam) in mundo univerſo uſque quaque oculis noſtris obverſans vanitas, oppoſita veritati, rei omnium in mundo præſtantiſſimæ: de qua veritate ita Plato: Veritas & Diis & hominibus dux eſt ad omnia bona conſequenda: Cujus, quicunque felix beatusq́; futurus eſt, ſtatim ab ineunte ætate particeps eſſe debet, ut ita quàm diutiſſimè & veriſſimè vivat. Huic ſanctiſſimæ rei contraria eſt vanitas, res illa, quâ ut eſt orbis terrarum uſque quaque refertiſſimus: ita eſt eadem à Deorum immortalium choro alieniſſima, non minus quàm invidentia, de qua hoc idem modò

laudatus auctor pronunciat: in cujus horrendi mali deſcriptionem ſi incumbere vellem, rem tentarem longè ſupra meas vires poſitam. Dicendum enim mihi eſſet de infinitis peſtibus, quæ ex hac mala radice expullulant, & quarum plena eſt univerſa hominum vita: in quo argumento exitum non inveniret oratio. Ac mihi quidem videtur myſtica evangelicæ hiſtoriæ ſapientia in verbis Pilati, ut breviſſimè, ita veriſſimè mundi ſenſus intimos depinxiſſe, cum Chriſto ad ipſius tribunal ſtanti, & affirmanti ſe Regem eſſe, in mundum ad id miſſum, ut veritati teſtimonium perhibeat, homo profanus & nihil niſi ſeculum ſapiens reſpondet: Quid eſt veritas? Deſipis tu, qui te vera præ cæteris videre judicas, cum omnia ſint talia, qualia putant & volunt, qui ſunt potentiores, & qui in ſua jura poſſunt cogere alios: ut nos Romani: aut, qui magnopere referre putas, quid ſentiant homines de religione, de Deo & virtute atque probitate: cum ſua cuiq; genti ſit religio, ſuæ opiniones, mordicus retentæ obſervatæq; à ſingulis. Denique qui etiam certò perſpectis veris ſententiis ſperes, te revocaturum eſſe homines ad ſtudium & amorem veritatis, & vera officia: cum omnium mores ſint pleni fucorum, doli & inſidiarũ, cumq; hæ peſſimæ artes maxima præmia, maximos honores habeant: & cum is, qui ad contraria nitatur, nihilo plus proficiat, quàm in publico incendio proficere poteſt unius hominis manu aggeſta aqua. Hujusmodi videlicet eſt judicium mundi de veritate. Ut proinde merito dici poſſit:

Vita hominum nihil eſt niſi fumus, hypocriſis & fraus.

Tale quid mihi videtur haud abſurdè de hoc noſtro ſymbolo cùm cogitari, tum dici. Verùm quia hoc pelagus argumenti, ut ſic loquar, ingredi, non eſt operæ puerilis: deflectam ego ab hoc curſum navigationis meæ, & Salomonem, regem ſapientiſſimum, quiq; probè cognitum habeat mundum, argumentum iſtud perſequi ſinam. Cujus illa eſt vox memorabilis: Vanitas vanitatum & omnia vanitas: *nimirum omne id in rebus humanis, unde abeſt ille, omnis ſapientiæ principium & medium & finis & apex & fundamentum,* Timor Domini. *Atque hæc, ut dixi, veriſſima mihi eſſe videtur ſymboli explicatio: verùm ego hanc expoſitionem aliis adultioribus meditandam relinquens, ad nos pueros illud deinceps accommodabo. Nos ergò, quia ejus quem hic pictum videmus, quemq; ſacræ literæ in maligno inq; vanitate ſitum eſſe dicunt, mundi portio ſumus etiam ipſi, in eoq; vivimus, & victuri ſumus, quoad volet Deus ævi noſtri arbiter: adeoq; quia mundum intra nos habemus,*

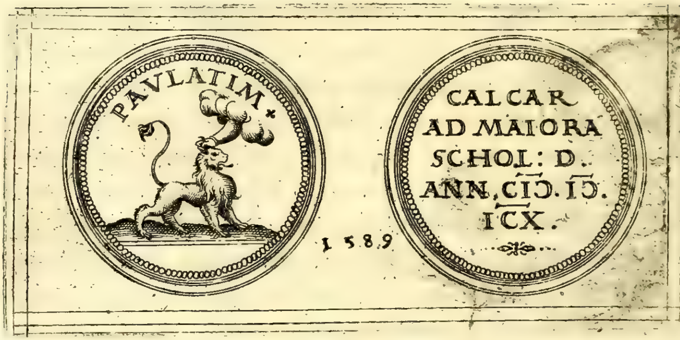
habemus, & verò quia audimus, mundum vanitati eſſe ſubditum totum: attendere hic ſummoperè etiam atque etiam debemus, Quonam modo nos rectè comparemus, ad benè decurrendum ſpacium in hoc mundo noſtrum. Et alia quidem aliàs docemur: Nunc quid iſta pavonis explicata cauda, & vero ejusdem deorſum ad pedes reſpectantis forma conſiderare nos jubeat, perpendamus. Duo hic meo judicio indicantur, pueris præcipuè neceſſaria. Unum, laudis ſtudium, quod ad rectè diſcendum agendumq́ calcar & aculeum ſubdat, ſecundum illud poëtæ latini:

Laudatas oſtendit avis Junonia pennas.

Alterum, pudor ſive modeſtia, quæ in agnitione ſui ſuæq́ ſortis, ſuæ infirmitatis, actiones cupiditatesq́ regat inſtar habenæ ac retinaculi: Quod eſt jam temperamentum φιλοτιμίας ac modeſtiæ, ætati noſtræ æquè neceſſarium, atque eſt univerſæ vitæ neceſſaria εὐρυθμία & εὐαρμοστία, ut Protagoras dicit apud Platonem, hoc eſt: æquabilis quædam & ſuis numeris ſcitè congruens conſtructaq́ ratio: ut ne nimis ſe efferat indoles illa animi humani indomita: ſed deprimatur ratione ac pudore liberali, ex agnitione pedum, id eſt, humanæ conditionis, orto: qui pudor tanquam cuſtos morum frenet animum, & ad officij curam revocet: ut ne id eis eveniat, quod multis officit, quo minus perveniant ad eruditionem juſtam, quod prematurè concepta opinione doctrinæ, remittunt de ſtudio, & intellecto uno aliquo argumento aut parte doctrinæ, ſtolidè putant, ſe ſapientiores eſſe omnibus præceptoribus ſuis, omnibusq́ adeò hominibus. Qualis arrogantia cùm ipſa per ſe eſt digna odio, tum omnibus ſalutaribus progreſſibus ita officit, ut quod maximè. O multum laudandos, qui hæc duo ita, ut dixi, conjungunt: animi dico elationem cum humilitate ac modeſtia. Hoc nos iſto ſymbolo moniti faciamus. Cumq́ ad diſcendum nos eſſe divinitus vocatos ſciamus, diſcamus artes eas, quibus excolitur præſtantiſſimum rationis donum, purgantes per eas ſine doctrina facilè cæcutientem animæ oculum: ut doctrina exculti dignoſcere poſſimus veras ſententias & vera bona à falſis, nec quod maximæ hominum parti evenit, poſtquam in hac vita, veluti in ſpecu Platonis, ſpectra opinionum pro veris ſententiis, & umbras inanes pro rebus captaverimus, vanis & infelicibus ſtudiis, tandem in barathrum æternæ miſeriæ & vanitatis abijciamur. Diſcamus intelligere naturæ opus, divinitus conditum ad noſtros uſus, cùm alios, tum præcipuè eum, ut in illo opere conditorem admiremur, & ita ad illud Ens Entium, quod

unum vere eſt; & à vanitate omni longiſſimè diſtat, adjungamur. Denique diſcamus bonas artes reliquas non ad fumum & fucum, non ad ſpeciem & phantaſiam, ſed ut verè ſapiamus, & ita Deo optimo maximo, rerum omnium Domino, placeamus, ad cujus imaginem facti ſumus. Sed jam dudum, puto, Harpocrates mihi digitum tollit, aut potius ſuſtulit. Verbum igitur non addam amplius, niſi ut vos orem, ne huic meæ paulò prolixiori commentationi ſuccenſeatis. DIXI.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à JOHANNE-ERNESTO HALLER, Patric. Norib.

IN noſtro donativo leonem videmus, rictu aperto furenti ac minanti ſimilem. In ejus capite manus conſpicitur, cœlitus protenſa, vel quaſi mulcentis caput ejus, quem dico, leonis: vel quaſi pilis correptum eum ducentis. Puto ego leone ſignificari affectus animi humani: quorum impetus rapidos ac vehementes notum eſt à ſapientibus feris bellicis, leonibus, lupis, canibus, equis non cicuratis, ſed infrenibus, comparari. Ac fortaſſe etiam adoleſcentiam, quæ præ aliis ætatibus affectuum quaſi procellis ac tempeſtatibus agitur & fertur, leo iſte notat. Manus illa è cœlo porrecta, & leonis caput prenſans, ratio eſt atque diſciplina divinitus affectuum turbæ præfecta: ita ut magiſterio ſuo illos regat & compeſcat, itaque in poteſtate habeat, nunquam ut ex ea poteſtate exire poſſint: Quod absque hoc ma-

hoc magiſterio fieri & ſolet, & oportet, cum magno rerum humanarum incommodo. Eſt enim in animo hominis naturaliter pugna horum duorum inter ſe: affectuum dico, & rationis: qua in pugna etſi quod eſt melius nobiliusq́ (videlicet ratio) dominetur deteriori (affectui videlicet:) evenit tamen, ut non ſemper naturæ lex in hoc rerum conjugatarum ordine adminiſtrando obſervetur. Equus enim ferox & indomitus interdum ſine ullo modo excurrens ſeſſorem quoque, vel virium imbecillitate, vel artis equeſtris imperitia ſuccumbentem ſecum rapit: quando fertur equis auriga nec audit currus habenas. *Hoc ne fiat, diſciplina & inſtitutio efficit, quæ rationi, aliàs imbecilliori, ſeſe adjungens, unà cum illa violentos & rapidos illos ſpiritus compeſcit ac ducit ad optimam partem, atque præcipitio, in quod alioqui ferrent & ferrentur, avertit. Idq́ facit, jam mulcendo eos opportunè, ac palpis convenientibus illorum ardorem mitigando: jam moderata adverſatione, tractatione atque impulſione eos in gyrum rationis ducendo: & ita* PAULATIM, *ut inſcriptio noſtri ſymboli habet, longius ac longius procedit in illorum natura componenda, fingenda, formanda, ad ſtatumq́ naturæ hominis convenientem deducenda. Non enim aliter, quàm hoc temperamento ſeveritatis & indulgentiæ, hoc opus, de quo agimus, peragi, aut ad finem optatum res illa deduci poteſt. Neque commodi ſunt adoleſcentiæ regendæ illi magiſtri, qui modum hunc in puerili inſtitutione obſervare tenereq́ non didicerunt. Verùm de hac peritia, quæ in iis eſſe debet, qui ingenia fingunt & formant, minus decet, ut ego puer loquar: cum præſertim ſatis conſtet, huic rei præeſſe apud nos viros tales, qui norunt & moderato obſequio, & amabili ſeveritate in ingeniis ducendis uti: quiq́ ſedulò illud cogitant ac ſequuntur, quod eſt ſapienter à poëta dictum:*

Flectitur obſequio curvatus ab arbore ramus:
Frangas, ſi vires experiare tuas.

hoc eſt, qui omni diligentia ac circumſpectione cavent, ne inconſultius reſiſtendo ſtudiis & cupiditatibus ætatis primæ frangant magis quàm corrigant, quibus conſulere volunt ac debent. Itaque deinceps potius, quid mihi & hisce meis æqualibus ſpectandum ſit in hoc ſymbolo proponam, nempe quod ad nos adoleſcentes potiſſimum pertineat. Neque verò tantum oportet, ut magiſtris nobis opus eſſe agnoſcamus, eosq́ admittamus patienter, & promtè libenterq́ juſſis eorum accommodemus: ſed etiam ipſi diſcamus affectuum malorum

intemperias & agnoſcere, & maturè coërcere, prius quàm diffundantur in animum, eumq́ ex omni parte penitus ſubigant. Infectus enim cupiditatibus animus (qualis eſt omnium eorum, qui non à teneris ſeſe culturæ accommodant) haud facilè virtutis & rationis freno regitur. Averſatur enim honeſtos & ſalutares monitus, & velut effrenis equus calcibus ac morſibus inſultat, ſeſſoremq́ excutit & perturbat. Diſcamus ergò manum illam divinitus protenſam, & jam blandè mulcendo, jam durius trahendo nos exercentem, patienter ferre, eiq́ nos accommodare. Diſcamus inquam rationem, & per eos qui nobis præſunt, & per noſmetipſos etiam, ad optima hortantem magni facere: igniculosq́ illius nobis oblucentes exſuſcitare, excolere, inq́ vita & moribus ſequi. Affectus autem, quia eos eruere neque naturæ humanæ conditio patitur, neque fortaſſe expedit id fieri, ita habeamus, ut eos, cum ad alia fortè nos incitant, non mox tanquam clauſis oculis ſequamur: ſed paulatim magis magisq́ illis renitamur, eosq́ aſſuefactione ad officium ita paremus, ne illos habeamus ratione valentiores. Ita futurum eſt, ut ad injuſta & rationi contraria facinora perpetranda vel non excitemur, vel ſi quando excitemur, ſtatim tamen illos motus rationis freno compeſcere poſſimus. Quo in ſtudio, ſi eſſet hoc tempore in omni ætate major diligentia: major quoque eſſe poterat virtutis & pietatis proventus.

Sed quia hæc quoque oratio meæ ætati minus videtur convenire, ad penſum prius me revocabo: ad illam dico, de leone eo, quem intra nos gerimus, in obſequium diſciplinæ adducendo conſiderationem. Et cum hoc, quod dico, humana ope ſola effici non poſſit, ſed majoribus omnino opus ſit præſidiis, divini nempe Spiritus gratia, cujus unius auxilio illa portenta expugnantur: Deum precor & precabor, ut me & alios æquales meos ita regat & gubernet, ne pars animi melior deteriori ſuccumbat: ſed ut in ætate hac lubrica culturæ aurem patientem accommodemus, itaque adoleſcamus in eos homines, qui poſſint DEO *grata dicere & facere.*

DIXI.

GRA-

GRATIARUM ACTIO, RECITATA à PAULO SIDELMANN, Noriberg.

NULLA res dignior eſt hac noſtra ætate noſtrisq́; ſtudiis, quàm ut cum piis & caſtis Muſis conjungamus decentes gratias, hoc eſt, ut beneficio affecti agnoſcamus hoc, & ingenuè fateamur: Et verò gratiam quoque, quam ſinit facultas, ſedulò reddamus. Eaque virtus eſt grata Deo & hominibus: ſicut è diverſo ingratitudo capitalis eſt peſtis vitæ humanæ, DEO pariter & hominibus exoſa. Quod cum ita ſit, & vitium hoc turpiſſimum nobis eſt omnibus modis vitandum & virtus illi oppoſita ſolicitè conſectanda. Quocircà ego & meo & horum commilitonum meorum nomine Tibi Deus æterne, Pater Domini & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, cum Filio tuo unico & Spiritu ſancto tuo, uni vero, immortali, & ſoli ſapienti Deo, ago gratias, non quantas debeo, ſed quantas poſſum animo meo concipere maximas, quod hoc honeſtiſſimũ bonarum literarum domicilium nobis benignè aperuiſti, & ſemel apertum conſervas, ut in eo poſſimus doctrinâ ſapientiæ divinæ & humanæ inſtrui, ad gloriam tuam, & noſtram aliorumq́; ſalutem. Teq́; rogo toto pectore, tuere & conſerva nobis idem hoc bonum: ut per nos & alios rectè inſtitutos edoctosq́; propagari poſſit in genere humano noticia tui, & fiant hîc & alibi, quæ ſint tibi grata.

Ago deinde Ampliſſimo & Prudentiſſimo Senatui Noribergenſi, & Nobiliſſimis Dominis Scholarchis, Domino item Procancellario Viro clariſſimo, gratias, quas animus meus capere poteſt, maximas: cum pro alijs præclaris & ampliſſimis in nos meritis, tum pro honorifica nobis ipſorum præſentia.

Vobis præterea celeberrimi Academiæ hujus Doctores: Tibi Magnifice D. Rector, & cæteris clariſſimis, reverendis doctiſſimisq́; dominis Profeſſoribus & præceptoribus ſumma obſervantia digniſſimis, gratias immortales ago: quod fidelitate & induſtriâ veſtrâ de nobis benè mereri non deſinitis, optimis artibus ac diſciplinis nos inſtituentes, & ad virtutem ſedulò ducentes: abſq́; quo & hodierni diei honore, & multis alijs commodis carere nos oporteret. Nos viciſſim vobis, clariſſimi viri, præceptoresq́; honorandiſſimi, honorem, cultum,

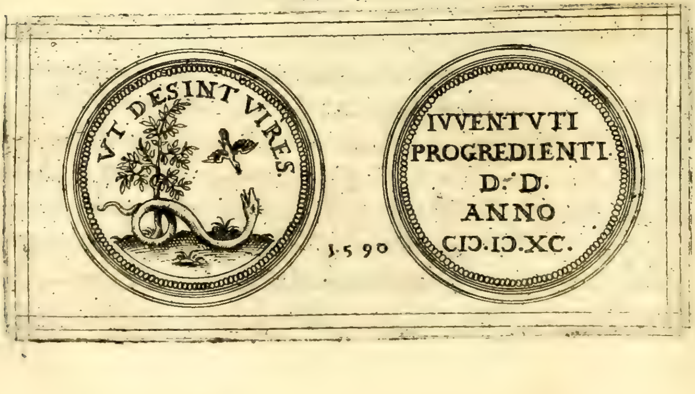
cultum, obſervantiam omnem, ut ſtudioſis adoleſcentibus dignum eſt, pollicemur ac præſtabimus.

Ago denique gratias Generoſis Dominis Baronibus, Nobilibus & ſtudioſis, hoſpitibus, univerſæq; huic literatæ ſocietati: qui ſua honorifica præſentia & conſeſſu gratiſſimo, actũ hunc cohoneſtârunt & auxerunt. Quibus etiam ipſis promittimus obſequia & officia noſtra, ſimiliaq; ſtudia vel in conſimili re, vel in alia quavis honeſta: eaque ſedulò & libenter nos ipſis præſtituros pollicemur. Poſtremò univerſam hanc coronam rogo atque oro, ut ſi hæc mea gratiarum actio verbis eſt tenuior, quàm pro ampliſſimi hujus conſeſſus dignitate, potius ex animis noſtris orationem, quàm ex oratione ſententiam atque officium noſtrum æſtimare velit. DIXI.

XIV. PANEGYRIS, Anni 1590.

SUB RECTORATU D. D. EDONIS HILDERICI, THEOLOGI.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA AB ISAACO LUSSIO Dordraceno, Hollando.

Qui

QVi animantium cæterarumq́ rerum naturas inveſtigant & perſcrutantur, Auditores optimi, ex omnium avium genere luſciniam maximè admirari ſolent: quod in tàm exili corpuſculo vox tam varia, tam ſuavis, tam clara atque contenta inſit; quod verno tempore cum arbores frondent, herbæ pubeſcunt, quindecim diebus ac noctibus uſque & uſque liquidiſſimos cantus tenui gutture fundit et, atque intimos audientium ſenſus incredibili voluptate permulceat. Itaque & Ovidius ſcitè canit:

Dulcis amica veni noctis ſolatia præſtans,
Inter aves etenim nulla tibi ſimilis.
Tu philomela potes vocum diſcrimina mille,
Mille potes varios ipſa referre modos.

Unde quæſo in avicula tam pertinax ſpiritus? unde vis illa animæ contentæ tanta, ut una cantus continuatione geminatæ vocis & contentio & remiſſio audiatur? unde tam artificioſa, tamq́ perfecta muſicæ ſcientia? tam ingenioſa modulatio? tam dulcis gratusq́ ſonus? qui modò in longum continuo ſpiritu protrahatur, modò variè flectatur: nunc conciſa voce diſtinguatur: nunc intorta copuletur. Quid? cum iterum vocem revocat, & integra comprehenſione cantum edit? Quid? cum modulos præter opinionem repentè commutat? Quid? cum ipſa tacitè ſecum jucundè murmurat? nulla profectò tam difficilis, tam varia auditur cantio, quam non exprimat una luſcinia: plenam, gravem, acutam, crebram, contractam, diffuſam, attenuatam, inflatam, continenti aut intermiſſo ſpiritu emiſſam: ſummam, mediam, imam. Quid plura? tam parvulis in faucibus, tam in anguſto gutture, omnia, quæ ars humana multo labore, varijs inſtrumentis, cantionum genera excogitavit, plenè expreſſa reperiuntur.

Eſtne verò huic aviculæ, tàm jucundæ, tam innocenti ſuus etiam hoſtis, Auditores? Eſt profectò, id quod numiſma quoque noſtrum, non obſcurè indicat atque innuit. Nam in eo expreſſa eſt imago luſciniæ, viperam velut acerrimum hoſtem tanto ſtudio & conatu à ſe propulſantis, ut vitæ periculum potius ſubitura, quam hoſtem ad nidum admiſſura videatur. Eſt nimirum hoc naturæ imperium: hæc vis & contraria affectio iſtis animalculis inſita atque ingenerata. Nam multis in rebus tum animatis, tum inanimatis, naturale quoddam diſſidium notare & animadvertere licet: id quod exemplis

nonnullis planum faciamus. Homini infeſtiſſimum animal eſt crocodilus, qui arte malitiam adjuvat, & hauſta aqua ſemitas facit lubricas, in quibus homines è Nilo aquam petituri, ſi collabātur, eos devorat, & trunco corporis abſumto, caput lachrymis profuſis macerat, & id quoq; tandem devorat. Equus adverſatur urſo, & hoſtem aggreſſurus eum tranſilit, ſaltuq́; ipſo poſteriores calces capiti illius impingit: contrà verò urſus equi ventrem unguibus petit & ſcalpit Sic equus ſi in lupi veſtigium pedem ponat, obtorpeſcit. Aquilæ diſſidium eſt cum draconibus minoribus, itemq́; cum trochilo. Aquilarum pennæ cæterarum avium pennas comminuunt & abſumunt. Araneus exitioſus eſt ſerpenti & bufoni, quos aculeo in frontem adacto interimit. Simius miris modis averſatur teſtudinem. Acanthis odit aſinum, & audito ejus clamore, ova è nido deijcit: aut pulli ejus metu decidunt. Vulpes abominatur milvos. Leo ad galli cantum contremiſcit. Pullus gallinaceus vix ovo excluſus, milvum aut accipitrem procul etiam viſum exhorreſcit: cum interim nec equum nec elephantem reformidet. Lupus ſolo obtutu homini vocem adimit: idemq́; agnos tam crudeli odio proſequitur, ut pulſato tympano lupinis pellibus obducto, greges diffugiant: & veſtimenta ex lana ſive ex pellibus agninis lupi morſu violatis confecta, incredibilem pediculorum multitudinem procreent. Adeo horum inimicitiæ ne morte quidem extinguuntur. Cancer attactus herba polypodio chelas abijcit. Veſpertilio ex incenſæ hederæ ſuffumigatione moritur. Vultur ex unguentorum odore interit. Serpens, ſi ibis alâ tangatur, commoveri non poteſt: ſi verò in eum querna folia conijciantur, emoritur. Sic olores & aquilæ, corvus & chloris, cornix & noctua, cæteraq́; multa hujus generis animalia, mutuas inter ſe exercent inimicitias. Sic porrò in rebus inanimis quocunque te animo & cogitatione converteris, exempla comperies. Quercus & olea ita inter ſe diſſident, ut altera in alterius ſcrobe reperta elāgueſcat atq; intereat. Sic quercus à juglande diſcordat. Sic vitis braſſicam refugit, atque in diverſam partem ſeſe reflectit. Similis inimicitia eſt inter cicutam & vinum: Cicuta quidem homini venenum eſt, cicutæ verò vinum. Sed quis omnia exempla enumeret & perſequatur? Hæc pauca ex innumeris delibare placuit, ut intelligeremus, inter viperam quoque & luſciniam noſtram, non fortuitum atque extrinſecus accerſitum, ſed naturale, idq́; perpetuum eſſe diſſidium. Nam, ut norunt ij, qui ſerpentes ad venena paranda conſectantur & quærunt, viperæ plerunque circa cubilia nidosq́; luſciniarum reperiuntur: & obſervatum eſt, luſciniam conſpectâ viperâ mox obmuteſcere, ſuamq́; dulciſ-

ſimam

ſimam cantilenam in queribundam ac lamentabilem vocem commutare. Nec tamen interim nidum deſerit & aufugit, ſed alarum ſtrepitu, & ſuis tanquam lamentis, hoſtem, quantum fieri poteſt, territare & propulſare conatur. Verùm quando animadvertit, ſuos conatus fore irritos, nec ulla ratione hoſtem profligari poſſe: tunc celeris ſagittæ inſtar magno impetu in hiantes viperæ fauces involat: ac ſi fortè lethali morſu ſaucietur, tunc vitæ ſuæ interitu teſtatur, ſe pro viribus elaboraſſe, ut beſtiam venenatam à ſe ſuisq; repelleret: maluiſſeq; mortem egregiam fortiter oppetere, quàm in perpetuo inſidiarum metu verſari. Hoc inſigne exemplum, Auditores, nobis ad imitandum propoſitum eſſe ſtatuamus. Nam & homo ſuos & domeſticos & exteros inſidiatores & hoſtes habet, à quibus pericula metuat neceſſe eſt. Corpus quidem hominis non modò ſenectuti & morti, mille de cauſis impendenti, ſed infinitis etiam morbis ac læſionibus eſt obnoxium, ad quæ partim prudenter vitanda, partim æquo animo perferenda, diligenti præparatione opus eſt: ut nimirum unusquisque animum habeat Deo dicatum, ejusq; ope fretum, ut moderatè & innocenter vivat: ut quantum fieri poſſit, ea quæ nocitura videantur, declinet & avertat. Sed de corpore nunc non eſt dicendi locus: Animum hominis intueamur, ejusq; hoſtes paulò accuratius diſpiciamus.

Menti autem humanæ inprimis adverſantur tetra inſcitiæ atque erroris caligo, & prava cupiditas. Caligo diſcutitur cognitione rerum divinarum & humanarum, qua tanquam luce circumfuſa mens facilè cernit, quid verum, quid falſum, quid rectum, quid pravum, quid appetendum fugiendumve ſit. Ut enim oculus cernere non poteſt, niſi res aſpectabiles Solis luce colluſtrentur: ita nec mens ſuas functiones rectè obire poteſt, niſi doctrinarum lumen ei affulſerit. Cupiditas autem prava variè mentem divexat & perturbat: cum videlicet animus aut voluptatum illecebris, aut dolorum facibus, aut divitiarum ſplendore, aut obſcura paupertate, aut honorum ſiti, aut ignominiæ metu, aut mortis terrore variè afficitur, & veluti fluctibus perturbationum, in diverſas partes agitatur, ita ut neq; virtutis, neque ſapientiæ ſtudiis vacare poſſit. Etenim ut de avaritia & de ambitione nunc nihil dicam: quanta quæſo vis eſt & incitatio voluptatum atque libidinum, quæ initio quidem velut blandiſſimæ pellices blandiuntur, ſed cum animos occuparint atque ſubegerint, dominantur ac tyrannidem exercent, & plurimos ad flagitia & ſcelera, indeq; in omne genus calamitatum præcipites agunt: ut in ama-

toribus, & ebrioſis aleatoribus cernere licet: qui, ut Phædria Terentianus, prudentes ſcientes pereunt, nec tamen pernicioſum illud jugum ſuarum voluptatum ulla ratione excutere poſſunt. Unde Cicero rectè ait: Nullam capitaliorem homini peſtem eſſe quàm corporis voluptatem. Hæc, hæc eſt illa vipera atrociſſima, quæ Scholas & Academias pervadit: & luſciniis, hoc eſt adoleſcentibus inſidiatur, eosq́ veneno ſuo inficere atque corrumpere conatur.

Quæ cum ita ſe habeant auditores, neminem veſtrum eſſe puto, qui non omni cura, ſummoq́ ſtudio adverſus iſtos pernicioſiſſimos humanæ ſocietatis hoſtes, nimirum contra ignorantiam pro eruditione, & contra improbitatem pro virtute, acriter & fortiter, atque etiam ſi res ita poſtulet, cum valetudinis & facultatum ſuarum periculo & jactura depugnandum eſſe ſtatuat. Voluntas certè, & honeſtus conatus, magnam habent vim, & quidem in virtutis ſtudio tantam, ut facultas etiam plerunque illam ſequatur. Qui ſtadium currit (inquit Cicero) eniti & contendere debet, quàm maximè poſſit, ut vincat: ſic qui in literarum curriculo verſatur, omni opera & ſtudio elaborare debet, ut eximiam ſapientiæ & virtutis laudem conſequatur. Quod ſi ea vis ingenij, ea ſubſidia facultatum, eæ corporis vires, ea hominum ſtudia non ſuppetunt, ut optatus labori reſpondeat eventus: non iccirco animus remittendus eſt, aut abjecta haſta de ſtatione decedendum. Nam (ut pereleganter Simplicius ſcribit:) τὸ κατορθοῦν οὐκ ἐν τῇ πράξει, ἀλλ᾽ ἐν τῇ προαιρέσει ἐστί. *Id eſt, Rei benè geſtæ laus, non ex eventu, ſed è conſilio & voluntate ponderanda eſt. Atque ut noſtrum ſymbolum habet:* UT DESINT VIRES, tamen eſt laudanda voluntas.

DIXI.

ORA-

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à HIERONYMO SCHALLERO, Witebergenſi.

ITER adoleſcentiæ non minus incertum eſſe, quàm ſerpentis viam in rupe, & navis veſtigium in mari, & avis volatum in aëre, niſi divinitus gubernetur, ſapiens quidam Hebræus affirmavit. Cùm enim autore Platone, & teſte experientiâ, homo ſit animal natura mutabile: quid de adoleſcentia ſentiendum eſt? quæ & propter calorem ætatis, & humorum mutationem, & importunos affectus, & rerum imperitiam, facilimè in hanc illamve partem impellitur: ſed facilius in deteriorem. Eſt enim hæc ætas inprimis pravæ cupiditati obnoxia, quæ illecebra eſt turpitudinis & eſca malorum, qua improvidus adoleſcens facilè capitur, nec tamen ſe captum ſentit, niſi cum imprudentiæ pœnas luit. Atque hujus rei imago in brabeo noſtro proponitur, in quo leo pedem ſpina confixum oſtentans cernitur, cum hoc Emblemate: SAUCIUS ERRO. Quod ſymbolum ut exactius intelligatur, operæ pretium fuerit ex Æliano & Gellio repetere hiſtoriam Androdi ſervi, quem fugitivum leo in Africa triennio aluiſſe, & poſtea feris objectum (inter quas fortuitò, idem leo tum captus erat) adverſus pantheram defendiſſe fertur. Cum à ſenatore Romano ſervus, cui nomen Androdus erat, aufugiſſet, ut tutò deinceps latere poſſet, in ſolitudines ſeſe contulit: ubi cum ſolis ardores perferre non poſſet, in ſpeluncam refrigerandi recreandiq́; ſui cauſa ſeceſſit. Erat autem ſpecus iſte latibulum leonis, qui tum aberat, ferasq́; perſequebatur. Hic cum à venatu

*pede graviter ſauciato, rediſſet, atque in juvenem incidiſſet: ipſum blandè ac manſuetè aſpexit, & tanquam vulneris curationem ab eo flagitaturus, pedem ſaucium ipſi porrexit. Servus etſi primùm toto pectore tremebat: tamen animadverſa leonis comitate, cognitoq́ pedis morbo, ſeipſum collegit, animoq́ erectiore eſſe cœpit: mox itaq́ ſpinam, qua leo confixus erat, è pede extraxit, cruorem abſterſit, omnemq́ doloris acerbitatem ita mitigavit, ut leo pede in manu Androdi poſito, aliquantiſper incubuerit ac conquieverit. Sed & σῶςρον ſeu præmium curationis medico ſuo perſolvit. Nam quascunq́ feras cepit, eas cum Androdo communicavit; atque adeò tàm gratus, acceptiq́ beneficij tàm memor fuit, ut & hoſpitium & victum homini benè de ſe merito præbuerit. Verùm Androdus triennio ita exacto, habitationis & ſolitudinis ſatietate atque faſtidio affectus eſt: Itaque ſpecum abſente leone tandem reliquit ac demigravit. Sed cum vix tridui iter confeciſſet, à militibus captus & vinctus, Romamq́ deductus eſt, ubi ab hero ſuo de admiſſo facinore reus factus, capite damnatus eſt, ut beſtiis dilaniandus obijceretur. Cumq́ jam ad pugnam cum beſtijs committendam intruderetur, ecce leo quoque, qui omniū atrociſſimus ac ſæviſſimus habebatur, hominis antehac hoſpes, & non ita pridem captus, cum alijs immaniſſimis beſtijs in theatrum immittitur: qui ſimulatq́ Androdi præſentiam animadvertit, primum velut admiratione obſtupefactus, ſubſtitit: ſenſim deinde ac pedetentim ad hominem accedit, caudæ blanditijs eum permulcet, & pedes manusq́ ejus leniter lambit, nihilq́ prorſus prætermittit, quod ad hominem metu propè exanimatum erigendum & confirmandum pertinere videatur. Androdus incredibili illa leonis humanitate perſpecta, reſpirat, atque in ſpem meliorem inductus, leonem viciſſim alacrioribus oculis intuetur: atque ita alter alteri læto vultu de mutua recognitione quaſi congratulatur. Interim cum panthera hominem invadere conaretur, leo hoſpitem ſuum non modò à laniatu defendit, verùm etiam pardalim diſcerpit atque dilaniat. Hoc ſpectaculum ſummam admirationem ſpectatoribus movit. Et Cæſar (*ſeu quis alius fuerit, qui hoc ſpectaculum exhibuit) Androdum ad ſe accerſivit, ex eoq́ rem univerſam penitus cognovit: quæ cum paſſim deinceps divulgaretur, univerſus populus acclamatione ſua & ſervum & leonem libertate donandum eſſe ſignificavit. Itaque Androdus non ſolum crimine abſolutus, & in libertatē vindicatus eſt; ſed etiam leo totius populi ſuffragijs ei donatus eſt: quem cum poſtea tenui loro vinctum tota*

urbe

urbe circumduceret: homo quidem ære cumulatus, leo verò floribus liberaliſſimè conſperſus eſt, & obvij quiq; acclamarunt:

Hic eſt leo hoſpes hominis: hic eſt homo medicus leonis.

Hæc inſignis hiſtoria, Auditores optimi, de duabus potiſſimum rebus nos monet. Primùm de vitiis atque erroribus noſtris maturè corrigendis: deinde de gratia benè meritis perſolvenda. Nemo quidem in hac mortali vita reperitur, qui in tanta ingenij caligine & imbecillitate virium ac pravitate voluntatis, inter malorum inſidias atque injurias, & multiplices fortunæ procellas, non ſæpenumerò erret, impingat, labatur: ſed tamen omni cura providendum atque enitendum nobis eſt, ut, ſi virtutem perfectam aſſequi non liceat, ſaltem ſequamur, & ad eam aſpiremus. Etſi enim humanum eſt errare, neminis tamen, niſi inſipientis eſt, in errore perſeverare. Quod ſi igitur nos erraſſe intelligamus, ſtatim de erratis ac delictis etiam minimis corrigendis cogitandum eſt. Nam qui in parvis ſibi ignoſcit, paulatim ad majora progreditur, donec in omnem turpitudinem prolapſus, nec decus nec honeſtatem curet. Quod ſi verò à nobiſmetipſis medicinam impetrare non liceat, tum fidelis prudentisq; viri monitis opem quærere debemus, à quo ad ſalutem reducamur. Quemadmodum enim leo noſter ſaucius tantiſper oberravit, dum in hominis conſpectum incidit, atque ab eo vulneris curationem efflagitavit: Ita adoleſcens, qui in vitijs & erroribus vulnus accepit, conquieſcere non debet, donec in bonorum ac prudentum virorum conſilijs & admonitionibus ſalutarem animi vulnerati medicinam inveniat, qua inventa omni ſtudio cavere debet, ne denuò cupiditate victus in aliquam turpitudinem relabatur: atq; ne vulnus, quod conſanuiſſe videbatur, majori cum periculo recrudeſcat. Reliquum porrò eſt, Auditores, ut de altero hiſtoriæ noſtræ fructu, qui ad gratiam benè meritis perſolvendam pertinet, breviter dicam.

Hoc namque noſtrum potiſſimum munus atque officium eſt, ut memoriam acceptorum beneficiorum perpetuò conſervemus: & ijs, qui de nobis benè meriti ſunt, gratias debitas habeamus, & verò, quantum in nobis eſt perſolvamus. Sic enim & accepta beneficia tuebimur, & amplioribus muneribus ac donis augebimur. Nam gratia parit gratiam, & animos alios alijs nectit, ac ſingulari inter ſe benevolentia devincit atque conglutinat: adeo ut animus memor & gratus nunquam præmio careat: ſed eorum genere bonorum ornetur ac cumuletur, quorum memoriam inviolatè pieq; conſervat. Athenienſes olim fa-

olim fanum Gratijs in media urbe dedicarunt: Quo indicarunt, omnem civilis ſocietatis rationem Gratiarum quaſi quodam numine contineri. Eſt enim in animis gratis magnum quoddam juſtitiæ munus, & firmum Reipublicæ præſidium. Nec enim ullum eſt majus concordiæ vinculum gratiâ atque remuneratione. Itaque Deus in primo Levitici capite, quod ad hominum convictum pertinet, propoſito præmio mortales ad remunerationem allicit & invitat. Idem ipſa natura docet, nosq́ exemplo ſuo ad beneficij accepti fidelem gratamq́ memoriam tacitè allectat. Nonne agri fertiles multo plus afferunt, quàm acceperunt? Intueamur beſtias, annon in immaniſſimis quoque tam eximiæ virtutis ſimulacra & veſtigia animadvertere licet? Urbs fuit in Achaja, cui nomẽ fuit Patræ, in qua (ut Ælianus ſcribit lib. 13.) puer quidam draconem emerat & educarat: cum quo non aliter atque cum intelligente colloqui & luſitare, & unâ etiam dormire conſuevit. Cùm verò draco ad ingentem magnitudinem excreviſſet, è civitate in ſolitudinem dimiſſus eſt. Aliquot annis pòſt, cum puer adoleſcens factus, & cum ſodalibus ſuis è ſpectaculo reverſus in latrones incidiſſet, & clamores edidiſſet: ecce præter opinionem draco præſtò fuit, & alios in fugam vertit, alios interemit: puerum verò ſalvum & incolumem conſervavit. Sic panthera beſtia truculentiſſima, cum forte (ut Demetrius phyſicus autor eſt) catulos ſuos in foſſam delapſos, attollere non poſſet, ad hominem tandem, quem è longinquo conſpiciebat, ſollicita ac veluti ſupplex accurrit, eum toga leviter apprehenſa ad foſſam adducit: & miris blanditijs nutuq́ anxio, quid fieri cuperet, ſignificat. Mox catulis eductis, hominem per deſertiſſimas valdeq́ periculoſas ſolitudines comitatur, à reliquis beſtijs eum defendit, nec ab ejus latere diſcedit, donec in loco tuto collocet, & nutu blandiſſimo tanquam gratijs actis dimittat. Quod ſi beſtiæ rationis & orationis expertes erga benè de ſe meritos tàm memores gratæq́ ſunt: quantò magis homo imago divinæ mentis hanc pulcherrimam virtutem, quam vulgò Gratitudinem vocant, colere atque exercere debet?

Quamobrem, Adoleſcentes ornatiſſimi, quemadmodum leo noſter, ſimul atque ſauciatus fuit, vulneri ſuo medicinam quæſivit, ac invenit; & verò medico curationis præmium liberaliſſimè perſolvit: ſic nos quoque erroribus noſtris remedia maturè comparemus, hoc eſt, prudentum & doctorum virorum conſilia & monita admittamus: errores nobis eripi, mores depravatos nobis corrigi, non ſolum æquo animo feramus: ſed etiam pro acceptis ſalutaris

doctrinæ

doctrinæ beneficijs gratias debitas habeamus, agamus, & quibuscunque rationibus fieri poſſit, memori mente perſolvamus. DIXI.

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA à CHRISTOPHORO CAMERARIO, Patricio Noribergenſi.

IN *numiſmate quod ego alijque nonnulli ordinis mei adoleſcentes accepimus, Auditores humaniſſimi, affabrè expreſſa eſt rupes gladio præacuto transfixa: cui hoc lemma adjunctum eſt:* ACUIT UT PENETRET. *Quo admonemur, nihil eſſe tàm altum, nihilque tàm durum & aſperum, quò ingenij humani vis & acumen penetrare non poſſit. Sed ut ferrum per ſe rupes ſive ſaxa incidere & inſecare non poteſt, niſi prius acuatur: Ita nec ingenium rude & incultum res ſubtiles atque reconditas vi ſua perſpicere, earumque difficultatem ſuperare poteſt, niſi doctrina & labore tanquam duabus coticulis probè exacuatur. Doctrinæ autem appellatione nunc intelligo Grammaticam, Logicam & Rhetoricam, quæ omnium ſcientiarum & diſciplinarum quaſi famulæ quædam atque miniſtræ ſunt. Et quoniam earum uſus tàm longè lateque patet, quàm vitæ humanæ fines proferuntur: Idcirco cujusque naturam ſigillatim inſpiciamus, ut quantum unaquæque ad adoleſcentum ingenia exacuenda valeat, perſpicuum fiat. Ac primùm quidem Grammatica cuique diſcenti maximè eſt neceſſaria, quæ puræ & emendatæ orationis magiſtra, rudibus ad omnes doctrinas viam patefacit.*

Eſtq́ue reliquarum tanquam radix & fundamentum. Nam ut arbores abſque radice vigere & conſiſtere non poſſunt: ſic abſque hac arte nulla alia doctrina adoleſcere & matureſcere poteſt. Et quemadmodum ſubſtructionis fundamentum firmum ac ſtabile eſſe oportet, cæteroquin quicquid ſuperſtruxeris corruet: ſic nemo ullam excellentis doctrinæ laudem aſſequetur, niſi prius Grammaticâ bene cognitâ gradum ad reliquas artes ſibi præmuniverit. Unde apud antiquos tantùm autoritatis fuit Grammaticis, ut de omni ſcriptorum genere liberè judicarint, ac proinde Criticorum nomen adepti fuerint: In quibus Ariſtarchus cenſoria ſeveritate celebris, maximum jus habuiſſe dicitur.

Logica autem benè docendi ac diſputandi rationem docet, qua ex notis ignota, vel opinando, vel ſciendo conſequimur. Hæc rem definiendo explicat, eamq́ue in partes exactè diſtribuit: argumentum ratione concludit: conſequentia & repugnantia videt, ambigua diſtinguit, & in omni ſermone quid verum, quid falſum, quid veriſimile, quid abſurdum ſit, animadvertit. Itaque non abſque cauſa ὄργανον ὀργάνων καὶ χεὶρ τῆς φιλοσοφίας, *hoc eſt, inſtrumentum excellentiſſimum & manus philoſophiæ inſcribitur: Et autore Platone oculos humanos in barbarico cœno defoſſos ſenſim attollit atque abſtergit, ut in judicando acutius cernere queant. Ad hæc Logica eſt fundamentum eloquentiæ. Nam benè dicendi finis eſt perſuadere ſeu fidem facere. Fides autem vi argumentorum & copia exemplorum fit. Logica verò docet, unde argumenta ſumenda ſint, quomodo concludenda, quo item artificio exempla tractanda, uſque adeo, ut ſine Dialecticæ præſidio omnis plerorumq́ue oratio inepta, jejuna, exanguis, enervata meritò cenſeatur.*

Quid porrò de Rhetorica dicam? Cujus vis & dignitas tanta eſt, ut nihil pulchrius, nihil præclarius, nihil utilius, nihil denique homine dignius eſſe videatur. Quid enim tàm admirabile, tamq́ue jucundum auditu, quàm gravibus ſententiis ac ſplendidis verbis ornata & perpolita oratio? quid tàm potens atque magnificum, quàm voluntates allicere, & animos in quamcunque velis partem oratione permovere? quid ad Scholas, ad Eccleſias, ad Reſpublicas conſtituendas moderandasq́ue efficacius, quàm ſapientiæ comes eloquentia? Hæc enim jacentes excitat, afflictos recreat, languentes ſtimulat, vigilantes inflammat: bonis præmia conſtituit, improbis pericula denunciat: hæc populi ſive ad ſeditionem concitati, ſive ad pravas opiniones, corruptosq́ue mores prolapſi, mo-

lapſi, motus ad obedientiam, ad veras ſententias, ad vitam probatam revocat. Quid enim aliud eſt, quàm dicendi prudentia? Prudentiæ autem uſus tum in verbis, tum in factis conſiſtit, ut nimirum & prudenter dicamus, & prudenter agamus, quorum in utroq; olim omnis laudabilis diſciplina poſita erat, ut autor eſt Homerus, apud quem Phœnix ait: Achillem ſibi à patre Peleo traditum fuiſſe, ut illum & verborum oratorem, & rerum actorem efficeret: μύθων τε ῥητῆρ᾽ ἔμμεναι, πρηκτῆρά τε ἔργων. *Deinde eloquentia præcipuum humani ingenij decus eſt & ornamentum, quo homo non ſolum cæteris animantibus præſtat, ſed etiam reliquis hominibus antecellit. Hinc rectè Cicero dixit: Ut hominis decus eſt ingenium, ſic ipſius ingenij decus eſt eloquentia. Itaque apud veteres in ſummo honore atque pretio fuit. Nam & ſummi principes, cum non minimum dignitatis ſuæ præſidium in dicendi facultate conſtitutum putarent, eloquentiæ operam dederunt. Certè conſtat Philippum Macedoniæ regem, ejusq; filium Alexandrum, dicendi laude floruiſſe. In liberis autem populis ac civitatibus ſemper illa regnum obtinuit: adeò ut nemini princeps in ijs daretur locus, niſi eloquentiæ gloria excelleret. Nam ut Athenas cæterasq; Græciæ civitates nunc prætercam, Romæ profectò tantùm valuit eloquentia, ut nemo, quamvis nobilitate, rebusq; geſtis clarus & inſignis, confideret facilem ſibi aditum ad ſummos honores patefactum iri, niſi dicendi laudem cum militari virtute conjunxiſſet. Hinc Claudij, Lælij, Scipiones, Galbæ, Catones, alijque multi in dicendo principes extiterunt, & tandem Cicero tam abſolutum eloquentiæ ſpecimen dedit, ut eam ob cauſam Romulus Arpinas in foro regnare diceretur.*

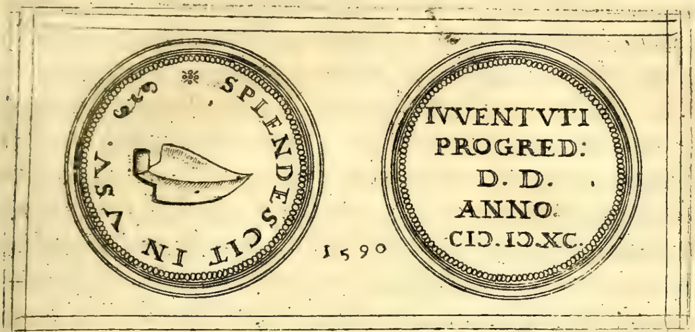
Neque verò, poſtquam Reſpub. regio dominatu gubernari cœpit, eloquentiæ ſtudia interciderunt. Nam ut de Julij Cæſaris elegantia nihil dicam, Octavianum certè dicendi laude præſtantem fuiſſe conſtat. Imò ne tyranni, ut Caligula, Nero, Domitianus, & alij hac dicendi facultate caruerunt. Verùm & poſterior ætas multos eximios viros tulit, qui artem dicendi omni ſtudio coluerunt: nec noſtra memoria deſunt, qui in ea excolenda & locupletanda multum operæ ſtudijq; ponunt. Atque adhuc unam coticulam, qua humani ingenij vis acuatur, breviter adumbravi: Conſequens nunc eſt, ut de altera, hoc eſt, de labore & induſtria, quàm breviſſimè dicam. Multum quidem valet inſtitutio; ſed niſi labor rerum effector optimus, accedat, finem nobis præſtitutum aſſequi non licebit. Labor autem iſte duobus potiſſimum offi-

cijs conſtat, quorum alterum in audiendo, alterum in commentando poſitum eſt. Quicunque igitur ad eruditionis & virtutis laudem aſpirat, is primùm quàm diligentiſſimè præceptores & profeſſores audiat, & quæ memoria digna audierit, ea vel ſcriptis mandet, vel, quod longè commodius eſt, memoriæ imprimat atque infigat, & frequenter repetat, aſſiduaq; meditatione ita confirmet, ut excidere ex animo, atque effluere non facilè queant. Neque enim memoria ſemper eſt fida rerum perceptarum cuſtodia. Itaq; ſapientiſſimus Plato rectè monet: δὶς καὶ τρὶς τὸ καλὸν. *hoc eſt, bis aut ter, quod pulchrum eſt, repetamus. Nihil enim in bonis ingenijs diuturnum eſt, niſi quod aſſidua commentatione nobis familiare, & quaſi domeſticum efficiatur. Neque enim ulla in nobis ſcientia ineſt, niſi quæ per habitum (ut philoſophi loquuntur) hoc eſt, per diuturnam conſuetudinem in animis noſtris penitus inſederit atque inveterarit. Deinde (quod alterum laboris caput eſt) adoleſcens ſcriptioni ſeſe dedat: quæ quantum utilitatis afferat, oſtendit Craſſus apud Ciceronem his verbis: Caput eſt quod minimè facimus (eſt enim magni laboris, quem pleriq; fugimus) quàm plurimum ſcribere. Stylus optimus & præſtantiſſimus dicendi effector ac magiſter, neque injuria. Nam ſi ſubitam & fortuitam orationem commentatio & cogitatio facilè vincit: hanc ipſam profectò aſſidua ac diligens ſcriptura ſuperabit. Quapropter adoleſcens quotidiè aliquot horas in ſcribendi exercitatione ponat: ita tamen, ne quicquid ſub acumen ſtylo ſubierit, temerè admittat: ſed diligentem rerum atque verborum delectum habeat: detq; operam, ut oratione utatur pura, dilucida, aperta, elegante, diſtincta, ornata, qualis eſt Ciceronis, qui inter reliquos oratores velut Heſperus inter ſtellas, aut velut inter ignes Luna minores eminet: Ita præ cæteris etiam amandus, diligentiſſimè evolvendus, ſtudioſiſſimè imitandus eſt. Atq; adhuc de utraq; coticula, arte videlicet atque labore, quibus rudia ingenia ad philoſophiam omnemq; liberalem diſciplinam acui poſſint, à me dictum eſt.*

Quod ſi igitur, Adoleſcentes optimi, rupes ſive ſaxa inſecare ac penetrare, hoc eſt, omnes difficultates, quibus natura res magnas circumſepſit, ſuperare, atq; ſapientiæ & virtutis laudem adipiſci cupitis: neceſſum erit, ut gladios, hoc eſt, veſtra ingenia acuatis, id eſt, artium dicendi cognitione & auſcultationis ſcriptionisq; aſſiduitate exerceatis & perpoliatis, planeq; vobis perſuadeatis, nihil eſſe tàm arduum ac difficile, nilq; tàm alte à natura poſitũ, quò doctrina viam non monſtret atq; aperiat, & quò labor & induſtria eniti ac pervenire non poſſit. DIXI.

ORA-

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à CHRISTOPHORO FÜRER, Patric.Noriberg.

NEminem in hac ampliſſima corona, cæteraq́; circumfuſa multitudine eſſe puto, Rector Magnifice, qui inſtituti noſtri rationem ignoret, nec cauſas perſpiciat, cur nos quatuor adoleſcentes è reliquo grege diſcipulorum evocati, atque in hoc loco ad agendum ampliſſimo, ad dicendum ornatiſſimo, collocati ſimus. Itaque prolixiori officij noſtri commemoratione & commendatione prætermiſſa, ad Emblemata noſtra aggrediemur, & quàm breviſſimè ac planiſſimè licebit, ea explicabimus. Illud modo, antequam ulterius provehar, à vobis, Auditores humaniſſimi, ſummopere peto, contendoq́;, ut quando omne nobis perfugium in veſtra humanitate ſitum eſt, tenuitatem noſtram veſtro favore ſublevetis, atque non aures modo, ſed mentes quoque attentas nobis pauliſper adhibeatis.

Atque ut ego quidem hinc exordiar: In brabeo, quod mihi jam Ampliſſimorum Scholarcharum munere datum eſt, vomer inſignitus atque impreſſus extat, cum hoc Emblemate: SPLENDESCIT IN USU. *Quo nihil aliud innui & indicari videtur: quàm exercitatione uſuq́; res cunctas & meliores & ſplendidiores fieri. Nam ſive animum, ſive corpus intuearis, & vel literarum ſtudia, vel vitæ degendæ rationem conſideres, exercitatio iſta ad ſingula iſta tum augenda, tum exornanda, incredibilem vim & facultatem habet. Animus quidem exercetur, & politior ſplendidiorq́; evadit, ſi aſſiduè*

aut aliquid doctrinæ & virtutis accedat, aut aliquid vitiorum atque inſcitiæ decedat. Hominis enim ſummum decus & ornamentum eſt virtus & ſapientia, quæ utraque eum informat, & exornat, ut & intelligat, quæ in hoc mundo, tanquam in ampliſſimo amphitheatro, ſummus rerum opifex Deus intuenda cognoſcendaq́ propoſuit, & verò agat ea quæ rectæ rationi ſunt conſentanea. Neque verò ullum ingenium tàm excellens, tamq́ perfectum reperitur, quin ceſſatione ac intermiſſione uſus & induſtriæ langueſcat & minuatur. Quicquid enim negligitur, aut parùm curatur, quamvis per ſe optimum pulcherrimumq́ ſit, brevi temporis ſpacio obſoleſcit & interit: ut cum in veſtibus ac ædificijs, tum verò ac multò magis in adoleſcentum ingenijs animadvertere licet. Imò verò etiam doctiſſimi homines, cum de ſuis ſtudijs remittunt, multarum rerum obliviſcuntur, atque ad præſtanda doctrinæ officia, ſive dicendo, ſive ſcribendo, & tardiores & ineptiores fiunt. Idem accidere ſolet bonis viris, quando probitate ſua nimium freti paulò ſecuriores eſſe cœperint: tum enim facilè vel voluptatibus capiuntur, vel à pravis animi affectionibus ſuperantur. Nam ut ager niſi colatur, ſentibus & noxijs herbis obducitur: ſic animus niſi virtutis doctrinæq́ ſtudijs aſſiduè exerceatur, pravis opinionibus vitioſisq́ cupiditatibus inficitur ac depravatur. Jam verò & corpus, cui arctiſſima cum anima neceſſitudo eſt, exercitatione opus habet. Hæc enim incorruptam valetudinem tuetur, morbos propulſat, omnes nervos, omnia membra omnesq́ ſenſus, vires & facultates corporis auget, confirmat, atque expeditiores ad quævis negotia obeunda facit. Contrà verò ignavia ac deſidia vires enervat, ſenſus debilitat, ſanitatem affligit, & totum corpus morbis obnoxium, & ad omnes vitæ actiones languidum ac ineptum reddit. Id quod partim ex deſidioſis, partim laborioſis hominibus cognoſcere licet: quorum illi vitioſis humoribus pleni, calculoſi, podagrici: hi verò integri, robuſti, ſicci & ſani ſunt, vitæq́ diuturnitate illos plerumque ſuperant. Quod cum prudentiſſimus Cicero proſpiceret, valetudinis ſuæ infirmitatem certo paſſuum numero correxit ac confirmavit. Sic Demoſthenes quoq́ in ſubterraneo conclavi, ſemiraſo capite meditatus eſt, geſtus corporis ad ſpeculum ingens formavit, & ſtrictum gladium de lacunari ſupra humeros ſuſpendit, Satyro hiſtrioni ſe erudiendum tradidit, lapillis linguæ ſubjectis balbutientem emendavit, imbecillitatem ſpiritus arduo aſcenſu ingrediendo & aliquid recitando correxit: ad fluctuum murmur ventorumq́ turbines de-

clamitans

clamitans concionis procellas, hoc eſt, tumultuantem & obſtrepentem populum atque exſibilantem contemnere didicit. Quæ mirabiles ac prope incredibiles exercitationes Demoſtheni non ad eloquentiam duntaxat, ſed etiam ad ſanitatem ac vires corporis haud dubiè profuerunt. Apud Perſas oportebat adoleſcentes ante prætoria excubare, ac magiſtratibus præſtò eſſe in omnibus ijs, quæ mandarentur, exequendis. Ad hæc exercebantur ſagittis jaculisq́; mittendis, pane, naſturcio, & aquæ potu contenti, quæ victus ratio adeò erat tenuis, ut & anhelare, & expuere & emungi publicè turpiſſimum haberetur. Apud Græcos Lycurgi legibus ſancitum erat, ut perpetuis laboribus juventus exerceretur. Lex Draconis capitali pœna otioſos mulctabat: Solon ignominiâ eos notabat. Sed & Romani ſua habuerunt Gymnaſia, quibus juventus exerceretur, atque ad bellicos labores, quibus patriæ fines longè lateq́; proferri poſſent, inſtituerctur & aſſuefieret. Sed quorſum hæc commemorantur? quorſum? ut intelligamus, ſapientiſſimas gentes omnem adoleſcentiæ rectè inſtituendæ rationem in labore poſuiſſe: & nihil eſſe tam rude ac impolitum, quod uſu & exercitationis aſſiduitate non expoliatur & ſplendeſcat. Nam ut vomer ſulcis imprimendis attritus ſplendeſcit: ſic ingenij corporisq́; vigor negotiis tractandis excitatur, augetur ac eniteſcit. Contra verò, ut ferrum, ſi eo non utaris, rubigine obducitur, atque exeditur: ſic ingenia quoque ignavo inertiq́; otio hebeſcunt & pervertuntur.

Quæ, cum ita ſint, Auditores optimi, communi certè ſenſu carere videbimur, ſi non otium atque deſidiam, tanquam animi corporisq́; peſtem, omniumq́; vitiorum nutriculam, vitemus ac deteſtemur, omniq́; ſtudio elaboremus, ut uſu atque exercitatione ſplendeſcere, hoc eſt, virtutis & doctrinæ nitorem ac ſplendorem vel in foro & judicio, vel in magiſtratu & curia, vel in Scholis & Eccleſiis Chriſti, vel denique in aliis Reipublicæ locis obtinere atque tueri poſſimus.

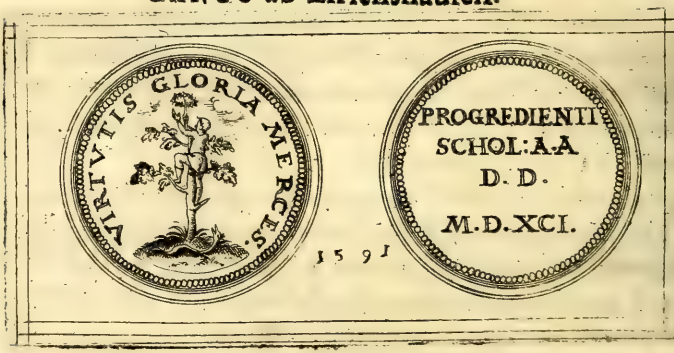
DIXI.

PANE-

XV. PANEGYRIS, Anni 1591.

SUB RECTORATU D.D. EDONIS HILDERICI, GERENTIS vicem D.Matthiæ Indenij, J.U.D.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à JOHANNE-WOLF-GANGO ab Elrichshauſen.

Cum Academiæ hujus conſuetudo & inſtitutum, Rector Magnifice, jubeat adoleſcentes, qui tum è claſſe prima ad publicas Acroaſes, tum ex inferioribus ad ſuperiores reliquarum claſſium ordines aſcenderunt, rationem aliquam ſui profectus publicè reddere: idq́ pro tuo jure nunc nobis imperes: parebo & conſuetudini & voluntati tuæ: & quidem tantò libentius, quantò magis optata atque idonea ad dicendum materia mihi propoſita eſt. Explicandum eſt enim Emblema brabei, Ampliſſimorum Scholarcharum munere mihi liberaliter tributi: quod etſi ejusmodi ſit, ut copioſam orationem requirere videatur: tamen, quia tem-

quia temporis habenda eſt ratio, quàm breviſſimè planiſſimeq́ potero, id exponam in ſpem certiſſimam adductus, fore, ut quicquid tum à me, tum à reliquis meis condiſcipulis hoc in loco dicetur, ſi minus elaboratum ac perpolitum, at certè non ingratum vobis videatur.

In altera itaque numiſmatis mei parte effigies atque imago arbôris proceræ extat, in cujus cacumine corona cernitur, ad quam adoleſcens arduo difficiliq́ aſcenſu contendit, eamq́ manu prehendere & auferre ſtudet. Ad radices arboris ſerpens eminentibus oculîs, inflato collo, tumida cervice ſeſe attollit, qui adoleſcentem ſibilo morſuq́ ab aſcenſu retardare conatur. Hæc imago adjunctum habet ejusmodi Emblema : VIRTUTIS GLORIA MERCES. *Quo, ut puto, admonemur, veram gloriam, veræ virtutis & eruditionis fructum, in excelſo & illuſtri loco eſſe poſitum, ad quam nullus abſque labore cuiquam aditus pateſiat. Arbor itaque in numiſmate noſtro efficta eſt liberalium artium ac diſciplinarum : procera admodum, aſpectu horrida, cortice aſpero, radice amara, aſcenſu difficilis : ſed fructibus uberrimis & ſuaviſſimis maximè inſignis : ſapientia nimirum & virtute, cujus utriusq́ comes ac veluti merces eſt gloria, coronæ ſimulachro notata atque expreſſa. Etenim ut labori merces : ſic virtuti nullum juſtius præmium perſolvi poteſt, quàm Honor & pervagata conſentiensq́ laûs bonorum, & incorrupta vox rectè judicantium. Et quemadmodum in Olympicis certaminibus corona iis duntaxat decernebatur, qui aut curſu, aut pugilatu, aut luctatione, aut ſaltu, aut alio certationis genere victoriam obtinuiſſent : ſic gloria & honos iis ſolum debetur, qui in ſapientiæ ac virtutis curriculo laudabiliter verſati ſunt, atque vel ad homines inter ſe juſtitiæ munere conciliandos, vel ad Rempubl. virtute, conſilio, induſtriaq́ defendendam, aut ingenii opibus illuſtrandam ſeſe contulerunt. Ex quo perſpicuum eſt, virtutem antecedere, honorē verò ſubſequi debere, quemadmodum olim pontificum Romanorum memorabili decreto cautū eſt. Cum enim M. Marcellus, is, qui quadraginta novem victorias de hoſtibus reportavit, Templum Honori ac Virtuti dicare vellet, pontifices interceſſerunt, cum negarent ullam cellam amplius, quàm uni Deo rectè conſecrari: quoniam ſi de cælo tacta eſſet, difficilis procuratio foret, utri Deo res divina fieret. Templum itaque medio pariete ſic diviſerunt, ut nemini pateret ad templum Honoris aditus, niſi prius patefacta Virtutis porta. Quicunque igitur gloriam & dignitatem expetit, neceſſe habet, omnem ſuam curam atque*

operam in virtute defigere: in qua una ſtabilem ſedem ac ſempiternum domicilium ipſa ſibi collocavit. Eſſe autem eam magnoperè expetendam, nemo, opinor, inficiabitur, qui modò rationem, in qua ipſa conſiſtat, atque ejus incredibiles utilitates ſecum accuratè cogitarit. Neque enim gloria in errante opinione, ſed in ipſa natura ſita eſt: id quod admirabile ipſius deſiderium omnibus inſitum & ingeneratum maximè declarat. Quæ enim gens & natio eſt tanta humanitate prædita, aut tam agreſtis & inhumana, aut tantis honoribus inſignis, aut tàm obſcura & ignota: aut tot virtutum ornamentis exculta, aut tàm multis flagitiis cooperta, quæ gloriæ & laudis ſtudio non trahatur? Quantam verò illius cupiditatem natura nobis ingenerarit, ex eo facilè apparet, quòd omnes pueri, ſimul atque ſentire aliquid incipiunt, laude mirificè capiuntur. Mirum eſt enim, quanta certamina ineant, quanto vincendi ſtudio flagrent: quantus in victis pudor inſit. Ut autem quisque præſtantiſſima indole natus eſt: ita maximè cupiditatis hujus ſignificationem dat. Refert Xenophon Cyrum illum Perſarum regem, cum eſſet adhuc puer, adeò ad cupiditatem laudis exarſiſſe, ut illius cauſa jam in ea ætate omnia pericula ſubeunda duceret. Facilè igitur tum fuit ex illo motu animi futuram Cyri virtutem augurari. Nemo enim unquam res magnas animo magno aggreſſus eſt, qui non in ipſius ætatis primordio inſignia dederit documenta, quanti gloriam æſtimaret. Non eſt hic neceſſe, Pyrrhos, Scipiones, Alexandros enumerare: cum conſtet, omnes ſummos Imperatores hoc tantùm ſigno magnam ſpem futuræ virtutis civibus ſuis attuliſſe. Quid de inſigni ad præclaras diſciplinas indole? Num parum liquet, optimam de illis ſpem concipiendam eſſe, qui omnem conatum animi ad laudem referunt? Mihi, inquit Fabius Quintilianus, ille detur puer, quem laus excitet, quem gloria juvet, qui victus fleat. Hic erit alendus ambitu: hunc mordebit objurgatio, hunc honor excitabit: in hoc deſidiam nunquam verebor. His verbis optimus ille Magiſter indicia ingenii excellentis explicat. Quid, poſtquam pueri ætate progreſſi, quatenus quidq; ipſos attingat diſpicere incipiunt: num alio genere orationis à languore deſidiaq; citius avocantur, quàm ſummorum hominum commemoratione? Videte quibus verbis Pallas apud Homerum Telemachum incendat ad pœnas de procorum petulantia repetenda, ſic enim ait:

Nec jam res tractes puerili mente, retractes.
Nonne vides, quantum nomen ſit adeptus Oreſtes,

Cum

Cum patrem ulciſcens vita ſpoliaverit illum,
Qui ſcelere infando patrem demiſerat Orco?
Te decus eximium præſtanti in corpore tandem
Excitet, ut magno laudum capiaris amore.

Illa igitur oratione ſic videmus incenſum Telemachum, ut nihil aliud quàm de virtute cogitaret. Quid philoſophi? nonne ſpe clari nominis inducti, ſeipſos ad ſapientiæ ſtudium contulêre? Ut enim antiquiores prætereamus, Plato certè quantum nominis claritatem amaret, apertè declaravit. Nam & laudem eſſe bonum quoddam cœleſte cenſet, & omnibus eam rectè factis quaſi præmium divinum proponit, ipſeq; maximarum rerum inſtrumentum, & illud admirabile genus eloquentiæ in gloriam ſuam maxima ex parte tranſtulit. Ariſtoteles autem cum eſſet philoſophiæ gloriâ præſtantiſſimus, minimè contentus illo ſplendore, quem erat ſapientiæ ſtudiis aſſecutus, eloquentiæ laudem incredibili animi contentione quæſivit. Infinitum eſſet, ſi vellem eos, qui ab his orti ſunt, enumerare, quos omnes conſtat fuiſſe gloriæ ſtimulis acriter incitatos. Quod ſi aliqui ſe gloriam deſpicere gloriati ſunt, id fecerunt, ut ea ipſa gloriæ contemtione maximè nobilitarentur. Quod declarat eorum ſtudium in ſuis nominibus inſcribendis, cogitationumq; ſuarum memoria propaganda. Quid de poëtis dicam? Non enim ſolum ſibi ipſis, ſed omnibus in quorum ſtudium propenſi ſunt, nominis immortalitatem pollicentur. Hoc enim ſibi divinitus conceſſum exiſtimant, ut è tenebris, quos velint, eripiant, atque ſeculis innumerabilibus in hominum luce conſtituant. Cœleſte profectò munus, res ad laudem inſignes ab oblivionis injuria vindicare, mortemq; ipſam omnia delentem ingenio comprimere. Sed quid poëtas admiramur, cum agricolas & opifices, cum barbaros etiam homines, & ab omni cultu humanitatis abhorrentes, laudis dulcedine moveri videamus? Nullus enim eſt agricola, nullus artifex, nullus operarius, qui non laudari valdè cupiat, & inter ſui ordinis homines princeps haberi. Ergò cum pueri, ſenes, adoleſcentes, laudem ardenter expetant; cum omnes ſive principes, ſive plebeii, ſive intelligentes & docti, ſive rudes & imperiti, ad eam enitantur: poſſumus ne dubitare, quin ea cupiditas humanam naturam maximè attingat? Nunquam enim eſſet tantus omnium gentium conſenſus & conſpiratio in gloria conſectanda, ſi ea moribus & opinione deſiderata, & non potius vi & impetu naturæ expetita eſſet.

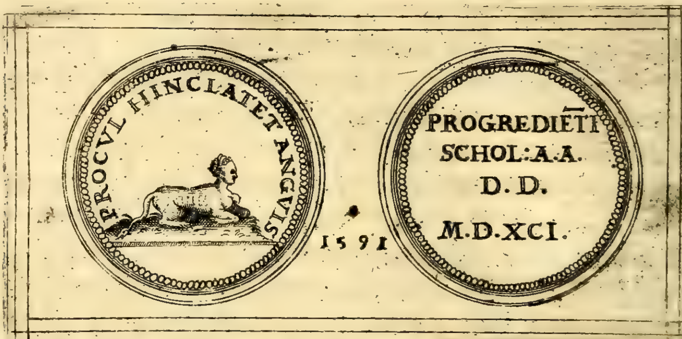
Quæ enim moribus, aut legibus & inſtitutis continentur, nec ſunt eadem apud omnes, nec ullam conſtantiam habent: ſed varias pro temporum ratione mutationes ſubeunt. Ex eo igitur, quod omnes mortales laudari concupierint, facilè cernitur, hunc appetitum laudis & gloriæ eſſe natura, & non opinione noſtris animis infixum. Quod ſi natura nos non ad flagitium, ſed ad honeſtatem genuit, ob idq́ omnes ſapientes eam tanquam vitæ ducem ſequendam ſtatuunt; & perſpicuum eſt, nos impetu naturæ ad laudem contendere: efficitur, nos gloriæ cupiditate, ad virtutem & honeſtatem dirigi. Atque adhuc oſtenſum eſt, gloriæ rationem & ortum ab ipſa natura proficiſci. Conſequens nunc eſt, ut breviter, quantum fructum illius ſtudium rebus humanis afferat, explicemus. Incredibile enim eſt, quantam ipſa habeat vim ad animos amore virtutis incendendos ac inflammandos. Omnes enim qui præſtanti ingenio præditi ſunt, ſtimulis gloriæ concitati res præclaras aggrediuntur. Tolle gloriæ cupiditatem, & omne ſtudium virtutis extingues. Nemo enim unquam ſeſe pro Reipublicæ ſalute in diſcrimen intuliſſet, nemo publicam utilitatem emolumentis propriis anteteluliſſet, nemo denique omnibus rebus poſthabitis, ſapientiæ ſtudia coluiſſet, niſi primum fuiſſet ad ſpem quandam immortalitatis excitatus. Ut enim hîc Themiſtoclem, Epaminondam, Scipionem, Carolum Magnum, cæteroſq́ Imperatores rerum geſtarum gloriâ florentes omittam: quis dubitat Solonem, Lycurgum, Charondam, Zaleucum, incenſos ſempiternæ gloriæ cupiditate, leges, inſtituta, Reſpublicas condidiſſe? Quis neſcit, Platonem, Ariſtotelem, Xenophontem, Theophraſtum, & omnes denique, qui monumentis philoſophiam illuſtrarunt ſuis, gloriæ ſuavitate fuiſſe in ſapientiæ ſtudium incitatos? Quis ad artem aliquam præclarum animum adjunxit? quis virtutem ſtudioſè colendam putavit, qui non prius in egregii nominis celebritatem aciem mentis intenderet? Quòd ſi igitur præſtantium hominum ingenia multis laboribus & vigiliis lucem aliquam rebus humanis attulerunt; ſi viri fortes & magnanimi, ut patriæ conſulerent, vitæ non pepercerunt; ſi denique multi ætatem in clariſſimis ſtudiis conſumentes ſapientiam aſſecuti, beneq́ de hominibus meriti ſunt: id certè ſtudio & cupiditati laudis & gloriæ adſcribendum eſt. Ex quo facilè conſtat, quantus ſit ſplendor & utilitas veræ gloriæ, quod eam omnes, qui excellenti ſunt ingenio, ardenter expetunt, & illius cauſſa non inviti res honeſtiſſimas & difficilimas aggrediuntur. Verùm ut cætera bonorum genera invidiæ telis ſunt

lis ſunt expoſita: ſic gloria quoque invidos & obtrectatores habet. Nam ut ignis exoriens fumum: ita gloria effulgens invidiam excitare ſolet. Itaque Themiſtocles, cum adoleſcens eſſet, dixiſſe fertur: ſe ex eo intelligere, nihil dum à ſe ſplendidum geſtum, quoniam nondum invidiæ dente peteretur. Eſt enim malum tetrum, deteſtabile, execrandum, omnibus bonis infeſtum, rebus humanis peſtilens ac mortiferum. Neque enim quicquam eſt tàm ſanctum, tàm omni religione munitum, quod non invidia tentare conſueverit. Itaque in numiſmate noſtro ſerpens effictus cernitur, qui adoleſcentem ad coronam gloriæ contendentem infeſtare, eumq́ à propoſito ſuo abſterrere videtur. At fruſtra. Nam arboris aſcenſu adoleſcens inſidias ictusq́ illius effugiſſe fingitur. Quo figmento ſignificatur, veram & confirmatam gloriam tàm altè eſſe poſitam, ut invidiæ incurſio ei amplius nocere non poſſit. Nam à vera virtute pendet, cujus tanta eſt vis, ut omnem maculam, omnem infamiam ſive hominum ſcelere, ſive errore conflatam deleat atque extinguat: non aliter ac ignis jam auctus fumum diſſipare ſolet. Quamobrem cum vera gloria non ab errore vulgi, ſed ab ipſa natura, & à lumine virtutis oriatur; & infinitas humano generi afferat utilitates; & vero tàm ſtabilis ac firma ſit, ut neque invidiæ deteſtabilis immanitas, neque imperitæ multitudinis amentia eam obſcurare aut abolere queat: reliquum eſt, ut eam omnibus votis expetendam eſſe ſtatuamus.

Agite igitur Adoleſcentes & commilitones optatiſſimi, omni ope & opera connitamur, atque elaboremus, ut mentem ſapientia, animum virtute, linguam eloquentiâ ſic inſtruamus atque ornemus, ut aliquando & parentibus honori, & amicis utilitati, & Reipublicæ emolumento ſimus: & deniq; ſuaviſſimum virtutis & doctrinæ fructum ac mercedem Gloriam conſequamur.

DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à PAULO SIDELMANN, Noribergenſi.

QVi malorum eſcam dixit eſſe voluptatem, is profectò & dixiſſe verè, & præclarè ſenſiſſe mihi videri ſolet, Auditores ornatiſſimi. Quemadmodum enim bruti mutiq; piſces eſca, ſub qua lethalis hamus deliteſcit, imprudentes capiuntur ac pereunt: ſic multi adoleſcentes blandæ voluptatis, cujus initium ſuave, finis teterrimus eſt, illecebris deliniti conſtringuntur, atque ut Phœdria Terentianus prudentes ſcientes in exitium ruunt voluntarium: ut in amatoribus, ebrioſis, aleatoribus, & id genus aliis corruptiſſimis hominibus cernere licet. Cujus quidem rei ſimulachrum in noſtro brabeo expreſſum eſt ad hunc modum: In amæno loco inter herbas floresq; recumbit beſtia quadrupes, ſuperne quidem formoſa virgo: ſed quæ in atrum ac venenatum ſerpentem deſinat. Cui idcirco hoc Emblema additum eſt: PROCUL HINC: LATET ANGUIS. *Cæterùm ut imago iſta plenius cognoſcatur, operæ precium fuerit audire lepidam fabellam, quam ex Dione Chryſoſtomo Pierius in Hieroglyphicis repetit lib. 14. Eſt (inquit) in Libya ferarum genus, ex promiſcua beſtiarum plurium, diverſorumq; generum propagatione procreatum. Id immane admodum, ſævum ac ferociſſimum, circa Syrtes plurimum verſatur: & cibi gratia tum feras reliquas, tum humanum paſtum conquirit avidiſſimè. Ejus verò monſtri natura facieſq; hujusmodi formâ eſt conſpicua: Corpus quidem muliebre, idq; admodum for-*

dum formoſum: laſcivè tumentes papillæ, totumq́ pectus ac cervix pulcherrima: colore cutis nitidiſſimo: mira ab oculis ejus proſilit hilaritas, quæ intuentem quemlibet facilè in amorem illicere queat. Reliquum autem corpus horridum, & ſquamarum ſcabritie aſperum & intractabile. Infernè demum in oblongum anguem deſinit: cujus caput in extrema parte ſitum acre admodum ſit, & mordaciſſimum. Alis præditum non eſt, ſed ſphingis inſtar factum: neque tamen loquitur, ut illa facit: ſed draconum more ſibilum tantùm edit acutiſſimum. Hujus generis feræ in Libya ſunt plurimæ, tamq́ veloces, ut nemo, quantumvis expeditus ac celer, earum inſultus ſe effugiſſe gloriari poſſit. Reliqua animalia, quotquot nanciſcuntur, pernicitate ac robore, per vim opprimunt: ſed ſolum hominem dolo blanditiisq́ adoriuntur & ſuperant. nullo enim impetu eum invadunt, nec quicquam hoſtile præ ſe ferunt: ſed oſtentatis pulchris nitidisq́ pectoribus, tanquam amoris tendiculis poſitis, oculisq́ modeſtè in terram dejectis, inſtar venuſtæ lepidæq́ fœminæ, ad colloquium congreſſumq́ eum invitant, variisq́ lenociniis alliciunt. Simul atque verò propius homo (ut voluptarii ſunt impudentes) ad eas acceſſerit: protinus eum invadunt, & injectis (quas tantiſper dum occaſio prædæ offeratur, occultant) aduncis manuum unguibus arripiunt. Mox ſerpens à tergo inſurgit, arreptumq́ hominem virulento morſu ulcerat, immiſſoq́ veneno necat. Tandem fera ejusq́ cauda ſerpens, tanquam conjuratione facta, miſerandum hominis cadaver laniant ac devorant. Cæterùm cum aliquando Hercules Libycus illuc iter faciens, fortè eas è longinquò conſpexiſſet, propius non acceſſit: ſed velociſſimo curſu ſeſe in fugam conjecit. Illæ verò cum diu & acriter eum inſecutæ fuiſſent, nec tamen prædam nanciſci potuiſſent: tandem irâ inflammatæ omnem crudelitatem in ſemetipſas converterunt: & ſeſe mutuo fœdiſſimè dilaniarunt. Hæc ferè Pierius.

Jam porrò quid aliud hæc fabula monet? quàm turpes voluptates eſſe blandiſſimas dominas, quæ venuſto aſpectu homines ad ſe alliciant: ſed ubi ſemel eorum animos occuparint atque ſubegerint, præcipites in omne flagitiorum & calamitatum genus conijciant. Ideoq́ eas tanquam venenatas beſtias cavendas ac fugiendas eſſe. Nulla enim nocentior hominum peſtis eſt, quàm fœda voluptas, hoc eſt, gulæ & libidinis intemperantia. Utraque enim & animo & corpori, & fortunis plurimum nocet. Nam crapula non corpus duntaxat vitioſis humoribus replet, & omnes nervos, omnia membra omnesq́ ſenſus labe-

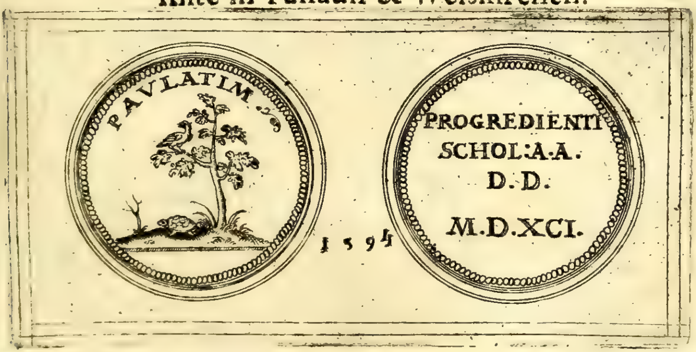
ſus labefactat: ſed etiam denſis vaporibus in cerebrum exhalantibus, ipſam mentem præſtantiſſimam hominis partem, illam inquam divinæ particulam auræ, humi affligit, obtundit atque evertit: inprimisq́; memoriam doctrinæ theſaurum, graviter vulnerat. Nec minus libidinis intemperantia ſanitatem debilitat: quippe quæ fons ſit graviſſimorum fœdiſſimorumq́; morborum, quos nullus ſeplaſiarius, nullus coquus, nullus chymicus (quamvis hic tantùm non aureos montes polliceatur) curare poſſit. Quod ex naturali vigore, ſive volens, ſive invitus perdideris, id quocunque artificio reſtituere velis, prorſus eſt Glauci & Diomedis permutatio. Itaque Cicero rectè dixit: Vitium ventris & gutturis non modò minuit ætatem hominibus, ſed etiam aufert. Quod porrò multi luxu & amore rei familiaris naufragium fecerint, plus ſatis notum eſt. Sed quid de pecunia mentionem facio: cum multi philtris in rabiem & exitium agantur: multi capitis periculum adeant, ſi in æmulos, aut alioqui ebrioſos ac contentioſos incidant. Exempla proh dolor, communis vita plura ſuppeditat, quàm opus eſt, aut expedit. Quid multa? Ex turpium voluptatum ſtudio naſcuntur ſtupra, adulteria, cædes, rei familiaris jactura, infamia, conſcientiæ labes, proditiones, diſciplinæ perturbatio, Reipublicæ everſiones: nec denique ullum tàm immane ſcelus eſt, ad quod ſuſcipiendum non libido voluptatis impellat.

Quæ cum ita ſe habeant, Auditores optimi repetamus, noſtrisq́; animis penitus imprimamus Emblema illud, Procul hinc: latet anguis: *& proponamus nobis imitandum Herculem Libycum, qui beſtiam virulentiſſimam fugiendo ſuperavit: Sic nos fœdas voluptates cane pejus & angue averſemur & fugiamus. Multi quidem caſtè ſobrieq́; viverent, niſi perditorum hominum gregi ſe aſſociarent. Itaque non tantùm voluptates, ſed etiam occaſiones earum vitandæ ſunt: & quantum fieri poteſt, declinandus eſt hominum mollium, obſcœnorum ac libidinoſorum congreſſus & conſuetudo, quæ contagione ſua etiam rectos animos inficere ac depravare ſolet. Quocirca Pythagoras prudenter vetuit γεύεσθαι τῶν μελανούρων, Id eſt, guſtare ex iis, quæ nigram habent caudam. Quo nomine perditorum hominum familiaritas intelligitur, cujus principium blandum plerumque tetro fine concluditur. Sed temporis decurſus poſtulat, ut finem dicendi faciam. Itaque epilogi loco vobis recitabo pulcherrimam Muſonij philoſophi ſententiam:* ἄν τι πράξῃς καλὸν μετὰ πόνου, ὁ μὲν πόνος οἴχεται, τὸ δὲ καλὸν μένει. ἄν τι ποιήσῃς αἰσχρὸν

μεθ'

μεθ' ἡδονῆς, τὸ μὲν ἡδὺ οἴχεται, τὸ δ' αἰσχρὸν μένει. *Hoc eſt: ſi quid per laborem rectè feceris, labor citò abit, rectè factum nunquam abſcedit. Si quid rurſus per voluptatem nequiter feceris, voluptas citò abibit, nequiter factum ſemper manebit.* DIXI.

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA AB ILLUSTRI ET GENEROSO DN. DN. JOHANNE-ALBINO SCHLICK, Comite in Paſſaun & Weiskirchen.

Vtinam par deſiderio meo ſuppeteret ingenij doctrinæq́ facultas, Rector Magnifice: equidem voluntati tuæ non modò lubens ſatisfacerem, ſed etiam congiarium, quod mihi datum eſt, eleganti oratione celebrarem atque ornarem. Verùm quoniam id ætatis jam ſum, ut de facultate mea nihil polliceri queam: operam dabo, ut vel ſolam voluntatem atque ſtudium auditoribus probare poſſim. Brabei autem noſtri Emblema eſt: PAULATIM: *cui adjuncta eſt imago certaminis, quod de certo quodam ſpacio conficiendo teſtudo cum aquila ſuſcepiſſe fingitur, atq; ut fabula fert, definitus tum fuit & temporis & loci terminus, ad quem uter prior veniſſet, victoriam obtineret. Aquila idcirco tarditate teſtudinis animadverſa & contempta, prior provolat, atque velut aliud agens hinc inde vagatur, ac ſæpiuſcule deſidet: noctes integras conquieſcit: nec tempore matutino ſatis maturè evolat: quippe quæ pernicitate ſua freta putaret, ſe uno impetu omnes teſtudinis conatus facile anteverſuram eſſe. Sed interim teſtudo nun-*

ſtudo nunquam ceſſat, ac potius dies noctesq; rectis itineribus ad locum præſtitutum contendit; tandemq; aquilam, avem velociſſimam, laboris aſſiduitate vincit.

Hæc fabula Auditores, duo potiſſimum nobis conſideranda proponere videtur. Alterum: Æmulationem concertationemq; eſſe utilem ac propè neceſſariam. At æmulationem hîc intelligo eam, quæ in laude ponitur, & gloriæ ſtimulis excitatur, virtute perficitur. Hujus enimverò quanta ſit vis, oſtendit fabula, quæ extat apud Alexandrum Aphrodiſæum philoſophum præſtantiſſimum. Venus in lucem ediderat Cupidinem. Mirabatur dea, quod filius multis menſibus à natali die præterlapſis, nihilo auctior atq; procerior factus eſſet. Cumq; nec cauſas ejus rei intelligeret, nec qua ratione huic incommodo mederi poſſet, proſpiceret: ad fatidicam anum Themin adiit, eam conſuluit, atque reſponſum accepit: Non ante ullo corporis incremento Cupidinem auctum iri, quàm Venus alterum filium peperiſſet, in cujus æmulationem prior ille ſuccreſceret. Venus igitur reſponſo accepto, ivit in complexum Martis: alterum filium concepit ac peperit: cui nomen Anterotis impoſuit, quaſi tu dixeris, Anticupidinis. Tum verò mirum dictu, ſubitò quàm feliciter adoleverit Cupido: non aliter ac ſi cum fratre certamen grave iniiſſet, uter pulchrior atque præſtantior evaderet. Mirabantur tum dii reliqui, tum inprimis parentes, tàm egregiam prolem æmulationis beneficio extitiſſe. Hinc colligere licet, præclara ingenia magnos progreſſus facere non poſſe, niſi habeant antagoniſtas (ut Græci vocant) cum quibus decertare queant. Certe nullus ſtimulus acrius currentem urget, quàm ſi æmulus ac rivalis nobis opponatur, cum quo nobile certamen ad famam, ad gloriam, ad æternitatem, ineatur. Friget enim omnis, quantumvis excellens actio, niſi contentionem quandam adjunctam habeat. Muliercularum mos eſt ijs, quos in amore retinere cupiunt, rivalem aliquem opponere. Hinc illud apud Comicum: Ubi nominaverit Phædriam, tu Pamphilam continuò. Si quando illa dicet: Phædriam intromittamus comeſſatum: tu, Pamphilam cantatum provocemus, dic. Si laudabit hæc illius formam, tu hujus contrà: Denique par pari referto, quod eam mordeat. Atque hoc eſt, quod Ariſtophanes dixit, magnam nos plerumque ex inimicitijs utilitatem capere. Cæterùm exempla æmulationis honeſtiſſimæ plurima in medium proferri poſſent, niſi temporis anguſtiæ vetarent. Veruntamen unum atq; alterum ex infinita copia decerpere liceat. Franciſcus Phi-

lelphus

lelphus in Græcis literis exercitatiſſimus, cum Timotheo quodam Græco de vi ſyllabæ contendens, barbam victo (ut Jovius ſcribit) inexorabili ſuperbia deraſit. Sic enim inter eos convenerat, ut victus barbâ mulctaretur. Philippus Melanchthon Germaniæ noſtræ decus, cum in convivio quodam aſſideret Sabino & Stigelio poëtis Germanis clariſſimis, eos ut inter ſe verſibus certarent, monuit. Sabinus ætate & dignitate prior ſic cæpit:

Carmina conſcribant alii dictante Lyæo,
Multa ſit in verſu cura laborque meo.

Stigelius ſcitè excepit, ac carmen invertit:

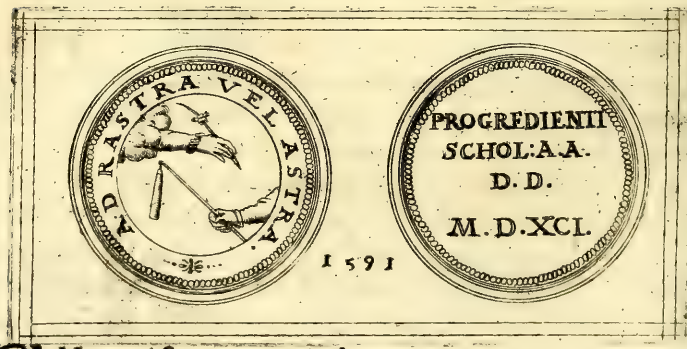
Carmina componant alii ſudante cerebro,
Nulla ſit in verſu cura laborque meo.

Quid Philippus? pro ea, qua erat facilitate & humanitate, utrumque vitula dignum (ut Poëta inquit) judicavit. Sed tempus plura non admittit. Reliquum eſt igitur, ut alteram noſtri Emblematis ſententiam perquiramus, quæ, niſi fallor, hæc eſt: Tarditatem ingenij cum modeſtia & induſtriæ aſſiduitate conjunctam plus valere, quàm vagam ſuperbam ac negligentem celeritatem. Apparet id certè tum in cæteris vitæ negotijs; tum maximè in ſtudiis literarum. Mittuntur ad ſcholam duo adoleſcentes ex eadem civitate: alter eximium habet ingenium, ſed abſque induſtria: alter induſtria valet, ſed ingenio eſt tardiore. Ille ingenij viribus confiſus, nugatur, ociatur, in eam adductus opinionem, fore, ut ſimul atque velit, alterum illum vel ſuperet, vel certè aſſequatur: Hic verò magno labore totoq; animo in literarum ſtudia incumbit, nugas & otium velut ingeniorum peſtem odit atque fugit. Quid ergo? Aliquot annis pòſt ambo domum revocantur: alter laboribus perfunctus, doctrinâ & virtute excultus domum hilaris revertitur, magna cum lætitia ac honore à ſuis parentibus & propinquis excipitur: Alter verò tempore & numis malè conſumtis, cum probro ac damno, aut certè abſque fructu & laude triſtis redit, ſuisq; domeſticis nil niſi dolorem atque moleſtias adfert. Uter igitur palmam feret, præmioq; decorandus eſt? Non utique is, qui celeres ingenij motus habet ad diſcendum; claudicantem verò induſtriam: ſed alter potius, qui tardus ad intelligendum ſubſidio ſibi diligentiam comparavit.

Quamobrem Adoleſcentes, ſic nobis perſuadeamus, ingenium abſque induſtria parum, induſtriam ſine ingenij præſtantia multum; ſed utrumq; conjunctim plurimum valere. Qui igitur ingenio excellit, adjungat induſtriam,

*& tardiores ne deſpiciat. Qui parum habet ingenij, adhibeat diligentiam, quæ ut Cicero ait, omnia poteſt, nec quicquam eſt, quod non aſſequatur. Cæterùm Emblema noſtrum etiam in conſilijs locum habet, in quibus non velocior, ut fit in curſu, ſed tardior vincere ſolet. Deliberandum eſt enim diu quod ſtatuendum eſt ſemel. Plurimos videas ex inconſulta & temeraria feſtinatione in ipſo ſtatim operis limine collabi: alios nonnihil progreſſos maximis involvi difficultatibus, & vel nunquam, vel tardiſſimè ad exitum pervenire: alios etiam adeò nihil efficere, ut rei abſque maturo conſilio attentatæ onere opprimantur. Sed tempus admonet, ut finem orationi imponam. Quapropter, Auditores humaniſſimi, etiam atque etiam Emblema illud noſtrum (*Paulatim, *quò pertinet,* Feſtina lentè*) conſiderare, ejusq́ prudentiſſimum conſilium ſemper & ubiq́ in omni rerum ac negotiorum vel privatorum vel publicorum aggreſſione ſequi debemus.* DIXI.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à CUNRADO MÜLLERO, Herbipolenſi.

IN *numiſmate meo, Auditores humaniſſimi, duæ manus ſunt effictæ, quarum altera calamum corolla circumplicatum: altera tribulum tenet, cum hoc Emblemate:* AD RASTRA, VEL ASTRA. *Conſtituitur autem nobis ob oculos duplex vitæ genus: alterum clarum & honoratum, quod aſtris notatur: alterum obſcurum & inglorium*

inglorium, quod raſtris exprimitur. Ad raſtra quidem proclivis patet via, eorum veſtigiis trita & notata, qui ſomno, ludis, nugis, ignavo turpiq́ ocio ſeſe dediderunt, & literas omnesq́ honeſtas artes ac labores oderunt atque fugerunt. His meritò præmij loco aſſignatur tribulum, hoc eſt, vita abjecta, agreſtis, dura, laborioſa. Ignaviæ enim atque inſcitiæ comites ſunt egeſtas atque contemtus. Hinc illud: φεύγων μύλον ἄλφιτα φεύγει. Et præclarè Cicero: Mihi quidem, inquit, qui nihil agit, eſſe omninò non videtur. Qua voce nil abjectius aut contemptius de ignavis dici potuit. Sed omittamus tribula & raſtra, quæ hunc locum nec armant, nec ornant: & convertamus nos ad aſtra, hoc eſt, ad vitam honoratam & jucundam: cujus omnis & dignitas & jucunditas in literis, quæ coronati calami imagine ſignificantur, poſita eſt. Nihil etenim in rebus humanis præſtantius, nihil ſalutarius, nihil jucundius eſt eruditione ac literis. Harum namque ope omnia, quæ homines in vita expetunt, comparari, conſervari, amplificari poſſunt.

Atque ut de opibus & copijs, cæterisq́ id genus bonis, ad quæ paranda literæ accommodatæ ſunt, nunc taceam: nonne earum ſubſidio tanquam alis homines ad aſtra, hoc eſt, ad ſummas dignitates & honores evehuntur, atque in clariſſima hominum luce collocantur? Si repetamus pauliſper antiquitatis memoriam, videbimus omnes, qui doctrinâ & ſapientiâ excelluerunt, ampliſſimis honoribus uſos. Quid Lycurgus, nonne ſapientiæ admiratione tantum eſt auctoritatis conſecutus, ut civitatem luxuria diffluentem legum ſeveritate devinciret? Quid ſeptem ſapientes, nonne in ſuis civitatibus principatum obtinuerunt, & Græciam univerſam bonamq́ Aſiæ partem ſapientiæ nomine commoverunt? Quid hîc referam ampliſſima laudis ornamenta, quibus Gorgias, Plato, Ariſtoteles, Xenocrates, Theophraſtus, & omnes deniq́ excellentes philoſophi decorati ſunt? Apud Perſas autem Magi in tanta admiratione fuerunt, ut nemini regnare liceret, qui non fuiſſet prius eorum diſciplinis inſtitutus. Apud Ægyptios quantus honos fuerit habitus ſacerdotibus, explicari vix poteſt. Apud Romanos, nonne eruditi homines egregiam laudem & eximios honores conſecuti ſunt? Quid commemorem Africanum illum, qui Carthaginem & Numantiam delevit? Quid Lælium ſapientem cognominatum? à quo Terentij fabulæ ob elegantiam conſcribi putabantur. Quid Scævolam & Brutum, atque poſtremò, ut alios innumerabiles omittam, M. T. Ciceronem, eloquentiæ parentem, qui gloriam Romani Imperij do-

ctrinæ præſtantiſſimis muneribus illuſtravit? Nec Romani ſolùm, ſed etiam externi, doctrinæ commendatione in eam civitatem accepti, ſummisq; honoribus aucti fuerunt, qualis fuit Plutarchus Cheronæus, Dionyſius Halicarnaſſeus, Strabo, Ælianus, Arrianus, Dio, Seneca, aliiq; permulti, quos eſſet infinitum enumerare? Druidas autem apud Gallos, Brachmanes & Gymnoſophiſtæ apud Indos, in quanto pretio & honore fuerint habiti, eſt ſatis exploratum. Exponam vobis rem admirabilem & auditu fortaſſe non injucundam.

Sinæ populi, quos & Chinas appellant, regionem incolunt latiſſimam in extremis Orientis oris, de quibus hiſtoriæ non ita pridem è Luſitanico ſermone in latinum converſæ referunt, vix eſſe ullam nationem, ſive urbium magnitudine, ſive ædificiorum pulchritudine, ſive victu cultuq; civili, ſive flagranti artium ſtudio, cum Sinarum natione comparandam: In libris autem ſcribendis & excudendis, æneis formis, quæ non ita pridem apud nos in uſu ſunt, illi infinitis propè ſeculis utuntur. Tantumq; ajunt apud illos tribui diſciplinis, ut nullo modo liceat ſummum Imperium committi, niſi illi, qui ſe probaverit omni liberali doctrina ac diſciplina excultum ac perpolitum. Nec enim in mandandis honoribus aut generis, aut fortunæ rationem habent, ſed tantùm diſciplinæ ac eruditionis. Omnes igitur, qui principatum expetunt, in artium ſtudia incumbunt. Ubi autem credũt, ſe non pœnitendam progreſſionem feciſſe, ad certos judices huic muneri deſtinatos accedunt. Horum ſuffragio, aut ut indocti repelluntur, aut ut docti certis honorum inſignibus ornantur. Ex iis deliguntur, qui minores juriſdictiones adminiſtrent. Qui autem diutiùs in ſtudiorum curriculo verſari, & ſublimiores diſciplinas perſequi cupiunt, ubi certum judicium abſolverint, aliud gravius judicium ſubeunt. Judicãtur enim à viris multo doctioribus, quibus ſi ſatisfecerint, ad altiorem honoris gradum aſcendunt. Sic etiam licet iis, qui ampliorem honoris ſpem ſibi proponunt, plures annos in ſtudiis conſumere, & ordinatim alia atq; alia doctorum hominum judicia ſubire. Sunt enim plures ordines hominum de ingenio atque doctrina judicantium. Hinc igitur apparet, quantum apud Sinas valeat opinio doctrinæ & eruditionis: cum eos duntaxat honoribus cumulent, & imperio præficiant, quos judicant eſſe doctrinæ laude præcellentes.

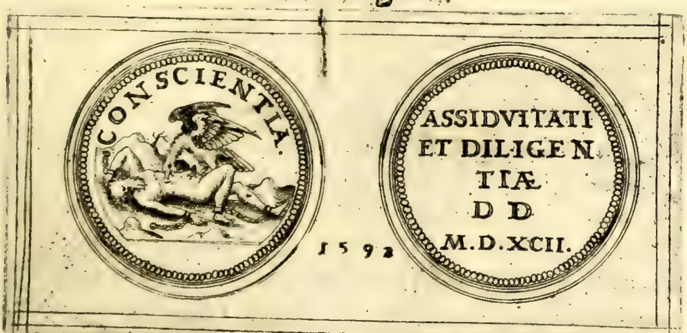
Quod ſi igitur Adoleſcentes ſuaviſſimi, doctrinæ ſtudium non ſolùm apud Græcos & Romanos, ſed etiam apud barbaras nationes, tantam vim obtinet, ut homi-

ut hominem variis bonis cumulare atque ornare, & ad aſtra, hoc eſt, ad magnos honores evehere poſſit: cur ex animis noſtris torporem atque ignaviam non excutimus? Cur oblatam tot tantaque bona conſequendi opportunitatem non amplectimur? Cur non totis animis ac ſtudiis ad laudandarum doctrinarum ſtudia incumbimus. Non enim ex plano & facili gloria petitur: ſed (ut Poëta inquit) per ardua progreditur. ἡ ἀρετὴ βαίνει διὰ μόχθων. *Deus opt. max. cui, quæcunq; hic acta dictaq; ſunt, grata eſſe cupio, nobis adoleſcentibus & voluntatem & facultatem largiatur, ut ea, ad quæ noſtra cohortatio ſpectat, expedito curſu aſſequamur.* DIXI.

XVI. PANEGYRIS, Anni 1592.

SUB RECTORATU D. D. NICOLAI TAURELLI, MEDICI.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à PAULO FETZER, Noribergenſi.

SI mea ſponte in hanc concionem aſcendiſſem, Auditores humaniſſimi, in temeritatis ac impudentiæ crimen meritò vocarer. Nam locus hic ampliſſimus &

mus & ſplendidiſſimus non imperitis ac indiſertis adoleſcentibus: ſed viris præclara doctrina eximiaq́; dicendi facultate præditis deſtinatus ac conſecratus eſt. Verum, quum Mag. D. Rectoris juſſu & autoritate evocatus huc pervenerim: ſpero me non ſolum crimine, ſed criminis quoque ſuſpicione cariturum eſſe. Longiore itaque excuſatione prætermiſſa, rectâ ad id, quod mihi propoſitum eſt, aggrediar, idq́; quàm breviſſima fieri poterit oratione percurram. Vos interim oro & obteſtor, ut mihi cæteriſq́; condiſcipulis meis ex hoc loco deinceps verba facturis benevolentiam & attentionem humanitate veſtra dignam tribuatis.

Atque ut hinc exordiar: In hocce brabeo noſtro Promethei ad montem religati, & aquilæ jecur illius aſſiduè dilaniantis imago cernitur: cui adſcriptum eſt una voce expreſſum Emblema: CONSCIENTIA. *Cæterùm, ut res melius intelligatur, ex antiquorum ſcriptis explicatio ejus repetenda eſt. Memoriæ literiſq́; proditum eſt, Jovem iratum mandaſſe Mercurio, ut Prometheum ob ſurreptum ignem & divini muneris Pandoræ contemtum ad Caucaſum religaret. Cauſæ verò tanti ſupplicij tres præcipuè commemorantur, fraus, furtum & contemtus. Cum enim in ſacrificijs olim mos eſſet integras hoſtias immolare, neque idcirco pauperes ob ſumtuum magnitudinem ſacrificare poſſent, Prometheus cum Jove egit, ut dimidia duntaxat hoſtiæ pars deinceps ad ſacrificium præberetur: altera verò hominum uſui reſervaretur. Quod cum Jupiter conceſſiſſet, Prometheus homo callidus & veterator binos tauros mactavit, & utriusque oſſa, à carnibus ſeparata accumulavit, corioq́; obtexit, carnes itidem ſeorſim ab oſſibus poſitas reliquo corio operuit, atque ita Jovi alterutram hoſtiam eligendi optionem dedit. Jupiter nil fraudis ſuſpicatus, oſſeam victimam prope ſe locatam elegit. Sed fraude animadverſa graviter excanduit, atque hominibus ignem, ne ſacrificia amplius factitare poſſent, eripuit. Verum callidiſſimus Prometheus auxilio Minervæ in cælum aſcendit, ferulaq́; ad currum ſolis admota, ignem ſurripuit, eumq́; in terras delatum cum mortalibus denuò communicavit. Quod cum Jupiter reſciviſſet, Vulcano imperavit, ut fœminam è luto fingeret: quæ, quod omni artium genere à dijs inſtructa ornataq́; eſſet, Pandora dicebatur. Hæc primùm una cũ pyxide bellè depicta, cunctiſq́; malis & calamitatibus referta, ad Prometheum miſſa fuit, à quo ſpreta & metu inſidiarum repudiata, ad Epimetheum contendit: qui pyxidem ab ea acceptam quùm aperuiſſet,*

omniſq́;

omniſq; generis mala evolare ſentiret, ſolam Spem in fundo hærentem occluſit; eamq; cum vaſculo retinuit. Jupiter verò muneris ſui contemtum ægerrimè ferens, Mercurio mandavit, ut Prometheum ad Caucaſum montem deduceret, eumq; humi ſtratum, quatuor catenis tàm arctè aſtringeret, ut nullo pacto ſeſe movere poſſet. Adjunxit & aquilam, quæ jecur illius aſſiduè tundens laniaret atque exederet, nec tamen penitus id conficeret & abſumeret. Nam quantum jecinoris interdiu depaſcebatur, tantundem noctu renaſcebatur, adeò, ut nulla unquam dolori materia deeſſe poſſet.

Hoc figmentum, Auditores, non tanquam inane aurium oblectamentum accipere debemus: ſed ex eo diſcere, in omnibus conſiliis & actionibus diligentem conſcientiæ rationem habendam eſſe. Eſt enim conſcientia veluti prætor in uniuscujusque animo conſtitutus, qui & quid, & quale, & quantum quidque ſit, clarè perſpicit rectéque judicat: & virtutes commendat & approbat; vitia improbat & damnat: atque his pœnas; illis præmia ſtatuit atque decernit. Eſtq; permagna illius vis in utramque partem, ut neque timeant, qui nihil commiſerint & pœnam ſemper ante oculos verſari putent, qui peccarunt. Nam qui rectè factorum memoria ſuſtentantur, ij ſive domi ſive foris verſentur, & ſive proſperis rerum ſucceſſibus utantur, ſive adverſis affligentur, ſemper placida & tranquilla mente conſiſtunt. Contra qui omni ſceleris & improbitatis contagione ſe contaminarunt, incredibili dolore & moleſtia afficiuntur & excruciantur. Nam & maleficiorum conſcientia eos perterret, & judiciorum metus exanimat, & ſuppliciorum formido de mente deducit. Neque enim conſcelerati deorum impulſu (ut Cicero ait) furiarum tædis ardentibus terrentur, ſed ſua quemq; fraus, ſuum facinus, ſuum ſcelus, ſua audacia, de ſanitate ac mente deturbat. Hæ ſunt impiorum furiæ, hæ flammæ, hæ faces. Nullum enim ſcelus (ut Seneca ſcribit) licet illud fortuna exornet muneribus ſuis, impunitum eſt, quoniam in ſcelere ſceleris ſupplicium eſt, timere ſemper & expaveſcere, etiam ſecuritati diffidere. Multos fortuna liberat pœnâ, neminem metu. Tutum res aliqua in mala conſcientia præſtat, nulla ſecurum. Putat enim ſe etiamſi non deprehenditur, poſſe deprehendi, & inter ſomnos movetur, & quoties alicujus ſcelus loquitur, de ſuo cogitat. Hæc Seneca in epiſtolis ſanè quàm verè ac ſapienter. Conſcientia enim per omnes nationes & gentes peragrat, atque in animis omnium tàm eſt inſita ac ingenerata, ut nemo, ne ſi ſo-

lus quidem ferarum more vixerit, vim ejus ignorare, nec ullius hominis, ſi quid mali deſignârit, calliditas aut violentia angores illius & cruciatus effugere poſſit. Hinc perpetuus languor, hinc triſtis & atrox vultus, hinc pavor & trepidatio; adeò ut facinoroſi ad omnia fulgura & tonitrua expalleſcant, ad quosvis rumores trepident, atq; etiam folij volitantis ſtrepitu perterriti contremiſcant. Nullum enim habent in rebus anguſtis & adverſis levamentum, nullum in mœrore ſolatium, nullum in calamitatis imminentis metu perfugium. Ut enim ſi quis telo venenato confixus eſſet, quod è corpore extrahi non poſſet, nullum temporis momentum dolore vacuum haberet: Sic ubi venenum turpitudinis animum occupavit, & altius penetrans mortiferum ei vulnus inflixit, nihil eſt quod miſerum hominem ab angoribus & dolorum acerbitate liberare poſſit. Ex quo fit, ut neque domi, neque foris, neque publicè, neque privatim, neque interdiu, neque noctu, neque in ocio, neque in negotio ullam quietem inveniat. Etenim nec domus, nec civitas, nec frequentia, nec ſolitudo, nec lux, nec tenebræ, nec labor, nec requies illis jucunda eſſe poteſt, qui animum ſcelerum ac flagitiorum vulneribus conciſum gerunt. Teſtis eſt Imperator Nero, qui interfecta matre, aliiſq; ſceleribus admiſſis ſomnum amplius capere non potuit: ſed agitatus furiis de luſtratione cogitavit: tandemq; gladio mortem ſibi ipſe conſcivit. Teſtis eſt Beſſus quidam (ut Plutarchus ſcribit) qui cum patrem ſuum clàm trucidaſſet, poſteaq; complures annos abſque ulla criminis ſuſpicione exegiſſet: quodam die ad cœnam quam amicis condixerat, proficiſcens, fortè incidit in nidum hirundinum, quem baculo diruit, pulloſq; inde exturbatos crudeliter omnes obterit & conculcat. Reprehenſus verò à comitibus de immanitate, quam in aviculas innocentes nulla de cauſa exercuiſſet: Nimis diu (inquit) me paternæ cædis falsò accuſarunt. Quod reſponſum comites ad regem detulerunt, qui re diligenter explorata cognitáque, Beſſum meritò ſupplicio affici juſſit. At illæ non hirundinum, ſed ipſius naturæ voces erant: quæ inſtabant, quæ urgebant, quæ Beſſo hæc duo verba, Quid feciſti, *identidem in mentem revocabant, adeò, ut nec unquam, nec uſpiam metu vacare, animoq; tranquillo eſſe potuerit. Verùm exempla plura nec res propoſita deſiderat, nec temporis brevitas admittit.*

Perſpicuum igitur eſt, Auditores ornatiſſimi, conſtatq; inter omnes, in conſcientia & felicitatem & miſeriam noſtram eſſe poſitam: utpote, quæ ſi pura integraq; ſit, animum ſanat, mentem illuſtrat, ſecuritatem præſtat, voluptatem

luptatem parit; ad beatitudinem deducit, cum Deo beatisq; mentibus nos conjungit, ac ſempiterna ſocietate devincit: Contrà verò, ſi impura ſit, ſcelereq; conſtricta teneatur, animum afflictat & perturbat; mentem occæcat, moleſtias creat, terrores injicit, dolores affert, calamitates importat; tandemq; hominem acerbiſſimis cruciatibus confectum in ſempiternas miſerias conjicit.

Quæ cum ita ſe habeant, neminem veſtrum eſſe puto, qui mecum non conſentiat, planeq; ſtatuat, in id ſtudium unicè incumbendum eſſe, ut, quantum in nobis eſt, vitia declinemus & fugiamus, & virtutem amplectamur, atque colamus: vitamq; noſtram prorſus ſic inſtituamus, ut ſive ſoli ſimus, ſive inter homines agamus, nihil admittamus, cujus nos aliquando vel pudere vel pœnitere queat: & verò ad extremum, decurſo in his terris vitæ ſpacio, bonaq; fama inter homines relicta, conſcientiam puram omniq; labe carentem ad Deum opt. max. ſupremum humani generis judicem afferamus. DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA AB ILLUSTRI ET GENEROSO DN. DN. JOHANNE-ALBINO SCHLICK, Comite in Paſſaun & Weiskirchen.

DUplex animorum atque naturæ humanæ vis eſt: una in ratione poſita, quæ doceat atq; explanet, quid faciendum fugiendumq; ſit: altera in appetitu, ὁρμὴ græcè: quæ hominem huc & illuc ra-

illuc rapiat. Ambæ ea lege inter ſe junctæ ſunt, ut appetitus rationi pareat. Ratio enim nil niſi prudens, juſtum, forte, temperans, præſcribit, unde omnia officia, laus, decus, honor, gloria, promanant. Appetitus contrà temeritatis, libidinis, iracundiæ, injuriæ, ignaviæ, vel autor vel miniſter eſt. Cui ne obſequamur, admonet nos brabeum noſtrum, in quo imago cernitur Minervæ Achillem iratum à crudeli facinore quod animo conceperat, revocantis ac prohibentis, ſubjecto hoc Emblemate: VINCE ANIMOS. *Nam ut Homerus lib. 1. Iliados ſcribit: Cum Achilles dux fortiſſimus, optimeq́ de rege ſuo Agamemnone meritus, videret ſe in nullo apud eum eſſe loco: incredibili dolore exarſit. Sic enim conqueritur (autore Homero, interprete Minturno:)*

„ Namque loco nullo numerat me Rex Agamemnon;
„ Ipſe habet id quo deſpectum me munere privat.
„ Noverit Atrides, quorum ſit cauſa malorum,
„ Contemſiſſe virum, quo non præſtantior alter.

Itaque tandem iracundia victus, ſtricto gladio regem adoritur: ſed à tergo aſtans Minerva eum ſubitò capillis apprehenſum retrahit, ejusq́ furorem ac impetum reprimit ac retardat. Quo inſigni exemplo ſapientiſſimus Poëta docet, iram nihil aliud eſſe, quàm furorem quendam brevem, atque, ut Seneca ait, conſultorem peſſimum: quæ idcirco Minervæ, hoc eſt, rationis imperio refrenari omniq́ ſtudio coërceri debeat. Eſt enim hæc affectio omnium turbulentiſſima, atque etiam niſi cohibeatur, nocentiſſima. Etenim tàm ipſis iratis, quàm aliis hominibus vim ac detrimentum afferre ſolet. Primum enim perturbat animum, omnemq́ rationis uſum pervertit, ut mens neque quid æquum, neque quid iniquum ſit, amplius cognoſcere atque ſtatuere poſſit. Nam ut fumus offendit oculos, eisq́ tenebras offundit, quo minus viam propoſitam, quæq́ in ea ſe obviam ferunt pericula & incommoda, cernere atque evitare poſſint: ſic iræ impetus mentem, quæ oculus quidam animi dicitur, quaſi caligine quadam circumfundit & obſcurat, ut nec decus, nec probrum, nec emolumentum, nec detrimentum perſpicere queat. Verùm non animum duntaxat affligit, ſed in corpus quoque ſuam vim exercet. Nam ſanguine in pectus confluente, & quodam quaſi æſtu effervescente, cor intumeſcit & palpitat, & calor in cerebrum ac reliqua membra repentè diffunditur. Hinc teter & horribilis aſpectus: celer & truculentus oculorum motus: color aut pallidus aut igneus: tremor totius corporis: lingua aut hæſitans & velut interclusa:

cluſa: aut ad convitia valdè præceps & expedita: clamor inſanus: impetus furens ac violentus. Non rarò manus antevertit verba, tum pro telo eſt vel pugnus, vel ungues, vel calces, vel morſus, vel ſputum ipſum, & denique quicquid primum manibus obtingit: furor nempe (ut quidam ait) arma miniſtrat. Hinc plagæ, vulnera, cædes, atque id genus alia mala, quæ ex ira tanquam ex venenato fonte promanant. Liceat ex innumeris exemplis unum & alterum in medium proferre.

Alexander Rex Macedonum, cognomento magnus, nutricis ſuæ filium Clytum amicum ſingularem & innocentem, per iram interfecit: pauloq́ poſt ſeſe recolligens, telum è Clyti vulnere extractum in ſeipſum convertiſſet, niſi amicorum interventu prohibitus fuiſſet. L. Sylla turbo & procella Reipubl. Romanæ, irarum furiis agitatus univerſam urbem, omnes Italiæ partes atrociſſimis civium cædibus ac ſanguine cruentavit. Commodus Imperator irâ incitatus balneatorem in fornacem ardentem conjecit, quod balneum ingreſſurus tepidiuſculum id inveniſſet. Tamberlanes Scytharum rex, cum videret, pueros & puellas candidis veſtibus amictos, oleæq́ ſertis redimitos, pacis exorandæ cauſa, ſibi obviam mitti, rabioſâ irâ inflammatus equitatum in eos immiſit, omnesq́ miſerè protrivit & conculcavit, & reprehenſus ab amico: Cave, inquit, ne iram atque furorem Dei temerè accuſes. Sed quid longinqua ex veterum annalibus exempla repeto? Convertamus nos ad propinqua, quæ ætas noſtra vidit, ac etiam nunc non abſque ingenti dolore videt. Quis neſcit, quàm exitioſa atque funeſta irarum fax, in Belgio & Galliæ regno multis ab hinc annis accenſa, adhuc ardeat? Quis ignoret tyrannidem Hiſpanicam? cujus furore multa hominum millia in Belgio, omnibusq́ fortunis deſpoliata, bonis omnibus exuta, carcere, vinculis, equuleo, ferro, cruce, flamma, defoſſionibus, merſionibus, indicta cauſſa, atque etiam non rarò intempeſta nocte, contra uſitatam judiciorum formam, contrucidata ſunt. Quis abſque luctu & horrore carnificinam Gallicam recordari queat? in qua circiter triginta hominum millia, paucorum dierum ſpacio interfecta ſunt: non in prælio, ſed in ſumma quiete: non armati, ſed partim nudi, atque in lectulis dormientes; partim ſupplices, atque ſicariorum miſericordiam implorantes: non unum in locum coacti, ſed ſuis quiq́ in civitatibus ac domiciliis conſtituti: non per judicium ac legitimam quæſtionem, ſed rabieq́ impetuq́ furentis populi: atque in eo numero quàm plurimi morbis affecti: multi ſenes, multæ no-

biles matronæ, generoſæ virgines, mulieres prægnantes, pueri infantesq́; complures, viri denique permulti eruditiſſimi clariſſimiq́;, & ab omni armorum & tumultus ſuſpicione remotiſſimi, fuerunt.

Ex his exemplis facilè conſtare arbitror, nullam eſſe beſtiam truculentiorem, humanoq́; generi magis pernicioſam, quàm iram: quippe quæ non ſolum animum uniuscujusq́; inteſtino bello vexat: ſed foras quoque prorumpens, turbulentas diſſenſiones, inſidias, cædes, hominum ſtrages, civitatum ac imperiorum everſiones, atque adeò omnis generis tum privatas tum publicas calamitates importat. Verum hanc noſtram admonitionem non de quavis ira accipi velim. Nam ea quæ rationem in conſilium adhibet, bonumq́; finem ſibi propoſitum habet, tantum abeſt, ut vitioſa videri debeat, ut etiam in laude ponenda ſit. Eſt enim naturalis affectio, ad injurias propulſandas homini attributa: itaque & Philoſophi ejus mediocritatem laudant, eamq́; fortitudini tanquam rerum magnarum adminiſtram adjungunt. Quam ob cauſam veteres Academici, teſte Cicerone, iram ἀκόνην τῆς ἀνδρείας, *id eſt, cotem fortitudinis appellaverunt. Imò verò & ſacræ literæ iram moderatam probare videntur, nec enim vetant iraſci, ſed per iram peccare vetant.*

Sic enim ſcriptum eſt: Ita iraſcimini, ut ne peccetis. Quocirca iraſci licet, ſed impietati, injuſtitiæ, cæterisq́; vitiis: ſed moderatè, & cùm tempus ac locus poſtulant.

Quæ cum ita ſint, Auditores optimi, omni ſtudio connitendum nobis eſt, ut iram rationis imperio coërceamus, diligenterq́; caveamus, ne per eam in aliquam turpitudinem prolabamur. Audiamus Ariſtotelem, qui iram comparat militi, præ alacritate etiam injuſſu Imperatoris ante aciem excurrenti, qui ſtatim revocandus ſit. Audiamus Senecam, qui monet, maximum iræ remedium eſſe dilationem, ut primum ejus fervor relangueſcat, & caligo quæ mentem premit, diſcutiatur. Audiamus Athenodorum philoſophum, qui ab Auguſto quodam tempore diſceſſurus hoc ei præceptum μνημόσυνον *reliquit: Ne quidquam iratus aut diceret, aut faceret, niſi viginti quatuor Græcorum literis prius recitatis. Audiamus denique & Socratem, qui, non utimur (inquit) aqua turbata, niſi conſtiterit: multo minus utendum eſt animo commoto, antequam ad ſe redierit. Sic feciſſe ſcribitur Archytas, qui ſervo, à quo graviter offenſus fuerat, dixerit:* Quo te modò accepiſſem, niſi iratus eſſem. *Quapropter & nos demus operam, ut iram, quantùm in nobis eſt, devitemus,*

temus, aut ſi omninò vitari non queat, eam moderemur, & intra rationis doctrinæq́ gyrum contineamus, atque adeò Achillis Minervam audientis exemplum imitemur. DIXI.

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA à CHRISTOPHORO SCHLAUDERSPACH, Noriberg.

PRÆCLARE *Epicharmus Deum labore omnia bona hominibus venalia propoſuiſſe ait. Nec minus verè ac ſapienter poëtarum rex Virgilius, labor (inquit) omnia vincit improbus. Nihil eſt enim in rebus humanis tam magnum atque præclarum, nihil tam arduum atque difficile, quod virtutis ſtudio, labore & contentione ſuperari ac obtineri non queat. Atque hujus quidem rei exemplum illuſtre nobis propoſitum eſt in Hercule, cujus cum Centauro dimicantis eumq́ vincentis ſimulachrum in numiſmate noſtro impreſſum effictumq́ habemus, cum hoc Emblemate:* GAUDET CERTAMINE VIRTUS. *Fuit autem Hercules Jovis & Alcmenæ filius, qui quum primum adoleſceret, fingitur exiiſſe in ſolitudinem, ibiq́ velut in bivio Pythagorico hæſitaſſe ac deliberaſſe, utram vitæ viam ingredi, & voluptatémne an virtutem conſectari deberet. Tunc ei duas fœminas obviam veniſſe ajunt, quarum una pretioſo ſplendidoq́ veſtitu ornata, & nitore fucato illita viam voluptatis monſtrarit; vitamq́ ei ſuavem omniq́ deliciarum genere circumfluentem promiſerit: altera autem veſte vili candidaq́ amicta, & vultu liberali prædita virtutis viam, ſed laborioſam, cum perenni tamen felicitate*

felicitate & gloria conjunctam, oſtenderit & commendarit. Adoleſcens itaq́; utriusq́; oratione accuratè perpenſa, tandem virtutis viam ſibi ingrediendam exiſtimavit. Itaque duce virtute, comite labore, multa pulcherrima & præclariſſima facinora edidit, quæ à Diodoro, à Livio, à Dionyſio, à Virgilio, Ovidio, Theocrito aliisq́; ſcriptoribus commemorantur. Atque ut de innumeris pauca delibemus: Quum Hercules adhuc in cunis vagiret, duos ingentes angues utraq́; manu prehenſos conſtrictosq́; interemit. Adultus hydram virulentiſſimam multisq́; capitibus & colubris inſignem interfecit. Leonem immaniſſimum nudis manibus apprehenſum diſcerpſit, eiq́; pellem detraxit. Buſiridem Ægypti regem, advenas ſuos mactare & immolare ſolitum, obtruncavit. Antæum Gigantem ſecum colluctantem compreſſit ac ſuffocavit. Cacum Vulcani filium, Italiam nefandis latrociniis ac incendiis infeſtantem de medio ſuſtulit. Centauros fregit & ſubegit: Geryonem Hiſpaniæ regem tricorporem bello ſuperavit, ejusq́; boves abegit. Draconem in hortis Heſperidum aurea mala cuſtodientem interfecit. Cerberum tricipitem ab inferis extractum necavit. Quid multa? Homines maleficos, immanes beſtias, horrenda monſtra propè infinita confecit atque oppreſſit. Ideoq́; monſtrorum domitor, & καλλίνικος καὶ ἀλεξίκακος, *id eſt, egregius victor & malorum depulſor appellatus eſt. Tandem verò multiplicis laboris ac ſudoris ſpacio decurſo, pyram in monte Oeta extructam & incenſam conſcendit, & quod mortale habebat, combuſſit: quod divinum, id in cæleſte domicilium ſecum evexit. Verum ſub his fabularum involucris latet aliquid gravius, quod explicandum atque excutiendum videtur. Sic enim nunc ſtatuamus, Herculem noſtrum nil aliud eſſe, quàm ideam quandam omnium virtutum à ſapiente vetuſtate poſteris ad imitandum propoſitam. Nam primò idipſum varia ipſius nomina indicare videntur. Primum enim appellatus fuit Alcides, à græca voce* ἀλκὴ, *qua excellens animi vis, & corporis robur, præſidium virtutum & remedium vitiorum ſignificatur. Deinde dictus eſt Hercules, quaſi* τῶν ἡρώων κλέος, *id eſt, heroum gloria: vel quòd ille inter cæteros heroas, velut Heſperus inter ſtellas eluxerit: vel quia gloria non ignavos, ſed fortes heroës beneq́; de humano genere meritos imprimis comitetur. Et quoniam non ſolum naturæ doctrinæq́; adjumentis, verùm etiam ſingulari divini numinis afflatu ad res præclarè gerendas opus eſt: idcirco fingitur Jovis ſatu procreatus: ſuſceptus ex matre Alcmena, id eſt, ex conſtantia & perſeverantia in laboribus, difficultatibus*

cultatibus

cultatibus & periculis, virtutis & gloriæ cauſa ſubeundis ac perferendis. Deinde ſeceſſus ejus, atque ſolitaria cum duabus mulierculis collocutio, nil aliud ſignificat, quàm maturam & tacitam quandam de vita inſtituenda deliberationem: cui intervenerit ratio & appetitus, cum quibus adoleſcens aliquandiu quidem de victoria contenderit, ad extremũ tamen rationem ducem ſecutus, viam virtutis iniverit, in eaq́ ita perrexerit, ut nulla eum neque animi mollities, neque extrinſecus objecta voluptatis ſpecies, neque laborum difficultas, neque periculorum terror revocare ac depellere potuerit. Deinde non monſtra & belluas, ſed vel latrones & tyrannos (ut quidam putant) vel (ut nos interpretamur) pravas cupiditates ac vitia, quæ ferè infenſiſſimi humani generis hoſtes cenſentur, oppugnavit & ſuperavit. Neque etiam clavam nodoſam, gravem duroq́ ex robore conſtantem geſtavit: ſed labores immenſos, ſummas difficultates, maxima pericula, quæ clavæ figmento notantur, in vitiorum monſtris expugnandis conterendisq́ ſubiit atque ſuſtinuit. Quod verò nunquam è manibus clavam depoſuiſſe fingitur, id vigilantiam & conſtantiam ipſius indicat. Providerat nimirum hoc genus belli non uno alteróve anno confici poſſe: ſed perpetuum id eſſe, multasq́ habere viciſſitudines, atque ancipiti victoria ſæpenumero pugnari. Exuvium porrò leonis, quod illi velut paludamentum affingitur, victoriæ ex hoſtibus devictis reportatæ ſignum eſt. Rogus denique ardens quem conſcenderit, indicat ardentiſſimum vitæ melioris deſiderium, quo incenſus ac inflammatus, ſe ab hac mortali concretione, ſegregavit, atque ad æthereas illas ſedes, ubi virtutis brabeum repoſitum erat, evolavit. Neq́ enim mors eſt interitus omnia tollens atq́ delens: ſed quædã quaſi migratio commutatioq́ vitæ, quæ claris viris ac fœminis dux in cælum eſſe ſolet. Quemadmodum chorus apud Senecam de Hercule Oeteo eleganter canit:

„ Nunquam Stygias fertur ad umbras
„ Inclyta virtus. vivite fortes,„
„ Nec Letheos ſæva per amnes
„ Vos fata trahent: ſed cum ſummas
„ Exiget horas conſumta dies,
„ Iter ad ſuperos gloria pandet.

Hoc pulcherrimum Herculis exemplum, Auditores, de tribus graviſſimis rebus nos admonet. Nam primum homini in hanc vitam ingreſſo duplicem

actionum viam proponit: alteram virtutis, principio fortaſſè difficilem atq; aſperam; exitu certè ſalutarem atque glorioſam: alteram vitii, initio planam, facilem, oculisq; jucundam; ſed in fine præcipitem, ac deviam, atque in extremum ſalutis & famæ diſcrimen nos adducentem. Deinde reliquum vitæ curſum multis laboribus, difficultatibus atq; periculis definit, adeoq; oſtendit noſtram in his terris vitam eſſe perpetuam quandam militiam, in qua cum pravitate animi, cum tetra mentis caligine, cum vitiorum turpitudine, tanquam cum hoſtibus continenter nobis confligendum ſit. Poſtremò egreſſum quoque ex hac mortali vita deſcribit, atque animorum è corpore migrationem itidem duplicem nobis ob oculos ponit: quarum una ad præmia, altera ad pœnas ſempiternas deducat.

Quæ cum ita ſint, Adoleſcentes ſtudioſi, exemplum Herculis ſecuti, primum maturè de vitæ inſtituto cogitemus, & pro viribus enitamur, ut à fallaci & exitioſa voluptatis via averſi, ſemitam virtutis, proborum hominum veſtigiis notatam ingrediamur, ab eaq; nulla omninò re nos deterreri aut avocari patiamur. Quia verò maxima ætati noſtræ ineſt imbecillitas, & imperitia atque temeritas, qua fit ut in delectu rerum ſæpè fallamur, & errore mentis res noxias tanquam ſalutares conſectemur & amplectamur: idcirco non noſtris judiciis ſolis niti debemus: ſed viros bonos, prudentes, eruditos, nobisq; benevolos in conſilium adhibere, eisq; tantiſper obtemperare, dum ipſi rationibus noſtris proſpicere & conſulere poſſimus. Deinde quia non ſatis eſt, laudabiliter cœpiſſe, niſi perſeveremus: & verò cùm hoſtium noſtrorum magna ſit vis atque calliditas: ideò ſingularis & vigilantia & conſtantia adhibenda nobis eſt: & quoties res poſtulat, legitimè dimicandum, hoc eſt, pravis cupiditatibus, perverſis improborum conſiliis, peſſimis æqualium exemplis, inſidioſis voluptatum illecebris, variis denique adverſæ fortunæ telis fortiter reſiſtendum eſt: omnesq; cogitationes noſtræ, omnia dicta & facta ad voluntatem divinam conformanda: donec tandem laborum ac vitæ curſu confecto à Deo agonotheta ſummo ad præmia evocemur, atque perennis felicitatis coronâ ornati ævo ſempiterno fruamur.

DIXI.

ORA-

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à JOANNE VASTERT, Noriberg.

IN numiſmate noſtro, Auditores humaniſſimi, expreſſus eſt cervus arrectis attentisq́ auribus. Eſtq́ hoc Emblema additum: ARRECTA ATTENTIOR AURE. *Quod ut planius ac plenius intelligatur: breviter tum de auditu, tum de auditoris officio dicendum videtur. Inter reliquos ſenſus, quos ſummus ille rerum opifex Deus animantibus, tum ſalutis quærendæ & conſervandæ, tum exitii cavendi & avertendi cauſa tribuit, principatum obtinent viſus & auditus: quæ propterea* ἐλευθεριώταται αἰσθήσεις *ab Ariſtotele appellantur. Ex his verò duobus uter ſit præſtantior, dubitari fortaſſe poſſit. Nam ſi vitæ commoda atq; diſciplinarum inventionem ſpectemus, aſpectui: ſi verò artes atque ſcientias jam quæſitas & inventas, quæ opinionum ſententiarumq; communicatione indies augeri & magis magisq; perfici poſſunt, conſideremus, auditui primæ deferendæ videntur. Nec ſanè immeritò. Nam & Ariſtoteles auditum* αἴσθησιν τῆς παιδείας, *id eſt, diſciplinæ ſenſum appellat: quaſi inſtrumentum diſciplinis & tradendis & percipiendis imprimis accommodatum. Deinde experientia docet, cæcos mutis ſurdisq; plerumque prudentiores eſſe: quia aures ad ſcientiam plus adjumenti quàm oculi conferre ſoleant. Atque hæc cauſſa fuit (inquit Plutarchus) ut parentes liberos ſuos amanter complexi, eorum aures inprimis exoſcularentur. Sic enim illos ea parte maximè proficere poſſe ſignificabant. Sed de præſtantiâ hujus ſenſus aliàs*

commodior erit dicendi locus. Jam inſtrumentum auditionis pauliſper aſpiciamus. Aurium introitus extrà ſibi appoſitas habet auriculas, quæ & externas injurias arcere, & appulſas voces commodius excipere ac retinere queant. Atque hæ quidem homini ferè ſunt immobiles, quùm quoties libet aut opus eſt, eas obtegere atque veſtire poſſit. Cæteris animantibus, ratione & inſtrumento rationis, hoc eſt, manu carentibus mobiles auriculæ, quæ facilè & deprimi & attolli poſſent, à natura tributæ ſunt. De cervis memoria proditum eſt, eos demiſſis auribus tardioris & hebetioris auditus eſſe, ſiquidem externi aëris appulſus obſtantibus auriculis, in aures influere nequeat: ſed arrectis auribus acerrimè audire.

Hujus animantis imago & exemplum, Adoleſcentes ſuaviſſimi, admonet nos de officio attenti auditoris: quod quidem in eo poſitum eſt, ut mentem erectam & aures attentas ad præceptorum explanationes, ad eruditas diſputationes & orationes, ſecum afferat. Nihil enim homini ſtudioſo utilius & fructuoſius, quàm multa diſcere: nihil facilius & jucundius, quàm multa audire. Magna quidem variæ lectionis videtur eſſe utilitas & voluptas: ſed auſcultationum jucunditas multo major, fructusq́; longè uberior eſt. Nam, ut proverbio dicitur, ζώσης φωνῆς μείζων ἐςὶν ἐνέργεια, *id eſt, vivæ vocis longè major eſt vis. Hæc enim penetrat in animum, eumq́; magis excitat, atq; etiam ab aliis cogitationibus, quæ legenti plerumq; obſtrepere ſolent, avocat. Itaque & facilius menti adhæreſcunt, & firmius imprimuntur, & diutius retinentur, quæ attentè audiveris, quàm quæ legeris. Deinde magis animos exempla quàm præcepta movent, longeq́; gravior viventium quàm mortuorum eſt autoritas. Contrà verò lectio eſt muta, nec mentem ſatis penetrat: quin immò, ſi pertinaciùs continuetur, legenti languorem affert. Nec ſanè ſtudioſis adoleſcentibus quidquam tàm incommodat, quàm aſſidua inter libros deliteſcendi conſuetudo, & publicarum auſcultationum & congreſſuum neglectio. Nam interim jacet rerum uſus, ſolertiſſimus vitæ humanæ magiſter, qui multa monet, multa docet, quæ nec in ſcholis & Academiis, neque in privatis & ſolitariis muſeis ſatis agnoſci poſſunt. Quod cùm M. Tullii Ciceronis pater intelligeret, maturè filium (ut ipſe lib. 1. de oratore teſtatur) ad Scævolam deduxit, ut quoad poſſet ac liceret, à ſenis latere nunquam diſcederet. Itaque multa ab eo prudenter diſputata, multa breviter & commodè dicta memoriæ mandavit, ejusq́; colloquiis ac conſuetudine & melior & doctior evaſit.*

evaſit. Verùm quid hac noſtrâ fit ætate? Plerique adoleſcentes, quamprimùm ad publicas acroaſes admittuntur, ſtatim falſa doctrinæ perſuaſione inſoleſcunt, ſtudium atq; induſtriam remittunt, monitores ac præceptores ſpernunt. Quo fit, ut quemadmodum Bion dixit, ἡ οἴησις ſit ἐγκοπὴ τῆς προκοπῆς, id eſt, opinatio ſit profectus progreſſionisq; retardatio & impedimentum: ſic inanis iſta arrogantia facit, ut ideò ad ſapientiam non perveniant, quia jam ſe perveniſſe eò exiſtimant. Hinc tanta eſt bonorum ac eruditorum virorum penuria, tantus ſophiſtarum & inutilium terræ ponderum proventus, tantum denique fidelium præceptorum odium atque contemtus.

Quæ cùm ita ſe habeant, Adoleſcentes chariſſimi, etiam atque etiam vos moneo, ut & veſtros præceptores diligenter attenteq; audiatis: & hominum eruditorum familiaritati & congreſſibus, quibus & ingenia acuuntur, & mores corriguntur, & doctrina miris modis augetur, operam detis: atq; tamdiu à præceptoribus diſcendum putetis, quoad vos (ut Cicero ait) quantum proficiatis, non pœnitebit. DIXI.

GRATIARUM ACTIO, RECITATA AB ANTONIO HüBNERO, Würtzburg.

QVanquam pro beneficiis, quibus & Deo opt. max. & ornatiſſimæ huic coronæ obſtricti tenemur, pares gratias referre haud quaquam poſſimus: quantas tamen animus capere poteſt maximas & agere & habere debemus.

Primùm igitur tibi, æterne, ac præpotens omnium rerum moderator Deus, gratias agimus, & habemus immortales, quòd hanc regionem, hocq; virtutum & doctrinarum domicilium, ejusq; autores & patronos, ab omnibus bellorum, incendiorum, morborum ac tempeſtatum periculis, & calamitatibus hactenus defenderis: & vero, quæcunq; ad ſtudia literarum, ad communem uſum, vitæq; cultum pertinebant, liberaliter, ac abundè ſuppeditaſti. Da hoc quæſo bonitati tuæ, ut in poſterum quoque inter horribiles procellas, ſævasq; tempeſtates, quibus orbis Chriſtianus iactatur, hanc literarum

ſedem tuearis, & pro tua in nos benignitate, efficias, ut muneribus & officiis noſtris quietè fungamur: atque ita vivamus, ut vitæ rationem tibi ſimul & hominibus aliquando reddere poſſimus.

Deinde vobis, Ampliſſimi ac Prudentiſſimi Domini Scholarchæ, vosq́; reliqui Academiæ hujus patroni nobiliſſimi & clariſſ. vobis, inquam, gratias maximas agimus, non ſolum pro eximia in nos totamq́; hanc Academiam liberalitate & munificentia: verum etiam pro honorifica veſtra præſentia, qua hanc panegyrin exornare atq́; illuſtrare haud gravati eſtis. Et quoniam in rebus humanis nihil eſt tàm benè conſtitutum, quod non vel temporis longinquitate, vel hominum iniquitate deterius fiat, niſi aſſiduâ curâ atque diligentiâ ſuſtentetur ac conſervetur: idcirco quemadmodum nauta adverſo flumine, ac vento, navim remis impellens, nihil de ſua induſtria ſummaq́; contentione unquam remittit: ſed ibi vehementiſſimè brachia contendit, ubi curſum amnis incitatiſſimum, ventumq́; violentiſſimum animadvertit: ne videlicet impetu illius abreptus, eò quò nolit, deferatur: Sic vos, Patroni ſummi, quibus in tutanda Academiæ veſtræ dignitate, cum humanæ conditionis perenni mutabilitate, contraq́; improbos invidiæ conatus contendendum eſt, providere & cavere debetis, ne de ſtudio, ſollicitudine, induſtria, qua hactenus uſi eſtis, quicquam relaxetis: ſed in eam rem omni cogitatione, curaq́; incumbatis, ut ſchola veſtra, æquabilem dignitatis curſum, perpetuò teneat, eumq́; ad divini nominis gloriam, ad Reipub. veſtræ decus, ad commune humani generis emolumentum dirigat, atque accommodet.

Deinde gratias vobis agimus, Rector Magnifice, vosq́; cæteri profeſſores clariſſimi, præceptores ſummè obſervandi: pro ſingulari veſtro ſtudio, labore, fide, & induſtriâ, quam in nobis erudiendis, & ad omnem laudem confirmandis, effingendisq́; adhibuiſtis. Oramus porrò & obteſtamur vos, ut deinceps quoque pari amore ac benevolentia nos complectamini: & verò mentes noſtras ſapientiâ, animos virtute, linguas eloquentiâ inſtruere, & ornare pergatis. Nos viciſſim pro viribus connitemur, ut neque diligentiam, neq́; obſervantiam & honorem, neque gratiam vobis debitam in nobis deſiderare poſſitis.

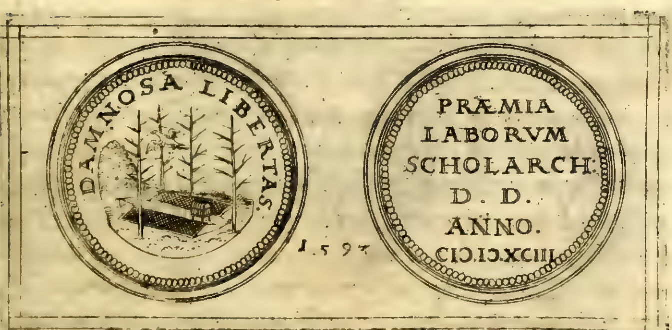
Ad extremum gratias agimus vobis, Illuſtris D. Comes, Inclyti & Generoſi D. Barones, vosq́; reliqui tum nobiliſſimi, ac ornatiſſimi adoleſcentes: tum hoſpites, quotquot adeſtis, longè gratiſſimi, vobis, inquam, univerſis gratias agimus

agimus ſingulares, quod Academiæ noſtræ encænia veſtro jucundiſſimo conſpectu, & præſentiâ amplificare, & condecorare volueritis. Nos viciſſim ſtudia, officia, & obſequia noſtra ſingulis pollicemur ac deferimus: & etiam atq; etiam à vobis petimus, ut orationis brevitatem & tenuitatem in bonam partem accipiatis. DIXI.

XVII. PANEGYRIS, Anni 1593.

SUB RECTORATU D. M. JOHANNIS PRÆTORII, MATHEMATICI.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA AB ILLUSTRI ET GENEROSO DN. DN. JOHANNE-ALBINO SCHLICK, Comite in Paſſaun & Weiſenkirchen.

NEminem veſtrũ eſſe arbitror, Auditores ornatiſſimi, qui non brevem & planam potius, quàm longam & futilitatis plenam orationem à me expectet.

expectet. Sic enim mihi perſuaſum eſt, nihil eruditis auribus moleſtius, atque odioſius accidere poſſe, quàm verboſam rerumq́ inanem concionem. Ne igitur moleſtiam audiendiq́ faſtidium vobis afferat oratio mea, quàm breviſſimè planiſſimeq́ potero, Emblema à Magnifico Rectore noſtro mihi impoſitum, interpretabor: atque ut olim in vindiciarum lite, in una gleba ad prætorem, allata, tanquam in toto agro vindicare ſolebant: ſic ego, cum pauciſſima attulero, in iis tamen pertractandis ita verſabor, ut rem univerſam ob oculos poſuiſſe, atque explicaſſe videar. A vobis, auditores humaniſſimi, peto quæſoq́, ut veſtræ humanitatis fontes, qui cæteris adoleſcentibus antehac maximè patuerunt, mihi quoque aperiatis, meq́ attentè bonaq́ cum venia audiatis.

Quanta ſit vis, quàm multiplex utilitas honeſtæ diſciplinæ, & inſtitutionis, id ſcitè atque eleganter docet numiſma ſive brabeum noſtrum, in quo effigies cernitur aviculæ, quæ è cavea ſua elapſa, fortè incidit in ramos viſco illitos, quibus inhæreſcens amplius ſe extricare non potuit: habetq́ adjunctum hoc Emblema: Effugiens pereo, *ſeu* DAMNOSA LIBERTAS. *Quid enim aliud eſt diſciplina, quàm veluti ſeptum quoddam, quo adoleſcentes contineantur, atque tum laudandarum doctrinarum ſtudiis, tanquam ſuaviſſimo ſaluberrimoq́ animorum paſtu alantur, tum legibus & ſalutaribus inſtitutis, ad officium, omnemq́ honeſtatem informentur, & erudiantur. Ex quo jam illud perſpicuum eſt, primum præcipuumq́ boni, & ingenui adoleſcentis officium eſſe, amare diſciplinam, & parentibus, atque magiſtratibus, eccleſiaſticis, politicis, & ſcholaſticis obtemperare. Eſt enim eximia quædam virtus, & ſingulare bonum, obedientia, quippe, ſine qua, nec cæleſtia, nec terrena, nec publica, nec privata munera, atque officia rectè adminiſtrari poſſint. Nam, quo pacto, Solis, & Lunæ, cæterorumq́ ſiderum perennis, atque perpetua motio, naturas inferiores moveret, cunctisq́ vim ſalutarem, maximeq́ vitalem largiretur, & qua ratione ſignorum ortus, obitusq́ definitum quendam ordinem ſervarent, & dierum & noctium, menſium & annorum ſpatia, ad uſus humanos, aptè & accommodatè diſtinguerent, niſi univerſæ naturæ opifici, ac moderatori obtemperarent? Quod regnum, qui principatus, quæ civitas, qui pagus, rectè gubernari, diuq́ conſtare poſſet, ſi non cives ac ſubditi, legibus, & inſtitutis & juſſis magiſtratuum parerent, honeſtamq́ diſciplinam morum probitate tuerentur? Quæ domus rectè conſtitui, regiq́ poſſet, niſi uxor, liberi, ſervi, cæteriq́ domeſtici, patrisfamilias voluntati obſequerentur,*

querentur, ejusq́; mandatis obedirent? Quod bellum feliciter ſuſcipi, & geri, quod prælium iniri, quæ victoria obtineri poſſet, niſi milites Imperatoris, ſive ducis autoritatem ſivè imperium ſequerentur? Quid de Scholis atque Eccleſiis dicam? num abſque diſciplinæ conſervatione ſtatum ſuum integrum tenere poterunt? Minimè omnium. Niſi enim auditores, vitam moresq́; ſuos ad Doctoris ſive Magiſtri ſalutarem doctrinam inſtituant, atque conforment, unà cum diſciplinæ interitu Scholarum, & Eccleſiæ ſtatum turbari & labefactari neceſſum erit. Relinquitur ergo, nullam omninò eſſe multitudinem, nullum cœtum jure ſociatum, qui abſque diſciplinæ, & obedientiæ præſidiis ſalutem ac dignitatem ſuam tueri, & conſervare poſſit. Itaque non abſque cauſſa Statius exclamat:

> Quid enim terrisq́ue poloq́ue
> Parendi ſine lege manet?

Et Solon interrogatus, qua ratione Reſpublica florens, & beata ſervari poſſet? Reſpondit: Si cives Magiſtratibus; Magiſtratus verò legibus obtemperent. Nec minus verè & eleganter Æſchylus? τὴν πειθαρχίαν τῆς εὐπραξίας μητέρα, καὶ σωτῆρος γυναῖκα, hoc eſt, obedientiam felicitatis matrem, & ſervatoris conjugem appellavit. E contrariò autem, quam multa mala publicæ diſciplinæ contemtus rebus humanis importet, Imperiorum ruinæ, rerumpublicarum commutationes, civitatum tumultus ac ſeditiones, ſcholarum turbæ ac diſſidia, Eccleſiarum deniq́; diſtractiones & diſſipationes declarant. Quæ enim natio quantumvis florentiſſima, illiusmodi morbo, tanquam occulto quodam veneno non infecta debilitataq́; fuit? Legite hiſtorias tum ſacras, tum prophanas, tàm veteres, quàm recentes: videbitis profectò, pleraſq́; gentes contemtæ abjectæq́; diſciplinæ pœnas dediſſe. Sed de his aliàs commodior fortaſſe dabitur dicendi opportunitas. Jam temporis ratio poſtulat, ut quantum privata diſciplina valeat, diſpiciamus.

Privatam verò diſciplinam hic appello, pulcherrimam illam morum reginam, qua duce adoleſcentes parentum ac præceptorum imperio obtemperant, atque ex eorum præſcripto, conſilia actionesq́; ſuas dirigunt, & conformant. Atque hac quidem magiſtrâ, nihil adoleſcentiæ melius, nihil fructuoſius magisq́; neceſſarium eſt. Niſi enim ad ingenium adoleſcentis diligens inſtitutio accommodetur, non facilè ullum virtutis ac doctrinæ fructum feret. Nam ut ager, niſi probè colatur, ſentibus ac tribulis obducitur: ſic animus

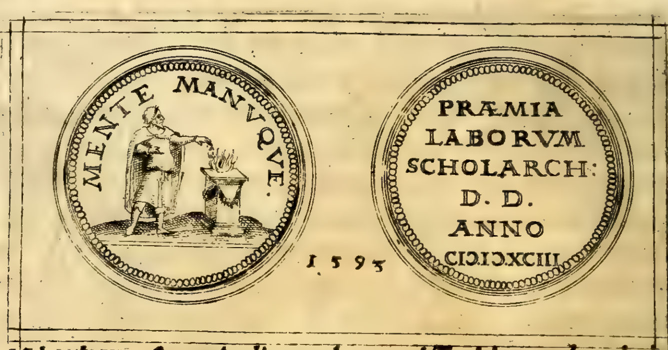
tenellus, niſi rectè inſtituatur, facilimè vitiis occupatur, atque corrumpitur. Quemadmodũ verò induſtrius agricola, agrum noxiis herbis repurgare ſolet: ſic recta diſciplina animis adoleſcentum, pravas opiniones, & vitioſas cupiditates eripit, omneq; animi deſiderium, ad virtutem & ſapientiam traducit & aſſuefacit. Sic igitur ſtatuamus, ſuaviſſimi condiſcipuli, diſciplinam nihil aliud eſſe, niſi culturam quandam fructuoſiſſimam, qua animi noſtri probè ſubacti, conceptis virtutum ac doctrinarum ſeminibus, uberrimam ſapientiæ ac felicitatis ſegetem proferant, atque tum ſibi, tum cæteris uſui, & ornamento eſſe poſſint. Ex his jam conſequitur & illud, parentum ac præceptorum conſiliis, monitisq; ſingulari ſtudio obtemperandum eſſe. Quæ egregia virtus, non ſolum nos probiores & eruditiores, verùm etiam fortunatiores facit. Obedientiam enim, vita à plerisq; vitiis flagitiisq; immunis, benevolentia divina & humana, proſperi optatiq; rerum ſucceſſus, & verò lucis hujus uſura maximè diuturna, tanquam fructus præmiaq; divinitus promiſſa, plerumq; comitantur. Contrà verò nihil turpius, ac pernicioſius eſt, quàm contumacia, omnis honeſtæ diſciplinæ neglectio, atque contemtio. Nam qui rectæ inſtitutioni parere recuſat, & parentum ac magiſtrorum juſſa contemnit, ac præcepta negligit, is effrenatæ libidinis plerumq; fit mancipium, ſuaq; dementiâ præceps in omnis generis flagitia, & quæ horum pœnæ ſunt, calamitates & miſerias incidit. Cujus rei exempla propè infinita in omnibus Academiis, non abſque magno multorum parentum & amicorum dolore, animadvertere licet. Nam quotusquisq; adoleſcens, quamvis domi probè inſtitutus, in Academias mittitur, qui ingenium ſuum non mutet, ac potius aperiat, ſuisq; cupiditatibus frenum laxet, & quicquid libeat ſibi licere putet? Et verò qui in multitudine, & pravitate exemplorum, in errorem & fraudem capitalem, non inducatur? Quodcunq; enim exemplo fit, id vulgò rectè fieri putatur. Tantaq; pravæ conſuetudinis vis eſt, ut etiam bona ingenia, & à flagitiis abhorrentia, ſæpenumero corrumpantur. Neque ulla eſt Academia, in qua non reperiantur amatores, aleatores, potatores, gladiatores, aliiq; id genus voluptatum miniſtri, qui adoleſcentulis facem, ad omnem libidinem & turpitudinem præferunt, eosq; contagione ſua infectos, ac depravatos in maximum probitatis, ſanitatis, & fortunarum periculum & diſcrimen adducunt. Nam adoleſcens, talem ducem & ſigniferum ſecutus; à conſpectu & conſuetudine doctorum & bonorum virorum abhorret; diſciplinam faſtidioſè reſpuit, leges contumaciter aſper-

ter aſpernatur, magiſtratum ſuperbè contemnit, perpotationes conſectatur, genio & libidinibus indulget, turbas rixasq́ concitat nocturnis ædium oppugnationibus, & inſanis clamoribus hominum quietem turbat, puerperas, cæteramq́ imbellem fœminarum & puerorum, itemq́ ægrotantium multitudinem perterret. Adhæc pecunias temerè in res aut non neceſſarias, aut turpes, ac pernicioſas profundit, grande æs alienum contrahit, iniquas ſolutionis moras interponit, vanisq́ promiſſis creditores ducit, datam fidem violat, vadimonium deſerit, in fugam turpiſſimam ſe conijcit, ac creditoribus damnum, Academiæ moleſtias relinquit. Ad extremum redit domum, quàm abierat indoctior, aut nihilo, quàm venerat, eruditior, pecuniâ per ignaviam profusâ, ætatis flore nequiter contrito, ore vultuq́ impudenti, halitu fœtido, facie cicatricibus deformata, maxillis & faucibus meretricia ſcabie adeſis, naſo reſecto aut decurtato, manu mutilata, membris trementibus: cujus conſpectus parentibus mœrorem, propinquis luctum, amicis dolorem affert: & magiſtratui offenſionem, civibus riſum commovet. Hæc nimirum ſunt damnoſæ libertatis præmia, hi ſpretæ contemtæq́ diſciplinæ fructus.

Quapropter Adoleſcentes ornatiſſimi, ſi ſalus veſtra & incolumitas vobis curæ eſt: ſi conſcientiæ labem, infamiæ dedecus, patrimonij naufragium evitare cupitis: ſi parentibus honori, amicis jucunditati, Reipublicæ & Eccleſiæ emolumento eſſe pulchrum putatis: aviculam brabeis veſtris impreſſam crebrò aſpicite, eiq́ adjunctum Emblema, etiam atque etiam cum animis veſtris cogitate. Ut enim avicula, quàm diu in caveis incluſa tenetur, à periculis tuta & tecta eſt: at ſimul atque evolaverit, inſidiarum telis ſeſe proponit, atque vel cæteris volucribus præda fit, vel ab aucupibus capitur, & obtorto collo necatur: ſic adoleſcens, dum honeſtæ diſciplinæ finibus coërcetur, à vitiis plerisq́ & flagitiis abſtinet: Quamprimum verò convulſis diſciplinæ officijq́ repagulis ſolutè libereq́ verſari cæperit: ſtatim corruptelarũ illecebris irretitur, varijs erroribus, flagitijs & periculis implicatur. O felices igitur & fortunatos vos adoleſcentes, ſi parentũ ac præceptorũ imperio, & inſtitutioni vos totos comittatis, ſi diſciplinæ jugum, damnoſæ libertati anteponatis, idq́ tàm diu æquo feratis animo, dum errorum & cupiditatum ſcopulos prætervecti, virtutis ſapientiæq́ portum aſſequamini, & mores vitamq́ veſtram ex rationis præſcripto ipſi regere ac moderari poſſitis.

DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA AB HECTORE KORNFAIL, in Würmbla, Auſtriaco.

IN brabeo noſtro, Auditores humaniſſimi, imago hominis ritè ſacrificantis, ob oculos ponitur, eſtq́; adſcriptum hoc Emblema: MENTE MANUQUE. *Quod ut melius intelligatur, operæ precium fuerit de ſacrificiorum ritu & uſu nonnihil è ſacris biblijs delibatum in medium proferre.*

Sacrificiorum originem antiquiſſimam eſſe, inter omnes conſtat. Nam ſtatim ab initio mundi homines partim natura duce, partim oraculis divinis admoniti, Deo æterno & præpotenti, rem ſacram facere cœperunt. Duo autem ſumma ſacrificandi fuerunt genera: ἱλαστικὸν & εὐχαριστικόν. Ἱλαστικὸν *latinè expiatorium, in quo animantibus ritè mactatis, ſanguineq́; fuſo, hominum delicta, & errata expiabantur. Quod genus ſacrificij amplius in uſu non eſt: quippe quod typus duntaxat fuerit veræ illius hoſtiæ Chriſti Jeſu, qui in ara crucis immolatus, iram patris placavit, omniaq́; perfecit, quæ ad gratiam, & ſalutem mortalibus reſtituendam, requirebantur.* Εὐχαριστικὸν *verò animi grati, acceptorumq́; beneficiorum memoris teſtificandi cauſſa inſtitutum fuit: idq́; vel animantibus, vel rebus inanimatis, ut thure, vino, alijsq́; terræ fructibus conſtabat. Nam aut pecudes mactabantur, aut frumentum terebatur, aut ſimilia oleo conſperſa & in ſartagine frixa offerebantur, aut vinum fundebatur, quod libamen dicebatur, aut thus atque odores incendebantur,*

atque

atque adeò quibuscunq; tum mortales poterant rationibus Jehovæ magnificentiam celebrabant, eiq; & aëris ſalubritatem, & terræ fœcunditatem, cæterorumq; bonorum copiam & ubertatem acceptam ferebant. Etſi autem hoc quoque ſacrificij genus obſoleviſſe videatur: tamen ejus expreſſam quandam imaginem intueri licet in novi fœderis ſacrificijs, inter quæ principem locum tenet illud ſacroſanctum epulum, quod εὐχαριστίαν & Cænam Domini appellamus, in quo corporis & ſanguinis Chriſti communicatione factâ, beneficia ejus morte nobis parta commemorantur, animisq; gratis celebrantur. Huc deinde pertinent preces, & gratiarum actiones, quæ pro cæteris beneficijs fieri debent. Sic enim ipſe Deus Pſalm. 50. repudiatis antiquis ſacrificijs, hunc novum ſacrificandi ritum nobis commendat. Num, inquit, taurina carne veſcar, aut hircinum ſanguinem bibam? Fac Deo ſacrificium laudis: tum rerum adverſarum tempore, me invoca, & te eripiam. Idem planè D. Paulus in epiſtola ad Hebræos à nobis requirit: ut nempe aſſiduum laudationis ſacrificium, hoc eſt, labiorum fructum, nomen ipſius celebrantium, libemus. Eſt porrò ſacrificij Chriſtiani genus, Beneficentia & Liberalitas in pauperes. Quicquid enim in homines egenos & inopes erogatur, id Chriſtus ſibi tributum ait, viciſſimq; ejus ampliſſimam remunerationem pollicetur. Quo pertinet & ſui ipſius conſecratio, qua noſmetipſos Deo totos offerimus, & conſecramus. Quod qua ratione fieri debeat, docet Apoſtolus, ut membra necemus, noſtraq; corpora, hoſtiam ſanctam Deoq; acceptam præſtemus, hoc eſt, acri peccatorum ſenſu fracti, & proſtrati, ad miſericordiam divinam confugiamus: naturam noſtram vitioſam agnoſcamus, & quantum fieri queat corrigamus, ab omni maleficio temperemus, pravas cupiditates comprimamus, & verò totum noſtrum animum à ſenſu ſtudioq; corporis abductum, ad nutum & imperium divini Spiritus convertamus ac conformemus. Sed longiorem de ſacrificiorum generibus orationem, neque hic locus, nec temporis brevitas admittit. Cæterum hoc inprimis attendendum eſt, Deum in omni ſacrificio non tàm externas actiones, quàm bonam mentem & puritatem ſpiritus ſpectare & approbare. Neque enim mens illa beatiſſima, & puriſſima, omnisq; concretionis expers, vel ſtrage pecudum, vel carnium nidore, vel odoribus & unguentis, humano artificio confectis, ducitur ac tenetur: Nec item cantibus, & precibus inaniter & ſine mente fuſis delectatur. Sic enim Jehova ipſe apud Eſaiam: Quid, inquit, mihi cum tot veſtris ſacrificijs? ne deinceps inane fertum

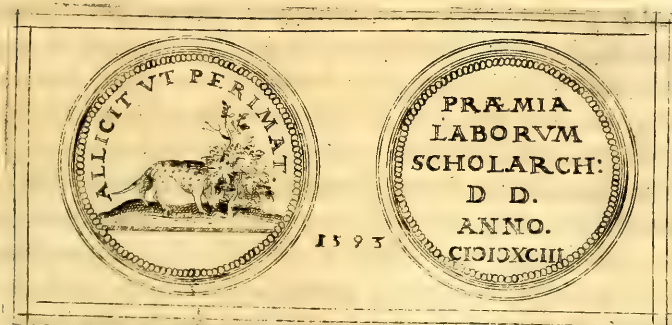
 admovete:

admovete: à ſuffitu abhorreo. Et apud Hieremiam negat, ſe quicquam de ſacrificijs præcepiſſe. At cur tandem negat, cum videamus illa tanto ſtudio fuiſſe ex illius imperio præſcripta? Ut oſtendat, nulla ſacrificia, nullas ceremonias, nullum omninò honoris cultum ſibi probari, qui non ex pura mente, veraq́; fide proficiſcatur. Atque huc ſpectat & ſimulacrum in brabeo noſtro effictum, & expreſſum, in quo cernitur ara, eiq́; impoſitus ignis ad ſacrificia paratus, in quem homo propè aſtans, oculosq́; in cælum attollens, dextra manu thus inijcere, ſiniſtra verò pectus tundere videtur. Nam primùm ara ſymbolum eſt cordis humani: ignis verò mentis, quæ inſtar flammæ ſurſum enititur, atque ad ipſum UNUM*, hoc eſt, rerum univerſitatis parentem Deum ſeſe extollit. Ut enim pyramis (quæ figura igni tribuitur) ima ſui parte latior paulatim, in acutum tendit: ſic animus humanus Dei amore inflammatus, ſurſum à terra fertur, ſuoq́; acumine infinitum illum divinitatis orbem, cujus centrum ubique, peripheria nuſquam eſt, attingere, ſeſeq́; cum ſuprema ſanctiſſimi numinis unitate conjungere conatur. At quoniam cum ea conjungi nequeat, niſi illi ſit amicus, nec illi amicus eſſe poſſit, niſi ad ejus ſimilitudinem ſeſe conformet; ſimilitudo autem illa in pietatis & ſanctitatis ſtudio, & exercitatione, tota conſiſtat: Idcirco oculis ad cælum converſis, thus incendendum, lævaq́; manu pectus tundendum eſt. Quod pietatis ſymbolum, quia obſcurum eſt, paulò diſtinctiùs & planiùs explicandum videtur. Perſpicuum eſt, conſtatq́; inter omnes, thuris vim atque naturam hanc eſſe, ut facilimè inflammetur, & odorem ſuaviſſimum emittat. Itaque priſci ſacrorum antiſtites, illud ſacrificijs adhibuerunt, ac pietatis noſtriq́; erga Deum amoris ſymbolum eſſe voluerunt. Ut enim thuris fumus, ab igni & ardore excitatur: ſic pietas, omnisq́; cultus divinus, ab interna amoris divini flamma ſuſcitetur neceſſe eſt. Deus enim non lachrymam arboris, aut externi odoris ſuavitatem, ſed animum rerum cæleſtium amore flagrantem poſtulat. Læva deinde manus, pectus tundens, nihil aliud indicat, & innuit, quàm fletu, atque ſuſpirijs, veraq́; animorum ad Deum converſione flagitia concepta expurganda, atque delenda, omniq́; ſtudio connitendum eſſe, ut animus à corporis contagio avocatus, in terris cæleſtem vitam meditetur, atque imitetur.*

Quæ cum ita ſint Auditores humaniſſimi, etiam atque etiam elaborare nos decet, ut mente manuq́; hoc eſt, non externis duntaxat geſtibus, ſed multò magis animo à vitijs, pravisq́; cupiditatibus repurgato, & pietatis atque amoris

moris divini facibus inflammato, ad religionis noſtræ ſacra accedamus, eaque oculis mentis noſtræ in cœlum ſublatis, obeamus, & peragamus, ut tandem Dei opt. max. gratiam & amorem, hujusq́ comitem ſempiternam beatitudinem conſequamur. DIXI.

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA à GENEROSO DOMINO HENRICO BARONE à Wildenfels.

IN *noſtro congiario, Auditores, expreſſa eſt effigies & imago Antheræ, cum hoc Emblemate:* ALLICIT UT PERIMAT. *Eſt autem Panthera beſtia, à feritate & immanitate ſic appellata, facie truculenta & terribili, pelle maculosâ, notisq́ orbiculatis, ac nitentibus tanquam ocellis diſtincta ac variata: quæ odorem de ſe mittit longè ſuaviſſimum, quo reliquas feras ad ſe allicit, arreptasq́ dilaniat, atque devorat. Quo ſimulacro voluptas, domina blandiſſima, depingitur: quippe quæ ſimili modo homines illecebris ſuis delinitos, toto impetu ad ſe rapere ſoleat. Neque verò omnis voluptas in vitio ponenda, fugiendaq́ eſt. Sunt enim quædam animi delectationes, quæ ex ſcientia, & contemplatione rerum, atque ex virtute rectéq́ factorum conſcientia capiuntur: quæ tantùm abeſt, ut ſint aſpernandæ, ut omnibus modis expetendæ eſſe videantur. Quædam verò corporis ſunt oblectationes, quæ à ſenſibus oriuntur. His quatenus frui liceat, quà non, diligenter nobis cogitandum eſt.*

Quæ

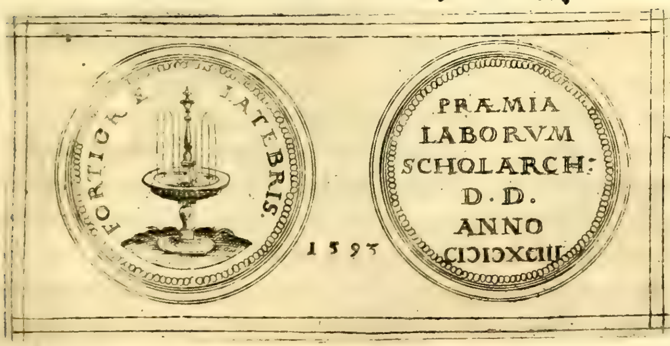
Quæ enim ex aſpectu, odoratu, & auditu hauriuntur, minus ſunt obnoxiæ turpitudini: dum modo in ijs certa ratio, moderatioq́ adhibeatur. Nam qui perpetuò nitet unguentis, aut ambroſios odores ſumtuoſius conſectatur, aut oculos picturarum & imaginum varietate impenſius oblectat, aut muſicis concentibus, neglecto præſertim officio nimioperè vacat, is in vitio eſt, gravemq́ reprehenſionem meritò incurrit. At quæ guſtatu, tactuq́ percipiuntur voluptates, omnium ſunt importuniſſimæ: quæ niſi rationis imperio, quantum fieri poſſit, coërceantur, hominem ſæpenumerò in omne ſcelerum & calamitatũ genus conijciunt. Itaque cùm omni ætati, tum adoleſcentiæ in primis hujusmodi voluptates fugiendæ ſunt. Hæc enim ætas ob ſanguinis fervorem, & humorum mutationem, & importunos animi motus ad luxum, & libidinem maximè propendet, ideoq́ in maximo, & probitatis, & valetudinis periculo verſatur. Nam qui turpes voluptates conſectatur, is primò Deum, qui ubique pari intervallo à nobis diſtat, atque acutis ſcelerumq́ vindicibus oculis omnia luſtrat, graviſſimè offendit. Deinde, animi ſui ſtatum labefactat, tantasq́ menti tenebras offundit, ut nec modum à Deo, & naturâ præſcriptum, nec ullum, ſive decus, ſive probrum, ſive emolumentum, ſive detrimentum perſpicere queat. Præterea corpori multa mala invehit: cerebrum lædit: vitales ſpiritus abſumit, nervosq́ debilitat, coloris fœditatem, omniumq́ virium debilitatem inducit, tandemq́ præmaturum atque acerbum vitæ interitum affert. Rariſſimè enim voluptarij ad ſenectutem perveniunt, quippe quibus idem ferè, quod vernis arborum floribus accidere ſoleat: quorum pleriq́ ante maturitatem vel eroſione vermium, vel tempeſtatibus pereunt. Ad hæc famæ & exiſtimationi ſuæ labem aſpergit: rem familiarem diſſipat & perdit, conſcientiã vulnerat, atq́ ad extremum nihil præter inuſtum & impreſſum dedecus, & graviſſimam pœnitendi cauſſam, & doloris materiam uberrimam ſibi reliquam facit. Hæc nimirum eſt illa venefica, quæ venenum melle oblitum propinat: Hæc eſt illa pulchra, belleq́ depicta pyxis, quæ ſalutaris medicinæ loco cicutam & aconitum continet: Hæc eſt illa beſtia μελάνδρος, quæ blandiſſimo principio tetrum exitum ſubtexere ſolet: Hæc deniq́ eſt truculenta & immanis illa Panthera, quæ adoleſcentes, odoris ſuavitate ad ſe invitat, atq́ dilaniat, hoc eſt, in exitium præcipites agit, & brevem oblectationem perpetuis miſerijs, & cruciatibus compenſat.

Quæ cum ita ſint, Adoleſcentes optimi, etiam atque etiam providete, ut

fœdas

fædas voluptates non modo ne conſectemini: ſed ultrò quoque aut ab impuris & improbis ſodalibus oblatas prudenter declinetis & avertatis. Illudq́; idcirco perpetuò animis veſtris infixum habete: Allicit ut perimat, *& turpi, breviq́; voluptati, decus virtutis ſempiternum anteponite: conſcientiam bonam cum bona fama conjungite: atque adeò, quantum fieri poteſt, cavete, ne turpium voluptatum vinculis conſtricti eò incidatis, unde aut nunquam, aut non abſque ſumma difficultate evadere poſſitis. Quin potius imitamini Demoſthenem, à quo cum Lais iniquum pretium poſtulaſſet,* οὐ πρίαμαι τοσούτου, *inquit,* μεταμέλειαν, *id eſt, tanti non emo pœnitere. Cavete contrà exemplum Lyſimachi, qui cum in Thracia ſiti coactus deditionem feciſſet, hauſtâ aquâ: ob quantillam, inquit, voluptatem, quantum decus amiſimus, quantam cladem accepimus!* DIXI.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à GEOGRIO CARLICK de Nezetitz, Bohemo.

INter reliquas virtutes, quæ hominibus plurimum & commodi, & ornamenti afferunt, Auditores ornatiſſimi, non poſtremũ locum obtinet ea modeſtiæ pars, quæ Græcis ταπεινοφροσύνη, *latinis humilitas appellatur. Hæc enim præclara eſt, atque laudabilis animi affectio, ſeu virtus, qua, qui præditus eſt, is ſuo ſe modulo metitur, atque nec opinione, nec dictis, nec factis ſibi plus tribuit, quàm æquitas poſtulet, ratio præcipiat, conſcientia proponat: Cæteros verò ſive doctrina, ſive honore, aut dignitate aliquâ præcellentes, ſuſpi-*

cit ac reveretur. Etſi autem humilitas omni ætati convenit: tamen inprimis adoleſcentiam decet, atque commendat. Pleriq; enim adoleſcentes, ob ſanguinis calorem, qui audaces facit, & propter imperitiam, temeritatemq; affectuum, ſibi omnium ſapientiſſimi videntur, atque ut ait Ariſtoteles, ne ſumma quidem ac difficilima quæq; deſperanda ſibi cenſent: qui morbus etiam bonis ingenijs familiaris eſſe ſolet. Quamobrem Adoleſcentes ſtudioſi, ſic nobis planè perſuadeamus, nullam eſſe virtutem, quæ majorem laudem, fructumq; uberiorem afferat, quàm humilitatem. Hæc enim cupiditates noſtras coërcet ac comprimit, easq; rationi obedientes facit: hæc animos à vitijs, quæ ex arrogantiâ, tanquam à fonte promanant, abducit: hæc amorem, & benevolentiam tum à Deo, tum ab hominibus conciliat, nobisq; ad omnem laudem, ac felicitatem aditum præmunit ac patefacit. Contrà verò nihil intolerabilius, nihil Deo & hominibus odioſius, nihil bonis ingenijs nocentius, ac turpius eſt, quàm arrogantia. Nam qui arroganter de ſe ſentit, ac loquitur, ſuoq; unius judicio fretus, cæteros deſpicit, ac pro nihilo putat: is in graviſſimum divini numinis, & bonorum virorum odium, offenſionemq; incurrit, & niſi maturè reſipiſcat, meritas pœnas ſuperbiæ divinitus conſtitutas, tandem ſubire, ac perferre cogitur. Deinde falſa perſuaſio, & inanis arrogantia, omnē induſtriam infringit, ac labefactat. Nam qui præmaturam doctrinam & ſapientiam, opinionis errore ſibi fingit: is plerunque omnem curam, & diligentiam remittit, atque vel in primo ſtudiorum ingreſſu tanquam in ſalebra hæret, vel certè in medio curſu deficit, nec ad veram, ſolidamq; eruditionis & virtutis laudem unquam facilè progreditur, E contrariò autem qui humiliter ac demiſſè de ſe ſentit, atq; vel nihil, vel parùm ſe ſcire arbitratur, is quotidie magis ad ſcientiæ cupiditatem exardeſcit, & præceptorum, aliorumq; bonorum virorum ope & opera adjutus ad altiora paulatim emergit. Atque id ipſum numiſmatis quoque noſtri effigies proponit, atque demonſtrat, in qua aqua è fiſtularum latebris in altum erumpens cernitur, addito hoc Emblemate:

FORTIOR E LATEBRIS emergit ad æthera virtus.

Quemadmodum enim aqua, ex longo intervallo, per latentes fiſtulas dimanans, cum primum nacta eſt exitum, magno cum impetu exilit, atque ad varios hominum uſus longè lateq; diffunditur: Ita adoleſcens, qui virtuti doctrinæq; deditus ſubmiſſè, humiliterq; diu vixit, tandem maturitatem adeptus,

adeptus, è tenebris in lucem evocatur, atq; ad munera publica adminiſtrandum, obeundumq́ magna cum laude adhibetur.

Quæ cum ita ſe habeant, Adoleſcentes ſuaviſſimi, omni ſtudio in eam curam, cogitationemq́ incumbere debemus, ut, ſi inani doctrinæ opinione tentemur, ea animum noſtrum ne invadat, & occupet: aut ſi jam invaſerit, ut quamprimum inde eijciatur. Nam ut vaſa liquores non admittunt, antequam aër ex ijs emigret: ſic quoque nec animus noſter ſalutaribus doctrinis imbui poteſt, niſi vana perſuaſio prius expurgetur, ac dimoveatur. Quapropter cùm morbus tàm peſtilens commodiùs depelli non poſſit, quàm infractione quadam animi, ac demiſſione: communem profectò ſenſum amiſiſſe videbimur, ſi non humilitatem omni ſtudio colendam: arrogantiam contrà veluti peſtem fugiendam, atque devitandam eſſe ſtatuamus. DIXI.

XVIII. PANEGYRIS, Anni 1594.

SVB RECTORATV D.M. GEORGII SIGELII, PASTORIS Eccleſiæ Altorphianæ.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à CHRISTOPHORO SCHLAUDERSPACH, Norib.

Qvanquam officium ac munus, quod mihi nunc aſſignatum eſt, Auditores præſtantiſſimi & humaniſſimi, ſatis commodè, ſatisq; graviter, atque ex animi mei ſententia ac voluntate ſuſtinere me poſſe diffidam: Quippe commoditati ingenium, gravitati ætas, voluntati imperitia, reiq; propoſitæ difficultas, itemq; metus, quem partim natura, partim ampliſſimus hic conſeſſus mihi adfert, & auget, impedimento ſunt: animo tamen non deficiam, aut debilitabor: nec quod certa ratione & conſilio mihi impoſitum eſt, id inconſulta temeritate recuſabo, ac deprecabor. Nemo enim, ut opinor, tàm iniquus ſuſcepti muneris mei æſtimator erit, qui ſi quantum

quantum poſſum, præſtitero, quòd quædam non poſſim, idcirco me reprehendendum exiſtimet. Quin ſic mihi perſuadeo, me in veſtra humanitate, haud mediocrem oneris mei levationem inventurum eſſe: quam meam de vobis ſpem & expectationem ut exigui temporis attentione ſublevetis, bonaq; cum venia, me meosq; condiſcipulos audiatis, majorem in modum vos oro, & obteſtor.

In congiario ſeu præmio, Auditores, quo Ampliſſimi Domini Scholarchæ me cæterosq; primi ordinis adoleſcentes jam donarunt, atque decorarunt, viri cujusdam in ſella conſidentis, ac duorum ſuſurronum ad aures ejus aſſiſtentium; itemq; pueri, flexis genibus nitentis, manusq; ſupplices ſurſum tendentis, ſimulacrum conſpicitur: idq; totum ad Apellis pictoris nobiliſſimi picturam expreſſum & conformatum eſt. Hic enim calumniam depicturus, primò virum quendam prælongis auribus, & duas fœminas, Ignorantiam videlicet, ac Suſpicionem, ad latera illius adſtantes figurabat. Deinde Calumniam egregiè quidem ſplendideq; comtam: ſed vultu geſtuq; corporis terribilem, & truculentam, quippe, quæ manu ſiniſtrâ facem ardentem vibrabat, dextrâ verò adoleſcentem capillis prehenſum, Deiq; immortalis fidem obteſtantem, ſecum raptabat. Eam anteibat vir quidam pallidus, & macilentus: ſed acri attentoq; oculorum ſenſu præditus, qui Livor dicebatur. Aderant præterea in comitatu, aliæ quædam mulierculæ, nimirum, Inſidiæ, Dolus, Fraus, Proditio, quarum hortatu domina, ad quidvis audendū incitabatur. Ad extremum pœnitentia, virgo pulla veſte induta, habituq; planè lugubri & capite reflexo, veritatem è longinquo venientem cum lachrymis ac pudore excipiebat. Ecce tibi veram expreſſamq; calumniæ effigiem: ex qua facilè perſpicias, nullum hominum genus, ut deteſtabilius, ac pernicioſius, ita nec frequentius, aut acceptius eſſe, quàm ſycophantas & calumniatores: & nihil eſſe tàm ſanctum, atq; ſyncerum, quod calumniæ telis non ſit propoſitum. Cæterùm ut hujus criminis turpitudo penitus pernoſcatur, operæ pretium eſt, quidnam illud ſit, & unde exiſtat, & quam latè pateat, breviter perquirere, & inveſtigare. Calumnia quidem varijs modis deſcribitur. Nonio, eſt mendax, & malitioſa infamatio. Ciceroni, eſt nimis callida, & malitioſa juris interpretatio. Et Martiano Juriſconſulto autore, calumniari dicitur, qui falſum crimen intendit. A Luciano calumnia definitur accuſatio, quæ reo abſente, & ignorante, facta, alteraq; tantùm parte audita, contradicente nemine, creditur. Ve-

rùm vox διαβάλλειν latiùs patere videtur, quàm ut harum deſcriptionum anguſtijs comprehendatur. Nam in genere ſignificat criminari, ſeu verè, ſeu falsò, ſeu palàm, ſeu clanculum maledicere, obtrectare, in odium atque invidiam adducere. Itaque rectè calumniator (ut puto) non ſolùm appellabitur is, qui alterum falsò accuſat, aut leges malitioſa interpretatione ad privatum commodum, & adverſarij incommodum detorquet: ſed etiam, qui quæcunq; alterius ſcripta, dicta, & facta, de induſtria pervertit, atque in deteriorem partem interpretatur: quiq; maledictis tàm abſentes, quàm præſentes, nocendi cauſſa figit & vexat. Sed undenam tàm effrenata calumniandi libido? Qui hujus turpitudinis ortum è ſacris literis repetunt, ejus autorem ſtatuunt principem illum omnium ſcelerum architectum Diabolum, qui omnem veritatis, juſtitiæq; amorem, ac ſtudium in hominum animis opprimit, & extinguit: atque nefarias mentiendi calumniandiq; cupiditates excitat & inflammat. Verùm qui propiores indagant cauſſas, Calumniam φιλαυτίας & invidiæ filiam eſſe ajunt.

Quæ duo vitia longè turpiſſima ſunt, maximisq; incommodis omnem vitæ rationem perturbant. Etenim inſanus amor ſui, & quæ ex aliena, quam tibi potius cenſeas deberi, felicitate percipitur ægritudo, animum hominis non ſolum teterrimis tenebris circumfundunt, ut neque ad verum videndum, neque ad rectè agendum, vires efficaces habere poſſit: ſed etiam eum ad aliorum hominum perniciem armant, & inſtigant. Nam qui alijs antecellere cupit, ſibiq; plus, quàm par ſit arrogat, is cæteros non modò contemnit & pro nihilo putat: verùm etiam de exiſtimatione eorum, præſertim qui aliqua re vulgò præſtant, detrahere, & verò virtutem, ac felicitatem ipſorum opprimere, aut certè imminuere & obſcurare conatur: uſque adeò, ut neque familiaritas, neque propinquitas, nec ulla denique conjunctio à tàm immani ac deteſtabili ſcelere eum avocare poſſit. Hinc odia, inimicitiæ, inſidiæ, omnisq; generis ſcelera, quæque horum comites ſunt, infinitæ calamitates. Quod ſi igitur procreatrices iſtæ, tot mala rebus humanis important, quid de earum ſobole Calumnia, quæ ſuam nativam labem multiplici improbitatis acceſſione cumulat, ſperare liceat? Nam reliquæ peſtes non infinitè feruntur, nec quosvis ſine diſcrimine invadunt: & denique ſi non alio remedio, ſaltem fuga declinari, & evitari poſſunt. At Calumnia nullis regionibus, ac finibus ſeſe continet; ſed in omnes terrarum oras, virus acerbitatis ſuæ longè lateq; diffundit. Male-

dictum

dictum enim ſimul atque jactum eſt, inſtar ſagittæ evolat, & abſentem, in quem mittitur, antè vulnerat atque occidit, quàm ſentiatur: neque ulla medicina morſibus ejus præcavendis, & avertendis inveniri poteſt. Itaque Medius Alexandri Magni paraſitus, ſectatores ſuos monebat, ut audacter quemvis morderent, quòd, tametſi vulnus conſanaſſet, vulneris tamen veſtigium cicatrix eſſet remanſura. Quod ſi hæc immanis bellua inter privatos duntaxat, & plebejos homines politioris humanitatis literarumq; rudes verſaretur, minus fortaſſe mirandum foret. At eam in Politias, & Scholas & Eccleſias irrepſiſſe, ſuaq; tabifica lue homines etiam eruditos, & publica autoritate præditos inficere, id verò maximoperè & admirandum & dolendum eſt. Etenim (ut ſingulos ordines breviter, atque ἐν παρόδῳ perluſtremus) an non in aulis principum ſycophantæ frequentiſſimi reperiuntur, qui ut principibus ſeſe inſinuent, & opes atque honores, quos furenter appetunt, facilius conſequantur, falſis criminationibus bonos viros in invidiam, & odium adducũt? In foro deinde, & judicijs, quanta ſit Calumniæ vis, quanta accuſationum, & criminationum acerbitas, quàm crebrò judex vel gratiâ delinitus, vel potentiâ fractus, vel pecuniâ adulteratus falſum decernat, quàm ſæpè falſi fictiq; teſtes ſubornentur, nemo eſt, qui ignoret. Sed neque Scholæ & Academiæ, in quibus manſuetiores Muſæ florere debebant, nefaria iſta turpitudine vacant. Quàm immoderata enim maledicendi libido, hac noſtra tempeſtate animos quorundam velut morbos quidam pervaſerit, argumento ſunt virulenta eorum ſcripta & dicta, qui convicijs, & contumelijs ſeſe mutuò laceſſunt, & lacerant, & alter in alterum, non tanquam in hominem literis deditum, ſed velut in barbarum immaniſſimum, ac teterrimum hoſtem acerbiſſimè invehitur: quaſi nulla opinionum contentio, & comparatio, nulla veritatis inveſtigatio, abſque alterius dedecore & ignominiâ fieri poſſit. Inter Theologos denique tantus ubique nunc furor exarſit, tanta odiorum acerbitas intercesſit, ut alius alium, quem vel dogmate, vel ritu aliquo externo leviter diſſidentem animadvertit, contumelioſiſſimè ſtylo, & voce perſequatur: eumq; non converſum, ſed everſum, non emendatum, ſed etiam funditus de medio ſublatum cupiat. Quæ immanitas, quàm calamitoſa, ac funeſta pleriſq; Eccleſiis accidat, id manifeſtius eſt, quàm ut rationibus, aut exemplis demonſtrari debeat.

Atque adhuc, quàm longè lateq; calumniæ dominatus pateat, breviter oſtendi-

oſtendimus. Reliquum jam eſt, ut qua ratione tàm truculenta beſtia coërcenda, aut cavenda & evitanda videatur, diſpiciamus Nulla, ut opinor, gens & natio unquam fuit, quæ calumniam leviter ferendam, ac non potius acriter vindicandam, reprimendamq́; exiſtimarit. Itaque tàm varia, & diverſa pœnarum genera in eam à varijs conſtituta reperiuntur. Calumniatores enim vel talionis pœna affectos, vel in inſulas amandatos, vel grandi pecunia mulctatos, vel in crucem ſublatos, vel loris cæſos, atque per urbem circumductos, in exilium pulſos eſſe, vel eis linguam exectam, vel caput abſciſſum fuiſſe, partim hiſtorici, tàm ſacri, quàm prophani, partim Juriſconſulti literis prodiderunt. Sed præter hanc ſeveritatem, quam leges poſtulant, philoſophia leniores quaſdam calumniæ effugiendæ rationes commonſtrat, è quibus nonnullæ perquam breviter perſtringendæ videntur. Ac primùm quidem magnoperè nobis elaborandum eſt, ut vitam honeſtam, omnisq́; turpitudinis expertem agamus, & verò cum bona conſcientia, bonam quoq; famam conjungamus, Sic nimirum aut nulla, aut certè leviora atque hebetiora calumniæ tela, in nos conijcientur, quæ quidem animo bene conſcio fortiter contemnenda & pro nihilo ducenda ſunt. Puſilli namque eſt animi, ut inquit Iſocrates, maledicos & nugatores & eos, qui illis aures præbent, curare, præſertim ſi tibi ſis nullius delicti conſcius. Deinde moderandum eſt linguæ, ne ad calumnias & obtrectationes præceps feratur. Nam qui ferociter maledictis in alios irruit, mutua convicia, & contumelias expectet, neceſſe eſt, ὁποῖον κ' εἴπησθα ἔπος, τοῖον κὲ ἐπακούσαις, *ut Homerus ait:*

Si benè vis dici caveas maledicere: qualis
Clamor adit ſilvas, talis & inde redit.

Inprimis verò cavendum, ne abſentibus detrahendi cauſſa maledicè, contumelioſeq́; dicamus. Nam qui adſunt, & audiunt, non ſolùm pejus de nobis exiſtimant, ſed plerumq; etiam quæ audiverunt, ſpargunt, atque diſſeminant, aut ad illos ipſos, quibus maledixeris, deferunt, & vel σοφιστικῶς *ea mutilant ac diminuunt, aut* συκοφαντικῶς *exaggerant atque amplificant. Quibus rationibus non ſolùm in ſummum odium, ſed etiam non raro in extremum honoris, ac ſalutis diſcrimen adducimur. Quamobrem de abſentibus aut benè loquamur, aut ſi aliquorum vitio id non liceat, Demoſthenicum illud uſurpemus:* ἐπαινεῖν μὲν οὐ δύναμαι, ψέγειν δ' οὐ βούλομαι, *Laudare non poſſum, vituperare nolo. Ad extremum ſummo ſtudio providendum nobis eſt,*

ne cri-

ne criminationibus, & calumnijs temerè fidem adhibeamus. Nam iſtiusmodi credulitas, non ſolùm in vitio eſt, ac perquam affinis ſtultitiæ, hominum vanitatem, fraudes, & inſidias non attendentis, verùm etiam ſæpenumerò perniciem & exitium affert: id quod plurimis exemplis, ſi tempus ferret, probari poſſet. Itaque in audiendis criminationibus primò etiam atque etiam conſiderandum eſt, quis dicat? num vir bonus, prudens, amicus, atque id genus alia. Deinde quid dicat, utrum id cum honeſtate, rectaq; ratione conſentiat. Tum, cur dicat, utrùm ſuum, ſuorumq; commodum, an aliorum incommodum ſpectet. Sed longiorem rei propoſitæ explanationem temporis brevitas non admittit.

Cum igitur & calumniari, & calumnijs aures præbere fidemq; adjungere, æquè vitioſum atque pernicioſum ſit: danda nobis eſt opera, ut utrumque pariter fugiamus, ac devitemus, atque adeò non ſolum linguam refrenemus, ac contineamus, ſed etiam animos noſtros prudentiæ, atque innocentiæ præſidio, ita muniamus, ut nullum calumniæ virus aures, menteſq; noſtras occupare, atque pervertere poſſit. Obſignabo hanc orationem memorabili ſententia Herodoti, quam & Baſilius Magnus uſurpavit in epiſtolis. Detractio (inquit apud Herodotum in Polymnia Artabanus) res eſt deterrima: in qua duo ſunt, qui injuriam faciunt: unus cui injuria fit. Qui enim calumniatur, in eo eſt injurius, quòd non accuſat præſentem: Qui detrahenti credit, is eo eſt injurius, quòd priùs credit, quàm habeat rem compertam: Et cui detrahitur abſenti, huic ob id fit injuria, quòd ab altero, ut malus inſimulatur, ab altero talis eſſe putatur.

DIXI.

Hh ORA-

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à CHRISTOPHORO FÜRER, Patricio Noribergenſi.

QVanquam natura brutis animantibus rationem, & orationem denegaſſe videatur, eaque idcirco ἄλογα *dicantur : tamen ſimulachra quædam rationis, memoriæ ac providentiæ ijs ineſſe, nemo, ut opinor, facilè negaverit. Quis enim ignoret, quanta ſolertia, & quàm multiplex virtutum ac vitiorum imago, non ſolùm grandioribus beſtijs, ut elephantis, leonibus, equis, canibus atque id genus aliis, verùm etiam parvis animantibus, ut apibus, araneis, bombycibus, ac ſimilibus inſit? Itaque naturæ genius Ariſtoteles lib. 8. de hiſtoria animalium: Sunt in plerisq; (inquit) animalibus veſtigia morum, animi humani ineſt humanitas, immanitas: clementia, acerbitas: fortitudo, ignavia: metus, fidentia: ira, malitia: atq; etiam prudentiæ imago ineſt in multis. Inter cætera verò, inſigne virtutis veſtigium, in aquila noſtro brabeo impreſſa, cernitur, de qua Crates Pergamenus, & Steſichorus Poëta hoc exemplum memoriæ literisq; prodiderunt. Cum aliquando complures meſſores ſiti, ut fit, laborarent: quendam è ſuo grege aquæ hauriendæ cauſſa ablegarunt: qui cum ad fontem perveniſſet, fortuitò incidit in aquilam, cum immani ſerpente acerrimè colluctantem: cumq; animadverteret aquilam arctiſſimè circumplicatam de vita periclitari, intrepidè accurrit, & falce meſſoria ſerpentem diſſecuit, alitemq; ab interitu vindicavit. Tum è fonte vicino, aquam hauſit, atque ad ſuos reverſus, potum ſingulis miniſtravit:*

cumq;

cumq́ jam & ipſe bibiturus, urceolum ori admoveret: ecce improviſò advolavit aquila, eiq́ poculum è manibus excuſſit. Meſſor ira incenſus, dum avem velut ingratam, acceptiq́ beneficij immemorem execratur: interim ſocios ſuos extremo ſpiritu exangues concidere, & mori videt. Ex quo ille & fontem veneno à ſerpente infectum, & ſibi gratias ab aquila cumulatiſſimè relatas eſſe, intelligit.

Hoc egregio exemplo, Adoleſcentes ſtudioſi, admonemur de pulcherrima virtute, quæ jucunda accepti beneficij memoria, cum remunerandi, referẽdiq́ ſtudio conjuncta continetur: & recenti vocabulo Gratitudo, à veteribus Gratia, & Gratus animus, itemq́; Pietas appellatur. Hæc autem tùm Deo opt. max. tùm hominibus, benè de hominum genere meritis debetur. Etſi enim nullam partem divinæ in nos liberalitatis non modò referendâ, ſed ne cogitandâ quidem gratiâ conſequi poſſumus: tamen gratias ei perſolvere dicimur, cum ipſius beneficia aſſiduè in mentem revocamus: bonitatem ejus gratis animis, verbisq́ proſequimur: & vitam, moresq́ noſtros ad ipſius voluntatem conformamus, & denique ex bonis divinitus in nos collatis quoſdam veluti rivulos ad reliquos homines dimanare patimur. Cujusmodi exempla in ſacris literis, præſertim in hymnis Davidis vatis ſanctiſſimi, regisq́ potentiſſimi, ad imitandum poſteris relicta inveniuntur. Quod verò ad gratiam hominibus perſolvendam attinet: primus locus debetur parentibus: nam horum operâ in hanc lucem ſuſcipimur, ſingulari cura enutrimur, multiplici labore educamur, omniq́ beneficiorum genere ab ijs afficimur, & cumulamur, quos propterea præcipuo quodam ſtudio colere & obſervare, omniq́ pietate proſequi debemus. Quod ſi enim ciconia ſolâ naturæ incitatione parentes ſuos ſenio confectos alit, & quoties migrandi poſtulat neceſſitas, eos humeris ſuis inter volandum ſuſtinet: quod ſi merops, quamprimum per ætatem volare poteſt, parentibus ſuis in ſpecu latentibus victum conquirit, ac ſubminiſtrat: quantò magis homo, cujus animo, divinæ legis atque rationis effigies impreſſa eſt, erga parentes ſuos gratum & pium ſeſe præbere debet? Atque talis quidem fuit Athenienſis filia, quæ patrem extrema ætate in carcerem conjectum fameq́ necandum, uberibus ſuis diu lactavit & aluit. Et Romæ (autore Plinio) puerpera quædam matrem ſuam vinculis conſtrictam, capitisq́ ſupplicio afficiendam, lacte ſuo clàm nutrivit tantiſper, dùm cuſtos carceris id reſciſceret ac patefaceret. Quod pietatis exemplum magiſtratui tantam movit admira-

tionem, ut non modo matrem è carcere dimiſerit, verùm etiam utriq́ perpetua alimenta curaverit, atque etiam locum illum pietati conſecrandum cenſuerit. Conſimile eſt exemplum apud Lycurgum, de duobus adoleſcentibus Catanæis, qui cæteris bonis omnibus relictis, ſolùm parentem ſuum per medias Ætnæ flammas humeris ſuis extulerunt. Sed plura exempla perſequi infinitum foret.

Alter deinde gratiarum locus debetur cujusq́ honeſtæ diſciplinæ magiſtris ac præceptoribus, qui ſalutaribus præceptis, ac monitis animos noſtros informant, atque ad virtutem & ſapientiam, omneq́ officij munus inſtituunt & erudiunt, ac propterea animorum parentes à veteribus verè appellantur, qui tantò majorem gratiam ijs perſolvendam exiſtimarunt, quantò animus corpori præſtat & antecellit. Et Ariſtoteles, τῆς φιλοσοφίας, *inquit,* κοινωνήσασι τιμὴ ἰσόῤῥοπος οὐκ ἂν γένοιτο. *Itaque, ut animum gratum erga Platonem præceptorem teſtificaretur: aram ejus nomini exſtruendã, ſtatuamq́ conſecrandam curavit, in qua inſcriptum erat, Hunc eſſe illum, quem meritò omnes probi commendare atque imitari debeant. Sed Græca audire præſtat:*

Βωμὸν ἀριστοτέλης ἱδρύσατο τήνδε πλάτωνος,
ἀνδρὸς ὃν οὐδ' αἰνεῖν τοῖσι κακοῖσι θέμις.

Hoc eſt:

Hæc ab Ariſtotele eſt diva ara locata Platoni,
Quem vel laude, nefas, ſi mala lingua vehat.

Alexander Magnus tàm gratus in Ariſtotelem præceptorem fuiſſe fertur, ut eum non minus, quàm patrem Philippum amaverit, quòd ab hoc vivendi, ab illo benè vivendi rationem accepiſſet. M. Tullius quàm gratus erga præceptorem A. Licinium fuerit, teſtatur oratio, quam pro ipſo habuit. Trajanus Plutarchum in tanto honore habuit, ut eum Romæ conſulem crearit. Marci Antonini optimi Imperatoris tàm eximia in præceptores fuit pietas, ut ipſorum imagines aureas in larario reconditas aſſervaret, eorumq́ ſepulchra hoſtiis, ac floribus exornaret. Gratianus Cæſar Auſonium Gallum conſulem fecit, aliaq́ beneficia maxima in eum liberaliſſimè contulit. At quorſum hæc exempla? quorſum? ut adoleſcentes intelligant, nulla merita pluris æſtimanda eſſe, quàm quæ ad animi decus & honeſtatem pertinent: ac proinde, ſi non majorem, at æquè magnam præceptoribus atque parentibus gratiam deberi. Cùm enim in rebus humanis nihil illuſtrius, nihil pulchrius & optabilius ſapientiâ,

pientiâ, & virtute, & quæ utriq; comes eſſe ſolet, felicitate: conſequitur profectò, nemini mortalium nos arctioribus vinculis ad gratias perſolvendas, obſtringi, quàm ijs, qui ad tàm præclara animi bona adipiſcendum duces atque autores nobis extiterunt. Porrò in parentum numero habendi quoque ſunt Magiſtratus, qui Rerumpublicarum, Scholarum atque Eccleſiarum ſalutem, & dignitatem conſilio, ope, & operâ tuentur, amplificant, atque conſervant: Ideoq; grata mente, ſingulari obſervantia, ſummoq; ſtudio colendi, & obſervandi ſunt.

Poſtremò grati animi officia ijs etiam præſtanda ſunt, qui alijs beneficijs, quibuscunque nos affecerunt & ornarunt; elaborandumq; in primis eſt, ut munus ſive donum acceptum pari & æquali, aut etiam majori dono remuneremur. αὐτῷ τῷ μέτρῳ καὶ λώϊον, *ut eſt apud Heſiodum. Quodſi enim (ut Cicero ait) agri fertiles multò plus afferunt, quàm acceperunt, quantò magis nos beneficio provocati vicem rependere debemus? Et certè quò quisque honeſtiori eſt animo, eò cumulatius gratiam referre conatur. Ideoq; veteres tres finxerunt Gratias, quarum una oculos averſos, reliquæ adverſos habeant: atque illa quidem de beneficio collato, hæ verò de duplici gratiâ referenda nos commonefaciunt. At quæret quiſpiam: Quid? illi quibus aut nullæ, aut pertenues ſunt facultates, poterunt ne gratiam benè de ſe meritis referre? Non difficile id quidem fuerit, ſi cogites, non uniusmodi ac ſimplicem, ſed variam atque multiplicem beneficij referendi rationem eſſe: Neque enim exiſtimandum eſt, in remunerationibus ſingularia quædam ſummaq; munera requiri: quale Darius rex Perſarum Syloſonti, nempe pro veſte olim donata, imperium Sami: Et Julius Cæſar pro aquæ hauſtu fertiles agros: Et Ludovicus Imperator pro rapâ aureos numos, dediſſe fertur. Sunt enim hæc* χρύσεα χαλκείων, *ut eſt apud Homerum. Sed ſic ſtatuendum eſt, virtutis hujus amplitudinem animo potius, ac voluntate æſtimandam, ac definiendam eſſe, quàm externis illis donis atque officijs, quæ gratitudinis quidem notæ atque indicia ſunt, ipſa verò gratitudo non ſunt. Itaque nemo tàm tenuis & afflictæ conditionis eſt, quin alterius benignitate provocatus gratum ſeſe præbere poſſit. Nam vel ſine re voluntas à bonis viris probatur, & grati memorisq; animi ſignificatio, non minima remunerationis pars exiſtimatur. Quàm neceſſaria verò hæc virtus ſit, Athenienſes olim optimè mihi perſpexiſſe videntur, qui fanum Gratijs in media urbe dedicarunt, ut nempe ſignificarent, omnem civilis ſocieta-*

tis rationem, Gratiarum quaſi quodam numine contineri. Nullum enim firmius concordiæ vinculum inter homines cogitari poteſt, quàm gratæ mentis remuneratio, & ſtudiorum officiorumq́ vicißitudo. Gratia namque gratiam parit, & animos alios ex alijs nectit, & univerſos denique cives ſingulari quadam benevolentia, & charitate inter ſe devincit, & conglutinat. Adhæc ipſe Deus egregio præmio propoſito, ad hujus virtutis ſtudium nos allicit & invitat. Nam in primo legis capite, quod hominum convictum ac ſocietatem ſpectat: Parentes (inquit) colito, ut diu vivas in terra, quam tibi Dominus Deus *attribuet. Par enim eſſe videbatur, ut, qui gratus eſſet in eos, per quos vita communi frueretur, in ea ipſa vita diutiſſimè permaneret. Unde colligitur hominibus gratis nunquam deeſſe præmia, ſed eos plerumque eodem bonorum genere divinitus cumulari, quorum memoriam & gratè, & piè conſervarunt.*

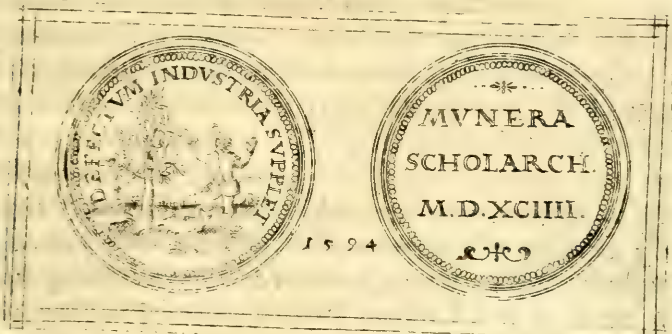
Quæ cum ita ſint, Auditores, omni ſtudio connitendum nobis eſt, ut inprimis Deum, perennem atque æternum omnium bonorum fontem, deinde parentes ac præceptores: tum Reipublicæ, Scholarum, & Eccleſiarum curatores: & denique cæteros mortales benè de nobis meritos, libenter diligenterq́ colamus: beneficia eorum agnoſcamus, ac prædicemus: & quæcunque ad gratiam ſingulis ſi minus referendam, certè habendam agendamq́ pertinent, ſtudioſè faciamus: ut non minus verè, quàm honorificè illud Virgilij de nobis prædicari poſſit:

Et benè apud memores veteris ſtat gratia facti.

D I X I.

ORA-

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA à NICOLAO-FRIDERICO TAURELLO.

PErſpicuum eſt conſtatq́; inter omnes, Auditores humaniſſimi, omnem ſolidam, perfectamq́; ſcientiam tribus potiſſimum rebus contineri: naturâ, doctrinâ, & exercitatione. Naturam appello ingenium, hoc eſt: tum vim quandam à natura nobis inſitam, atq; ingeneratam, quâ ſumus idonei ad quidvis cognoſcendum, ac percipiendum: tum incredibilem quandam ſciendi cupiditatem, qua animus noſter tanquam ſtimulo incitatus multa conatur, multa molitur, &, quod mirandum eſt, ſingulari quadam ſolertia effingit, atq; perficit. Hinc videas paſſim, à rudibus nullaq́; arte excultis hominibus in naturæ obſcuritate, in vitâ & moribus, in numeris & ſonis, in Geometria, cæteriſq́; id genus rebus, ea ſæpenumerò animadverti atque notari, quæ alius nemo, quantumvis è ſcholâ politus, facilè attenderit atque perſpexerit. Aratus Solenſis (de quo Cicero lib. 1. de Orat. meminit) Aſtrologiæ ignarus, numero poëtico verſuq́; Aſtrologiam elegantiſſimè tractavit. Sic Nicander Colophonius ab agro remotiſſimus, ſolâ ingenij vi & induſtriâ excitatus, de rebus ruſticis præclariſſimè ſcripſiſſe fertur. Sed ne longius abeamus, intueamur pueros (nam in his naturæ indicia melius deprehendi poſſunt) an non perpetuò quodam agendi diſcēdive deſiderio incitantur? nonne rebus novis detinentur? ſpectaculis gaudent? colloquiis & fabellis delectantur? argumentis facilè ducuntur, atque cum alijs diſputant? idq́; duce

idque duce natura abſque ulla arte faciunt. Veruntamen quamvis hæc ita ſint, animus tamen compagibus corporis incluſus, atque errorum tenebris circumfuſus, quid in quaq; re verum ſincerumq; ſit, planè atque omninò perſpicere non poteſt: Idcirco opus fuit lumine, quo oculus mentis illuſtratus & longius proſpiceret, & penitius omnia pervideret atque cognoſceret. Atque ad hanc rem viri ſummi maximoq; ingenio præditi omne ſuum ſtudium, operam, laborem atque induſtriam contulerunt: partim neceſſitate compulſi, partim admiratione adducti, partim denique utilitate, gloriæq; ſtudio excitati, atque inflammati. Cum igitur hi omnium rerum naturas incredibili mentis ſagacitate, atque ſolertia perveſtigaſſent: quid in quoque earum genere præſtantiſſimum, quid cognitione digniſſimum, quid uſibus noſtris commodiſſimum maximeq; neceſſarium videretur, diligenter annotarunt, & certa ratione præceptisq; ad uſum vitæ accommodatis, conformarunt, poſterisq; tradiderunt. Ejusmodi verò præceptiones, in unum collectas, methodoq; deſcriptas, appellarunt artem, in qua ſi animus ſtudioſè, attenteq; verſetur, eam aſſiduâ exercitatione vel ad verum, vel ad adumbratum vitæ uſum accommodet, fit tandem, ut certiſſimâ viâ, quò tendit, perveniat: aut certè ab eo, quodcunque ſibi propoſuerit, minus aberret. Quod ſi igitur tria illa adjumenta ad uniuscujusq; artis & ſcientiæ cognitionem requiruntur: quid faciendum erit ijs adoleſcentibus, quibus non diſcendi cupiditas, ſed vel ingenij bonitas, vel inſtitutionis commoditas deeſt? Idipſum pulcherrimè docet brabeum noſtrum, in quo Sycomorus Ægyptia cernitur, eiq; aſſcriptum hoc Emblema: DEFECTUM INDUSTRIA SUPPLET.

Eſt verò Sycomorus (ut à Dioſcoride ac Plinio deſcribitur) arbor procera, patulis diffuſa ramis, ficui perſimilis, & folijs moro proxima: abundans lacte: quæque quotannis ter quatérve fructum ferat, non ramis, ſed caudici adnaſcentem, eumq; copioſum, ſed immaturum & inſipidum, quiq; non matureſcit, niſi aut ungue aut ferro confricetur. Itaque phyturgus ei appoſitus conſpicitur, qui è pomis cultro inciſis, lac eliciat, efficiatq;, ut citiùs maturitatem aſſequantur. Quorſum igitur hujus arboris effigies ſpectat? ut intelligamus, induſtriam cùm cæteris in rebus, tum maximè in ſtudiis literarum plurimum valere: nec ullius ingenium eſſe tàm tardum, & infelix, quod diligentiæ & laboris aſſiduitate, ex inſcitiæ ſalebris eluctari, atq; ad aliquam doctrinæ laudem pervenire non poſſit. Quanquam enim natura, quod in quoque rerum

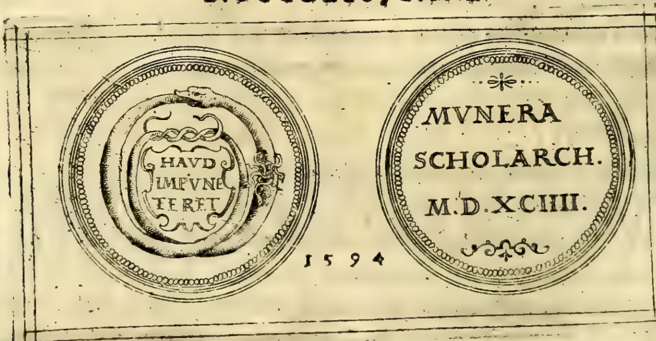
genere

genere præſtantiſſimum habetur, id maximis plerumque difficultatibus circumſepſerit: animo tamen forti, atque induſtrio nulla prorſus difficultas reformidanda, nullus labor, quantumvis duriſſimus fugiendus eſt. Nihil eſt enim tàm obſcurum tàmq́; difficilè, quod curâ, attentione, ſtudioq́; inflammato perveſtigari non queat. Hinc præclarè Philemon: Nihil eſt, inquit, quod invenire non poſſis, modò quærendi moleſtiam perferre ne recuſes. ἅπαν γὰρ τὸ ζητούμενον ἐξευρίσκεται, inquit Alexis, ἂν μὴ προαποστῇς μηδὲ τὸν πόνον φύγῃς. Et Menander: τῆς ἐπιμελείας, inquit, δοῦλα πάντα γίνεται. Nec ſanè mirum, ſiquidē Deus ipſe laudabiles conatus atque labores juvare & allevare, ſuæq́; benignitatis aura ad optatum portum pervehere ſoleat. Id quod Ethnici quoq́; non ignorarunt. Sic enim Euripides: τῷ γὰρ πονοῦντι καὶ θεὸς συλλαμβάνει. Deus laboranti ſubvenit, & opitulatur. Huc accedunt uberrimi, ſuaviſſimiq́; induſtriæ fructus. Non ſolùm enim quod durum fuit pati (autore Seneca) meminiſſe dulce eſt: omnisq́; labor & moleſtia incredibili voluptate penſatur: verùm etiam cognitio veritatis, virtutis uſus, vitæ tranquillitas, opes, honores, gloria & auctoritas, præmia laborum longè pulcherrima conſequuntur. Quamobrem non continuò, ſi quis ingenio hebetiore præditus ſit, ſpem ſuam infringi aut induſtriam langueſcere patiatur. Siquidem præclarum ſemper fuerit habitum, ſi prima aſſequi nequeas, in ſecundis tertiisve conſiſtere, ut Cicero ait. Imò ne illud ipſum, quod optimum cenſetur, deſperandum eſt. An non Cleanthes & Xenocrates, cùm ingenio admodum hebetes tardiq́; eſſent, laboris aſſiduitate tandem perfecerunt, ut inter ſummos ætatis ſuæ philoſophos numerarentur? Quis neſcit Demoſthenem plus curæ & induſtriæ, quàm naturæ & ingenij ad dicendum attuliſſe? Cùm enim ita balbus eſſet, ut primam artis ſuæ literam dicere non poſſet, & humerum indecorè moveret, & clamores populi ferre non poſſet, & ſpiritu eſſet infirmiori: an non omnia iſthæc incommoda labore diligentiaq́; ſuperavit? Nam & balbutiem, calculis linguæ ſubjectis, emendavit, & motum corporis ſtricto gladio de lacunari ſupra humerum ſuſpenſo correxit: & ad fluctuum murmur ventorumq́; turbines declamitans, obſtrepentes populi clamores contemnere didicit: & ſpiritus infirmitatem, arduo aſcenſu ingrediendo, atque aliquid recitando levavit. Et denique tàm fuit induſtrius, ut ſi quando antelucanâ opificum induſtria victus eſſet, graviter moleſteq́; ferret. Itaque tantam eloquentiæ laudem conſecutus eſt, ut non ſolum Demadem naturâ ingenioq́; ſuperiorem, ſed cæteros

quoq; totius Græciæ Oratores longo intervallo poſt ſe reliquerit: ſuoq; exemplo probarit, veriſſimè dictum eſſe, ἐκ μελέτης πλείους ἢ φύσεως ἀγαθοί, id eſt, Plures ſtudio atque exercitatione, quàm natura bonos fieri.

Hoc igitur præclariſſimum exemplum, Adoleſcentes optatiſſimi vobis ob oculos ponite & imitamini, rectisq; ſtudiis ad laudem & gloriam contendite: atq; ſi minus ingenio poteſtis, diligentiam vobis ſubſidio comparate: ac prorſus ſic ſtatuite, non diſſimilem eſſe rationem humani ingenij ac ſtirpium, quæ diligenti culturâ & meliores & pulchriores efficiantur. Nam ut ſycomorus verberibus pulſata, & lacerata fructuoſior evadit, ejusq; pomum cultro inciſum, crudoq; ſucco levatum matureſcit atque dulceſcit: ſic ingenium quantumvis hebes & obtuſum, ſi laboribus acriter exerceatur, tandem eruditionis ac virtutis maturitatem quandam conſequitur, hominumq; generi fructus uberes, jucundos & ſalutares affert. D I X I.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à DANIELE NÖTTELIO, Norib.

IN noſtro congiario, Auditores humaniſſimi, impreſſæ effictæq; cernuntur duæ viperæ, venereo complexu inter ſe vinctæ, quarum altera fæmella, libidine æſtuans caput maris ori ſuo inſertum, præcidit, & amputat: tum ipſa quoque gravida facta, viciſſim à catulis ſuis alvum maternam exedentibus interimitur. Qua de re, qui ple-

qui plenius & planius quid cognoſcere cupit, eum Ariſtoteles, Theophraſtus, & Plinius edocere poterunt. Nos quidem hoc in loco atque hac temporis brevitate, quorſum imago iſta ſpectet, breviter duntaxat atque ſummatim conſiderabimus.

Inter reliqua autem vitia, quæ nobis in viperis ob oculos conſtituuntur, omnium teterrimum & atrociſſimum eſt, quod animi ingrati crimen, vulgò ingratitudo, itemq; impietas appellatur. Nam qui tàm nefario ſcelere ſe aſtringit, is beneficia, quibus affectus eſt, aut ſe accepiſſe negat, aut diſſimulat, aut eorum magnitudinem non ponderat, aut memoriam ipſorum deponit, aut nullam pro ijs gratiam perſolvit, aut denique maleficium pro beneficio reponit. Quo flagitio nil hominum ſocietati pernicioſius, ac funeſtius, nil Deo boniſq; viris odioſius, nil turpius ac fœdius cogitari poteſt. Cùm enim juſtitia præcipuum humanæ conſociationis vinculum ſit ac firmamentum; nemo autem juſtus eſſe poſſit, niſi in Deum & homines benè de ſe meritos pius & gratus exiſtat: conſequitur, ut, quicunque gratitudinis, & pietatis expertes ſunt omne jus officiumq; pervertant, fidem violent, libertatem extinguant: amicitias diſſolvant, atque adeò omnem generis humani communitatem oppugnent & labefactent. Atque id quidem manifeſtius eſt, quàm ut multis rationibus atq; exemplis à me demonſtrari debeat. Nam qui tàm tetro animi morbo laborat, is nec divinam erga ſe benignitatem agnoſcit ac celebrat, nec patriam grata mente proſequitur; nec parentes ac præceptores colit atque obſervat, nec denique cuiquam mortalium ullum amoris, aut ſtudij, aut pietatis officium perſolvit. Imò verò nonnulli in eam prolapſi ſunt impietatem, ut proſperos actionum ſuarum ſucceſſus, non divinæ bonitati, ſed ſuæ ſapientiæ atque induſtriæ acceptos referre, & Deum ab omni rerum humanarum adminiſtratione removere audeant. Deinde quàm multi cives patriam ſuam aut tyrannide oppreſſerint, aut opprimendam alijs prodiderint, aut alias calamitates ei importarint, teſtis eſt hiſtoria, quæ Coriolani, Catilinæ, Syllæ, nefaria adverſus eam conſilia, machinationes & facinora commemorat. Conſimili fato fuerunt multi & parentes, & præceptores, qui à liberis atque diſcipulis ſuis, vel crudeliter cæſi, vel aliâ quavis ratione injurioſè tractati ſunt. Manaſſes rex Iſaiam vatem, avum maternum, lignea ſerra diſſecandum curavit. Ariſtobulus rex & pontifex matrem ſqualore, inediaq; necavit: fratres verò partim in vinculis tenuit, partim inſidiis oppreſſit. Domitius Nero Imperator

matrem Agrippinam, & Senecam præceptorem interfecit. Philologus præceptorem Marcum Tullium trucidandum hoſtibus prodidit. Johannes Scotus Academiæ Pariſienſis reſtitutor percelebris, graphicis puerorum ſtylis compunctus perijt. Sed plura exempla nec tempus admittit, nec res ipſa poſtulat: cùm præſertim hac noſtra ætate, maximè verò in Scholis & Academijs, magnus plerumque ſit eorum numerus, qui ſuis inſtitutoribus, aut nullam, aut perexiguam, atque etiam interdum peſſimam gratiam rependunt. Multi namque reperiuntur, qui (quod Plato conqueſtus eſt) pullos equorum imitantur, qui lacte materno exſaturati, matrem calcibus feriunt, hoc eſt, præceptoribus benè meritis obtrectant, & eorum doctrinam, & inſtitutionem vel temerè exagitant, vel improbè extenuant, vel tàm frigidè laudant, ut vituperaſſe præſtiterit. Nonnulli præmia, quæ Minervæ debebantur, vel non ſolvunt, vel ita diſpertiunt, ut minorem partem Minervæ, majorem Veneri, cæterisq; voluptatum miniſtris tribuant. Nec denique deſunt, qui ob ſalutarem diſciplinæ ſeveritatem, præceptoribus inſidias ſtruant, & calamitates machinentur. Quod genus omnium eſt ingratiſſimum, ac ſceleratiſſimum, veruntamen HAUD IMPUNE, *ut Emblema noſtrum monet. Nam primùm Deus ipſe tàm immane ſcelus meritis ſupplicijs coërcet, & ulciſcitur: id quod infinitis exemplis, ſi tempus ferret, notum & teſtatum facerem. Etenim ut de multis unum alterúmve commemorem, an non Manaſſes, Deo auctore & vindice, ab hoſte captus, tetroq; carceri incluſus ac vinculis duriſſimis conſtrictus, annos decem acerbiſſimas impietatis ſuæ pœnas dedit? Nonne Ariſtobulus, partim acerbiſſimo animi dolore; partim ſævo inteſtinorum cruciatu affectus, non procul ab eo loco, ubi fratrem necari juſſerat, animam cum ſanguine evomuit. An non Domitius Nero impietatis conſcientiâ oppreſſus, & animi pavore mentiſq; errore agitatus, tandem ipſe necem ſibi conſcivit? Deinde neminem mortalium eſſe puto, qui hominem ingratum non odio proſequatur. Quis enim diligat eum, qui patriam, parentes, præceptores violat? qui ingratitudine ſua cæteros ad benè merendum propenſos, à libertate deterret, fonteſq; benignitatis ita claudit, & obſtruit, ut nullus inde rivulus ad tenuiores dimanare poſſit. Adhæc antiquitas ingratitudinem tanti ſceleris loco poſuit, ut nullam pœnam ei parem legibus ſanciri poſſe, ideoq; divinæ ultioni id committendum exiſtimarit. Solon interrogatus, cur nullum ſtatuiſſet ſupplicium in eum, qui parentem necaſſet? reſpondit, ſe non putaſſe, quenquam*

fore, qui

fore, qui tàm immane facinus admitteret. Verùm poſterior ætas ſingulare ſupplicium excogitavit, ut nimirum parricida unà cum cane, gallo gallinaceo, viperâ & ſimiâ in culeum inſueretur, atque ita in mare ſeu flumen deijceretur. Quod genus pœnæ M. Malleolus matris interfector Romæ primus ſuſtinuiſſe fertur. Macedones & Luſitani parricidas lapidibus obruerunt. Ægyptij illorum membra unguibus compuncta & conciſa in rogum è ſpinis extructum, viva conjecerunt & combuſſerunt. Sed præter hanc cæteraſq; ingratitudinis pœnas à diverſis populis conſtitutas, eſt etiam infamia. Nam qui ſemel ingratus vulgò uſurpatur, is nunquam, aut difficulter admodum, pietatis opinionem àc laudem recuperabit. Nulla enim turpitudinis labes & macula in hominis nomine & exiſtimatione faciliùs inhæreſcit ac difficiliùs eluitur, quàm quæ ab animo ingrato ſuſcipitur.

Quapropter, Adoleſcentes optatiſſimi, cum ingratitudo, tàm odioſa, deteſtabilis, & execranda, tàm pernicioſa ac calamitoſa, & tanto deniq; cum dedecore & ignominia conjuncta ſit: omni ſtudio providendum & elaborandum nobis eſt, ut non modò tàm nefarium crimen, ſed criminis quoque ſuſpicionem vitare, & effugere queamus.

DIXI.

XIX. PANEGYRIS, Anni 1595.

SUB RECTORATU D.D. PETRI WESENBECII, JURIS-CONSULTI.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à DANIELE KRETSCH-MAIR, Bohemo.

SOcrates intempeſtivam ſapientiæ perſuaſionem, in adoleſcente Alcibiade reprehenſurus: ἡ τῆς διανοίας, *inquit*, ἄρχεται ὄψις ὀξὺ βλέπειν, ὅταν ἡ τῶν ὀμμάτων τῆς ἀκμῆς λήγειν ἐπιχειρεῖ, *id eſt, Mentis oculus tunc clarè cernit, quando vigor corporalis aſpectus decreſcit. Nam cum adoleſcentia propter ætatis, & judicij infirmitatem, rerumq́; imperitiam, acie mentis ſuæ hebeti adhuc, & imbecilla aſſequi non poſſit, quæ vix demum in ſenecta etiam ingenioſis & diligentibus patent: ſapientiſſimus vir prudenter ſanè juvenem illum à magnarum & arduarum rerum tractatione, quas expedire, ſi in diſcrimen eæ veniſſent, & de quibus conſilium*

conſilium ex tempore capere non potuiſſet, avocare voluit. Hujus ergo ſententiæ Socraticæ recordatione ipſe quoque à præſenti negotio abſtinerem, niſi & Scholæ noſtræ conſuetudinem vobis notam eſſe ſcirem, & M.D. Rectoris me huc impelleret obſervantia, atque authoritas.

Proinde cùm nulla ingenij fiducia, neque proprio judicio adductus in hunc locum prodierim, inq; hac ſpectatiſſima nobiliſſimorum & clariſſimorum virorum corona aliquid mihi proferendum ſit: veniam me à veſtra benevolentia & humanitate, in qua omnia mihi conſtituta eſſe exiſtimo, impetraturum, nec ullam mihi importunitatis, ſeu arrogantiæ notam pertimeſcendam, confido. Dicam igitur de re propoſita, ſed dicam quàm fieri poterit breviſſimè, ut eſt in formula creationum veteri, quæ ſciam poteróque.

In brabeo noſtro, quod jam mihi Ampliſſimorum Scholarcharum munere datum eſt, expreſſa cernitur effigies ſuis roſeta irrumpentis, eaque fœdè devaſtantis, cum hoc Emblemate: POENA COMES SCELERIS.

Tradunt autem rerum naturalium ſcriptores, ſuillum genus in Arabia non poſſe vivere: eò, quòd ea regio plena ſit odoramentorum, quæ porcis venena ſunt, utpote qui fœtidis ſolummodo, & ſordidis rebus delectentur. Similiter ſcribunt, ſuem Amaracum ferre non poſſe. Eſt autem Amaracus herbæ genus, Siculorum lingua à Cynara Cypri regis ejusdem nominis filio dictum, quem in hanc herbam converſum fuiſſe poëtarum fabulis proditum eſt. Dicitur eadem Græcis σάμψυχον, παρὰ τὸ σαίνειν ψυχὴν, reficit enim & recreat ſpiritus mirificè ſuavitate temperati odoris. Unde & Plinius inter unguenta nobilia, amaraci quoque facit mentionem: & refert quendam in Cô inſula fuiſſe laudatiſſimum: ejus varia oſtendit remedia, atque ex eo oleum quoque fieri, quod amaracinum vocetur. Cum igitur hujuſmodi ſit amaracinum; contrà ſue nihil immundius, nihil ſordium amantius: nihil profectò minus roſtro ſuillo convenit, quàm deliciæ unguentariæ, quippe cui id demum ſuave olet, quod cœnum olet. Et teſtatur Lucretius, inter unguenta & odores, peculiari quadam naturæ proprietate, amaracinum maximum inimicum eſſe ſuillo generi. Sic enim poëta ille:

Denique amaracinum fugitat ſus, & timet omne
Unguentum: Nam ſetigeris ſubus acre venenum eſt.

Hæc igitur antipathia illa eſt ſuis cum roſis & amaraco, hoc diſſidium, cujus quidem conſideratio duplex inſtitui poteſt: una Theologica; Philoſophica

phica

phica altera. Ac ut de priore primo loco dicamus: Bona fragrantia, inquit Apoſtolus, ſumus Deo, in ijs qui ſalvi fiunt, & in ijs qui pereunt: his quidem odor mortis ad mortē; illis verò odor vitæ ad vitam. Quo quidem maximam illam animorū diverſitatē exprimit Apoſtolus, qua videmus Evangelium à mundo variè recipi & judicari. Bonus Chriſti odor ſunt Apoſtoli, atq; omnes Evāgelij miniſtri, & ſancti viri, ſuave olentes Deo; dum gloriā ejus provehūt in omni loco, prædicatione verbi, bonis ac ſanctis moribus ac exemplis, ardenti ad Deū precatione pro regni Dei ſucceſſu, & patientia in adverſis rebus, dum quotidiè pro Chriſto immolantur. His omnibus pij attrahuntur ceu unguentorū odore, ut cum ſponsâ Chriſtum alacriter ad vitam immortalem ſequantur, ubi ſempiternùm ejus amplexibus fruentur. Contrà increduli, & hoſtes Evangelij, velut venenatæ quædam beſtiæ & ſues, bonos odores Eccleſiæ minimè ferentes, Chriſti odore enecantur, dum univerſum ejus regnum tanquam roſetum, & viridarium amœniſſimum, cum omnibus hujus colonis, & hortulanis hoſtiliter oppugnant, illudq; funditus everſum eſſe cupiunt. Inter Judæos enim quamprimum Chriſtus ſe mundo manifeſtare cæpit, exorti ſunt, qui illi contradicerent: & quidem non vulgares homines, ſed Scribæ, ſed Sacerdotes, ſed Phariſæi, penes quos tum ſumma erat in ſacris autoritas, & qui ſummam doctrinæ, & ſanctitatis exiſtimationem ſubſtinebant. Quod ut inter Judæos fieri cæpit, ſic idem poſtea inter gentes factitatum eſt, cùm inter has Chriſtus manifeſtaretur. Tunc enim adverſus Apoſtolos & horum ſucceſſores, philoſophi inſurrexerunt, qui doctrinam de Chriſto ſuis ſtrophis in contemtum, & dubium vocare conati ſunt. Junxerunt cum his operam ſuam regum & imperatorum miniſtri, qui falſa inſuper crimina Chriſtianis hominibus intentarunt: & nullum tàm nefarium, tamq; inauditum ſcelus eſt, quod non illis fuerit objectum. Et ne exteri ſoli hunc amœniſſimum hortum vaſtare viderentur, inter ipſos Chriſtianos hæretici exorti ſunt, qui portentoſis ſimul atq; impijs commentis, & plus quàm diabolicâ obtrectandi libidine linguas ſuas adverſus Chriſtum, & puriorem veritatis doctrinam ſolverunt. Et, quod olim factum eſt, hoc ipſum hodiè etiam fit paſſim. Pergunt enim Chriſto contradicere Judæi, & ne nunc quidem ejus manum agnoſcunt, cujus juſto & gravi judicio, ſeſe premi, & in extremas miſerias detruſos eſſe, ſentiunt. Miſcent cum his ſuas quoque blaſphemias Mahometani, qui longè maximam orbis terrarum partem occuparunt. Latrant quotidiè adverſus Dei filium Servetiani

vetiani canes, & quotquot hodie vel Arij, vel Marcionis, vel Neſtorij, vel Eutychis, vel aliorum hæreſes poſtliminio revocant. Imo cui Eccleſiæ gubernacula ſibi vendicant, Pontifices & Epiſcopi ſe cum rebus ſuis non poſſe ſalvos eſſe arbitrantur, niſi Chriſto per Evangelium nobiſcum loquenti contradicant, & illum è ſolio ſuo deijciant. Sub horum ductorum ſignis in lacunis ſuis grunniunt adverſus eundem ſues verè Bœoticæ monachi; boant ſacrificuli; crocitant Purgatoriani corvi; noctuæ ſepulchrales ululant; ſerpentum & anguium inſtar ſibilant moniales & Beguttæ; rudunt denique aſini & muli Romanenſes: Qui ſimul omnes undique tàm nobilium, quàm plebejorum turmas atque cohortes excitant, ut crabronum & muſcarum inſtar vel oppugnent veros Chriſti præcones: vel imbelli clamoſo tantùm ſtridore illis obſtrepant. Hi ſunt ergo ſpumantes illi apri Chriſti roſetum & viridarium vaſtantes: Hi cornigeri tauri, Chriſti Eccleſiam incurſantes: quorum impetus & furor, niſi divinitus coërceretur jam diu viridarium illud amœniſſimum miſerè deformatum in ſitu & ſqualore jaceret. Sed Pœna comes ſceleris eſt, *ut Emblema noſtrum habet: nec impunè ferunt, qui tanta impietate adverſus Chriſtum & ſanctos ejus efferuntur. Conſtat enim ex hiſtoriarum monimentis, quàm potenter Deus ſuperbiam illorum hoſtium ſemper ultus ſit, quando non graves modò, verùm & ignominioſas pœnas ſuperbis inflixit, ut illorum inſolentes ſpiritus magis coërceret. Ita Sennacherib in templo dei ſui à tribus proprijs filijs miſerè occiditur. Ita Antiochus, Herodes magnus, Sylla, & tandem Maximinus, enaſcentibus ex carne vermiculis, qui viventes gravi ſimul & fœdo dolore depaſcentes, afflixerunt, fœdè ſunt conſumti. Venio ad alteram, in qua philoſophicam Emblematis noſtri explicationem afferre conabor.*

Æeta rex Colchorum, ad quem Jaſon cum ſocijs ſuis argonauticâ expeditione inſtitutâ, olim pervenit, hortum ſeu viridarium quoddam habuiſſe fingitur, omnis generis floribus, herbis, arboribus, fragrantiſſimum, & aſpectu odoratuq; jucundiſſimum. Et addunt ſapientes, tres fontes per viridarium illud deductos fuiſſe, quorum primus lacte, medius vino, extremus oleo redundarit.

Quid hoc horto, & fontibus in eo ſcaturientibus aliud, quàm Academiam adumbrare voluerunt veteres ſapientes, in quam omnium liberalium artium redundarint flumina? Traduntur in ſcholis primùm Logicarum ar-

 tium, quæ

tium, quæ lacteo illo fonte repræſentantur, primordia, quibus teneri diſcentiũ animi ceu lacte imbuuntur & nutriuntur. Adduntur deinde ſublimiores Ethicorum, Phyſicorum, & Mathematicorum diſciplinæ, quibus ceu vino ſtudioſorum adoleſcentum ingenia magis roborantur, judicia acuuntur, memoriæ augentur, & ad ſummas illas facultates præparantur. Tandem tres illæ ſupremæ facultates, ſacroſanctæ Theologiæ, ſapientiſſimæ Juriſprudentiæ, & ſaluberrimæ Medicinæ proponuntur, quibus, qui ceu oleo inuncti ſunt, ad omnia munera totius vitæ humanæ obeunda, promptiores, paratiores, & aptiores evadunt.

Scribunt hiſtorici, Tempe, montes Theſſaliæ eſſe amœniſſimos, perpetui veris temperie gratiſſimos, arboribus refertos, volucrum concentibus argutos, fontibus irriguos. At quanto præſtantiora ſunt hæc noſtra Tempe, in quibus & jucundè, & utiliter, & ſine flagitijs, & maxima cum laude vivi poteſt? Ubi & omnis generis diſciplinæ à doctiſſimis viris traduntur, & uſus earum exercitatione diſputationum & declamationum demonſtratur, & cum theoria praxis conjungitur? Addo quod doctorum virorum conſuetudo in magna parte felicitatis numeranda ſit. Horum enim collocutionibus, & ingenia adoleſcentum acuuntur, mores corriguntur, & doctrina per ludum & jocum mirum in modum augetur. O felices eos, quibus in hoc amœniſſimo viridario datum eſt inter ſtudioſos & eruditos homines, eoſdemq́ humanos & diſertos, perpetuò verſari, deq́ ratione ſtudiorum ſubinde cum illis conferre! Ut taceam, quanta delectatio accedat variæ lectionis, & ſcriptionis. Magna certè res eſt, & plus quàm regiæ dignitatis, cum ſapientiſſimis & maximis viris, qui ab orbe condito extiterunt, familiariter, quoties libeat, poſſe colloqui, eorum conſilia videre, præceptis obtemperare. Hi ſunt flores illi odoratiſſimi, quos ex viridario noſtro Academico decerpere poſſumus.

Sed ô

------Pauci quos æquus amavit
Jupiter, atque ardens evexit ad æthera virtus.
Diis geniti, cupidè verumq́ue bonumq́ue tuentur:
Cætera turba lucrum petit: & te fœda voluptas,
Ambitióve tumens, ſequitur per fasq́ue nefasq́ue.

Habet enim hoc noſtrum viridarium, ſuos quoque porcos, flores & roſeta fœdè devaſtantes. Mittuntur in Academiam adoleſcentes, ut animi ipſorum ru-

rum ru-

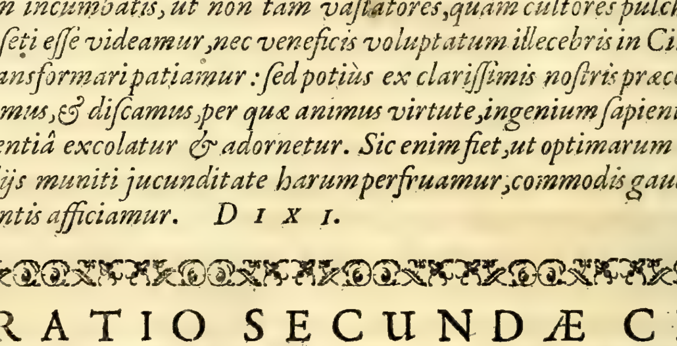
rùm rudes; bonis artibus informentur & expoliantur: ad quam rem natura ſuppeditat vires ingenij & corporis, mentis ac ſenſuum integritatem: Parentes adjungunt victum cultumq́; corporis, libros comparant, præceptores præficiunt, tranquillum ocium concedunt: Et quibus hæc retineantur, ſumtus neceſſarios impendunt. Quid fit? multos proh dolor videas degeneres animos, qui etſi hunc hortum non ingreſſi modò; verùm etiam aliquo uſque feliciter in eo progreſſi ſunt, quin etiam roſas quaſdam decerpſerunt: quamprimum tamen harum ſpinis vel leviter ſeſe confixos ſentiunt, manum retrahunt, & diſcendi voluntatem unà cum ſpe perdiſcendi ſtatim abijciunt. Hinc fit, ut quia ſe in Academiis vivere ſciunt, ſibiq́; quod libeat, licere ſtatim falsò putant, remotis Magiſtris, τῶν ἔργων immemores, τὰ πάρεργα καὶ ἀπροσδιόνυσα, nonnulli etiam τὰ ἐναντία conſectentur: ſympoſia frequentent, choreas ducant, deambulationes intempeſtivas repetant, variaq́; ludorum & inanium oblectationum genera exquirant, non cogitantes, quàm malam rem interim gerant, ſi peregrè profuſa pecunia, aut nullos aut immaturos ex hoc horto fructus domum reportarint. Unde poſtea ex ſingulis facultatibus ſingula dedecora tanquam abortum naſci videmus. Pro theologis enim poſt illatores quidam exurgunt, qui præclaros ſeſe Theologos putant, ſi memoriter conciones ab aliis conſcriptas recitent, & laxa toga, & inſolenti oratione atq; arrectis ſuperciliis fucum ruſticis faciant. Pro Juriſconſultis doctis, rabulas famelicos provenire videmus, qui pecuniæ cauſſa τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖν ſtudent, ſordidum hominum genus, omni ſtudio in eo elaborans, ut lites ex litibus ſerat, reos non expediat, ſed potiùs expilet, nunquam quietos eſſe ſinat. Unde paulatim honeſtiſſima profeſſio, & Reipublicæ firmamentum, & pacis quaſi nutricula, in ſycophanticam & ſophiſticam converſa, ſordidorum iſtorum porcorum vitio litium quoddam ſeminarium, & ars litigandi eſſe incipit. Pro Medicis denique agyrtas, & circumforaneos paſſim oberrare cernimus, quales Venetiis, Gedani & Francofurti in nundinis videntur, qui theriacam & priùs ignota ſemina ſive pharmaca venum exponunt, quorum vires & mirificos in eijciendis vermibus, alijsq́; morbis curandis effectus magna vocis contentione, & indefeſſa linguæ volubilitate prædicant, ut rei novitate attonitos, & hiantes ſimplicium ruſticorum animos fallant, & eos pecunijs emungant. Ægyptij olim ſuem uſque adeò ſpurcam beluam ducebant, ut ſi quis vel tranſiens contigiſſet, continuò properaret ad flumen, ſe pariter ac veſtem

 abluturus.

abluturus. Quantò magis hi noſtri Margitæ, omni virtute, omnī induſtriâ carentes, ut ἐτώσιον ἄχθος ἀρούρης fugiendi, & omniũ cõtemtui & odio relinquendi ſunt? Nec id quidem immeritò. Hæc enim pœna illa eſt vaſtati ab ijs pulcherrimi roſeti, ut non ſolùm alijs ſint inviſi, ſed etiam ſibiipſis tandem vel maximè diſpliceant, donec ad extremum ſine honore inglorij occumbentes, non aliter quàm ſues exitiali roſarum odore interitum ſibi accelerent.

Sed relictis illis porcis grandinoſis, finem dicendi facio, voſq́; commilitones optimi, colophonis loco, ſedulò moneo, & obteſtor, ut cùm jam ex obſcuro claſſicarum moleſtiarum vepreto in hanc clariſſimam lucem, & amœniſſimum publicarum auſcultationum hortum translati ſimus, omni ſtudio in id mecum incumbatis, ut non tàm vaſtatores, quàm cultores pulcherrimi hujus roſeti eſſe videamur, nec veneficis voluptatum illecebris in Circeos porcos nos transformari patiamur: ſed potiùs ex clariſſimis noſtris præceptoribus ea audiamus, & diſcamus, per quæ animus virtute, ingenium ſapientiâ, lingua eloquentiâ excolatur & adornetur. Sic enim fiet, ut optimarum literarum præſidijs muniti jucunditate harum perfruamur, commodis gaudeamus, ornamentis afficiamur. DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à BALTHASARE PISTORIO, Neagoræo Palatino.

NIhil unquam præclari ſine multo ſudore & labore extitiſſe, pleni omnes ſunt libri, plenæ ſapientum voces, plena exemplorum vetuſtas, Auditores opti-

res optimi. Nam ------nulli ſine Marte triumphi,

Et niſi certanti nulla corona datur.

Scientiâ autem literarum quid præclarius? quid gravius? nam non modò omnibus bonis comparanda, ſed etiam omnibus anteponenda. Hoc dignitas, hoc utilitas, hoc ſuavitas tanquam debitum exigit. Quis enim quæſo urbes peperit? literarum dignitas. Quis diſſipatos homines in vitæ ſocietatem convocavit? literarum dignitas. Quis eos primò domicilijs, deinde conjugiis, tum mercium permutatione, & ſermonis communione junxit? literarum dignitas. Hæc nos ab omni contagione vitiorum reprimit, & revocat. Hæc dubitare nos cogit, utrum ſit efficacius ad rectè vivendum, benè inſtitui, aut feliciter naſci. Hæc medicina eſt, quæ medetur animis, ſolicitudines detrahit, timores pellit, luctus levat. Hæc hominum memoriam apud poſteros æterna donat recordatione: ut Tibullus canit:

Quem referent Muſæ, vivet dum robora tellus,

Dum cœlum ſtellas, dum vehit amnis aquas.

Quid in Philoſophia eſt, quod cujusquam prædicatio vel tranſilire vel prætervehi debeat? quæ ars, quæ artis quæſtio aut utilitate ſterilis, aut vacua ſuavitate? In has nihil flammis, nihil ſenectuti, nihil furibus licet. Tanto itaque majore conſenſu in venerationem horum omnes boni conſurgere debent, quanto magis de his improbi ſilent. Quia ergò nulla bona ſtudiis optabiliora, nulla præſtantiora neque data ſunt mortalium generi, neque dabuntur: nullum veſtrum, quem non hæc cogitatio ſubeat, eſſe puto: literarum ſcientiam non eſſe facilem, ſed laborioſam, in qua multum operæ ponendum, ſudandum, vigilandum.

Nec ſola tamen induſtria humana ad conſequendam literatæ prudentiæ laudem ſufficit. Qui enim ad ſua ſtudia Deum non adhibet, ſæpè falſa quadam rerum humanarum ſpecie decipitur. Nam ut in alijs rebus gravioribus, minimè in fortuna ſitum, aut labore, cur res vel benè vel malè geramus (Deus enim, ut piè Iſocrates ait, τὰ τῶν ανθρώπων διοικεῖ: Quod & Mardonius apud Herodotum teſtatur, dicens: ὅτι δεῖ γενέσθαι ἀπὸ θεοῦ ἀμήχανον ἀποτρέψαι) Ita divini numinis afflatus, vel inprimis in addiſcendis literis exoptandus, ſineq; hoc, omne ſtudium infeliciter ſuccedit, nullumq; fert fructum. Et hinc non tàm à parentibus & præceptoribus, quàm ab ipſis diſcipulis triſtis illa exclamatio auditur: O ſpes fallaces, ô cogitationes inanes, ô fruſtra

ſuſcepti labores! Rectè igitur prudenterq́ Senatus Noricus D. Scholarchæ Ampliſſimi & Magnifici Academiæ noſtræ Patroni, brabejo noſtro, cui navis fluctuantis in æſtibus marinis nota inſculpta eſt, DESUPER AUXILIUM, *inſcripſerunt. Sine hoc enim conſtare dignitas artibus, virtutibus autoritas, non poteſt: hoc, hoc eſt, quo favente omnia ſecunda fluunt. Quemadmodum enim navis, licet omnibus ornamentis & inſtrumentis, nautis etiam peritiſſimis exornata ſit: niſi curſum navigationis ad rationem tempeſtatum dirigat, portu facilè vi ventorum excluditur, & naufragium facit: ita ſtudia noſtra, niſi deſuper Spiritus ſancti flatu regantur, non ſolùm vana, & inania ſunt, ſed etiam multorum malorum cauſſa exiſtunt.*

Quod ut plenè perfecteq́ intelligi poſſit, rem paulò altiùs repetam. In navigatione non tàm navis, & nautarum, quàm tempeſtatis ratio habenda eſt. Non ſolùm enim varius uſus, ſed & ipſa maria diverſa diverſas navium formas exigunt. Aliæ enim oneri ferendo idoneæ, onerariæ & frumentariæ dicuntur: ad equites, ad pedites deportandos aliæ ſunt factæ, hæ pontones, illæ hippagines appellantur. Remis verò quæ aguntur, actuariæ nominantur. Aliæ ad præliandum militares inventæ ſunt, quibus explorandi cauſſa ſpeculatoriæ præmittuntur. Orariæ item & celoces ſuas habent formas, ut aliæ alias. Quarum omnium licet figura exquiſitè ab artifice introducta ſit, tamen & reliquis inſtrumentis (ut ſunt fori, tranſtra, antlia, corbis, malus, antennæ, remi, clavus, anchora, apluſtra, vela) carere minimè poſſunt. Præterea πρωρέτην *cæterosq́ nautas, & remiges exactè ſcire oportet, quando ſolvendum, quando vela danda, deducenda, aut ſubſtringenda, quando curſus obliquandus, quando remis incumbendum, procellas item & tempeſtates providere futuras, latentes ſcopulos evitare, marinaq́ monſtra arte eludere oportet. Tandem naves optimæ & nautæ peritiſſimi, niſi tempeſtate ſecunda vela faciant, non ſolùm proſpectantur ſtatim à portu ſparſa navigia, ſed tota navigatio infelix eſt. Deficientibus enim in totum ventis, navis in medio curſu reſiſtet; reflantibus reijcietur; vehementiùs autem ſævientibus, tanquam tabula, motu & agitatione iratorum fluctuum, tàm diu errabit, donec ſcopulis alliſa vel ſyrtibus infixa hæreat, rimas agat & naufragium faciat. Ita in hoc noſtro ſcholaſtico pelago primò omnium ſciendum, non quævis, ſed idonea, & apta ingenia admittere ad ſtudia, & quidem primam ætatem tantùm.*

Quanquam enim nulla ætas ad diſcendum ſera eſt, tamen & multò aptior

tenellæ

tenella quàm aliæ ad aliquid memoriæ infigendum, & ut Diogenes dixit, νεκρὸν ἰατρεύειν καὶ γέροντα νουθετεῖν ταυτόν ἐστιν. Unde eleganter Ulpianus: Præſumtum eſt (inquit) ea mancipia quæ rudia ſunt, ſimpliciora eſſe, & ad miniſteria aptiora & dociliora, & ad omne miniſterium habiliora: Trita verò mancipia, & veterana difficile eſt reformare, & ad ſuos mores formare. Deinde inprimis neceſſe eſt, ut quisq; ſuum modulum ſpectet, ut Pythagoras monet: χρὴ καθ' αὐτὸν ἀεὶ παντὸς ὁρᾶν μέτρον. Quod Propertius eleganter reddidit;

Turpe eſt, quod nequeas, capiti ſubmittere pondus,
Et preſſum inflexo mox dare terga genu.

Quare ea tantùm ſequenda, ad quæ natura & Deus nos idoneos eſſe voluit: ſummæq; dementiæ eſt, aliquid in vita, quod ajunt, Minerva ſuſcipere & perſequi. Conſtans præterea animus, & aſſiduus, ut etiam integer, totusq; requiritur. Etenim nuſquam eſt, qui ubiq; eſt, inquit Seneca. Qui philoſophiæ dat operam, debet ei ſe totum committere. Ut enim in peregrinatione vitam degentibus hoc evenire ſolet, ut multis hoſpitiis utantur, nullis amicitiis: ita diſtrahit animum ſtudiorum multitudo. Tandem prima illa teneraq; ætas, corporis licet fortunæq; bonis omnibus, tanquam navis ſaburra ita onerata ſit, ut ſtabilior ſit in curſu: legum tamen bonarum magnete opus habet, qui optatum ex alto portum demonſtret: præceptoribus denique fidelibus, qui adverſam tempeſtatem, laboresq; maximos, qui in literas incumbentibus perferendi ſunt, monſtrent: qui ludorum, & compotationum fluctus frangere, qui ignaviæ ventos domitare, qui ſuperbiæ obſtantia freta tranſire, qui φιλαυτίας ſcopulos & ſyrtes effugere doceant. Hæc cuncta multum ad ſtudia faciunt; ſed ea non perficiunt. Niſi enim Deſuper auxilium *veniat, & aura illa divinitus mentibus noſtris illapſa ignaviæ tenebras pellat, ambitionis ventos ſedet, totumq; ſtudiorum curſum devio vectore turbatum recipiat, rurſumq; dirigat, omnis parentum cura, omnis diſcentium labor, omne docentium ſtudium vanum & irritum eſt. Quis enim noſtrum eſt, qui poſſit*

------non quod ante pedes modò eſt
Videre, ſed etiam illa quæ futura ſunt?

Quare ut navigantes in longinquas terras magnis ſe laboribus frangunt, tempeſtate autem ſecunda tantùm ſolvunt: ita prudentiſſimus Senatus Noricus, quia videt ſtudia noſtra tanquam in mari immenſo vehi, varioq; rerum even-

rum eventu perpetuo fluctuare, non ſolùm ſeptem ordinum navem, Academiam Altorfianam hanc ſeptem liberalium artium remis inſtructam, è navalibus Noricis produxit: ſocijs navalibus defenſoribusq́ complevit: panem nauticum ſtipendiumq́ militibus & remigibus præbuit: ſed etiam omnes, & ſingulos tàm remiges, quàm nautas gubernatoresq́ præſenti hoc Emblemate ad ſummam diligentiam & ſtudium adhortari voluit, ſimulq́ monere: laborandum quidem; Deſuper *tamen* Auxilium *& ſperandum & exorandum eſſe. A ſolo enim Deo, ut & cætera bona, ita inprimis veram ſalutaremq́ eruditionem expectare debemus. Hic enim ſolus eſt, qui præcipitantem vitiorum tempeſtatem refrenat, ſtudia fluitantia recipit, & ſicubi adhuc tenebrarum aliqua obverſatur obſcuritas, aut reſiduus undarum infernalium pulſus murmurat, neceſſe eſt tamen ad hujus nutum diluceſcat & ſileat. Tu igitur generoſa, nobilis, & ingenua juventus, quæ eandem mecum conſcendiſti navem, tu quisquis es,*

------diſce ergo quem te Deus eſſe
Juſſit, & humana qua parte locatus es in re.

Noli ſuccumbere ignaviæ; aſſueſce laboribus, nam ut nautas tempeſtatum, & Medicos juvat meminiſſe morborum ſic dulcis erit aliquando in ſtudijs præteritorum laborum recordatio. Moram itaq́ averte omnem,

Et propera, nec te venturas differ in horas:
Qui non eſt hodie, cras minus aptus erit.

In præteritum enim ſubvenire ne Deus quidem vult, noli de via quam tibi Spiritus ſanctus, verus ſtudiorum noſtrorum Mercurius monſtrabit, declinare, Sola enim ea pergendum via, ut Plato in Critone ait, qua Deus nos ducit. Hac rectum tenere clavum ſtudeto. Omnibus quidem eruditionem liceri conceſſum; diligentibus tantùm emere; poſſidere verò Dei eſt largitio & donum. Deſuper ergo auxilium.

DIXI.

ORA-

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA à SIGISMUNDO ÖRTELIO, Noribergenſi.

IN brabeo noſtro, Rector Magnifice, quod Ampliſſ. Scholarcharum munere, mihi cæteriſq; tertij ordinis adoleſcentibus datum eſt, expreſſus extat Globus plenus latentis ignis, & fumum foràs quacunque licet, emittentis. Additum eſt hoc Emblema: QUA LICET ERUMPIT. *Quod etſi varios atque multiplices explicatus habere videatur: nos tamen de animi perturbationibus inprimis id accipiendum exiſtimavimus. Ut enim ignis globo concluſus exæſtuat, & quacunque parte poteſt, fumum & flammas emittit: Sic ira cæteræq; cupiditates, animo humano velut carcere quodam cohibitæ foràs prorumpere, & menti caliginem offundere, omnemq; vitam temeritate ſua perturbare conantur.*

Emblemate igitur noſtro præclarè admonemur, cupiditates animi effusè proruentes refrenandas, atque rationis imperio diligenter coërcendas eſſe. Animus namque humanus duabus veluti partibus diſtinguitur, quarum una mens ſive ratio appellatur, cum mente divina & muneris ſimilitudine, & cœleſti, ut ita dicam, agnatione conjuncta. Altera corpori alligata, in qua tum irarum ardor, tum cupiditas ſeu voluptatis appetitio dominatur. Atque illius quidem eſt, & imperare & præcipere, ut quilibet animi motus ſive affectus ſeſe intra regionem ſibi à natura datam contineat, neque cancellos lege circumdatos egrediatur. Hujus autem eſt, parere & obedire, & ea omnia quæ

ratio præceperit, ſumma vi perſequi. Quod ſi jam ambæ partes legitimè conſentiant (ut quidem ipſius naturæ ordine ac divinæ majeſtatis imperio fieri debet) ſumma hominis dignitas & admiranda honeſtatis pulchritudo, & incredibilis tum privatæ tum communis vitæ commoditas & tranquillitas extabit atque eminebit. Contrà verò ſimul atque animi commotiones, quadam quaſi conſpiratione inter ſe inita, ſeditionem movebunt, & ipſam rationem undiq; admotis machinis oppugnare, atque de omni ſtatu deturbare incipient: ſumma ſtatim omnium rerum confuſio & perturbatio conſequatur, neceſſe eſt. Nam flagitioſæ cupiditatis immanitas non ſolùm animum cujusq; inteſtino bello lacerat & conficit; verum etiam excurrit forâs, ut vel infinitis injuriis generis humani ſocietatem violet, vel oculos hominum deformitate turpitudinis offendat, & odia maxima contra ſe concitet atque inflammet. Hinc igitur turbulenta diſſidia, hinc cædes, & inſidiæ, hinc hominum ſtrages, Rerumpublicarum everſiones, diraq; rerum humanarum exitia naſcuntur. Nullum enim tantum bellorum eſt incendium, quod non vel ambitio, vel avaritia, vel libido, vel iracundia, cum magna hominum pernicie plerumque excitare ſoleat. At dixerit fortaſſè quiſpiam: Stoicos idcircò rectè docuiſſe, qui omnes affectus vitioſos è natura hominum penitus evellendos eſſe ſtatuerũt. Minimè verò, animi namque motus (ut à ſapientiſſimis exiſtimatum eſt) utiliter nobis ſunt inſiti, ut videlicet cupiditatum ſtimulis incitati, ſalutaria appeteremus, & conſectaremur: Iracundiæ verò ardore noxia & incommoda averteremus ac propulſaremus. Deinde fieri nequit, ut affectiones ex hominum animis extirpentur. Nam quod à natura nobis inſitum, atque ingeneratum eſt, id corrigi quidem, & emendari poteſt; at radicitus evelli non poteſt. Ut enim nulla ratione cavere poſſum, quo minus aviculæ ſupra caput meum volitent; ſed ne in capillis nidulentur, id cavere poſſum & debeo: Ita natura noſtra non fert, ut planè non iraſcamur, nullaq; cupiditate tangamur; Sed ne per iram, aut cupiditatem in aliquam turpitudinem prolabamur, id providere, atque præcavere & poſſumus, & debemus. Adhæc ne optabile quidem fuerit vel expetendum, nullas in nobis ineſſe cupiditates. Omnis namque virtus frigida nimis & languida eſt, niſi affectuum ſtimulis excitetur. Quia enim omne officiorum genus, ab animo conformatur, nihil poterit fieri acriter, & animosè ab eo, cujus animus non aliquo ardore fuerit incenſus & inflammatus. Ex his igitur omnibus perſpicuum eſt, clariſſimeq; conſtat, affectus ſeu cupiditates

piditates non quidem funditus è natura hominum tollendas, ut Stoici ſenſerunt, ſed recta ratione atq; conſilio frenandas & moderandas eſſe. DIXI.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à JOHANNE-CHRISTOPHORO Buſenreuth; Aldorphiano.

IN congiario noſtro Auditores humaniſſimi, effícta impreſſaq; accipitris recta linea ſurſum evolantis imago cernitur. Eſtq; ei adjunctum hoc Emblema: TRAMITE RECTO. Quod ut planè pleneq; intelligatur, ſciendum eſt, eos qui animantium naturas perveſtigarunt, in accipitre acerrimum oculorum ſenſum, & ſummam alarum pernicitatem, & rectum minimeq; flexuoſum volatum notaſſe. Quas ob cauſas Ægyptii cùm multas res alias, tum inprimis hominem religioſum, & ſapientiæ ſtudiis deditum, illius imagine pingendum exiſtimarunt. Et rectè quidem ac perquàm ingenioſè. Quemadmodum enim accipiter rectis pennis, & contento celeriq; volatu tàm ſublimè fertur, ut etiam nubes ſuperet, ac ſplendidiſſimum Solis jubar fixis oculis intueatur: Sic animus humanus religionis, & ſapientiæ ſtudio inflammatus, ſeſe à corporis contagione quoad licet ſejungere & interitum cupiditatibus afferre debet, ut rerum divinarum, atque æternarum contemplationi vacare, omniq; perturbatione ſolutus cœleſtem in his terris vitam imitari poſſit. Quò & divinus philoſophus Plato reſpexiſſe videtur, qui hominis animo geminas alas affinxit, hoc eſt, vim duplicem: unam ad verum inquirendum & cognoſcendum: alteram ad bonum appetendum, & adipiſcendum

attribuit. Et in Phædone omnem ſapientiæ parandæ vim, & rationem in aſſidua mortis meditatione ponit: docetq́; fieri non poſſe, ut quiſquam ſapientiam conſequatur, niſi priùs mentem à corpore ſegregarit, & quaſi necem corporis ſenſibus intulerit, ut nihil obſtet, quo minùs animus è corpore tanquam vinculis exſolutus, vera & ſempiterna, ſine ullo impedimento perſpicere & contemplari queat.

Quapropter commilitones ſuaviſſimi, pulcherrimum accipitris ſimulacrum aſſiduè ob oculos ponere, atque in id omni curâ & cogitatione incumbere debemus, ut à pravis cupiditatibus, omniq́; turpitudine abducti, in cœlum evolemus, hoc eſt, ad veram religionem & cœleſtem ſapientiam contento curſu ardentiq́; ſtudio feramur. Atque inprimis Deum æternum, infinitum, optimum, & quem ille miſit CHRISTUM JESUM *cognoſcamus ejusq́; ſanctiſſimum numen integrâ purâq́; mente veneremur: omniaq́; noſtra ſtudia, & labores ad illius gloriam, & humanæ ſocietatis ſalutem dirigamus: donec tandem ſummi æterniq́; Parentis beneficio in eum ſtatum, unde noſtrâ culpâ excidimus, cum amplificata dignitate reſtituamur: atque iis locupletemur opibus, quæ neq; inſidiis eripi, neq; externâ vi comminui, neque ſenio & vetuſtate corrumpi, neque ulla deniq; calamitate perverti poſſunt.* DIXI.

PANE-

XX. PANEGYRIS, Anni 1596.

SUB RECTORATU D.D. PHILIPPI SCHERBII, MEDICI.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à MICHAELE SCHMID, Noriberg.

QVænam præmia obedientiæ, & quæ pœnæ contumaciæ ſint conſtitutæ, Auditores humaniſſimi, docet effigies noſtri numiſmatis; in qua duo equi, columnis alligati cernuntur, quorum alter ferox, & indomitus, abruptis vinculis, effrenatè fertur, & cæco impetu, ac furore præceps in foveam incidit, ſibiq́ ipſe exitium, atque interitum accerſit. Alter tractabilis eſt, freniq́ patiens, ideoq́ ſalvus & incolumis ſervatur. Eſtq́ additum hocce Emblema: DISCIPLINA SALUBRIS. *Illorum autem imagine, nobis ob oculos conſtituuntur duo adoleſcentes, quorum alter honeſtam diſciplinam amat, & amplectitur: alter eam contumaciter reſpuit, & averſatur. Diſciplinæ amantem appello eum, qui ſuam imperitiam & imbecillitatem agnoſcens, ſibiq́ ipſe diffidens, parentum ac præce-*

ptorum autoritate, judicioq́ nititur, eisq́ totum ſeſe inſtituendum, erudiendumq́ tradit, eos colit & obſervat: ſalutaribus eorum monitis obtemperat, & neceſſarias objurgationes & caſtigationes æquo animo accipit: atque adeò omnem vitæ ſtudiorumq́ ſuorum curſum, ad illorum conſilium & arbitrium dirigit, & accommodat. Contumacem verò & diſciplinæ inimicum nomino, qui ingenij ſui confidentia, & arrogantia nixus, ducemq́ libidinem, non rationem ſecutus, parentibus ac præceptoribus obedire recuſat: immò verò eos deridet, contemnit, atque etiam ob fortuitum aliquod verbum, aut acriorem aliquam admonitionem, ſummo odio proſequitur, & pro amore inimicitias, pro ſalutari doctrina, contumelias & obtrectationes: pro fide perfidiam & inſidias, & denique pro beneficio maleficium, impiè ac flagitiosè reponit. Atque ita quidem uterque adoleſcens domi eſt affectus & conſtitutus. Attendite porrò Auditores, quemnam vitæ actionumq́ ſuarum curſum quisque foris tenere, & qualis tandem eventus utrumq́ excipere ſoleat. Ambo mittuntur in Academias: ſed alter pietatem colit, & artibus atque ſcientiis animum excolit, atque exornat; ſumtus ac tempus benè collocat; caſtè, continenter, ſobrieq́ vivit; cum bonis & eruditis viris amicitias jungit, eorumq́ conſuetudine & colloquijs ingenium ſuum acuit, errores corrigit, mores conformat, & doctrinam mirum in modum auget: Tandem verò, omni difficultate, & labore levatus, omniq́ liberali doctrina & morum elegantia perpolitus, domum revertitur; ſumma cum civium gratulatione, & ſingulari parentum ac propinquorum lætitia excipitur; ab omnibus gratus charusq́ habetur, tempeſtivo, & honeſto matrimonio locupletatur; ad publica civitatis munera obeunda expetitur; prudentiæ & æquitatis laude celebratur; atque adeò firmo bonæ conſcientiæ & præclaræ famæ præſidio munitus, vitam degit feliciſſimam; & denique poſteris perennem nominis ſui memoriam: patriæ verò exemplum virtutis colendæ & exercendæ laudatiſſimum relinquit. Alter autem, impietatis ſcelere adſtrictus, omnem religionem, omniaq́ ſacra negligit: virtutis & doctrinarum ſtudia ſpernit, & pro nihilo putat: honeſtos viros hominesq́ literatos odit, & fugit: ſui ſimiles impuros heluones, luſores, amatores, graſſatores quærit, hisq́ omnes vitæ ſuæ rationes cōmittit, cum his florentem ſuam ætatem nequiter conſumit, patrimonium turpiter profundit: & ocio, nugis, luxui ac libidini deditus, in diem ita vivit, ut penè ſe hominem eſſe obliviſcatur; nec denique tàm miſerum turpitudinis jugum excutere poteſt, uſque

dum in

dum in ſummas difficultates & miſerias conjectus, ut Phædria Terentianus, prudens ſciens, vivus videnſq́; pereat. Ad extremum vero, pecuniâ diſſipatâ, occaſione diſcendi amiſſâ, animo vitiis & erroribus depravato, corporis valetudine afflictâ, pudoris omniſq; honeſtatis jacturâ factâ, perditus iſte nepos ad ſuos redit, eſtq́; parentibus dolori, familiæ dedecori, alienis ludibrio, atque deſpectui. Nullus patet ei ad præſtantium virorum amicitias aditus, nullus ad honores acceſſus, nulla denique ad optatas, ac fortunatas nuptias via, & opportunitas. Ex quo conſequitur, ut vitam miſerrimam & cum perpetuo dedecore & angore animi conjunctam agere cogatur.

O fortunatos igitur atque felices vos adoleſcentes, qui parentum ac præceptorum monitis, atque præceptis, tanquam vinculis vos alligandos, & ſalutaris diſciplinæ freno tàm diu regendos & inſtituendos præbetis, dum aliquando mores & vitam veſtram ipſi prudenter & laudabiliter regere atque moderari poſſitis? O perditos verò & miſeros, qui convulſis diſciplinæ & omnis officij repagulis, ſolutè & effrenatè vivitis, omnemq́; inſtitutionem & imperium contumaciter & ſuperbè contemnitis ac repudiatis. DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à NICOLAO VOGT, Uratislavienſi Sileſio.

P*Udet me Rector Magnifice, in tot præſtantiſſimorum virorum conſpectu, conſeſſuq́; verba facere, neque tamen à me ipſo impetrare poſſum, ut onus,*

onus, quod mihi impoſuiſti, à me deprecer atque recuſem. Etſi enim & loci hujus amplitudo, & ætatis meæ ingenijq́ imbecillitas, & rei propoſitæ difficultas, magnum mihi reprehenſionis metum incutiant: majorem tamen autoritatis tuæ, quàm exiſtimationis meæ rationem habendam eſſe exiſtimo. Interim igitur, dum munere ſuſcepto fungor, à vobis, Auditores, peto, contendoque, ut, quæ veſtra eſt humanitas, benevolè attenteq́ me audiatis. Mihi viciſſim erit curæ, ne plus moleſtiæ quàm jucunditatis oratiuncula mea vobis attuliſſe videatur. Atq ut hinc exordiar: In numiſmate noſtro efficta, atq expreſſæ ſunt Sirenes, inter cadavera & oſſa humana conſidentes: itemq́ adoleſcens, qui è longinquo eas conſpicatus, pedetentim accedit: ſed oſſium conſpectu metuq́ perterritus, ſubitò in fugam ſe conijcit, relicto hoc Emblemate: AT ME VESTIGIA TERRENT. *Sirenes autem (ut quidam ſcriptores literis prodiderunt) reginæ fuerunt inſularum Italiæ, quæ in ſinu Cumano ſitæ, & autoribus Ptolemæo & Strabone, Sirenuſæ: itemq́ ab alijs Sirenum ſaxa & ſcopuli nominantur. In his fuit promontorium Minervæ, celebratum inprimis ob literarum ſtudia, quæ ibi primùm excitari, atque coli cœperunt. Nam in eo extructum fuit Athenæum, ſive Gymnaſium, Minervæ, ſapientiæ artiumq́ præſidi conſecratum, in quo eloquentia, cæteræq́ diſciplinæ tanta famæ celebritate floruerunt, ut inde fabula illa de Sirenum cantu extiterit. Atque hujus quidem rei teſtis eſt Homerus, qui quæ Muſis alioquin tribui ſolent, Sirenibus adſcribere videtur. Nam libro Odyſſeæ* XII. *eas ad hunc ferè modum de ſe ipſis glorioſè loquentes, atque Ulyſſem ad ſeſe invitantes introducit: Huc huc contende, Ulyſſes laudatiſſime, tuamq́ navem ſiſte, ut noſtram vocem audias. Nemo enim unquam prætervectus eſt, qui non priùs cantus noſtri, hoc eſt, eloquentiæ ac multiplicis doctrinæ ſuavitatem audiverit: quique non voluptate plenior, & eruditior à nobis diſceſſerit. Nihil enim in orbe terrarum geritur aut geſtum eſt, nihil à doctis tàm eſt reconditum, aut à natura abditum, aut alicubi tàm abſtruſum & neglectum jacet, quod nobis non ſit cognitum, & exploratum, quodq́ tecum non liberaliter communicare velimus. Atque hoc primùm fuit Athenæi illius inſtitutum, hæc cantilenæ Sirenum ſuavitas, hoc eſt, liberalis ad optimas quasq́ diſciplinas & ſcientias perdiſcendas invitatio. Verùm poſteaquàm poſteritas tanto bono (ut fit) ad iners & ignavum otium, ad luxum & libidines abuti cœpit, & adoleſcentes neglectis Muſis commeſſationes, & ſcorta conſectati ſunt, & denique*

turpiſſi-

turpiſſimum valetudinis & patrimonij naufragium fecerunt, Gymnaſium illud ab exteris malè audire cœpit: indeq́ fabella divulgata eſt de Sirenibus in monſtra, ſupernè virginis, infernè volucris ſeu (ut alij volunt) piſcis formam habentia commutatis: quæ prætereuntes vocum dulcedine ad ſe allicere, ſomnoq́ conſopitos dilaniare, ac devorare ſoleant.

Quo figmento antiquitas nil aliud, quàm turpium voluptatum, inprimis venerearum illecebras, ac peſtes ſignificare, & cùm omnem ætatem, tum maximè adoleſcentiam de ijs cavendis, fugiendisq́ admonere voluit. Quid enim tetra fœdaq́ libidine nocentius ac pernicioſius cogitari poteſt? Hæc, hæc enim, corpori labem, atque perniciem infert: hæc ſi quid virium & roboris homini ineſt, (quod certè maximum adoleſcentibus inprimis ineſſe ſolet) ſi quid igitur ineſt, id omne conficit atque conſumit. Hæc namque & vires enervat, & ſenſus debilitat, & cerebrum labefactat, & fœdos morbos, acerbos dolores, multiplices moleſtias parit. Et tamen hanc multi cupidè quærunt, & aſſectantur. aſſectantur verò? imò in eam ſeſe penitus immergunt: cum non modo corpori, ſed etiam animo; nec animo tantùm, ſed etiam famæ & exiſtimationi noceat. Quid enim mentem, quæ in homine principatum tenet, oppugnat & opprimit? Libido. Quid virtutis & ſapientiæ ſtudium extinguit? Libido. Quid pudorem exterminat? Libido. Quid dedecus, & infamiam affert? Libido. Multum eſt turpitudinis in libidine; calamitatis quoque in libidine multum, adeò, ut qui libidinem expetit, exitium & peſtem expetere: vel potius qui exitium & peſtem expetit, is libidinem expetere videatur. Nam hæc ambo tàm arctè inter ſe nexa cohærent, ut nunquam divelli atque diſtrahi poſſint, id quod perelegans Platonis in Phædone apologus de mutua doloris, ac voluptatis connexione teſtatur. Socrates enim cùm aliquando è compedibus, crura ſua exemiſſet, eaq́ ex re incredibilem voluptatem caperet, dixiſſe fertur: Quod ſi Æſopo aliquando in mentem veniſſet, quam propè moleſtiam atque dolorem comitaretur voluptas, hujuscemodi fabulam comminiſci potuiſſet: Deos aliquando multum elaboraſſe, ut dolorem ac voluptatem, hoſtes acerrimos inter ſe conciliarent, atque conjungerent: ſed eam fuiſſe utriusq́ pervicaciã, ut id nullo modo, nullaq́ induſtria conſequi potuerint, ideoq́ eos excogitaſſe, ac decreviſſe, quoniam natura rerum illos unâ eſſe non pateretur, ut mutuis ſaltẽ finibus & nexis quaſi veſtigiis ita convenirent, ut unius finis, alterius gradus efficeretur. Itaque nihil mirum, ſi abeunte volu-

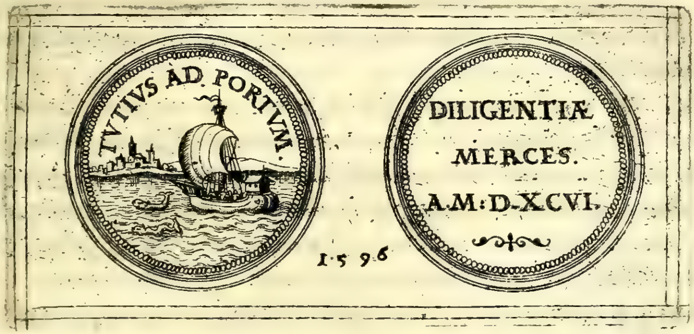
ptate repentè ſubeat dolor: & viciſſim labore abſcedente, è veſtigio ſuccedat voluptas. An non igitur inſanire meritò dicuntur, qui blanda tantum voluptatum initia, nec aſperos etiam earum exitus conſiderant? & ob exigui temporis brevem delectatiunculam, tot tantaq́ mala, quæ evitare licebat, ultrò accerſunt atque attrahunt? Nam ſi furioſi rectè exiſtimantur, qui corpora morſibus ſuis lacerant, aut ferro vulnerant; quomodo ſanos cenſebimus eos, qui (quod multo gravius eſt) animis, incitante libidine, mortiferũ vulnus infligunt? O dementes igitur ac miſeros, qui gulæ & inguinis voluptatibus conſtricti tenentur? O ſapientes, atque felices, qui compreſſa domitaq́ corporis libidine omne ſuum ſtudium ad animum transferunt: & veras illas voluptates, quas virtus & doctrina procreat, ſequuntur? Quantum enim animus ad ſimilitudinem divinitatis effictus, præſtat corpori: tantùm voluptas, quæ ex virtute & ſcientia promanans animo percipitur, vincit illam, quæ corporis ſenſu & agitatione continetur. Illa enim pernicioſo opinionis errore appetitur: hæc ſanæ mentis judicio exquiritur. Ad illam turbulento motu ac quodammodo inviti rapimur: ad hanc libera voluntate ſtudioq́ ducimur. Illa, cùm maximè blanditur, evaneſcit: hæc animum nunquam illudit aut fallit. Illa ſemper faſtidio adhæreſcit: Hæc ſatietate animum nunquam explet. Illa denique ſempiternas infamiæ notas, cum acerrimo conſcientiæ morſu conjunctas, relinquit: Hæc decus & laudem perpetuò conſervat, & perennem tranquillitatem, ac jucunditatem animo conciliat. Illa igitur falſa, fluxa & turpis atque pernicioſa eſt: Hæc vera & conſtans, omniq́ ſalutis & dignitatis præſidio firmata & communita.

Quapropter Adoleſcentes jucundiſſimi, ſi honeſtum atque jucundum vitæ curſum tenere: ſi miſerias & calamitates devitare; ſi bonam conſcientiam, bonamq́ famam tueri ac retinere: ſi placidâ aliquando leniq́ ſenectute frui: ſi denique hujus vitæ munere benè beateq́ perfungi cupitis: (omnes autem cupere debetis) ætatis veſtræ florem non Baccho, & Veneri, ſed Minervæ & Muſis conſecrate: cupiditates veſtras rationis imperio coërcete: gulam, ebrietatem, & inprimis Sirenes, hoc eſt, laſcivas puellas, & impudicas mulierculas refugite: obſcæna colloquia & congreſſus declinate: atque, ut Ulyſſes navis malo ſeſe alligaſſe, & ejus ſocij aures ſuas obſtruxiſſe dicuntur, ne blandis & inſidioſis Sirenum cantilenis in naufragium illicerentur: ita vos quoq́ animos veſtros ſapientiæ & virtutis præceptis alligate: aures atque oculos veſtros co-

ſtros co-

ſtros cohibete, eisq; omnes ad libidinem vias intercludite: honeſtis occupationibus, & laboribus vos exercete: atque inprimis ad pietatis & optimarum doctrinarum ſtudia omni cogitatione curaq; incumbite: & denique ita vivite, ut vitæ rationem Deo ſimul, & hominibus aliquando reddere poſſitis. DIXI.

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA à VITO HECTORE, à Streitberg.

IN *congiario noſtro, Nobiliſſimi & humaniſſimi Auditores, duo præcipuè effic̄ta cernimus, quorum alterum navigij eſt ſpecies, in alto mari inter medios undarum motus, interq; immanium ſcopulorum infeſtis paſſim cacuminibus eminentium, pericula fluctuantis. Alterum verò delphinus eſt, navem ipſam, ducis in modum prænatans, & commiſeratione quaſi imminentis hominibus periculi adductus, viam illis è ſcopulis evadendi, ductu ſuo demonſtrans: hac inſcriptione addita:* TUTIUS AD PORTUM. *Cujus Emblematis interpretatio, quamvis eam ingenij & doctrinæ requirat copiam, à qua me longiſſimè abeſſe vel primus aſpectus mei cuilibet indicio eſſe poſſit: Tamen impoſitam mihi abs te M. D. Rector explicationis hujus provinciam, timidè quidem, ſed libenti tamen animo ſuſcipiam, & qualecunque hoc meum parendi auctoritati tuæ ſtudium, apud lectiſſimam hanc auditorum coronam me excuſaturum eſſe, de humanitate & benevolentia illorum mihi pollicebor.*

Mare igitur hoc, ut ordine de ſingulis agam, ob terribilem fluctuum jactationem, metus & horroris plenum, mundi hujus, & ejus inprimis in quam noſtra vita incidit, ætatis ſimilitudinem gerit, quam ſimilitudinem facilè deprehenſurus eſt is, qui ad præſentem rerum humanarum ſtatum oculos vel paululum reflexerit, quas non modò publicarum calamitatum ceu turbine quodam violento agitari, verùm etiam impietatis & injuſtitiæ procellis adeò horrendum in modum exæſtuare animadvertet: ut quamlibet vel ſæviſſimam concitati maris tempeſtatem, præ hac, de quâ loquor, impietatis & injuſtitiæ tempeſtate merum ludum & jocum dicturus ſit: maximè ſi illam quidem anguſtis tantùm unius alicujus loci contineri terminis: hujus verò fluctibus, omnes (proh dolor) totius orbis angulos inundari: Itemq; illam paucorum tantùm bonis & facultatibus, aut ad ſummum corporibus, vitæq; huic terrenæ interitum minari: hæc verò animas hominum in ſempiterni exitij voraginem abſorberi cogitaverit.

Navis verò ibidem expreſſæ ſpecies, vitæ humanæ conditionem & ſtatum nobis ob oculos ponit: quæ vita non modo inter vaſtiſſimos fluctus, interq; horribilia omnis generis calamitatum fulmina, & tonitrua: ſed etiam inter periculoſiſſimos vitiorum ſcopulos, & in extremâ, ac deploranda prorſus vitæ, & morum corruptione, ac depravatione curſum tenere cogitur. In quo curſu, heu, quàm ſæpe optimum quemq; ſublatis ad ſidera palmis, exclamare audias: O terq; quaterq; beati, quis ante hasce vices rerum, atque hæc tempora dura, contigit oppetere.

Iſte verò curſus, atque hæc navigatio cùm omni ætati periculoſiſſima eſt, tum inprimis pueritiæ, atque adoleſcentiæ tantò periculoſior eſſe ſolet, quantò minùs illa ob ætatis, & judicij imbecillitatem ſcopulos iſtos pervidere, hoc eſt, vitia, virtutis plerunque ſpecie fucum hominibus facientia agnoſcere; vel ſi agnoverit etiam, voluptatum tamen, quas illa pollicentur, illecebris ineſcata, reſiſtere illis non poteſt. Unde ſimplicis & improvidæ ætatis partem multo maximam, infelicibus vitiorum laqueis, priusquam cavere eos poſſit, irretitam, in certiſſimum animi & corporis exitium præcipitem ruere quotidie non ſine gemitu ac dolore aſpicias. Nam quantò expeditior ad omnem proſperitatem via in virtute continetur: tantò certior etiam à vitio & improbitate in miſeriam & exitium ruina eſt. Ac ut navis alicujus concitatiſſimo fortè curſu in ſcopulum aliquem incurrentis, jam deſperata ſalus eſt: ita certè adole-

ſcentis

ſcentis quoque ſalus, ſi is, vel uni vitiorum illorum ſeſe mancipaverit, in quæ hæc potiſſimum propendere ætas ſolet, vel omninò deſperata, vel certè tam præcipiti in loco conſtituta eſt, ut ſi ex illis expedire illum vinculis, & ad frugem revocare meliorem coneris, exitium illi ſæpenumerò faciliùs acceleres, quàm feliciter & ex voto cogitata perficias. Unus Dionis Syracuſani filius, miſerando interitu ſuo, hæc quæ à me dicuntur veriſſima eſſe facilè comprobaverit. Illum cum pater (ut Cornelius Nepos auctor eſt) ab avunculo Dionyſio Siciliæ tyranno, per ſummam omnis generis intemperantiæ & libidinis indulgentiam educatum, turpiſſimisq́ cupiditatibus imbutum priſtino victu deducere conaretur: eò uſque commutatum prioris vitæ ſtatum ferre filius non potuit, ut è ſuperiore ædium parte præcipitem ſeſe dare, quàm in virtutis & modeſtiæ viam redire maluerit. Maximus illorum numerus eſt, qui ad hoſce vitiorum ſcopulos illiſi, ſalutis ſuæ naufragium faciunt: multò tamen major futurus, niſi præclarum & ſingulare contra peſtem illam remedium divina comparaſſet benignitas: Id quod in fideli & diligenti præceptorum educatione & inſtitutione ſitum eſt. Qui quidem in obeundo munere & officio ſuo, aliud nihil, quàm delphini hujus in numiſmate noſtro expreſſi partes agunt. Nam quemadmodum delphinus, ſi hiſtoricorum monumentis credimus, pro celebratiſſimo ſuo in homines amore, nautis in mari periclitantibus apparere, viamq́ per quam ſi navem deducant, ſcopulos ſine noxa prætervehantur, demonſtrare ſolet: Ita bonus & fidelis doctor, non tantùm rectam virtutis & officij ſemitam gregi ſuo demonſtrat, & Ulyſſis exemplo, ſalutarium doctrinarum quaſi cera, adverſus Sirenum cantus, aures illius obſtruens, contra pernicioſas voluptatum illecebras animos eorum munit: ſed hoc amplius etiam, admonendo, urgendo, excitando, nonnunquam etiam objurgando & increpando, viam illam capeſſere eos cogit: optimus quisq́ etiam illorum doctrinæ & præceptorum ſuorum in ſeipſo documenta dat: & veluti quendam Polycleti canonem ſeipſum proponens, viam, cujus ipſe alijs ingrediendi auctor eſt, primus ingreditur. Hoc inquam præſentiſſimum illud eſt adverſus vitiorum peſtem remedium: quo qui uſus fuerit, is contra venenum illorum optimè ſe munitum intelliget. Nam quamvis apud plurimos, in media optimorum magiſtrorum copia, vitam nihilominus corruptiſſimam viventes, remedium hoc minus videatur efficax: non in ipſo tamen, ſed in perverſa hominum voluntate hanc hærere

culpam, ſciendum eſt, qui vel uti eo recuſant, vel ſaltem venis illud concipi non patiuntur. Quos è vitiorum morbis explicare ſe non poſſe nihil mirum eſt, cum nec medicamentum quidem ullum quantumvis pretioſum & ſalubre, niſi intra corpus aſſumtum, & in venas diffuſum, vim ſuam in ſanitatem reducenda, ullo pacto exercere poſſit.

Connitendum igitur etiam nobis eſt, & non ſolùm cupidæ præceptoribus aures accommodandæ, ſed vitâ etiam & moribus, ea quæ traduntur, effingenda & exprimenda: Summa, noſtro labore, conatu & diligentiâ, horum medicorum fidelium, adjuvandus labor. Ut enim naviculatores ita demum è ſcopulis navem educunt, eamq; unà ſecum incolumem conſervant: ſi monſtratam ipſis à delphino viam perſequantur: non verò ſi eum à longè tantùm ſpectantes, quò ipſorum eos impellit libido, vela faciant: Ita etiam non qui otioſis tantum auribus ſaluberrima præceptorum monita excipiunt: ſed qui ex inanis ſpeculationis umbra in actum ea educere, inq; vita & moribus ex præſcripto illorum inſtituendis experiri annituntur, ij demũ & à vitiorum contagio ſervari, & verò ſolidam atque conſtantem virtutis acquirere poſſeſſionem ſolent. DIXI.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à JOACHIMO STRASBURGERO, Lipſenſi.

IN *numiſmate noſtro, ex Ampliſſimi ordinis liberalitate & munificentiâ nobis tributo, Nobiliſſimi & præſtantiſſimi Auditores, vinitoris ſive agricolæ ima-*

læ imaginem expreſſam cernimus, vitis folia majuſcula revellendo, ſuperfluam illius luxuriem depaſcentis: non ſolùm ut radijs ſolaribus, nimia pampinorum antea multitudine excluſis, ad viticulam ipſam fovendam, anim..ndosq; teneros uvarum illius fœtus, concedatur aditus: ſed etiam ut ſucculentus viticulæ ipſius vigor, per folia & ſarmenta inaniter diſperſus, reſectis ijs contineatur, & in fructum ipſum ſeſe penetrando, cùm maturitatem illius adjuvet, tum etiam numerum atque bonitatem reddat auctiorem: Hac adjecta inſcriptione. OBSTACULA CEDANT. *Quod Emblema quamvis non unam recipere explicationem videatur, ego tamen alijs meæ tum ætatis, tum ingenij vires haud parum ſuperantibus prætermiſſis, unam duntaxat & inſtituto præſenti, & perſonæ etiam meæ magis convenientem afferre conabor.*

Primùm ergò vinitoris noſtri imago, fidelis & diligentis præceptoris perſonam nobis repræſentat: vitis verò, juventutis præceptorum informationi cõmiſſæ picturam continet, cui & ipſi ſua quædã haud ſanè mediocris ineſt luxuries: quæ ut in arbore aut vite, in ſtolonum & foliorum ſe effundit multitudinem: ita in juventute per varij generis ineptias, maximè verò turpium, aut ſaltem inanium voluptatum cupiditates erumpit: quæ cupiditates non ſolùm, quidquid melioris forte indolis ad producendos virtutum fructus ætati illi ingeneratum eſt, id totum in omnis generis vitiorum alimentum & pabulum convertunt: ſed etiam doctrinæ & præceptorum ſalutarium quaſi radijs omnem ad animum penetrandi, illumq; ad edendos virtutis normæ congruentes fructus fæcundandi aditum & facultatem intercludunt. Ut enim vepres atque urticæ, omnem agri, quem occuparunt, bonitatem atque pinguedinem utilioribus herbis, & gramineæ ſementi interceptam exſugunt ipſæ, inq; ſui augmentum & incrementum convertunt: unde purgamenta mera pro frugibus agrum illum producere neceſſe eſt: Ita profectò voluptatum illicitarum amor & ſtudium, inſita à natura teneris adoleſcentum animis virtutum atque indolis præclaræ ſemina, veluti umbra ſua premere & ſuffocare ſolet, & in omne vitiorum & flagitiorum genus degenerare cogit. Quibus quidem, ſi in veros virtutum fructus adoleſcendi ſuppeditari facultas debet, manibus ac pedibus illud agendum erit, quod ruſticus hic noſter exemplo nobis ſuo demonſtrat. Amputandæ inquam juvenilium ineptiarum & petulantiarum quiſquiliæ: refrenandæq; admonitionum & præceptorum ſalutarium habenis immoderatæ voluptatum cupiditates, omnesq; ad earum illecebras

obſtruendæ

obſtruendæ viæ: præcidendæ diſturbandæq́ occaſiones: contemnendæ exiſtentes inde in puerorum animis offenſiones & querelæ. Hæc inquam, vera eſt hujus, ut ita dicam, agri purgandi, & lætiſſimæ virtutum meſſis obſtacula removendi ratio: non ſolùm communibus omnium ſapientum vocibus, & ſuffragiis approbata: ſed etiam rectæ rationis ipſius lumine demonſtrata, utilitatem potiùs eorum, quos inſtituendos ſuſceperis, quàm voluntatem æſtimare jubentis. Nam ut ægrotum nunquam ſanaturus eſt medicus, ſi moroſitatis fortè aut offenſionis illius metu, amariora illi aliquando miſcere pharmaca noluerit: contrà verò, quicquid flagrantis animi illius concupiverit ardor, illi indulſerit: Ita certè ſtultitiæ morbum, qui ſecundùm divinæ ſapientiæ vocem, puerorum animos occupatos tenet, non modò nunquam curaturus: ſed omnes etiam tàm corporis quàm animi illorum nervos fracturus eſt, qui potiorem declinandi præſentis diſcipulorum odij, quàm ſolidæ & conſtantis eorundem olim comparandæ benevolentiæ, rationem ducens, ad quamlibet illorum libidinem connixerit, tenerosq́ illorum animos vitiorum atque voluptatum veluti ſentibus, adeò fœdè occupari ſiverit, ut ſalutaribus doctrinæ atque inſtitutionis ſeminibus, nullus vel in ijs radices agendi, ne dum in moleſtiæ & liberalis eruditionis fructus excreſcendi, locus relictus ſit. Quibus quidem jure & meritò ea tandem contingere ſolet merces, ut ex leviſſima hac gratiæ puerilis aura, in graviſſimas poſtea, cùm ipſorum illorum, tum omniũ bonorum odij & indignationis tempeſtates incidant. Cùm è diverſo puerilium animorum temerè & inconſultè ſuſcepta odia, in favorem & benevolentiam ſummam commutatam experiantur illi, qui pernicioſis illorum deſiderijs, ſapienter obviam eundo, diſciplinæ ſuæ habenas pluſculum aliquantò intenderint.

Quapropter chariſſimi commilitones (ad vos enim finem jam ſpectans ſe convertit oratio) cùm chariſſimos præceptores noſtros in eam unicè curam incumbere, res ipſa fateri nos cogat, ut doctrinæ & morum honeſtorum lautiſſima quaſi patrimonia nobis relinquant, divina pariter & humana viciſſim à nobis exigit ratio, ut indefeſſum illorum, in nobis erudiendis & ad veram omnis generis virtutum frugem perducendis ſtudium & curam non modò agnoſcamus: ſed noſtro quoque illis parendi, doctrinæq́ illorum lucem obvijs ulnis excipiendi ſtudio ſubſequamur: Quo facto ut non ipſi tantùm perpetuò gaviſuri, ſed etiam gaudij hujus ſocios Deum & homines habituri ſumus. Ita

etiam

etiam è contrario, qui hoc neglexerint, & infami olim & triſti ruditatis & vitiorum ſqualore infelicem ætatem acturi, & debitas contumaciæ & perverſitatis ſuæ pœnas daturi ſunt. DIXI.

GRATIARUM ACTIO, RECITATA à NICOLAO-HIERONYMO BAUMGARTNER, Patric. *Noribergenſi.*

MEne jubes? ô Aoniæ clariſſime pubis
Rector, & infirmas premis alto pondere vires?
Scilicet elinguem puerum tàm clara corona
Ferre poteſt: ludúmne facis, cui dona dediſti?
Non ita de tanto liceat ſperare parente.
Ardua juſſiſti; nec cuiquam mollia: ſed cùm
Sit mandare tuum, parendi gloria noſtra eſt.
DEO. O qui lactentes ſolitus non ſpernere linguas,
Spemq́ue bonis ſuperas, præcurris vota juvando,
Magne pater rerum, ingenii ſator unicè noſtri,
Te veneror, quæſoque, ut noſtris otia ſemper
Talia ſuppeditent ſtudiis: fera bella faceſſant,
Barbariesq́ue procul, ſobolesq; impura Getarum
Caucaſeos repetat turpi formidine portas,
Strataque Danubium numeroſa cæde coloret.
Vincat iò, vivatq́ue pius, regnetq́ue Rudolphus,
Priſcaque ad Auguſti revireſcat limina quercus
Servatam ob patriam, te te, DEUS, auxiliante.
SENATUI NORI. In terras cœlo redeo, magnumq́ue Senatum
Appello parvus, ſubmiſſo poplite civis,
Commendoq́ue ſuas (quando perſolvere grates
Non potis eſt animus, noſtræq; infantia linguæ)
Has ſedes, hæc Muſarum celeberrima templa.

 O decus

O decus Imperii eximium, ſapientia cujus
Omnes per terras præclarâ eſt dedita famâ,
Te colimus, te ſuſpicimus, ſequimurque volentes,
Proque tua facimus ſolemnia vota ſalute.
SCHOLAR- Nec vos communi patiar ſub nomine abire
CHIS. Magnæ urbis proceres, curatoresque Lycei,
Cùm veſtra exornet noſtram præſentia pompam,
Si noſtra eſt hæc pompa tamen, Veſtri iſta favoris
Munera ſunt, veſtri hi ludi, veſtreque coronæ.
At gratis ſervare animis hæc dona, diemque,
Laus ea noſtra manet, cœptis ſi arriſerit æther,
Ingeniique aderit cum ver optabile noſtri,
Nempe etiam vobis texemus lucida ſerta,
Qualia conſuevêre bonæ contexere Muſæ
Ad juga Parnaſſi, vel doctæ flumina Cirrhes.
HOSPI- Nec minus ô quorum aſpectu recreamur amico,
TIBUS. Partibus è variis fauſtum quicunque tuliſtis
Hæc in tecta pedem, multum ſalvete, mihique,
Atque meis optate pios æqualibus auctus
In rebus tàm laudatis, morumque decore.
RECTORI. Nunc ad te, tuaque hæc, Rector, benefacta revertor,
Te noſter canet omnis amor, te proſpera fata
Florentem nobiſque diu, Phœboque reſervent,
Sæpiùs ut teneas hæc ſceptra virentia lauro
Auſpiciis bis ſalva tuis animoque ſagaci.
PROFES- Quò, me quò feſſum rapitis, tot clara per orbem
SORIBUS. Lumina doctrinæ? quo vos ego carmine dicam?
Tantarum nam me obnubit incognita rerum
Congeries, laudumque ſequacibus obruor undis,
Præcipuè cùm tot juvenes, lectiſſima corda
Hîc adſint, curâ veſtrâ, cultuque polita,
A quibus & grates, & carmina digna Marone,
Aut Colophoneo vobis debentur Homero.
STUDIOSIS. His ego & his mecum ſociorum turba meorum

Officia

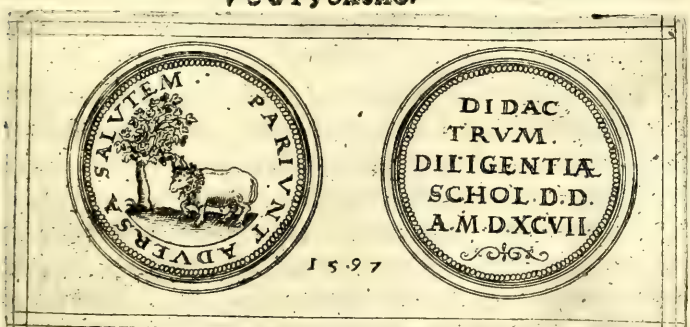
Officia & ſtudia, & gratum ſacramus amorem:
Quòd nos illuſtri vultu, facieque benignâ
Tantopere cohoneſtarint: curſuſque ſecundos
Muſeo in ſtadio præſcripta ad candida calcis
Exemplo præiêre ſuo, ne inſcitia noſtra
Hæreat ad metas, hoc flexu ætatis, iniquas.

τῷ θεῷ δόξα.

XXI. PANEGYRIS, ANNI 1597.

RECTORE D.M. JOHANNE PRÆTORIO MATHEMATICO.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à NICOLAO VOGT, Sileſio.

QVod ſi par meæ voluntati ſuppeteret facultas, Auditores humaniſſimi,

alacri certè animo partes dicendi à Magnifico D. Rectore mihi attributas ſuſciperem: neque hujus loci autoritatem, veſtramq́ præſentiam, & graviſſimum conſpectum mihi magnoperè metuendum exiſtimarem. At non eſt, planè non eſt ingenij mei, tantum tamq́ difficilè onus atque munus ſuſtinere. Itaque ut veſtræ de me opinioni atque expectationi reſpondere, & dignum aliquid veſtris politiſſimis auribus in medium afferre poſſim, id verò non mediocriter pertimeſco. Verùm tamen haud leviter me reficit & recreat, tum eximia veſtra, erga ſtudioſos adoleſcentes humanitas, hoc in loco ſæpè cognita atq́ perſpecta: tùm etiam obedientiæ ratio, cujus tanta vis eſt, ut neque ſubterfugere laborem, aut recuſare onus, nec quenquam in crimen & invidiam vocari patiatur. Quamobrem ſpero, atque ut jubet me veſter conſpectus, etiam confido, me benignè attenteq́ à vobis auditum iri.

Dicendum eſt autem de argenteo numo ſeu præmio, quo ego meiq́ ordinis adoleſcentes jam donati ac decorati ſumus. Atque ut hinc initium ducam: In numo noſtro primùm impreſſa cernitur effigies feri indomitiq́ tauri ad caprificum alligati, cujus arboris vi omnem feritatem & immanitatem exuere, & planè manſuetus ac propè immobilis conſiſtere cogatur. Quæ imago ut planiùs ac pleniùs cognoſcatur & intelligatur, operæ pretium fuerit, caprifici vim & effectum, quatenus ad rem pertinere videbitur, perquirere & inveſtigare.

Cæteris in rebus in quibus Dei omnium rerum creatoris infinita vis & ſapientia, & bonitas elucet, noſq́ in ſui admirationem allicit & invitat, rectè ut opinor, caprificum quoque numerabimus. Quid enim admirabilius, quàm hujus arboris attactu feras atque immanes beſtias domari & mitigari poſſe?

Cujus rei cauſa etſi perobſcura & explicatu perdifficilis ſit, & verò ejus inveſtigatio inſtituto noſtro aliena videatur: juſta tamen, ut ſpero, reprehenſione carebo, ſi quas ex alijs ejus rei cauſas cognoverim, breviter commemorem. Reperiuntur, qui exiſtiment caprifico vim quandam ναρκωτικὴν ineſſe, quæ tauris torporem ſive ſtuporem inferat, atque adeo omnem ferocitatem cohibeat ac reprimat: ſimiliter atque torpedo limo ſubmerſa & occultata piſces ſuprà natantes efficit torpidos, & Echeneis navem quantumvis magnam, & remis veliſq́ incitatam ſiſtit & inhibet. Alij verò arboris illius odore perquàm acri & adſtringente tauros coërceri & manſuefieri putant. Magna

enim

enim & multiplex odorum vis eſt, quippe qui animantes partim mirificè oblectent & recreent: partim earum vires graviter lædant & labefactent. Vultures unguentorum, ſcarabeos roſarum odore exanimari ajunt. Lucretius amaracinum ſuibus acre venenum eſſe ſcribit. Quin etiam ſanguinis fluxionem odor efficacior excitat, & ſæpè homines ad furorem & inſaniam adigit. Itaque abſurdum fortaſſè non fuerit, ſi taurus quoque caprifici odore miteſcere exiſtimetur. Alij denique alijs rationibus latentem in obſcuro veritatem quæſiverunt, quam an invenerint, necne, id verò ijs cogitandum ac ſtatuendum relinquo, qui rerum in natura abditarum contemplationi & indagationi vacant. Quorſum autem ejuſcemodi tum beluæ tum arboris imago ſpectet, id ipſum docet lemma illud noſtrum, PARIUNT ADVERSA SALUTEM.

Quemadmodum enim caprificus tauro indomito omnem ferocitatem & immanitatem detrahit: ſic res adverſæ homines effrenatos ſibiq; præfidentes comprimunt. Nam quos neque ratio, neque leges, nec diſciplinæ, nec denique ullum remedium humana ratione excogitatum à flagitijs avocare poteſt: eos calamitas avocat, atque ad moderationem modeſtiamq; traducit. Hæc enim de fragili hominum natura defluxa & caduca vitæ hujus conditione, de rerum humanarum varietate & inconſtantia nos admonet, nobisq; varios hominum caſus, ancipites eventus, diros & miſerabiles exitus, ob oculos ponit: atque adeò in eam mentem nos impellit, ut nobis noſtrisq; viribus planè diffidamus, ut ne quid temerè & inconſideratè aggrediamur: ne officio noſtro neglecto, alienum appetamus: ne cuiquam vim inferamus, aut fraudem machinemur: ne quenquam inſolenter ſpernamus, ac pro nihilo putemus: ne proſperis rebus atque ad noſtram voluntatem fluentibus efferamur: ne voluptatibus nos conſtringendos tradamus: ne falſæ gloriæ umbras conſectemur: ne denique humi defixas cogitationes habeamus, & terreſtria tantum ac mortalia ſpectemus: Sed ut animos excelſos & invictos ſurſum attollamus, omniq; ſtudio enitamur, ut calamitoſo hujus vitæ curſu toleranter & moderatè confecto locum in cæleſti domicilio, omnium calamitatum experte inveniamus. Quantum igitur ad ſalutem cujuslibet valeant, quamq; porrò neceſſariæ homini ſint res adverſæ, verbis exprimi commodè non poteſt. Videmus qui proſperis rerum ſucceſſibus utuntur, omnibus copijs circumfluunt & abundant, quàm difficulter mentis ſtatum tenere queant, quàm facile ab of-

ficio deſciſcant, & æſtu cupiditatum in perniciem & exitium rapiantur niſi interdum rebus adverſis tanquã freno quodam injecto, contineantur. Quod mihi videtur Philippus Macedo probè intellexiſſe, qui cùm tres optatiſſimos nuncios uno die accepiſſet, ſublatis in cœlum manibus, Deos precatus eſt, ut ſe aliquo item malo ſeu incommodo afficerent. Significabat nimirum rex ſapientiſſimus, nihil ad comprimendam inſolentiam, ad refrenandas cupiditates, ad animi labes eluendas, ad omnes denique vitiorum ac turpitudinis fibras exſcindendas tàm neceſſarium eſſe, quàm rebus adverſis exerceri. Quemadmodum enim in mari Perſico arbores naſci dicuntur, quæ ab undis in litore derelictæ, ſterileſcant: fluctibus autem pulſatæ, atque etiam totæ æſtibus marinis opertæ vigeant fructusq́ ferant: Sic animus humanus ab omnibus curis & moleſtiis vacuus, nullis incommodis vexatus, nullis malorum fluctibus jactatus, hebeſcit & langueſcit, & pravas plerumque cupiditates & vitia concipit: rebus autem adverſis exercitatus, multiplices & uberes virtutum fructus ex ſe fundit. Et ut vitis multiplici lapſu & erratico ſerpens, ferro amputatur, ne ſilveſcat ſarmentis, atque in omnes partes nimium fuſa fructibus officiat: ita pravæ opiniones & vitioſæ cupiditates aſperitate fortunæ tanquam cultro circumciduntur & amputantur, ne profuſa vitiorum luxurie mentem opprimant, omneq́ pietatis & honeſtatis ſtudium extinguant. Et quæſo quid errores evellit, omnemq́ levitatem & vanitatem tollit? nonne Calamitas? Quid libidines reſecat, & inſolentiam ac ſuperbiam comprimit? Quid temeritatem & audaciam profligat? Calamitas. Quid nefarios conatus frangit? Quid impetus furentes revocat & reflectit? Calamitas. Quid cæteras animi affectiones, ſuis quaſi finibus coërcet & continet? Calamitas. Quid denique animos noſtros beatæ & immortalis vitæ cupiditate incendit? Calamitas. O morum & diſciplinæ magiſtra Calamitas! ô errorum emendatrix, cupiditatum moderatrix, vitiorum expultrix! Per te ad ſapientiæ omniſq́ virtutis diſciplinam mirabiliter inſtituimur & erudimur: per te ab omni maleficio temperamus: per te placida & tranquilla mente conſiſtimus: per te denique ad æternitatem & immortalitatem aſpiramus atque contendimus. Prudentes igitur atque felices, qui rebus adverſis ad ſalutem ſempiternam ſe exerceri intelligunt, easq́ iccirco placidè & moderatè ferunt: Dementes contrà & miſeros, qui vitam mollem, nulliſq́ moleſtijs aut miſerijs implicatam, turpem verò & flagitioſam, acerbæ, calamitoſæ, & moderatæ, atq́ honeſtæ vitæ anteponunt. DIXI.

ORA-

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à GEORGIO FUCHS, à Schvveinhaupten.

Duo ſunt, quæ in noſtro brabejo potiſſimum conſideranda videantur: Imago ſeu effigies, & Emblema: De quo utroque dum verba facio, rogo vos, Auditores optimi, ut quam ſodali meo tribuiſtis benevolentiam atque attentionem, eam mihi ne denegetis. Imago autem eſt Apollinis, auream bullam ad pectus appenſam digito commonſtrantis. Bulla verò aurea primum fuit ornamentum regum Romanorum, ab Hetruſcis acceptum: quod poſteà ad pueros nobiles cæterosque, quorum patres equo meruiſſent, translatum eſt. Cujus rei autor primus memoratur fuiſſe Tarquinius Priſcus, qui aurea bulla, & purpurea prætexta, filium ſuum annos quatuordecim natum, qui in bello Sabino primus in hoſtes impetum fecerat, donavit, ut ait Plinius lib. 33. cap. 1. Cujus exemplum ſecuti principes Romani, prætexta, bullaq́; liberos ſuos donaverunt, qua ad annum uſque decimumquartum uterentur. Erat hæc bulla ferè rotunda, in cordis humani figuram formata. Sic dicta (ut ajunt) à nomine βουλὴ, id eſt, conſilium, quod hæc ætas propter inſcitiam atque temeritatem alieno conſilio maximè indigeat. Cæterum ex collo ad pectus ea dependebat, ut pueri ejus aſpectu admonerentur & intelligerent, ita demum ſe homines fore, ſi (ut Macrobius inquit) corde præſtarent. Cor enim non ſolum vitæ atque affectuum fons eſt: ſed etiam animæ, ratione, conſilioq́; præditæ domicilium: id quod

tum ex

tum ex ſacris literis, quibus traditur, homines habere legem in cordibus inſcriptam: & de corde exire cogitationes: tum etiam è philoſophorum quorundam ſcriptis cognoſcere licet, qui primariam præcipuamq́ animæ ſedem cor ſtatuunt, eidemq́ ſapientiam attribuũt. Unde homines vel cordati, id eſt, homines ſapientes & prudentes: vel contrà vecordes, & excordes, hoc eſt, inſipientes ac dementes nominantur. Et P. Scipio Naſica, quod ſapientiſſimus eſſet, Corculum fuit appellatus. Verùm longior hac de re ſermo, à me (ut ſpero) non exſpectatur. Ad Emblema noſtrum quod attinet, duobus hiſce verbis id expreſſum eſt: PECTORE CONSILIUM.

* *Quod præclarè admonet, omnes actiones certo conſilio moderandas, nec inconſultò ac temerè quidquam ſuſcipiendum & agendum eſſe. Eſt namque cordati hominis, omnia quæ ſibi ſuisq́ accidere queant, accuratè præmeditari: cum præſertim vita mortalium, tot periculis & difficultatibus circumſepta, totq́ fortunæ & naturæ telis propoſita ſit, ut ſæpè medio in curſu obruatur & opprimatur. Videmus quàm perversè ac præpoſterè omnia agant, quantam ignominiam ſubeant, quamq́ nefariam peſtem ſibi & Reipublicæ machinentur, qui ſine conſilio judicioq́ præcipites feruntur. Cum enim rectus virtutum uſus, prudentiæ, conſilijq́ ratione contineatur, neceſſe eſt, ut amoto prudentiæ lumine, nec juſtè ac liberaliter, nec fortiter, nec temperanter quiſquam agere poſſit. Nam quomodo unicuiq́ ſuum tribuet, aut injuriam à ſe depellet? quomodo pro honeſtate pugnabit, pericula propulſabit, fortunam adverſam infracto animo, ſecundam moderatè feret? quomodo modeſtiam, modum & decus tuebitur, turpes voluptates contemnet, honeſtis modicè fruetur is, qui nec quid, neque qua ratione & modo, neque cur aliquid facturus, dicturúsve ſit, intelligit? Adde quod nihil omnino in vita boni eſſe queat, ſi prudentiæ, conſilijque moderatio ſublata fuerit. Etenim, neque vires, neque pulchritudo, neque opes, nec imperium, nec aliud quid ex ijs, quæ vulgò eximia bona habentur, ſalutem ac decus afferre poſſunt eis, qui illis temerè & inſipienter utuntur. Hinc Cicero, Nihil (inquit) ſunt vires ſine conſilio. Et Salluſtius: Non viribus aut velocitate corporum res magnæ geruntur, ſed conſilio & auctoritate. In Scholis certè & Academijs (ut de cæteris vitæ generibus nunc taceam) quantum conſilij gubernatio valeat, quamque ea neceſſaria ſit, neminem niſi rudem ac imperitum eſſe puto, qui non animadvertat. Magna in pleriſq́ eſt vitæ licentia, multiplices ſodalitates, multæ depravationis*

pravationis occaſiones, peſſima exempla, infinitæ inſidiæ atque illecebræ. Quotus quiſque adoleſcens in illis reperitur, qui inflammato ſtudio ad eruditionem & virtutem incumbat, atque in his duabus rebus omne ſtudium, maximamq́; temporis partem conſumat? Nonne plerique ignavo otio, nugis, perpotationibus & luſionibus magis, quam literarum ſtudijs ſunt deditis? & leves ſcurras, laſcivas puellas, impudicas mulierculas, cæterosq́; id genus voluptatum miniſtros, potius, quàm parentes ac præceptores ſectantur? Sed non ſatis eſſe putant, ſi ipſi omni vitiorum labe fœdati ſint, niſi alios quoque turpitudinis ſuæ contagione contaminent. Itaque fit, ut qui domi modeſtè vixerunt, diligentemque operam literis navarunt, ſimulac in Academias ventum eſt, de priore virtutis & induſtriæ curriculo deflectant, atque in omne vitiorum genus delabantur. Si unquam fuerunt, nunc profectò talia ſunt tempora, quibus adoleſcentia in ſummo probitatis & ſalutis diſcrimine & periculo verſatur.

Quapropter ô Adoleſcentes, auream bullam ob oculos conſtituite, noſtrumq́; Emblema animis veſtris infigite: atque ad res quasq́; agendas conſilium & prudentiam adhibete. Inprimis verò circumſpicite atque cavete inſidioſas improborum tendiculas, omnesq́; voluptatum illecebras, ne earum blanditijs illecti, in omne flagitiorum & calamitatum genus præcipites ruatis. DIXI.

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA à STEPHANO GEYGER, Noribergenſi.

ETſi me quoque R.M. tum pudor meus, tum tenuitatis meæ conſcientia, ad ſuſcipiendam provinciam iſtam timidiorem reddit: tamen cùm multò gravius me crimen incurſurum videam, ſi ad declinandas haſce dicendi partes plus timorem meum, quàm ad eaſdem obedienter exſequendas, M.T. voluntatem apud me valere patiar: equidem eruditionem & facundiam, quàm modeſtum magiſtratui meo obtemperandi ſtudium, in me deſiderari malo: & quæ de Emblematis in congiario noſtro expreſſi ſignificatione aſſequi divinãdo potui, ſumma quà potero brevitate explicare conabor. In numiſmate igitur noſtro, Ornatiſſ. auditores triplex nobis animaliũ repræſentatur genus, Leo, Aſellus & Porcus: ipſo corporũ poſitu & geſtu, ſummam indolis ingenijq́ inter eos diverſitatem indicantes. Primùm enim aſellus, unà cum porco, humi ambo jacentes, & ab omni opere & labore vacui, otij ignaviæq́ turpi voluptate ſaginantur. Leo verò in pedes poſteriores erectus, anterioribus verò lanceam, gladiatoris animoſi ritu ſublatam, vilibus atque inertibus animalibus illis intentans, à turpi veterno iſto excitare ea nititur, hoc lemmate appoſito. PUNGIT INERTES.

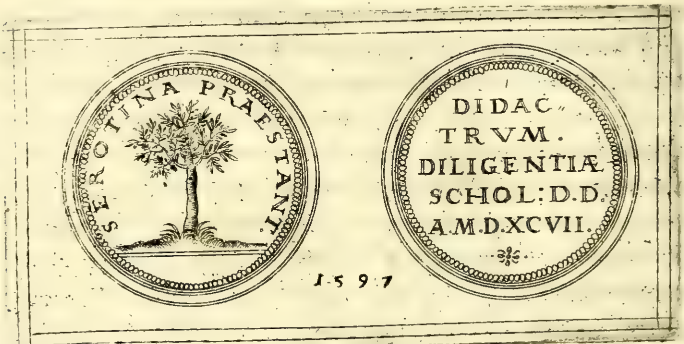
Quorum omnium ſignificationem ſi ſcrutati fuerimus diligentiùs, ignavo & ignobili illo animalium pari, degenerem & inutilem illam diſcentium turbam, qui honeſtiſſimorum diſcendi laborum pertæſi, infami otij atq́ ignaviæ veterno putreſcunt, nobis depingi: leonis verò pictura, præceptoris boni & fidelis imaginem nobis repræſentari animadvertemus. Priorum illorum maximam ubique copiam, & proventum nimis uberem experimur. Ut enim ſegetem ſine lolio & zizanijs vix invenire licet, ita omnibus, ubiq́ locorum, diſcentium cœtibus, ſuum quoque lolium, & veluti fucos quoſdam ignavos perpetuò admixtos eſſe videas: quos etſi ex reliquo diſcentium cœtu arcere aut eijcere in præceptoris manu non ſit; in eam tamen curam incumbere illum decet, ut quo modo leonem hunc erga ignava iſta pecora comparare ſe videmus, ipſe quoque in ſuum illud ignavum pecus ſeſe comparet, hoc eſt, omne remediorum genus, ad depellendum pernicioſum iſtum torporis & pigritiæ morbum adhibeat, nec propriæ tantùm induſtriæ atque alacritatis exemplo diſcentibus præluceat, ſed etiam admonitionum, exhortationum, itemq́ increpationum omnes machinas illis admoveat, omne organorum ad ſcholaſticæ diſciplinæ regimen pertinentium genus in auxilium advocet. Id enim niſi fecerit, ut miſeræ & improvidæ juventutis ſalutem & frugem contra officium &

cium &

tium & fidem proditurus, ita graves olim Deo & hominibus, neglecti officij ſui rationes redditurus eſt: Quanquam, ſi verum fatendum eſt, non tàm in præceptoribus, quàm in diſcipulis culpa iſthæc ſæpenumerò hærere deprehendatur, qui dulci quidem, at exitiali tamen torporis & deſidiæ veneno deliniti, non modò remedijs nullis quicquam loci relinquunt, ſed etiam pro maximo ſalutaris medelæ hujus beneficio, peſſimam ſæpenumerò gratiam illis relatam cupiunt, & ſi aliud nequeant, vel parentes ſuos, aliosq́, quos ſui amantiores norunt, indigniſſimo contra præceptores optimè meritos, aut mereri certè cupientes, odio inflammant; non intelligentes interim, quàm præceptoribus machinantur fraudem, in propria ipſorum capita recidere. Dum enim indigna hac, quam præceptoribus referre parãt, gratia, in hac officij parte cunctantiores illos reddunt, ipſimet ſibi omnem ad frugem bonam perveniendi viam, malitia hac ſua, præcludunt, & inſcitiæ, morumq́ pravorum cœno perpetuo immerſi hærent, dedecus & infamiam, & juſtiſſimum bonorũ honeſtorumq́ hominum contemptum, ut meritiſſimam perverſitatis & improbitatis ſuæ mercedem reportantes.

Quod quidem, chariſſimi commilitones, ne nobis quoque uſu veniat, duabus rebus, etiam atque etiam nobis providendum eſt. Primùm, ut ipſimet otium atque inertiam, quanta poſſumus contentione fugiamus, & propter atram illius caudam, quæ nihil eſt aliud quàm certiſſimum omnium bonarum rerum exitium, fallaciſſima faciei illius blandimenta, impuram & inanem voluptatem dico, execremur. Contrà verò laborem & induſtriam, ut virtutis & honeſtatis omnis nutriculam, identidem amplectamur & exoſculemur. Deinde, ſi nos inter illos forte non eſſe intelligamus, qui ſingulari quadam naturæ bonitate, ad laboris & induſtriæ amorem ipſi excitare ſeſe norunt, in illorum ſaltem inveniamur numero, qui admonitionum, & caſtigationum ſtimulis, à magiſtris & præceptoribus juventuti admoveri ſolitis, non recalcitrant, ſed æquiſſimo animo perferunt, illum ægrotantium morem imitantes, qui bonæ valetudinis recuperandæ deſiderio, non modo amariſſima quæq́ deglutire pharmaca non recuſant, ſed uſtiones etiam & ſectiones, aliaq́ acerbiſſima medicantium tormenta, forti animo ſuſtinent: hac interim ſpe certiſſima nos conſolantes, amaritiem illam, quæ laboris & diſciplinæ radicibus ineſſe animadvertitur, incredibili olim dulciſſimorum fructuum ſuavitate, longè ſupra ſpem & opinionem noſtram compenſatum iri. DIXI.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à SIGISMUNDO KOTZEL à Reiſental, Bohemo.

QVanquam in negotio hoc, M.D.R. ab auctoritate tua mihi nunc impoſito, juſtiſſima imbecillitatis excuſatione uti poſſe videar: tamen, cùm me ad parendum in omnibus rebus Magnif. Tuæ quàm devinctiſſimum agnoſcam: non committendum mihi puto, ut demandatam mihi à Magnificentia tua provinciam refugiendo, plus pudori meo indulſiſſe, quàm auctoritati tuæ paruiſſe videar: cùm præſertim ea me ſpes erigat, humaniſſimos Auditores balbutiem meam favore ſuo, erga qualecunq; hoc Magiſtratui meo obtemperandi ſtudium, benignè ſublevaturos. Numiſma igitur noſtrum, Ampliſſimi Ordinis munificentia nobis tributum, Cedrum arborem nobis ob oculos ponit, duabus tantùm voculis hiſce circumſcriptam: SEROTINA PRÆSTANT. *Breve negotium, & paucarum ſyllabarum ſono confectum, ſed profectò rerum ad felicem noſtri inſtitutionem maximi momenti ſignificationem ſub obſcura brevitate iſta occultans. Quam ut breviſſimè perſtringamus potiùs quàm evolvamus, duo nobis ex rerum naturalium ſcriptoribus Cedri arboris obſervanda ſunt genera. Unum, quod floret quidem, fructum verò adfert nullum: alterum verò, quod flore caret, fructuum verò dulciſſimi ſaporis ubertate & copia defectum illius abundè compenſat. Quo duplici tamque diverſo arboris iſtius genere, duplex quoque diſcipulorum ſeu adoleſcentum, non minori indolis atque ingenij di-*

verſitate

verſitate inter ſe diſſidentium genus deſignatur. Quorum priore illi continentur, qui ſimul ac doctrinæ & inſtitutionis quaſi auram perſentiſcunt, è veſtigio in florum & foliorum copiam longè maximam effunduntur, hoc eſt, inaniſſimæ oſtentationis & jactantiæ quaſi vento intumeſcunt, doctrinæq́ & eruditionis penè ſingularis opinione dementati, fallaci illius fuco paſſim apud imperitos ſeſe venditant: & præ ſe unis (ut veterum quidam loquitur) omnes divinæ & humanæ ſapientiæ antiſtites, gentemq́ omnem togatam, totumq́ nomen latinum, rudes & agreſtes eſſe, per ſummam ſtultitiam opinantur.

Verùm enimvero ut cedrus illa, quæ florum amœnitate & fragrantia mirè initio ſuperbiebat, hominum poſtea de fructibus ſuis ſpem turpiter deſtituit, ita iſtud diſcipulorum genus, poſtquam in ſpem maximorum fructuum, tam ad Eccleſiam, quàm ad Rempublicam ex ipſorum olim ſtudijs perventurorum animos hominum arrexerunt, tandem pro ampliſſimis eruditionis doctrinæq́ theſauris, viliſſimos opinionis & perſuaſionis inanis carbones profcrunt. Alterum genus illorum eſt, qui dum in diſcendi verſantur curriculo, diligentiſſimam modeſtiæ & pudoris rationem habent, ac ne vel minimam faſtus aut inſolentiæ ſuſpicionem de ſe præbeant, omni ratione cavent, minimè ſolliciti, quo pacto ingenij ſui opes ſtudij aſſiduitate partas, alijs oſtentent, ſed potiùs quomodo vel citra hominum animadverſionem eas adaugeant: & quemadmodum plantas creſcere quidem non videmus, ſed creviſſe, ita iſti quoque unum illud operam dare ſolent, quò eruditionis & doctrinæ opes jam poſſidere, magis quàm ad poſſeſſionem illarum ſollicitè admodum aſpirare videantur. De hoc ergo, chariſſimi commilitones (veſtri enim compellatione finem orationi meæ imponere placet) de hoc inquam, duplici adoleſcentum in ſtudiorum liberalium palæſtra verſantium genere, congiarij noſtri intuitu admoniti, in eam curam nos incumbere decet, ut à priore illo genere quàm longiſſimè nos ſejungentes, poſteriorum iſtorum ſimiles eſſe ſtudeamus, hoc eſt, faſtum omnem, & inanem de nobis ipſis perſuaſionem, omni contentione fugiamus, intra verecundiæ & modeſtiæ fines, ſumma cura nos contineamus. Id enim ſi fecerimus, ut certiſſimam ſtudiorum peſtem, ejusq́ individuum comitem juſtiſſimum bonorum omnium odium, effugiemus: ita è diverſo non modò felicium in ſtudijs progreſſuum magnum adjumentum & præſidium, ſed etiam veri amoris & benevolentiæ hominum conciliatricem nobis comparabimus. DIXI.

XXII. PANEGYRIS, Anni 1598.

SUB RECTORATU D. SCIPIONIS GENTILIS, JC.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA PER NICOLAUM-HIERONYMUM BAUMGARTNER, Patricium Noribergenſem.

P*Ereleganter Lucretius:*

Floriferis ut apes in ſaltibus omnia libant:
Omnia nos itidem depaſcimus aurea dicta.

Verum ut apes non tantum ſumma ſedulitate ex lectiſſimis quibusq; floſculis, ſuaviſſimos liquores colligunt: ſed etiam dulciſſimum mel ex eis conficiunt: ita ſtudioſi adoleſcentes, non præcepta duntaxat optimarum artium, & ſalutares quasque doctrinas, à præceptoribus traditas percipere, memoriæq; infigere: ſed omni quoque ſtudio elaborare debent: ut quæ vel audiendo, vel legendo didicerunt, ea velut in ſuccum & ſanguinem convertant, tandemq; ipſi ex

ipſi ex ſeſe aliquid gignant, quo induſtriam & doctrinam ſuam eruditis hominibus probare poſſint. Nam tantum quiſque ſcire putandus eſt, quantum idonea & luculenta oratione exprimere poteſt. Præclarus igitur hujus Academiæ mos eſt, ut inferiorum ordinum (quos Claſſes appellant) adoleſcentes ad publicas acroaſes, aut ad curias ſuperiores non prius admittantur, quàm & ſtudiorum ſuorum rationem Academicis probatoribus reddant, & oratiunculâ aliqua, quantum quiſque in literis profecerit, publicè teſtentur. Quoniam ergo Magnificus D. Rector primas mihi inter cæteros tribules meos hoc in loco dicendi partes impoſuit, autoritati ejus & imperio ſine ulla recuſatione parendum, & quantùm mea tenuitas feret, ſatisfaciendum exiſtimo. Primùm itaque brabei noſtri effigiem indicabo: deinde quid ea faciendum fugiendumq́ nobis proponat, perquàm breviter aperiam & explicabo.

In numiſmate igitur noſtro efficta & expreſſa eſt imago Herculis, Antæum gigantem in luctatione ſuffocantis, eſtq́ adſcriptum hoc Emblema: TERRENIS VITIA CRESCUNT. *Ad Herculem quod attinet, equidem vix ullam gentem antiquitate, rerumq́ geſtarum famâ celebrem fuiſſe puto, quæ non ejus labores & egregia facta celebrârit, & vel hiſtoriâ, vel carminibus immortalitati tradiderit: adeò ut antiquitas illa ethnica, Herculem, tanquàm ideam quandam omnium virtutum, tam animi, quàm corporis propoſuiſſe, poſterisq́ ad imitandum commendaſſe videatur. Heros enim ille fortiſſimus, atque inter ætatis ſuæ duces præſtantiſſimus, cùm ſecum ſtatuiſſet, aut cum gloria vivendum, aut cum gloriâ moriendum eſſe: omnis generis facinora non modò glorioſa, ſed etiam valde periculoſa terrâ mariq́ ſuſcipienda exiſtimavit. Itaque & tetra atque immania monſtra, noxiasq́ belluas perdomuit, ac de medio ſuſtulit, & latrones ac tyrannos viribus & virtute vicit atque proſtravit, & civitates nefarijs hoſpitum cædibus infames delevit, homines afflictos & injurijs oppreſſos ſublevavit, flagitiorum licentiam coërcuit, virtutis ſtudia excitavit, & denique innumerabiles orbis terrarum nationes à morum feritate & immanitate ad humanitatis cultum traduxit, & regna honeſtasq́ Reſpublicas conſtituit, easq́ diſciplinâ devinxit, & juris æquabilitate ac præſidio firmiſſimo ſepſit & confirmavit. Eamq́ ob cauſam in Deorum numerum relatus, & divinis honoribus affectus, monſtrorum domitor & ἀλεξίκακος, id eſt, malorum depulſor à veteribus appellatus eſt. Inter cæteros autem, quos Hercules vicit atque ſubegit, ajunt fuiſſe Antæum,*

Terræ

Terræ filium, admirandæ proceritatis gigantem, tantaq́ diritate & immanitate præditum, ut in quoſcunque peregrinos incideret, eos ſecum luctari cogeret, atque violenta tandem compreſſione necaret. Is cùm Herculem quoque ad luctationem provocaſſet, ab eo ter proſtratus ac fuſus interijſſet, niſi quoties terram matrem attigerat, ab ea robuſtior & animoſior exſurrexiſſet. Quod ſimul ac Hercules animadvertit, eum à terra ſublatum tam arctè compreſſit, ſublimemq́ tantiſper ſuſtinuit, dum ipſum ſuffocaret atque perimeret.

Hoc figmento veteres nihil aliud ſignificaſſe videntur, quàm Herculem animæ, conſilio rationeq́ præditæ: Antæum verò corporis atque cupiditatum ſimulachrum eſſe. Eſt namque perennis atque perpetua rationis & cupiditatis pugna, atque ut Ovidius de Medea ſcribit, aliud cupido, mens aliud ſuadet, video meliora proboque, deteriora ſequor.. *Ratio enim eſt lex naturæ, animis inciſa, à turpitudine & exitio deterrens, & honeſta atque ſalutaria præſcribens: unde omnia officia, laus, decus, honos, gloria promanat. Cupiditas autem eſt appetitus vehemens, rationis expers, ad flagitium atque perniciē furibundè ſollicitans, unde omne ſcelus, injuria, turpitudo, dedecus, infamia enaſcuntur. Etſi autem rationi, cui principatus naturâ debetur, hoc munus aſſignatum eſt, ut omnes animi commotiones in ſua poteſtate contineat & moderetur, tamen tanta earum vis eſt, tot illecebræ, ut rationem omnibus dolis ad ſe pellicere, eamque ſuo dominatu opprimere contendant. Itaque omni ratione fulciendus eſt animus, firmisq́ præſidijs muniendus, ut in tam ancipiti ac periculoſa luctatione victor exiſtat. De qua victoria perelegans ille verſus, tumulo Scipionis Africani inſcriptus, rectè uſurpari poteſt:*

Maxima cunctarum victoria, victa voluptas.

Nam ut latinæ hiſtoriæ princeps decade 3. lib. 10. præclarè inquit: non eſt, mihi crede, tantum ab hoſtibus armatis ætati noſtræ periculi, quantum à circumfuſis undiq́ voluptatibus: & qui eas ſua temperantiâ frenavit ac domuit, multò majus decus, majoremq́ victoriam ſibi peperit, quàm nos, hoſte victo, habemus.

Quæ cùm ita ſint, Adoleſcentes optatiſſimi, omni ſtudio nobis annitendum eſt, ut Herculis exemplo dirum illud & infeſtum monſtrum Antæum vi & virtute comprimamus ac ſuffocemus, hoc eſt, inſidioſa nefariæ voluptatis blandimenta repellamus, omnesq́ cupiditates rationis imperio compreſſas & edomitas habeamus: & denique eam conſequamur victoriam, qua nihil vel ad glo-

ad gloriam & dignitatem aptius, vel ad oblectationem jucundius, vel ad incolumitatem tutius, vel ad perenne decus elegantius fingi & cogitari poteſt. Sic demum eveniet, ut quod Boëtius de Hercule dixit: Superata tellus ſidera donet. DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA PER CASPARUM MELCHIOREM BELVVITZ à Noſtvviz, Bohemum.

IN noſtro brabeo, Auditores humaniſſimi, curule certamen duarum aurigarum nobis ob oculos ſtatuitur: quorum alter alterum, equis incitatis, omniq́ feſtinatione ad metam properantibus, antevertere, palmamq́ ei præripere contendit. Qua imagine nihil aliud, quàm honeſtæ æmulationis ſtudium ſignificari, nobisq́ commendari videtur. Eſt enim æmulatio vehemens quidam motus animi, ad decus & gloriam aſpirantis, dum nemo alijs libenter cedit, ſed quisq́ obnixè dat operam, ut alios virtutis & dignitatis præſtantiâ ſuperet; Hæc contentio permagnam in omnibus ſtudijs & actionibus vim habet, præſertim ſi exardeſcat inter eos, qui gloriâ & honore maximè ducuntur. Nam veræ gloriæ deſiderium animos mirificè excitat, inſtruit, inflammat, & ab omni alia cogitatione ad excellentium hominum imitationem, atque ad ſingulare virtutum & honeſtarum actionum certamen incitat & impellit. Quis enim tanto ſtupore oppreſ-

ſus eſt, quem præſtantium virorum gloria non afficiat? quem à ſomno non ſuſcitet? cui ſtimulos non admoveat? Nonne Herculis præclara fama permovit Theſeum propinquum ipſius, ut immaniſſima monſtra viribus ac virtute domaret, & extingueret? aliasq; res magnas atque difficiles gereret? An non Alexander Magnus, conſpecto Achillis tumulo, æmulationis ſtudio illachrymatus eſt, illumq; felicem prædicavit, qui Homerum laudum ſuarum præconem habuiſſet? Themiſtocles nonne illuſtrium virorum gloria ita fuit inſtigatus, ut omnem ætatem in virtute conſumeret? & aliquando exclamaret: τὸ Μιλτιάδου τρόπαιον οὐκ ἐᾷ με καθεύδειν: Miltiadis trophæum me dormire non ſinit. Sic Ariſtoteles, Iſocratis laude excitatus, ſcholas habere cœpit, jambico verſu ſuam æmulationem teſtatus: αἰσχρὸν σιωπᾶν, Ἰσοκράτην δ' ἐᾶν λέγειν. Turpe eſt ſilere, Iſocrate dicente. Sic Apelles pictor nobiliſſimus, cum aliquando artis ſuæ certamen cum nonnullis iniiſſet, atque in picta equi figurâ ab æmulis ſuperatus vulgò diceretur: à perverſo vulgi judicio ad ipſius naturæ tribunal provocavit: hoc eſt, equos veros adducendos curavit, qui viſis ſingulorum artificum tabulis, ad ſolius Apellis picturam adhinnierunt, atque adeò victoriæ laudem ei tribuendam ſignificârunt. Similis contentio inter Zeuſidem & Parrhaſium pictores fuiſſe fertur, quorum alter uvas tanta arte penicillo expreſſit, ut aves ad eas decerpendas advolarent: alter velum tàm egregiè pinxit, ut æmulus id removeri juberet, quo picturam, quæ nulla ſuberat, inſpicere poſſet. Sed Zeuſis tandem agnito errore ſuo, palmam Parrhaſio detulit. Sic C. Julius Cæſar, conſpectâ Alexandri Macedonis imagine, ingemuiſſe dicitur, quòd nihil dum memorabile geſſiſſet ea ætate, quâ jam Alexander totum prope terrarum orbem ſubegiſſet. Sic denique Cicero Scævolam, Pompejus Syllam, Sulpitius Craſſum, alij alios in Republicâ æmulati ſunt, ut eorum exemplo & prudentiores & meliores evaderent: Poſſem nunc proferre viros inſigni eloquentia præditos, omniq; doctrinæ genere ac philoſophiæ laude ornatos, qui nunquam tantam gloriam atq; ſplendorem conſequi potuiſſent, niſi à principio dulcedine gloriæ deliniti, & æmulationis ſtimulo concitati fuiſſent. Sed temporis brevitas longiorem commemorationem non admittit.

Ex his igitur omnibus perſpicuum eſt, ejuſcemodi honoris contentionem inter virtutis amatores excitatam, admirabiles rebus humanis utilitates afferre. Quemadmodum enim invidiâ nihil fœdius atque nocentius eſt, nempè quæ

pè quæ non propriâ virtute, ſed alienæ virtutis ac laudis extinctione ad dignitatem aſpirat: ſic æmulatione nihil pulchrius ac ſalutarius, quippe quæ non alieni decoris obſcuratione & interitu, ſed vel paris, vel etiam majoris laudis adipiſcendæ ſtudio atque conatu ad principem locum obtinendum enititur. O beatas igitur civitates eas, ô felices item Scholas & Academias, in quibus non figulus figulo invidet, (ut Heſiodus ait) ſed prudens cum prudente, juſtus cum juſto, fortis cum forti, modeſtus cum modeſto, induſtrius cum induſtrio, eruditus cum erudito certat, & alter alterum prudentiæ, juſtitiæ, fortitudinis, continentiæ, induſtriæ & eruditionis laude ſuperare ſtudet: Ita namque evenit, ut dum ſinguli ad virtutis & ſapientiæ ſtudium certatim incumbunt, univerſa tandem civitas & academia, excellenti gloriâ ac dignitate efflorеſcat, omniq; bonorum genere cumuletur & augeatur.

Quapropter Adoleſcentes lectiſſimi, cùm illuſtris & honeſta æmulatio tantos utilitatis & jucunditatis fructus præbeat; & verò omnibus ex æquo aditus ad gloriam apertus ſit, etiam atque etiam vos moneo atque hortor, ut in curriculo ſtudiorum veſtrorum naviter verſemini, & honeſtiſſimo virtutis doctrinæq; certamine inter vos inſtituto, ad ſummum laudis gradum enixè contendatis, omniq; cogitatione, curâ, operâ & labore efficiatis, quo eis, quos ſuperiores cenſetis, aut pares evadatis, aut etiam eos ſuperetis; Quæ victoria ne excidat è manibus, aut nobis cunctantibus præripiatur, pergendum, & (quod Emblema noſtrum jubet) properandum eſt: præſertim, cum, ut Cicero ait, vitæ curſus brevis ſit, gloriæ ſempiternus. DIXI.

Pp 2 ORA-

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA PER JOHANNEM-SIGISMUNDUM FÜRER, Patric. Norib.

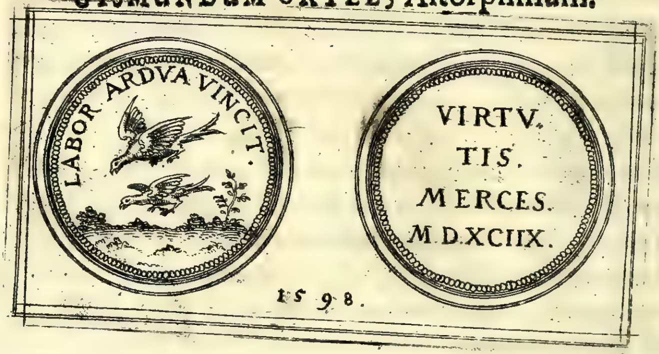
ET mihi, Magnifice Domine Rector, imperio tuo parendum eſſe, video; &, quo promptius id à me fieri intelligas, ſine ulla non ſolùm excuſatione, ſed etiam præfatione. In Emblemate hoc meo naviculam quandam homunculis onuſtam, interq́ illos unum aliquem, cerâ modicè liquefactâ reliquorum aures obturantem conſpicimus, hoc nimirum conſilio, ne Sirenis, ex parvulo intervallo navigium inſequentis, vectoresq́ illos allicere ad ſe annitentis, vocem exaudire queant, eaque reſtructum ſibi à Sirenibus exitium effugiant, atque devitent, hoc aſſcripto Emblemate, AD TURPIA SURDUS: *quod ex Homericâ Ulyſſeæ navigationis deſcriptione ſumptum eſſe, nemini obſcurum eſſe poteſt: quem Ulyſſem Homerus libro Odyſſeæ 12. eo, quo dictum eſt, modo, Sirenum inſulas præternavigaſſe, ac ſeſe ſociosq́ ſuos ab interitu, quem eæ machinatæ ipſis fuerant, conſervaſſe, memoriæ prodidit.*

Quæ res ut intelligi poſſit rectius, memoria nobis repetendum eſt, Sirenas poëtarum fabulis, monſtra quædam in mari Siculo degentia, fictas fuiſſe, quæ ſuperiore quidem corporis parte virginum venuſtiſſimarum formam referrent: infernè verò in tetrum, & ſquamarum ſcabritie horridum & abominandum piſcem deſinerent: quæ hujuſmodi fuerint ingenio, ut præternavigantes, partim corporis venuſtate & elegantiâ; partim etiam incredibili vocis &

vocis & cantus ſuavitate ad ſeſe allicerent, eosque inſtitutæ navigationis curſum ad ſeſe inflectentes, in crepidines & voraginoſa maris loca perducerent, perductos demergerent, demerſos denique devorarent. Quo figmento nihil ſanè aliud, quàm turpium voluptatum vim atque naturam ob oculos nobis ponere ſapiens vetuſtas voluit, quòd videlicet aſpectu quidem minimè invenuſto, homines ad ſe allicere: ſed ubi ſemel eorum occupârint atque ſubegerint animos, in omne flagitiorum & calamitatum genus eos præcipites conijcere ſoleant, nec facultatum & poſſeſſionum tantùm eos naufragium facere cogant, ſed etiam corpus ipſum viribus & ſanitate ſpolient: quin neque hoc ſolum, ſed mentem etiam ipſam de ſtatu ſuo deturbatam humi affligant, atque peſſundent. Et tantis quidem malis dictas voluptates homines ſibi mancipatos mulctare ſolere, non tantùm omnium, qui omnibus ætatibus vixerunt, ſapientiſſimorum hominum teſtimonijs, ſed innumeris etiam graviſſimarum cladium exemplis, quibus tàm publicè univerſi, quàm privatim ſinguli, per eas affecti fuerint, planum facere poſſem, niſi inter homines eruditiſſimos, & harum rerum cognitione abundè inſtructos, me loqui meminiſſem.

Quas quidem ſi effugere voluerimus, hæc nobis ineunda erit ratio, ut honeſtiſſimorum ſtudiorum, præceptionumque ſalutarium, tàm è ſacrorum librorum fontibus, quàm ex rationis & ſanioris philoſophiæ monumentis depromptarum ut ſic dicam, cerâ aures noſtras vel ipſi obſtruamus, vel alijs, quorum ad curam iſtud pertinet, obſtruendas præbeamus: nec illorum ingenium & conſuetudinem imitemur, qui illud ſibi indulgeri ferociter & protervè poſtulant, ad quod in præſenti tantùm cæco animi impetu feruntur, non autem quod perpetuò deinceps probaturi ſunt. Qui quidem ut ſuo tempore, ubi ſubſederit cupiditas, cecideritque flagrantis ille animi impetus, infelicitatem ſuam, quâ ſe oppreſſos videbunt, non tantùm acerbiſſimè deploraturi, ſed præceptores etiam ipſos, qui ipſorum voluntatem, non verò utilitatem æſtimaverint, ut miſeriæ ſuæ auctores unicos in perpetuum deteſtaturi ſunt: ita è contrario, qui in præceptorum poteſtate æquo animo vixerint, rem & gloriam olim conſecuti, & per fugam voluptatum veriſſimas voluptates adepti, ampliſſimum modeſtiæ ſuæ fructum conſequentur, dignasque gratias ſuis præceptoribus & agent & referent. DIXI.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA PER NICOLAUM-SIGISMUNDUM ÖRTEL, Altorphinum.

CUm multa ſint, humaniſſimi Auditores, quæ ſi proprio auſu aggrediaris, reprehenſionem juſtiſſimam; ſi verò ſuperiorum auctoritati fueris obſecutus, ut nihil aliud, veniam certè excuſationemq́ mereantur: peto à vobis, ut præſens quoque factum meum in numero iſto habeatis, & quam admirationem vobis parit pueritiæ & penè infantiæ meæ, ad contingendam loci hujus dignitatem minimè idoneæ, conſpectus, eam obſequij modeſti, Magnifico Domino Rectori prompto ſemper alacriq́ animo præſtandi cogitatione temperetis. Quod cùm à vobis non difficulter me impetraturum de virtute & humanitate veſtrâ mihi pollicear, longiore excuſatione omiſſâ, ad demandatam mihi Emblematis, in congiario noſtro expreſſi, interpretationem accedam: In quo hirundinum aliquot humi incedentium imaginem conſpicimus, primùm quidem rudes ad volandum alas ægrè, & magno veluti nixu viriumq́ contentione agitantium, volatuiq́ aſſuefacientium: poſtea verò nullo negotio liberrimoq́ & expeditiſſimo curſu per immenſos aëris tractus hac illac ſeſe moventium, hac ad oram adjectâ inſcriptione: LABOR ARDUA VINCIT. *Quæ hirundines juventutis teneræ (niſi me fallit opinio) prima etiamnum in Muſarum caſtris, ut ſic loquar, ſtipendia facientis, imaginem repræſentant: Hæc enim dum in percipiendis primis artium rudimentis verſatur, & rude adhuc literarum ingenium,*

ingenium, hac primâ veluti aratione ſubigit, quantum, Dij boni, laboris perferat, quantum tædij & moleſtiarum ſuſtineat, quantos ſæpenumerò gemitus & ſuſpiria ſub hoc laborum & difficultatum onere emittat, quantopere denique conditionem ſuam cum cujusvis, vel viliſſimi hominis conditione permutatam cupiat, neminem eſſe arbitror, quem ſua ipſius non docuerit experientia. Unde verò, dicat aliquis, tanta in hiſce ſtudiorum initijs inſuavitas: tantaq́ omni penè dixerim, felle & abſynthio ingratior amarities? Unde verò niſi à ſummâ & divinâ quadam literarum & ſtudiorum liberalium præſtantiâ: quo bono, ut veriſſimè à ſapienti vetuſtate traditum eſt, nullum optabilius, nullum præſtantius, neque datum eſt mortalium generi, Dei optimi maximi conceſſu, neq́ dabitur. Jam verò ſicut arbores quædam, aliaq́ nonnulla plantarum genera, quò præſtantiores ferre ſolent fructus, eò ferè amariores habere ſolent radices: ita quodvis bonorum genus, quò divinius eſt, eò difficiliorem parandi illius rationem eſſe, Deus optimus maximus voluit: nimirum ut homines digni tantum, id eſt, laboris & induſtriæ amantis illo potiantur, nihili verò homines, & qui voluptatum turpium ſpurcicie irretiti fragrantiſſima honeſtatis & doctrinæ liberalis Myrothecia poſtponere ſolent, ab eodem conſequendo arceantur. Neque tamen exiſtimandum eſt, perpetuò nobis tædioſam hanc & plenam laboris viam terendam, perpetuoq́ cum moleſtijs & difficultatibus illis depugnandum eſſe: ſed potiùs, quemadmodum aviculas haſce noſtras, ſuperatis tandem difficilis exercitationis illius moleſtijs, quoſcunque collibitum eſt aëris tractus libero volatu, ſummaq́ agilitate tranare & permeare aſpicimus: ita nos etiam, poſteaquam ex illis primorum elementorum perdiſcendi laboribus emerſerimus, nos quoque è terrâ in ſublime evehendi, hoc eſt, omne ſcriptorum genus pervolutandi, ac quicquid uſquam gentium ullo ſeculo doctè, ſapienter honeſteq́ & laudabiliter vel dictum vel factum cogitatúmve eſt, non modò ſummâ cum voluptate pernoſcendi, ſed etiam pro ſuo cujusq́ loco æmulandi, ac ad ſimilem eruditionis & prudentiæ, virtutis denique & honeſtatis laudem perveniendi, liberrimam nobis facultatem paraverimus.

Hujus igitur, commilitones chariſſimi, ampliſſimæ mercedis maximiq́ premij cogitatione, duros illos, qui in ingreſſu ſtudiorum nobis obijciuntur, labores ſolemur, illud cogitantes, ſicuti qui nucleum eſſe cupit, ei nucem ut frangat neceſſe eſt: ita etiam qui rerum non modò ſcitu jucundiſſimarum, verùm

etiam

etiam ad Eccleſiæ & Reipub. incolumitatem ſummè neceſſariarum cognitionem mercari ſibi velit: hoc laboris & induſtriæ pretium ipſi dependendum eſſe, quo omne bonorum genus ab immortali Deo venale eſſe, vetuſtas tradidit. Quod qui impigro alacriq́ animo fecerit, ille demum re & facto divinorum promiſſorum veritatem in ſe compleri animadverterit, quæ in hanc ſententiam apud Siracidem nobis proponuntur: Quaſi qui ares & ſeras, hoc eſt, quanta maxima potes corporis & virium contentione ad ſapientiam accede, & bonos illius fructus expecta: in hujus culturâ, ubi paululum temet fatigaveris, de proventibus illius celeriter comedes: aſpera eſt rudibus, & tanquam lapis explorationis imperitis: ei verò, qui omni cura illius obſervat itinera, in lætitiam convertetur, ut ornatum gloriæ ipſam indues, & coronam exultationis tibi impones. DIXI.

GRATIARUM ACTIO, RECITATA PER FRIDERICUM SCHILLING, Uratislavienſem.

DEcet bonos meminiſſe grato pectore,
Si quid beneficii à quopiam nacti ſient:
Nam gratum animum quiſquis benefactori ſuo
Studet probare, benè ad merendum hunc provocat:
At ſi capit quem oblivio affectum bonis,
Indignus ille nomine eſt viri boni.
Sophi Sophoclis verba bibiſtis auribus,
O concio ornatiſſima atque ampliſſima,
Latina facta utcunque de Græcis bonis:
Quæ pectori inſident meo altè, & vellicant
Subinde mentem cogitantis, plurima
Mihi & meis æqualibus beneficia
Collata Divûm munere & mortalium:
Quæ tanta ſunt, ut cogitando ea aſſequi
Vix poſſe ſperem, nedum ea exæquaverim
Oratione, vel reapſe rependerim.

Sed ne

Sed ne tamen turpiſſima ingrati nota
Mihi imprimatur, aut meis ſodalibus,
Hinc non abibo, quin rudi trimetria
Teſtationem mentis edam publicè,
Suſpicionem criminis fœdiſſimi,
In Perſide vindicati, & Athenis Atticis
Amoliens, INGRATUS HOSPES ne ferar.
Hoc dum exequor, præſtate mihi audientiam
Vos quotquot hic adeſtis, & faventiam,
Quod proferam, mecum omnes iſti ſentiunt.
Sed unde telam hanc ordiar potiſſimum,
Nónne à Deo æquum eſt, omnium largiſſimo
Fonte ac datore munerum, primordium
Orationis omnis incipiſſere,
Omniſque facti, quod velis benè cedere?
Dei benigna gratia indies nova
Noſtrum in genus, cum manè renaſcitur novo;
Quòd ſpiritum iſtum ducimus, veſtigium
Quòd ponimus, quòd luminum orbes flectimus,
Quòd lingua fari, quòd poteſt pes ingredi,
Quòd infera & terreſtria, & cœleſtia
Animus peragrat, ſemina è cœlo trahens,
Auræ Dei pars, ſeparans nos beſtiis:
Debemus omne numini ejus unico.
Ille Ordini huic ampliſſimo primùm indidit
Hanc mentem, ut iſta Gratiarum fanaque,
Et templa Muſarum extruenda impendiis
Curarit amplis: convocârit undique
Antiſtites & Anteceſſores ſacros,
Præfeceritque ædi huic, benignè & foverit,
Foveatque adhuc, nec parcat ullis ſumptibus:
Modò ut juventus educetur optimis
In diſciplinis, grataque fama de Deo
Spargatur hinc & inde latè, ac portio hæc

Cœleſtis auræ percolatur. Ille det
Ut propria hæc ſint dona nobis, firmaque:
Cœptumque opus perducat ad ſummum gradum;
Servet patronos ac magiſtratus bonos,
Quorum ſub alis protegamur, & pio
Dei invocemus nomen ore & pectore,
Ipſisque factis comprobemus, eſſe nos
Dei parentis haud ineptos filios.
Hæc vota duc ad exitum, quæſo Deus,
Tibi ut perenni carmine agamus gratias,
Cum Patre Nate, cumque Nato Spiritus
Æterne & immortalis & verax Deus,
Myſterio grandi atque inenarrabili
In unitate trine, ſimplex & triplex.
Sed quo feror? Ne abyſſus in vertiginem
Me involvat iſta, cautio eſt. Revertere in
Terras Camœna noſtra, tandem & gratiæ
Cui ſunt agendæ porrò jam, circumſpice.
Occurrit, en, corona laudatiſſima
Fulgore quæ ſuo mihi orbes luminum
Præſtringit, ut vix principium vel exitum
Orationis invenire ſim potis.
Quis vos patres ampliſſimi, ut meremini
Laudaverit? quamvis diſerto ſuppetat
Aut Tulliana, aut Attica eloquentia.
Quis facta veſtra æquaverit pulcerrima
Dicendo, nota & exteris & civibus?
Nedum hoc meâ me poſſe ſperem infantiâ.
Orbis plagas perambulat laus inclyta:
It fama cœlo veſtra: terras it decus
Veſtrum per omnes, omnis expers termini.
Adauxit hoc pridem Camœnarum domus
Extructa vobis, iſta ſplendidiſſima,
Hoc deerat unum quippe priſcis laudibus,

Queis

Queis nulla comparaverit ſeſe urbium
Germanicarum civitati Noricæ.
Nam non modò hæc celebrata mercimoniis,
Longè atque latè mutat illa gentibus,
Dextrum ac faventem filiumq́ue Majæ habet,
Per multa retro computata ſecula;
Sed nunc & artium optimarum mercibus
Inſtructa, aperuit pridem & emporium alterum,
Ubi liceri æterna mercimonia,
Queis inſtruatur optima hominis pars datur:
Quæ tantò ſunt præſtantiora & aureis
Argenteisque, gemmeisq́ue mercibus:
Æterna fluxis & fugacibus bonis,
Quàm ſunt remota, aut terra diſtat æthere, aut
Mens corporis molem anteit præſtantia.
Hanc vos tueri gloriam æternam decet,
Ad poſterosq́ue iſtud bonum transmittere:
Id quod videmus ultro vos operam dare,
Prudentiâ atque dignitate ampliſſimi
Patres, honorandi & verendi maximè:
Pro quo ſit iſta perſoluta gratia,
Quam ſempiternam (ſpondeo) uſque habebimus,
Quando viâ aliâ promereri non datur.
Huic tenuitati de tanta amplitudine.
Jam, quæ alteris parentibus noſtris queant
Condigna reddi præmia unquam aut gratiæ?
Dico Magiſtris & piis Doctoribus,
Sive hi ſalutis imbuant myſterio
Mentes tenellas: diſciplinis ſeu bonis
Nos inſtruant, carere vita queis nequit:
Ni belluina fortè dici debeat,
Cœtúsve Cyclopum, forúmve Cercopum.
Tu nunc caput, princepsq́ue, Rector inclyte,
Cujus paterno munere iſtud pulpitum

 Conſcen

Conſcendimusque, & munerati præmiis
Deſcendimus, primam mereris gratiam.
Sed eſte vos quoque, ô parentes alteri,
Per quos renati vivere diſcimus benè,
Age, eſte contenti hocce grati pectoris
τεκμηρίῳ, quod lege ſoluto carmine
Nunc edimus, ſemperque conſervabimus,
Augebimusque pro virili, ſpiritus
Dum membra vivax iſta animabit, ac reget:
Quid? Quòd Deus probare voluntatem ſolet:
Linguamque mentis nuntiam atque interpretem,
Quamvis facultas par ei haud reſpondeat.
Sed & Hoſpitum jucundus aſpectus juvat,
Reficitque nos, ad ſe vocatque & allicit.
Ut Herculanus attrahit ferrum lapis.
Salvete nobis, Hoſpites graviſſimi,
Salvete ſemper, & favete faventibus.
Humanitatis mutuæ certamina
Certate porrò. Palma ea eſt pulcerrima.
At jurgiis certare, odiisque mutuis
Fœdiſſimum eſt, nec belluas quidem decet.
Concordiâ, Concordiâ, inquam, creſcere
Res parva ſuevit: hanc teneamus firmiter:
Ni parta rectè diſſipari malumus.
Nunc quando metam attingit hæc oratio,
Pedeſtris & Trimetria ad finem propè eſt:
Ad te revertor, unde cœperam, Deus.
Tu nos tuere, tu guberna, tu rege
Tibi dicatos. Gratia aſpiret tua
Laboribus docentium ac diſcentium:
Cœtusque honeſtos congregatos in tuo
Defende, ſerva, promoveque nomine.
Arce famem, luemque, bellaque horrida,
Pax & domos, pax dulcis agros muniat.

Sic

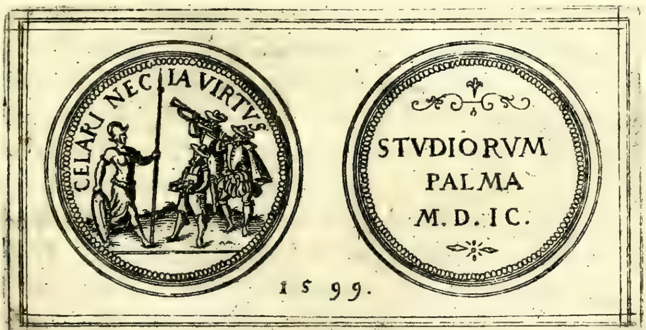
Sic vita in hac laudabimus te, & alteram
Cum Patre Natum, cumque Nato Spiritum,
Veracem & immortalem & æternum Deum.

Dixi.

XXIII. PANEGYRIS, Anni 1599.

RECTORE D.D. SCIPIONE GENTILI, JC.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA PER JOHANNEM-SEBASTIANUM Stibar à Buttenheim, Franc.

Optarim equidem, Magnifice D. Rector, ut quemadmodum ego quidem lubenti alacriq; animo imperio tuo morem gero: ita mihi nunc in hac ampliſſima graviſſimorum & clariſſimorum hominum corona verba facienti propitium aliquod numen ſub veniret: eamque dicendi facultatem largiretur, qua politum & elabora-

tum, digniſſimoq́ue hoc conſeſſu dignum aliquid proferre poſſem. Verùm quamvis cùm ætatis, tum etiam ingenij mei imbecillitas hoc me ſperare vix patiatur: non tamen committendum mihi puto, ut plus ad detrectandum imperium tuum mea imbecillitas, quàm ad idem cum fide exſequendum, tua valuiſſe videatur auctoritas: operamq́ue potiùs mihi dandam, ut orationis ſaltem brevitate, ejusdem inopiam & paupertatem compenſem. Quod dum facere ſtudeo: vos humaniſſimi Auditores, majorem in modum rogo, ut humanitatis & benevolentiæ veſtræ aura timidam & trepidam orationis meæ cauſam adjuvare velitis.

In brabeo igitur noſtro, ne diutius rem differam, quatuor hominum effictas cernimus imagines: quarum prima Ulyſſis eſt, qui mercatorio indutus habitu, una quidem manu haſtam cum clypeo, altera verò ſportam cum varij generis mercibus tenet: à tergo hujus alij duo, tubas inflantes cernuntur. Quartus denique faciem quidem virilem, caputq́ue galea tectum, reliquum verò corpus muliebri veſte amictum habens, Achillem nobis repræſentat, ad armorum conſpectum, vehementemq́ue tubarum ſonum, gaudio exultantem, ſublatisq́ue in altum brachijs læto clamore geſtientem. Cujus picturæ ſignificationem ex brevi, quam ſubijcio, hiſtoriola cognoſcere licebit.

Cùm Græciæ principes, ſuſcepta adverſus Trojam expeditione, Achillem belli illius ſocium aſſciſcere cuperent: à Lycomede Scyriorum rege (apud quem ille etiam in gynæceo ipſius, virginali habitu educabatur) per literas legatosq́ue petierunt, ut illius ad bellum hoc abducendi poteſtatem ipſis faceret: qua à rege impetrata Ulyſſes legatorum princeps Achillem, inter regias virgines latitantem, tali quodam aſtu aggreſſus eſt. In arcis regiæ veſtibulo, qua virginum tranſiturus erat chorus, varij generis mercimonia, quibus hæc ætas capi maximè ſolet, venum expoſuit: interq́ue ea armorum aliquid, ut haſtam, clypeum, aliaq́ue nonnulla generis ejusdem collocavit. Quò cùm illæ acceſſiſſent, & unaquæque in id, quod ipſi potiſſimum allubeſceret, oculos conijceret, atque empturiret: Ulyſſes Agyrten quendam ex alio arcis loco tubam ex compacto inflare, ſigno quod inter eos convenerat, edito juſſit. Ad cujus ſonum cùm puellarum chorus, hoſtem adeſſe exiſtimantium, trepido curſu diffugeret: ſolus Achilles in eodem veſtigio permanens, ac perſonæ quam gerebat, oblitus, in haſtam & clypeum celeriter involavit: ruptaq́ue & abjecta veſte muliebri, ad impreſſionem hoſtium fortiter excipiendum & repellendum ſe

dum, ſe paravit. Quo indicio cùm ſeſe prodidiſſet: facilè ab Ulyſſe, ſociisq́ ipſius agnitus, & ad belli, communibus totius Græciæ armis ſuſcepti, ſocietatem abductus eſt. Quæ ſive fabula, ſive hiſtoria cùm alia multa, tum ingeniorum juvenilium rationem & naturam in Achillis perſona tanquam in ſpeculo nobis proponit.

Nam ut hic à natura quidem virtutum omnis generis ſemina, hoc eſt, indolem præſtantiſſimam acceperat, qua ad fortitudinem, & res pace ac bello præclarè gerendas exſtimulabatur: ita in plurimorum ſæpenumerò adoleſcentum ingenijs occulta quædam naturæ vis, & ad virtutem, artiumq́ laudandarum ſtudia propenſio ineſſe animadvertitur. Verùm ut ea in Achille noſtro, educationis perverſitate & mollitie, quæ præpoſtero matris timore ipſi contigerat, ita premebatur, ut non modò in veros virtutum fructus non excreſceret: ſed jam tum etiam vitiorum ſpinas producere inciperet: (Nam quid cum Deidamia, Lycomedis regis, nutricij ſui, filiarum maxima ipſi interceſſerit, ex veterum narrationibus ſatis conſtat) ita in aliorum quoque adoleſcentum animis ſæpenumerò generoſos illos impetus, in herba (quod dici ſolet) priùs vel extingui, vel langueſcere videas, quàm vel radices debito modo agere, vel ad juſtam maturitatem pervenire poſſint. Cujus quidem cladis & calamitatis cauſam aliam proferre non poſſumus, præter eam quæ deſidia & ſocordia, & turpium voluptatum conſectatio communiter appellari ſolet. Ea enim eſt, quæ omnes corporis atque animi nervos frangere, inſitaq́ virtutis & honeſtatis ſemina obruere, indolem præclaram extinguere, omnem denique naturæ vim & præſtantiam corrumpere atque peſſundare conſuevit. Profectò enim ita comparatum eſt, ut quemadmodum ager aliquis, utut pinguiſſimo fertiliſſimoq́ ſolo conſtet: niſi tamen indefeſſo labore à colono ſuo nunc arando ſubactus, nunc occando contritus, nunc denique ſarriendo purgatus fuerit: pro oleribus & herbis utilibus ſpinas inutiles, pro frugibus lætis & ſalubribus lolium infelix, pro hordeo grando & nitido ſentes, vepresq́ horridas daturus eſt: ita quantumvis egregia naturæ indoles, niſi in aſſidua quadam ceu palæſtra morum actionum laudabilium perpetuò detineatur atque exerceatur: ſed ſegnitie atque otio inerti torpeſcere ſinatur: in vitia teterrima ſæpenumerò, & in effrenem ac diram, penitusq́ intolerabilem feritatem degenerare ſoleat. Hæc enim lex, hoc Dei decretum, hæc conſilij divini ratio eſt: ut ignobiliora illa & deterioris notæ bona, ut divitiæ, corporis robur & digni-

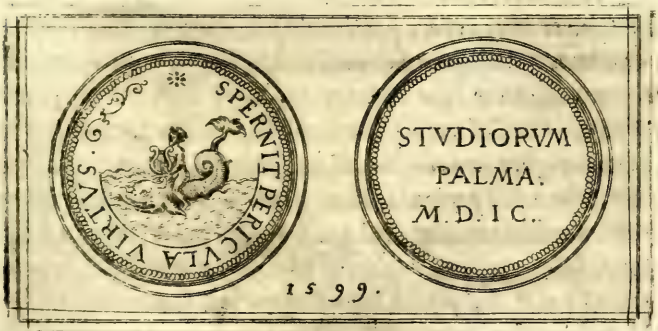
& dignitas, generis item & familiæ ſplendor & celebritas, ſæpenumero etiam ignavis & inertibus contingant: virtus verò, quæ bonorum omnium, quæ mundi hujus complexu teguntur, præſtantiſſimum ac diviniſſimum eſt: ſine laboris & induſtriæ, aſſiduæq; exercitationis atque aſſuefactionis quaſi pretio parari nullo modo poſſit.

Cæterùm quemadmodum Achilli noſtro Ulyſſe opus fuit, cujus vaferrimo commento ex ſuo illo deſidiæ atque inertiæ latibulo protraheretur: ita in univerſum juventuti, ut ad laborem virtuti parandæ impendendum induci poſſit, ſuo quoque Ulyſſe, hoc eſt, doctore & præceptore ſolerti, & judicii rectitudine prædito opus eſt: cujus officium & munus cùm aliis in rebus, tum in hoc inprimis verſatur, ut diſcipuli indolem & ingenii illius vim non modò ſagaci animadverſione obſervet: ſed etiam crebrarum exhortationum & monitorum veluti flabellis quibuſdam aſſiduè excitet: & nunc virtutis pulchritudine oſtenſa ad eam perſequendam, nunc vitiorum fœditate demonſtrata ad ea deteſtanda, omniq; contentione fugienda impellat: & nunc recta incedentem via collaudet, nunc ab eadem exorbitantem coërceat. Quod cùm fit, tum verò ſicuti arborem bonam Solis fulgore & imbribus tempeſtivis perfuſam rigatamq;, indolem ſuam minimè occultare, ſed fructuum optimorum copiam fundendo exerere, hominumq; oculis objicere videmus: ita quicquid honeſtatis, quicquid ingenii liberalis, quicquid indolis præclaræ in intimis adoleſcentis ejusmodi pectoribus reconditum eſt, tum ut in apertum prodeat, inq; uſu ipſo ſpectandum ſeſe præbeat neceſſe eſt. ἄμαχον γὰρ κρύψαι τὸ συγγενὲς ἦθος, *ut Lyricorum apud Græcos princeps cecinit. Et ut congiarii noſtri Emblema habet,* CÆLARI NESCIA VIRTUS.

Hoc igitur, chariſſimi commilitones, ſi nobis quoque evenire, noſtræq; indolis (ſi qua nobis munere divino conceſſa eſt) bonitatem in virtutis veræ fructus adoleſcere cupimus: quibus ſuo tempore patriæ, parentibus, amicis, nobisq; ornamento atque emolumento eſſe poſſimus: non commiſſum nobis talentum in terram defodere, ſed quemadmodum præceptorum noſtrorum labores & curas omnes in hoc conſumi videmus, ut animadverſa in nobis virtutum initia præceptis ſalutaribus & diſciplina honeſta excolant, & quaſi è tenebris in lucem, hoc eſt, in actum ipſum proferant: ita noſtro quoque ſtudio & conatu hanc ipſorum ſedulitatem ſubſequi, honeſtas quidem actiones amplectendo, contrarias verò fugiendo oportebit. Neque enim audiendi ſunt, qui

ſunt, qui juvenilis ætatis ſcilicet fructum aliquem capiendum, hoc eſt, cupiditatibus ipſius, omnisq́ generis voluptatibus habenas & fræna aliquantulum laxanda eſſe putant: Parvo enim negotio malos mores temporis progreſſu nos depoſituros, & ad frugem bonam ſanitatemq́ redituros eſſe. Certò enim conſtat æthiopem citiùs dealbari poſſe, quàm vitiorum ſordes, ubi ſemel fermenti inſtar animum occupaverint, elui atque expurgari: imò verò vitijs corruptos homines, diſciplinæ ſalutaris medicina ſæpenumerò perdi potiùs atque enecari, quàm ad mentem meliorem revocari. Quare ſuam illis, quam mentis errore ſibi fingunt, felicitatem minimè invidentes, miſſos illos faciamus; ea interim ſpe de illorum in nos ſannis atque ludibrijs nos vindicantes, quod illos quidem propter morum damna magno aliquando pudore affectos: nos verò modeſtiæ atque innocentiæ noſtræ pulcerrimis atque ſuaviſſimis fructibus ornatos viſuri ſimus. DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA PER JOHANNEM VITUM STIBAR à Buttenheim, Francum.

Quamvis eas ingenij vires, Magnifice Domine Rector, quæ ad obeundam hanc cum dignitate provinciam requiruntur, longè à me abeſſe intelligam: tamen cùm mihi ſatius eſſe arbitrer, imbecillitatis ingenij, quàm vel contumaciæ, vel pudoris ruſticanî

me argui: auctoritati tuæ lubens meritoq́ pareo: Veſtraq́, ornatiſſimi Auditores, humanitatis & benevolentiæ fretus fiduciâ, omiſſis ambagibus, ad demandatam mihi Emblematis, in congiario noſtro expreſſi, declarationem accedam: In quo Arionis delphino inſidentis, & lyræ pulſatione modos facientis, imaginem cernimus, horum verborum inſcriptione cinctam: SPERNIT PERICULA VIRTUS. *Quam picturam ex Herodoto, A. Gellio, alijsq́ bonis auctoribus deſumptam eſſe, nemini obſcurum eſt: Apud quos Arionem, celeberrimum ſui temporis citharœdum legimus, cùm ex Italica peregrinatione, maximis in ea divitijs collectis, Corinthum verſus ad regem ſuum reverteretur: nautarum violentia, bonis ipſius inſidiantium, in mare ſeſe præcipitem dare coactum eſſe: venia tamen ante ab illis impetratâ carminis alicujus, velut in mortis ſolatium, in ora navis concinendi: cujus ſuavitate illectum delphinum, naturâ generis noſtri amatorem, adnataſſe, exceptumq́ dorſo ſuo Arionem per medias maris undas ſalvum & incolumem ad littus devexiſſe: nautas verò (ſicuti nunquam ſunt gaudia longa malorum, & cito improborum res lætæ ad triſtitiam recidunt) prædâ ſuo ſcelere nefando partâ, non diu gaviſos eſſe, ſed Corinthum delatos, capitis ſupplicio debitas ſceleri ſuo, per Arionem patefacto, pœnas luiſſe.*

Quamvis autem de fide narrationis iſtius diſputare loci & inſtituti præſentis non ſit, tamen certum eſt, maximarum rerum & ad vitæ ſalubriter inſtituendæ rationes magnoperè pertinentium, commonefactiones in ea nobis proponi, quarum ut aliquas ſaltem delibemus, primùm hominis innocentis & facinorum malorum labe carentis; & verò docti etiam, & artis alicujus præclaræ ſcientiâ præditi exemplum nobis ſuppeditat: quorum illum quidem hæc ferè comitari fortuna conſuevit, ut fraudibus atque inſidijs hominum improborum, non modò pericula omnis generis, ſed non rarò extremam quoq́ perniciem illi machinantium, ſæpè quidem appetatur, at non ſemper tamen opprimatur, ſed plerumque numinis divini adjutus auxilio, non modò eas declinet atque effugiat, ſed etiam in auctorum ipſorum capita eaſdem recidentes, hoc eſt, eodem illos, quem alijs poſuerant, laqueo captos implicatosq́ videat. Cujus rei exempla, quæ temporis anguſtia præterire me cogit, propria cuiq́ experientia, ſacrarumq́ & profanarum literarum peritia, abundè ſuppeditat: Huic verò, qui artis alicujus excellentis experientiam conſecutus eſt, (dum quidem morum integritatem, vitæq́ innocentiam cum ea conjunxerit) in-

rit) indidem perſpicimus, tutiſſimum contra omnia fortunæ adverſæ tela comparatum eſſe præſidium: adeò quidem, ut ſi eum à feris & immanibus fortè hominibus non ſatis honeſtè haberi, aut etiam indignis interdum modis tractari contingat, plerumque tamen præter omnem expectationem, rebus penitus deſperatis, talium illi hominum copia eveniat, apud quos arti doctrinæq; ſuæ honor debitus, præmiaq; conſtent: Quin & ab ijs ſæpè hominibus multò & honeſtiùs habeatur, & humaniùs etiam tractetur, qui remotiores ab humanitatis cultu putantur, quàm qui omnem humanitatis & culturæ elegantioris laudem, alijs præreptam ſibi ſolis vindicant. Porrò & hominis prudentis & virtute præditi naturam & fortunam, idem citharœdus noſter, ſicuti etiam ejusdem artis peritus quivis alius nobis repræſentat. Nam quemadmodum iſti varias inſtrumenti ſui muſici fides concinnè inter ſe aptare, aliasq; earum fortius, alias remiſſius intendendo, vicibusq; certis nunc has, nunc illas tangendo, diſcrepantes eorum ſonos ingenioſè temperare, & ad diſcordem quandam, ut ſic loquar, concordiam redigere, atque ita pulcherrimam & ſuaviſſimam harmoniam atque concentum efficere ſolent: ita eum, qui hominem prudentem & virtute præditum ſeſe perhiberi velit: multiplîces mentis ſuæ nervos, hoc eſt, varias & diſcrepantes animi affectiones, ad ſuam quandam, ipſis convenientem harmoniam atque concentum reducere, hoc eſt, pro diverſitate rerum ac temporum conditione ita moderari, ita conformare decet, ut quarundam ex ijs nunc impetu repreſſo, quarundam verò ſegnitie excuſſa, in rationis rectæ obſequium, veluti conſenſu quodam unanimi ita conſpirent, ut ad juſſa illius tanquam dominæ & gubernatricis ſuæ exequenda, perpetuò promptæ ſint & expeditæ: & ad ejusdem vel edictum, vel interdictum, illas quidem actiones honeſtas & laudabiles perſequantur, has verò tanquam turpes & flagitioſas fugiant & averſentur. Et quidem ad eum uſque modum, utrumque iſtorum faciant, qui rationis imperio deſcriptus, definitusq; fuerit. Secus verò ſi fiat, hoc eſt, ſi cupiditates ſpreto atque excuſſo reginæ hujus imperio, deviis à ratione itineribus, quò impetus & voluptatum eos rapiunt illecebræ, ferantur: tantum abeſt, ut ullam in homine tali virtutis aut prudentiæ micam ineſſe, dicere poſſimus, ut potius fœdiſſimæ omnis amentiæ, vitiorumq; omnium lernæ ſimilis eſſe animus illius judicandus ſit. Ac quemadmodum hominem aliquem, cujus membra perverſo ac ſiniſtro motu moveri cernimus, paralyſeos morbo affectum dicimus: ita illum,

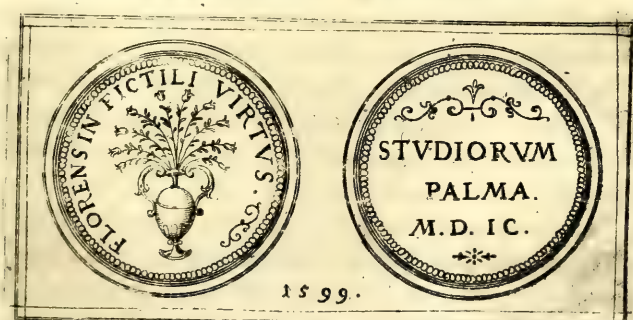
 in quo

in quo cæco impetu in diverſum à rationis juſſu appetitus ruit, nonne meritiſſimo jure, pro homine ſano, graviſſimo vitiorum morbo affectum, pro prudente ſtultum & amentem, pro bòno improbum, pro gravi & ſedulo diſſolutum & perditum, & exitiali animæ facultatum ſeditione agitatum, deniq; fæcem & vappam potius hominis, quàm verè hominem dicere poſſimus? Quod ſi verò parùm fortè referre quis exiſtimet, prudens an temerarius, bonus an improbus; frugi an diſſolutus; virtute denique ornatus, an verò vitio contaminatus aliquis dicatur: (cujus generis hominum, proh dolor immane, quantus ubique hodie proventus eſt.) is quæſo, quodnam res ipſa diſcrimen inter illos faciat, quinam exitus utroſque illorum comitari ſoleat, capto de Arione & nautis illius exemplo, pauliſper mecum conſideret. Nam quemadmodum ille, licet infortunium, hominum improborum ſcelere ipſi conflatum, declinare penitus non potuit: attamen harmoniæ ſuaviſſimæ, nervorum in fidibus impulſu à ſe excitatæ adminiculo, periculum omne, calamitatemq; ſuperavit: Eodem modo, qui prudentiæ lumen in pectore ſuo accenſum gerit, animiq; appetitiones virtutis fræno domitas, inq; rationis rectè obſequium compoſitas habet; ut maximè aliquando fortunæ ipſi experienda ſit iniquitas, ſingulari tamen animi firmitudine ac robore, omnes vitæ hujus acerbitates, omniaq; pericula fortiter contemnere; contemta animosè, ſi res poſtulat, ſuſcipere; ſuſcepta denique gloriosè, cumq; omnium bonorum gratulatione vincere & ſuperare poterit. Quod ſi verò urgentiora fortè & ſuperatu difficiliora inciderint pericula, illa ipſa in virtutis materiam convertet, eaque ratione acerbitatem illorum, fortiter ea perferendo, non tantùm mitigabit; ſed in medijs etiam adverſæ fortunæ procellis, ſanctorum Dei hominum exemplo, de afflictionibus gloriabitur: O magnum hoc & divinum virtutis & prudentiæ præmium! ô miſeros & infelices illos, qui ut virtute ipſa, ita & hac mercede illius ampliſſimâ deſtituti ſunt! Quos quidem currui alicui, qui ab equis, terriculamento fortè aliquo exterritis, & in furorem actis, raptatur magis quam trahitur, non abſimiles eſſe dixeris. Quemadmodum enim is concitatiſſimo impetu, fruſtra, ut cum poëta loquar, retinacula tendente aurigâ, per ſaxa & rupes, per colles & valles ſurſum ac deorſum, non antè raptari deſinit, quàm fruſtillatim confractus fuerit: ita iſti, quorum quaſi è poteſtate exijt animus, vel potius ruptis rationis habenis, vitiorum omnis generis veluti æſtu quodam perpetuo eò uſque agitantur, donec ab eodem abſorbeantur: & non

& non fortunarum tantum, ſed ſalutis etiam, hoc eſt, vitæ, famæ, atque utinam non & animæ ſimul funeſtum & luctuoſum ſibi ac ſuis exitium incurrant.

Quod quidem ſi nos effugere, chariſſimi commilitones, (vos enim in hoc jam flexu orationis meæ appellare libet) & è contrariò ſuaviter & jucundè, inque animi bonorum & proſperitatis copiâ vitæ noſtræ ſtadium decurrere velimus, nulla ſanè alia voto iſto potiendi ratio oſtenditur, quàm ut eam, quam dixi, harmoniam, hoc eſt, appetitionum & cupiditatum cum ratione ſana conſenſionem, animis noſtris conciliare ſtudeamus, & inſidioſam vitiorum dulcedinem exſecrantes (quippe quæ quod dulce eſt, guſtu ſolo præbeant, amarum verò ad ſatietatem, ut Comicus loquitur, oggerant) virtutis viam alacriter capeſſamus: ad quam quidem tum ingrediendam, tum conſtanter etiam premendam, magnum vel potius maximum in eo ſitum eſt momentum, ut implorato precibus ardentibus numinis divini auxilio, ſalutaribus parentum & præceptorum monitis & conſilijs, cupidas aures præbeamus: contrà verò adverſus ſodalitiorum pravorum ſeductiones, tanquam exitiales Sirenum cantus, ſtudiorum & doctrinarum liberalium cerâ, Ulyſſis Homerici exemplo, eaſdem obturemus atque obſtruamus. DIXI.

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA PER JOHANNEM-HEINRICUM à STEINBACH, Bohemum.

SOlon legum Atticarum conditor, dicere ſolebat, urbes ac oppida nihil aliud eſſe, quàm humanarum ærumnarum domicilia, quibus luctus, mœrores, triſtitiæ mortalium includerentur. Et ſapienter quidem mea ſententia, Auditores optimi, nam ſi æqui judices eſſe velimus, fateri nos oportet, hominis vitâ nihil brevius, nihil miſerius. Non ſolùm enim mox hinc nobis migrandum eſt, omnibus relictis: ob quam cauſam Antiphon hominis vitam carceri unius diei ſimilem eſſe dixit: Ariſtoteles verò imbecillitatis exemplum, temporis ſpolium, fortunæ luſum, inconſtantiæ imaginem; verùm etiam tota noſtra vita nihil aliud quàm fucus, inſcitia, dolor, & mæror eſt, quæ niſi virtutis dignitate & robore fulciatur, celeriter tanquam urna frangitur, omniq; dignitate amiſſa, interit: absque virtute enim nihil ſtabile & firmum, omnia fragilia & caduca. Prudenter ergò in noſtro numo, quo nobiliſſimi & ampliſſimi Domini Scholarchæ tertiæ claſſis victores donarunt, urnam floſculis lectiſſimis exornatam cum hac inſcriptione videmus: FLORENS IN FICTILI VIRTUS. Qua monemur noſtræ conditionis. Quemadmodum enim urna non propriâ, ſed adventitiâ nitet venuſtate, floresq; è terrâ evulſi, non ſolùm nativam coloris pulchritudinem retinent; ſed etiam urnam, qua continentur, mirificè exornant; oculos hominum ſua varietate ſuaviter afficiunt; & conclavia fraganti ſuo odore mirè perfundunt: ita hominis ingenium & ſcientiæ, imò tota vita, niſi virtutis auctoritate & conſilio regatur, inſtabilis & caduca eſt. Voluptas certè hominem parum ornat: quia impedit prudentiam: & quò major exiſtit, eò magis mentem obnubilat: in malum quoque verti poteſt, & plerumq; dolorem comitem habet. Gloria aliunde pendet, & brevi flacceſcit: Potentia multos parit hoſtes & odia: Divitiæ ſæpè ex iniquitate ſurgunt, & ut plurimum ad mala quævis hominem impellunt: Forma donum alienum & extra hominem, ut rectè Bion ſenſit: quam ipſe ſibi nec dare poteſt, nec tueri datam: Fortuna inconſtans & mutabilis eſt. Quare ſtatuo, ut nullum invenitur malum punicum, in quo non ſit aliquod granum putre: ita in mortalium vitâ præter virtutem nihil dari poſſe, quod careat omni labe & calamitate, quod ſit perpetuum & firmum, quod nulla tempeſtas agitet. Ergò & unicum illa eſt hominis ornamentum. Nam virtus in rebus ad voluntatem noſtram fluentibus ſuperbiam, faſtidium, arrogantiam frangit: adverſa verò declinat, vel propulſat, & fortiter perfert: & quæ alijs ſunt impoſſibilia, facit poſſi-

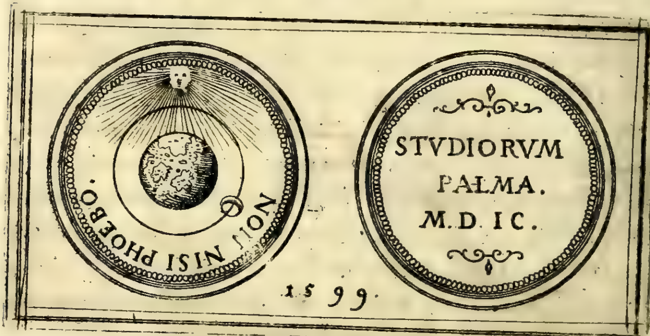
cit poſſibilia: munit arces, & invictas reddit Reſpublicas, ut Lacon ille de Sparta dixit. Motus animi appetentis regit & temperat: moderatamq́; omni in re ſervat conſtantiam: victu, cultuq́; corporis ad valetudinem utitur, & ad vires, non ad voluptatem: cavet, ne obſit benignitas & ijs ipſis, quibus benignè videtur fieri, & cæteris. Deinde ne major ſit benignitas, quàm facultas: tum ut pro dignitate cuiq́; tribuatur: Fugit prodigalitatem & avaritiam: laudem & gloriam, mercedem laborum periculorumq́; deſiderat, in ulciſcendo & vindicando moderationem adhibet. In veritatis verò claritate quantum ornamenti inſit, quis non videt? hæc enim ſemper tantam potentiam obtinuit, ut nullis machinis, aut cujusq́; hominis ingenio, aut arte ſubverti potuerit. Et licet nullum patronum aut defenſorem habeat, tamen per ſe ipſa defenditur; hominum mendacia ridet; calliditatem & ſolertiam evertit; fictas inſidias refutat. Virtus inſuper hominum animos comitate & ſermonis affabilitate conciliat: curis debilitatas mentes, & laboribus defeſſa corpora, ingenuis & facetis jocis recreat: &, ut breviter dicam, omnibus prodeſſe ſtudet, rebus divinis & humanis lucem præferens: caſtè Deum accedit; pietatem adhibet. Hæc facit nobiles viros rebus geſtis florere: imò ipſius nobilitatis initium exiſtit: hæc divitiarum verum uſum monſtrat, easque tuetur & conſervat: hæc, pacem, bellum, victoriam regit: libertatem exornat: ſervitutem lenit: ærumnarum calamitates mitigat: paupertatem placat: exilia contemnit: cæcitatem, ſurditatem, aliaq́; corporis incommoda patienter perfert. Et ut oratio compoſita gratiam addit formæ: ita virtus hominem etiam deformem formoſum efficit. Quare liceat mihi cum Horatio concludere:

Ad ſummum, ſapiens uno minor eſt Jove, dives,
Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum.

Ad hanc ergò tanquam ad aſylum ſemper confugite, optimi commilitones: hiſce floribus ingenia veſtra exornate, ut verè de vobis dici queat: Florens in fictili virtus. *DIXI.*

ORA-

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA PER JODOCUM HEINRICUM ROCKENBACH, Francum.

SI in minimis rebus oſtentatio reprehenditur, Auditores præſtantiſſimi, quo tandem odio dignus eſſem, ſi quemadmodum Phormio apud Hannibalem de re militari declamavit: ſic ego apud vos, doctrinâ & eloquentiâ præſtantes viros, ineptè aliquid oſtentando, meam infantiam in theatrum producerem. Sed quia, quod facere incipio, id & juſſum me facere auditis, & conſtat omnibus de more Academiæ hujus, qui in talibus feſtivitatibus jam à multis annis obſervari ſolet: ab hac parte excuſatione aliqua non mihi opus eſſe video. Ad Emblematis igitur, quod brabeo noſtro additum eſt, explicationem accedo.

Utcumque autem numiſmati huic impreſſa eſt delineatio, ſive ſchematiſmus Eclipſis Lunæ, quam partialem artifices vocant, cum Emblemate: NON NISI PHOEBO. *Quo quidem Laconiſmo, quid rectè ſignificetur, fortaſſe non obſcurum eſt cogitanti: Lunæ enim corpus tale eſt, ut proprio lumine careat, id quod ex totalibus ejus eclipſibus, quæ cum morâ contingunt, cælo ſereno patet, ubi tanquam prunæ, ſeu ferri candentis ſpecie mortalibus apparet, nec priſtinũ ſuum fulgorem recipit prius, quàm ex terræ umbrâ, cui toto eclipſis tempore penitus immerſa erat, emergens, ſolaribus radijs quaſi de novo accenſa colluſtrataq́ꝫ, ſplendere incipiat. Quemadmodum igitur Lunæ ex*

na ex ſeſe lumen nullum effundit, Phœbi verò mutuatitio lumine irradiata, ſplendet nitidiſſimè: ſic ingenij humani vires & ſpeculationes, cujus quæſo, efficaciæ ſunt, ſi divini favoris ſplendore non illuſtrentur? Tantoperè enim ingenij & mentis humanæ acies præſtricta atque retuſa eſt, ut ex ſeſe, ne quidem aſſequi quicquam cogitando, multò minus perveſtigando exhaurire poſſit. Quod ſi verò divinæ gratiæ ſplendor accedat, & à Deo, unico fonte omnis boni, cogitationes humanæ gubernentur, tum demum quidquid uſpiam in ſacris, in profanis cognitu dignum eſt, felicius intellectui noſtro ſeſe prodit, atq; adeò hujus exercitatione & experientiâ omnes artes, omnia opificia, omnia commoda inveniuntur, augentur, expoliuntur. Undè non minus piè quàm præclarè admodum D. Nazianzenus in oratione de Athanaſio Epiſcopo ſcripſit: Quod Sol eſt ſenſibus, id intelligentibus eſt Deus: ille enim mundum illuminat viſibilem; hic inviſibilem: & ille quidem viſum corporis illuſtrat; hic verò naturas intellectu præditas reddit ſplendidas. Sed quî fit, quòd cùm divinæ gratiæ aura æqualiter omnes aſpiret, non tamen eam omnes ſimiliter excipiant? Hujus ergo rei imaginem in numiſmate quoque noſtro adumbratam cernimus. Quemadmodum Lunam à Phœbi ſplendore excluſam videmus, Terræ interſtitio: ita ſæpenumerò ingenia adoleſcentũ, etſi divinæ bonitatis gratiâ non carerent, obſcurari tamen atque adeò impediri experimur, quò minus ad felicitatis portum evadere queant, terrenis nimirum voluptatum illecebris, & falſis Doctoribus. Mittuntur in Academiam adoleſcentes inculti & impoliti, ut inutilibus & noxijs herbis extirpatis, hoc eſt, pravis affectibus & malis cupiditatibus pulſis, virtutis & ſapientiæ amor animis ipſorum inſeratur, & ingenij tanquam informis ſpeculi maculis abſterſis, id eſt, falſis opinionibus repudiatis, animus veris & ſalutaribus doctrinis imbuatur. Quid fit? Multi contemto fructu, quem ex ſtudijs percipere poſſent, ad turpes voluptates & ignavum otium ſeſe convertunt, quibus illecebris ad exiguum tempus deliniti, pauculo melle, multo felle diluto, ita decipiuntur incauti, ut tandem irritâ pœnitentiâ comitante, malam famam cum ſauciâ conſcientiâ domum reportent, cùm contrà à veris delectationibus, quas virtus & ſtudia pariunt, omnis turpitudo abſit, & numinis offenſio, nec eæ dolorem adjunctum habeant, non infamiam, non conſcientiæ morſum, non pœnæ metum, quæ omnia fœdas voluptates comitantur. Falſi verò doctores, quantas in omni doctrinarum genere mollibus ingenijs, & jam ante ſatis cali-

gantibus tenebras offundant, experientia ipſa, proh dolor, teſtatur. Et peſtilentiores ſunt, quò ſanctiora alijs dogmata tractant. Fit enim, ut lepram illam & ſcabiem, qua ipſi infecti ſunt, auditoribus ſuis tam fortiter afficient, ut illi tandem ad alios docendos emiſſi, luem illam venenatiſſimam ad alios propagent, cum maxima Eccleſiæ Chriſtianæ & Rerumpublicarum jacturâ & diſpendio. Unde in omni genere ſtudiorum tantæ digladiationes oriuntur, ut ſæpenumerò à verbis ad verbera deſcendentes totã σύῤῥαξιν rubricâ tandẽ illinant, & ad extremam chirurgos ſummam manum hujusmodi diſputationibus imponere jubeant. Hoc an ita ſit, nécne, non multis argumentis probandum eſſe exiſtimo. Credo enim, vobis id, quod vulgari noſtro proverbio jactatur, ſua ſponte jam occurrere: infantes & fatuos veritatem profiteri plerumque ſolere.

Quocircà commilitones optimi, orandus nobis Deus eſt, ut divini ſui numinis favore, ingenij noſtri imbecillioris vires admodum languidas corróborare, ſtudiorum amorem in nobis excitare, animos noſtros veris & ſalutaribus doctrinis ita imbuere dignetur, quò aliquando pulſis cæcorum errorum tenebris, & caligine, ipſi grata, & Eccleſiæ & Reipublicæ fructuoſa diſcere, & ad poſteritatem noſtram propagare poſſimus. DIXI.

PANE-

XXIV. PANEGYRIS, Anni 1600.

SUB RECTORATU D.D. NICOLAI TAUREL-LI MEDICI.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA PER ULRICUM WINCK-LER Lincenſem, Auſtriacum.

Quodſi vel ſine re voluntas laudatur, Auditores humaniſſimi: nemo (ut ſpero) hoc meum dicendi munus, non temerè meaq; ſponte; ſed Magnifici Domini Rectoris juſſu atque authoritate ſuſceptum improbabit. Etſi namque nihil quicquam egregium, veſtrisq; auribus dignum in medium afferre queam: conatus tamen meus cum obſervantiâ atque obediendi ſtudio conjunctus, gratiam atque exigui temporis attentionem à vobis, ut ſpes eſt, haud difficulter impetrabit. Quapropter, quid de re propoſita ſentiam, liberè & quàm breviſſimè potero, explicabo. Atque ut hinc initium ſumam: In brabeo noſtro ſimulacrum coloni, ſurculum in agro ſuo depangen-

tis, & aquæ aſperſione ipſum rigantis: itemq; imago Solis, plantam iſtam tepore ſuo foventis atque augentis, nobis ante oculos ſtatuitur. Eſtq; adſcriptum hoc Emblema: SINE NUMINE FRUSTRA. *Ex quo (ut ego quidem arbitror) perſpicere atque intelligere licet, omnem omnium rerum actionumq; humanarum proſperitatem à Deo optimo maximo pendere: nec quicquam ſine ipſius præſidio ac numine feliciter inſtitui ac ſuſcipi, neque geri fieriq;, neque perfici atque abſolvi poſſe. Etenim ut colonus, quantumvis diligenter agrum ſuum colat: arbores ſerat: eas circumfodiat: rivulis ſarculo accerſitis irriget: ex radice prodeuntes erigat: incurveſcentes bacillis aut vinculis reflectat: luxuriantes circumcidat & amputet: erucas cæterasq; beſtiolas abigat atque depellat: nihilq; omninò prætermittat, quod ad illarum incrementum pertinere videatur: nullum tamen laborum ſuorum emolumentum, nullos ex laboribus ſuis fructus percipiet, niſi præpotens illa vis Solis, cunctis rebus naſcentibus ſalutarem, maximeq; vitalem calorem largientis, acceſſerit: ſic in actionibus humanis, etſi ingenij ſolertia, prudentia, ars atque induſtria minimè ſit contemnenda: tamen ut hæc ipſa Dei voluntate ac moderatione dirigantur, ejusq; benignitate provehantur, neceſſe eſt. Ut enim non ſatis eſt oculos habere acres atque acutos, niſi ſplendore Solis omnia diluceſcant: ſic fruſtra ratione atque conſilio valemus & vigemus, ſi gratia divina, quæ mentis noſtræ lumen eſt, à nobis abſcedat. Atque (ut res uno, alteróve exemplo fiat dilucidior) quænam civitas, quæ Reſpublica, quod regnum, ſine divino conſilio (nobis tamen plerumque incognito) unquam aut conſtitutum fuit, aut ſtabile firmumq; permanſit, aut denique ſive externa aliqua vi, ſive domeſtica ſeditione corruit? Nam ut Solis ex ortu regiones aëris, omnesq; animantes, & ſtirpes & herbæ colluſtrantur, recreantur, & ſingulari quadam voluptate complentur; ejuſdem verò receſſu obſcurantur, & quaſi triſtitiâ quadam contrahuntur: ita opes, dignitates, & imperia divini numinis præſentiâ & ope conſtituuntur, & efflorescunt, ſuumq; ſtatum tuentur; abſceſſu verò illius, ad occaſum atque interitum feruntur & impelluntur. Teſtes ſunt Aſſyrij, Medi, Perſæ, Græci, Lacedæmonij, Thebani, Macedones, Romani, quorum Reſpublicæ & regna non vetuſtate velut ſenio, nec Parcarum violentiâ, nec caſu & temeritate; ſed ſingulari ſanctiſſimi numinis decreto & floruerunt, & conciderunt. Idq; tum ſacræ, tum profanæ literæ infinitis exemplis declarant atq; teſtantur. In bello deinde ſuſcipiendo conficiendoq; num*

doq́ꝫ num quidquam rectè geretur, ſi divina vis atque benignitas abſit? Quid juvat delectus habere maximos, ingentes comparare exercitus, equitatum innumerabilem armis inſtruere, ſi numẽ adverſum infenſumq́ꝫ habeas? Neque enim in multitudine & fortitudine militum, neque in ducum excellentiâ, ſed in cæleſtis numinis ope, victoria ſalusq́ꝫ bellica conſiſtit. Quid de privatis denique hominum ſtudijs & actionibus dicam? Num cujusquam labor proſperè procedet, niſi divinam gratiam adjutricem habeat? Quot hominum millia in divitijs accumulandis omnes ſuas curas & cogitationes defigunt, earumque cauſa immenſos labores & pericula ſubeunt? Quàm multi matrimonium copijs locuples, fide firmum, concordiâ jucundum, virtute honeſtum, tempore diuturnum ardenter concupiſcunt? Quàm multi ad honores & dignitates, ad Magiſtratus, imperia & poteſtates adſpirant? Quàm multi denique ad ſapientiam & eloquentiam, ad cæteras artes atque ſcientias inflammatis ſtudijs contendunt? At quotus quisque eſt, cui conatus adeò feliciter ſucceſſerit, ut id quod vellet, & quemadmodum vellet, aliquando tandem aſſequeretur? Qui fit, quòd pauci admodum votorum ſuorum compotes evadunt? imò verò, quod exitus plerumque ab opinione eorum, qui ingenij acumine inſolentiùs efferuntur, & ſapientiſſimi haberi cupiunt, longè ſint diverſi? fruſtra, fruſtra nimirum vigilant: fruſtra conſultant: fruſtra in omnes partes verſant ingenium: fruſtra denique in magnis aſſiduisq́ꝫ laboribus vitam conterunt, quicunque neglecta divina luce, ingenio, judicioq́ꝫ ſuo nimium confidunt, omnesq́ꝫ vitæ rationes non in Dei numine, conſilio ac voluntate, ſed in proprijs viribus, propriaq́ꝫ ſapientiâ conſtitutas habent.

Quæ cùm ita ſint, Auditores optimi, neceſſe eſt, ut quisque conatuum, ſtudiorum, actionumq́ꝫ ſuarum proſperos ſucceſſus, atque exitus exoptet, ne vitam propria prudentiâ conſtituendam ac ſuſtentandam exiſtimet: ne opinione propriæ cognitionis inſolenter efferatur: ne acumine & ingenio ſuo nitatur: ſed gratiam divinam ſuo judicio ſemper anteponat, totumq́ꝫ ſe divino numini regendum tradat atque committat.

DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA PER GEORGIUM ROTTENGATTER, Noriberg.

IN brabeo noſtro, Rector Magnifice, voſq; cæteri Auditores humaniſſimi, effictus apparet adoleſcens militari habitu, gladium ſtrictum in manu tenens: & propè eum mulier nuda, duello fracta & ſuperata, humiq; ſtrata conſpicitur. Quorſum verò hæc imago ſpectet, quidve ſignificet, agite pauliſper mecum voſmet ipſi conſiderate. Ac ut mihi quidem videtur, vehementem atque acrem virtutis cum turpi voluptate pugnam nobis ante oculos ponit atque conſtituit: & verò pravas cupiditates fœdasq; libidines, veluti nocentiſſimas furias ac peſtes, imperio rationis, ac virtutis robore coërcendas atque comprimendas eſſe, monet. Quid enim abjectius, quid turpius, quid pernicioſius, quid acerbius atq; moleſtius eſt flagitioſæ voluptatis conſuetudine? Hæc, hæc eſt illa venefica, quæ hominibus lenocinio ad ſe allectis venenum melle oblitum propinat, eoſque brutis animantibus ſimilimos, imò verò etiam abjectiores atque deteriores reddit. Inſidiatur autem hæc furia imprimis adoleſcentiæ; hæc namque ætas improvida eſt atque petulans, & ad libidinem maximè proclivis: ideoque inſidioſis voluptatum illecebris facilè irretitur, atque inaniſſima ſpe deluſa, in ſempiternam fraudem conijcitur. Quemadmodum enim imprudens & imperitus viator, ardente cupiditate iter ingreſſus, in viam incidit obliquam, & vel vepribus ac dumetis horridam, vel latrocinijs aut immanium bellua-

rum lu-

rum luſtris infeſtam, vel præcipitijs periculoſam, tandemq́ erroribus atque periculis ita implicatur, ut nec regredi, nec inſiſtere, nec progredi poſſit: ſed aut ſpinis pungitur & ſauciatur, aut à latronibus diſpoliatur vel jugulatur, aut à beſtijs dilaniatur, aut de ſaxo præceps agitur, atque adeò aut miſerè perire cogitur, aut certè non ſine maxima jactura ſummaq́ difficultate evadit: ita adoleſcens libidinoſus, & temeritate atque amentiâ præceps, dum iter affectat ad vitam in omni jucunditate traducendam, à recta ratione aberrat, atque ad improbos ſodales, ad peſtiferos adulatores, ad laſcivas & impudicas mulierculas, cæterosq́ id genus homines impuros defertur, quorum blanditijs, lenocinijs, & corruptelis depravatus, in omnem ſcelerum & flagitiorum gurgitem abripitur, & denique infinitis doloribus atque miſerijs obruitur & opprimitur. Tantúmne igitur periculi à voluptate nobis impendet? Tantum profectò. Nam menti tenebras offundit, libertatem eripit, virtutis robur infringit, corporis valetudinem affligit, rem familiarem diſperdit, dedecus atq́ infamiam infert, vitam acerbam atque amaram efficit, atque adeò totius hominis ſtatum labefactat, & deniq́ importuna morte in flagitijs oppreſſum, ad tetras inferorum tenebras, cum ſempiternis cruciatibus conjunctas, detrudit.

Quonam igitur præſidio magnitudo tanti periculi declinanda eſt? Virtute, virtute opus eſt: *qua acriter excitata, contra omnes cupiditatum impetus decertet. Nihil enim ad hominis dignitatem aptius virtute: nihil ad incolumitatem tutius: nihil ad decus elegantius: nihil ad oblectationem jucundius. Quid enim humanæ menti lumen præfert? Virtus. Quid animum invicto labore confirmat? Virtus. Quid ad divini numinis imitationem nos effingit? Virtus. Quid decus & dignitatem hominis tuetur? Virtus. Quid ſanitatem, fortunasq́ conſervat & auget? Virtus. Quid denique totius hominis ſtatum florentem atque beatum efficit? Virtus. O virtus igitur omnium bonorum mater, & rectè beateq́ vivendi dux atque magiſtra! Nihil enim in vitâ boni ſine te: nulla vera ſolidaq́ gloria, niſi per te. Tibi, tibi, ſi qua eſt in his terris felicitas, adſcribenda eſt.*

Quapropter Adoleſcentes ſuaviſſimi, quantum animo, quantum labore poſſumus, conniti atque elaborare debemus, ut virtutem ſummo ſtudio conſectemur & amplectamur: nec unquam ab illius conjunctione nos ſegregemus: voluptatibus autem non ſolùm repugnemus & obſiſtamus, verùm etiam illis magna contentione ſuperatis clariſſimum triumphum agamus. DIXI.

ORA-

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA PER BENEDICTUM AMMON, Noribergenſem.

VT *alia multa nobis in hac rerum univerſitate præpotens naturæ auctor & opifex propoſuit, ex quorum intuitu commonefactiones multiplices de morum & vitæ conformandæ ratione peteremus: ita ne brutas quidem animantes, & inter has formoſam illam & tremendæ velocitatis Indiæ belluam, Tigridem vulgo dictam, ab hoc veluti officio magnis de rebus, vitæq́ officijs homines commonefaciendi, remotam eſſe voluit. Ea eſt enim, Auditores humaniſſimi, quam in congiario noſtro cum globo vitreo, imaginem illius repræſentante, effictam cernimus, hac adjecta inſcriptione:* FALLIT IMAGO. *Quam belluam B. Ambroſius, alijq́ veterum ſcriptorum nonnulli, memoriæ prodiderunt, cùm à paſtu aut prædâ domum reverſa, cubile ſuum, raptis ſibi à venatore per abſentiam ſuam catulis, vacuum reperiat: concitatiſſimo ſtatim curſu raptorem ipſum quoque velociſſimo equo, & in recentem ſubinde mutato fugientem inſequi: illum verò percepto à longè illius fremitu, ſphæram vitream, imaginem belluæ repræſentantem, humi proijcere: quâ inventâ illam, quoniam fœtuum ſuorum unum ſe recipere exiſtimet, revocato inſequendi impetu, ad lactandum eum ibi ſe componere. Verùm ubi fracto mox vitro, inani ſe imagine deluſam viderit, iracundiæ incitatam ſtimulo, multo majore quàm antea velocitate raptoris veſtigia perſequi. Sed tamdiu ab illo, repetito aliquoties aliarum*

ſphærarum

ſphærarum objectu retardari, donec ille in navem ingreſſus, irritam belluæ feritatem, fruſtraq́ in littore ſævientem evaſerit. In qua quidem animantis hujus naturâ duo nobis, quorum alterum quidem fugiamus; alterum verò imitari ſtudeamus, ob oculos poſita ſunt. Primum iſtorum ſimilitudo illa eſt, quæ ingeniis noſtris, cum belluæ hujus ſtoliditate intercedit, imaginem ſobolis ſuæ pro vera ſobole amplexantis. Quam quidem multò maximam hodie generis humani partem imitari facilè deprehendet, qui oculos parumper in mundo circumferens, pleroſq́ mortales deſpectis & neglectis bonis veris, fallaces & vanas illorum imagines & umbras, veluti canes quoſdam Æſopicos, per ſummam dementiam captare, amplectiq́ animadverterit. Dicam, ſi potero, paulo clariùs. Hominem ad purum numinis divini cultum, juſtitiæq́ & cæterarum virtutum ſtudium, tanquam verum & unicum naturæ ſuæ bonum, à Deo optimo maximo conditum eſſe, divina pariter & humana, id eſt, rationis ſanæ, & clariſſimorum philoſophorum teſtatur auctoritas. Et in boni quidem hujus adeptione perfectionem & felicitatem hominis ſummam; in ejuſdem verò privatione miſeriam illius extremam verſari, ipſum quoque apud omnes ſanæ mentis homines extra controverſiam eſt. At verò ſeculi noſtri mores quid ferunt? An non, ſi ad verum exigere rem voluerimus, pro pietate ac numinis divini cultu, ſummam vel profanitatem vel vaniſſimam pietatis ſimulationem & hypocriſin: pro virtute item tetram omnis generis vitiorum lernam miſeros & infelices hominum animos conſtrictos tenere, fateri cogimur? Utcumq́ enim ſæpenumero & rerum omnium copia homines tales circumfluere, & verò honorum etiam, & dignitatum ſplendore, inter homines cæteros, velut inter ignes luna minores, effulgere videamus: tamen cùm in nulla re veriùs, quàm in numinis divini contemptu: itemq́ in vitiorum & improbitatis labe poſita ſit hominis miſeria & infelicitas; ſicut è contrario vera illius beatitudo, non in externorum bonorum affluentiâ, non item in multitudinis imperitæ adulationibus, ſed in animi culturâ, & in virtutis ac ſapientiæ poſſeſſione conſiſtere rectè dicitur. Ecquis miſeros & infelices appellare eos vereatur, qui omnem animi religionem, omnem vitæ puritatem & innocentiam adeò à ſeſe ſpernunt, ut ad eos tantùm, quibus Eccleſiæ & divinarum in ea rerum procuratio commiſſa eſt, eam pertinere, ſibi perſuadeant? Id quod à ſeculi hujus (ut divina eos vocat ſcriptura) filijs, ijs maximè, qui proſperis inſuper fortunæ flatibus, velut utres tumefacti ſunt, fieri ſolere,

uſu & experientiæ quotidianæ teſtimonio conſtat. Cæterùm, ut relicta communi hominum multitudine, ad noſtrum hoc ſcholaſticum ſeu academicum vitæ genus accedamus, par quidem eſſet, ut qui honoratiſſimæ huic militiæ nomen dederunt, quantum honore inferioris vitæ ordinibus præſtant, tantum etiam virtute ac modeſtiâ eos ſibi ſuperandos exiſtimarent. Verùm in hunc quoque vitæ ordinem, de communis pravitatis & perverſitatis fecibus, nimium quantum influxiſſe experimur. Nam ut fucos illos prætermittam, qui paſſim in communitatis iſtius ſocietate verſantes, dieſq; nocteſq; nihil aliud agunt, quàm quod corruptiſſimis & deſperatiſſimis ſuis moribus, in odium atque contemptum apud alios ordinem honeſtiſſimum & liberaliſſimum adducunt: illi ipſi, qui bonæ frugi ſe præſtare videri volunt, non parum ſæpenumero de hac Tigridis noſtræ ſimilitudine traxiſſe deprehenduntur. Quippe quorum plurimi, neſcio quo ſtultitiæ dementati ſomnio, ſtultâ & præproperâ feſtinatione ad ſuperiorum, quæ dicuntur facultatum ſtudia, ſine præparatione neceſſariâ, hoc eſt, nullâ aut linguarum elegantiorum, aut antiquitatis eruditæ, aut philoſophicarum artium cognitione inſtructi, hoc eſt, manibus pariter ac pedibus, quod dicitur, illotis, irrumpunt. Quos quidem, quis non dicat, pro verâ ſolidaq; doctrina inanem doctrinæ ſpeciem, quâ imperitis olim hominibus fucum turpiſſimè faciant, conſectari? Cæterùm, ut bellua hæc noſtra, dum circa falſam ſobolis ſuæ imaginem moras trahit, amiſſa veræ ſobolis ſuæ recuperandæ facultate, non ſolùm maximo orbitatis dolore cruciatur, ſed venatoribus inſuper ludibrio eſt: ita hos dum fallacem virtutis & doctrinæ larvam amplectuntur: præciſa ſibi à ſemetipſis ad veram virtutem, doctrinamq; ſolidam perveniendi facultate, in omnibus vitæ actionibus & conſilijs ut graviter quotidiè impingant, inq; pudendos ac pernicioſos errores cum ſummo dedecore, animiq; dolore ſubinde prolabantur neceſſe eſt. Quorum malorũ unica hæc effugiendi ratio eſt: ut amantiſſimis præceptoribus noſtris, in verâ ac ſolidâ tum virtute, tum eruditione nobis inſtillandâ, ſummâ fide ac diligentiâ perpetuo occupatis, aures animoſq; cupidos & obſequentes præbeamus, agnitiſq; & devitatis ipſorum auxilio erroribus, veræ virtutis & eruditionis viam, ab ipſis monſtratam, impigrè conſtanterq; teneamus. DIXI.

ORA-

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA PER ANDREAM QUECCIUM, Altdorfinum.

QUod de Eccleſia, piorumq́ in hoc ſeculo hominum conditione & fortunâ quidam memoriæ noſtræ Poëta cecinit:

Sic Deus in mundo eſt, ſic omnis bajulus ejus
Incedit, veluti per mare, perque lutum.
Per mare, perque lutum ſed eat licet, it tamen uſque,
Atque viam reperit per mare, perque lutum:

Hoc idem pulchra nobis imagine in congiario noſtro depingitur, in quo rupem præaltam, ſupra maris undas eminentem conſpicimus: quæ quamvis & horriſonis ventorum flatibus, & immanibus undarum fluctibus perpetuò incurſetur: tamen eluſo & contempto omni illorum impetu, incolumisq́ ab illis, & inconcuſſa permanens, hujusmodi quendam de illis triumphum, veluti voce emiſſâ, canit: VINCO FERENDO. *Qua picturâ primùm quidem Eccleſiæ & piorum hominum, dum in mundi hujus peregrinatione verſantur, fortuna & conditio nobis ob oculos ponitur. Ea enim eſt, quæ in mundo hoc tanquam in vaſto & procelloſo quodam mari, aſſiduis maximorum periculorum & ærumnarum jactatur tempeſtatibus. Nam ſi omnes mundi ætates animo cogitationeq́ percurrerimus: nulla gens, nulla natio, nullus uſpiam ſub Sole hoc reperietur populus, qui tot & tàm varios hoſtes, tàm feros & crudeles, tàm callidos & verſipelles, tantoq́ animorum ardore in perniciem illius*

incumbentes expertus ſit, quàm à primâ ſui origine in præſentem uſque diem experta eſt Eccleſia: invalida quidem illa & imbecillis: veruntamen Chriſti, Sponſi & Servatoris ſui ope, hoſtium & tyrannorum omnium victrix. Nam ut maximè cum improbis & nefariis illorum conatibus, non exilia modò & paupertatem, ſed etiam gladios, ignes, feras, omneq́; tormentorum genus & Eccleſiæ, membriſq́; illius intendentium, ipſe quoque mendacij pater cum omnibus copiis ſuis ſe conjungat: illa tamen ſuper firmiſſimam Chriſti fundata petram, nihil non modo malorum iſtorum, ſed ne inferorum quidem portas extimeſcit. Nimirum pro comperto habens, nihil aliud eos, quàm contra ſtimulum, quod dicitur, calces jactare: & quæcunque in piorum exitium machinantur, in propria illorum capita eſſe recaſura. Non aliter quàm vel maris fluctus, in ſcopulum aliquem illiſos frangi, & in vilem ſpumam extenuatos deperire videmus. Se verò adeò nihil detrimenti paſſuram, ut, quod de duobus olim fratribus Jacobo & Eſau divinum prædixit oraculum, majorem minori ſerviturum eſſe: non magis in illis olim impletum, quàm in ſe membriſq́; ſuis impletum iri, certiſſimè perſuaſa ſit: hoc eſt tyrannos & perſecutores crudelitate ſua multò magis profuturos, & ſervituros ipſi eſſe, quàm cladem aliquam miſerabilem illaturos. Etenim quisnam plurimum eos inſervire illis neget, quorum virtutem dum improbo dominatu ſuo opprimere atq́; extinguere dies nocteſq́; annituntur multò clariorem illuſtrioremq́; reddunt? Verè enim ſic res ſe habet, ut ignis aliquis forte ſtuppâ verberatus, auctior tum clariorq́; exiſtere ſolet: ſic & tyrannorum improbitas Eccleſiæ mentibuſq́; piis alimentum tantum fit & fomes.

Alterum verò, quod numiſmatis noſtri picturâ deſignari mihi videtur, ſunt ingenia præclara eorum, qui operâ inſtitutionis & diſciplinæ accuratæ confirmati, virtutiſq́; & doctrinæ ſoliditate roborati, non modò contra vitiorum & mundi hujus voluptatum illecebras immoti, invictiq́; perſiſtunt, ſed improborum etiam invidiam & odia excelſo animo deſpiciunt: ſuæq́; integritatis & puritatis conſcientiâ ſubnixi, perpetuâ animi tranquillitate, lætitiâ & ſpe, tanquam jugi quodam, ut divina loquitur ſcriptura, convivio ſuaviſſimè paſcuntur. Cùm è contrario improbis & ſceleratis omnia alia evenire videamus: quorum animos, ſi oculis nobis intueri liceret, nil aliud, quàm gravem flagitiorum tumultum, horribiles ac perpetuos animi angores & pavores, angulos & umbras omnes formidantes, & miſeræ conſcientiæ, velut in equu-

in equuleo ſuſpenſæ, latera ceu leoninis unguibus radentes, viſuri eſſemus.
DIXI.

GRATIARUM ACTIO, RECITATA à JOHANNE SCHMID, Noribergenſi.

ERgo ego, quem teneræ puerili in pectore vires,
Et quem delirantis adhuc infantia linguæ
Hinc ligat, hinc tantæ offundit caligo coronæ,
Tanta canam, tantoque gemam, ſub pondere preſſus?
Ni tua me extollat, Rector venerande, voluntas:
Velle tuum valet huc etenim, quò noſtra nequit vis.
O qui ſumme clues benefactis omnibus auctor,
Fons æterne boni, æternæ pelagusq́ue ſalutis:
Qui nos è nihiloq́ue creas, in nilq́ue relapſos
Mox vitæ reparas precioſo ſanguine nati:
Cui, quæcunque ſumus perfructi commoda vitæ,
Ac ſtudia hæc ſophiæ, Muſarumq́ue otia diam,
Otia dia, feros extra ſubducta tumultus,
Cunctaq́ue debemus: quas ô tibi, Dîe Deorum,
Mortali ore canam laudes, quæ carmina dicam?
Non opis eſt noſtræ: non quicquid ubique cohortis
Pervulgat cœlum angelicæ radiantibus alis,
Æternoq́ue tui præconia perſonat hymno.
Jam cœlo paullum deſcende, & proxima cœlo
Calliope loca perluſtra, qua diva procellis
Altiùs humanis effert ſe Norica, fulgens
Tota, & purpureo vincens clara aſtra Senatu.
Ille & fundator noſtri, tutorq́ue Lycæi,
Ille pruinoſo horrentes velamine Muſas
Haud dedignatus curâ uſque fovere benignâ.
Unde ego vos uſurpo oculis, ô lecta ſenatus

 Pignora.

Pignora, Pieriæ tutella decusque cohortis:
Vos, innixa humeris quorum Schola noſtra cohæret,
O nos præſentes dignati ſidere veſtro,
Ac viſi tandem ſtellæ affulſiſſe ſalubres:
Qualis ubi feſſis, poſt ſæva pericula nautis,
Pacatamque maris rabiem Cynoſura reluxit.
Queis ego vos ornem verbis, quo carmine mactem?
Non huc noſtra valet levis ac ludicra Camœna:
Non, ſi Smyrna tuum vatem, ſi clara dares tu
Mantua, conſcendant hi veſtræ culmina laudis.
Nec tu etiam vultus hos ignorabis amicos,
Muſa, locis variis quos noſtro excivit honori,
Quosque adeò huc traxit ſtudiorum nobilis ardor,
Lecta manus: (pia enim fautrix virtutis & artis)
Nunc tua quo benefacta canam celeberrima verſu
Rector, Athenæi præluſtris gloria noſtri.
Qui Palinurus uti, Pelagi ſurgentibus undis,
Uſque gubernando vigilax adfixus adhæres,
Atque geris curam noſtræ, indefeſſe, ſalutis.
Sed ne Muſa nimis campo ſpacieris aperto,
Cætera multa brevi, quæ reſtant, contrahe gyro.
Vos ô, quos veneror, doctrinæ lumina, myſtæ
Pallados Eunomiæque, ſagaci corde politi,
Didita quos cultum claravit fama per orbem,
Ingenii formatores, morumque benigni.
Vos ego ſubmiſſus ſermone appello modeſto:
Veſtris uſque pius cœptis arrideat æther.
His juxta atque tibi, juvenum lectiſſime, cœtus,
Stemmate quique antiſtatis, quique arte decori,
Ingenio mores quique adjunxiſtis honeſtos:
Pro meritis, inquam, veſtris, vultuque benigno,
Et quo præſentes nos condecoraſtis honore,
Spondemus memoremque animum, gratesq; perennes.

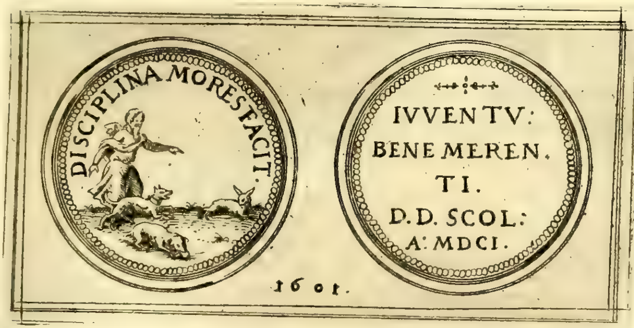
DIXI.

XXV. PA-

XXV. PANEGYRIS, Anni 1601,

CELEBRATA SUB RECTORATU D. M. GEORGII GLACIANI, Facultatis oratoriæ Profeſſoris.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à GEORGIO ROTTENGATTER, Noribergenſi.

ANtiquorum Græcorum ſapientia, Nobiliſſimi atque Splendiſſimi hoſpites tum ex multis aliis rebus illuxit, tum imprimis ex apologis, ſive fabulis, aut picturis, quas propoſuerunt populo. Nam utar hoc in auguſtiſſimo conventu, multis exemplis, veluti Steſichori, de equo ad Phalarin, Æſopi de vulpe ac leone ad Samios: Amaſis de pelvi ad Ægyptios, Cebetis & aliorum. Ante oculos nobis eſt ſplendididiſſimum munus, ab Ampliſſimo Senatu Norico juventuti decretum. Ejus hæc eſt imago: duo

go: duo ſunt canes ejusdem matris, quorum alter ferculum olfacit, & devorat: alter leporem indagatur & corripit. Et addita ſunt hæc verba, auro magis aurea: MORES DISCIPLINA FACIT. *Sapientiſſimè profectò, & exemplo ſummi illius Lycurgi: qui cum intellexiſſet Lacedæmonios plurimum in origine ſua, quam ab Hercule repetebant, gloriari: & virtute relicta, fumoſas captare laudes, ut antiquùs Poëta de ſui temporis nobilitate dixit: conſilium hoc cepit, & concione convocata duos catulos, alterum ad venationem & prælium educatum; alterum ad culinam, in medium producit, eodemq́ tempore ferculum projicit, & leporem emittit. Ibi venaticus faſtidito ferculo feram inſectatur; alter verò, qui culinam olebat, eſcam invadit & vorat. Mihi hac de re ſermonem inſtituenti præclariſſima hæc viſa eſt imago, & noſtræ ætati convenientiſſima. Quid enim antiquiſſima illa diſciplina, & majorum noſtrorum ſeveritas, quò tandem migravit? Equidem ita à magnis viris accepi, olim & Græcos & Romanos hac ſolâ re ad tantum potentiæ virtutumq́ faſtigium, tàm pleno gradu aſcendiſſe: quippe quibus diſciplina, ut ait Juriſconſultus, antiquior fuit, quàm liberorum charitas. Proh Deûm atque hominum fidem! quicquamne majoribus noſtris carius atque ſanctius eſſe potuit, quàm ipſorum liberi? ita verò ſeriò potuit. Nolo de diſciplina militari, neque de Eccleſiaſtica, neque de ipſorum civium plura dicere, quàm meæ ætati convenit, quandoquidem adoleſcens ſum, & ab omni dicendi ſtudio inops ac penè infans. Cæterùm compertum eſt, quemadmodum diſciplinæ militaris contemptus, hoſtibus aditum conciliat, ad invadendam & occupandam Rempublicam: ſic cenſuræ Eccleſiaſticæ, quæ olim in maximo uſu fuit, neglectum omnibus ſceleribus in Republica feneſtram aperire, ut in quadam Epiſtolâ præclarè oſtendit Cyprianus. Mihi hoc tempore circa diſciplinam ſcholaſticam occupato eſſe libet, quæ quidem mihi duabus de cauſis à majoribus noſtris inſtituta eſſe videtur. Primum ut juvenum mentes eximiis virtutibus; deinde ut literis & doctrinâ imbuantur. Utrumq́ ſi ritè fiat, permagni Reipublicæ intereſt. De prima educatione præclarè ſcribunt Ariſtoteles, Plato, Plutarchus: adeoq́ neminem ad ſtudia literarum & Philoſophiæ admiſit antiquitas, quin liberaliter à pueris fuiſſet educatus. Sed hoc tempore contrà fit, nam promiſcuè in hoc ſacrarium recipiuntur ij, qui & à majorum virtute, & ab ingenio excluſi ſunt. In caſtris nonnunquam delectu habito, ſi quis vel manu, vel pedibus ridiculus ſit, militiâ ſolvitur. Atque olim apud*

Romanos,

linteones, piſcatores, dulciarij, alijq́ ſedentarij opifices ex caſtris pellebantur. Laudabiliter profectò. Quænam igitur hæc eſt inſolentia, ad ſtudia literarum, quæ & rei utilitate & præſtantiâ arti militari non cedunt, imò hujus ſunt veluti dominæ, promiſcuè omnes ſine delectu admitti? Opifices ergo, linteones, piſcatores, indigni ſunt, qui in hoſtem pro patria pugnent? Qui verò Rempubl. adminiſtrēt, digni erunt? Ad venationē non omnes promiſcuè uſurpantur catuli neque ad bellū omnis generis equi; ſed ſenſu tum ſtirpis, tum patriæ habito. Quæ eſt ergo hæc ignavia, ad hanc rem tàm præclaram, tàm inſignem viliſſimos etiam admitti, adeoq́; ſæpè vulgi quisquilias & floces? Deinde morum & virtutis prior cura eſſe debet, poſtrema literarum. Nunc verò cōtra reperiuntur in cenſu noſtro non pauci, qui laudabiliter in literis profecerunt. Quotus verò quisque eſt, qui animum exornet præclaris virtutibus. Itaque literarum & eruditionis ſumma habetur ratio; morum atque virtutis non item. Nimis magni fit, purè loqui latinè de quapiam re, in utramque partem poſſe diſputare: verùm elegantibus moribus indutum eſſe, ſobrietati atque frugalitati ſtudere, ab omni petulantiâ atque laſciviâ alieniſſimum eſſe, quantumvis hæc ſunt multò præclariora, nemo non dicam, non æſtimat, imò unusquisque hujus rei curam abijcit. Æmilius Paulus in milite ſuo, penè nihil præter obedientiam efflagitabat. Equidem haud ſcio, an noſtrâ ætate, & in hac militiâ quicquam magis dignum videri poſſit, quàm benè monentibus morem gerere. Quod eundem Lycurgum inſtituiſſe, author eſt graviſſimus Plutarchus: literas, inquit, modicè docuit cives ſuos Lycurgus: reliqua diſciplina erat omnis obtemperandi. Severè igitur inſtituendi ſunt adoleſcentum animi, & gradatim in ſtudiis literarum graſſandum eſt. Non ſunt è re noſtrâ (fatendum eſt enim) nimiæ iſtæ tranſilitiones. Prius lingua ſermone culto imbuenda: latinæ, græcæq́; literæ addiſcendæ ſunt, quàm ad graviores ſcientias aditus fiat. Nunc contra plerique, antequam literarum tyrocinia depoſuerunt, ad jura ruunt & ad forum, ſupra modum inveſtes atque implumes, & ſuasmet ipſi ſpes, ut prudens ſcriptor de Buthridio adoleſcente ambitioſiſſimo loquitur, anteire parant: quod multos etiam bonos peſſumdedit, qui his omnibus ſpretis, tardâ cum ſeveritate ad præmatura vel cum exitio properant. Quodſi nunc ad naturam optimam inſtitutio accedat, ſed ſolida, ſed ſevera, tum verò aliquid eximium enaſci oportet. Doctrina, *ut cecinit Poëta Lyricus,* vim promovet inſitam, Rectique cultus pectora

 roborant.

roborant. *Neque enim ſufficit majorum virtutes, à tot avis, proavisq́ per occultos naturæ tractus deductas, poſſidere. Equidem pulchrum eſt, bono loco natum eſſe, nobilem & patricium eſſe: ſed majora ſuperſunt. Quare cùm cuidam apud Romanos exercitus mandaretur, quòd eſſet filius Vitellij ter conſulis, cætera ignavus, trepidus, temulentus: hiſtoricus ſubridens: id ſatis, ait, videbatur: quaſi verò ſatis eſſet ter conſulis filium eſſe. Mihi verò ij, qui gloriam à majoribus acceptam poſſident, eò magis omni profectò ope niti debere videntur, ne vetuſtiſſimam & clariſſimam ſuæ gentis lucem ſua ignavia patiantur obfuſcari atque extingui. Quò turpius Lacedæmonij, quòd originem ſuam cum Hercule conjunctam eſſe exiſtimarent, omne virtutis ſtudium depoſuerunt: rati ſolam nobilitatem ad ſummam felicitatem ſatis momenti habere. Atque Lycurgus, vir ſapientiſſimus (talis enim fuit) hoc inſigni edito ſpectaculo, converſus ad populum: videtis, ait, ô mei Lacedæmonij, parvi intereſſe, utrum ab Hercule originem ducatis, an verò minus; niſi majorum veſtrorum facta eodem virtutum ſtudio atq́ æmulatione æquaveritis. Quo conſilio effecit Lycurgus, ut haud multò pòſt ſenes & juvenes inter ſe pari ſtudio de virtute certârint. Cùm enim ſenes in convivio carmen in hanc ſententiam decantarent:*

Nos quondam eramus inclyti bello viri:

Juvenes exceperunt:

Nos ii ſumus, fac ſi voles, periculum.

Pueri autem ſubſecuti ſunt:

Nos verò aliquando fortes erimus.

Quod ſpectaculum cùm hoc ſereno die Ampliſſimus Senatus Noricus, veluti alter Lycurgus, nobis edat, ita identidem mihi nobiſcum loqui videtur: O noſtri ſplendidiſſimi juvenes, quorum ſalute nihil nobis prius poteſt eſſe aut antiquius, quandoquidem hæc occaſio, Dei gratiâ & majorum noſtrorum virtute, vobis ſuppetit, ut vos è profanâ turbâ eripere poſſitis: Incumbite quæſo, atque utimini tempore. Ineptiæ ſunt, nihil niſi multas imagines & avorum facta oſtentare poſſe. Quod niſi ipſi regiam viam in virtutum ſtudio iniveritis, ne quidem Deorum immortalium vobis proderit neceſſitudo. Qui enim comeſſationi, epulis & voluptati indulget, eum humi repere, & obbruteſcere oportet inſtar ſaginati canis: qui verò omnibus virtutum & literarum ſtudijs animam irrigat, eum humo tolli, & inſtar generoſiſſimi canis per de-

per devia & mortalibus inconceſſa ferri neceſſe eſt, quemadmodum Caſſius Poëta de Orpheo canit, & addit:

------Etenim muſæ pallebat amore.
Nulla Venus faciem cœpit mentita doloſis
Compedibus, ſomni fuerat parcusque Lyæi.

Dixi.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA PER BENEDICTUM AMMON, Noribergenſem.

QUam vereor, Ampliſſimi atque Splendidiſſimi hoſpites, ne imago hæc difficilior ſit, quàm cui ego explicandæ par ſim. Ecce enim Nemeſis, id eſt, divina juſtitia fortunam captivam catenâ ponè ſe ducit, atque trahit. Pulchrum, me hercule, ſpectaculum: At enimverò quid eſt, quod poſſit puer de tàm ardua re in medium proferre? Quò mihi felicior viſa eſt conditio, qui de catulis, quibus noſtra ætas mirificè delectatur, ſermonem inſtituit jucundiſſimum. Mihi verò de divina juſtitia dicendum eſt. Quò igitur me vertam? Numinisne divini potentiam, an fortunæ varietatem vobis commemorabo? Nam de fortuna quid poteſt à me dici, quod vel cum aliqua voluptate conjunctum ſit, vel vos tantò antè non provideritis? Quid enim miſeri homunciones ſumus, ac ne vix quidem tales? Quibus calamitatibus, cui fortunæ imperio, ab eo tempore, quo in lucem editi ſumus, obnoxij non ſumus? Quadrimi, trimi, ſæpè bimi, à chariſſimorum parentum amplexu divelli-

mur, & in alienas terras extrudimur, idq́; virtutis cauſa, & præclarè quidem. Veruntamen quæ diſcrimina non ſubimus? nunc corporis, nunc animæ, ac ſalutis noſtræ periculum facimus: nunc ad omnia perturbationum, libidinumq́; genera plenis quaſi velis ruimus, & ſingulis momentis à recto rationis ſtatu deijcimur, atque deturbamur. Hujusmodi eſt ætatis noſtæ ratio, nunc dolore & lachrymis, nunc gaudio & riſu oppleri. Sed hæc fortaſſe parva ſunt, neque hoc tàm illuſtri conſeſſu digna. Ad ætatem porro aliquam cùm adolevimus, jamq́; multos labores, quà diſcendo, quà peregrinando, quà militando exantlavimus, & fortè omnia hæc pericula effugimus: tum verò domi nos circumvallant, ut cum Poëta loquar, milleno milite curæ. Nonnulli noſtrum, invadunt Rempublicam: rem profectò liberali homine dignam. Sed putatísne in dignitate, in honore, in Republicâ mera Alcyonia eſſe. Memini ego me à clariſſimis viris accepiſſe (& verò ita res habet) reliquos labores, & ſolicitudines præ hiſce ludos & jocos eſſe. Tum demum cum invidiâ, cum improbitate, cum inimicitijs luctandum eſt: tum magna cura Reſpublica adminiſtranda: vulgi impatientiſſimi natura temperanda: ſeditionibus, quarum fragore Reipublicæ orbis veluti circumit, & latè ſonum dat, prævertendum eſt. Poſtquam jam decurſa penè ætate, ſenio conficiuntur, tunc verò morbis conſumuntur atque ærumnis, &, ut cætera rectè animo ſint, nonnunquam noſtris, id eſt, liberorum ſuorum enecantur infortunijs, quemadmodum de Auguſto, principe cæteroquin feliciſſimo, ſcribunt Suetonius & Tacitus. Quod ſi mihi liceret, neque ab ætate mea, neque ab hoc ſereniſſimo tempore alienum eſſet, publicarum etiam rerum diſcrimina vobis ante oculos ponerem. Ecce enim, jam immaniſſimus hoſtis (ut intercutes Rerumpublicarum febriculas, & diſſidia taceam) parentum noſtrorum cervicibus imminet: & nos ſperemus fore, ut ætatem noſtram commiſeretur? Nimis, nimis multa exempla ſunt ipſius immaniſſimæ crudelitatis. Nunquam monſtrum illud antè ætati noſtræ tenerrimæ atque imbelli pepercit. Quod ſi Deus immortalis ipſius curſum non ſtiterit: rapiet, proſternet omnia ſurſum verſum, neque tantùm militum robuſtiſſimorum verùm etiam noſtro innoxio ſanguine, crudelitati ſuæ perlitabit. Lacrimas videor mihi excutere, quas debeóne iterum abſtergere paulò lætiori oratione? Intuenti enim mihi hujus ſplendidiſſimi præmij imaginem animus ex intervallo redit. Eccam enim fortunam, omnium harum miſeriarum & calamitatum dominam, ut conculcata eſt, ut proſtrata, ut capta & vincula trahens in triumphum educitur!

Vicimus

Vicimus ô ſocii, & magnam pugnavimus pugnam:

Imperatores olim Romani, cum tempore difficillimo res vel domi, vel militiæ fortiter geſſiſſent, bello devictos Reges poſt ſe trahentes in urbem atque triumphum educebant, editis omnium generum ſpectaculis & lætitijs: Pulchrè medius fidius.

At verò vobis, ſplendidiſſimi Hoſpites, quid videtur de hoc Ampliſſimi Senatus Norici ſpectaculo? Deus, Deus, inquam eſt, cujus arbitrio omnia humana negotia vertunt, qui impotenti fortunæ frenum injicit: Adhuc enim nobis ſunt arma, equi, viri: neque prorſus de nobis actum eſt, & utut aliquando pereamus, noſtræq́ ſecuritatis atque ignaviæ pœnas demus: tamen magno & tranquillo juvat eſſe animo: quo qui præditi ſunt, ij fortunam pro libitu tractare, atque fabricare poſſunt. Cæterùm quoque Adoleſcentes, (ad vos enim imprimis mea ſpectat oratio) in quos hæc animi magnitudo non cadit, quantumvis nonnunquam cum infortunio negotium habetis, ne deſpondete animum. Quod ſi in officio fuerimus, hoc eſt, pietati & virtuti operam dederimus, omnia pro nobis optimè vortent: adeoq́ noſtra expectatione feliciùs. Nemeſis enim, quæ eſt regina cauſarum, ut Ammonius loquitur, & arbitra rerum, fortunam in vincula compegit. Quin ergò recipitis animum, Splendidiſſimi Hoſpites, profectò aliter hujus vitæ humanæ ratio non conſtat. Nunc calamitates hominem occupant, nunc gaudia. Quodcunque accidit, pretio bonæ conſcientiæ ſublevandum eſt. Mundus univerſus, inquit elegantiſſimus Arbiter, exercet hiſtrioniam, nunc in ſcenam producit meras triſtitias, nunc effuſiſſimas exultationes. Sæpe enim bona etiam ex tranſverſo incidunt, quæ ne ſomniavimus quidem, nedum expectavimus, nonnunquam etiam mala. Nec enim beata vita eſt, ne putemus adoleſcentes, ad focum & patinas deſidêre, indulgere genio, molliter cubare, voluptatibus collutulari.

Sed nullos trepidum timere caſus,
Nec vano populi favore tangi,
Et ſtricto nihil æſtuare ferro.
Hoc quiſquis poterit, licebit illi
Fortunam moveat loco ſuperbus.

Verùm, quo abripit me puerum tàm ardua oratio: nimis enim & ſupra ætatem videor vobis philoſophari: Cæterùm Deum immortalem obteſtor, ut

Reſpublica Norica diu florens ſit, adeoq́ ejusdem Ampliſſimus Prudentiſſimusq́ Senatus ſæpenumerò nobis hujuscemodi præclara ſpectacula edere poſſit. DIXI.

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA PER JOHANNEM-PAULUM COLER, Patric. Noriberg.

ETſi probe intelligo, ornatiſſimi Auditores, imperitiæ me & temeritatis jure accuſari poſſe, qui vos, doctiſſimis adhuc commilitonum meorum acroamatibus, veluti ciborum lautiſſimorum ferculis ſuaviſſimè paſtos atque refectos, jam veluti ad vulgares, nec ulla ſciti alicujus ſaporis gratiâ commendabiles, balbutiei meæ cibos vocare audeam: tamen cum mihi perſuadeam, cujusvis potius opinionis aleam ſubeundam, quàm ut pervicaciæ & obedientiæ recuſatæ damnari poſſis, committendum eſſe: Equidem, quod Magnifici Domini Rectoris mihi imponit auctoritas, utcumq́ potero, exſequi malo: quàm parùm obedienter illud detrectando, juſtiſſimam bonorum omnium reprehenſionem atque odium incurrere. Quod obſequium meum in meliorem partem à vobis acceptum iri, cùm magnam mihi humanitas & benevolentia veſtra ſpem faciat, pluribus ambagibus prætermiſſis, ad ipſum muneris mihi impoſiti negotium accedam.

In congiario igitur, Ampliſſimi ordinis munificentiâ nobis tributo, Sciurum effictum conſpicimus, parvæ corticulæ inſidentem, eaq́ ceu naviculâ flumen va-

men vaſtum trajicientem, caudaq́; in altum erecta, pro velo expanſo utentem, cum hoc Epigrammate: VINCIT SOLERTIA VIRES. *Nam cùm benigniſſima rerum omnium parens natura beſtiolam hanc propter corpuſculi exiguitatem & pilorum in cauda villoſa denſitatem, (quæ aquis onerata, pondere ſuo facilè eam in profundum demerſura eſſet) natando flumina ſuperare non docuerit, hanc ingenioſam ea transfretandi rationem ipſi demonſtravit. Qua in re, ſummam maximeq́; ſuſpiciendam Dei optimi maximi tum bonitatem, tum ſapientiam nos admirari & venerari par eſt, per quam ipſi non ſatis fuit, rebus à ſe conditis omnia, ad naturæ ipſarum perfectionem neceſſaria, benigniſſimè & liberaliſſime contuliſſe: niſi eorum etiam defectum, quæ quia in unum, ut Seneca ait, non coibant, in eas conferri non poterant, alijs quibusdam & quidem ejusmodi dotibus compenſaret, quarum adjumento ea, quæ naturæ ipſarum conſervatio & incolumitas deſideraret, adeo dextrè & feliciter comparare ſibi poſſent, ut alteras illas, quibus deſtitutæ ſunt, naturæ dotes, non magnoperè deſiderare, iisve opus habere videantur. Ex quo bonitatis & ſapientiæ divinæ fonte hoc quoque fluxiſſe, nemini dubium eſt, quòd hominibus, remotiores à Solis orbita terræ partes incolentibus, ad ſublevandam caloris inopiam frangendamq́;, & à corporibus ipſorum arcendam frigoris inclementiam, maximam & lignorum & pellium omnis generis vim & copiam ſuppeditavit, denegatam ijs, qui propter commodam cœli aërisq́; temperiem, Solis vicinitate ipſis effectam, ijs, quas dixi, rebus facilè carere poſſunt. Sic ejusdem bonitatis & ſapientiæ divinæ beneficium eſt, quòd eorum naturæ munerum loco, quibus ſæpenumero genus noſtrum, à brutis animantibus nimium quantum ſuperari animadvertimus, animum nobis, rationis acumine atque ſolertia itemq́; artium variarum ſubſidijs excultum atque inſtructum conceſſit. Quam quidem rationem ijs omnibus, quibus à beſtijs genus noſtrum ſuperari dixi, tum dignitate, tum utilitate infinitis partibus antiſtare, facilè animadvertet is, qui perpendere animo volet, quantò præſtabilius ſit, rationis beneficio ſub imperij noſtri jugum beſtias mittere, & ad parendum inſerviendumq́; uſibus noſtris eas obnoxias habere: itemq́; paſcendis, veſtiendisq́; corporibus noſtris, varij generis alimenta atque integumenta ab ijſdem noſtro arbitratu capere, quàm vice verſa ab illis hæc omnia perpeti. Amentiſſimus profectò ſit oportet, qui, ut Marcus Curius olim Samnitibus aurum habentibus ſe*

imperare

imperare malle dicebat, quàm aurum poſſidentem ijs ſervire: non eodem modo, in cætera animalia, quamvis generi noſtro, ijs quas dixi rebus plurimum antecellentia, imperium obtinere malit; quàm vel eximio quodam modo illis inſtructus illorum eſſe imperio ſubjectus.

Pari ratione, ipſos inter ſe homines, eâdem hac donorum varietate divina ſapientia diſtinxit, ut ſcilicet in unum omnia non congeſſerit: ſed in alijs quidem, roboris & virium corporis, ipſis denegatarum, locum, ingenij dexteritate & ſolertiâ expleverit, ita ut jure Poëtæ illud uſurpare poſſint:

Si mihi difficilis formam natura negavit,
Ingenio formæ damna rependo meæ.

In alijs contrà, mentis & ingenij imbecillitatem virium & valetudinis firmitate compenſarit: alijs item animi ſedati tranquillitatem, & pacis artibus Rempublicam gubernandi prudentiam: alijs verò animum, mortis & periculorum contemptorem, resq́; bello & armis, fortiter & præclarè gerendi impetum & ſcientiam conceſſerit, ita ut

Hic ſatus ad pacem, hic caſtrenſibus utilis armis,

Vt prudenter Poëta ait, deprehēdatur: alios deniq; opum & divitiarum poſſeſſionibus cumulaverit: alios verò, quibus anguſta res domi eſt, bonæ mentis poſſeſſione (at quanto externarum opum copijs pretioſiore) exornaverit.

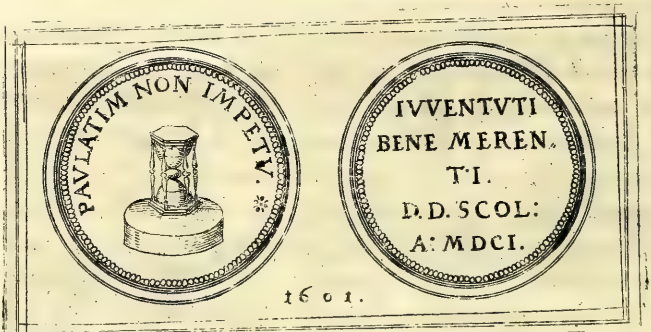
Ad hanc porrò naturarum diverſitatem inter homines conſtituendam, hoc potiſſimum conſilio (ſi divinorum conſiliorum rationes mortalibus ſcrutari fas eſt) ſapientiſſimus naturæ opifex adductus videtur, ut hoc ceu indiſſolubili quodam nexu & vinculo humanam conſociationem devinciret: animos mutua inter ſe voluntatum propenſione copularet: dum ſubinde alij ab alijs, quod ipſis deeſſet, petere & mutuari: deque eo quod ipſis ſupereſſet, ijſdem impertire, atque ita mutuas inter ipſos neceſſitates & indigentias ſublevare cogerentur.

Quam quidem divinæ ſapientiæ ordinationem eâ mente nos intueri par eſt, ut ſi quibus fortè vel animi, vel corporis, vel externis fortunæ muneribus paulò cumulatiùs nos quàm alios inſtructos animadvertimus: nequaquam ea, ut præſentis ſeculi fert conſuetudo, in ſuperbiæ aut arrogantiæ materiam convertamus; ſed legis illius, quâ in ſocietatis hujus communionem recepti ſumus, memores, in commune potius, & ad provehendas augendasq́; aliorum utilitates conferamus: & quam ab alijs voluntatem commodis & neceſſitatibus

tibus noſtris inſerviendi poſtulamus, eandem nos quoque illis vicem voluntatemq́; tribuamus. Sed ad Emblema noſtrum, à quo longiùs paulò digreſſus videor, me recipio.

Cum igitur & Sciuri hujus noſtri imagine, & infinitis alijs, cùm cæterorum animalium, tum experientiæ quotidianæ exemplis (quorum commemoratione tẽporis anguſtia me abſtinere cogit) doceamur, in vitâ noſtrâ longè plurima, ad quæ efficienda corporis vires aut conſtitutio nullam vim habent, ſolâ mentis & ingenij dexteritate effici ac parari poſſe: quid aliud quæſo, chariſſimi commilitones (ad vos enim mea ſe jam convertit oratio) poſtulari à nobis arbitrabimur, quàm ut omni ſtudio & curâ, eam, quã dixi, ingenij vim & ſolertiam excolere laboremus? hoc eſt, ſpretis & repudiatis otij & voluptatum inanium, adde etiam ſodalitiorum pravorum illecebris & corruptelis, tanquã certiſſimis animorum & ingeniorum liberalium peſtibus, artium & doctrinarum liberaliũ ſtudia (in quibus ſolis omnis culturæ hujus ratio conſiſtere videtur) ſummâ diligentiâ & alacritate amplectamur, & conſectemur: Et jam quidem, dum ætas docilis & præclariſſimæ occaſiones divinitus nobis ſuppeditatæ ſinunt, ſementem faciamus: olim verò exhauſtis atq; ſuperatis puerilium ſtudiorum moleſtiis omnibus, copioſam atque lætam inde virtutis & eruditionis & aliorum, qui ex illis ceu fontibus ſaluberrimis emanare ſolent, pulcherrimorum fructuum meſſem percipiamus. DIXI.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA PER WOLFGANGUM CHRISTOPHORUM STIBAR à Buttenheim, Francum.

CUm ipſe fateor, humaniſſimi Auditores, tum vobis quoque non difficilis conjectura eſt, provinciæ huic, quam mihi impoſitam videtis, ſuſtinendæ & cum laude adminiſtrandæ minimè pares eſſe humeros meos; veruntamen cum Magnifici Domini Rectoris, eam mihi imponentis, autoritati refragari mihi religio ſit: vos majorem in modum rogo, ut obſequium hoc meum, omni jure ipſius magnificentiæ à me debitum, in partem meliorem interpretari velitis: idq́; facturos vos eſſe, cùm certam mihi candor & humanitas veſtra, ſpem faciat, recta ad congiarij noſtri Emblema pro imbecillitatis meæ modulo explicandum, aggrediar, in quo Horologij imaginem repræſentatam cernimus, quod levi arenularum per anguſtum foramen defluentium lapſu horas metitur, cum hac inſcriptione: PAULATIM NON IMPETU. Quæ quidem imago ſimul & inſcriptio duo hominum genera, docentes ſcilicet atque diſcentes officij ſui commonefacit, & quo pacto in curâ illius comparare atque gerere ſe debeant, inſtituit. Et docentes quidem in hanc curam incumbere jubet, ut nimiâ atq; immodicâ doctrinarum & præceptionum copiâ & mole commiſſæ fidei ipſorum juventutis ingenia non obruant; ſed ſenſim & particulatim ea, quorum ſcientiam illis tradere inſtituunt, teneris animis inſtillent, eaque in re cùm horologij

horologij iſtius naturam, (in quo arena non uno impetu, ſed paulatim per anguſtum decidendo, horæ perfectionem efficit:) tum ipſius etiam naturæ rationem, agendiq́; modum imitentur. Quam naturam in rerum generatione hunc tenere ordinem animadvertimus, ut manu, quod dicitur, non verò ſacco ipſo ſementem faciat: hoc eſt, non uno temporis momento, ſuam rebus perfectionem tribuat: ſed ea, quæ ad conſtitutionem earum pertinentia primum ipſis largita eſt, alijs atque alijs ſubinde acceſſionibus augendo, paulatim ad perfectiſſimum & optimum earum ſtatum eas perducat. Cujus rei exempla in omnium naturæ operum generatione obſervare licet. Quin etiam naturæ ipſius auctor & parens, Deus optimus maximus, hunc eundem modum agendi, cùm in univerſitatis hujus creatione; tum in revelanda humano generi naturæ & voluntatis ſuæ cognitione, tenuiſſe deprehenditur. Quis enim in ſacroſanctis ſcripturarum divinarum monumentis adeò hoſpes eſt, ut ignoret, ſummum illum rerum omnium opificem, in creanda univerſitatis hujus machinâ, primum quidem rudem & indigeſtam cæli & terrarum maſſam divinâ verbi ſui omnipotentiâ produxiſſe, eamque deinde facta diſſimilium elementorum ſeparatione perpolijſſe: tum omni herbarum atque plantarum varietate pulcherrimè ornaſſe & veſtijſſe: hinc luminarium admirandorum fulgore ſimul atque calore vitali colluſtraſſe, atque foviſſe: itemq́; variorum poſtea animalium variis, ut ſic dicam, fœturis compleviſſe & ad extremum homine (cujus uſui atque utilitati hæc omnia inſervirent) ad imaginis ſuæ ſimilitudinem formato, ſupremam præſtantiſſimo huic operi manum impoſuiſſe? Pari ratione cognitionis quoque ſui tenues primum & obſcurum, multaq́; caligine dilutum lumen ſpargentes igniculos protulit: quos ſubſecutis ſeculis novarum ſubinde patefactionum acceſſionibus auxit: quoad tandem divino Spiritus cæleſtis munere, ad eam ſplendoris claritatem, qua hominum omnium, qui voluntariam ſibi ipſis cæcitatem non accerſunt, oculis oblucet, eos perduxit. Sed ad juventutis informationem redeo; in qua ſi præfixum eruditionis & doctrinæ illi tradendæ ſcopum attingere velimus, hunc, quem dixi, inſtituendi modum ſervandum eſſe, ex illuſtri M. Fabij hac de re teſtimonio clariſſimè intelligitur. Sic enim ille: quemadmodum vaſcula, inquit, anguſti orificii ſuperfuſam humoris copiam reſpuunt: ſenſim autem paulatimq́; influentem & inſtillatum liquorem recipiunt, receptumq́; fideliter continent: ita puerorum anguſti & majorum adhuc incapaces animi,

 nimiâ

nimiâ doctrinarum præceptionumq́; copiâ fatigantur & obruuntur: paucis autem & brevibus præceptis ſenſim, paulatimq́; implentur. Hactenus ille.

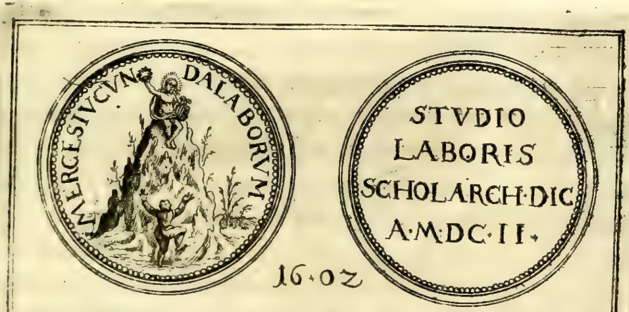
Alterum porrò hominum genus, quod officii ſui, Emblematis noſtri imagine commonefieri dicebamus, ipſa juventus eſt, quæ ſi ſolidum ſibi ex liberalium ſtudiorum tractatione fructum conſtare velit, ad horologii hujus noſtri exemplum imitationemq́; ut omninò ſe componat, neceſſe eſt: hoc eſt, quemadmodum arenulas illius paulatim quidem, at continenter tamen, ſineq́; ceſſatione & intermiſſione defluere videmus: ita nos quoque omnem à diſcendi curriculo ceſſationem & laboris interruptionem quàm longiſſimè removeamus, utpote in quo, ſecundum Senecam, ita res comparata eſt: quaſi aquam ex puteo extrahas. Nam ut hic ſi leviter manum remittas, duplo ſtatim aut triplo majore velocitate, quàm attracta fuerat, urna ad ima revolvitur: ita ibi, niſi laboris & ſtudiorum curſum aſſiduè & pertinaciter urgeas, quod longi temporis ſtudio atq; induſtria vix conſecutus fueras, breviſſimo ſpacio elabetur & effluet. DIXI.

XXVI. PA-

XXVI. PANEGYRIS, Anni 1602.

RECTORE D. M. GEORGIO GLACIANO, FACULTATIS *oratoriæ Profeſſore.*

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA AB ERASTO ARTOPOEO, Bucholtenſi Franco.

VEtus verbum eſt, Rector Magnifice, Pomponii, niſi fallor, in Aſia: Auſcultare diſce, ſi neſcis loqui. Hoc ut commendatũ mihi, meisque æqualibus præceptores mei voluêre: ita ſanè ab obſervatione ejus nunquam abhorrui: etiam nunc non abhorrerem, niſi tu aliter velles. Quid enim nos Adoleſcentuli dignum auguſtiſſimo hoc conſeſſu, eruditiſſimis his auribus adferamus? Veruntamen, quando ad te honor imperii merito tuo devolutus eſt: nosq́; ſacramento ad honeſta quævis tibi obligati & obſtricti ſumus: parendi gloriam meam ducam, & quid dicam, inſuper, quòd juſſus dicam, curæ cordiq́; habebo. Vos ego, Auditores ſplendidiſſimi, ut idem mecum faciatis, reverenter & officiosè rogo.

In brabeo, munificentiâ laudatiſſimi Senatus Norici mihi meiſq́ æqualibus oblato, effigiem Apollinis, ſtantis in excelſi præruptiq́ montis (quem Parnaſſum eſſe exiſtimo) vertice, & coronam manu extenſa offerentis, video: Ad radices autem montis adoleſcentem arduo difficiliq́ adſcenſu ad coronam contendere: cui iter per ſe plus ſatis impeditum, magis etiam utrinq́ laterum impediunt, à dextra quidem Draco, qui ignem ore, oculis & latis naribus halans, ſibilis ſuis ab adſcenſu repellere eundem ſatagit: à læva autem Leo immanis rugitu, tremendaq́ facie, prohibere laborat; cum hac inſcriptione: MERCES JUCUNDA LABORUM. *Quo quidem Emblemate, ſi quid ego video, hoc ſignificari cenſeo: Nullis nos debere avocari difficultatibus, aut abſterreri moleſtiis, quò minus ad veræ virtutis & eruditionis culmen pertingere laboremus: cum omnes remoras, omnia impedimenta aut moleſtias longè ſuperet & excedat, jucunditas conſequa, & merces ſive præmium, quod nos re feliciter ad finem deductâ, tandem maneat.*

Hoc ut probius mecum, Adoleſcentes optimi, commilitonesq́ chariſſimi, intelligatis: (noſtro enim uſu potiſſimum explicationes hujusmodi inſtitui cenſeo) videamus breviter, qui labores nobis obeundi, ad virtutē & eruditionem adnitentibus? quæ objiciantur remoræ? quomodo eæ declinandæ, aut vincendæ? denique quis victoriæ noſtræ fructus, quæ merces? conſideremus.

Ut omnia pulcra labore & ſudore parantur: (δύσκολα γὰρ τὰ καλά) *ita vel maximè, teſte ſapientiæ illo magiſtro Ariſtotele,* περὶ τὸ χαλεπόν ἐστι καὶ ἀρετὴ καὶ τέχνη. *Sudandum ergo nobis, & variè quidem, nunc in pravis cupiditatibus refrenandis, nunc in artibus dicendi, organicisq́ diſciplinis capiendis: hinc pedes in ipſas ſcientias inferendi, & cum ars longa ſit, vita brevis, hinc temporis ratio habenda, & ne punctum quidem ejus otio transmittendum. Neque laborandum verò ſolùm, ſed & pugnandum. Hinc enim hoſtes ſeſe nobis obſiſtunt ad nocendum & abſterrendum à propoſito, non promti magis quàm validi, Draconibus non ſævi minus, Leonibus non minus fortes, qui conatum hunc noſtrum morari, tardare ac tranſverſos tramite recti abripere in momenta ſingula ſatagunt. Qui illi hoſtes, dicatis? ignoratis ergo? at vel hinc diſcite, quantò plus noceant, qui non ſentiuntur. Venter & Gula eſt; Somnus eſt; Venus eſt: uno verbo, Ignavia & Voluptas: quanquam & ſuam ſibi ignavi voluptatem fingant. Ventrem temperantiâ coërcere oportet; Gulæ gula moderatione frangenda, & occaſiones fugiendæ: Somnus vigiliis tem-*

giliis temperandus, & Ariſtophanicum illud in oculis & animo eſſe debet: ὕπνος δ' ἀπέστω γλυκύθυμος ὀμμάτων, *id eſt:*

Artis amans dulcem ex oculis aſpelle ſoporem.

Venerem voluptatesq́ alias cavere oportet, non aliter quàm

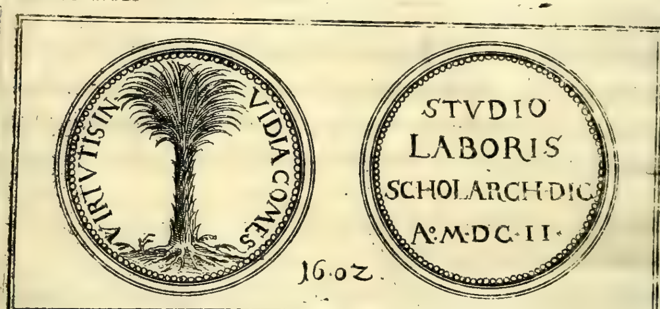
Carminis inſidias magici ſeps exit opertis
Auribus:

Et cum Socrate ὥσπερ Σειρῆνας παρελθεῖν. *Quæ omnia laborioſiſſima licet ſint,* χαλεπώτατον γὰρ ἐστὶ τὸ ἑαυτὸν νικῆσαι, *tamen ad acriter obnitendum, & ad victoriam uſque perſeverandum excitare nos brabea debent, & coronæ victrices, pretio & dignitate ſua nulla parte cum moleſtijs illis committendæ. Primum enim brabeum, quod nos manet, ſi culmen virtutum & eruditionis attigerimus, eſt ſapientiæ magnum, Deus bone, bonum: & quo neſcio an aliud ſit ſublimius: Hæc enim eſt quæ Deo nos jungit, quæ terris exemtos cœlo locat; hæc eſt, quæ mentes noſtras corporis veluti ergaſtulo concluſas, & tenebris penè Cimmerijs immerſas, vinculis exſolvit, & in ſplendidiſſimũ Solis jubar producit: hæc denique eſt, quæ ad eam perfectionem nos perficit, ut menſura reliquarum rerum omnium ſimus, adeoque, quò propius alia ad nos accedunt, eò perfectiora habeantur. Alterum ab hoc: Rectè factorum & dictorum animus conſcius eſt. Cùm enim rerum cognitione imbuti vitam quoque virtutum ſtudijs conformem agimus: vera animi tranquillitate fruimur, nec malorum aut movemur invidia, aut frangimur irâ, fremituve concutimur: unde prudentiſſimè Symmachus, in ſolâ conſcientiâ fructum & rationem virtutis eſſe dixit. Tertium denique Gloria eſt, & honor immarceſſibilis, cujus boni præſtantia ſi non aliunde, certè ex eo ſatis appareret, quòd nemo unquam poſt homines natos tàm fuerit obſcurus: nemo tàm flagitijs ſceleribusq́ immerſus aut coopertus: nemo denique tàm ab humanitatis cultu abhorrens, qui non gloriæ ſtudio & honore promoveretur; neque verò injuria. Hæc enim gloria verè* θεῖον *quid eſt, & quò quisque honoratior inter homines, hoc Deo vicinior & propinquior eſt cenſendus. Hinc ergo illud Poëtarum fluit, jactantium, ſe, quos velint, carminum ſuorum remigijs è terris in cœlum ſubvehere, & æternitate, Dijs proprio bono, mactare poſſe. At laudando ſolùm id præſtare poſſunt, & præſtitiſſe eos reapſe argumento præſtantiſſimi quique Heroës ſunt, quorum Gloria eorum beneficio vivit, vivetq́, quàm diu labores eorum.*

Quæ cum

Quæ cum ita ſint, Adoleſcentes optimi, laboremus & pugnemus, neque terga vertamus hoſtibus noſtris, ſed ventrem temperantiâ, ſomnum vigilijs moderemur; voluptates alias abeuntes cum Ariſtotele ſpectemus, &, ut cum Livio concludam: Laborem & periculum impendamus, cum inde honorem & emolumenta tanta ſperemus. D I X I.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA AB ADAMO HRUSSKA MAJORE, Bohemo.

SI *vos, Auditores ſplendidiſſimi, ex eo genere Varronum hodiernorum cenſerem, qui in omnibus juventutis induſtriæ invident: & honeſtiſſimis eorum conatibus, quas poſſunt, remoras obijciunt: equidem in hunc locum minimè progreſſus fuiſſem, utpote optimè meæ mihi infantiæ conſcius. Sed quando vos Liviani illius Senis æmulos ex vultu & oculis veſtris animadverto, qui ipſe ſe gloriæ ſeniorum ſuccreviſſe meminerat, & ad ſuam gloriam connitentes, alios lætus adſpiciebat: nihil dubito Magnifico Domino Rectori parêre, & de Emblemate mihi in brabeo propoſito pauca dicere: cùm ſperem, vos & parendi ſtudium, & conatum honeſtum favore veſtro comprobaturos.*

In munere Nobiliſſimi Senatus Norici, Palmam arborem expreſſam video: ad cujus radices ranæ ſtabulantur & hydri cum hac ἐπιγραφῇ: INVIDIA VIRTUTIS COMES. *De cujus quidem ſculpturæ myſtico ſenſu antequam*

antequam dicam: operæ pretium fortè fuerit, primam originem ejus oſtendere, quam videor mihi apud Plutarchum ſcriptorem graviſſimum reperiſſe. Apud eum enim libello de ſilentibus Pythiæ oraculis lego: fuiſſe in Corinthiorum domo, à Cypſelo dedicatâ, inter alia Anathemata Palmam æream, ad cujus radices complures ranæ, hydriq; fuſiles fuerint. Quod ſignum etſi Plutarchus explicat, tamen hoc loco nobis commodior videtur clariſſimi Viri & Medici, Hadriani JunI interpretatio, qui per ranas & hydros eos indicari cenſet, qui garrulitate, ranarum coaxationibus ſimili, & exitiali maledicentiæ, calumniæq; veneno armati, adverſus bonos & integrâ vitâ viros conſurgunt: eosque non tàm meritiſſima ſua laude privare, quàm bonis omnibus, vitâ denique ipſa ſpoliare, ſed fruſtra, ſatagunt.

Cui imagini an ſenſus aptior affingi poſſit, equidem vix credo, Palma enim ardua, primæq; nobilitatis arbor eſt; quam (ut rerum naturalium ſcriptores monumentis ſuis teſtatum reliquêre) ſi ſupernè onere impoſito premas, non ad terram adfligitur aut decedit: ſed adverſum pondus ſurſum nititur & incurvatur: frondibus etiam ſuis, & foliorum honore nunquam viduatur. Unde homines ad magna & præclara natos optimè exprimit: quos licet ab una parte ranæ, hoc eſt φίλαυτοι, & propter ſtultum hunc amorem ſui invidi, odioſâ ſuâ coaxatione ſubinde & indeſinenter laceſſant, virtutesq; & merita eorum ubivis elevare adnitantur: ab alterâ autem hydri, ſerpentum genus (ſi Plinio fides) facilè omnium peſtilentiſſimum, hoc eſt (ut ego interpretor) calumniatores de Medij illius apud Plutarchum proſapia & poſteritate, virulentiſſimis ſuis linguis clanculum impetant: tamen victi minimè herbam porrigunt, aut de ſtatu integritatis decedunt: ſed contrà potiùs audentius eunt, & rectè factorum ſe conſcientiâ tuentur. Neque ſine cauſa: Quid enim is, qui in media luce hominum verſatur, & dicta ſua omnia atque facta ad virtutis modum componit, bonisq; omnibus probare poſtulat: ranulas hujusmodi aut etiam hydros vehementiùs extimeſcat? Ranarum ea natura eſt, ut ſub noctem aut crepuſculum ex aquis humidiuſculæ ad coaxationes ſuas erumpant; & veſpertilionibus, noctuis, alijsque id genus tenebrionibus judicium de ſuavitate cantus (ſi Dijs placet) permittant. Haud aliter invidi illi, & maligni alienarum virtutum æſtimatores, ſuarum (ſi quas modò habent) magnidici præcones, lucem intelligentium virorum fugiunt: & apud imperitum vulgus (facilè eſt autem luſcum ſupra cæcos dominari) bo-

Y y norum

norum præſtantiſſimorumq́ merita, virtutesq́ arrodunt; uno verbo, hoc, ut Apulejus ait, agunt, ut meliores obtrectent potius, quàm imitentur; & quorum ſimilitudinem deſperant, eorum affectent ſimultatem: ſcilicet, uti qui ſuo nomine obſcuri ſunt (niſi ſceleribus nobiles facti) ex alterius vituperatione clari fiant. Tum verò vel maximè in hoc campo decurrunt, cùm vino jam madent, & cuticulam probè curarunt, ibi enim vinum faſtum auget, ſeq́ adeò noctes in Parnaſſo ſomniare, alios omnes fungos & fatuos jactant. Quid de hydris autem dicam? illi ſibilis, morſibus, veneno, non extremum corpus, ſed jecur etiam intimum pererrant. Tales revera calumniatores ſunt, qui rectè dicta factaq́ mendaciis involvunt, depravant, addunt, demunt, nulla DEI *qui* ἔκδικον ὄμμα *habet, nullâ ſalutis ſuæ ratione habita; quin & confingunt, nullo honoris ſui reſpectu, quæ per ſomnium nemo cogitârit, per jocum tentârit: neque, ut vulgariter ſolum noceant, ſed ut perimant, peſſundent, ſtirpitus evellant. Num hæc autem tanti ſunt, ut vir bonus ijs moveatur? movetur quidem aliquando (quis enim hominum tàm ferreo pectore ſit, qui talium furore, ne perfidiâ dicam, non moveatur?) verùm commoveri & à virtutis æterno propoſito deturbari non poteſt: ſed ut pila, quæ manu valida ad terram impingitur, non hæret, ſed reſilit, & quò fortius concutitur, eò validius & altius ſurgit: ita vir bonus, preſſus à ranulis hujusmodi, & peſtilentibus hydris, tantò altiùs meritis exſurgit: hoc eſt, ut illi in perpetuis mendacijs deprehendãtur, vitæ honeſtiſſimæ ſtudet, cumq́ bonâ conſcientiâ bonam amat conjungere famam. Fugit deinde hominum ejus farinæ conſuetudinem, quantum poteſt: ne quod carpant, quod rodant, in congreſſibus inveniant: quod tamen fateor difficile eſſe: ſunt enim plerumq́ tales è numero peſſimorum inimicorum, ut Poëta vetus ait, fronte hilari, corde triſti, quos neque tu adprehendas, neque vitare ſcias; & ſæpè immaniſſimis ſuis technis tegendis, dulciſſimum amicitiæ nomen ementiuntur.*

At nos bonorum virorum mores & ſtudia, commilitones optimi, æmulemur indies; neque enim nobis noſtræ quoque ranæ aut hydri deſunt, deeruntve: contrà peſtilentiſſima invidorum & calumniatorum ſtudia toto pectore averſemur & deteſtemur: & noceant ſanè aliquando nobis: (ſicut dum inter homines ſumus, humani à nobis nihil alienum cenſere debemus) tamen bonâ conſcientiâ conſurgamus adverſus hoſce inſultus; & cum hac

innocentiæ

innocentiæ famam etiam apud optimos quosq; rectè factis promereri, quantum humana pati poſſit infirmitas, ſtudioſè adnitamur. DIXI.

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA à JOHANNE-GEORGIO à MUSELÖE, Franco.

MEmoriæ proditum eſt, Auditores ornatiſſimi, clariſſimum olim & fortiſſimum bellatorem, Q. Sertorium, cùm aliquando militum ſuorum animos, prælij cujusdam clade, quod nimia virium ſuarum fiduciâ contra ducis interdictum parùm proſperè commiſerant, haud leviter conſternatos erigere vellet: advocato, in concionem exercitu, equos duos in medium producendos curaſſe: alterum quidem imbecillum jam, & præ ſenio macieq; oſſibus vix hærentem: alterum verò validum, magnumq;, & cauda ad miraculum uſque denſa, pulchraq; inſignem: & horum quidem illi virum prægrandem, & valido lacertorum robore pollentem; huic verò puſillum pariter & imbecillum, nullaq; vel ſtaturæ vel roboris ſpecie conſpicuum adjunxiſſe. Signoq; his dato, robuſtum illum, apprehenſâ ambabus manibus imbecillis equi caudâ, ſummâ vi, ut à reliquo corpore eam avelleret, annixum fuiſſe: puſillum verò, ſublimi & toroſi caballi ſui pilos ſingulatim carpere cœpiſſe. Cùm autem validus & lacertoſus ille ingenti labore, magno cum ſpectantium riſu, diu fruſtra fatigatus fuiſſet: infirmus verò, brevi ſpatio citraq; negotium validioris equi caudam pilis penitus denudaſſet: tum verò in me-

dium progreſſum Sertorium: videtisne, commilitones, dixiſſe, perſeverantiam viribus & violentiâ multò eſſe efficaciorem: multaq́ʒ, quæ uno impetu nequeunt, paulatim confici poſſe. Horum ergò equorum priorem, cum robuſto & quadrato, ut ſic vocē, aratore ſuo, in congiario noſtro expreſſum videmus, addito hoc Emblemate: VANA VIRIUM FIDUCIA. *Quæ verba, ut eorum ſenſum, mandato tuo, Magnifice Domine Rector, brevi & ſimplici oratione exponam, primùm quidem multò maximam generis humani partem, erroris, in quo verſatur, coarguunt: tum etiam doctrinâ ſalutari eorum, qui attendere volunt, animos inſtruunt. Error, quem dico, in eo verſatur, quod ſi paululum in mundo hodie oculos circumferas, inq́ʒ hominum actiones, ſtudia, vota, conſiliaq́ʒ intendas, ita eorum affectos deprehendes animos, ut in ſolâ virium potentiâ, earumq́ʒ rerum, quas ad eam parandam firmandamq́ʒ facere videntur, poſſeſſione & copiâ, rerum omnium in vitâ gerendarum, proram & puppim, quod dicitur, conſtituant. Ex quo veluti fonte infinita illa, apud pleroſq́ʒ omnes mortales opum & divitiarum quavis ratione cumulandarum ſcaturit cupiditas: quòd nimirum perſuaſum habent, ſi opum magnarum præſidio, & earum rerum, quæ ſolâ ferè pecuniâ venales ſunt, qua nihil non hodie venale eſt, viribus, hoc eſt, hominum favoribus, amicitijs, neceſſitudinibus, & paratis ad omnia obſequia illorum voluntatibus & ſtudiis inſtructi atque muniti ſunt: tùm verò cæleſtem in terris vitam ſe victuros: nulloq́ʒ negotio quicquid voto concupierint, conſecuturos: & uno denique Jove ſe minores futuros eſſe. Hæc, inquam, hominum hujus ſeculi ſententia eſt, hæc omnium votorum ſumma, hic unus omnibus illorum ſtudijs, laboribus & conſilijs præfixus ſcopus: cui obtinendo, hoc eſt, opibus & potentiæ comparandæ, augendæ, quicquid in omni vitâ homines arant, navigant, ædificant, unicè deſervit. At verò quàm longè ab hoc judicio diſtat ea, quæ ſola actionum & conſiliorum noſtrorum norma & regula eſſe debebat, divinarum literarum auctoritas. Ex quibus obvia cuivis ſunt, illa divinæ vocis oracula: Non in multitudine virtutis ſuæ ſalvatur rex, potens non evadet in multitudine potentiæ ſuæ. Item alio loco: neque argentum, neque aurum eruere eos poterit, in die furoris Jehovæ, & quæ ſexcenta alia, in eandem ſententiam, partim in ſacris paginis, divino ore prolata, partim ab alijs etiam ſcriptoribus clariſſimis exemplis comprobata reperiuntur. Ex quorum infinitâ multitudine, ut unum alterumq́ʒ tantum delibemus, quid Philiſtæo illi*

Giganti

Giganti immane & ſtupendum corporis robur, cum portentoſa ejusdem vaſtitate & mole conjunctum, profuit? Nónne à Davide, penè puero adhuc, qui nunquam in acie ſteterat, nunquam caſtra viderat, nunquam tubarum ſonum, niſi in ſpectaculis fortè, ut Plinius loquitur, aut ſacrorum feſtorumve ſolemnitatibus audiverat, fundâ & lapillis tantum inſtructo, dejectus & proſtratus, propriaq; macharâ obtruncatus fuit? Quid verò Midianitarum gentem referam? Quæ cùm locuſtarum inſtar, hoc eſt, cum innumerabili hominum multitudine, Hebræorum fines ingreſſa, non modò agros & ſata eorum quotidiè miſerabilem in modum depopularetur: verùm etiam obvios quosque, ut fit, partim occideret, partim in crudeliſſimam omniq; morte graviorem ſervitutem abriperet: nónne trecentorum hominum operâ, armis quidem nullis, ſed ſolo, ut verè dicam, oris flatu, hoc eſt, tubarum clangore, & inani, ut videri poterat, teſtarum confractarum ſtrepitu, in fugam turpiſſimam compulſi, & ad internecionem deleti fuerunt? Quid denique Sanheribum, potentiſſimum Aſſyriorum regem commemorem? qui potentiæ & numeroſiſſimi exercitus ſui fiduciâ eò progreſſus fuerat inſolentiæ, ut ipſos etiam omnium gentium & populorum Deos præ ſe contemnere, probris afficere, & tantum non in certamen virium & potentiæ provocare auderet: nonnè unius noctis tempore, angeli unius manu ita perculſus fuit, ut amiſſis centum octoginta quinque millibus hominum, trepidus in regnum refugerit? nec refugerit ſolùm, ſed etiam in numinis ſeu idoli ſui fano, propriorum filiorum armis obtruncatus miſerrimè perierit. Prætermitto, quæ ex profanorum, quos vocamus, auctorum monumentis de alijs quàm plurimis proferri poſſent: quorum exercitus, etſi propter multitudinem, ut quidam loquitur, ipſi terræ graves fuerant, tamen exiguis adverſariorum copijs victi fugatiq;, partim fuga turpi, omni etiam ſervorum miniſterio carentes, lintre exiguo ſalutem quæſiverunt: partim etiam funditus, cum liberis, cum uxoribus, cum familiâ, regnoq; univerſo perierunt. Quos etſi temporis anguſtia prætermittere me cogit, tamen Romanorum duces illos, qui Sertorium, qui principium mihi orationis fuit, bello & armis perſecuti fuerunt, ſilentio prætermittere non poſſum. Hi enim quamvis ſub ſignis ſuis non minus quàm centum viginti octo millia armatorum haberent: à Sertorio tamen, non plus quàm octo millia barbarorum, & bellandi magna ex parte imperitorum ducente, vel in anguſtias ſummas redacti, vel cladibus maximis affecti, vel denique cum exercitibus totis fuſi, fugati & occiſione occiſi fuerunt.

 Satis,

Satis, niſi fallor, ex hoc Auditores, plurimisq́ alijs, quæ veſtra ipſorum vobis ſuggerit memoria, perſpicimus, quantus illorum error ſit, & quàm graves illius pœnas luant, qui humanarum tantum opum atque potentiæ fiduciâ elati, res arduas difficilesq́ moliuntur: quorum hæc nimirum fortuna eſſe ſolet, ut cùm maximè laborant, minimùm proficiant: cùm fortiſſimè pugnant, turpiſſimè vincantur: cùm ad decus adſpirant, ignominiam inveniant: cùm ſalutem quærunt, exitium incurrant. Cur hoc autem? niſi quia omnipotens rerum moderator Deus, ut omnium flagitiorum, ita etiam faſtus & inſolentiæ vindex acerrimus, ea quæ in oculis mortalium maxima, firmiſſima, ſplendidiſſimaq́ ſunt, per ea quæ minima, imbecilla, contempta atque abjecta, deijcere, infringere, proſternere denique atque profligare ſolet. Neque tamen in eam partem accipi hæc velim, quod Magiſtratuum prudentum, in rebus ijs, quæ vel ad urbium & oppidorum munimenta & robur, vel ad alias Reipublicæ vires augendas faciunt, comparandis, ſtudium atque curam improbem. Novi enim, utrumque tempus pacis & belli magiſtratui bono adminiſtrandum: & ad hoc, tum pecuniarum, tum aliarum rerum, in quibus Reipublicæ vires poſitæ ſunt, nervos & præſidia comparanda eſſe: ſed eorum tantùm amentiam noto, qui ſpreta neglectaq́ omni divinæ opis, auxilijq́ imploratione, in ſolâ virium externarum magnitudine omne ſalutis ſuæ præſidium collocant: contraq́ alios, à rebus iſtis minus fortè inſtructos, adeo inſoleſcunt, ut omnes illos fungos & vappas, ſe verò ſolos ſapientes: illos miſeros, ſe beatos: illos ſervos, ſeſe liberos, immò dominos; illos degeneres, inglorioſos, & nuce caſſâ vix emendos, ſe verò generoſos, honoratos, & tantum non orbis terrarum imperio dignos exiſtiment. Quorum ut meritò ridetur amentia dicam an vanitas? ita è diverſo ſapienter & præclarè vitam inſtituunt, qui ſummâ licet rerum illarum abundantes copiâ, faſtui tamen & confidentiæ vanæ vela nequaquam pandunt: ſed animum ijs ſuperiorem gerentes, à ſolo Deo pendent, illiq́ ſoli innituntur; ab eoq́ ſolo benè aut malè vivendi rationes, ſuſpenſas habent: Quod qui fecerint, ij verò citra controverſiam illud conſecuti fuerint, in quo maxima Chriſtianæ Philoſophiæ pars, ſummaq́ vitæ Chriſtianæ in his terris perfectio conſiſtit.

DIXI.

ORA-

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à JOHANNE-CHRISTOPHORO STIBAR à Buttenheim, Franco.

IN numiſmate noſtro, nobiliſſimi & humaniſſimi Auditores, alterum Sertorianorum equorum effictum cernimus: prævalidum nempè & piloſum illum, cum imbelli homuncione ſuo, caudam illius ſingulatim depilante, hujusmodi Emblemate adjecto: SEDULITAS VINCIT. Quæ verba ad eundem ſcopum, utiliſſimæ & ſaluberrimæ doctrinæ nobis ſuppeditandæ, cum prioribus Emblematibus tendunt. Primùm namque, quòd vincendi verbum hic poſitum videmus, pugnam aliquam, itemq́; hoſtem, cum quo ea conſerenda ſit, animo nos concipere oportet. Quippe cùm nulla ſine pugnâ victoria, nulla item ſine hoſte aliquo pugna eſſe poſſit. Armis enim, ut apud Q. Curtium ait Perſarum rex, inter quos odia ſublata ſunt, nihil opus eſt. Inter omnes verò humani generis hoſtes, nullum vel potentiorem, vel capitaliorem, communi illo Dei & piorum omnium hoſte, Diabolo reperiri, nemini mortalium, credo, dubium eſt. Hic enim eſt, qui ab initio orbis, ad præſentem uſque horam, internecino, penitusq́; inexpiabili bello noſtrum omnium ſalutem oppugnat: & cum ipſe in aciem procedit, tum etiam militum atque ſatellitum ſuorum armis nos infeſtat. Quorum alij vi apertâ contra nos graſſantur: quo in genere tyrannos, aliosq́; omnes ſeculi hujus, ut divinæ eos literæ appellant, filios, hoc eſt, homines vitijs & flagitijs

gitijs omnibus coopertos, recenſere poſſumus: qui capitali adverſus pios & moderatos flagrantes odio, omni injuriarum, contumeliarum, damnorum & detrimentorum genere eos divexant. Fieri enim, ut B. Cyprianus ait, non poteſt, ut improbos, qui non imitatur, non offendat. Ac ut vinolenti homines injuriæ loco habent, ſi in ipſorum helluationibus à vino abſtinere velis: ita quicunque rectum vitæ iter inſiſtunt, propter morum differentiam improborum odia experiuntur. Verùm, ab iſto hoſtium genere, ætati noſtræ, ut fortaſſe toti piorum cœtui minus periculi eſt: nimirum cùm in fortunis tantùm, aut ſummum in corporibus noſtris affligendis, omnis illorum conſumatur furor: animæ verò ſalus, extra omnem periculi, quod illi nobis intentant, aleam poſita ſit. Quin ſi ad verum exigere rem velimus, plus boni ab hoc adverſariorum genere nobis ſperandum, quàm mali metuendum videtur. Ita namque D. Hieronymo teſte, comparata res eſt, ut Eccleſia perſecutionibus creſcat, martyrijs floreat, oppreſſionibus ſplendeat, caputq́ vel maximè efferat: in tantum quidem, ut poſtquam ad Chriſtianos principes pervenit, potentia quidem & divitijs major, virtutibus verò immane quantum minor facta ſit. Alterum verò militum genus, priore illo multis partibus exitialius, vitia ſunt. Hæc enim non apertâ vi, quæ caveri & declinari faciliùs poſſet, ſed amicitiæ, & ſummæ benevolentiæ ſpecie nos aggrediuntur. Sicuti verò multò nocentior adulatoris blanditia eſt, quàm aperti convitiatoris maledicta: ita vitia quoque dum vel ſub virtutum nomine obrepunt, vel voluptatis & dulcedinis illecebrâ venenum ſuum occultant, peſtem & perniciem multò majorem, quàm ullum externæ adverſitatis, calamitatisve genus inferunt. Hinc ergo hoſtis ille eſt, Auditores, contra quem mortalitas quidem tota, maximè verò noſtra, hoc eſt, puerilis & juvenilis ætas, nunquam ſatis cauta eſſe ſolet. Cum quo quidem omnibus, qui benè beateq́ vivere volunt, dies noctesq́ cominus & eminus depugnandum, & pace cum omnibus alijs hoſtibus, quibuscunque etiam conditionibus factâ, ad unum hunc vincendum & domandum, omnis belli moles & vires convertendæ. Neque enim tantus ullius victoriæ fructus eſt, qui cum eo, qui ex hac una ad victores redit, fructu & præmijs, vel utilitatis magnitudine, vel honoris pulchritudine, vel denique voluptatis & jucunditatis ſuavitate conferri, aut comparari poſſit. Qua ratione autem, & quibus armis, & quo pugnæ genere, hoſtis iſte vinci & frangi, victoriaq́ hæc parari poſſit; Emblematis noſtri intuitus facilè docere nos poteſt,

quod

quod laborum & ſtudiorum honeſtorum aſſiduitatem & conſtantiam nobis commendat. Ea enim eſt, quæ ſedulitatis verbo, hoc loco nobis intelligenda venit; certiſſima nempè vitiorum omnium medicina, vel potius peſtis & pernities, & ut Romanæ eloquentiæ pater eam appellat, expultrix. Notum enim eſt, & ex ipſo veritatis experientiæq́; , ut ita dicam, ſinu depromptum Poëtæ illud:

Otia ſi tollas, periêre cupidinis arcus:
Contemptæq́; jacent, & ſine luce faces.

Notum item Senecæ illud: ad actus rerum excitandi, artiumq́; bonarum tractatione occupandi ſumus, nunquam laſcivire vacat diſtrictis: nihilq́; tàm certum eſt, quàm otij vitia negotio diſcuti. Nota item celebratiſſima illa oraculi ſententia, quo Græciæ olim civitates, de malorum, quibus graviſſimè affictabantur, fine ſciſcitantes, aram Apollini duplicare, hoc eſt, ad Geometriæ, cæterarumq́; diſciplinarum liberalium ſtudium & laborem, juventutis animos aſſuefacere juſſi ſunt. Idq́; hoc ſenſu, quod labor iſte ſicut ab ambitione, cæteriſq́; cupiditatibus vitioſis hominum animos abduceret: ita etiam bellorum, quæ veriſſima dictorum vitiorum progenies eſſent, omniumq́; inde ſcaturientium malorum fontes eſſet obſtructurus. Neque enim primum obrepentibus tantùm, occulteq́; inſinuantibus ſe vitijs, hæc laboris & induſtriæ perſeverantia aditum intercludit: verùm etiam, ſi jam antea fortè animis inſederint, paulatim rurſus ea expellit atque exterminat: contrà verò amabili virtutis ſplendore eoſdem illuſtrat atque exornat. Quo nimirum modo, aſſiduus ferri uſus & tractatio, à rubiginis immundiciâ id nonmodò conſervat, tutumq́; præſtat: ſed etiam inhærentes jam ſordes illas abigit, & nitidum, oculiſq́; gratum illi ſplendorem conciliat.

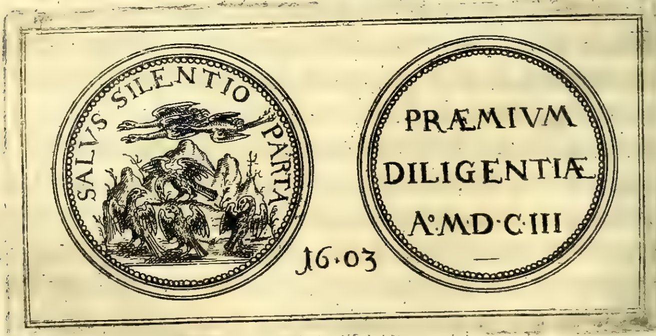
Quod cum ita ſit, chariſſimi commilitones, quiſnam quæſo tàm degeneri, tàm parvo, tàmq́; vecordi animo ſit; qui laborem, quo uno veluti pretio Deus optimus maximus, ut omnia, quæ homini contingere poſſunt, bonorum genera, ita & victoriam hanc glorioſiſſimam vendere ſolet: refugiendum aut detractandum, nec ultrò potius capeſſendum, amandum & perferendum exiſtimet? Quis non item fucos aut vappas iſtas vel riſu, vel commiſeratione potius dignos judicet, qui ſe ad otium ignavum, tanquam inutilia terræ pondera, à natura productos exiſtimantes, omne quod ſtudijs & laboribus honeſtis tribuere debebant tempus, vel ſomno inerti, vel alea turpi, vel helluatio-

nibus profuſis, vel alijs denique nequitijs conſumunt? Quorum, ſi ſapimus, non mores tantùm, ſed omne etiam vitæ commercium & conſuetudinem, non aliter, quàm ſerpentis venenati contactum fugiamus: contrà verò impoſito nobis ab amantiſſimis præceptoribus noſtris honeſtiſſimorum ſtudiorum & exercitiorum labores promptè & alacriter ſuſcipiamus, cōſtanterq́; exſequamur: æternùm nobis de hoc animo & induſtriâ gratulaturi. DIXI.

XXVII. PANEGYRIS, Anni 1603.

RECTORE D.D. CUNRADO RITTERSHUSIO, JURISCONSULTO.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à JOHANNE CZAPLIC, Polono.

QVod olim Poëta dubius animi de ſeipſo, Magnifice Domine Rector: Eloquar an ſileam? idem mihi etiam nunc uſu venire videtur. Hæreo enim profectò ego quoque, & animi pendeo loquarne an taceam? Silere

Silere me Emblema meum jubet; loqui tua, Rector Magnifice, auctoritas: utrius prior hic, & potior eſt habenda ratio? an Emblematis? Videtur ſanè: nam ut munificentiâ Ampliſſimi Senatus Norici ἀσύμβολος hactenus nunquam fuit; ita certus propemodum eſſe mihi videor, munere hoc mihi, meisq; æqualibus oblato, prudentiſſimum & ſapientiſſimum Ordinem ſilentium ætati noſtræ commendare voluiſſe. Tibine autem, Rector Magnifice, reluctor, quem Deus & qui Dei vicem huic Provinciæ Noricæ ſunt, mihi præfecêre Magiſtratum, cujusq; adeo me imperijs obſequentem eſſe voluere? Atqui hoc quoque & ætate meâ, & inſtitutione indignum eſſe videtur. An fortaſſe ideo me nunc loqui vis, ut in poſterum ſilere diſcam; idemq; & verbis & exemplo pluribus, qui eâdem mecum ætate ſunt, ſuadeam? Benè habet, Rector Magnifice, atque ita me ad loquendum animatiorem ſentio. Vos, Auditores ſplendidiſſimi, oro atque obteſtor, ne homini adoleſcenti ad dicendum temporis aliquid tribuiſſe vos pigeat.

Emblema noſtrum deſumptum mihi videtur ex Ammiano Marcellino, hiſtoriæ Auguſtæ ſcriptore minimè contemnendo. Quod ſi enim acutè ſatis video, grues in hoc numiſmate tres montem excelſum volando tranſire, ad radices autem montis tres item conſpicor aquilas. Quæ imago, quid ſibi velit, ex laudato modo Hiſtorico capio. Deſcribit is libro 18. necem Barbationis cujusdam rectoris peditum in exercitu Cæſareo: Is cùm eſſet conſcius conjurationis in Conſtantium, ſcribit ad eum uxor Aſſyria nomine, per ancillam, velut flens obſecransq;, ne poſt mortem Conſtantij, in imperium, ut ipſe ſperabat, admiſſus, deſpecta ſe, anteponeret Euſebiæ matrimonium, tunc reginæ decore corporis inter multas fœminas excellentis. At ancilla, quæ Aſſyriæ à manibus ad eam rem fuerat, factum prodens, effecit, ut cervicibus & ipſe, & uxor interierint præciſis. Eam necem concludit pulcherrimo Emblemate ſcriptor non malus: Ne ſit mirum homines profutura diſcernere nonnunquam & nocentia, quorum mentes cognatas cæleſtibus arbitramur: animalia ratione carentia, ſalutem interdum ſuam alto tueri ſilentio ſolent. Linquentes orientem grues, ob calorem, plagamq; petentes occiduam, cum montem penetrare ceperint Taurum, aquilis abundantem, timentes fortiſſimas volucres, roſtra lapillis occludunt, ne eis eliciat vel neceſſitas extrema clangorem; iisdemq; collibus agiliore volatu tranſcurſis, projiciunt calculos, atque ita ſecurius pergunt. Hæc de gruibus Marcellinus: quæ Plutarchus in commentario

de ſolertiâ animalium, de anſeribus ſilveſtribus memoriæ prodidit. Plinius libro 10. cap. 23. auctor eſt, grues pontum transvolaturas ſtabiliri ſaburrâ. Cumq́ attigerint continentem, è gutture arenam abijcere. Habetis Auditores ornatiſſimi, hujus Emblematis hiſtoriam. Ejusdem περιγραφὴ *eſt:* SALUS SILENTIO PARTA. *Quâ ipsâ, quid aliud nobis commendari putatis, quàm, quod ab initio dixi, Silentium. Etſi enim Amyclas ſilentium perdidiſſe, veteri jactetur verbo, verùm tamen illud ſilentium non fuit, ſed garrulitate velut imminutum atque corruptum. At integri, ſive veri ſilentij tutum ſemper eſt præmium; & ut Græci dicunt,* ἀκίνδυνον γέρας*: & dixiſſe aliquando pœnituit, tacuiſſe nunquam: ſi Simonidi aut Xenocrati, variant enim hîc ſcriptores, credimus. Pœnituit ſcripſiſſe, ut audivimus, Aſſyriam, & exitio ei fuit: nocuit Maximo Martiæ uxoris garrulitas apud Tacitum & Plutarchum, & marito cauſa necis fuit. Nocuit Scevino in conjuratione Piſonianâ erga Neronem, vanitas & inconſulta fiducia, apud eundem Tacitum: contra ſaluti plurimis tacuiſſe fuit, & linguam cohibuiſſe, & in amoribus maximè ac delicijs principibus ij, qui arcana tacere noviſſent, & ſecreta non evulgaſſent. Unde reges apud Horatium dicuntur*

------multis urgere cululLis,
Et torquere mero, quem perſpexiſſe laborant
An ſit amicitia dignus?

Et gravius apud hos, auctore Q. Curtio, lingua caſtigatur, quàm probrum. Quare ſapienter Ariſtoteles Calliſthenem ſectatorem & propinquum ſuum, ad Alexandrum Magnum profecturum monuit, ut quàm rariſſimè & jucundè apud hominem loqueretur, qui vitæ necisq́ poteſtatem in acie linguæ portaret. Cui geminum illud etiam Ariſtotele antiquius præceptum: Apud regem ἢ ἥκιστα, ἢ ἥδιστα *loquendum. Cæterùm hæc tam ſeria atque ſublimia à me fortaſſe non requiritis; quare ad eam interpretationem venio, quæ ætati meæ magis convenit: Nobis quoque, æquales chariſſimi, ſilentio ſalus paritur. Si enim ea cujusq́ metienda virtute vel honore, vel honeſtarum rerum ſcientia eſt, ſilentium ad ea omnia prima via, primus gradus eſt. Unde Sapientiſſimi omnium temporum homines adoleſcentes à garrulitate abſtractos ſilere monuerunt. Pingebant olim Ægyptij Harpocratem, ſilentij Deum adoleſcentem, qui digitum ori admoveret, cum hoc epiphonemate:* Digito compeſce labellum. *Quis ille Harpocrates ſodes alius, quàm juvenilis ſermonis, qui*

nis, qui vix poteſt non eſſe imperitus, corrector ac moderator? Zeno adoleſcentem loquaciorem increpuiſſe fertur, hoc dicterio elegantiſſimo: malè tecum actum fili: aures enim tuæ in os tuum confluxêre. Pythagoras, primus philoſophiæ nuncupator ac conditor, nihil priùs diſcipulos ſuos docuit, quàm tacere: eratq́ primum apud eum ſapientiæ rudimentum, meditari condiſcere, loquitari dediſcere: Et ne philoſophos vobis ſolùm, hoc eſt, gloriæ illa animalia, ut Tertullianus appellat, & juſtò ſeveriores Catones commemorem: vel ſcortis exoſum quoque fuit hoc garrulitatis vitium. Legimus, cùm adoleſcens quidam Gnathænæ ſcorti non ignobilis famâ pellectus, ex Helleſponto in Atticam navigaſſet, & admiſſus loquacior eſſet, ac planè φορτικός: an non, inquit Gnathæna, ex Helleſponto te veniſſe dixeras? annuente juvene, ecqui ergo primam ejus civitatem ignorare vidêre mihi? Sciſcitante juvene, quænam illa eſſet! Sigæum, ait illa: atque ita ἐμμελῶς διὰ τοῦ ὀνόματος κατεσίγασεν αὐτὸν, hoc eſt, concinnè admodum ex nominis ratione ſilentium illi ſuadere viſa eſt. Fugite mecum, adoleſcentes, fugite ſodes hoc vitium, vel abjectiſſimis exoſum ſcortis, & ſilere diſcite. Neque enim ſolum hoc utile vobis erit, ſed maximè etiam honorificum. Thucydides ſcribit, Harmodio & Ariſtogitone in Hipparchi Piſiſtratidæ conjuratione, ſive occiſione potius deprehenſis, conjurationis conſciam fuiſſe Leænam quandam nomine: quæ cùm carcere & omnibus tormentis tentata eſſet, ut ſocios proderet, illa tamen egregiè fortiterq́ ſiluit. Placuit id Athenienſibus adeò, ut in rei memoriam, ſilentijq́ gloriam æneam ei leænam, ſed elinguem poſuerint. Confidite Adoleſcentes: nec nobis deerunt ſtatuæ, ſilentij noſtri teſtes. Erigentur illæ in animis magnorum virorum: & argumento erunt indolis noſtræ. Immò etiamſi adultiores fiamus, linguam tamen contineamus, & in hoc quoque laconiſmum amemus. Nam ſi Spintharus olim non putavit, cumulatius ſe laudare poſſe Epaminundam, quàm cùm teſtatus eſſet: ſe neminem vidiſſe, qui plura ſciret, & pauciora loqueretur: ſufficiat nobis etiam aliquando laus hæc, & demereri eam ſtudeamus. Verùm quo mihi lingua, dices, ſi uti ea prohibeor. Non prohiberis, dum parcè ea uti juberis. Natura te hoc docet, quæ duos tibi dedit oculos, geminas item aures, ut multa videas, multa audias: linguam ſolum unam, nempè ut modicè loquaris, multum taceas: utque magis hoc tibi inculcaret, oculos aureſq́ liberas fecit, linguam labris ac dentibus quaſi vallavit. Unde Homerus ἕρκος ὀδόντων appellat: ne facilè verba, quæ idem alata ac

volantia vocat, elabi poſſent. Loqui ergo ſi vis, loquere ſanè, ſed modicè & circumſpectè. Habet enim hoc quoque ſuam laudem, ſed ex eo, ſi Lycurgo credimus, quia

Parce loqui, ferè inſtar & ſilentii.

Faciamus ergò, ô Adoleſcentes, quod tàm ex re noſtra eſt, quod honori, quod ſaluti: & fores linguæ noſtræ diligenter obdamus, ne ex eorum videri poſſimus numero, quorum linguæ Theognis θύρας οὐκ ἐπικεῖσθαι ἁρμοδίας, *fores deeſſe congruas ſcribit: quos Julius Pollux ex eo dictos ait* ἀθυρογλώττους *ex Euripidis credo Oreſte edoctus. Adeoque proponamus nobis ſequendum Demetrij Phalerei conſilium, ut verba ſilentio obſignemus, ſilentium occaſione. In quo & ego orationem meam primus obſigno.* DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à HIERONYMO BRUNNER, Pragenſi.

CUm multis alijs de cauſis natura de rebus humanis peroptumè merita eſt: tum in eo ſeipſam & bonitate & prudentiâ ſuperavit: quòd mortalibus non ſolùm mentem atque intellectum attribuit: ſed etiam ijſdem animalia adjunxit, tanquam ſocios & rerum agendarum indices: quibus eam mentem indidit, per quam non tantum ſibi ipſis conſulerent, verùm etiam qua nos ad ſui ſpectaculum & imitationem evocarent. Etenim hominum genus, ut per ſe vel magnum, vel prin-

vel princeps rerum omnium mortalium eſt: ita ſecundum eos animalcula illa maximis cœlitus donata ſunt beneficijs, adeo, ut virtute ſua induſtriam atque prudentiam humanam non ſolùm ſæpenumero adæquent: ſed etiam cum pudore gentis noſtræ, pace non tàm veſtrâ, quàm meâ etiam dixerim, longiſſimè ſuperent. Non dicam hoc loco de clementiâ leonum, prudentiâ elephantorum: non de naturâ muſcarum, non de aſinorum gruum aut aquilarum ingenio: quorum natura non adeò nullius momenti fuit, neque adeò contemtibilis, quin olim magnis viris materiam cogitandi dederit, campumq́; aperuerit dicendi: mihi verò de eo verba facienda ſunt, quod Ampliſſimi Senatus Norici beneficio, hodierno die communicatum eſt nobis: de avibus nimirum, quas Ibidas vocarunt Ægyptij.

Eſt in ſinu Arabico genus quoddam ſerpentum venenatum & volatile, qui quotannis è paludibus in continentem ſe attollunt: atque adeo magno veluti cum exercitu volantes Ægyptum tendunt. Ibi tum Ibides, aves indigenæ, in ipſis regionis finibus aciem inſtruunt, atque hoc hoſtile genus fortiter aggrediuntur atque conficiunt. Quo munere ecquid divinius, & quod huic tempori magis conveniens ſit, excogitari poteſt? In quo ornando, non ero humilis aut abjectus, ut debeo pro conditione atque infantiâ meâ. Ad altiora ſeſe me attollet oratio. Ac mihi quidem de maximis rebus genus mortalium monere videntur hæ aves. Neque enim vos fugit, & ego à viris magnis ita accepi, ſapientiſſimorum virorum varias eſſe ſententias: Utrum expediat magis, hoſtem adventantem domi exſpectare? an verò eum extra regionem cum inſtructo exercitu excipere? Deinde, an hoſti & numero militum, & armis potentiori cedendum ſit? an verò contra eum eundum, & virtutis periculum faciendum? quæ duo ſi rationibus, atq; harum avium exemplis conciliavero: nonnè permultum Ampliſſimus Senatus Noricus hodierno die, hoc tam luculento munere de nobis merebitur?

Ea eſt ratio victoriæ, ut non tam in potentiâ ac multitudine, quàm in conſilijs atque virtute militari poſita ſit. Quemadmodum florentiſſimus rei Romanæ ſcriptor teſtatus eſt: Romanos parvâ manu magnum ſæpè exercitum confeciſſe: hoc eſt, ut Cæcina ille dicebat, conſilijs arma temperaſſe, veluti trahendo bello, & legationibus ultro citroq́; mittendis. Quanquam enim tractationes de pace (ut rex quidam Hiſpaniæ in ore habuit) arma minimè ſuſpendunt: tamen & hoſti moram aliquam inijciunt, & tibi tempus conciliant col-

liant col-

liant colligendi tui: id quod Cornelius Tacitus ait: multa bella impetu valida, per tædia ac moras evaneſcere. Et Vocula ille: Sed eſt, inquit, vallum, muriq́, & trahendi artes, donec è proximis provincijs auxilia, exercitusq́ concurrant. Quod ſi enim exercitus, hoſti par conſcribi nequit: ibi hoſtis mirâ arte deducendus eſt atque diſtrahendus: niſi vel cum eo confligere, quod periculoſum eſt: vel fugam inire voles, quod turpiſſimum eſt. M. Curius Imperator Romanus cùm intellexiſſet, Sabinos ingentem exercitum collegiſſe: occultis itineribus emiſit manum militarem cum mandato, ut Sabinorum agros deſolatos vaſtarent, incenderentq́. Quo facto & re cognita, Sabini ad evertendam hanc calamitatem exercitum deduxerunt: ſeq́ obnoxios fecerunt parvæ multitudini, & cui paulò ante formidabiles fuerant. Et Dionyſius Syracuſanus cùm Afrorum multitudini reſiſtere non poſſet, arces ſuas & caſtella adventanti hoſti ultro dedi juſſit, ſuis militibus inde abire juſſis. Ita Afri exercitum ſuum ſparſerunt: Dionyſius verò militem ſuum contraxit. Cæterùm illud ad hoſtilem potentiam infringendam plurimum facit, ſi prius levi prælio tentetur hoſtis, ejusq́ vires non tantùm noſcantur, verùm etiam hujuscemodi diuturnis velitationibus paulatim imminuantur. Quod exiſtimavit Sertorius ille, carptim ſingulos pilos evellendos eſſe: & fortiſſimus Cæſar quotidiè equeſtribus prælijs, quid hoſtis virtute poſſet, & quid Romani auderent, periclitatus eſt. Commemorare poſſem & eorum exempla, qui hiſce rationibus magnos exercitus confecerunt, & eorum etiam, qui quod cum potentiore hoſte manū confeſtim contulerūt, omnes ad unum interfecti ſunt. Quorum recens eſt illud de Ludovico, Ungariæ rege, qui temeritaténe quadam, an verò fatali neceſſitate, auſus eſt ducentis hoſtium millibus opponere viginti quatuor millia hominum. O rem præpoſteram! ne quid dicam gravius: præſertim cùm ſecuræ, atque honeſtæ belli trahendi viæ illi non defuerint, etiamſi de regni aliqua parte periclitandum erat. Eo enim, cum internecione totius exercitus, interfecto, Solymannus victoriam ſuam mirificè perſecutus eſt. Taceo nunc alias artes: ut ſunt ſimulatio fugæ & timoris: quippe quæ imparatiorem & ſecuriorem reddit hoſtem: & circa injurias illatas patientia magnusq́ animus: quod non ſolum profani ſcriptores, ſed etiam ſacræ literæ (1. Machab. 8.) de Romanis teſtantur: eos tot hoſtes ſuperaſſe conſilio & patientiâ. Quod ſi nunc eo in loco res poſitæ ſint, ut neceſſitas pugnandi inferatur: ibi tum virtute opus erit: Ita enim Ibides, quæ potentiâ inferiores

erant

erant (eſt enim ſerpentum illud genus peſtiferum ac venenatum, adeoque armorum & genere pugnæ ſuperius) virtute & conſilio ſalutem ſibi quæſiverunt, non torpentes otio, non exſpectantes uſque dum hoſtiles copiæ regionem ſuam involarent, lareſq́ patrios contactu ſuo fœdarent atque corrumperent. Id enim alterum eſt, cujus nos monemur: permultum intereſſe, ut Scipio ille Romanus dicebat, alienos populêre fines, an tuos uri exſcindiq́ ſinas? Quo exemplo & ex magnorum virorum ſententiâ Turca non facilius, neque citius ſuperari poſſe videtur: quàm ſi exercitus noſter non ſolum è finibus Hungariæ deducatur, ſed etiam Peloponneſus atque Marca, quæ eſt in umbilico imperij Turcici, armatâ manu invadatur. Quam in ſententiam non ita pridem fortiſſima gens reſpondit Sinani Baſſæ minitanti, niſi ſibi tributum penderetur, ſe totam gentem à limitibus regni ad mare uſque glaciale expulſurum. Nos verò, reſponderunt illi, non præſtolabimur adventum tuum; ſed quamprimum vim adverſus nos parari ſenſerimus, è veſtigio educto exercitu extra fines noſtros, viſcera imperij Turcici invademus. Nolo jam coacervare rationes hujus ſententiæ, ut ſunt; plus animi eſſe inferenti periculum, quàm propulſanti: in hoſtili loco citius deficere hoſtem, & ubi belli ſit ſedes, ibi quoque cladem eſſe. Eſt hæc oratio non ætatis atque infantiæ meæ, ſed exercitatiſſimorum hominum. Inſpiciamus tantum, ſi lubet hoc genus avium. Primum enim non ſparſim, ſed confertim iverunt, & totis viribus. Quâ in re Cæcinam objurgavit prudens ſcriptor, quod non ſimul cohortes, ſed ſingulas acciverit: quæ res in prælio trepidationem auxit, cùm diſperſos, nec uſquam validos pavor fugientium abriperet. Deinde quòd extra regionem ſuam inſtructo agmine hoſtilem impetum diſſiparunt, atque confecerunt. Ad quorum animalculorum porrò laudes quod attinet, neque eſt ſatis loci, neque in me eloquentiæ ad dicendum. Nam ſi prudentia in hoc terrarum orbe principem locum tenet: hæ aves hanc laudem ſibi vendicant. Si fortitudo, virtuſq́ militaris Reſpublicas conſervat: hæc horum animalium propria eſt. Si denique id, quod æthereum eſt, purius atque ſanctius eſt eo, quod terreſtre eſt: (neque enim aliter fieri poteſt, quin naturæ principia rebus ipſis, quarum principia ſunt, non reſpondeant) hoc ibidum genus nobis (pace mihi liceat mortales dicere veſtra) etiam nobilius eſt atque ſanctius. Sin autem hoc ita eſt ambitioſum, ut veritati ſuſpectum ſit: illud quod reliquum eſt, mihi concedite: hoc avium genus & cives eſſe puriſſimi elementi, & prudentiæ humanæ iconas atque characteres. DIXI.

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA AB ALBERTO BEHAIM, Patricio Noribergenſi.

CUm omnis humana induſtria duabus rebus comprehendatur, Virtute & Fortuna: ſæpenumero alterutra multis mortalium; utraque verò pauciſſimis contingit. Quocirca raro maximæ res geruntur. Etenim pleraque quantumvis prudenter ac fortiter cœpta, poſtea tamen vertente fortunâ ſecus cedunt, immò in contrarium eunt. Contrà verò, quæ inconſultò & temerariè fiunt, ſæpenumerò feliciſſimum exitum ſortiuntur. Omitto eos, qui utrâq; deſtituti, ad negocia publica rapiuntur: quos neceſſe eſt ludibrium atque ſpectaculum fieri rerum humanarum. In quibus omnibus eſt tum quod expetas, tum etiam quod averſeris. At enimverò magna quædam res eſt virtus: atque haud ſcio, an aliquid majus aut divinius. Quo facilius eſt virtute fortunam, quàm fortunâ virtutem fabricari. Quare, quod à prioribus meis commilitonibus omiſſum eſt, in præſentiâ eſt faciendum mihi: ac cujuscemodi operam illi poſuerunt in naturâ gruum, aquilarum, ibidum: ea mihi in alterius generis hiſtoriâ ponenda eſt, pari tum induſtriâ meâ, tum attentione veſtrâ. Nam quantum illi me ætate anteeunt; tantò minus ego materiâ inferior ſum: quantumq; acceſſionis ab eorum ingenijs ad cauſam factum eſt in illis; tantùm apparatus oſtentatur ab re ipſa mihi. Dicendum enim mihi eſt de crocodilo, cujus hæc eſt natura, hic mos, ut hoſtem fugientem inſequatur, inſequentem verò fugiat. Nimirum eſt propemodum eadem ratio cùm

virtutis,

virtutis, tum fortunæ. Utraque enim audaces juvat; ignavos verò averſatur atque odit. Verum enimverò mihi hanc figuram propius ac penſiùs intuenti viſa fuit maximè exquiſitam atque reconditam referre doctrinam: quæ quo major eſt ætate atque ingenio meo, eò hoc illuſtri conventu dignior eſt, cujus ego majorem rationem habendam eſſe, ſemper exiſtimavi.

Quid enim? Turcarum, qui tantoperè & religioni & libertati Chriſtianæ imminent, nonnè hæc eſt diſciplina militaris, in omnibus prælijs in morem crocodili fugientes inſequi, & inſequentes fugere: vel, ut ait Livius, ſumtis redditisq́ tergis pugnare? Cum enim duplex ſit pugnandi genus, alterum deſultorium & velitare: alterum verò ſtatarium & immobile: hoc uſurpant noſtrates, illud Turcæ. Unde accidit, ut hi levibus repentinisq́ incurſionibus & regreſſionibus, noſtrarum copiarum robur, cùm propter eundi redeundiq́ crebritatem, tum etiam propter armorum levitatem, facilè diſſipent atque conficiant: non aliter quàm olim Numida ille, qui ſpargens bellum, ubi inſtaretur cedens, ac rurſum in terga remeans, & dum ea ratio Barbaro fuit, irritum feſſumq́ Romanum militem impunè ludificatus eſt. Eodem etiam modo Parthi, teſte Livio, nunc accedendo, nunc fugiendo, & eminus emittendis ſagittis, Romanos miſerabiliter proturbarunt, propulſaruntque. Quàm vellem, Auditores, exempla commemorare earum victoriarum, quas hoſtis à Chriſtianis obtinuit, non virtute aut conſilio; ſed ſola illâ crocodili pugnâ, hoc eſt, fugiendo atque retrocedendo. Hoc enim pugnandi genere, Italorum cohortes apud Hydruntem diutiſſimè ludificatus eſt, uſque dum ex Ungaria copiæ accitæ fuerunt, quæ (quippe quibus fugitivum illud belligerandi genus exploratiſſimum erat) facilè manum illam hoſtilem profligarunt. Omitto nunc clades, quas Palæologo, Andronico, Ludovico, Corvino ad Varnam alijsq́ intulit, ſolâ illâ ludificatoriâ & veluti ſaltatoriâ pugnâ. Illud noviſſimum eſt, &, ſi pro hoc loco licet, & ab hoc feſtivo tempore non alienum eſt, deplorandum, de nuperrimo prælio Agrienſi: quo tempore noſtri milites, tot exemplis, totq́ cladium memoriâ quamvis edocti, nihilominus vel hanc ſolam ob rem ſplendiſſimam hoſti reliquerunt victoriam: perq́ nimiam fiduciam, ut ille de barbara gente ait, acerbiſſimum vulnus acceperunt.

Sed enim dicetis: Quid ergo facto opus erit? illud nimirum, quod fortiſſimus ille Romanus Imperator, poſtquam à Juba hoc pugnandi genere mirificè eſſet vexatus: tanquam pugil atque laniſta militem ſuum edocuit, ut ne

inſequeretur hoſtem fugientem, & nihilominus eum frangeret. Ut enim in fuga Turcæ; ita noſtri milites in inſequendo crocodili morem induunt: quorum illud benè ſæpenumero ceſſit Turcis: hoc verò noſtratibus ſemper exitio fuit. Idq́ eſt, quod Dolabella apud Tacitum ait: hoſtem fugacem & vagum non gravi, nec uno incurſu conſectandum eſſe. Libêret, Auditores, hâc de re plura dicere. Sed ineptum me, qui ad vos tàm ardua de re verba facere auſim, & nullis rebus inſtructus, & ab eloquentiâ inops. Cæterùm, tum auguſtiſſima hæc corona, tum præſentis hujus muneris imago me ambitioſum atq́ ſapientem fecit. Quare ad minora nunc mea properat oratio.

Nec enim ſolius aut virtutis, aut fortunæ, aut crocodili, aut etiam fortiſſimarum gentium hæc natura eſt, ſed in primis gloriæ. Unde ſcitum illud: GLORIA CROCODILUS. *Enimverò cupido gloriæ adeò propria eſt viris magnis, ut facilius & citius omnes affectus exuant, quàm deſiderium laudis & famæ. Quod aptè & eleganter divinus Plato: Gloriæ cupidinem veluti ultimam tunicam ab anima deponi. Cæterùm, quò minus à magnis viris affectatur, eò propius ab iis abeſt, adeoq́ recuſantes à tergo inſequitur. Quod de agricola prudens ſcriptor, eum ipſa diſſimulatione famæ famam auxiſſe. Nunquam enim in ſuam famam geſtis exultavit: ſed ad auctorem & ducem ut miniſter retulit: ita virtute in obſequendo, verecundiâ in prædicando extra invidiam, nec extra gloriam fuit. Hæc Tacitus. Idem de Mecœnate Poëta:*

Majus erat potuiſſe tamen, nec velle triumphos:
Major res, magnis abſtinuiſſe fuit.

O exemplum aureum veræ ſapientiæ! Quæ enim hæc eſt futilitas, id quod es, videri velle cum periculo & rei ipſius, & exiſtimationis tuæ? Quod faciunt illi, qui quod re ipſa carent, famoſas atque hordeaceas laudes captant, ut quod non ſint, videantur tamen eſſe. Cujus ineptitudinis & ventoſæ oſtentationis exempla ſunt creberrima, cùm in publicis, tum in privatis negotijs. Quales ſunt illi, qui cùm imperio carent, ſimulacra quædam atque umbram imperij dignitatisq́ amplectuntur: veluti Tiridates ille Parthorum rex, qui à Romanis petijt, ne cogeretur ferrum tradere, nevè ab amplexu provincias obtinentium arceretur. At, inquit, acer ſcriptor, apud Romanos jus imperij valet, inania tranſmittuntur. Idem Dion notavit in Sejano: Hic, ut erat homo faſtuoſus & vanus, cum magno comitatu incedere, magnificè loqui, difficulter

culter interrogantibus reſpondere: ijs qui vel loco non ceſſerant, vel ſalutes non iteraverant, indignari, extremum exitium minitari. Quo loco Dion: qui, inquit, propria nituntur potentiâ, haſce ſalutationes & obſequia parvi faciunt: & ſi omiſſa fuerint, non vitio vertunt. Quò prudentius Henricus III. roganti cuidam, cur hoſtem ſuum non regem regio tamen honore ſepultum ſineret? reſpondit: Utinam omnes inimici mei tam honorificè jacerent!

Nec ſolum circa hanc rem publicè, ſed etiam privatim ineptiunt multi, cùm in doctrina, tum etiam familiari & cõmuni vitâ. Sunt enim qui exiſtimant, ſe omnium rerum ignaros ac peregrinos eſſe, niſi quodcunque ſciunt atque intelligunt, ambitione evomant, ut gloriam illam, quam adverſam ſibi animadvertunt, invitam & quaſi obtorto collo in ſe trahant. At, inquit, Terentianus ille Syrus: Tu quod ſcis, neſcis, ſi ſapis, Dromo. Quamobrem, Auditores, etſi fortunæ imperium, hominumq́ vel favor vel invidia, rerum etiam inanium umbra, omnia magna atque ingentia in rebus humanis poſſint: mihi tamen inpoſterum ſic perſuaſum erit, tum ex hac præſenti imagine, tum etiam ex reipſa: nullam tam violentam aut fortunæ barbariem, aut hominum malevolentiam, nullam etiam tam ventoſam ambitionem eſſe: quin ea virtute atque doctrinâ ſuperari, atque ad nihilum redigi poſſit. Quare ſive calamitas nos tentat, ſive fortuna paululum curſum ſuum reflectit: ſive etiam magnitudo virtutis atque famæ cuiquam periculo eſt: ædificemus oportet nobis eum portum, in quem ex tempeſtate & ſalo hoc ſive miſeriarum, ſive invidiæ aut malevolentiæ, æquabiliorem curſum tenere, atque in quo acquieſcere poſſimus.

DIXI.

EMBLEMA QUARTÆ CLASSIS, RECITATUM à JACOBO PFINZING, Patric. Noriberg.

LUbens tibi, Rector Magnifice, ut æquum etiam eſt, parebo, neq; multis infantiam meam obtendam, & hanc dicendi provinciam à me deprecabor; Scio enim, à me puero non exſpectari grande aliquid, aut tàm ſplendido dignum conſeſſu. Atque eò quidem parebo tibi lubentius, quoniam in re ſacra occupari me vis, à cujus notitia ne pueri quidem alieni, imparatiq; eſſe debent. Brabeo ergò meo (ut ad rem veniam) inſculpta eſt imago navis, ſive arcæ aquis invectæ, ad cujus culmen columba venit, ramum oleæ geſtans in ore, cum hac inſcriptione: DIVINÆ NUNCIA PACIS. Quæ imago deſumpta eſt ex 8. capite libri primi Moſaicæ hiſtoriæ. Cum enim Deo optimo maximo certum & conſtitutum eſſet malitiam generis humani diluvio penitus abolere: Noachi tamen viri pij recordaretur in fervore iræ ſuæ: in arcam, quam faciendam præcipiebat, eum & liberos ire juſſit, reliquias humani generis poſt diluvium exiguas futuros, & alterius orbis ſeminarium, ubi ira ejus & aquæ deſævijſſent.

Hujus dicto Noachus obediens, arcam paratam ad Dei nutum ingreditur cum ſuis, inibiq; ad quadrageſimum uſque diem commoratus & incluſus, moræ diuturnitate inter ſpem & metum medius, emittit primò corvum, quo non reverſo, anxius amplius columbam extrudit, quæ cùm ubi ſedem figeret, non reperiret, brevi redijt. Septimo poſt die aliam ablegat exploratum, quæ ſub veſpe-

ſub veſperam reverſa ramum oleæ ori inſertum retulit, unde Noachus diſcere conjecturâ potuit, brevi ſe terræ reſtitutum iri, adeoq́ Deum veracem in ſuis eſſe promiſſis. Hæc hiſtoria etſi jucunda admodum eſt per ſe, & dulciſſimis conſolationibus veluti gemmulis quibuſdam diſtincta: afferam tamen allegoricam interpretationem, jam diu è ſacris concionibus ad hoc uſque tempus obſervatam. Ajebant ergò, qui ſacris operabantur, per arcam Noachi Eccleſiam militantem in hoc mundo ſignari, quæ in medio mari perſecutionum procellis, dæmonum, mundi, carnis & peccati fluctibus penè obruta, ſupernatet tamen, & verâ, quamvis aliquando parum firmâ fide, ad portum ſalutis ſuæ Deum reſpiciat, eumq́ velut à longè ſuſpiret. Verùm, quoniam Eccleſiæ calamitates augentur indies, & ipſi etiam fideles, ſe à peccatis immunes non vident: dubitatio mentes corripit interdum, quaſi Deus omnem Eccleſiæ ſuæ curam abjeciſſet, eamque perditam & funditus exciſam vellet. In his terroribus columba venit, hoc eſt ſanctus ille Spiritus, qui in columbæ ſpecie ſe de ſede ſuæ potentiæ ſuper Chriſtum, à Johanne in flumine baptizatum, prius etiam dimiſerat, & olivæ ramum in ore fert, hoc eſt, per prædicationem Evangelij reſuſcitat in nobis promiſſionem gratiæ, & pacis inter Deum & nos fœdera, accenditq́ fidem in cordibus noſtris, jubens ut duremus cum arcâ ſalutis & throno gratiæ, Domino noſtro Jeſu Chriſto, per crucis hanc hebdomadem, ut Auguſtinus ait, eiq́ adhæreamus firmiter. Huic enim ſat eſſe virium ad reſiſtendum, quantumlibet fortibus procellis: hunc & præter eum neminem eſſe, qui fluctus iræ divinæ remittere & repellere, tumentes hoſtium impetus retundere & confringere poſſit.

Atque hæc mergatur licet Chriſti navicula, minimè tamen ſubmerſum iri, hoc videlicet nauclero ſalvo, & de ſtatu ſuo deijci neſcio, teſtatur. Ac ne quid conſolationi noſtræ deeſſe poſſit, aut infirmitas fidei noſtræ requirere amplius, ecce columba arcam Noachi ingreditur ipſa, hoc eſt, Spiritus ſanctus ipſe Eccleſiam Chriſti ſibi tabernaculum deligit, & in fidelibus hujus naviculæ victoribus habitare gaudet, adflat ipſis per vocem Evangelij Spiritum lætitiæ. Spiritus ille, qui in prima creatione verſabatur ſuper aquas, & incubatione ſua inſtar gallinæ, ac ventilatione & motu vitam dedit poſtea creaturis: accendit in cordibus conſolationem, veram fidem, motus placentes Deo, ignis ſcilicet ille æternus, & flamma dilectionis inter Patrem & Filium, toties ſacrificijs veterum manifeſta facta: ignis ille in linguis Apoſtolorum die

feſto pr

feſto primæ Pentecoſtes Chriſtianæ quodam conſpicuus, & infinitis partibus nobilior igne vel Perſico, vel Romanorum Veſtali, vel hodiernæ etiam ſuperſtitionis ignibus, cum luce diei concertantibus. Denique uno verbo, templa nos ſibi facit, & circumferimus in infirmitate noſtra Deum in cordibus noſtris, donec veniat dies magnus Domini, quo hoſtes Eccleſiæ ſubmergẽtur ipſi, & detrudentur in lacum, ubi non eſt aqua: Pij autem, qui perſeverârunt uſque ad finem, neque ſtationem ſuam deſeruêre, trepidíve aut fugientes terga dedêre, feliciter cum Navarcho ſuo Domino noſtro Jeſu Chriſto ad portum appellent, & intrabunt regnum gloriæ, in quo lachrymæ omnes abſtergentur ab oculis eorum, & triſtitia hujus ſeculi convertetur in æternum gaudium, regnabuntq́; cum Chriſto, & Sabbathum aliud ex alio celebrabunt.

Hæc, Auditores, allegoria Emblematis noſtri eſt dulciſſima, quâ ſi unquam opus fuit, hac profecto mundi ſenecta opus eſt, ut nos erigamus. Verſamur ferè in alto, qui Chriſto nomen dedimus, & procellis tantum non obruimur: aſſultat & inſultat naviculæ Chriſti truculentus ille draco infernus, eamq́; peſſum premere annititur. Sæviunt hinc hæretici, & mendacio veritatem permutare nos volunt. Fremit ex altera parte totus velut orbis, & videas omnia quaſi retro ſublapſa referri. Turcica minatur rabies: Tyrannis ac perfidia Marrana ingruit, & in ſua viſcera infelix ſævit Germania. Hîc vos mihi viri eſtote Chriſtiani, & conſiſtite adverſus hos inſultus, rectumq́; tenete in his fluctibus curſum, & inæquali æquore hoc æquum ſervate animum. Chriſto nauclero tuti ſatis eſtis, perq́; Spiritum ſanctum perſeveramini ab hoc diluvio ad diem ſalutis. Quare mecum cordatè canite:

Aura tonet, ſonet unda maris, fremat orbis & orcus:
Tu tamen inſertos nos tibi, Chriſte, teges.

DIXI.

XXVIII. PA-

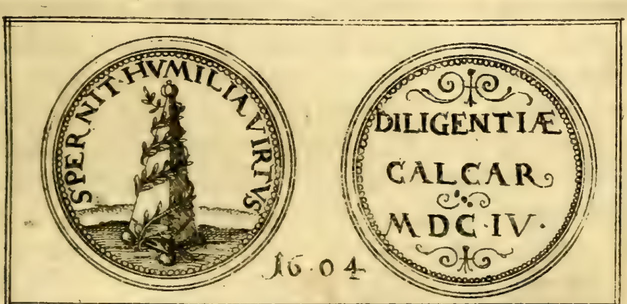
XXVIII. PANEGYRIS,

Anni 1604.

RECTORE D.D. NICOLAO TAVRELLO, MEDICO.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS,

RECITATA à JOHANNE-JACOBO WOLF, Spirenſi.

Mirificè me delectat brabeum meum, ab Ampliſſimis D.D. Scholarchis, quibus gratas me debere gratias eo nomine libens profiteor, mihi tributum. Ideoq; ad id explicandum promtior ſum, quantum per ingenij mei paupertatem quidem licebit: pace tamen id veſtrâ fieri Auditores, & opto, & peto.

Video autem in hoc numo meo Pyramidis ſurgentem hederam munimine celſæ: cui adſcriptum eſt hoc Emblema: SPERNIT HUMILIA VIRTUS. *Picturam Plutarchus attingit in aureo illo libello, quem præcepta Reipublicæ gerendæ inſcripſit. Duplicem ibi ait viam eſſe emergendi in Republica: alte-*

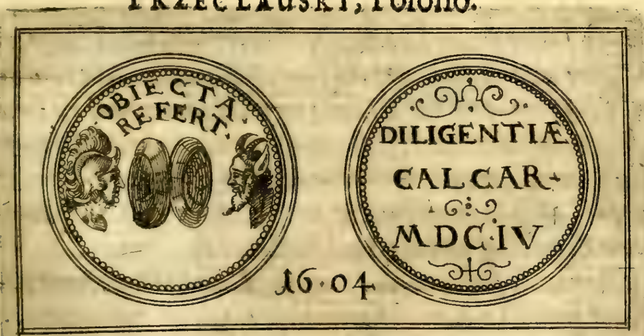
ca: alteram pulchram admodum, ſed periculoſam, quâ quis ſibi primordium in fronte ponit latè fulgens, ut Pindarus canit: nobiliq; aliquo facinore viam ad honores ſternit: Alteram tutiorem, ideoq; tritiorem, quâ ſe juvenes obſcuri, imitati hederam, quæ validam amplexa arborem ſeſe attollit, ſeni illuſtri alicui applicant, ejusq; potentiâ quaſi ſuffulti, radices in Republica agũt. Neque eſt inconveniens hæc accommodatio. Unde Cardinalis quoq; Lotharingus Pyramidem hederâ veſtitam, in cujus apice luna exſtabat, quæ regis Galliarum Henrici II. ſymbolum fuit, uſurpare conſuevit, innuens, tantiſper ſe in virore & vigore perſtiturum, quàm diu rex floreret, eumque præſidio ſuo tueretur. Magnus etiam patriæ noſtræ vir eandem imaginem rebus ſacris piè juxta atque eleganter accommodavit: non videlicet poſſe quemquam noſtrûm aſſurgere, vel emergere, niſi divino ſuffulciatur & ſuſtentetur auxilio. Verùm hæc ſuperant meum captum. Itaque pro ingenij & ætatis meæ ratione, meo tantum æqualiumq; meorum commodo, aliovorſum trahere id Emblema conabor.

Cenſeo igitur ad nos, Adoleſcentes hanc imaginem quoque pertinere, & commonefacere, ut ſi velimus ad honores & dignitates omninò adſcendere: non humilibus aliquibus animis, multò minus improbis nos jungamus, aut cum iis converſemur. Non enim fieri poteſt, quin affricet nobis eorum conſortium aliquid de ſcabie ſua: ſed ut ſectemur conſuetudinem prudentiſſimorum quorumque & doctiſſimorum virorum. Neque enim, quod Cicero tamen extollit 1. Officiorum: Si ad claros & ſapientes viros, benè Reipublicæ conſulentes nos contulerimus: opinionem ſolùm populo afferemus, quaſi eorum ſimiles futuri ſimus: ſed & re ipſa progreſſu tamen temporis experiemur, nos ex eorum conſuetudine, vix animadvertentibus ipſis, non parum profeciſſe. Ut qui in Solem venit, licet non in hoc venerit, ut coloretur, coloratur tamen, & qui in unguentariâ tabernâ paullò diutius conſedêre, odorem loci nec opinantes ſecum ferunt: ſic qui cum ſapiente conſuetudinem habent, etiamſi id non agant, meliores tamen redduntur. Neque verò hic faſtus putandus eſt, aut tumor aliquis fermenti juvenilis. Non enim jubemur nos viris magnis ex æquo componere: (cujus enim id foret dementiæ?) ſed jubemur ſectari eos, tanquam clientes patronos ſuos ſolent: eos venerari & obſervare, & ad eorum dicta ac facta noſtra item effingere atque componere. Illi verò delectantur etiam juvenum converſatione, & cupiunt eos ſibi quàm ſimilimos eſſe.

Ideoque

Ideoque ſi per infirmitatem judicij non omnia ſua conſilia pervideant, aut ætatis infirmitate ceſpitent, nec perfectionem eorum aſſequi poſſint, monent amicè, erigunt, inq; viam errantes reducunt, donec longo & uſu & exercitatione judicium in iis intendatur, & confirmatus animus eundem cum ductoribus tenorem obſervet, & rectâ regiâq; viâ ad ſapientiæ callem contendat. Summa, deſcendit in pectora hæc converſatio, & vim præceptorum obtinet, frequenter audire ſapientes & doctos; frequenter intueri: immò etiam aliquando ex tacente tali erit, quod proficias. Quare mei Adoleſcentes, quoniam homines facti ſumus, hoc eſt, animalia civilia, quæque ſolitudinem oderint: quando omninò converſatione gaudemus, iis nos applicemus & affricemus, unde gloria nobis accedat, non infamiâ: unde fructus ad nos derivetur, non damnum. Sic fiet, ut adoleſcentia etiam noſtra tanquam in herbâ ſignificet & oſtendat, quæ virtutis maturitas, quantæq; fruges induſtriæ noſtræ ſint ſuo tempore futuræ. DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à CHRISTOPHORO PRZECLAUSKI, Polono.

M. *Curius adoleſcentis, qui in dilectu non paruerat, bona primùm haſtæ ſubjeciſſe: deinde eum ad tribunos appellantem vendidiſſe ſcribitur, additis his verbis: non ſibi opus eſſe eo cive, qui parêre neſciret. Tu, Rector Magnifice, ne, ut abutar præſumtionis verbis, idem in me*

ſtatuere poſſis: obedientem me potius habebis civem: veſtrâ etiam, uti ſpero, Auditores ſplendidiſſimi, bonâ cum gratiâ.

In numiſmate mihi, ab Ampliſſimis D.D. Scholarchis tributo, duplex conſpicor ſpeculum: quorum alterum formam Adoleſcentis galeati, & præclari aliquid de ſe ipſo vultu promittentis: alterum Fauni alicujus truculenti, ſive Satyri imaginem exhibet. Additum eſt agalma: OBIECTARE FERT. *Id quò rectius trahi poſſit, quàm ad adoleſcentem noſtram ætatem, equidem nullus video. Ut enim ſpeculum, corpus leve admodum & politum, quasvis oblatas figuras recipit & repræſentat, deformes æquè ac pulchras: ita adoleſcentum animi, qui Ariſtotele auctore, tabulæ veluti raſæ ſunt, quibus nihil dum inſcriptum eſt: quibuscunque artibus imbuti fuerint, ſeu bonis ſeu malis, eas exhibent: ſic ut evadant boni ſi bonis & honeſtis exerceantur ſtudiis: mali contra, ſi malis artibus à teneris aſſueſcant. Operam itaque dari debere, ne pravis formatoribus in prima pueritiâ tradantur. Plurimum verò in hoc ſitum eſſe, ex eo liquere poteſt, quòd quæ adoleſcentes à prima ætate imbibêre, ea difficulter, immò vix, ac ne vix quidem eis eripi poſſunt, verè enim Horatius:*

Quo ſemel eſt imbuta recens, ſervabit odorem
----- Teſta diu.

Acceditq́ ſæpè ad improbitatem, ſi ei adſueverint, improbitas alia, ut quæ perperam didicêre aut fecêre, perperam tamen facta confiteri nolint. Et agnoſcant ſanè aliqui, ſe à virtutis ſemitâ aberraſſe: non tamen, ut Cæneus ſubitò è muliere factus eſt vir optando tantùm, ſic repentè ex improbo probus quis evadit, & qui cubitum ivit ſtultus, ſurgit ſapiens, ait Plutarchus. Quæ cùm ita ſint, omnis cura parentum in eo verti debet, ut fideles & peritos doctores filiys ſuis, ab ipſis, quod dicitur, unguiculis præficiant, qui eos fingant, & ad virtutem honeſtosq́ mores primâ ſtatim ætate componant. Ut enim teſte Plinio, gypſo madido ſtatim utendum, quòd celerrimè ſiccetur & indureſcat: ita ſtatim fingenda moribus ætas rudis, priuſquam durior non admittat fingentis manum. Qui literarum item cognitione eos excolant, & liberalibus artibus admoveant. Hic enim ille color eſt, quo homines maximè delectantur, quoque imbuendi primum ſunt, ne pannus ætate attritus tincturam recipere poſtea detrectet. Adſuefaciendi verò ad eas literas, quæ uſum in omni vita habent, optimaq́ primùm diſcenda: neq́ ætas tenella, ut olim Ariſtippus

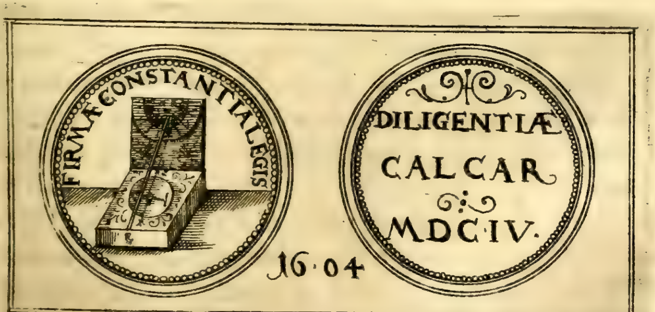
quoque

quoq; monuit, ſupervacaneis occupanda. Ignorareq́; eum multa utilia neceſſe eſt, qui multa ſupervacanea didicit. Neque hîc mihi quisquam dicat: fruſtra operam hanc ſumi. Unicuiq́; enim in ipſo adhuc matris utero ingenium fingi. Docuit enim jam pridem Lycurgus in brutis animalibus, quid poſſit inſtitutio: nedum homo, cui rationis uſum Deus etiam communicavit. Ubi autem facere hoc parentes neglexerint, & liberos ſuos malorum omnium magiſtris, luxui & otio permiſerint: quid miri, ſi corrumpantur & peſſum eant? Quis enim ſpem boni ullam habebit in eo, cujus primum ætatis tempus palàm fuerit ad incentiva illa libidinum divulgatum? & quomodo ſecundum virtutem agere poterit is, qui virtutem, cujus etiam coloris ſit, ignorat? Noſtrum quoque erit, Adoleſcentes, ſi parentes officium faciant, & fidelibus Ephoris nos commendent: non recalcitrare aut effrenes eſſe, ſed faciles flecti regiq́;, noſtro publicæq́; rei bono. Etenim optimus eſt,

Qui potis eſt proprio vivere conſilio.

Non minori tamen in pretio eſt, qui cum proprio conſilio vivere non poſſit, qualis ætas noſtra eſt: benè monenti tamen ſcit parêre, & ad ejus voluntatem ſe ſuaq́; omnia dicta & facta componere. *DIXI.*

ORATIO TERTIÆ CLASSIS,
RECITATA à VITO-ULRICO à LICHTENSTEIN, Franco,

T*Ritus plurimorum ſermone verſiculus eſt, Magnifice Domine Rector:*

Plura loqui juvenes, utiliora ſenes.

Ego quamvis nec multa loqui potero, alij verò longè utiliora poſſent: parêre tamen voluntati tuæ certum mihi decretumq; eſt. Numiſma igitur mihi, meisq; æqualibus ab Ampliſſimo Senatu Norico tributum, repræſentat mihi horologium ſciatericum, ut Plinius appellat libr. 2. hiſtor. ſuæ, cap. 27. qualia hodie ſolaria dicuntur, quibus horæ denotantur ad ſolem veruto umbram faciente, vel pinnulâ, aut æneo gnomone. Hoc ſciatericum ambit circumſecus Emblema hoc: FIRMÆ CONSTANTIA LEGIS. *Quo Ampliſſimus ordo, pro celebri per Germaniam omnem prudentiâ ſuâ monere voluit: Legum auctoritatem & cuſtodiam curæ nobis eſſe, cordiq; debere: quod paucis in gratiam meorum æqualium evolvam. Ut ſolarium rectè horarum ſpatia deſignet, volunt Mathematici, filum perpendiculare rectum eſſe, & extenſum firmiter, ſic ut æqualiter umbram & in circumferentiam circuli antemeridianam, & pomeridianam ſpargere poſſit: umbra verò in ipſum filum incidens, ſignet meridiem. Quod eorum ſcitum rectiſſimè legibus accommodari poſſe cenſeo: debere videlicet eas eodem tenore, & ſuperiores & inferiores conſtringere, nulla habita vel generis, vel dignitatis reſpectione: atque omnibus, ut ait Cicero, una & communi voce loqui. Futurum namq; ſic, ut ſtatus Reipublicæ omnibus ſimiliter parentibus, in medium concluſus atque coactus firmior ſit: felicitatemq; ſuam ipſe clamet & publicè teſtetur. Nam ſi eædem (quo ſimili Anacharſis olim perhibetur uſus) aranearum telis ſimiles ſint: in quibus animalcula infirmiora hæreant, valentiora perrumpant: actum erit brevi de benè etiam cæteroqui conſtitutâ Republicâ. Feneſtræ enim aperiuntur potentioribus ad inferendas humilioribus injurias: & hi æmulatione atque contumeliâ exagitati, ad ſeditiones facilè prolabuntur. Neque hîc ipſos etiam Magiſtratus aut Principes exceptionem facere arbitror. Ut enim filum ſolarij, ſi ipſum non ſit rectum, umbras ſpargit inæquales: ita ſi Magiſtratus ipſe, qui regula ſubditis eſſe debet, legibus non obtemperet, his quoque ad parendum ſegniùs auctor erit. Didicerat hoc Plato, cujus graviſſima ſententia 4. de legibus extat: quâ profitetur, videre ſe paratum illi civitati exitium, in quâ non lex Magiſtratibus, ſed legi Magiſtratus præſint: Salutem verò illi, ubi lex ſervientibus Magiſtratibus dominetur. Omnia certè bona, quæ Dij civitatibus præbere ſoleant, talem civitatem ait manere. Secutusq; eſt tam utile conſilium optimus Trajanus, qui, ut Dio in vita*

ejus

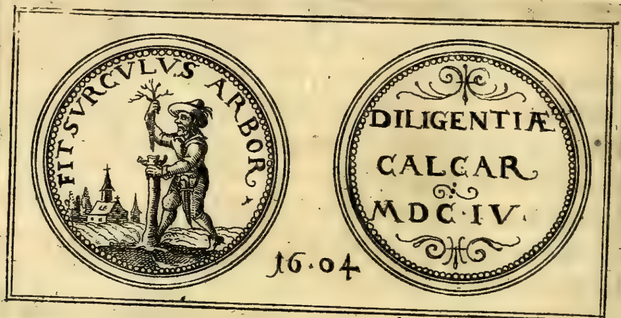
ejus narrat, gladium Præfecto prætorio tradens, dixiſſe fertur: Hoc gladio pro me utare, dum juſtus ero; ſin immutatus fuero, contra me. Et Antiochus tertius, civitatibus imperio ſuo utentibus, ſcripſiſſe perhibetur: Si quid unquam mandaſſet per literas, quod legibus adverſaretur, ne curarent: ſed haberent pro illo, quod ſe neſciente ſcriptum eſſet. Ut verò bonus Princeps ipſe legibus parêre tenetur: ita illi quoque incumbit vel maximè, legum eſſe cuſtodem diligentem, & executorem ſeverum; omnibus ex æquo jus dicere haud aliter, quàm gnomon ſolarij ſine diſcrimine omnes horas indicat, non minus ultimam, quàm primam. Non decet προσωπολήπτην *eſſe aut* δωροφάγον, *aliisve animi affectibus emancipatum: ſed cùm in leges peccatum fuerit, amici perſonam exuere, judicis ſeveri induere:*

Ecquid enim leges ubi fortè pecunia regnat,
Aut plus jure ipſo gratia, amorque valent?

Non enim, ut olim Demoſthenes, accurrere ipſæ poſſunt, & opem injuriâ affectis ferre. Literæ enim ſunt, ſive ut Pittacus loquebatur, ξύλα ποικίλα. *Vis earum eſt, ſi Magiſtratus eas confirment, ſemperq́ue ratas & firmas exhibeant, opem earum imploranti. Cùm enim leges ſe habeant ſæpiùs aut coronæ inſtar, quâ ſalus publica veluti religata continetur: cavendum ſtudioſè, ne diripiatur illa aut vaſtetur. Quod Pythagoram ſuaſiſſe ænigmate,* στέφανον μὴ δρέπεσθαι, *D. Hieronymus nos docuit.*

Quæ omnia nos quoque commonefaciant, ut legibus, in quarum obſervatione ſalus publica conſiſtit, lubenter ſtudioſeq́ue pareamus: neutiquam δειλίαν *putantes,* τῶν νόμων ὑπακούειν: *Magiſtratus verò omnis operam det, ut leges primum etiam ſibi ſcriptas publicè teſtetur; deinde ſtrenuus earum erga omnes delinquentes ſit executor. Virtus enim boni magiſtratus eſt, auctore Pythagora, ut omnibus civibus idem ſit: nullaq́ue re alios quàm juſtitiâ & æquitate vincat.* DIXI.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à CAROLO GRUNDHERRN, Patric. Noribergenſi.

IN brabeo meo, Rector Magnifice, ſplendidiſſimiq́; Auditores, (Antelogio enim utendum mihi non exiſtimo, cùm nihil niſi gratiam ætatis in me ad dicendum prodire juſſo, ſpectatum ſciam) video expreſſam imaginem Hortulani, ſtipiti effœto ſurculos teneros inſerentis, cum hac inſcriptione: FIT SURCULUS ARBOR. *Hæc imago de multis, ijsq́; jucundis admodum rebus nos commonefacit: quas nudè, ut à præceptoribus meis accepi, proponam ſolùm, vobis accuratius eadem penſiculanda relinquens.*

Atque hortulanus quidem hic omnis mihi paterfamiliâs eſſe videtur, qui Dei mandato motus, generisq́; humani propagandi ſtudio, legitimo modo ſeſe fœminæ jungens, ſuſcipit ex ea liberos: eosq́; ſic deinceps educat atque inſtituit, ut futuro proſint ſeculo: nominisq́; ſui memoriam ab oblivione & interitu vindicent: ætate denique & ſenio confecto novas vires, nova robora ſubminiſtrent. Rectè enim togatorum illius doctiſſimi Varronis illud, quod de viris doctis prodidit, huc quoque trahere licet: Serere parentes arbores, quæ futuro proſint ſeculo, & fructibus ſuis luxurient. Ut nihil dicam, debere cuiq́; ſui memoriam & æternitatem charam eſſe, quæ conſervari melius non poteſt, quàm generatione ſobolis. In hac enim quisque renaſcitur, ut ait divinus Plato. *Et breviter quidem, ſed ſignificanter admodum monet Phocylides:* μὴ μείνῃς ἄγαμος, μὴ πῶς νώνυμος ὄληαι. Ne ma-

Ne maneas cœlebs, ne tecum fama quieſcat.

Munimentis verò multis inſiſtere in extremo vitæ, & utile parentibus eſt, & jucundum: Veriſſimè enim ille Græcorum abſolutiſſimus Poëta Oppianus:

Πατρὶ ἢ γηράσκοντι νέον σθένος υἱέες εἰσίν.

Id eſt: Grandævo confert patri nova robora proles. Quo & ſuaviſſima Nazianzeni ſententia pertinet, quâ filios baculos ſenectutis paternæ vocat, quibus innitatur ea, & greſſus firmet. Quod conſilium parentum, ut eventu ſuo proſperetur, inſtitutione bona opus eſt & diligente: exemploq́ ad virtutem præire ipſi nobis debent. Multa enim ſunt, quæ ingenia etiam non mala in præcipitium ſecum abripiant, niſi diſciplina & ὀρθότης inſtitutionis eadem ſiſtat. Certum etiam eſt, affirmante Platone 6. de legibus, mores parentum filiis imprimi, & quales illi fuerint, boni ſive mali, tales quoque liberos eſſe ſolere.

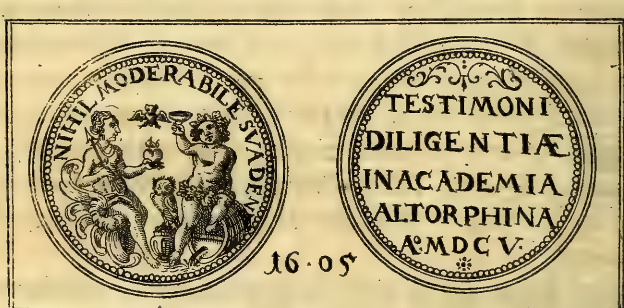
At quando parentes officium ſuum faciunt: viciſſim nos decet faciles eſſe flecti regiq́, ut tenelli ſolent ſurculi: hoc eſt, parêre monentibus, abſiſtere ab eorum læſione æquum eſt: ætate verò confectis, ut idem veteris ſapientiæ princeps monet, ἀντιπελάργησιν declarare, curasq́ & ſolicitudines eorum, quas nobis pueris fœnerati ſunt, reddere ipſis in ſenectute, cum maximè indigent, convenit. Quò nos non ſolum Dei lex atque immota voluntas, ſed & inſignis promiſſio legi adnexa, quam verſiculus ille vetus exprimit: ἱκανῶς βιώσεις γηροβοσκῶν τοὺς γονεῖς. Id eſt: Diu vives, ſenectam ſi parentum nutries: Item pœnæ ingratis filiis denunciatæ earumq́ triſtia exempla, allicere & permovere debent.

Poteſt & hoc ex brabei noſtri ſculpturâ doceri, non debere noſtram pueritiam adultis riſui aut contemtui eſſe, quia nondum rebus gerendis idonei ſimus, aut publicè uſui. Neque enim ſurculus quoque fructus ſtatim, cùm inſeritur, fert: ſed poſtquam in arborem excrevit, tùm demum ſeſſe commendabilem reddit. Ita ſpatia nobis fiant, & oſtendemus nos quoque à majorum noſtrorum virtute & ingenio degenerare noluiſſe. Verùm in hoc operam ultrà non ſumo: ne munere hoc mihi ab Ampliſſimis D. D. Scholarchis oblato, receſſiſſe à me modeſtia; ſucceſſiſſe tumor aliquis aut faſtus videri quibusdam poſſit. DIXI.

XXIX. PANEGYRIS, Anni 1605.

RECTORE D. M. JOHANNE PRÆTORIO, MATHEMATICO.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à LUCA-FRIDERICO BEHAIM, Patric. Noribergenſi.

IN hoc numiſmate Bacchus, Venus, Bubo & Veſpertilio expreſſi cum inſcriptione: NIHIL MODERABILE SUADENT. *quid aliud nos commonefaciunt, quàm circumſcribendam gulam, fugiendam libidinem, occaſionem noctis devitandam? Iſthoc enim (ait verè Comicus) illecebroſius nihil fieri poteſt: nox, mulier, vinum, homini adoleſcentulo. Ac Bacchi quidem, quem ob eam cauſam veteres, nunc pantheræ, nunc tauro aſſimilant, quæ ſit impotentia & effrenatio, nemo non ſcit. Enimverò cum vis vini mentem poſſedit: exſurgunt cupiditates,*

ditates, ac velut equus jubam caputq́ erigens, pars illa animi bruta ac petulca frenum mordet, rectoremq́ rapit ſuum. Tunc quæ ſobrietas paullò ante animi mala texerat, ſuppreſſeratq́, occultandi continendiq́ nulla eſt poteſtas. Promit ſe invidia, emergit malignitas, ebullit levitas, effertur ſuperbia, efferveſcit iracundia, erumpit crudelitas, furit petulantia, bacchatur libido. Nullum eſt denique vitium, quod tunc non refractis pudoris repagulis, proſiliat. Vinum enim (quod Græci non minus verè quam eleganter dicunt) caret gubernaculis, & ideo animus eo obrutus ſufflamminari nequit. Ruit præceps in omne fas nefasq́ avidus. Hoc quantum eſt malum! & quàm multos ad omne ſcelus hoc modo ebrietas peſſumdedit! Sic manum Cambyſis in cor filij Prexaſpis amiciſſimi ſui direxit: ſic Alexandrum Magnum in necem Clyti conſervatoris ſui armavit: ſic in cædem civium proſcriptionemq́ Senatus M. Antonium triumvirum efferavit: ſic Caligulæ, ſic Neronis, ſic Vitellij, ſic Commodi, ſic Maximini, ſic Gallieni, ſic plerorumq́ aliorum inflammavit crudelitatem: ſic toties hoſtes everſoresq́ Reipublicæ effecit: cum unus ad Rempublicam evertendam ſobrius C. Julius Cæſar acceſſiſſe perhibeatur. Jam libidinis cujusmodi fax & incendium eſt ebrietas? ut non immeritò Poëta dixerit:

Et Venus in vinis, ignis in igne furit.

Hinc etiam Bacchum ejus Divi, quem verecundia nominare non patitur, cognomento veteres inſignivêre, quod nimirum ebrietas & libido plerumque ſint conjuncta ac pariter incedant. Hoc utinam non ſuo exemplo Loth Patriarcha comprobâſſet: cujus in turpiſſimū inceſtum ebrietas quamvis neſcia, incurrit: ſed impius & immanis Neronis animus prudens ſciensq́ mero incaluit: nec aliter ut puto Caracalla. Vitanda eſt igitur ebrietas, quêis caſtum vitæ placet propoſitum: ſed & quibus placet omninò ſanitas. Namque ebrietas nihil aliud eſt, quàm voluntaria inſania, quæ continuata, aut ſæpius repetita habitum inducit animo, ſic ut conſuetudine inſaniæ durata vitia vino concepta, etiam ſine illo valeant. Hæc per nonaginta aliquando dies continuata, omni uſu rationis ſpoliavit Dionyſium juniorem: hæc Cleomenem regem Spartanum: hæc Cotyn regem Thraciæ (de cujus inſaniſſimâ inſaniâ neſcio quis monſtra narrat apud Athenæum lib. 5.) hæc Antiochum re & nomine Epimanem in furorem egit; hæc Claudium & Vitellium quavis pecude hebetiores reddidit. Jam illud cujusmodi eſt, quod ex Timæo idem

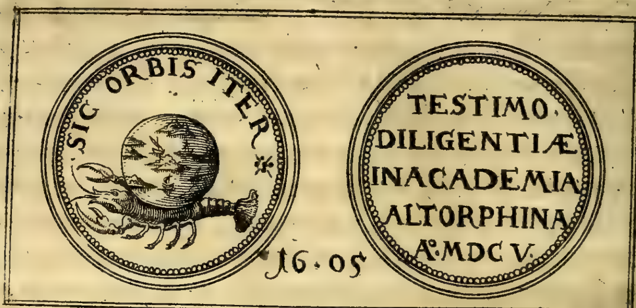
refert Athenæus? Fuiſſe domum Agrigenti, quæ Triremis appellationem invenerit, tali caſu. Juvenes quidam in eam convenerant, atque inibi dies pluſculos perpotârant, cum tandem eo mentis errore ſunt affecti, ut ſibi viderentur in alto jactari ſæviſſimâ tempeſtate, jam jam ſubmergendi, ac velut in triremi ſentinarent, ita in ædibus concurſabant laborabantq́: quæ inſania per complures dies, ita illis duravit, ut vix ægrè tandem ab ea liberari potuerint. Sed non eſt operæ, omnia ebrietatis vitia recenſere: demittamus potius in pectus dictum Polemonis, qui ad cœnam ituros hortabatur ad eam compotationem, quæ eſſet non tantum in præſens jucunda, ſed & in craſtinum: quo nomine laudabat olim Timotheus Platonis ſobriam & frugalem cœnam. Hanc ſi ſobrietatis orbitam firmo & conſtanti pede calcabimus, non tàm facilè ad vitia ac præſertim libidinem exorbitabimus: quæ ipſa ut filia ebrietatis, ſic mater maximarum calamitatum meritò audit. Cum enim velut fera beſtia, ſemel pudore calcato, vincliſq́ verecundiæ abruptis, prorumpit, ſiſti non poteſt, quin non ſolùm ſingulos, ſed domos, civitates, regna, nationes, evertat. Jure igitur ab ea tanquam à furioſa & agreſti dominâ libenter ſe profugiſſe, prædicabat Sophocles. Quid enim illa moderabile ſuadeat ſeu potius imperet, quæ Paridi raptum Helenæ imperavit, atque illud amoris incendium conflavit, quo ipſius patria non ſine maximo motu generis humani ac clade Europæ Aſiæq́ conflagraret? Incredibile memoratu eſt, quot & quàm dira exempla omni ævo ediderit libido. Simus contenti his paucis. Scedaſi cujusdam filias per ejus abſentiam vi ſtuprârant duo Lacedæmonij juvenes, deinde ne indicium exiſteret, interfectas in puteum abjecerunt. Hoc ſcelus Spartani neglectum poſtea Leuctrica clade luerunt. Philippi Macedonis, illius qui cum Romanis bellum geſſit, fugiens libidines cum liberis Theoxena, cum inſequentes regios effugere non poſſet, liberos, ſeq́ ſuper occidit, diris, ante effuſis in Philippum, quæ mox ipſum, filios, domum, regnumq́ totum unâ ruinâ involverent. Sed ne in his diem teramus; nota eſt in ſacris literis clades tribus Benjamiticæ, ex hoc fonte profluens; nota Davidis adulterium conſecuta mala; nota ſtuprum Dinæ; nota inceſtum cum ſorore Ammonis; nota eſt ex profanis hiſtoriis Pauſaniæ ducis Spartani pernicioſa ipſi libido; nota Lucretiæ hiſtoria; nota Virginiæ. Quid multa? Si vel milleſima pars exemplorum huc pertinentium libentur, dies citius quàm oratio deficiat. Sint nobis pro omnibus Sodomorum etiamnum fumantia veſtigia: ſit

lacus

lacus ille & regio, cæleſti igne exuſta: moneat nos illa terrarum pulcherrimarum clades, ut caveamus, deteſtemur, abominemur peſtem illam & labem generis humani, quæ hominem non infra ſuam ſolùm dignitatem, ſed vilitatem pecudum belluarumq́ deprimit. Etiam illud cujusmodi ſit, nobiſcum expendamus, quod veteres duplicem Deam Venerem finxerunt, cæleſtem alteram; alteram vulgarem. Illam, quæ pulchritudine rerum honeſtarum amatores ſuos ſuccendat, nullis omninò ad turpitudinem ſtimulis aut illecebris: quam proin rectè lucis dieiq́ comitem ſociamq́ dicemus: hanc verò quam ſtuprorum inceſtarumq́ noctium ſibi conſciam rectè lucem reformidare, tenebrasq́ ac ſolitudinem inſtar bubonis avis nocturnæ, aut veſpertilionis lucifugæ captare autumabimus. Etenim natura, quæ pulchra, quæ honeſta, quæ cum virtute ſunt conjuncta, luce frequentiaq́ lætantur: at turpia, probroſa, ſelerata noctem ſolitudinemq́ quærunt. Quisquis perverſè agit (ait Servator noſter) odit lucem, nec venit ad lucem, ne arguantur opera ipſius: qui verò ſincerè agit, venit ad lucem, ut manifeſta fiant facta ipſius, quod ſecundum Deum facta ſunt.

Vitanda eſt igitur nobis illecebra peccandi, optimi Adoleſcentes & æquales; nox machinatrix facinorum, occultatrix & adjutrix ſcelerum, libidinum inſtigatrix. Multos enim corrupit, & ad quidvis audendum omni pudore exſuto, perpulit latendi iſta per tenebras fiducia. Sed nos certum habeamus, nihil illum vigilem & inconnivum Juſtitiæ oculum latere, radiosq́ divinæ lucis mediis interlucere tenebris. Quin & ipſum cælum ad ſpectaculum circumfuſum perhorreſcamus, & tot illos noctis collucentis oculos: ſicq́ ſtatuamus, quæ in tenebris patraverimus, bona ſive mala ſuo tempore retectum omnia iri, ac præmia pro meritis nos percepturos. DIXI.

EMBLEMATIS SECUNDÆ CLASSIS EXPLICATIO, RECITATA à VITO ULRICO à ROTENHAN, Franco.

IN hoc numiſmate cancer conſpicitur, dorſo globum terreſtrem, quo mundus ſignficatur, geſtans, cum hac inſcriptione: SIC ORBIS ITER. *Id promptum eſt de rebus humanis interpretari, non minus tortuoſis, pravis, monſtroſis, ac neſcio quâ ad malum pronitate naturæ retrogradis, quàm eſt greſſus cancrinus. Hoc ſi diligentius attendimus, in affectibus, in actionibus, in moribus, eventis denique humanis, deprehendere eſt. Affectus, cum ad virtutem nobis aurigetur ratio, ad vitia tranſverſos rapiunt: Video (inquit Medea apud Ovidium) meliora proboq́; deteriora ſequor. Enimverò velut turbo quidam nos rotat involvitq́; fugientes ſequentesq́; eadem: Urit ac malè nos habet ambitio: honore tamen carere non poſſumus. Avaritiæ omnes uno ore facimus convicium? ad ſpem tamen lucri cæci & præcipites currimus. Odimus in alijs vitia, ac punimus etiam; quibus ipſi cupidiſſimè indulgemus: Sic dum à rebus, quarum à natura nobis infixa adverſatio eſt, quaſi refugimus, & ad eaſdem cæci ferimur: pulchrè cancros repræſentamus, prorſum retrorſumq́; gradientes. Sed non ſolùm iſta cum ratione pugna affectuum eſt, ſed & ipſi inter ſe rixantur, atque in diverſa tendentes miſellum hominem diſtrahunt: Surge, inquit, in homine avaro, quem ſimul & luxuria ſibi mancipavit, cupiditas divitiarum, adorna iter, onera navem mercibus*

trans

trans maria vehendis ac diſtrahendis, vel, ſi mavis, da nomen militiæ: quæſito opus eſt. At enim luxuria renitens: Tune ut voluptatibus careas: ut labore mutes delicias? ut incerta pro certis captes, interim tot acerbitatibus lacerandus, tot diſcriminibus objectandus? Cujusmodi altercationem graphicè nobis ſatyrico penicillo depinxit Aulus Perſius. Et hoc eſt quod Plato libr. 1. de legibus, affectus nervis quibusdam ac verticillis aſſimilat, quibus velut quædam ſigillaria ac neuroſpaſta in diverſa trahimur: quod ſapientiſſimus Marcus Imperator, fine libri tertii de vita ſua, νευροσπαςτεῖσθαι ὁρμητικῶς, *hoc eſt, neuroſpaſtorum more impelli ad res agendas, ſanè quàm eleganter dicit. Jam in actionibus humanis videmus quàm curva ſint omnia, quàm depravata, quàm perverſa, quàm præpoſtera. Quod virtuti debebatur, divitiis defertur: inter bonos malosq; nullum diſcrimen: imò bonorum præmia mali intercipiunt: ſuſtinet pœnam nocentum innocens: malo eſt innocentia, contumeliæ pudor, ludibrio probitas: ſimplicitas ubiq; vapulat: ob virtutes certiſſimum exitium. Quid multa? Sic eſt iter orbis, ut Seneca cenſeat, ſuum ſapientem, more ſiderum mundo obluctantium, contrarium reliquis mortalibus iter pergere: Jure id quidem: Quis enim ſapiens cancri iter pergat? Veruntamen cum inter homines vivendum ſit, & in hac fæce vel invitis manendum: neceſſe eſt ut regulam illam directiſſimam paululum inflectamus, cum (ſi quid credimus Socrati apud Platonem, ad concionem Athenienſium pro ſe verba facienti) ne ſalus quidem eum ſervârit, qui verè nec ſimulatè cuiquam multitudini adverſetur, ac multa injuſta, contraq; leges in civitate fieri prohibeat: Hoc nimis quàm verum, ac velut ex oraculo Apollinis Pythij editum ſenſit, præter alios Cato ille Uticenſis, qui dum velut in Republica Platonis non in fæce Romuli ſententias dicit, ſibi ac Reipublicæ exitium properavit. Sed & idem in regno ac principatu eſſe, innuit dictum illud Domitij Afri apud Quint. Princeps qui vult omnia ſcire, neceſſe habet multa ignoſcere: quod quidem ad quemvis etiam privatum patremfamilias trahamus licet: & ut paucis omnia complectar, cuicunq; eſt cum hominibus commercium, ut iis ſe non ſine aliqua fraude recti boniq; adtemperet neceſſum eſt. Hinc cum recto, ut ait Poëta, vivere talo omninò nemini liceat; liquet, cur orbis iter cum greſſu cancrino comparetur. Præter hanc rationem comparationis hæc quoque reddi poteſt, quod ut cancer retrograditur, ſic res humanæ retroferri, in pejusq; ferè mutare ament. Hinc eſt quod ſeculum antiquum,*

quod an-

quod annos priores crepamus, quod præ præſentibus extollimus præterita; quod de futuris deſperamus. Et ſanè negari non poteſt, quin magis magisq́; cum mundo conſeneſcant virtus, probitasq́;, & Horatium verè exclamare, res ipſa teſtis eſt:

Ætas parentum pejor avis tulit
Nos nequiores mox daturos
Progeniem vitioſiorem;

Proinde & mala publica ſimul invaleſcere neceſſum eſt, ut quantum creſcant vitia, tantum felicitas mortalium decreſcat.

Jamq́ue caput quaſſans grandis ſuſpirat arator,
Et dolet, incaſſum magnos cecidiſſe labores,
Et crepat antiquum genus ut pietate repletum,
Perfacilè anguſtis tolerarit finibus ævum,
Cum minor eſſet agri multò modus ante viritim.

Sic nunc ſemper, ut ait idem Poëta, in partem pejorem liquitur ætas: & ut alius:

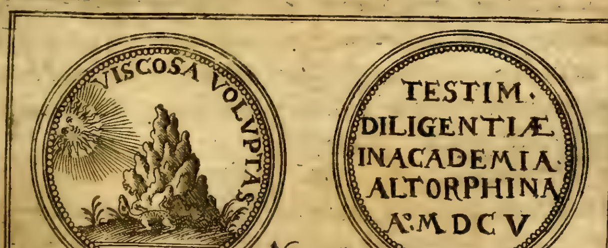
---------Sic omnia fatis
In pejus ruere, ac retro ſublapſa referri.

Quod idem in ſingulis regnis vel Rebuspublicis annotare licet. Fortes initio Perſæ, ac proinde felices: dehinc luxu corrupti, ne dicam effœminati, Macedonum jugum ſubière. Athenienſium virtutem campus Marathonius, & infecta, partâ de Xerxe victoriâ, maria affirmant, quid tamen iis poſteriori ævo deterius vel infelicius? Lacedæmoniorum Reſpublica diſciplinâ Lycurgi diu ſtetit, viguitq́;: poſt unà cum ipsâ, collapſa & extincta eſt. Romanus populus (ut ſcribit Annæus Florus) initio pulcer, egregius, pius, ſanctus atque magnificus: pòſt fœdus, flagitioſus, ſceleribus juxta ac miſeriis coopertus, donec tandem peſſum ijt. Jam quotusquisque regum ſive principum ad eum guſtum exegit imperium ſuum, quem initio præbuerat? Legimus in ſacris literis, initia regni Saulis cujusmodi fuerint; ſed & media atque extrema ejusdem legimus: quin & ipſum Davidem non eundem adulto regno, qui fuerat naſcente. Legimus Salomonis impiam & deliram ſenectutem, cæterosq́; ſubinde reges, poſteaquam ſe fortuna eorum animis diuturnitate regni ſuperfuderat, aut à Deo prorſus deſciſſe, aut ſaltem gravem ejus provocâſſe iram. Quid verò Alexandro Magno caſtius, temperantius, ſanctius, omnibusq́; re-

busq́ regiis virtutibus ornatius? Idem poſteà quàm turpis, quàm crudelis, quàm ſui diſſimilis, ut vix idem videretur. Tiberium Cæſarem hoc elogio mactat Tacitus: Morum quoque tempora (inquit) illi diverſa: egregium vita famaq́ quoad privatus, vel in imperiis ſub Auguſto fuit: occultum ac ſubdolum fingendis virtutibus, donec Germanicus & Druſus ſuperfuêre. Idem inter bona malaq́ mixtus incolumi matre: inteſtabilis ſævitia, ſed obtectis libidinibus, dum Sejanum dilexit timuitve. Poſtremò in ſcelera ſimul ac dedecora prorupit, poſtquam remoto metu, ſuo tantum ingenio utebatur. Idem ferè de reliquis Imperatoribus habemus dicere, è quibus ſolus Veſpaſianus, ut idem Tacitus teſtatur, omnium ante ſe principum in melius mutatus eſt. Jam de ſucceſſoribus regum ſive Tyrannorum, notum eſt, quod urbana illa anicucula Syracuſana in os Dionyſio tyranno ingeſſerit: quod Romani quoque cujusmodi eſſet ſenſerunt, cum Tiberium pertuliſſent, ſucceſſoribus Cajo ac mox Nerone. Quid plura? Sic orbis iter eſt: *Raros ac tardos facit ad bonum progreſſus: crebros & celeres ad mala regreſſus.* DIXI.

ORATIO TERTIÆ CLASSIS,

RECITATA à WOLFGANGO MATLSEDER, Auſtriaco.

BRabeum noſtrum, Auditores præſtantiſſimi atque humaniſſimi, lacertam in littore maris ad rupem conſiſtentem & ſuccini à ſolis ardore liqueſcentis deſtillationi intentam: ſed interim

incautam illam atque improvidam paulatim ab ipſo liquore obductam, ſuffocatamq; exhibet, cum hac inſcriptione : VISCOSA VOLUPTAS. *Materiam Emblemati præbuiſſe videtur Plinius, ille ſagaciſſimus naturalium rerum inveſtigator atque interpres, qui libri ſui ultimi capite 3. Succinum in inſulis gigni ſeptentrionalis Oceani, & in littora expelli ſcribit ita volubile, ut pendere videatur atque conſidêre in vado : quod arboris ſuccum eſſe priſci crediderint, ob id ſuccinum appellantes. Liquidum primò diſtillare, argumento eſſe quædam intus translucentia, ut formicas aut culices, lacertasq; : quas adhæſiſſe muſteo non ſit dubium, & incluſas indureſcenti. Hæc ille.*

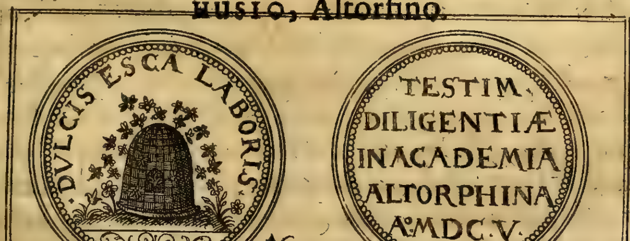
Quibus ætatem noſtram de voluptatibus noxijs turpibusq; fugiendis admoneri exiſtimo. Nam qui in uſu voluptatum aſſidui ſunt, & admiratione illarum propemodum obſtupeſcunt : tandem quaſi illito viſco impediti hærent, cumq; lacerta iſta, quæ ſplendens & pellucidum ſuccinum otioſè contemplatur, exitio miſerabili immerguntur. Equidem primâ ſpecie blanditur naturæ noſtræ, multosq; ad ſe allicit voluptas : ſed poſtquam animus ſe magis magisq; cupiditate devinxit malâ, ita ut jam nihil curet, nihil cogitet, nihil expetat niſi delicias ac voluptates, non poteſt in multos dolores non incurrere, maximisq; periculis obnoxius eſſe. Nam qui voluptatibus vehementer deditì ſunt; mentem primum, id eſt, nobiliſſimam hominis partem (quam veteres ex Dei ipſius mente decerptam ac divinæ particulam auræ dixerunt) prægravant, corrumpunt, obtundunt, humiq; affligunt. Deinde, ubi patria conſumſerunt bona, omnesq; facultates diſſipaverint, ad inopiam redacti, & omnium ludibrio expoſiti, miſerrimam & acerbiſſimam vitam degunt. Poſtremò, qui gulæ ac libidini ſerviunt, perſæpe : quid dico perſæpe ? immò ſemper imbecillum, enervatum, maximis doloribus, morbisq; graviſſimis cruciatum corpus trahunt veriùs, quam circumgeſtant.

Exempla ſunt innumera, quæ veritatem ſententiæ meæ confirment. Anyti illius, qui Socratem accuſavit, filius adoleſcens cùm neque noctu, neque interdiu bibendi finem faceret, ita de ſtatu dejectus eſt, ut nec ſibi nec patriæ tandem prodeſſet. Marcum Antonium Triumvirum, quæ res alia perdidit, & quod adhuc bonum ac ſalubre vitiisq; repugnans in ipſo inerat, ſuſtulit atque delevit, quàm ebrietas & Cleopatræ amor? Quid? nonne ſomnus, & vinum, & epulæ, & otium, & neſcio quæ alia intemperantiæ genera, Annibalis exercitum, Capuam in hyberna miſſum, fregerunt, enervarunt, perdiderunt? Et

runt? Et apud Ælianum Ægyptius quidam, qui repudiata frugali ac ſobria vivendi conſuetudine, Perſarum luxum & delicias amplexus fuerat, vitam in dyſenteria tranſegit, & luxuriam denique cum morte commutavit. Quæ cum ita ſint, rectiſſimè Ariſtoteles & ſapientiſſimè videtur auditores ſuos monuiſſe: ut voluptates non venientes, ſed abeuntes: non à fronte, ſed à tergo contemplarentur: eò quod venientes fucata ſpecie blandirentur; abeuntes autem pœnam ac dolorem relinquerent.

Quocircà Adoleſcentes optimi, & commilitones jucundiſſimi (ad vos enim hæc mea ſpectat oratio) de brabei hodierni picturâ, ſæpè multumq́; cogitate: & voluptatem, utcunque miro artificio ſenſibus ſeſe ingerat, viſcoſam & inſidiarum plenam eſſe conſiderate: eoſque qui temerè ſe ſuaque illi credunt, perinde ut Emblematis noſtri lacerta ſuccino liqueſcenti & tenaci ſeſe committunt: eos inquam ita implicari, ita ſuffocari, ut & mentis ſanitas, & bona corporis valetudo, & pecuniæ illorum atque fortunæ, magnis incommodis periculisq́; urgeantur. DIXI.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à GEORGIO RITTERSHUSIO, Altorfino.

Quanta ſit apum in opere faciendo aſſiduitas, ex Plinij verbis perſpicuum eſt, libri undecimi capite decimo ita ſcribentis: cùm agmen ad opera proceſſit, aliæ flores aggerunt pedibus, aliæ aquam ore, guttasq́;

 lanugine

lanugine totius corporis. Quæ flores comportant, totæ onuſtæ remeant ſarcina pandatæ. Excipiunt eas ternæ aut quaternæ atque exonerant. Sunt enim intus quoque officia diviſa: Aliæ ſtruunt, aliæ ſuggerunt, aliæ cibum comparant ex eo, quod allatum eſt. Et mox: Mira obſervatio operis: ceſſantium inertiam notant: caſtigant mox & puniunt morte. Virgilius quoq; libro quarto Georgicorum inter plura, quæ de naturis apum adfert alia, ſcribit, quod:

Venturæ hyemis memores, æſtate laborem
Experiantur, & in medium quæſita reponant:

Quodq; ſit.

Omnibus una quies operum labor omnibus unus.

Et:

Cecropias innatus apes amor urget habendi,
Munere quamque ſuo. ----Fervet opus.

Contra:

Ignavum fucos pecus à præſepibus arcent.

Plinio & Virgilio optimis authoribus aſſentitur præſens congiarium, in quo apiculas quaſdam circa alvearium volantes, & ſuccum ex floſculis hauſtum favis importantes, videre licet. Adjectum eſt inſuper hoc Emblema: DULCIS ESCA LABORIS. *Ac laboris quidem ſtudium non ſolum Ampliſſimi Domini Scholarchæ, verùm etiam natura ipſa, vel potius naturæ opifex Deus in eo nobis commendavit, quod univerſum hunc mundum, & quæ ejus complexu continentur, ad certas quaſdam functiones condidit: & propterea ſingulis rebus creatis vires peculiares attribuit, quibus munia ſibi demandata obirent, & exequerentur. Itaque & ſidera, quietem peroſa, in perpetuo ſunt motu: & terra nunquam non aut in receptione, alteratione ac fotu ſeminum, aut in productione germinum, florum, fructuúmve eſt occupata: & quæ animalium exilia, contemptaq; videntur, ſtrenuè tamen operi invigilant, & induſtriæ ſingularis digna admiratione documenta ſtatuunt. Homini igitur, & inprimis eruditæ doctrinæ, virtutisq; ſtudioſo homini, turpiſſimum fuerit, tàm longè à naturæ præceptis & inſtitutis recedere atque committere, ut laboris contentione atque ardore vel à beſtiolis ſuperetur. At dicet aliquis, odioſum iſtud & moleſtum laboris nomen, quod tu toties inculcas, terret animos atque retardat, ut in cœpto ſtudiorum curſu ſint ſegniores. Eſto: Segnes animi atque abjecti, & qui fucis potius, quàm apibus ſunt ſimiles faci-*

les facilè frangantur diſcendi moleſtiâ ac difficultate. Verùm animi ardentes, & ad gloriæ ſpem erecti poëticum illud ſequuntur:

Tu ne cede malis, ſed contra audentior ito:

Seque ipſi conſolantur atque confirmant eo, quod Emblema noſtrum habet: Dulcem è laboribus eſcam *naſci. Nam ut apum labor non inanis eſt, ſed aërij mellis cœleſtia dona gignit, mel autem & ipſis apibus uſui eſt, & inſuper ad hominum corpora alenda ac ſananda multum prodeſt: ita noſter, quem in ſtudijs literarum conſumimus, labor, nequaquam eſt irritus & ſupervacaneus: ſed olim dulciſſimos gignit fructus, ut Eccleſiis, Scholis, Rebuspublicis, Oeconomiis, & omnibus vitæ humanæ partibus atque ordinibus utiliter & laudabiliter illi præeſſe poſſint, qui in ſcholaſticis alvearibus tanquam laborioſæ apiculæ, ſpecimina quondam induſtriæ dederunt. Tum itaq; jucundi erunt anteacti & præteriti labores, earumque ſecura & grata recordatio omnem mellis dulcedinem ſuperabit. Interea, quemadmodum in militiâ multa æquo animo perfert is, qui & prædam divitem, & victoriæ gloriam, & inſignem illam lauream cupit deportare: ita & nos pueri, tanquam in literata militiâ tyrones quidam, ſtudiorum labores ac moleſtias conſtanter perferamus, certâ freti ſpe, fore ut ſua olim, eaq; ſuaviſſima præmia laudato tyronicio conſtent.* DIXI.

GRATIARUM ACTIO, RECITATA PER GABRIELEM

NÜZEL, Patric. Noribergenſem.

ERgóne ego, clarii Rector meritiſſime cœtus,
Imponam noſtri feſto Colophona Lycei,
Et peragam extremas, ita mandas, carmine partes?
Ut, quodvis vellem! Sed non in viribus illud
Invenio (mihi crede) meis, cui curta ſupellex
Nota probè eſt, teneræ cui nota infantia linguæ.
At quia me veſtri circum circa aura favoris,
O animæ illuſtres, Muſarum corcula: tuque
Flos generis ſplendorque tui, ſtudioſa corona:

Haud aliter quàm ſors genitabilis aura FavonI,
Adflat, & hi mites oculi læta omnia ſignant;
Ecce novo mihi cor igniri ſentio thyrſo,
Jamq́ue, alacer, promptusq́ue animi, tua juſſa capeſſo.
Magne Parens rerum, magni magne arbiter orbis,
Præſidium humani generis, tutela tuorum,
Te veneror ſupplex, tua numina pronus adoro:
Ne te, ne quæſo noſtris ſubducito terris:
Néve tui eripias nobis oracula verbi.
Perge precor noſtris porrò læta otia Muſis,
Muſarumq́ue pios nobis donare patronos.
Da pacem accisis rebus; feralis Enyo
Res habeat ſibi dira ſuas, his exeat oris,
Atque vel hoc anno, armatus virtute ſupernâ,
Te duce Romulei ter maximus arbiter orbis
Audeat hoſtiles exſcindere ſtirpitus iras,
Turcarum & calcare nefas, Aſiamq́ue pudendis
Exſuere imperiis, & opimam abducere prædam:
Auxilioque tuo redeat jus orbis ad unum.
Celtarum reſtingue ignes, & tincta cruore
Conſilia in ventos facias, fumosq́ue volare.
Averte à nobis triplicis molimina mitræ,
Eſauiq́ue dolos, Germani incendia ſceptri.
Sic tibi quod placeat, præſtare ſtudebimus omnes
Sic te per populos paſſim omnis lingua ſonabit.
At quibus appellem te verbis, magne Senatus
Urbis Noriacæ, Patrum venerabilis ordo?
Si cupis ex meritis tibi nos perſolvere grates:
Dedimus ecce ipſi nos nexos mancupioque:
Tu duc in nervum, trahe, tunde, rape, ut lubet; ultrò
Nos æri tanto ſolvendo haud eſſe fatemur.
Verùm ea durities tua non eſt, novimus: ipſa
Virtus veſtra ſibi merces eſt atque brabeûm.
Interim (enim hoc unum nobis video eſſe relictum)

Pro te

Pro te, proque tua faciemus vota ſalute,
Atque Deo precibus veſtram allegabimus urbem.
Hoc precor, ut porrò Muſarum hæc atria vobis,
Noriaci Proceres, cordi ſint: fulta favore
Ut veſtro, inſignes pergant protrudere gemmas.
    Nec vos indictos patiar tranſire, Scholarchæ,
Spectati virtute viri, Reipublicæ ocelli,
Muſarum Phœbique decus, magnique Patroni.
Hæc nobîs addicta dies! ut plurimus inde
Surgit honos: exinde autem non gratia parva
Debetur vobis! ſed noſtræ infantia linguæ
Non efferre valet: quos ſperet poſſe referre?
Quidquid id eſt, magnum ſane, Deus ille refundat,
Qui benefacta bonis cumulato fœnore penſat.
    Non minus & vobis debemus, quos aliunde
Excivit virtutis amor, ſtudiumque videndi,
Atque applaudendi noſtris conatibus: eja
Suavæ videlicet eſt, alios vidiſſe ſequentes,
Queîs vos exemplo dudum præiiſtis honeſto.
    Ad te me tandem, Rector digniſſime, verto.
Atque utinam hunc animum tibi plenè effundere poſſem,
Æqualesque mei mecum (mens omnibus una eſt)
Ut benefacta in nos hæc tu cenſere videres,
Ponereque in juſta librato examine lance!
Sat ſcio, non peteres à nobis amplius: & vel
Sic es contentus: tibi ſufficit iſta voluntas:
Si non mutavit, quod ſpero, priſtina virtus.
    Vos autem an ſileam, Muſarum lumina & orbis,
Inſignes rerum variarum cognitione,
Atque Profeſſores noſtri cum laude Lycei?
Abſit id, hæc vobis debetur gloria: vos, vos,
Dum tot formatis juvenes, dum nos etiam ipſos
Artibus imbuitis quanta, quâ dexteritate:
Quidnam aliud facitis, quam tale, quod ulla vetuſtas

Obſcurare

Obſcurare nequit, cujus ſtat gratia in ævum?
De nobis, paucis hoc indubieque tenete,
Non niſi cum vitâ, veſtri ponemus amorem.
Denique te, nivei flos illibate pudoris
O juvenum dilecta manus, noſtri decus ævi,
Compello, dicens communi nomine grates.
Vos noſtrum crebri & cupidè ſpectaſtis honorem,
Et quaqua licuit, magnum oſtendiſtis amorem
Sufficiat vobis reverentia noſtra viciſſim
Et ſtudium, laudum veſtrarumque æmulus ardor.
Si plura in nobis fuerint, ſperate etiam illa.

DIXI.

XXX. PANEGYRIS, Anni 1606.

RECTORE D. D. MATTHIA HÜBNERO, JURISCONSULTO.

EMBLEMA PRIMÆ CLASSIS, EXPLICATUM à WOLFGANGO JACOBO PÔMER, Patric. Noriberg.

Arduum

ARduum eſt, & difficile onus, Rector Magnifice, quod humeris meis imponis, & in quo à me deprecando poſſim ingenioſior eſſe, quàm ſuſtinendo: verum & tuum eſt jubere, meum exequi, & ſplendidiſſimus hic cœtus non expectat à me adoleſcente ſublime quid aut altum, ſed vel balbutie noſtrâ, quam obedientia exornat, delectatur. Itaque recta ad id, quod mihi ex mandato incumbit, me converto.

In numiſmate meo, conſpicor Solem, Lunæ obverſim radios & nitorem ſuum communicantem, quæ viciſſim terræ accepta impertitur, cum hac περιγραφῇ, SPLENDENS ACCEPTA REFUNDIT. Hujus Emblematis, ut & aliorum omnium, duplex eſt ſenſus, alter apertus & picturæ; alter myſticus & interior. Hic verò picturæ mihi ſenſus obſcurior, myſticus familiarior eſſe videtur.

Dicam tamen de illo, quæ à præceptoribus audire potui priore loco: deinde quid lateat, breviter explicabo. Lunam famoſiores Philoſophorum, proprio lumine deſtitutam, ſolum mutuatitio Solis ſplendeſcere, contra Stoicos, Pythagoreos, Orphea, Piſidam, Strabonem & alios fortiter propugnavêre, quos ſecuti ſunt Poëtæ doctiores, qui eam Solis filiam, non ſororem, ut Euripides & Æſchylus volebant, appellavêre. Virgilius certè ſecutus Heſiodum, obnoxiam eam fratris radijs ait ſurgere, quod antiquior eo Lucretius Solis radiis percuſſam nitêre dixerat. Accuratè id & diligenter pro more ſuo Manilius tradit prima Iſagoge, cum alloquitur Lunam:

Tu (inquit) fraternis ſic reddis curribus ora,
Atque iterum ex iiſdem repetis, quantumq; reliquit,
Aut dedit ille, refers, & ſidus ſidere conſtas.

Et Plato in Cratylo: Σελήνην dictam, ait, Anaxagoræ ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἔχειν τὸ φῶς, veluti σέλας νέον καὶ ἔνον lumen novum & vetus, novum Lunæ, vetus Soli. Hoc lumen à Sole acceptum, quamquam, ut Seneca loquitur, lene ac remiſſum, lubens tamen terræ refundit, ac adcreditum ſibi, benignè reddit officium, proq; modulo communicatæ virtutis agit in inferiora. Hic picturæ ſenſus eſt, quo monemur, myſticè & ſignificanter, uti nos quoque, quæ ab aliis accepimus (quid autem habemus, quod non accepimus, inquit Apoſtolus) benevola mente communicemus cum aliis. Accepimus verò, quæ habemus, à tribus potiſſimum, à Deo optimo maximo, à parentibus, à præceptoribus: A Deo vitam, ſui noſtriq; cognitionem: à parentibus victum & amictum; à

præceptoribus animi cultum, & honeſtam inſtitutionem. Hæc benigniſſimè accepta volentes & faventes refundamus aliis, & quæ de Dei ſenſu & cultu hauſimus: illuſtrati deſuper luce Spiritus ſancti, alios quoque magno ardore doceamus; quò impellere etiam nos vox Servatoris debet, Petrum & in hoc omnes homines admonentis: Et tu converſus, converte etiam fratres tuos. Parentum item exemplo moniti, paternâ curâ noſtros complectamur, inq; alienos pro modo facultatum, benefici ſimus & liberales. Denique liberaliter & honeſtè inſtituti & eruditi, minores quoque inſtituamus & ſalutaribus præceptis informemus; quæq; præceptores in nos fecerunt benè faciamus etiam nos in diſcipulos, ſuo tempore, noſtros; & ſicut hi in erudiendis nobis non operæ parcunt ſuæ, non labori, tædia etiam ferunt, hortando bonam indolem erigunt, latens & pigrum ingenium, injecta, ut ita dicam, manu extrahunt, modò laudibus animum faciunt, modò admonitionibus deſidiam diſcutiunt; nec, quæ didicêre olim, malignè diſpenſant, aut tenebris orationis involvunt, metu ne à nobis ſuperentur: denique non fremunt adverſum nos, ſi quæ ipſi facilè olim perceperunt, tardius accipiamus, aut ante tempus ſapere velimus, ſed accomodant ſe nobis & difficultatem exſorbent, donec capiamus; ſtultitiam perpetiuntur, dum ſapientiores fiamus; arrogantiam deglutiunt, donec modeſtiores: Eundem hunc animum diſcipulis olim noſtris deferamus, exornatum tribus virtutibus, quæ in præceptoribus noſtris, in quos nos incidiſſe gloriamur, & dum vivemus gloriabimur, relucent: ſcientia ut habeamus, quæ doceamus: prudentia ut poſſimus: fide denique ut velimus, quæ didicimus, eos docere. Ita quæ accepimus, cum ſplendore refundemus, & refundet nobis æternus Deus mercedem copioſam, repoſitam in cœlis omnibus diligentibus ſe, qui ut aliarum virtutum æmulationem in nobis exoſculatur, ita in beneficentiæ ſtudio noſtro ſuaviſſime adquieſcit. DIXI.

ORA-

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à PAULO PFINZINGE, Patric. Noribergenſi.

QVæ in hoc numiſmate conſpicitur Philomela arboris ramo infimo inſidens, & inter cantillandum aquæ rivum arbori ſubjectum deſpectans, in quo effigiem ſuam contuetur, quam aliam rata luſciniam, canendi certamine ſuſcepto, ſuperare nititur: eam inquam, pulcerrimam nobis faculam allucet Natura, ardorem honeſtæ contentionis inijcere meditabunda. Etenim luſciniæ, teſtante Plinio, certant inter ſe, palamq́; animoſa contentio eſt. Victa morte ſæpè finit, ſpiritu prius deficiente, quàm cantu. Meditantur aliæ juniores, verſusq́;, quos imitentur, accipiunt: Audit diſcipula intentione magna, & reddit, vicibusq́; reticent. Intelligitur emẽdatæ correctio, & in docente quædam reprehenſio. En genialem naturæ luſum? En ſpeculum in quod intueantur vegetæ gnavæq́; indolis adoleſcentes? Ecquid enim per fidem, illa bellius, ecquid pictius potuit excogitare, ad pulcra certamina, egregiasq́; æmulationes vocans homines & invitans? Aviculæ luculentiſſimæ liquidiſſimas voces è mellito gutture funditantes, ſtudio canendi immoriuntur potius, quàm à ſui ſimilibus vinci ſe patiantur. Annon hinc eſt egregiè odorari morem naturæ, exſerentis ſe in parvis, & ingentium rerum documenta minima agentis, ut ait Seneca: Eâdem quippe ratione & inter homines ingenia alit æmulatio. Et nunc invidia, nunc admiratio imitationem accendit: naturaq́; quod ſummo ſtudio petitum eſt, aſcendit in ſummum

ſi fidem adhibemus Vellejo, cui res ipſæ teſtimonium perhibent. Quid enim Themiſtoclem ſummum inter Græcos effecit Imperatorem? An non trophæa Miltiadis, quæ ipſum dormire non patiebantur: Quid apud Romanos illos Fabiorum, Scipionum, Metellorum poſteros pares majoribus ſuis fecit? an non æmulandi ardor, cum quoties eorum imagines intuerentur, toties vehementiſſimè ad virtutem animus eis accenderetur? Hoc quidem ardore ſuccenſus Alexander Magnus etiamnum puer, mirificè crebris ſui Patris Philippi trophæis torquebatur, verens, ne ea aliquando præterire non poſſet. En quam VIRTUTIS ÆMULA VIRTUS? *Quod ſi nunc ad ingenia & artifices abeas, facilè, quod æmulatio calcar habeat, deprehendas. Et hæc cauſa eſt, cur eminentiſſima cujusq́ profeſſionis ingenia in idem arctati temporis congruerint ſpacium. Ut quid enim uno ferè tempore eloquentiæ vires ſuas univerſas effudit, apud Græcos quidem Demoſthenis, apud Romanos Ciceronis ætate? Nonne præſtantiſſimos, qui tunc vivebant, oratores imitandi ardor, ſemperq́ melior aliquis pulcerrimos animos accendẽs? Quid & apud Græcos Cothurnum paucis annis altiſſimè extulit? An non quod Æſchylus, Sophocles, Euripides divini ſpiritus viri, æmulatione inſtincti, alius alio magis illuſtratum tragœdias ierunt. Nec ob aliam cauſam cæterorum quoque Poëtarum, in ſuo quisque genere, tàm apud Græcos, quàm Latinos uno ferè tempore flos enituit. Nam quid de Philoſophia dicam? quæ à Socrate in Ariſtotelem pulcerrimè luxit, dum inter ſe certant ingenia, aliorum aliis magis, eam demereri geſtientium. Ita pauciſſimis annis expolita & exaſciata eſt. At Jurisprudentiam ætas Julij Pauli, Ulpiani, Calliſtrati, Africani, ſimiliumq́ juris antiſtitum altiſſimè illuminavit, non ob aliud, quàm quod illa Dea ſui amore captos inter ſe cõmittebat, certabundos, qui faciem ei concinnaret venerabiliorem, ac pulcriore habitu eam percoleret. Idem judicium eſto de cæteris, artificibus, grammaticis puta, pictoribus, plaſtis, ſculptoribus, ac ſimilibus, quorum præſtantiſſimos, in ſuo quosque genere, arctiſſimis temporum clauſtris pulcra iſta æmulatio circumdedit: Dum enim quiſque illorum, eum quem priorem ducit, primò conſequi, mox præterire ſtudet: hinc factum, ut breviſſimo temporis ſpacio artes illas, quas tractabant perficerent, & conſummarent.*

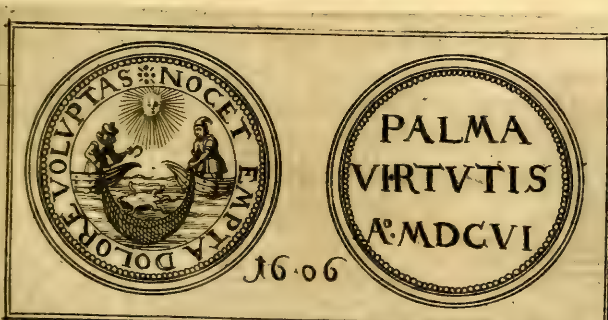
Ne igitur optimæ indolis æquales, ne nos deſeramus ipſi, neve, ut ait Poëta,

Frigidus

Frigidus obſtiterit circum præcordia ſanguis.

Quo minus optima quæq́; æmuli, pulcerrimum hoc virtutis ac ſapientiæ certamen certemus. Provocant nos omni genere laudis parentes, propinqui? Premamus illorum veſtigia, imò quod ipſi magis optant, prætereamus. Audimus divinas illas luſcinias, quæ cœleſti concentu virtutis ac ſapientiæ aures noſtras, animosq́; ſuaviter imbuunt. Reſpondeamus illis; ac quæ præcipiunt præſtemus. Denique hoc in pectus demittamus: In hoc laudis & gloriæ certamine vincere, victoriarum omnium eſſe pulcerrimam & antiquiſſimam. DIXI.

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA à MAXIMILIANO IM HOF, Patricio Noribergenſi.

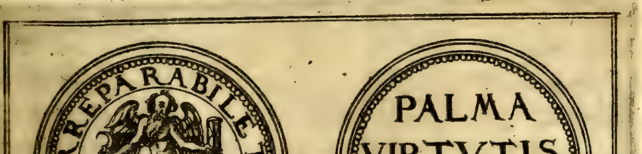
Numiſma iſtud, quo ſum donatus, Nobiliſſimi & Ampliſſimi Domini Scholarchæ, talem exhibet figuram. Expreſſa eſt teſtudo marina, fluitans in ſuperficie maris, capite extra ſcutum exſerto, ut & quatuor pedibus, quod ita in ſole apricetur. Ad hanc adnavigant piſcatores, eam capturi certò, quod arefacta cute, nequeat amplius aquis immergi. Atque ita hoc neſcio quid dulcedinis exiguæ, ac brevis ex apricando perceptæ, exitio ſtat illi, cum nequeat piſcatorum manus effugere, ſub aquis ſe occulendo. Addita eſt inſcriptio: NOCET EMPTA DOLORE VOLUPTAS. *Cum hanc oculis ſubijcio ſpeciem, ſimul adolenſcen-*

tem Plautinum videor audire deplorantem: Nunc ſimul res, fides, fama, virtus, decusq́; deſeruerunt : ego ſum inuſu factus nimiò nequior. Cor dolet, cum ſcio, nunc ut ſum, atque ut fui. Hæ enim voces erumpunt, cum quis pernicioſâ libidine pauliſper uſus, ſentit ſibi per ſecordiam annos, ingenium, viresq́; defluxiſſe. Enimverò tunc frugi quis eſſe poſtulet, nugas poſtulet. Namque, ut teſtudo, areſcente cute, mergi nequit : ſic animus, qui exaruit è rebus honeſtis, ſucco virtutis porrò imbui. Expertæ ſunt hoc olim nationes bello claræ, cujusmodi Ægyptij, Babylonij memorantur fuiſſe, antequam à ſuis regibus, Cyro, Seſoſtre, Xerxe voluptatibus dederentur effœminandi : à quibus veluti veneficio Circes transfigurati, nunquam poſtea ad frugem redierunt. Abrumpendæ ſunt igitur voluptates, quibus Romani quoque, teſte Tacito, plus adverſus ſubjectos valuêre, quàm armis. Enim voluptatibus captos, mox ab hoſtibus capi tralatitium eſt. Hinc belliſſimè neſcio quis olim apud Romanos, audito Athenis quendam eſſe, qui ſe ſapientem profiteretur : eumq́; dicere, omnia quæ faceremus, ad voluptatem eſſe referenda : ut id Samnitibus, ipſiq́; Pyrrho perſuaderetur optavit, quò facilius vinci poſſent, cum ſe voluptatibus dediſſent. Sapiens profectò votum, & cujus vim, ſententiamq́; tot imperiorum eventus comprobarunt. Enimverò ſic Aſſyrios Medi, Medos Perſæ, Perſas Macedones, hos Romani debellarunt, à voluptatibus prius expugnatos ipſiq́; Romani non ante peſſum iêre, quàm voluptatibus ſuccubuiſſent. Eundem exitum ob eaſdem cauſas fecêre civitates : in Italia quidem; Croton, Sibaris, Thurij, Metapontini, Tarentum, & quæ in ore omnium eſt, Capua. In Aſia : Mileſij, Samij, Magneſij, Colophonij, aliasq́; gentes, quas lib. 12. percenſet Athenæus. Jam cum totis civitatibus, regnisq́; peſtiferæ fuerint voluptates quid de ſingulis hominibus cenſendum? Quamvis igitur regum eximia ſit inter homines majeſtas, maximæq́; opes, tamen neque Tarquinio Superbo cum ſuis illa terrore quæſita reverentia, neque Hieronymo, bonitate avi Hieronis conciliata gratia, neque aut Sardanapalo aut Heliogabalo divitiæ, neque Dionyſio juniori adamantinus ille, quem putabat à patre relictus tyrannidis murus, nec Vitellio, aut Neroni par Deorum potentiæ faſtigium quicquam profuêre, quo minus à voluptatibus cervicibus publicis depellerentur. A voluptatibus, inquam, in quas cum ſe apud Mahumetanos immerſiſſent Caliphæ, Mahumetis ſucceſſores inſtituerunt Sultanos, hoc eſt quaſi dicas ſummæ rerum procuratores, à quibus tandẽ & regno, & vitâ ſpoliati ſun

iati ſunt. Non multò aliter apud Francos olim paulatim omnis vis dominandi in magiſtros equitum collata eſt, qui ad illud faſtigium conſcenderunt, egibus ſocordiæ luxuiq; ſe mancipantibus, ut fusè exponit Paulus Æmilius ib. 1. de rebus geſtis Francorum. Quid igitur his vitijs tetrius? quid magis xitiale dici, fingive poteſt? Quæ optimam indolem corrumpunt, virtutes mnes extinguunt, totas nationes depravant, civitates, regna, ipſosq; reges ubvertunt? Quem igitur privatum amplexæ voluptates non ſtrangulaunt, more (ut inquit Seneca) latronum, quos Philiſtas Ægyptij vocant? Nemo profectò, nemo omniũ, qui ſub cœlo ſunt, ſi in hujusmodi moribus voluptarijs ab adoleſcentiâ nutriatur, quamvis natura mirabilis ſit, unquã tamen prudens evadet: temperatus certè eſſe nunquam curabit: eademque erit e cæteris virtutibus ratio, ſi divino Platoni credimus, hæc ipſa verba, ad ionis propinquos ſcribenti.

Nos igitur, optimi Æquales, hæc & ſimilia aſſiduè ruminantes, à voluptate, tanquam inſidioſiſſima peſte procul fugientes, honeſtum laborem amplexemur: ſonentq; & vibrent in auribus omnium noſtrûm aurea illa Catonis majoris verba: Cogitate cum animis veſtris, ſi quid vos per laborem rectè feceritis: labor ille à vobis citò recedet, benefactum à vobis, dum vivitis non abſcedet: ſed ſi quæ per voluptatem nequiter feceritis, voluptas citò abibit, nequiter factum illud apud vos ſemper manebit. DIXI.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à PHILIPPO-JACOBO TUCHER, Patric. Noriberg.

IN brabeo noſtro, quod munificentia Ampliſſimi Senatus Norici, te nobis juſſit diſtribuere, Rector Magnifice: effigiem Senis recalvaſtri intueor volitantis, ſiniſtrâ clepſydram, dextrâ falcem ferentis, cum hoc literarum ambitu: VOLAT IRREPARABILE TEMPUS. Cujus Emblematis apud nobiliſſimos quosque Philoſophos tanta viſa fuit dignitas, ut in ejus explicatione & illuſtratione ingenio ſuo diffiſi, infantiam ſuam fateri non dubitarint; unde minus mihi homini adoleſcenti vitio verti poterit, ſi expectationi auguſti hujus conſeſſus non uſquequaq; ſatisfecero.

Commendari hoc Emblemate à Sapientiſſimo Ordine, temporum nobis rationem, extra controverſiam eſt: nec immeritò. Hoc enim unum illud bonum eſt humanum, ſi Pythagoræ credimus, omniaq; alia, quæ in bonorum habentur numero, noſtra non ſunt; tempus noſtrum eſt, inq; hujus unius rei fugacis ac lubricæ poſſeſſionem natura nos miſit. Fugacis dico: tale enim revera eſt, & quanquam volatus celeritatem mirè deſignet, Virgilio tamen, latinæ munditiæ Veneri, neſcio quomodo fugæ vox magis arriſerit; niſi fortè ideo, quia cautis etiam ac prenſantibus ſtudioſè omnes temporis articulos, elabatur tamen ipſum, ne dum ſegnibus, ac tantæ rei momenta non expendentibus. Cæterum ut hoc animos altius penetret, emittimur à Deo optimo maximo in mundum hunc, tanquam in agrum, in quem conjecti fructum ferre debemus duplicem, Doctrinæ unum; virtutis alterum. Doctrinæ fructus longiſſimi temporis eſt, ob infinitã rerum diſcendarum copiam, varietatem, nexum & mutuam inter ſe complicationem, quod agnovit Hippocrates, cum artem longam, vitam brevem adſeruit. Itaque captandæ horulæ ſunt, momenta obſervanda, neque quicquam temporis negligendum, ſed fugitivum reprehendendum & tenendum. At pleriſq; hodie accidit, ut tempus aut auferatur invitis, aut ſurripiatur volentibus, aut excidat non attendentibus: Auferunt curæ, ſurripiunt amici, excidit ipſum voluptatibus immerſis, quarum dulcedine ita obliteratur in animis hominum, ut ne quidem ſentiatur. Quid porrò dicam, complures tempus, quod vix ſufficere ad neceſſaria poteſt, quamquam cuſtoditur ſedulò, in ſupervacua majorem hominum partem erogare. Cicero olim negabat, ſi duplicetur ſibi ætas, habiturũ ſe tempus, quo legat Lyricos aut Dialecticos: quid nos dicamus? quibus evolvendæ ſalutis tabulæ, Juris libri, Medicorum præcepta, Philoſophorum ſententiæ, tot

ſeculorum

ſeculorum proventu & copia auctæ. Alter fructus, qui à nobis expectatur, virtus eſt, & honeſtæ actiones, quibus à teneris adſueſcere debemus, ſi confirmari eas velimus. Brevis enim vita noſtra eſt, ac quisquis ad vitam editur, ad mortem deſtinatur, finisq́; vitæ ab origine pendet. Itaque ab initiis ejus famam extendere factis oportet, ac memoriam noſtri quàm maximè longam efficere: atque ſicubi (quod nimis frequens eſt) denegetur nobis diu vivere, relinquamus tamen poſteritati, rerum præclarè geſtarum monimenta, quæ nos vixiſſe teſtentur. Sed hîc quoque laternam à tergo geſtamus. Florem enim juventutis, qui virtutum officiis maximè accommodus: otio, voluptatibus, luxuriæ conſecramus; ſenectutis fecem, virtuti & pietati ominamur, quæ ſenectus tam in poteſtate noſtra eſt, quàm Sol, uti ne oriatur aut occidat. At meminiſſe debebamus, ſicut ſera parſimonia in fundo eſt, ita ſerum nimis eſſe virtutis in ſenecta ſtudium, utq́; in vaſis, quod manet in imo, non tantum minimum, ſed & peſſimum eſt, idem in ſenecta fieri ætate, quæ exercendæ virtuti inepta eſt, quia cum morbis & ægritudinibus conflictatur, & brevior, quàm ut chorum illum & circulum virtutum ambiat atque abſolvat.

Nos igitur, Adoleſcentes & æquales chariſſimi, moniti hoc brabeo noſtro, temporis accuratè rationem habeamus, omnes horas complectamur, & vel hodierno diei manum iniiciamus, ne ex craſtino pendeamus: (Dum enim differtur vita, tranſcurrit) Democriti illud cogitantes, πολυτελέστατον ἀνάλωμα χρόνον εἶναι: *Utq́; in flumine unda undam trudit: ita diem diem protrudere, nec reparari amiſſum. Ita fiet, ut juvenili etiam vere ætatis, aſſeclæ virtutis, ac ſapientiæ alumni audiamus, gratamq́; noſtri memoriam poſteritati (ſi qua modo futura eſt) relinquamus.* DIXI.

GRATIARUM ACTIO, QUAM IN EADEM PANEGYRI RECITABAT VITUS-ULRICUS à ROTENHAN, Francus.

MEne jubes, Rector venerande, hoc munere fungi?
Mene? cui trepidam ligat hinc infantia linguam:
Hinc oculos tantæ offundit caligo coronæ?

At nanos humeros Atlantis ut urgeat ingens
Pondus, juſſa tamen titubanti corde capeſſam.
Principio mea Muſa, librans poli in ardua mentem,
Te DEUS ALME canit, tibi grates pectore toto
Reddit ovans: à quo producti in luminis oras,
Omnia perfruimur felicis commoda vitæ,
Commoda, inexhauſto manantia fonte bonorum,
Ac nos æternâ ditantia abundè ſalute.
Tu quoque, tu noſtris indulges otia Muſis,
Otia dia, feros extra ſubducta tumultus
Atque procelloſi metuenda tonitrua Martis.
Pro quibus, ô RERUM GENITOR, ô DIE DEORUM,
Quas humili ore canam laudes? quæ carmina dicam?
Haud opis eſt noſtræ, haud lucem quæcunque coruſcam
Pervulgat flammata cohors radiantibus alis,
Æternoque tui præconia perſonat hymno.
Hinc cœlo mea deſcendens, & proxima cœlo
Calliope loca pelluſtrans, te Norica celſum
URBS caput inſertare polo miratur & aſtris:
Quanquam & præradias claro nitida aſtra Senatu,
Perſtrictum eximio, cujus fulgore, repentè en
Lux ferit inſolita hæc, noſtri præclara Senatus
Pignora, quos Servatores, Parnaſſus adorat:
O quorum adſpectu ridet lux feſta, lepôre
Tincta novo, quæ pro meritis, quæ digna Camœnæ
Hoſtimenta parent? qua nectant arte coronam?
Jamq́ue etiam, ut meriti, multo compellat honore
Muſa, locis variis quos noſtro excivit honori
Gloria doctrinæ, ac ſtudiorum nobilis ardor.
At tua quo memorem, Rector, benefacta canore?
Clavo Heliconiadum hanc torquere ita callidè cymbam,
Hos Orci ſcopulos inter cæcasq́ue procellas?
O quam etiam hoc deinceps haurire è pectore docto
Ambroſium Eunomiæ laticem, ſacrumq́ue liquorem
Doctrinæ

Doctrinæ vellet ſuccenſa ardore juventus,
Ni tua te virtus alia ad majora vocaſſet!
Nunc quia te noſtris negitat Reſpublica votis
Sis felix, ſpirentq́ue tuis, pia Numina cœptis.
Sed ne Muſa nimis campo ſpatieris aperto;
Cætera multa brevi, quæ reſtant, contrahe gyro.
Vos ô quos veneror, Parnaſſi ſidera, proles
Palladiæ, Themidosq́ue auguſto pectore myſtæ,
Splendida quorum inter doctos modò fama refulget,
Queisq; animi cultum hunc omnem debemus & artes,
Vobis cuncta pius ſemper vota annuat æther,
Ad plenumq́ue fluat felici copia cornu.
Poſtremum vocat haud juvenũ hæc poſtrema corona:
Stemmata fulgentes partim, partim ore decori,
Lumen & ingenii decorantes lumine morum.
Purpurei ô verni flores & jaſpides ævi,
Palladia hac veluti denſi fulgetis in æde,
Denſa ita virtutum vos aurea meſſis inundet.

FINIS.

XXXI. PANEGYRIS ANNI 1607.

RECTORE D.D. CUNRADO RITTERSHUSIO, JURISCONSULTO.

INVITATIO AMPLISSIMI SENATUS NORICI AD PAnegyrim Academicam,

RECITATA à CHRISTOPHORO UFFINGER, *Noribergenſi.*

Ἐπειδὴ ὑμεῖς ἄνδρες μεγαλοπρεπέστατοι, τῇ τῶν ἐπιτηδευμάτων ἀνάγκῃ καὶ τῇ ἐκείνων τέρψει τε καὶ χρήσει κατεπαχθέντες, τὸ ἐν Ἀλτορφίῳ γυμνάσιον τοῖς παραγενομένοις ἔτεσι μετὰ μεγάλων δαπανῶν ἠνοίξατε: τὴν ἡμέραν τὴν τοῖς θείοις Πέτρῳ τε καὶ Παύλῳ ἱερωθεῖσαν, εἶναι πανηγυρικὴν ἐθελήσατε καὶ ἐκ κατωτέρων ἐπ' ἀνωτέρας σχολὰς, γεγονυίας ὅμως πρότερον ἐξετάσεως, ἀναβάσεις γενέσθαι, καὶ τὰ βραβεῖα τοῖς τούτων ἀξίοις μεταδίδοσθαι: καὶ ὥστε τοὺς ἐπιγενομένους διαφυλάξαι μνήμην ἀείμνηστον τῆς πρώτης καταβολῆς τῆς Ἀκαδημίας, καὶ ἐπὶ τὸ ποιεῖσθαι τὰς ἐπιδόσεις πρὸς τοῦτο γυμνάσιον, καὶ εἰς τὸ αὐτὸ ἐπικοσμεῖν μέγιστον ἐνδόσιμον τοῦτο γενέσθαι, καὶ ὥστε τὴν τῶν διδαξάντων καὶ μαθόντων ἐπιμέλειαν φανερωθῆναι. Ἡ μὲν οὖν τοῦ γυμνασίου κατασκευὴ τὴν πρὸς θεὸν ὑμῶν εὐσέβειαν, καὶ τῆς πατρίδος φροντίδα: τὸ δὲ τῶν προκοπῶν τάγμα τὴν τῆς Νωριμβέργης φρόνησιν, ἐπιδείκνυσιν. ὑμεῖς γὰρ, ἄνδρες σοφώτατοι, ὁρῶντες σφόδρα τεταραγμένα διὰ πᾶσαν τὴν Γερμανίαν τὰ πρὸς τὰ γυμνάσια, καὶ πολλὰς τοῦ διδάσκειν γενέσθαι μεταβολὰς, καὶ μεγάλην τῶν δογμάτων ποικιλίαν: τοσούτου κακοῦ ταύτῃ τῇ

εὐβουλίᾳ

συμβουλίᾳ ζητῆσαι δεῖν ἀπαλλαγὴν σοφωτάτως ἐνομίσατε, καὶ τὸ γυμνάσιον τοῦτο ἐσκευάσατε, ὅπου δὴ οἱ τῶν πολιτῶν ὑμετέρων καὶ τῶν ξένων παῖδες περὶ τῆς ἀληθινῆς εὐσεβείας ὀρθῶς διδαχθῆναι, καὶ τοῖς καλοῖς ἐπιτηδεύμασι τὴν αὐτῶν διάνοιαν κρείττω καταστῆσαι, καὶ τὴν τῶν τρόπων καλοκἀγαθίαν προσποιεῖσθαι δύναιντο. Διόπερ ὑμῶν τοῦτο τὸ μεγαλοπρεπὲς ἐπιχείρημα παρὰ τῶν πεπαιδευμένων μεταγενεστέρων μάλιστα εὐδοκιμήσει, καὶ τὴν τῆς Νωρίδος πολιτείαν ἐκεῖνοι ζηλώσουσι, διὰ τὸ μὴ μόνον τοὺς τῆς πόλεως πρωτεύοντας ἀγαπᾶν τὰς ἐπιστήμας, ἀλλὰ καὶ καλῶς διοικούμενον γυμνάσιον κατέχειν. ταῦτα γὰρ πρὸς τὰς προκοπὰς οὐ μόνον τὴν τιμήν, ἣν τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰ ἐλευθέρια τῶν μαθημάτων τιμᾶτε, ποιεῖ φανεράν, ἀλλὰ καὶ τὴν φρόνησιν ὑμῶν μεγίστην καταδηλοῖ. τούτῳ μὲν γὰρ τῷ ἐπιχειρήματι τὴν σπουδὴν βραβείῳ τινὶ ἀναζωπυρεῖτε: κατακοιμηθεῖσαν γὰρ ἐν τοῖς φαύλοις ἀνεγείρετε: τοῖς δ᾽ ἀνειμένοις οἱονεὶ κέντρον τι ὑποβάλλετε.

Ἐπειδὴ τοίνυν αὕτη πάλιν ἡμέρα ἐγγίζει, εὐνοοῦντος τοῦ θεοῦ μετ᾽ ὀλίγον εὐμενῶν ἄστρων ἐπιγενησομένη: καὶ μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας αἱ τῶν μαθητῶν ἐπιδόσεις πρὸς τὰς ἐπιστήμας ἐξητάσθησαν: ἐπαναβάσεις εἰς τὰς ἀνωτέρας τῶν ἀκροάσεων, ἀφικνουμένης τῆς λεχθείσης ἡμέρας γενήσονται. Διόπερ ἐγὼ ὑπὲρ τῆς Ακαδημίας καὶ τοῦ ταύτης κυβερνήτου, ὑμᾶς τε καὶ σύμπασαν τὴν γερουσίαν καὶ σύγκλητον τῆς Νωρίδος ἱκετεύω, ὥστε τῇ ὑμετέρᾳ παρουσίᾳ ταύτην τὴν πανήγυριν κοσμῆσαι, καὶ τὴν αὐτὴν εὔνοιαν πρὸς τὴν ἤδη ἀκμάζουσαν ὑμῶν θυγατέρα, ἣν πρὸς τὴν νέαν παρέχεται, διατηρῆσαι. ἡ γὰρ ὑμετέρα δόξα καὶ τοῖς παρεπιδήμοις ξένοις καὶ τοῖς ἐξωτικοῖς τὸ γυμνάσιον ὑμῶν ἐντιμότερον ἀποδείξει: καὶ ἡ σύμπασα πανήγυρις οὕτω λαμπροτέρα τε καὶ μεγαλοπρεπεστέρα κατασταθήσεται. Καὶ ἐπειδὴ ὑμῶν ἡ πρὸς τὰς καλὰς ἐπιστήμας εὔνοια μεγίστη, πᾶσαν μου ἀπορίαν ἀφαιρεῖ καὶ ἵστησι, διὰ τοῦτο ῥαδίως πείθομαι, ὑμᾶς ταύτῃ τῇ δεήσει μου ὡς ἐπιεικεῖ ἐπινεύσειν. τὸ γὰρ γαληνὸν ὑμῶν πρόσωπον δοκεῖ αὐτὸ τοῦτο ὑποσχεῖν. ὑπὲρ ταύτης οὖν τῆς εὐνοίας ἁπάσης ἐγώ, οἱονεὶ πρεσβευτὴς ὢν ὑπὲρ τῆς Ακαδημίας μεγαλοπρεπεστάτῃ τῇ τῆς Νωρίδος βουλῇ συγκλήτῳ μεγίστην χάριν ἔχω, καὶ ὠφλημένην εὐπείθειαν καὶ σπουδὴν ὑπισχνοῦμαι.

INVITATIO LATINA EODEM ANNO RECITATA à JOHANNE-BARTHOLOMEO BUSENREUT, Noribergenſi.

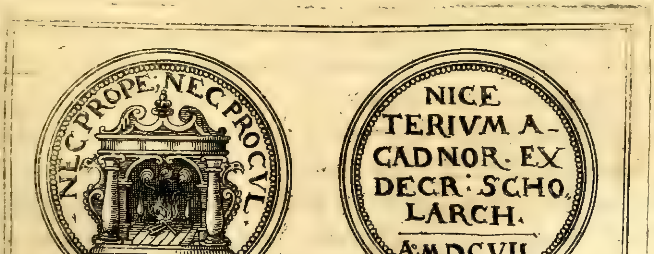
HOrtulanis, Ampliſſimi & Prudentiſſimi viri, Domini & Mecœnates plurimum colendi, ipſa tempeſtatis anniq́ ratio, multiplices ac longè inter ſe diverſos labores imponit. Nunc enim ſarculis glebæ frangendæ; nunc ſolo probè ſubacto ſemina committenda: nunc germinantes plantulæ irrigandæ: nunc herbæ inutiles evellendæ: nunc flores decerpendi: nunc fructus colligendi: & ſemina credita quaſi repoſcenda ſunt. Quod in hortis fit, idem ferè etiam in excolendis ingeniis accidit. Nam boni & gnavi præceptores, aliàs acrioribus objurgationibus contumaces & refractarios frangunt: aliàs ſalutaris doctrinæ ſemen animis committunt: aliàs ſegnitiem atque ſocordiam tanquam herbas admodum noxias evellunt: aliàs in exercendo ſtylo occupantur, & præſtantiſſimorum auctorum quaſi rivulis agros & hortulos ſuos irrigant: aliàs dictata & audita ab adoleſcentibus requirunt, & diligentiæ ſuæ fructus quoſdam percipiunt: aliàs denique diſcipulorum nonnullos in aliam claſſem, uberioris ingenii cultus capiendi cauſa, tanquam latiores frutices in ampliorem & pinguiorem aream transferunt.

Præſens hic menſis, Ampliſſimi Domini Senatores, Academici veſtri (ut ita dicam) viridarii præfectos de duobus monuit: quorum alterum jam peractum eſt, alterum adhuc agendum reſtat. Nam antegreſſo diligenti examine, ſuperioribus diebus cognitum eſt, quàm feliciter bonarum artium ſemina juventus conceperit ac retinuerit? & annè illa cum fœnore eadem aliquando ſit redditura? Supereſt nunc, ut conſueta doctiorum ac meliorum diſcipulorum promotio, in ſolemni Ampliſſimorum & literatiſſimorum virorum conventu inſtituatur ac perficiatur. Cum itaque penultimus Junii dies, huic anniverſariæ juventutis progreſſioni jam olim deſtinatus ſit: Academiæ Noricæ præſides Ampliſſimum & Inclytum hujus urbis fundatricis ac nutricis ſuæ benigniſſimæ, Senatum omnibus precibus rogant: ut nonnulli ex Optimatum

matum numero, dicta die iis, quæ in Academiâ peragentur, lubenti ac hilari animo interſint: & tàm indigenas, quàm exoticas plantas, id eſt, & ſuorum civium, & peregrinorum filios in ſtudiis verſantes, curæ ſibi atque animo egregiè charos eſſe, honorificâ ſua præſentiâ & applauſu teſtentur. De qua voluntatis veſtræ in Academiam propenſione nullus eſt nobis relictus ambigendi locus. Nam quemadmodum Cyrum illum minorem Perſarum regem præſtanti ingenio atque imperii gloria, Sardibus agrum conſeptum dimetiri atq; deſcribere, & multas arborum ſua manu ſerere non puduit: ita & nos confidimus fore, ut veſtram Amplitudinem ne pigeat, hortum ſuum Academicum omni ope atque operâ magis magisq; excolere: ut tàm cives veſtri, quàm exteri liberalitatem Senatus ac Reipublicæ Noribergenſis admirentur & ament: vosq; ut Lyſander ille de Cyro dixit, beatos ferant, quoniam virtuti veſtræ ſit fortuna conjuncta.

Quamobrem, Senatores nobiliſſimi, tum innatâ vobis bonitate, tùm precibus noſtris impulſi, Academiæ Altdorfinæ copiam date creſcendi: & promotioni claſſicæ in feſto Petri ac Pauli æquo animo adeſte. DIXI.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS,
RECITATA à PAULO PFINZING,
Patricio Noribergenſi,

V*Etus eſt Rector Magnifice,*

ἢ λέγε τι σιγῆς κρεῖττον, ἢ σιγὴν ἔχε.

Sile; meliora vel loquere ſilentio.

Ego

Ego autem, num meliora loqui ſilentio poſſim, valdè ambigo. Ea mea eſt ætas, quam ſilentium commendet: Ea rerum imperitia, per quam hoc honoratiſſimo conſeſſu dignum quid adferre nequeo. Parere tamen mandanti Magiſtratui, ætatis noſtræ item virtus eſt: ei nunc ſtudebo: nec quid dicam, ſed quod juſſus dicam, penſi habebo. Vos, Auditores æquiſſimi, idem ad animum veſtrum revocabitis.

In brabeo meo, Ignem in camino lucentem video, cum hac περιγραφῇ NEC PROPE, NEC PROCUL. *Per ignem Aulam intelligo, quæ externo in ſpeciem ſplendore, latè circum omnia colluſtrat: & minùs rerum peritos facilè ad ſe allicit & invitat. Ad eam verò accedendum eſſe, tanquam ad ignem, monet Emblema noſtrum: ad quem ſi propè nimis accedas, amburêris: ſi procul abſtes, frigebis. Eodem modo ſi interius te in aulam penetrare voles, facilè accidat, uti calumniatorum invidorumq́; obtrectationibus pereas: Si nimium te ab eâdem removeas, frigere te neceſſum erit, hoc eſt, miſerè vivere, in obſcuro vitam degere, & cum homo natus ſis, hominem exſuere. Id quod paucis illuſtro. Virtutem invidia, haud aliter, quàm Solem umbra aſſectatur. Celebre namque eſt ab antiquo proverbium: Solam miſeriam invidiæ expertem eſſe. Fortunaq́; hominis miſerrima eſt, cui non invidetur. Fertur Plato, cùm ei condiſcipuli inviderent, Socratem interrogaſſe, qua ratione poſſet hominum declinare invidiam? cui Socrates, Eſto, inquit, ſimilis Therſitæ. Invidia verò etſi regnum ſuum per totum orbem exercet, tamen maximè habitat in aulis. Unde ſi cui propoſitum eſt, virtute heroica ad alta contendere, & graviſſima Reipubl. tractare negocia, non deſunt ei humiliores, qui obtrectent, qui affectatæ arguant Tyrannidis, qui ſuſpectum Principi reddant, nec ceſſent, donec opprimant, & extremo mergant exitio. Sic Periclem Simmias, Themiſtoclem Alcmæon, Pompeium Clodius, Epaminondam Meneclides oppugnavêre. Et ſi maximè hi deſint, ipſi tamen Principes virtutem inviti ferunt excellentem. Agrippa pulchrè, apud Xiphilinum, hunc ait eſſe morem Principum, ut nolint quemquam habere ſe potiorem. Facilia confectu ipſos gerere, difficilia aliis committere: in his tamen & gloriam & laudem eorum, qui geſſerint, acerbè ferre: vinci quidem nolunt eos, at rerum geſtarum gloriam apud alios eſſe, non facilè patiuntur. Nec deſunt exempla: Alexander Macedo Perdiccam oderat & Lyſimachum, quod bellicoſi nimis eſſent: Seleucum, quod magno & excelſo animo: Attalum, quod imperatoriâ*

dignitate

dignitate polleret: Ptolemæum quod omnia ei proſperè ſuccederent. Tiberius Germanici bellicâ gloriâ, & quod largiendis pecuniis feſtinataq; miſſione favorem militum quæſiviſſet, angebatur, ejusq; cuncta in deterius trahebat. Nero eâdem cauſa Oſtorium inviſum habebat: Manuel Imperator Andronicum, alii alios. Hinc cautiores aulici ſæpè virtuti fortunæq; ſuæ, veriti principum invidiam, inſtare noluêre: metuebant nempè, ut loquitur Plinius, plus ſuorum principum inſidias, quàm hoſtium ferrum. Quod animadvertens Mecœnas apud Dionem monet Auguſtum: Ne fortuito cujusquam tuorum ſuccenſeas infortunio, neque re benè geſtâ invideas. Multi enim cum ſuperiorum metuerent invidiam, cladem accipere, quàm victoria potiri maluerunt. Sunt iſta, quæ dicis, ô Mecœnas, & exemplum præbuere Ventidius Appiani, qui Parthos perſequi, cùm poſſet, noluit, Antonii veritus invidiam. Frontinus item, de quo Tacitus, virum magnum fuiſſe, quantum licebat. Belliſarius etiam aliiq; complures. Quin & conſtat, viros illuſtres ſub improbis & ignavis principibus, ad ſimulationem uſque ſtultitiæ diſſimulaviſſe ſpiritus ſuos, quo tutiores eſſent. Exemplo L. Junius, qui ſub Tarquiniis etiam Bruti cognomen non erubuit. Claudius item, & Domitianus apud Xiphilinum, alii apud alios. Aut ſi maximè frena virtutibus ſuis laxarent, tamen omnia principibus, nihil ſibi tribuebant. Quod feciſſe Germanicum ſcribit Tacitus. Laudatis, inquit, pro concione victoribus Cæſar congeriem armorum ſtruxit, ſuperbo cum titulo: Debellatis inter Rhenum Albimq; nationibus, exercitum Tiberii Cæſaris, monumenta Marti, & Jovi, & Auguſto ſacraviſſe. De ſe nihil addidit metu invidiæ. Fecêre idem Cl. Nero, L. Livii Salinatoris in Aſdrubale oppugnando ſocius, apud Valerium Maximum: Achæi apud Polybium, ſecutiq; hi omnes ſunt Pythagoræ præceptum: Πρᾶττε μεγάλα, μὴ ὑπισχνούμενος μεγάλα. Atque hoc eſt, non propè nimis ad ignem aulicum accedere. Neque tamen procul nimis ab eo recedendum eſt. Quisque enim pro ſe, publicis commodis vigilare debet, & rem ſuſtinere publicam, ſic tamen, ut commune magis quàm ſuum reſpiciat bonum, nec tàm gloriæ cupidine duci, quàm publicæ ſalutis amore videatur. Neque enim nobis ſolum nati ſumus, ſed animalia politica facti: ideoque in civili ſocietate verſari debemus, ſtatumq; Politicum, quantum in nobis eſt, tueri.

Quod ſi fecerimus, nec amburemur, nec frigebimus, ſed blando benignoq; calore foti, aureaq; politi mediocritate, ab utroq; extremorum pariter

remoti, in quiete & extra aleam, quod dicitur conſtituti, vitam noſtram honeſtè & commodè tranſigemus. DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à REIMUNDO IM HOF, Patricio Noribergenſi.

SAtis pro nobis, qui deinceps dicemus, purgandis dixit anteceſſor meus, Rector Magnifice. Itaque rectâ, ad id, quod vis venio. Video autem in numo hoc, Ampliſſimi Senatus Norici beneficio mihi tributo, Horologium cum libramentis ponderibusq́ ſuis, additâ hac inſcriptione: UBI ONUS, IBI SONUS. *Quod quid ſibi velit, non difficile eſt intelligere: Labore nimirum & ſudore famam ſui honeſtam, gloriamq́ parari: non otio aut ignaviâ, rebúsve obviis. Id autem veriſſimum eſſe, & dictis veterum, & exemplis comprobari poteſt. Democritus ille, qui riſu mortalia hæc omnia excepit,* λόγον ἔργου σκιὴν *dicere ſolebat: quod pro ratione factorum, naſci ſolerent hominum de hominibus judicia: & qualia quis feciſſet, talia & audiret. Nec minus eleganter Seneca: Laborem ſi recuſes, parùm eſſe potes. Non eſt viri gloriam ſitientis timere ſudorem. Vidit hoc ſapientiſſimus ille Alphonſus, emendatiſſimi regis exemplar, quem ſcribit Panormitanus frequenter in ore habuiſſe: Cibum regum eſſe gloriam, quam Dii immortales non luxu aut otio, ſed improbis laboribus, multisq́ ſudoribus hominibus divendant. Nec ulla diuturna poteſt eſſe gloria, Cicerone teſte, quàm labor ſtrenuus & inde-*

& indefeſſus non anteceſſerit Et quis hodie (ut ad exempla veniam) Alexandros, Epaminondas, Themiſtocles loqueretur aut noſſet, niſi laborioſiſſimis & moleſtiſſimis expeditionum anguſtiis, arduum virtutis iter ſibi conficiendum propoſuiſſent? Quæ Cæſaris fuiſſet gloria, ſi illi facilè fuiſſet Pompejum vincere, aut Britannis bellum inferre? Quæ Annibalis, niſi ut Italiam adiret, pervias ſibi Alpes, & acri aceto, & multo pulvere & ſudoribus, magnaq; ſuorum ſtrage feciſſet? Rectè videlicet Pindarus:

------ἀκίνδυνοι δ' ἀρεταὶ
οὔτε παρ' ἀνδράσιν, οὔτε ἐν
ναυσὶ κοίλαις τίμιαι. πολλοὶ δ'
μέμνανται καλὸν, εἴτι πονᾳθῇ.

Hoc eſt: Periculorum expertes virtutes, neque apud homines, neque in navibus curvis ullo habentur pretio: Multi autem meminère rerum præclarè magno cum labore geſtarum. Quam ſententiam tanti fecit optimus & doctiſſimus vir, Georgius Fabricius, decus Germaniæ, ut eam ſacris ſuis Odis inſeruerit, hunc in modum translatam:

Sudoris expers & periculi virtus
Nec à viris, nec in triremibus famam
Meretur. At quod cum labore perfectum eſt,
Ejus viget perenne & inclitum nomen.

Vidit hoc Jaſon apud Valerium Flaccum, qui primum cum Argonautis auſus mare navibus inceſtare, ſic enim ait:

Si qua operis tanti domito conſurgere Ponto
Fama queat: Tu ſola animos mentem quem peruris
Gloria.

Vidit Propertius, cum ait:

Magnum iter aſcendo, ſed dat mihi gloria vires;
Non juvat ex facili lecta corona jugo.

Hæc veterum monita, Æquales chariſſimi, conſideremus nos quoque: & in Heroum, quos dixi, exempla, intueamur: & cum gloriæ quoque nobis veluti inſita ſit cupiditas, non dedamus nos otio atque ignaviæ: ſed ardua tentemus & operoſa quæq; neque tædeat nos laborum, quorum fructus eſt immortalis gloria, & præclara noſtri apud poſteros memoria. Et nunc quidem bonis literis gnaviter inſiſtamus: quarum ſcientia nos æquè vetat mori, atq;

Rerumpublicarum cura: ad quam cum Deus & ætas nos vocabunt, item ut nunc officii noſtri memores ſimus, cogitantes Heſiodum illud:

Di quoque virtuti ſudorem propoſuerunt,
Ad quam longa via eſt, atque ardua, & aſpera multum
Offertur: tamen eſt ubi ad alta cacumina ventum,
Fit facilis, primò fuerat quæ tam ardua virtus.

Ubi præter famam honeſtam dulcis etiam nos reficiet rerum cum labore geſtarum memoria, & cum Æneâ Virgiliano iſta

------Olim meminiſſe juvabit.

Aurea namq́; eſt Muſonii ſententia, quam cum ſimili Catonis loco Gellius in Noctibus Atticis lib. 16. cap. 1. confert: ἄν τι πράξης καλὸν μετὰ πόνου, ὁ μὲν πόνος οἴχεται, τὸ δὲ καλὸν μένει. ἄν τι ποιήσεις αἰσχρὸν μετὰ ἡδονῆς, τὸ μὲν ἡδὺ οἴχεται, τὸ δὲ αἰσχρὸν μένει.

Quam pulcherrimam ſuaviſſimamq́; gnomen pulcherrimis quoque & ſuaviſſimis verſiculis idem expreſſit, quem ſupra laudavi, Georgius Fabricius:

Honeſta ſi quæ feceris cum maximis laboribus,
Cedentibus laboribus dulcis manebit gloria.
Sin turpe quid commiſeris cum gaudiis ampliſſimis,
Perit voluptas ilicò turpi manente infamiâ.

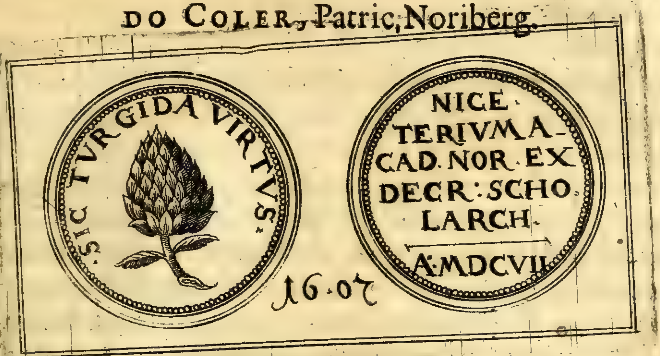
Et quia delectat varietas, recitabo vobis Johannis Pierii Valeriani Romani interpretationem, quæ ſic habet:

Si cum labore quippiam rectè geris,
Labor recedit, facta recta permanent.
Quod ſi jocoſè nequiter quid egeris,
Abit voluptas, turpe factum permanet.

Non poſſum autem, quin etiam Catonis ipſa verba (ſunt enim inprimis memorabilia & gravia) adjungam: iisq́; hanc oratiunculam ſive condiam ſive obſignem: Cogitate cum animis veſtris, ſi quid vos per laborem rectè feceritis, labor ille à vobis cito recedit, benefactum à vobis, dum vivetis, non abſcedet: ſed ſi quid per voluptatem nequiter feceritis, voluptas cito abibit, nequiter factum illud apud vos ſemper manebit. Eadem & nobis omnibus dicta exiſtimemus. DIXI.

ORA-

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA à GEORGIO SIGEFRIDO COLER, Patric. Noriberg.

Contemplanti mihi, Nobiliſſimi & Prudentiſſimi Domini Scholarchæ, nucem pineam in hoc numiſmate expreſſam, cum hoc lemmate: SIC TURGIDA VIRTUS, ſtatim animum ſubit illud geminum planè Plautinum: *Virtus omnia in ſe habet: omnia bona adſunt, quem penes eſt virtus.* Præclarè profectò, & ex ipſo veri tripode profectum: quodq́ue vel ignaviam ipſam acuat. Nam quæ vulgo ſterilis & infrugifera habetur virtus: eam contra in morem nucis pineæ nucleis gravidatæ plenam ac confertam bonis oſtendit. Hinc quibus eadem ineſt, nihil extra quærunt magnoperè: non Cato honores, non Phocion vel Ariſtides divitias, non plauſum popularem Socrates, non voluptates Themiſtocles. Sentiunt enim ſibi nihil deliquum, qui in una virtute poſſideant omnia. Veruntamen nec iis quidem, quæ vulgo habentur bonis vacua eſt eadem, puta claritate, gloria, honore, divitiis, cæterisq́ue quæ prima ducuntur. Quid enim priſcis illis heroibus cœlū aperuit? Nonnè virtus? hac arte nixi ſunt (ut cum Poëta loquar) domitores illi orientis Bacchus & Hercules, eorumq́ue æmulus Alexander Magnus, arces attigerunt igneas. Hac veteris illius Græciæ columina: Hac antiquæ Romæ decora: Hac Germanorum poſtea, Francorumq́ue ſpecimina æternitati litârunt. Quid? quod eadem ex obſcuris & vilibus claros efficit & potentes? Sic è carcere extractum

Joſephum illum apud Ægyptios ad culmen evehit præfecturæ prætorianæ: quippe à quo, ut refert Caſſiodorus, primo hujus dignitatis infulæ conſecratæ ſunt. Sic alium herbas runcantem ex horto, alium ab aratro & ſtiva ad purpuram vocat: alium è paſtore ovium, paſtorem (ut Homerus reges indigetat) creat populorum. Dies certè me citius, quàm oratio deficiat, hujusmodi exempla perſequentem.

Agite igitur generoſæ indolis Adoleſcentuli & æquales, expergefaciamus animos, igniculosq́ virtutis, deſidiæ cinere quaſi ſepultos, quâ diligentiâ, quâ aſſiduitate exuſcitemus. Non eſt quod labor nos deterreat aut frangat. Hoc enim ipſum eadem nux pinea monet: è qua non niſi magno cum niſu, ac vix, niſi admoto igni, nucleos elicias. Sic niſi magna cum contentione animi virtutis fructus non percipias. Sudandum eſt: laborandum eſt: ſpretis vitiorum delinimentis, uni vigilandum eſt virtuti. Bona enim Dii (ſcitum hoc eſt veterum) laboribus vendunt: nedum ut hunc bonorum, ut ita dicam, apicem gratis, id eſt, ocioſis ac nihil agentibus concedant. Cogitemus quid laboris in quærendis falsò bonis homines exantlent. Avari, ut opes: ambitioſi, ut honores: luxurioſi ut voluptates potiantur, quid non patiuntur? Nobis quoque nihil tàm aſperum aut arduum videatur: quod non ſpe adipiſcendæ aut fruendæ virtutis, libenter perferamus, ſi modò ſerius illius amor animos ſauciârit. DIXI.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à TOBIA TUCHER, Patricio Noribergenſi.

PRius Emblema, Nobiliſſimi & Præſtantiſſimi Viri ad virtutem incitans, quaſi calcar addit ignaviæ: Hoc verò ab inconſulto impetu revocans, quaſi frenos iniicit temeritati. Cõſpicitur enim vaſculum utrinque anſatum cum Epigraphe. UTRAMVIS. *Eſt hoc Epicteti, qui in enchiridio duas anſas cuilibet rei adaptat. Harum utram quidem velis, apprehendas licet: Sed niſi initio dextram apprehenderis, minus dextrè rem geſſeris: ſiniſtra enim aculeata, manus punget & lædet. Quid hoc ſignificari putemus? Ut opinor in omni vita, atque in omni re dari nobis optionem, initium bonum malúmve eligendi. Hîc ſi conſilio lapſi, malum bono præoptaverimus, neceſſariò malè res verſuras poſtea. Quæ cum ita ſe habeant, quàm multos credimus, totius vitæ (ut ita dicam) telam perperam ordiri? Multos dixi? Propè eſt, ut omnes ita cenſeamus. Certè, ſi Senecæ credimus, non ita benè agitur, cum genere humano, ut vera & bona multis placeant. At hos ita malè exorſos, ſint Cræſi licet, ſint Craſſi, non Pactôlus, aureas undas agens, eripiet unquã è miſeriis. Jam in rebus ſingulis, ſi (verbi gratia) ſtudia non rectè ordiaris, quam tibi miſeriarum telam texas? quæ fabrices impedimenta? At hoc pleriq; faciunt, ut illis, quæ neceſſariò prius diſcenda, inſuper habitis, vota ſua præcipitent. At hoc revera eſt ſiniſtram anſam apprehendere, cùm dextram debueris. Cum enim hoc peſtilens ſidus, initiò ingenia afflavit, vix eſt, ut ad frugem perveniant poſteà: ita cru-*

ita cruda adhuc ſtudia in forum, in curiam, in ſuggeſtum propellunt: quò cum infantiam & ſophiſticen pro ſolida eruditione afferunt: neceſſe eſt (ut graviſſimè ait Syneſius) in abyſſum quendam nugarum abſorbeantur. Demus igitur operam, cùm in omni re, tum præſertim in ſtudiis, ut initia ſe benè habeant: Nam & ſic poſt principia procedent. Qua in re tum prudentibus auſcultandum, tum ante omnia divinum auxilium implorandum. Noſtra enim hæc in ſtudiis peregrinatio (ut ſapienter vir quidam ſummus ſcribit) ſine ſuperna luce miſerabilis quædam erratio eſt. DIXI.

GRATIARUM ACTIO,
RECITATA à CAROLO HOLTZSCHUCH, Bambergenſi.

ORdine quidem poſtremus, at dignitate & peragendi neceſſitate (ſi graviſſimi criminis effugere volumus notam) facilè primus nobis ſupereſt Panegyreos hujus actus: qui grati animi pro beneficiis perceptis declaratione finiendus eſt. Quæ cum mihi à Magnifico D. Rectore demandatæ ſint partes, pro dignitate eas exſequi minimè valenti: majorem in modum vos, Auditores omnium ordinum præſtantiſſimi, rogatos volo, ut quod imbecillitati meæ, orationisq; tenuitati deerit, humanitate & benevolentiâ veſtrâ ſupplere, & potius meæ erga Magnifici Domini Rectoris imperium obedientiæ benignos æſtimatores, quàm infirmæ facultatis cenſores ac judices præbere vos velitis.

Igitur, ut ab eo mihi ſumatur hujus inſtituti exordium, qui omnium, quæ cæli hujus complexu continentur, bonorum principium eſt, omnis ipſe principii expers: ad te primùm, ô æterne & omnipotens rerum omnium conditor Deus, ac Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, mentis noſtræ attollimus oculos: & pro immenſis omniq; cogitatione noſtra majoribus in nos beneficiis tuis, ſempiternas tibi, non quas debemus, (non enim humanæ hoc facultatis eſt) ſed quas poſſumus, ex intimo cordium noſtrorum affectu, gratias agimus & habemus. Tu enim & vitam, omniaq; ad eam benè beateq; degendam neceſſaria, liberaliſſimè nobis tribuiſti: & verò mentis noſtræ caliginem, quibúsvis tenebris atriorem, divinæ claritatis tuæ fulgore, hoc eſt, ſacratiſſima

verbi

verbi tui luce illuſtraſti. Tu ex teterrimo æternorum ſuppliciorum carcere, ſanctiſſimi filii tui merito nos eripuiſti: idemq; ad beatæ immortalitatis, cæleſtiumq; gaudiorum communionem iter nobis aperuiſti. Tu divina hæc, & omnem humanæ æſtimationis modum excedentia beneficia, maximorum quotidiè bonorum cumulo, auges & ornas. Tu pacem & tranquillitatem publicam, omnis proſperitatis nutriculam, patriæ noſtræ dulciſſimæ largiris. Tu funeſtam peſtiferi contagii luem, quæ non ita pridem extremum quaſi funus minabatur Scholæ noſtræ, clementiſſimè à nobis depuliſti. Cujus vel ſolius beneficii recordatio ad benignitatem tuam, ô clementiſſime Deus, perpetuis laudibus ſummâq; devotione celebrandum, animos noſtros inflammare atq; exſtimulare debet. Sed beneficiorum tuorum amplitudo & immenſitas finem illorum enumerandi facere, & cum Poëta exclamare me cogit:

Quis ſatis humana celebret tua munera lingua?

Item:

Cuncta referre volens, volet idem cuncta referre.
Folia arborum, & guttas maris.

Conſerva nobis, ô benigniſſime Pater munera hæc tua: maximeq; ampliſſimam Rempublicam Noribergenſem, adverſus omnis generis calamitatum pericula, omnipotentiæ tuæ alis tuere & protege: Ejus denique filiam, Academiam hanc Altorphinam, contra adverſationes atque injurias, opis & favoris tui præſidio muni: ac tùm docentium, tùm diſcentium labori felices, Eccleſiæ tuæ, & Reipubl. ſalutares tribue ſucceſſus. Sic nos viciſſim, tua aſpirante & adjuvante nos gratiâ & auxilio, te Deum & Patrem uno ore & una mente fatebimur. Sicq; apud nos, cùm in præſenti, tùm in futuro ævo

Semper honos, nomenque tuum, tua gloria creſcet.

Proximus ab immortali Deo in gratiis agendis locus meritiſſimo jure à nobis tribuitur inclyto & nobiliſſimo Senatui Noribergenſi: Ampliſſimis item & Prudentiſſimis Dominis Scholarchis, ſenatoribus graviſſimis & ſplendidiſſimis, Academiæ hujus Patronis & Curatoribus beneficentiſſimis; quibus tantò majore atque arctiore grati animi obſtricti ſumus vinculo, quantò majore ipſi cura hoc virtutis & Muſarum domicilium complectuntur: utq; omnibus illud commodis ornent, dignitate augeant, incrementis amplificent, nihil ad ſummam diligentiam, ſtudium, liberalitatem & munificentiam

 reliquii

reliqui faciunt. Macte eſte virtute iſta, Nobiliſſimi Proceres, & Anteceſſorum veſtrorum veſtigia, per quæ tantâ cum gloriâ veſtrâ decurriſtis hactenus; porrò etiam in defendenda vindicandaq́ filiæ hujus veſtræ innocentiâ ac ſalute, conſtanter magniſq́ animis premite. Sic veſtræ quoque Urbis & Reipublicæ florentiſſimæ magis magiſq́ creſcet & florebit dignitas & ſplendor: veſtriq́ nominis pro eximiis hiſce in Eccleſiam & Rempublicam meritis nullo unquam tempore intermorietur gloria.

Tibi quoque, Magnifice Domine Rector: Vobiſq́, Reverendi, Clariſſimi & Doctiſſimi Viri, Profeſſores & Præceptores omni honore & obſervantiâ colendi, quibus verbis dignas veſtris in nos meritis gratias agere poterimus? Vos enim, dum in excolendis ingeniis noſtris, animiſq́ per optimarum artium ſtudia ad humanitatem & virtutem informandis, ſummo labore, ſtudio & fide elaboratis: quid aliud, quæſo, agitis, quàm quod in vobis, Viri præſtantiſſimi, optimum ac præſtantiſſimum eſt, in nos transfunditis, nobiſcumq́ communicatis? Quod beneficium veſtrum, quamvis nulla, ut par erat, remunerandi nobis facultas ſit: tamen animi grati memoriâ, debitaq́ apud omnes prædicatione, & conſtanti perpetuaq́ in vos obſervantiâ, ut nos id velle intelligatis, ſummâ ope, quoad vita nobis ſupererit, annitemur.

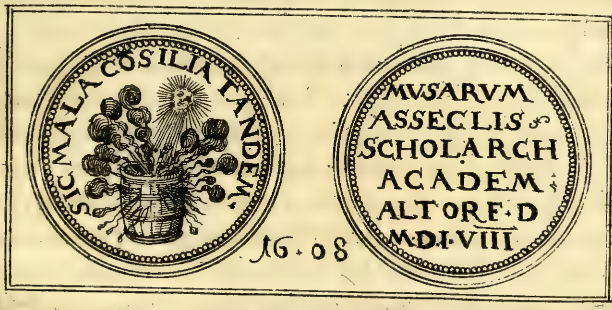
Quod verò & vos, Auditores præſtantiſſimi, Hoſpiteſq́ honoratiſſimi, honorificâ præſentiâ veſtrâ, panegyrim hanc noſtram celebriorem ornatioremq́ reddere voluiſtis: magnum certè præclaræ erga rem literariam affectionis veſtræ, auſim etiam dicere, propenſi in nos ipſos, noſtrumq́ hunc promotionum ſcholaſticarum honorem favoris argumentum nobis præbetis. Pro quo itidem vobis omnibus & ſingulis maximas, quas par eſt, & quas poſſumus, agimus & habemus gratias: viciſſim ad omnia ſtudia, obſequia & officia noſtra pro re, & facultatis noſtræ modulo, vobis præſtanda, quovis tempore & loco prompti paratiq́ futuri. Deus opt. max. nos univerſos & ſingulos, miſericordiæ ſuæ, (ut divinarum literarum imiter linguam) vaſa & organa efficiat: ut ipſi grata dicere & facere, nobiſq́ & aliis verè utiles eſſe poſſimus. DIXI.

XXXII. PA-

XXXII. PANEGYRIS, Anni 1608.

RECTORE D. D. ERNESTO SONERO, MEDICO.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à JACOBO PFINZING, Patricio Nôribergenſi.

DOctiſſimus ſapientum Epictetus, Auditores ſplendidiſſimi, duplicem Adoleſcenti præſcribit legem: Sileat, inquit, ut plurimum Adoleſcens: aut ſi neceſſariò dicendum quid eſt, paucis expediat. Quod ſi res mei foret arbitrii: ſilerem equidem, hoc loco præſertim, & tàm auguſto conſenſu. Sed quia tua me, Rector Magnifice, loqui jubet auctoritas: & prioris mihi legis ademta eſt obſervantia: ductum ſequar poſterioris, pauciſſimisq́, quod incumbit, abſolvam.

In brabeo, beneficio Ampliſſimi Senatus Norici mihi tributo, vas pulvere ſulphureo refertum exprimitur, quod à ſolaribus radiis incenſum, circum-

undiq́; diſrumpitur, flammasq́; & multum diſpergit in aëra fumum: Addita hac περιγραφῇ: SIC MALA CONSILIA TANDEM. *Huic Emblemati explicando quàm ego nondum ſim idoneus, probè perſpicio: quæ tamen auditione accepi, iis vos ſpero fore contentos.*

Per Solem quidem Deum opt. max. accipio, quippe Solem Jovis oculum ab Heſiodo, Deiq́; πανόπτελον ὄμμα *à Piſida dictum, legere memini. Is Deus deſpicit in terras, & videt conſilia malignantium, quæ vaſe notantur: ac ridet, inita ad oppreſſionem bonorum & innocentum: intelligit, quomodo cudantur, recudantur, fingantur, refingantur: dumq́; calent ipſa, & in ipſo penè verſantur actu, diſcutit, explicat, enervat. Ejus rei exempla ſi quis à me petat, dicam eum rerum humanarum rudem admodum eſſe, & imperitum. Non hic adferam ea, quæ ab antiquo geſta ſunt: non dicam Hamani contra Dei populum proditionem detectam: nihil loquar de molitionibus Antiochorum, Demetriorum, Seleucorum retuſis: non commemorabo Nerones, Diocletianos, Maximinianos, Julianos divinitus cohibitos & oppreſſos. Recentiora quædam delibabo potiùs, quàm perſequar conſilia, callidiſſimè quidem conſulta; ſed divina vi & potentiâ ſciſſa & debilitata.*

Cum Henricum Quartum Imperatorem filius Henricus Quintus impio conſilio imperio exuiſſet: isq́; per Pontificem excommunicatus publicè eſſet: deficientibus ad filium Germaniæ principibus aliis, inter paucos veteri domino adhæſit conſtanter Huno Glorioſus, Comes Oldenburgicus, & vicinarum regionum dominus. Quod cum animadverteret Albertus Epiſcopus Bremenſis, læſæ majeſtatis eum apud Henricum Quintum detulit, ſpe devorans jam omnem ejus regionem. Imperator citat eum Goslariam, & criminis læſæ majeſtatis reum declarat. Pro cujus vita etſi quamplurimi intercederent: dolis tamen & clandeſtinis Epiſcopi conſiliis, alia lege vitam ei Imperator prorſus negavit, niſi cum leone congreſſus eam tueretur. Quod, ut patri viro fracto jam & curis annisq́; confecto impoſſibile, in ſe devolvi pius petiit filius Fridericus: & poſt longas deliberationes tandem ab Imperatore impetrat. Dum verò de rationibus vincendi leonis ſecum ipſe diſputat: ecce in ſomnis Deus benigniſſimus ei modum demonſtrat. Præpara tibi, inquit, chartaceum quendam virum, quem intus pice reple, foris adipe inunge: eum in primore congreſſu, ſive pugnæ aditu leoni obverte: quem, cum is hiatu violento invaſerit, interim gladio confodito. Paruit Fridericus, maximaq́; gloria leo-

ria leonem devicit: victoriaq́ ſua avariſſimi Epiſcopi ſpes accidit, ſibiq́ cognomentum Leonis *adquiſivit.*

Cui ſimile eſt alterum, quod ex Zonara deſumtum eſt exemplum Baſilii Imperatoris Conſtantinopolitani. Filium Leonem malevolus quidam inſidiarum in parentem falsò detulerat, patriq́ perſuaſerat, uti necare eum cogitaret; matris tamen precibus donatus, & perpetuo carceri mancipatus, excæcandus in momenta erat. Quid fit? Dum pater cum regni proceribus in ſplendido aliquando eſſet convivio, pſittacus in corte ſuſpenſus ſubinde ingeminat: ô Leo, Leo. *(quæ imitatione, credo, cujusdam, calamitatem Leonis aſſiduè deplorantis didicerat.) Qua pſittaci voce commoti Proceres, inq́ lachrymas effuſi, occaſione deprecandi divinitus oblata: An non, inquiunt, Imperator, iſta volucris nos accuſabit: ſi cùm ipſa Dominum ſuum appellet, nos, tuæ Majeſtatis familiares, ejus tàm diu carcere incluſi, obliviſcamur? Quibus verbis mitigatus Imperator, filium carcere liberavit, innocentemq́ comperit. Traduxerat autem optimum juvenem Santabarenus Magus, inviſus ipſi: perſuadens, ut pugionem in calceo ad patris defenſionem ferret: quod poſtea calumnioſè apud patrem exaggerârat, quaſi in necem ejus ſumtus pugio fuiſſet. Cui Leo juſtiſſimo jure repoſuit poſtea, quæ, ſi abſque Deo fuiſſet, ſibi exſpectanda fuiſſent.*

Verùm dies me deficiat potius, quàm dicendi materia. Quibus inſidiis appetiti nuper fuerint Rex, Regina, Principes & Proceres florentiſſimi Angliæ Regni, cohorreſco dicere: cùm,

--------- ut tartara noſſes
Id molita nefas, imo de pectore terræ
Debuit, éque atro conſurgere flamma barathro,
Cumq́ue ſuis miſerum lacerumq́; per æthera Regem,
Spargere, quem cœlo melius feret ardua virtus.

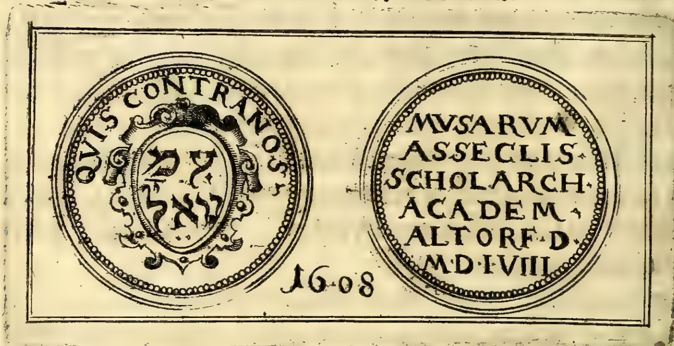
Hoc tamen etiam conſilium benigniſſimus Deus pro divina ſua bonitate intervertit, & in auctores ſceleris juſtiſſimus judex convertit. Neque hodiè Deus alius eſt factus: idem erga ſuos eſt, qui fuit ſemper, curamq́ ſuorum vigilem gerit: etiamnum ille puſillum ſuum gregem tuetur, obſervat, defendit, & molientium mala, corrumpit conſilia: ſenſus mentemq́ eorum obtundit, vires infringit, eventa in contrarium dirigit. Perge ô Deus opt. max. & porrò quoque perfidias malignantis Eccleſiæ technas obrue: gloriam tuam vindica: nos

dica: nos peculium tuum adſere: & peſſimis conſultoribus conſilia regere, repone, quæ nobis minantur,

> Aucta etiam gradibus: nempè ut ſic dignus iniqui
> Fructus conſilii primis auctoribus inſtet.

DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à JOACHIMO AB EGLOFSTEIN, Boruſſo.

PLeno boni ominis & ſpei congiario, ex Ampliſſimi Ordinis munificentiâ abs te, Magnifice Domine Rector, donati ſumus: quodq́ ad benè ſperandum de periculoſorum hujus temporis motuum exitu, illuſtre nobis ſignum erigit. Clypeum enim hîc expreſſum videmus: cujus in medio ſacrum & venerandum Immanuelis nomen, linguæ ſanctæ characteribus inſcriptum: hoc appoſito in parte ſupernâ Emblemate: QUIS CONTRA NOS? *Immanuelis nomen, ut præter ſacras paginas, linguæ ſanctæ periti nos docent,* Deus nobiſcum, *ſonat. Quo verbo mihi promiſſio dulciſſima contineri videtur favoris erga nos divini, noſtriq́ cum illo reconciliationis, gubernationis ac defenſionis: præſentiæ item perpetuæ ad ferendam nobis, in omnibus periculorum & calamitatum anguſtiis, opem & auxilium. Quæ non modò in antiquo fœdere cum alibi paſſim, tum his potiſſimum apud S. Prophetam verbis Deus opt. max. ſe nobis obſtrinxit, cum ait: Sic dicit Jehova, creator tuus:*

tuus: ne metuas. Ego te redemi, & nomine tuo te vocavi: meus es tu. Cum per aquas tranſieris, tecum ero: Si per flumina, non te ſubmergent. Si per ignem vadas, non cremaberis, & flamma non ardebit in te. Nam ego Jehova Deus tuus: verùm etiam in novo fœdere, ipſius Chriſti Salvatoris ore eandem nobis renovavit, cum ait: Ecce, ego vobiſcum ſum omnibus diebus, uſq; ad ſeculi conſummationem. Hanc igitur promiſſionem mihi contemplantes, & memori animo perpetuò verſantes, agite, metum ac terrorem omnem abiicite: contraq; animo excelſo & infracto eſtote, quicunque ſub hoc cœleſtis hujus Imperatoris militatis ſigno: quiq; in rebus publicè privatímve, pro communi Eccleſiæ ac patriæ ſalute gerendis occupati eſtis. Nam ut laudatiſſimo quondam Principi Conſtantino Maximo, ſanctæ crucis in aëre ex lucis ſplendore figuratæ conſpectus, felicem rerum contra Maxentium gerendarum promittebat exitum: ita vobis quoque clypeus iſte certam & indubitatam ſpondet victoriam.

Xerxem, Perſarum regem, cum ab ingrata exulans patria ſupplex ad illum confugiſſet Themiſtocles, qui paulò antè ſcaphâ piſcatoriâ trepidum ex Græcia perfugere illum coëgerat: præ gaudio in ſomnis exclamaſſe ter accepimus: Themiſtoclem habeo Athenienſem: quod exiſtimaret ſcilicet, tanquam totius Græciæ cum illo ad ſe tranſiiſſent vires, nunc demum cogitata ſe perfecturum: Græciamq;, cujus imperium tanto quidem & tàm multis retrò ſeculis inaudito apparatu, conatu verò prorſus irrito & inani affectaverat, ex animi voto ſubacturum. Quantò nos juſtius, Auditores, hoc cœleſti nobis præſente duce exclamare poſſumus? Immanuelem habemus: Jehova exercituum nobiscum eſt: Hoc lateri noſtro aſſiſtente, fortiter feliciterq; rem geremus: Hic hoſtium noſtrorum arma, vires & machinationes omnipotentiæ ſuæ viribus franget, conculcabit, diſſipabit ita,

Ut turpem auctori offundant eluſa ruborem.

Cum quo namque Immanuel eſt, quidnam huic ad ſalutem & incolumitatem ſummam deeſſe: quidnam Tyrannorum omnium: ſed quid Tyrannorum dico? quid, inquam, totius orbis vires & potentiam huic nocere poſſe exiſtimabimus? Hic nimirum ille clypeus eſt, quo protecta pia Abrahmi poſteritas, Moſe ductore, altiſſimam maris rubri profunditatem ſicco pede perambulavit: ejusdemq; fluctibus, qui ipſis tranſeuntibus dextra ſiniſtraq; muri vicem præbuerant, Pharaonem cum univerſis equitum & quadrigarum copiis,

rum copiis, dicto citius obrutos oppreſſosq́; vidit. Hujus clypei munitus præſidio, pauperculis & tribu Manaſſenſium parentibus prognatus Gedeon, inſuperq́; domi paternæ ultimo loco habitus, cum trecentorum hominum manu firmiſſimas, & multitudine ſua locuſtarum numerum excedentes Madianitarum copias, ridiculo (ut videbatur) pugnæ & armorum genere fudit, fugavit & ad internecionem delevit. Hoc eodem adjutus clypeo David, pueritiæ annos vix egreſſus, Goliathum illum immani corporis vaſtitate ſeſe inferentem: cujusq́; ad conſpectum ſolum gravi metu perterriti Iſraelitæ omnes refugiebant: fundâ & ſilice, quæ præ hoſtis ſui armatura, crepundia & nugæ meræ videri poterant, inſtructus, at Jehovæ Immanuelis ſui nomine fretus, unico lapidis ictu evertit & proſtravit, proprioq́; gladio interemit: ita ut illud Poëtarum principis de eo uſurpare licuerit.

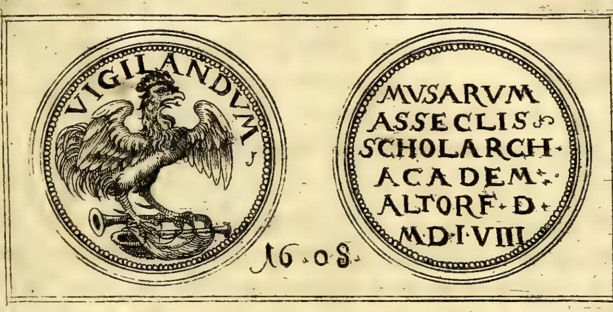
——jacet ingens littore truncus,
Avulſumq́; humeris caput, & ſine nomine corpus.

Sciens prætereo infinitos alios omnium ætatum pios homines, qui clypei hujus confiſi robore, omnia hoſtium ſuorum, nihil niſi ignem ſpirantium, conſilia, molitiones & machinationes eluſerunt: impetum repreſſerunt: & à totius mundi & inferorum furoribus tutam illæſamq́; ſuam & ſuorum ſalutem præſtiterunt.

Verùm enimverò, Auditores, ut eâdem nos quoque in ſucceſſibus rerum noſtrarum felicitate utamur: magna quidem, ſed una tamen adhibenda nobis cautio eſt: videlicet, ut illorum, quos dixi, exemplo, Immanuelem iſtum verè conciliemus partibus noſtris, nobiſcumq́; retineamus. Quod qua ratione conſequi poſſimus, dulciſſimis Immanuelis noſtri docemur verbis, cum ait: Si quis diligit me, ſermonem meum ſervabit: eumq́; pater meus diliget: & ad eum veniemus, mãſionemq́; apud eum faciemus. Chriſti ergò dilectio, & mandatis ipſius obtemperatio, impenetrabilis clypei hujus fabricator eſt, ſimulq́; vinculum, quo Immanuelem noſtrum, ut perpetuò nobis adſit, arctiſſimè devinctum & conſtrictum tenemus. Dilectio verò hæc, præter perpetuum rectè faciendi ſtudium, peccatiq́; & omnis generis flagitiorum fugam, vel in primis Deum precandi, & ſupplicibus votis aſſiduè placandi ardorem, indiſſolubili nexu ſibi junctum habet: Adeo quidem, ut qui ſpreto, neglectoq́; præcipuo hoc, Deoq́; longè omnium acceptiſſimo devotionis & precum piarum cultu, ſeculo huic conformari malit, ſcelerumq́; & flagitiorum cupiditatibus fræna laxare.

laxare: quàm ſecundum Apoſtoli præceptum, mentis renovatione transfigurari, & quod Deus velit, quodq́ bonum, acceptum perfectumq́ ſit, ſequi & approbare: is verò immane quantum à dilectione hac abeſſe, clypeumq́ hunc cum ſempiterna infamiæ nota abjeciſſe, & proinde corporis & animæ exitio proximus eſſe videri debeat. Hoc verò ne nobis contingat, tu ô æterne atque unicæ ſalutis noſtræ aſſertor & vindex, per viſcera bonitatis & miſericordiæ tuæ nobis tribue. DIXI.

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA à JACOBO SCHÖNER, Noribergenſi.

R*Ecte tu quidem, chariſſime Commilito, præcipuum rerum feliciter gerendarum momentum, itemq́ publicæ privatæq́ ſalutis expediendæ rationem, in auxilij divini præſentia & fiducia, cum devotionis, & precum piarum ardore conjuncta, collocaſſe mihi videris. Inde enim omnis gubernationis felicitatem, ſucceſſusq́ ſalutares dependere certum eſt: Verumtamen neſcio quomodo inter auſcultandum Cato ille Salluſtianus ſubinde mihi ſuum illud inſuſurrare viſus ſit: Non votis, neq́ ſuppliciis muliebribus auxilia divina parantur: vigilando, agendo, benè conſulendo proſperè omnia cedunt. Cui & Prudentius Chriſtianorum Poëtarum nulli ſecundus, ſuum illud ſuccinebat:*

Non aris, non farre molæ victoria felix
Exorata venit: labor impiger, aſpera virtus,

Vis animi excellens, ardor, vigilantia, cura,
Hanc tribuunt, durum tractandis robur in armis.

Quorum in ſententiam eò facilius mihi propendebat animus, quod etiam congiarij noſtri lemma ſuum illis calculum adijcere videbatur, quod Gallum gallinaceum tubæ inſiſtentem & collo extento lateribusq́ ſive alis comploſis cantantem nobis exhibet, cum hac inſcriptione, VIGILANDUM, *de quo cum à Magn. D. Rectore pauca quædã dicere juſſus ſim, quæſo vos Auditores omnium ordinum præſtantiſſimi, benignos mihi animos aureſq́ præbeatis.*

Nemini omnium ignota eſt criſtati & animoſi alitis hujus, galli gallinacei vigilantia, quem ſomno rumpendo, excitandisq́ ad opera mortalibus, à natura genitum eſſe Plinius autumat. Non etiam tubarum, ſeu lituorum in caſtris uſum quenquam latere arbitror: qui non modo in militibus ad obeunda militiæ ſuæ munia convocandis, ſed etiam in accendendis acuendisq́ ad pugnandi ſtrenuitatem eorum animis conſiſtit. Utrumq́ iſtorum minimè obſcuram oculis noſtris imaginem ſubijcit illius, quod verbis gravibus & nervoſis Auctores paulò antè laudati nobis inculcant. Videlic: in ſuſcipiendis adminiſtrandisq́ rebus omnibus, cum ardenti numinis & auxilij divini imploratione, curam quoque animi & ſolicitudinem vigilantiamq́ eſſe conjungendam, ſineq́ eâ vota omnia inanem labiorum eſſe ſtrepitum, imò turpem, ipſiq́ Deo inviſam & exoſam prævaricationem & hypocriſin. Conſtat enim ex literarum tàm ſacrarum quàm profanarum inſtitutione, tum demum precibus ac votis ſuum conſtare pondus & efficaciam, cum ritè, hoc eſt divinæ voluntati ac mandato convenienter conceptæ ſunt, & inſtitutæ. At verò Deum opt. max. hanc laboris & vigilantiæ cum precum piarum ſtudio συζυγίαν, paſſim in verbo ſuo à nobis poſtulare, nemo ignorare poteſt, niſi qui ſimul infinita Salvatoris noſtri ignoret præcepta, quorum memoriam fideles doctrinæ Chriſti præcones, Apoſtoli ſancti plurimis in locis renovant. Neque tamen eſt, quod illo nobis ſomno, quo ſenſus noſtri ſopiuntur, & quem naturæ noſtræ poſtulat conſtitutio & neceſſitas, interdici putemus. Nam etſi huic quoq́ moderationi ſtudere debent omnes, qui in quocunque vitæ genere, ad veram ſolidamq́ laudem contendunt: tamen in his, quæ audivimus, vigilantiæ præceptis, non is, qui ſenſuum quietem, ſed qui peccatorum & flagitiorum veternum inducit ſomnus, ex ipſius Chriſti & Apoſtolorum interpretatione intelligendus eſt. Clara enim & perſpicua eſt ſancti Pauli de hac vigiliâ oratio,

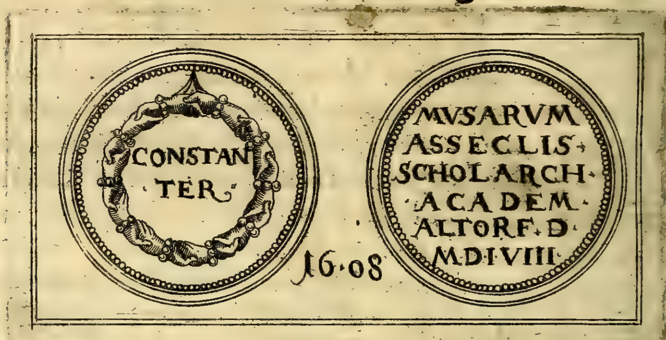
cum in-

cum inquit: ſcimus veniſſe tempus & horam, qua nobis à ſomno expergiſcendum ſit, diſceſſit nox, dies adeſt, deponamus opera tenebrarum, & lucis induamus arma. Honeſtè nos, ut in die geramus, non in comeſſationibus & ebrietate, non in cubilibus & protervius, non jurgiis & æmulatione; ſed Chriſtum Dominum induite, nec carnis curam gerite cupiditatibus indulgendo. Primum ergò hoc vigiliæ genus eſt, ad quam nos tubæ & gallinacei noſtri cantus excitat: cum quo alterum quoque conjungatur neceſſe eſt, quod in aliorum tàm apertis, quàm occultis adverſus nos molitionibus cavendis & declinandis eſt poſitum. Non modò enim columbarum inſtar candidos & ſimplices nos eſſe Salvator jubet, ſed etiam ſerpentum æmulari prudentiam, & Epicharmeos illos ſapientiæ nervos atque artus, ex animo nunquam dimittere, quibus nullum firmius Rebuſpublicis contra hoſtes præſidium eſſe, jam dudum ſapientes judicarunt: imò etiam injuſtæ aliorum truculentiæ juſtam defenſionem opponere, nobis permittit. Nam ſi natura ipſa, vel potius naturæ auctor & opifex Deus, lege perpetua & immota omni generi animantium edixit, ut ſe, vitam corpusq; tueatur, declinetq; ea, quæ nocitura videantur: ſi item, ut legi huic obſequaris, omnem honeſtam eſſe voluit ſalutis expediendæ rationem: equidem illum, qui legis hujus præſcriptum ſequitur, non quidem aliis noxam inferendo, ſed aliorum fraudes atq; technas declinando, ne quidem ſi cum vulpibus vulpinandum (perfidiam & honeſtatis violationem ſemper excipio) & quò leonina evadere pellis nequit, eò aſſumtâ vulpina ſibi contendendum cenſeat: non modo crimine aut culpa nulla gravandum, ſed etiam cum Jaële, Iſraëlitica heroinâ, quæ Siſaram Chananæorum regis ducem, in tabernaculo ipſius dormientem, clavo per tempora ipſius adacto interemit, laude & præmiis ornandum eſſe exiſtimo. Ad præſtandum verò hujus generis vigilantiæ officium, etſi facilè concedam, haud parvam animi vim & ſolertiam requiri, qua & hoſtium conſilia ſagaci conjectura præcipere, & quod illis opponas ſolerter & aptè reperire poſſis, imò etiam in naturæ magis beneficio, quàm in noſtra manu hoc ſitum eſſe: tamen artium optimarum ſtudia & doctrinam liberalem ad expoliendam, acuendamq; animi vim, plurimum momenti afferre, viciſſim extra controverſiam pono.

Quod ipſum quoque magnum nobis calcar admovere debet, commilitones amantiſſimi, (in veſtri enim compellatione finiri jam mea [illegible] ſtudia hæc, non perfunctoriè, ſed ſeria atque firma animi intentione tra[illegible]

da & perſequenda. Quod quidē ſi perſuaderi nobis paſſi fuerimus, omnia feliciter & ex animi ſententiâ, Deo opt. max. benignè opem nobis ferente, nobis ſucceſſura: ſecus autem omnia alia eventura ſunt. Te verò, ô benigniſſime Deus, boni omnis auctor & dator liberaliſſime, ut non in priorum potius, quàm poſteriorum numero nos eſſe velis, ſupplicibus votis ex intimo cordis affectu colimus & veneramur. D I X I.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à IOHANNE-CHRISTOPHORO GUGEL, Noribergenſi.

IN brabeo meo, Rector Magnifice, conſpicor annulum ex complicatis alternatim manibus conſertum: in cujus apice relucet Adamas, palæ annuli veluti infixus: circumlegitur vox: CONSTANTER. *Qua Emblematis figurâ Concordia nobis commendatur: ambitu &* περιγραφῇ *Conſtantia, ſorores duæ conjunctiſſimæ: quæq; in rebus humanis uſu & dignitate plurimum valent. Concordia enim vinculum eſt incolumitatis in omni ſocietate: hoc cives inter ſe conſtringit: hoc eoſdem cum principe copulat: hoc domeſticam ſocietatem tuetur. Iſæus Sophiſta olim (Lacedæmoniis periclitantibus, ac de civitate ſua mœnibus cingenda conſultantibus) ſententiæ loco, cum interrogaretur, verſum Homericum recitavit, cujus ſenſus Romanâ linguâ hic eſt:*

Scutum hæſit ſcuto, galeæ galea, atque viro vir.

Et ad-

Et adjecit: Sic mihi ſtate Lacedæmonij, unanimes & conjuncti: & muro de lapide ſtructo non indigebimus. In principum quoque & ſubditorum concordia & conſenſione ſitam eſſe ſalutem publicam, innumera veterum docent teſtimonia. Syneſius nullum firmius & ſtabilius imperij præſidium eſſe cenſuit, quàm civium benevolentiam erga principem, vel magiſtratum.

Non ſic excubiæ, non circumſtantia pila,
Ut tutatur amor: -------- *inquit Claudianus.*

De domeſticæ ſocietatis concordia, Pytho Rhetor Byzantius olim: obeſo corpore ſum, ut videtis, cives. Sed uxorem habeo longè me obeſiorem. Et tamen concordes quodvis grabbatulum capit ambos: diſcordes ne tota quidem domus, quanquam ampla. Adde, quod concordiâ res parvæ creſcunt, & in melius uſque proficiunt: diſcordiâ maximæ dilabuntur, auctore Sciluro Scytha, qui filios ſuos, quos habebat complures, telorum faſce collecto, & dicterio hoc addito, paternè ad conſenſum & animorum conjunctionem invitavit: eoq́ facto, confœderatis hodie Belgij provinciis, Emblema monetale ſuggeſſit. Horum commodorum reſpectu, ſymbolum concordiæ, conſertas dextras olim in vexillo Romani ferebant milites: ut auctores ſunt ſcriptores rerum bellicarum: uti concordiæ velut imaginem & typum ſemper in oculis haberent, & ab omni diſſenſione abſtinerent.

Nos quoque, & brabeo hoc noſtro commoniti, & ſaluberrimis, quas adtuli, exhortationibus edocti, amemus, quàm diu inter homines degimus, concordiam: & diſſidiorum occaſiones fugiamus. Dextris olim datis concordia ſanciebatur, & auxilia promittebantur. Demus & nos invicem dextras: hoc eſt, veram concordiam ineamus, manum indigenti porrigamus, ſublevemus nos invicem, quà licet, quà oportet: rancorem ex animis omnem eijciamus: incentiva odij vel diſſidiorum negligamus, aut lenitate prudentiq́ conſilio tollamus; vel denique patientia Chriſtiana toleremus. Concordia ſic initâ, & amoris vinculo conſtricti, adamante illud obſignemus: hoc eſt, conſtanter tueamur, nec cum fortuna vultum mutemus aut animum, ut pilum lupus ſolet. Sed nec ſecundis elati, veteres deſpiciamus amicos; nec adverſis deſeramus. Inſuperabilis enim eſt concordiæ vis, & tamdiu invicta, quamdiu à ſe ipſa abſtinet: hoc eſt, ſeipſam non perimit & diducit: ſed unita ſolvi metuente vinclo cohæret & conſiſtit. DIXI.

GRATIARUM ACTIO,
RECITATA à BERNHARDO MACHAN, Bohemo.

EGo vero, Magnifice D. Rector, has à te mihi datas partes, quamvis impar, animoq; trepido, libens tamen promtusq; ſuſcipio. Si enim, ut ait Epictetus, luſcinia eſſem, luſciniæ munus fungerer: ſi olor, oloris. Nunc cum rationale animal ſim, Deus mihi laudandus: Deo, inquam, bonorum omnium datori, hymnus cantandus eſt: ſimulq; grato animo & voce adjungendi ſunt ij, quos Deus dedit nobis benefactores: quique ſua præſentia hanc noſtram ſolennitatem honeſtare dignati ſunt.

Tu igitur, ſumme rerum Opifex, ſumme Soſpitator, qui omnia quæque cernuntur, quæque oculos cerni nequeunt, & hoc univerſum ex nihilo creaſti: hominemq; in mundum induxiſti inſpectorem & arbitrum tui atque operum tuorum: nec ſolum inſpectorem, ſed enarratorem: accende hunc animum amoris tui ignibus, ut poſſit ex ſe promere gratias tibi gratas: da beneficiorum tuorum intellectum, quamvis illa non ſolum noſtram, ſed & Angelorum intelligentiam longè, longeq; magnitudine ſua excedant. Tu nos informe lutum initio manibus tuis finxiſti: tu ſpiritum vitæ nobis infudiſti: tu ad imaginem tuam nos condidiſti, & ſerpentis aſtu deceptos, non tamen gratiæ tuæ exſortes reliquiſti, ſed æterno carceri mancipandos interventu filij tui liberaſti. Tu nos è parentibus honeſtis, & quod caput eſt, Chriſtianis naſci voluiſti: per quos Eccleſiæ tuæ, ſacro Baptiſmate abluti, inſereremur: per quos infantia noſtra aleretur: pueritia lacte doctrinæ ac pietatis imbueretur. Tu patriam nobis, tu Magiſtratus, tu educatores, præceptoresq; eos dediſti, per quos non ſolum vivere, ſed & benè vivere poſſimus. Fac iſtam nobis ô Deus propriam gratiam, indulge noſtris ſtudiis ocium, quibus Mars propinquus minatur. At tu propter meritum mortemq; filij Eccleſiæ tuæ miſerere, nobisq; peccatoribus parce: crudeles ac furibundos impetus Satanæ retunde: frange furorem eorum, quibus in exitium nos Chriſti membra petimur: qui diu conceptum & inveteratum in pios odium jam jam effundere ſeſe poſſe ſperant.

Hinc, ut ad te orationem convertam, ô inclyta Noribergenſis civitas, vosq; civitatis lumina, Ampliſſimi ac Prudentiſſimi Senatores ac Scholarchæ: qua

chæ: qua voce, quibus verbis, quô tàm exquiſito gratiarum agendarum genere, meritorum veſtrorum magnitudinem conſequar? Veſtro ſumtu hæc Academia fundata, veſtra cura adolevit: vos fautores, vos patronos, imò vos parentes Muſæ noſtræ ſemper expertæ ſunt: ac nunc quoque quantam educationis noſtræ & inſtitutionis curam geratis, præſentia hac veſtra ſatis declaratis. Quomodo igitur tantis meritis ſatis grato animo reſpondeamus? niſi ut eorum memoriam nunquam ex animo effluere patiamur: & quantum in nobis eſt, dignos hac veſtra cura, quà moribus & vita, quà diſcendi ſtudio, nos exhibeamus.

At tua, Magnifice D. Rector, quibus item beneficia verbis deprædicem? quas pro hujus anni curâ, ſollicitudine, ærumnis in Rectoratu tuo exantlatis, gratias agam, aut habeam? quas denique pro beneficiis, quibus me, meosq́; hos æquales & commilitones propriè tibi obſtrinxiſti?

Sed & quod verborum munus vobis, ô Anteceſſores & Profeſſores celeberrimi, vobisq́; Præceptores optimè meriti, pro veſtris in nos ſingularibus beneficiis, reperiam? Nihil enim à vobis reliquum factum, quò minus doctrina & moribus, pro captu ætatulæ, ſumma omnia conſequeremur. Igitur hoc unum de nobis conqueri poſſumus, quod cum gratiæ referendæ nec ſimus, nec unquam futuri ſimus, effeceritis, ut vivendum ac moriendum nobis ſit ingratis.

Veſter porrò conſpectus longè jucundiſſimus Hoſpites ſplendidiſſimi ſic me afficit, ut linguas, ſi fieri poſſit, mihi decem optem, quibus laudes veſtras, & hoc tantum præſentia veſtra nos cohoneſtandi ſtudium, dignè exſequar.

Poſtremò vos partim genere illuſtres, partim nobiles, omnes verò doctrina moribusq́; ornatos Dominos Studioſos hac gratiarum actione libens meritò complector: proq́; hoc veſtro officio gratum memoremq́; animum meum, meorumque æqualium ſpondeo.

DIXI.

XXXIII. PA-

XXXIII. PANEGYRIS, Anni 1609.

RECTORE D. M. GEORGIO QUECCIO, ETHICO.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à GEORGIO-SIGEFRIDO COLER, Patricio Noribergenſi.

VIdeo Ampliſſimi & Nobiliſſimi Domini Senatores & Scholarchæ, Patroni ſummâ obſervantia colendi, video inquam, in hoc numiſmate expreſſam imaginem Milonis illius Crotoniatæ, athletæ longè nobiliſſimi, taurum dorſo geſtantis, quem vitulum ſcilicet ferre aſſueverat. Hoc quid ad me, meosq́ æquales? Ut inde ſcilicet, quaſi lux quædam diligentiæ nobis oboriatur, cum videamus, quid aſſiduus labor ac conſuetudo poſſint, & quantum virium quotidianæ exercitationis adijciant. Si enim Miloni tantum corporis robur quotidiana conſuetudo conciliavit, & ita labore continuo membra creverunt, ut taurum, teſtante A-

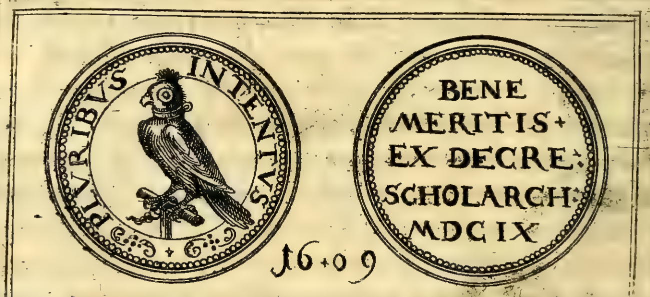
thenæo

thenæo, quadrimum, ludis Olympiæ inſpectante totâ Græcia portarit: quid nobis futurum cenſemus, ſi eandem in exercitando ingenio diligentiæ & aſſiduitatis viam perſequamur? Hoc igitur perſuaſiſſimum omnibus nobis eſto, patientiam uſumque nos adhibendo, ſumma omnia in ſtudiis conſecuturos. Neu quisquam malignè ſecum naturam egiſſe cauſſetur, intueatur Demoſthenem, cujus dicendi vis divina adhuc in libris ſpirat, vibrantq; fulmina: At ei & tarditas ingenii, & linguæ balbuties initio obſtitit, ſed dum labore pertinaci cum impedimentis naturæ certat, unamq; dies noctesq; tundit incudem, id in ſe perfecit & perpolivit, ad quod fruſtra poſteritas Oratorum adſpiravit. Quis non igitur Romanos illos laudibus ferat, à quibus auctor dialogi de cauſſis corruptæ eloquentiæ ita ait, liberos educatos inſtitutosq;, ut ſincera & integra, & nullis pravitatibus detorta, unius cujusq; natura, toto ſtatim pectore arriperet artes honeſtas, & ſive ad rem militarem, ſive ad juris ſcientiam, ſive ad eloquentiæ ſtudium inclinaſſet, id ſolùm ageret, id univerſum hauriret. A quo majorum inſtituto non aberrat conſilium Mecœnatis apud Dionem Caſſium libr. 52. ubi inter alia Auguſto vir prudentiſſimus inſtillat, ut ſenatores & equites, dum adhuc pueri ſunt, ad ludos literarios ſimul itent: adoleſcentes autem facti, equos & arma tractare diſcant, utrumque publicis à doctoribus certo ſtipendio conductis. Ita enim (inquit) ſtatim à puero diſcentes & exercentes omnia quæ adultis agenda ſunt, magis idonei tibi ad quodvis opus erunt. Eia igitur, optimi æquales & commilitones, quibus vivus & ingenuus eſt ſanguis, & nos experiamur, quid unîs ſtudiis literarum ex ſummis viribus dediti, uſu patientiaq; proficere poſſimus. An non enim aſſiduis ſtillicidiis lapides etiam duriſſimos cavari videmus? Cur igitur ingeniorum, ut ita dicam, duritiem aſſiduitas expugnare nequeat? Atqui hæc aſſiduitas illa eſt, quæ nihil non in ſuo genere ad ſummum perfectionis culmen perducit. Hæc enim Romuli caſam terrarum orbis fecit columen: hæc dedit nobis Ariſtotelem, naturæ miraculum: hæc medicinæ patrem Hippocratem: hæc juris theſaurum Papinianum: hæc phœnicem Poëtarum Virgilium: hæc aquilam rei militaris Cæſarem. Quod Archimedis miramur inventa: quod Eudoxum in cacumine excelſiſſimi montis conſeneſcentem, ut aſtrorum cœliq; motus deprehenderet, etiamnum hodie ſuſpicimus: quòd item Chryſippum, ut ad inventionem ſufficeret, ter animum helleboro detergentem, adhuc loquitur poſteritas; aſſiduitatis & patientiæ præmium eſt

Quæ niſi artifices, in ſuo quiſque genere, adhibuiſſent: nunquam antiquitas manus Zeuxidis, nunquam rudimenta Protogenis, cum naturæ veritate certantia, nunquam animorum picturam Apellis mirabunda ſpectâſſet: non Myronis, non Lyſippi, non Praxitelis, non Phidiæ, cæterorumq́; artificum opera in cœlum laudibus extuliſſet. Jacéret omne rude & impolitum artificium.

Quare ſi & nos in ſtudiis literarum dignum operæ precium facere cogitamus, remota ſegnitie, quotidie lineam aliquam exemplo Apellis ducamus, uſum patientiamq́; aſciſcamus, χαλκέντεροι & φιλόπονοι audiamus: ſic fiet, ut uberrimos aſſiduus labor tandem fructus pariat. DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à JOHANNE-ALBERTO Peldrzimovvsky, Bohemo.

Niſi tua, Rector Magnifice, me ad dicendum evocaret auctoritas: munificentia item Ampliſſimi Nobiliſſimorum Scholarcharum Ordinis hoc pro jure ſuo videretur exigere, non equidem perſuaderi mihi paterer, ut infantiam meam balbutiendo proderem, & ludibrium huic auditorio riſumq́; præberem. Cæterùm quia auctoritas eorum, quos dixi, mea mihi dignitate charior atque auguſtior eſſe debet: measq́; cogitationes ſubactiſſimo ſuperiorum judicio longè cedere convenit: non tàm quid poſſim ego, quàm quid à me petatur, & à quibus, conſiderandum mihi eſſe arbitror. Nec dubito, quin vos, Auditores omnium or-

dinum

dinum ſplendidiſſimi, gratiſſimiq́; , infantiam meam parendi ſtudio contegi velariq́; facilè paſſuri ſitis: & exigui temporis ſpatiolum benignè indulturi: quod tamen uti faciatis, maximo à vobis opere peto & contendo.

Brabeum noſtrum, ſi rectè meis oculis utor, Magnifice Domine Rector, cæteriq́; Auditores omnium ordinum Præſtantiſſimi & Nobiliſſimi, Accipitrem repræſentat, velatum & obtectum corio caput atque oculos, eo fine, ne, ſi liberius oculis patentibus vagetur, prædam vel præſentem negligat, vel prorſus amittat. Id quod colligere pronum eſt ex additis & inciſis brabei ambitu verbis: PLURIBUS INTENTUS. *Quod hemiſtichium non incommodè quis ſupplevit hoc modo:*

Pluribus intentus minor eſt ad ſingula ſenſus.

In quam ſententiam & alius luſit:

Qui binos lepores una ſectabitur hora,
Uno quandoque, quandoque carebit utroque.

Hoc emblemate ego docere ſapientes voluiſſe puto: nullo fructu aut commodo animum hominis variis diverſisq́; curis fatigari: malè item eum plura aggredi: cum unum ab uno eodem tempore rectè vix expediri poſſit: ut docuêre duo Philoſophiæ oculi, Plato & Ariſtoteles: ille quidem 5. & 6. de Legibus: hic 3. & 4. de Repub. Id, niſi vobis ingratum eſt, paulò altius quæramus.

In homine, ex Philoſophorũ ſententia, duplices ſunt animæ facultates, aliæ internæ aliæ externæ. Hæ duplices facultates ſimul unâ operari commodè perfectèq́; non poſſunt: ſed internis operantibus, externæ debilitantur & langueſcunt: externis, internæ. Hinc Ariſtoteles, ultimus illæ naturæ conatus extremo libro de Repub. c. 4. monet, pueros poſt pubertatem Gymnaſtica non amplius exercendos: quia labor corporis obtundat aciem mentis: nec conveniat ſimul τῇ τε διανοίᾳ καὶ τῷ σώματι διαπονεῖν: *quoniam labor alter alterum ſiſtat & moretur. Hoc ipſum experimentis & ratione confirmat doctiſſimus Arabum Averroës. Videmus, inquit, hominibus alta cogitatione defixis ſomnum facilimè obrepere: immò ipſosmet oculos claudere, ut ſic extremæ facultates introrſum vertantur, & vis cogitatrix ſit fortior. Videmus etiam ad alia intentos vehementer delata ob oculos alia non videre, nec verba aliorum percipere. Videmus denique, læſa una in homine potentia, alias intendi reddiq́; valentiores & acriores. Sic qui nati ſunt cæci aut ſurdi: in iis deprehenſæ ſunt vires interiores animæ fortiores. Qui caſu uno oculo pri-*

Kkk 2 *vantur,*

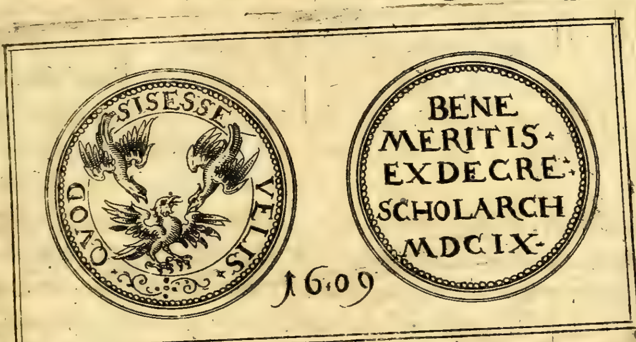
vantur, altero acutiùs cernunt deinde. Quiq́ parum cernunt, acutè ſolent audire, cujus poſtremi ſpecimen dedit nobis delicatiſſimus ille Muleaſſes Afrorum rex: qui referente in hiſtoria Leone Afro, & ex eodem exſcribente Johanne Bodino l. 4. de Republ. c. 1. ut ſuavitatem ac dulcedinem harmoniæ muſicæ jucundius molliusq́ hauriret: oculos velabat, quod duobus ſenſibus duplicem voluptatem ſimul percipi non poſſe didiciſſet. His experimentis rationem poſtea ſubjungit Averroës hanc: Anima, inquit, una eſt in ſubjecto, & multiplex ratione facultatum. Fit itaque, ut dum valdè intendit in unam operationem alicujus facultatis: aliæ veluti vigore ſuo deſtitutæ hebetentur, & langueſcant. Præter hæc experimentum quoque aliud conſideremus. In mechanicis artibus videmus, præſtantiſſimos artifices & inſignes maximè vitam vivere perditiſſimam: inq́ vitiorum ac voluptatum cœno veluti ſaburram ſtruere. Ejus rei rationem à Philoſophis accepimus hanc, quod cum in iſta mechanica toti ſint intenti: vacare virtuti nequeant, aut cupiditatibus ſuis moderari: quodq́ externis operibus exerciti, animi culturam negligant. Quod de athletis Galenum quoque oratione ſuaſoria pronunciaſſe, accepi, cum, inquit, Athletæ ſanguinis & corporis mole ſe onerant, animam ſuam quaſi largo cœno ſuffocant atque obruunt, ut nihil paulò reconditum intelligere queant: ſed amentes ſint perindè ac belluæ.

Ex quibus omnibus hactenus dictis non difficile eſt intelligere, vere nè dictum ſit? Pluribus intentum *neminem eſſe debere: cum videlicet fieri id non poſſit per naturam magno aliquo commodo. Hinc nos adoleſcentes diſcamus, non volitandum nobis eſſe in ſcientiis & diſciplinis: ſed ſeriò ſtatuendum certum aliquem ſtudiis noſtris finem, in quo conſequendo unicè laboremus. Neque enim (ut vidimus) mens humana id admittit, ut plura cum ſolertia ſimul tractemus: nec tempus ætatis aut vitæ noſtræ fert. Veriſſimè Hippocrates: ars longa, vita brevis. Et niſi hoc agamus, fit ut conveniat in nos tritum illud: Qui vult in omnibus aliquid eſſe, in toto nihil eſt. Sapientiſſimus Galenus medicamenta* πολύχρηστα *nihil eximiè præſtare docuit: ita revera illi ſuperficietenus docti plura, profundum veræ eruditionis nunquam attingunt. Memores itaque ſimus veteris græci verſus:* οὐ δύναμαι τέθυδος καὶ γαλατείας ἐρᾶν. *Non poſſe nos ſimul Tethydem & Galateam amare: hoc eſt, ſtudia diverſa ſimul tractare: ſed cum Pindaro* τέχνας εἶναι τῶν ἑτέρων ἑτέρας. *Aliter ſi facere perſeveraverimus, Seneca nobis imminebit Philoſophus, & in hæc ver-*

hæc verba objurgabit: Quid ſine propoſito vagimini, ineptiſſimi adoleſcentuli? An neſcitis, inconſultum vobis vanumq́ curſum eſſe; qualis formicis per arbuſta repentibus, quæ in ſummum cacumen, deinde in imum inanes coguntur. His ſimilem vitam agitis: quam ego non immeritò inquietam inertiam dixero. Aliquò labor veſter referatur, & Democriti illud vobis dictum putate: Nec privatim, nec publicè multa agenda ſimul, ſed neceſſaria: nec multorum, ſed multa lectione animum firmandum. Quo maximi viri ſalutari monito oratiunculam hanc lubens obſigno. DIXI.

ORATIO TERTIÆ CLASSIS,

RECITATA PER ANDREAM PAULUM GRÔSSER, Noribergenſem.

Q*Vanquam ipſum hoc Emblema meum, quod oculis nunc uſurpo, Rector Magnifice, ſilentii me admoneat (quid enim ego puer omnium rerum imperitus, hoc ſplendidiſſimo dignum conſeſſu de meo promere poſſum? aliena autem afferendo corniculæ huic, de quâ mox, geminus futurus ſim) tamen quia ea eſt voluntas tua, uti loquar, potiorem tui juſſus habeo rationem, quàm meæ tenuitatis, cum nihil adoleſcentem noſtram ætatem commendet magis, quàm parendi majoribus promtitudo & ſtudium. Id ego & inter meas laudes eſſe cupio, ac ſpontè ac ultrò, quò vocas, contendo. Corniculam, innui ante, videre me in brabeo: neq́ fefellerunt me oculi, planiſſimè enim ea hìc expreſſa eſt, comta aliarum avium furtim ſubtractis pennis, quibus tamen ab iiſdem ſpoliatur iterum, ſpoliataq́ ludibrium debet univerſis:*

quam fabulam tradidere multi, Æſopus, Gabrias, Aphthonius, Theon & alii. Circùm viſitur elegans Hemiſtichium: QUOD SIS ESSE VELIS, *ſumtum à venuſtiſſimo Poëta Martiali, apud quem integer verſus conceptus hoc modo lib. 10. Epigr. 47.*

Quod ſis eſſe velis, nihilq́ue malis.

In quem planè ſenſum idem alibi:

Quod ſis eſſe velis, placeat, moneo, tibi cautus,
Sors tua nil aliud, ſi ſapis, eſſe velis.

Ex quibus verbis non difficile eſt intelligere, quid ſapientiſſimus Nobiliſſimorum Dominorum Scholarcharum Ordo hoc emblemate monere nos voluerit: cavendum videlicet nobis ambitionem multorum hodiè hominum, qui ſua ſorte non contenti altiora ſapiunt, quò cum virtute ſua pertingere nequeant, aliorum labores ſibi temerè ac fraudulenter arrogant, & velut ova furtiva ſupponunt, quo ipſo tamen tandem nullum aliud, detecta fraude & protracta in lucem veritate, conſequuntur auctoramentum, quàm riſum & ludibrium. Neq; enim fictum quidquam aut ſimulatũ, ſive ut Gregorius Nazianzenus loquitur, προσποίητον *poteſt eſſe* μόνιμον *aut diuturnum: Et quanquam fraudibus ſuis aliquam initio tales famam peperiſſe videri poſſint, tamen ad extremum tanquam fumi venditores, fumo ipſi quoque concidunt & pereunt. Eſtq́; gloriola illa ſimilima Anemonæ plantæ, quæ levi vento ſpirante, aut ſolis calore langueſcit. Pulcherrimè quidam platanis ambitioſulos hoſce comparavit, quæ ſterilis ex ſe, longam tamen latamq́; ſpargunt umbram: ita hi variæ ſolum ambitionis fermento tument, & verbis ampullantur, veræ eruditionis fructu carent. Horatius, latinæ fidicen lyræ, talem nobis Celſum quendam deſcribit:*

Quid, *(inquit)* mihi Celſus agit, monitus multumq́; monẽdus,
Privatas ut quærat opes, & tangere vitet
Scripta, Palatinus quæcunque recepit Apollo,
Ne ſi fortè ſuas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula riſum,
Furtivis nudata coloribus.

Hodie Auditores nimis longum foret, catalogum vertere eorum, qui ſunt βιβλιαίγιθοι, *alienæ induſtriæ catillatores, &* λειχοβίβλοι *ſublingiones alie-*

narum

narum curarum, quorum meſſis tota non συνεμπλώματα ſunt, ſed κλοπαὶ, ut ait doctiſſimus hujus ſeculi Vir. Horum ſive factum, ſive ſtultitiam deteſtemur, Adoleſcentes & æquales ſuaviſſimi, & intra pelliculam noſtram maneamus: quisque ſuo ſe metiatur modulo ac pede, & ſuis ſe dotibus, non alienis commendare ſtudeat. Spartam quam nactus eſt quisque pro ſua virili exornare contendat. Sic infamiam & ludibria, riſumq́ publicum evitabimus, laudem verò induſtriæ, probitatisvè auferemus.

Hæc una eaque genuina videtur hujus emblematis eſſe explicatio: Non poſſum tamen, quin & alteram attexam Theophylacti Simocati Græci, viri doctiſſimi, & Chriſtiani, ut vel hinc apparet, probiſſimi. Ita autem ille: Homines, inquit, nos omnes in his terris corniculæ Æſopicæ ſumus, nihil enim in hac vita poſſidemus proprium, ſed vivi quidem ad breve tempus ornamur cultu: exſuimur mortui, & terra ac pulvis, quibus originem debemus, reddimur: Deſpiciamus igitur & deteſtemur, nimium illum corporis cultum, animæq́ immortali rectè curandæ intenti ſimus, quâ rectè curatâ hîc, æternum poſt benè habebimus; malè, æternum deinceps peſſimè. Quæ explicatio & Chriſtianæ noſtræ doctrinæ conformis eſt, & priori illi commodè adjungi poteſt: cujus ego rei Vos, Auditores ſplendidiſſimi, Judices & Cenſores, dicendi verò finem facio. DIXI.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS,
RECITATA à JOHANNE-JACOBO SCHOPPERO, Ambergenſi.

Arboris

ARboris cæſæ truncus, ex quo novi ſurculi oriuntur, cum inſcriptione, NIL VULNERA CURAT, *quid aliud nobis Ampliſſimi & Nobiliſſimi Domini, ob oculos ponit, quàm ipſiſſimam Eccleſiæ à tyrannis vexatæ atque laceratæ imaginem? de qua eleganter Theodoretus ſermone nono, ſive de legibus: Quemadmodum, inquit, arbores cæſæ plurimis ſtolonibus repullulant: ita tunc in locum Chriſtianorum interfectorum, multiplex numerus Evangelicam doctrinam amplectentium ſuccedebat: Cruorq́; ille cæſorum irrigatio erat novis in Eccleſia emergentibus plantis. Hæc Cyrenſis Epiſcopus de Chriſtianis, ante tempora Conſtantini Magni, crudeliter ubiq́; terrarum exagitatis. Sed idem Eccleſiæ fatum memoria omnium ſeculorum comprobavit. Quod enim Metrodorus neſcio quis Romanis infenſus, teſtante Seneca, dictitabat: Incendia Romæ ob hoc unum ſibi eſſe dolori, quod ſciret, pulcriora & meliora conſumtis reſurrectura: ſic clades à tyrannis inflictæ ob hoc unum perpetuo illi Dei Chriſtianorumq́; hoſti moleſtæ ſunt, quod ſciat, inde ſemper Eccleſiam pulchriorem lætioremq́; reviruiſſe. Hoc, ut dixi, teſtimoniis hiſtoriæ omnis ævi confirmatur: ſed neſcio an ullo illuſtriore, quàm ſtatus Eccleſiæ, qui ſub Diocletiano fuit, quiq́; mox Conſtantino principe excepit. Ille, quem dixi, Diocletianus, ejusq́; particeps Maximianus, odio Chriſtiani nominis inflammati, in Eccleſiæ interitum conſpirârant. Itaq́; quà cædibus ſæviendo, quà diris cruciatibus quoſcunque Chriſti nomen profitentes afficiendo, eò rem perduxerant, ut nomen Chriſtianum deletum videretur: quod & ipſi Imperatores ita arbitrati, novum numum cuderant, cum inſcriptione, qua ſe id perfeciſſe gloriabantur. Sed quid paulò poſt evénit? Cum pagani de cultu imaginum reſtaurato, deque ſacris & ceremoniis ſuis ſanguine Chriſtianorum veluti ſancitis ſeriò triumpharent: hîc, ô Deus immortalis, quæ ſubito mutatio facta eſt! Ecce enim tibi Conſtantinum principem repentè à Deo illuminatum, & abdicato paganiſmo, religionem Chriſtianam amplexum! Tunc verò ut Sol non uni atque alteri, ſed ſtatim omnibus in commune profertur: ita veritas Evangelica non uni ſoli Imperatori, aut qui circa eum, ſed toti propemodum humano generi confeſtim lucere cœpit! Itaque pro Chriſtianis, quos illi impii trucidârant atque exquiſitiſſimis ſuppliciis affecerant, univerſus penè terrarum orbis Chriſto ſacramentum dicebat: baſilicæ paſſim excitabantur: veri Dei laudes ubique gentium perſonabant. En igitur Eccleſiam, veluti auroram, è tenebris*

nebris emergentem! En irritos conatus adverſus Chriſtum, ejusq́ membra furentium! Proinde fremat licet mundus, inſaniant tyranni, bacchetur Sathan: hæc eſt Eccleſia, quæ firmiſſimis radicibus nixa,

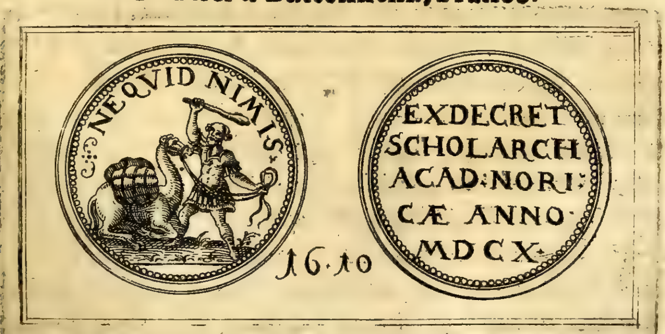
Duris ut ilex tonſa bipennibus
Nigræ feraci frondis in algido,
Per damna, per cædes ab ipſo
Ducit opes animosq́; ferro.

DIXI.

XXXIV. PANEGYRIS, Anni 1610.

SUB RECTORATU D. D. ANDREÆ DINNERI JC.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à JOHANNE-ADAMO STIBAR à Buttenheim, Franco.

SI quantum voluptatis & gaudii muneris hujus oblatione animo meo acceſſit, Rector Magnifice, tantùm acceſſiſſet eidem ad dicendum virium &

 facul-

facultatis: non vererer in conſeſſu hoc ſplendidiſſimo adſeverare dignè ſatis à me picturam ejusdem & imaginem explicari poſſe: Nunc cum ratione & hiſtoriâ atteſtantibus, gaudium multos elingues fecerit & mutos: dubium nullum mihi relinquitur, facilè vos adſenſuros mihi, ſi eadem voluptate non vocaliorem me, ſed ineptiorem etiam ad dicendum factum proteſter. Quod etſi veriſſimum eſt, nolo tamen potiorem infirmitatis meæ, quàm obedientiæ, tibi Rector Magnifice debitæ, rationem habere, ſed pro virili quod imperaſti, exequi conabor: Veſtrâ potiſſimum, Viri omnium ordinum ſummi & honoratiſſimi, fretus benevolentiâ & æquanimitate, quam non tàm quia neceſſe videatur, quam quia more dicentium receptum eſt, huic tamen inſtituto meo vehementer exoro. Imago brabei mei repræſentat Camelum ingeniculatum anteriori corporis parte, ſarcinis utrimq́ impoſitis oneratum, addita περιγραφῆ: NE QUID NIMIS. *Cujus emblematis originem camelorum ingenio nos debere agnoſco, de quibus Plinius naturalis hiſtoriæ lib. 8. cap. 18. Herodotus Muſa 7. aliiq́ nobiliores rerum naturalium periti tradidêre, eam illis naturâ inditam indolem, ut ſpontè & ultrò in genua procumbentes, vel ſeſſorem, vel onera viribus ſuis paria recipiant, receptisq́ erigant ſeſe, & alacriter progrediantur, quod ſi verò modum & vires ſuas impoſitæ ſarcinæ excedant, vel ſuccumbere eoſdem ſub pondere, nec ullis verbis aut verberibus erigi poſſe: vel eadem per vim excutere & tergo abiicere. περιγραφὴ emblematis Delphici oraculi omni vetuſtate nobiliſſimi effatum & dictio eſt, græcis verbis reddita: τὸ μηδὲν ἄγαν: quod cultiſſimi oris Poëta Terentius ita reddidit: Apprimè in vita utile eſt,* Ne quid nimis. *Ex græcis Medicorum Coryphæus Hippocrates rotundè admodum, Nimium omne naturæ inimicum proſcripſit: Quorum ſi ductum ſequi vellem, extendere deberem uſum hujus moniti emblematici ad omne vitæ genus & ſtatum. Verum illud nec ætatis meæ eſt, nec ingenii: placet itaque pedem in noſtro figere regno, & in ſcholis uſum & neceſſitatem moniti hujus quærere. Præceptores & Pædagogi dictum hoc ſibi putent, & pueri honeſtis artibus ſeſe mancipantes. Illi quidem, ne & pluribus, quàm fidei ſuæ commiſſorum diſcipulorum ætas ferat, & altioribus, quàm captus admittat, eoſdem onerent & fatigent; quorum illo obruuntur ingenia, ut nihil percipiant prorſum: hoc, ut omnia præpoſterè, & proindè malè. Ut enim, optimo illo pueritiæ formatore Quintiliano teſte, vaſcula oris anguſti ſuperfuſam humoris copiam reſpuunt: ſic anguſti puerorum*

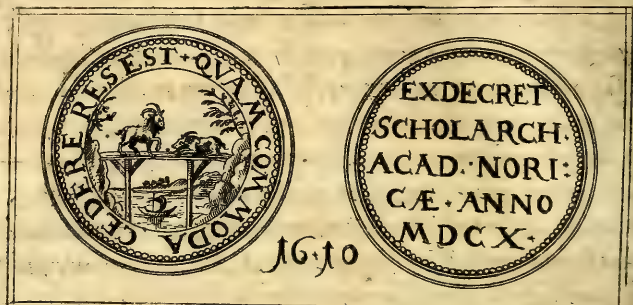
animi

animi plurium, quàm ætatis ferat infirmitas, diſcendorum onere non ſunt obruendi: Nec quicquam proficiet, qui orbiliorum plagoſorum more ferulis, fuſte, aut verberibus adigere pueros poſtulet: hoc potius conſequetur, ut qui amare nondum poſſunt per judicium ſtudia, per duritiem oderint, & amaritudinem ſemel perceptam etiam ultra rudes annos reformident. Altiora etiam pueris tradenda minimè cenſuêre viri ſapientes, multas ob cauſas: primum quidem, quia ut ætatis ſunt gradus, ut corporum, ita animi quoque. Sicut igitur corpora ad quoſdam membrorum flexus formari, niſi tenera, non poſſunt; ſic animi in infantia ſtudiorum conſtituti teneriores q́, non niſi humilia amant & levicula; ad ſublimia illa admoti fatiſcunt, & ipſo conatu deficiunt. Secundò, ideò vel maximè, quia ſic confunduntur ingenia, & paulatim τῇ ἀταξίᾳ adſueſcunt, quæ peſtis eſt ſtudiorum certiſſima. Quia denique illa ſublimia, quæ pueris obtruduntur, ambitioſa magis ſunt quàm utilia, & præceptores ſæpè gloriolam potiùs inſtitutione, quàm profectum diſcipulorum conſectari videntur, quos præſtabat apud pueros repueraſcere, & , ut idem Quintilianus ait, ad intellectum auditorum deſcendere, haud aliter, quàm parentes cum liberis balbutire conſueverunt. Nec minus hoc dictum ſibi putent ipſimet pueri & diſcipuli, quorum duo in hanc rem concurrere vulgò ſolent peccata; quorum unum eſt, quod nullo judicio, nullo rerum uſu valentes, præſcribere tamen præceptoribus ſuis non verentur, quid doceri velint & quomodo; cujus ſtultitiæ ſuæ adſtipulatores habere non rarò parentes ſolent: quibus luſcis cum ipſi cæci ſua deliria probaverunt, jam hi edicta prætoria mittunt ad pædagogos, & ignariſſimi juxta cum filiis, docere tamen, & methodum præſcribere Doctoribus exercitatiſſimis nihil erubeſcunt. Alterum eſt quod ipſimet adoleſcentes ambitione decepti partim, partim ſeverioris diſciplinæ tædio, ſubtrahunt ſe præceptorum monitis: & excuſſo jugo, nullis aut perverſè jactis fundamentis, involant in facultates & ſcientias: quaſi in eo arx ſapientiæ fundata ſit, appetere quæ conſequi nequeas. Cui veſaniæ accedit altera, quod perperam accepta ineptius jactamus, & ludibrium omnibus bonis doctisq́ debemus.

Hæc duo peccata, Adoleſcentes optimi, caveamus, & cum munificentia & benignitas Ampliſſimi Senatus Norici, eos nobis præceptores præfecerit, qui & ingeniorum noſtrorum probatores ſunt acerrimi, & formatores prudentiſſimi; nos iiſdem judicia noſtra ſubiiciamus; altiora ne ſapiamus: aut

faſtidio vel contemptu quodam impio tædium illis docendi gignamus: ſed quò duxerint ipſi, volentes ſequamur: ſic emblematis noſtri uſum luculentum & inſignem percipiemus. DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à PHILIPPO-JACOBO TUCHER, Patric. Noribergenſi.

EAdem Magnifice D. Rector, & aliquantò quidem potior mea foret declinandi oneris ratio, quâ niti volebat anteceſſor meus. Verùm, quia & ille juri ſuo renunciare maluit, quàm tuæ voluntati & auctoritati refragari; non incommodè facturus videbor, ſi exemplum ejus imitatus fuero: vobis Auditores omnium ordinum gratioſiſſimi, uti ſpero, non invitis, qui ſecundi quoque muneris illuſtrationem tacitis votis exſpectare videmini: Repræſentat autem emblema brabei noſtri apologum de duabus capris, in anguſto ponte ſibi invicem occurſitantibus, quarum una procumbit, ut tranſeat altera, & ſic utraque ſalva perveniat, quò velit. Additæ ſunt in orbem voces hæ:

QUAM COMMODA CEDERE RES EST.

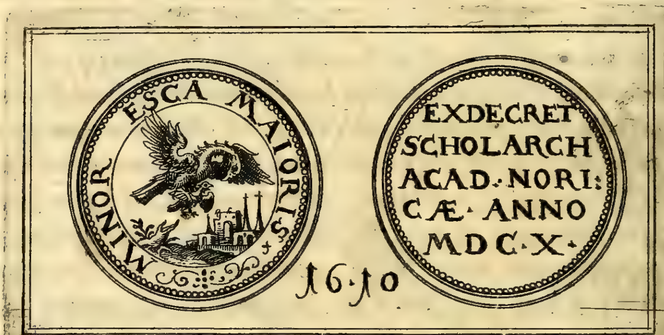
Apologum quod attinet, vero conformem eum teſtatur Plinius libr. 8. hiſt. nat. his verbis: Solertiam ejus animalis (de caprâ autem ei ſermo) Mutidnus viſam ſibi prodidit: In ponte prætenui duabus obviis è diverſo: cum circumactum anguſtiæ non caperent, nec reciprocationem longitudo in exilitate cæca, torrente rapido minaciter ſubterfluente: alteram decubuiſſe, alteramq́; ſu-

ramq́; ſupergreſſam: Hemiſtichion autem, quod in orbem cingit emblema noſtrum, in eum uſum adjectum eſt, uti diſcamus prudenti moderatione invicem concedere, neque æmulationibus, quà publicè, quà privatim noxiis, nimium indulgere. Quantum iſtæ æmulationes turbârint Eccleſiam, incunabula mundi teſtantur, & triſtiſſimum Caini facinus, fratrem Abelem interimentis: Comprobat Aaronis viri ſancti invidia, qua urebatur gloria Moyſis: arguit Jaſonis in fratrem Oniam impietas: Arii ob negatum Epiſcopatum furor, & alia innumera exempla. Damnorum in Republ: acceptorum pleni libri, plena hiſtoriarum monumenta, ex æmulatione potentum natorum. In Oeconomia patre & matrefamilias in diverſa euntibus, quæ jacturæ rem familiarem comitari ſoleant, evidentius eſt, quàm ut demonſtrari debeat. Et qui poſſit aliter fieri, cum veteri dicto: κακοῦ κόρακος κακὸν ᾠὸν *ſoleat eſſe: hæc autem æmulatio matrem habeat ambitionem & arrogantiam, compendia rerum evertendarum. Adſuefaciamus igitur nos ad cedendum ultro cuivis, ut alienam ſimul & noſtram tueamur ſalutem; quod tum fiet, ſi modeſtiæ ſtuduerimus, virtuti omnium hominum ordini, ætati & ſexui commendatiſſimæ, maximè verò nobis adoleſcentibus. Hujus autem duæ potiſſimum ſunt partes, ut primum alienas virtutes & merita non limis aut vitiatis, ſed rectis & æquis oculis intueamur: deinde, uti de nobis non ſuperbè aut arroganter, ſed humiliter & modeſtè ſentiamus. Sic enim fiet, ut cedamus meliora monentibus, nec amore noſtri, vel odio cujusquam rerum gerendarum occaſionem corrumpamus, aut elabi patiamur. Et videamur ſanè quandoque cauſſas alteri concedendi non habere, pares videlicet omni virtutum reſpectu & commendatione; tamen cogitemus, ſemper laudatum fuiſſe, qui ultrò ceſſit, præ illo, qui durior obniti maluit: Quam in rem non poſſum quin illuſtrem ex C. Julio Cæſare referam hiſtoriam de T. Pulſio, & L. Vareno Centurionibus in caſtris Qu. Ciceronis adverſus Nervios: qui duo fortiſſimi viri, cum diu admodum de loco ſummis ſimultatibus contendiſſent, tandem cedentes ſibi invicem, mutuis auxiliis in pugnâ oſtendere cœpêre, uter bello & virtute potior eſſet, privatisq́; ſimultatibus Reipubl. condonatis, æternam à tanto ſcriptore, nominis famam retulere præmium. Quos non minori gloria imitati ſunt deinceps alii, & bello & pace viri ſpectatiſſimi, ultrò privatas injurias publicæ tranquillitati condonantes, in quorum numero magnum illum eloquentiæ principem M. Tullium Ciceronem lubentes meritò collocamus. Ho-*

mus. Horum igitur exempla in oculis & animis habeamus, certemusq; inter nos, non injuriis, conviciis aut maledictis, ſed, quod Tacitus de Julio Agricolâ ejusq; uxore ſcribit, invicem anteponendo. Ea enim præclariſſima & duplex victoria ſapientiſſimis viris viſa eſt, ſeipſum cupiditatesq; ſuas ratione, & aliis officiis atque benevolentia vincere & ſuperare, neque eò contendentibus deerit famæ virtutisq; præconium, ſed reipſa & eventu comperiemus,

Quam commoda cedere res ſit. *DIXI.*

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA à MAURICIO BUCHNER, Spirenſi.

N*Umum iſtum, quo me ampliſſimorum hujus Academiæ Curatorum liberalitas donavit, Magnifice D. Rector, hâc formâ percuſſum video: Vultur eſt in aëre volans & columbam unguibus comprehenſam & captam deplumans & devorans, cum hâc inſcriptione:* MINOR ESCA MAJORIS. *Hoc quid ſignificetur, obſcurum non eſt. Enimverò hæc naturæ quodammodo vox eſt, infirmiora eſſe prædam validiorum. Apparet hoc cùm in reliquo genere animalium; tùm præſertim in homine. Illa in aëre, terrâ, aquâ graſſantur, in congeneres ſibi ſpecies, quas infirmitas obnoxias injuriæ fecit. Piſces ſic ſæpè minutos magnus comeſt, ſic aves enecat accipiter! Exclamat alicubi Varro. Idem loquuntur proverbia illa: Draconem non fieri, niſi multis devoratis ſerpentibus. Et quod in Italico eſt: Piſcium majoribus minores*

nores pro eſcâ naſci. Poſſet hoc in ſingulis ferè ſpeciebus oſtendi: ſed temporis habenda ratio eſt, & paucula duntaxat delibanda. Regina igitur illa volucrum poëtis dicta aquila, adeò non parcit infirmiori generi avium, ut teſtante Ariſtotele, vaſti illi tractus ſint, in quibus aquilæ nidos faciunt, quod longè lateq́; omnia populentur. Jam generis accipitrini, milvorum, vulturum, & hoc genus rapacium notior eſt in reliquas aves ſævitia, quàm ut à me debeat prædicari. Illud potius mireris, etiam imbelles avium, quæque ipſæ prædæ ſint aliis, præda victitare. Sic namque hirundines ab alveis apium arcet Poëtarum ſummus:

Omnia quod latè vaſtent, ipſasq́; volantes
Ore ferant, dulcem nidis immitibus eſcam.

De terreſtribus verò animalibus quid dicemus? An illud poëtæ: Cognatis maculis parcit fera? Minimè verò: Nam & tigrin & pantheram nulli parcere, ſatis conſtat: ſed neque dracones. Viſus eſt & leo à leone diſcerpi: & in magnâ fame lupum à lupo devorari, proverbio credimus. Jam bufones à ſerpentibus abſumi, fama eſt: cum ipſi ſerpentes ſint cibus draconum. Quæ cum ita ſint: tamen præ omnibus aliis prædicanda eſt crudelitas aquatilium, in ſe mutuò graſſantium. Unde pulcherrimorum verſuum occaſio nata eſt Oppiano, quorum initium.

Ἰχθύσι δ' οὔτε δίκη μεταέμπεδ͵ οὔτέ τις αἰδὼς,
οὐ φιλότης.

Certè hæc cauſa à multitudine parvorum piſcium obſideri facit littora, quod, ut quidam lepidè ait, marinorum Cleonum atque Theonum fugiant immanitatem.

Perſtrinxi quàm pauciſſimis de animalibus: Homo enim jam dudum ad ſe vocat, & quodammodo abſorbet orationem meam. Quodnam igitur animal æquè ſui generis animalibus pernicioſum vivit, atque homo homini? Non jam Caribas aut Canibolas loquar, infandis paſtos epulis. Ea, quæ ſibi in homines edere facinora, eminentiſſimi illuſtriſſimiq́; hominū laudi gloriæq́; duxerunt, expromam. Quænam igitur ſunt Cyri? Quænam Alexandri? quænam Cæſaris laudes? Quidnam de ſeipſis prædicant Athenienſes apud Thucydidem l. 5. Meliis abſque cauſſâ bellum inferentes? Quidnam apud Plutarchum in Camillo Brennus, Dux Gallorum ingerit Romanorum Legatis? Hoc nempè ſentiunt omnes, hoc profitentur & prædicant, legem naturæ an-

turæ an-

turæ antiquiſſimam eſſe, Diis, hominibus ac feris communem, quæ ignavorum res largiatur fortibus: hanc autem legem ſe ſuosq́ alieno invadendo ſequi. Scimus ne igitur, quanta bellua ſit bellum, quod iſtos voti ſui compotes fecit? Annon hoc omnium immanitatum, omnium diritatum, quæ toto orbe à diriſſimis atque immaniſſimis animalibus perpetrantur, epitome & farrago eſt? Atqui ut Cyri, Alexandri, Hannibalis & ſimilium virtus eniteſcat, ut pueris placeant, & declamatio fiat: excitabitur bellum, interibunt tot hominum myriades, tot urbes hauriet incendium, tantum agrorum vaſtitas occupabit. Unde hos, quos dixi, non minores fuiſſe peſtes animalium, quàm inundationem, quâ planum omne perfuſum eſt: quàm conflagrationem, quâ magna pars animantium exaruit, alicubi ſcribit Seneca. En quàm vera vox emiſſa C. Julio Cæſari apud Lucanum: Humanum paucis vivit genus. *Tu certè, Cai Cæſar, id reipſa comprobâſti: qui quanta clades calamitasq́ humani generis fueris, ex tua confeſſione diſcimus, qua apud Plinium lib. 7. c. 25. undecies centena, & nonaginta duo millia hominum à te occiſa præliis gloriaris: atque ita, ut in hanc rationem non veniat ſtrages civilium bellorum. Eant nunc veteres illi Germani (quibus & ipſis jus in viribus, ut ſcribit Pomponius Mela) maximæq́ ſibi laudi ducant, quàm latiſſimas circum ſe vaſtatis finibus ſolitudines habere. Glorientur etiam hodie Turcæ, ubicunque ſui Imperatoris equus poſuerit veſtigia: ibi poſt deinde nunquam gramen pervenire. Quantula hæc ſunt ad ſtrages, ad cladem, ad vaſtitatem, quam unus homo intra paucos annos toto orbe effecit?*

Terrarum fatale malum fulmenq; quod omnes
Percuteret populos:

ut de pari & ſimili ipſius Alexandro canit idem Lucanus: Videmus igitur ſingulorum hominum non ſingulos homines prædam, ſed ſingulorum propè univerſos.

Quid nunc deinceps pacis latrocinia ediſſertem? Cleonum auream meſſem, vulturum togatorum crumenimulgas, ruſticovoras linguas, injurias potentum, raptus divitum? Pudet, pigetq́ humani generis, pudet. Sed omnia huc pertinentia paucis his verſibus complexus eſt Vir quidam ſummus:

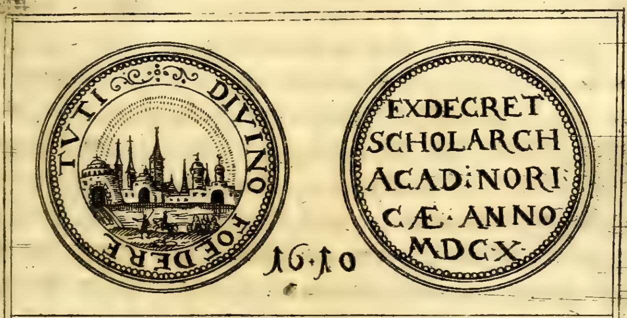
Injuria jus. Hæc, Scythico ſcita furore:
Hæc Biſtonii fulgure lex ſacrata ferri.

Hanc

Hanc Roma vetus jam coluit: id adeò, ut ab ipſo
Latrone genus ducere ſe Marte putaret.
Hæc fata canit Tameſis: hæc fata Choaſpes,
Tagus, Eridanus, Rhodanus, Nilus, Iſter, Indus.
Graſſatur ita hæc rabies, multa poſſidendi:
Et quàm plurimum ut habeas, plurimum tibi fas, &c.

DIXI.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA PER JOHANNEM-CHRISTOPHORUM AB EYB, Francum.

TU quidem commilito chariſſime, myſorum prædam (quod dicitur) videris facere humanum genus. Quòd ſi omninò ita eſſet, quàm præſtaret, aut naſci nunquam, aut natum citò morte potiri, quàm perpetuò velut ſub cultro vivere, viliſſimum ac facilimum cuicunque validiori ſanguinem? Sed me in tantis malis unicè recreat, reficitq; Iris hæc cæleſtis, qua in iſto numiſmate civitatem intueor circumdari. Ea enim mihi ante oculos ponit divinum fædus, curamq; ſalutis noſtræ apud Deum excubare oſtendit. Ut igitur homines poſt diluvium hoc arcu in nubibus viſo, ſi quando imbres vehementiores ruerent, animum recentis mali formidine percuſſum erigebant, memores fœderis, inter Deum & Noë hoc ſigno ſanciti: ſic & nos divino fœdere freti, plurimiſq; immenſæ Dei boni-

 tatis ar-

tatis argumentis, ſignisq; innixi, à nimbis malorum undiq; imminentium tutos nos fore confidimus. Hic eſt enim Deus, qui ex faucibus leonum Danielem, qui ejus ſocios ex ardenti fornace Babylonis eripuit: qui Hiskiam regem, populumq; Judaicum, Aſſyrii belli jam jam fluctibus obruendos, mirabiliter ſervavit, Senacheribo hoſti tanquam frenis furoris injectis, eoq; domum regredi cum maximâ clade & ignominia coacto. Hic eſt Deus, cui cælum & elementa in uſum piorum ſerviunt: qui Solem ſtare juſſit, nec ante ſe abdere, quàm Joſua vindictam de impiis ſumſiſſet. Hujus Dei opem implorans Moſes, populum Iſraëlis per mare rubrum ſicco pede traduxit: ad hunc Deum precibus fuſis Chriſtiani, qui erant in exercitu Marci Antonini, fulmen contra hoſtium machinamenta extorſerunt, ſuis pluviâ impetratâ, cum ſiti laborarent. Dies, imò vita me ante deficiat, quàm omnia recenſeam divinæ opis exempla. Cur igitur animis deficiamus? Cur non, quantovis circumſtante periculo ſub umbra altiſſimi tutos nos fore confidamus? Legimus Hieronem, regem Syracuſanorum, cum ad Romani nominis umbraculum applicuiſſet, reliquam ætatem in regno ſecurum exegiſſe. Atqui ille profectò (ut dicto Imperatoris Hadriani utar) in caducum ſe inclinârat parietem. Quàm propè enim à lapſu abfuerit res Romana, ipſo adhuc vivente, ſcimus. Et ſic omnes, qui confidunt in filiis hominum, in quibus, ut David cecinit, non eſt ſalus. At nos Dei præſidio nixi, inconcuſſi ſtabimus. Quod ſi undique malorum procellæ circumſtrepant, tamen quo plus eſt periculi, plus etiam divinâ ope fretos eſſe oportet veros Chriſtianos, atque illud ſeriò imbibere: Tunc præcipuum votorum locum eſſe, cum ſpei nullus eſt.

DIXI.

PANE-

PANEGYRIS XXXV.
Anni 1611.

SUB RECTORATU D. D. SCIPIONIS GENTILIS, JC.

INVITATIO AMPLISSIMI SENATUS NORIBERGENSIS,

RECITATA à GEORGIO GEBHARTO, NORIBERGENSI.

Εὐγενέστατοι καὶ φρονιμώτατοι βουλευταί, κύριοι σεβάσμιοι. Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, οἱ τὴν Ἀκαδημίαν τὴν Νωρικὴν διέποντες, δοκιμασίαν ἔλαβον τῶν ἐλευθέρων παίδων, καὶ αὐτόπται ἐγένοντο καὶ αὐτήκοοι τῆς τούτων μαθήσεως. εὗρον δ' ἐνίους, οἵτινες ἠγάπησαν μᾶλλον τὴν ἐγρήγορσιν ἢ τὸν ὕπνον, καὶ ἀντὶ τοῦ σχολάζειν εἵλοντο σπουδάζειν, καὶ πράξεις ἐνεργοὺς ἀντὶ τῶν ἑορτῶν ἐδίωξαν, καὶ πλείστην ἐποίησαν τὴν ἐπιμέλειαν, ὅπως τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν παιδείαν ἐφόδιον εἰς τὸ γῆρας ἀποθῶνται. Καὶ τούτους μὲν οἱ ἐφεστηκότες τῇ Ἀκαδημίᾳ τοῦ τὰ δημόσια βραβεῖα λαμβάνειν, καὶ εἰς ἀνωτέρας φυλὰς ἐγγράφεσθαι ἀξίους ἐνόμισαν. τὴν δὲ μεγαλοπρέπειαν ὑμῶν, καὶ πάντας τῆς βουλῆς Νωρικῆς πρωτεύοντας ἀντιβολοῦσι, τῇ ἡμέρᾳ τοῖς δυσὶν Ἀποστόλοις Πέτρῳ τε καὶ Παύλῳ ἱερᾷ, πρὸς ἡμᾶς ἔρχεσθαι, καὶ ἐν τῷ βραβευτηρίῳ τῶν τιμῶν, αἷς οἱ φιλομαθεῖς νεανίσκοι τιμῶνται, εὐμενεστάτους εἶναι θεατάς.

ἡ γὰρ τοῦ ἀξιώματος ὑμῶν παρουσία μοῖραν οὐκ ἐλαχίστην συμβαλεῖται πρὸς τὸ τοὺς νέους ὁρμητικωτέρους ἀπεργάζεσθαι πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν ἐπιτηδευμάτων. τὸν αὐτὸν γὰρ τρόπον ὥσπερ εὐκρασία καὶ λεπτότης τοῦ περιέχοντος ἀέρος εὐφορίαν ποιεῖ καρπῶν: οὕτως εὐμένεια καὶ τιμή, καὶ φιλανθρωπία δυναστῶν, αὔξησιν τεχνῶν καὶ φύσεων ἐκκαλεῖται ἀγαθῶν. ἀσκεῖται γὰρ ἀεὶ τὸ τιμώμενον. ἀ-

μελεῖται ἢ τὸ ἀτιμαζόμενον, ὡς πλάτων ὁ σοφὸς ἔλεγεν. Ἅμα τοίνυν οἱ πρεσβύται καὶ διδάσκαλοι ἡμῶν, ἅμα δ᾽ ἡμεῖς πολλὰς ἔχομεν ἐλπίδας, ὑμᾶς ὦ ἄνδρες λαμπρότατοί τε καὶ φρονιμώτατοι, κατὰ τὸ παλαιὸν ἔθος τῇ πανηγύρει τῆς Ἀκαδημίας παρέσεσθαι, καὶ τὴν εὔνοιαν, ἣν τοῖς πεπαιδευμένοις ἕως ἄρτι παρέχεται, καὶ εἰς τὸν ἐπίλοιπον χρόνον διαφυλάξειν. ταύτης οὖν τῆς ἐλπίδος περὶ ὑμῶν λειφθήσης ἵνα μὴ ἀποτετυχηκότες ὦμεν, πολλὰς ποιούμεθα δεήσεις.

INVITATIO ALIA EODEM ANNO RECITATA PER CAROLUM-CHRISTOPHORUM SIGISMUNDUM Pelckhover, Palatinum.

A *Præceptoribus meis, Patres conſcripti, aliisque viris, qui operæ precium quoddam in literarum ſtudiis fecerunt, aliquoties audivi, præclaros bellorum duces, militum animos inertes, præſentiſſimo hoc remedio ad alacritatem & fortitudinem capeſſendam exſtimulaſſe, quando militibus prælium jam inituris, certa præmia extra ordinem etiam promiſerint, & devicto hoſte largiter diſtribuerint. Præmiorum enim illorum dulcedine illecti, nihil magis penſi habuerunt, quàm qua ratione, ſuperato hoſte, victoriam inſignem reportare poſſent. Dicebant porro viri docti de hac re diſſerentes, Julium Cæſarem Imperatorem illum ſummum, cujus victorias, Cicerone teſte, nemo numerare potuit, id imprimis obſervaſſe.* Libro enim 8. de bello Gallico, *militibus ſuis adverſus Bituriges, Gallorum populos decertantibus, pro labore ac patientia, qui brumalibus diebus, itineribus difficilimis, frigoribus intollerandis, ſtudioſiſſimè permanſerant in labore; iis dico militibus ducenos ſeſtertios: Centurionibus vero duo millia numûm pollicitus eſt, & paulò poſt numeravit. Idem etiam fecit bellum in Africa gerens, teſtantibus id commentariis ipſius lib. 5. Idem factitatum à* Labieno *Cæſaris legato, qui Imperatoris ſui veſtigia premens, in exſtimulandis militum ſuorum animis, eodem remedio uſus fuit, & quidem feliciter adverſus Induciomarum Gallorum ducem, libr. 5.* de bello Gallico. *Hujusce conſuetudinis fructum & ſucceſſum felicem cum animadverterent duces illi, qui non in caſtris, ſub tentoriis extra urbes & caſtel-*

& caſtella viventes, hoſtes ſuos præſtolantur: ſed qui intra mœnia latitantes, & in Scholis atque Academiis adverſus inſcitiam & barbariem bella gerunt, magnoq́; conatu diſcipulorum ſuorum animos rudes & barbaros efformant, artium ac linguarum præcepta inſtillant: hi inquam militiæ literariæ duces, ſapienti quoque conſilio diſcipulis ſuis ſtrenuè pugnantibus, certa laborum præmia conſtituerunt, quorum dulcedine illecti, eò alacrius in literarum ſtudiis progrederentur. Et cum hiſce diebus, Patres conſcripti, Academiæ veſtræ Rector Magnificus qui ſummum in militiâ illâ literariâ imperium tenet, una cum ſuis adjunctis legatis & capitaneis, diſcipulorum claſſicorum progreſſus ſedulò exploraverit, & non paucos deprehenderit, egregiè in ſtudiorum curriculo deſudaſſe, & progreſſus non exiguos feciſſe; ac proinde dignos, qui ad altiores claſſes aſcenderent, atque in conſpectu clariſſimorum & doctiſſimorum virorum teſtimonium publicum ſuæ induſtriæ, non ſine aliqua remuneratione laborum ſuorum aufferrent: Quapropter Academiæ veſtræ Rector Magnificus & cæteri præſides à vobis, Patres conſcripti, ſummis precibus ſtudiisq́; contendunt, rogantq́; Ampliſſimum & Inclytum hujus Urbis Senatum, ut ad diem hujus menſis penultimum, Divis Apoſtolis Petro & Paulo conſecratum, nonnulli ex optimatum numero haud gravatim compareant, promotioni claſſicorum interſint, atque perhonorifica ſua præſentia, non modo curam animumq́; paternum erga Academiam ſuam & Viros literatos teſtentur: verùm etiam nobis ac commilitonibus noſtris calcar adiiciant, ut in poſterum quoque, tàm temporis quàm ſumptuum rationem habentes, nullis laboribus parcamus, ad altiora contendamus, uſque dum tandem ſtudiorum noſtrorum ſcopum conſecuti fuerimus.

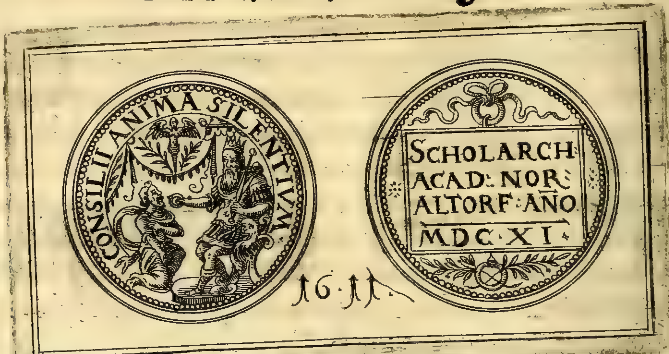
Eam ſpem, Patres conſcripti, concipiunt Academiæ veſtræ præſides, vos haud gravatim id facturos, pro præclarâ virtutum veſtrarum indole, quæ quaſi è ſublimi ſpecula quadam omnibus ſeſe oſtendit: tum pro veſtra benignitate, & innata erga literarum ſtudioſos propenſione, quæ in vobis ita elucet, ut ad hanc virtutem, ipſam naturam vos genuiſſe, fortunam ſervaſſe, multi mecum deprehenderint. Nos dico etiam, ſicut & commilitones cæteri, non modo hanc benevolentiam nobis exhibitam, ſed etiam munificentiam & liberalitatem veſtram animo grato agnoſcentes, quibuſcunq́; in terris victuri ſimus, eam ore linguisq́; prædicabimus & extollemus,

 In fre-

In fretâ dum fluvii current: dum montibus umbræ
Luſtrabunt convexa: Polus dum ſidera paſcet.

DIXI.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à CHRISTOPHORO RÖTTINGER, Nördlingano.

ME quidem tibi dicto audientem eſſe verum eſt, Magnifice D. Rector, ſed ab eo quod mones, hujus numiſmatis facies non parum deterret. Ea enim ad ſilentium mihi præit, quò ſua ſponte pudor meus ac verecundia, imbecillitatis ſuæ conſcia, aurigatur atque ducit. Itaque paulò antè intra me ipſum volvebam: Egóne in conſeſſu tam præclaro, tam ſplendida corona, qua cinctum me video, homo adoleſcentulus verba faciam? non os concurret? non oculis caligo offundetur? non denique ipſa intra fauces, veluti vox vincta obſtupeſcet? Sed cum hinc parendi neceſſitas, hinc Ampliſſimorum ac Nobiliſſimorum Academiæ curatorum liberalitas evibraret, excitaretq́ animum: collegi me vix tandem, ſed tamen collegi, & ad hoc numiſma reſpectum retuli: in quo quidem video Alexandrum Magnum Hephæſtioni amicorum principi, omniumq́ ſecretorum arbitro, annulo ſignatorio os obſignantem: cum hac inſcriptione: CONSILII ANIMA SILENTIUM. *Nota eſt hiſtoria ex Plutarcho & aliis. Cum enim aliquando literas, ex Macedonia à matre Olympiade allatas, arcana quædam*

quædam continentes legeret Alexander: hærentem lateri Hephæſtionem, unaq́; lectitantem non prohibuit, ſed annulum digitis ſuis detractum labiis ejus impreſſit. Non id abs re profecto. Rerum enim adminiſtrandarum optimum ac tutiſſimum vinculum eſſe ſilentium, quis ignorat? Abſque quo foret, quotaquæq́; vel pacis vel belli tempore res commodè expediri, feliciterq́; ad finem perduci queat. Enimverò ſi reſciverint inimici conſilium tuum, tuoptè tibi conſilio occludent linguam, & conſtringent manus: atque eadem, quæ illis voluiſti facere, facient tibi: ut non minus verè quàm lepidè Plautus, ſed & Euripides ſapienter in Tragœdia Ino: ne quis, inquit, reſciſcat, quæ ſilentio ſupprimenda ſunt. Parvâ enim faculâ Idæ cacumen incenderit quiſpiam: & ſi quid vel uni aliquando aperueris, id omnes audient cives, quod celandum fuerat. Et poſſent ejus rei perplurima afferri exempla, niſi hunc laborem compendifacere juberet Plutarchus: cujus liber περὶ ἀδολεσχίας *totus ex hoc genus hiſtoriolis contextus eſt. Præclarè igitur Polybius, qui hiſtoriæ ſuæ libro nono percenſens omnia rerum gerendarum adminicula, non dubitat ex omnibus dare primatum ſilentio. Nec ſine cauſa Perſæ, apud quos teſtante Curtio, vetus diſciplina regum ſilentium vitæ periculo ſanxerat. Optimèq́; Antigonus, qui exquirente filio, quando caſtra moturus, quid tu, inquit, an vereris, ne ſolus tubam non audias? Nec minus cordatè Metellus, qui ſimile quippiam interrogatus in expeditione, ſi hanc, inquit, tunicam arcani iſtius arbitrarer conſciam, exutam in ignem coniicerem. Hæc talia ut meritò laudibus feruntur, ita rectè vituperantur, qui priusquam neceſſe ſit, negotiorum arcana cum multitudine communicant, quos quidem vanitatis ac dementiæ non dubitat increpare Onoſander cap. 10. Strategici. Jam quis non averſetur illum apud Sophoclem, qui ſuam ipſius ita fatetur turpitudinem: ne mihi arcanum enuncies ullum: ſeram enim nullam habeo, vel ut melius intelligas, nihil non ſecreti per meam linguam diffluit. En quem cum Papirio Prætextato, cujus hiſtoria vulgo ex Agellio & Macrobio nota eſt, in curiam tecum introducas, in curiam, inquam, Romanam, quàm fidum & altum Reipub. pectus, ſilentiiq́; ſalubritate munitum undiq́; & vallatum, prædicat Valerius. O præclaram laudem, at contra inſignem labem ac turpitudinem illorum aulicorum, quos in Nabidis Lacedæmoniorum tyranni regia (utinam ne alibi quoque) vanis ut ad cæteram fidem, ſic ad arcana tegenda ingeniis commemorat Livius. Nos vero cum Anaxandrida eum, qui commiſſum ſibi*

ſum ſibi tanquam depoſitum ſermonem evulgat, aut injuſtum judicemus, aut oppidò quam incontinentem. Quamvis enim à vero non abhorreat illud Socratis, carbonem vivum facilius lingua contineri, quàm ſermonem arcanum; tamen hoc naturæ vitium aſſidua taciturnitatis meditatione fructuumq́; , qui inde ſuaviſſimi uberrimiq́; proveniunt, cogitatione expugnandum eſt. Quod ipſum innuentes Romani, ſimulacrum Angeronæ Deæ ſilentii præſidis, ore obligato atque ſignato in ara Volupiæ, ut eſt apud Macrobium, collocarunt, ut ſilentii beneficio, ad voluptatem perveniri maximã oſtenderent. Sed deſino pluribus ſilentiũ ſive taciturnitatem cõmendare, atq; ea, quæ dixi, claudo atque obſigno ſapientia Socratis, qui diſcipulis ſuis ingerere ſolitus, ut tria in omni vita primas ducerent. In animo prudentiam; in vultu verecundiam; & in lingua ſilentium. DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à GENEROSO DOMINO FERDINANDO Lipſtenſi, Barone de Colovvrad, Bohemo.

ÆQualem & commilitonem meum, Rector Magnifice, perturbabat ſui brabei imago: quod ſilentium ei ſuadere videretur. Me vero multo gravius percellit imago & epigraphe mei. Nam quid ego Adoleſcens de Prudentia in hoc prudentiſſimorum hominum conſeſſu poſſim? Quia tamen illi parêre tuæ Magnificentiæ juſſui potius viſum: nihil ei de-

parendi

parendi gloria concedam ipſe quoque. Video autem in hoc donario meo Noctuam, ſeu Palladis avem, urnæ ſeu vaſi, quo judicum calculi & ſuffragia apud Athenienſes colligebantur, jacenti, eaque effundenti, cui inſcriptum κέκρικα: inſiſtentem cum hac epigraphe: PRUDENTIA CONSTANS. *Noctuam Palladi ſacram avem, hanc vero Athenienſium præſidem, in vulgus notum eſt. Inter aves autem ſani Noctua conſilii, Prudentiæ ſymbolum eſt: credo propter perſpicaciam ejus, qua in tenebris ipſis, oculorum acie cuncta rimatur. Tacco, quæ alia de noctuæ prudentia narrat Divus Chryſoſtomus Oration. Olympic. XII. Hanc Prudentiam vult emblema noſtrum conſtantem eſſe, nec ab uno in aliud temerè ferri. Cujus rei ratio videtur hæc dari poſſe: quod levitas in mutandis ſententiis infirmitatem arguit judicii: & ſic auctoritatem ſtatuentis proſtituit. Fatetur enim tacitè, qui mutat, non proviſum abs ſe ſatis initio: aut lapſum eſſe judicio: qua re demitur auctoritas decretis. Quis enim ſtandum valde cenſeat iis, quæ cras fortaßè mutabuntur? Quam rem tanti cenſuit divinus Ariſtoteles, ut omnibus, quæ in contrarium dici poſſe viderentur, antepoſuerit. Ennius etiam Romanorum doctiſſimus ſalutem & incrementum Reipub. Romanæ conſtituit in hoc, quod moribus & antiquis ſtudiis viverent, maſculo illo verſu:*

Moribus antiquis ſtat res romana, viriſque.

Pauſanias item interroganti cuidam, cur antiquis decretis inſiſterent Spartani? cordatè reſpondit: Quia videlicet intelligunt, leges viris, non viros legibus dominari debere. Athenienſibus contra leviuſculis circa hanc rem, graviſſimè exprobrat apud Thucydidem lib. 3. Cleo Demagogus: Omnium graviſſimum, inquit, eſt, nihil apud nos eorum, quæ ſemel decreta ſunt, firmum manere: quos ignorare non oportuerat, melius agi cum ea civitate, quæ legibus, deterioribus illis quidem, ſed firmis & immutatis utatur, quàm quæ melioribus & irritis. Non ignorarunt hoc Locrenſes: qui ut levitati huic pernicioſæ occurrerent, laqueum indidêre novam roganti legem, quo periret, ſi diſpliceret, quod moliretur. Utinam hoc faceret Germania noſtra quoque, nec tam præceps ad mutandum eſſet, quàm ad ſtatuendum. Faxim rectius ſe res noſtræ habeant. Auguſtiſſimus Imperator Carolus Quintus laudatiſſimæ memoriæ, Comitia Imperii viperis aſſimilabat. Ut enim, (inquit) iſtæ matres: ita decreta poſteriora devorant & abſorbent priora. Qui idem calamitoſiſſimo bello Germanico iſto facile vidit, Prudentiam conſtan-

Nnn tem *mox*

tem *mox hoſtibus ſuis deforꝰ. Quod ſi in civilibus inconſtantia tot parit incommoda: cogitate mihi nunc, Auditores, quid ea ſecum invehat levitas, quæ in Dei ſenſum ac cultum peccat. Non facilè aut tutò ſe corpus ſuum committere poſſe iis, cenſebat Imperator quidam, qui à Deo ſuo deficere nihil veriti eſſent. Quid tu quæſo cõmittas rectè illis, qui cum Principe tranſeunt ad religiones: haud aliter quàm lictores ad novos magiſtratus. Caveamus igitur, Auditores, malum hoc, quavis hydra fertilius. Et primum quidem maturo conſilio res deliberemus, nec præcipiti rapiamur affectu. Poſtquam verò quid conſtitutum eſt, conſtanter tueamur, nec vana levitate mutemus. Id quod ſapientiſſimus Philoſophus paucis, ſed auro contra charis, ſervandisq́; verbis complexus eſt:* δεῖ βραδέως ἐγχειρεῖν τοῖς πραττομένοις, ὃ δ᾽ ἂν ἕλῃ, βεβαίως διαμένειν. *Quod latinè pulcerrimè ſic redditum: Deliberandum eſt diu, quod ſtatuendum eſt ſemel. Qua veluti gemmula hanc orationem obſigno.* D I X I.

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA à JODOCO-CHRISTOPHORO KRESS, Patric. Noribergenſi.

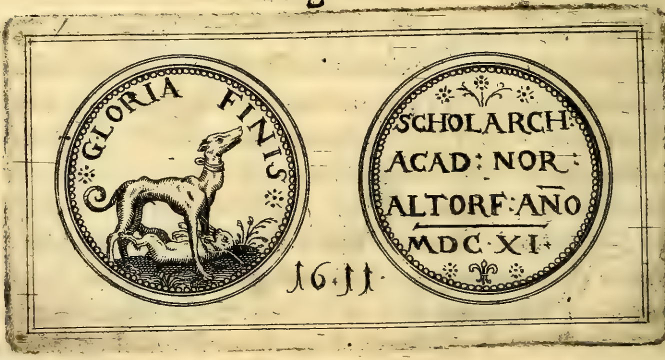

IN *brabeo meo, Rector magnifice, geminum conſpicor florem lilii Perſici, quod Turci, unde ad nos primum allatum, Tuſai, noſtri vulgo ob ſimilitudinem quandam coronam imperialem vocant: horum alter maturus expanditur, atque in propriis ſuis pediculis*

pediculis planè deorſum flectitur: alter verò ejusdem ſpeciei flos flaccidum notat eundem, cui mox ſuccedunt magna ſatis capita, (ut fieri ſolet in lilio rubro quoque) quæ excuſſo flore ſtatim ſurſum eriguntur, ne ſcilicet ſi deorſum dehiſcerent diutius, ſemina nondum matura putreſcant ac excidant. Additum eſt lemma: HUMILIS JUVENTUS, SUPERBA SENECTUS, *hoc eſt, honorata & in auctoritate conſtituta. Utroq; ſanè, hoc eſt, imagine & lemmate, modeſtia nobis commendatur, Adoleſcentes optimi, & additur efficax & cogens ratio, fructus videlicet juvenilis modeſtiæ, qui eſt glorioſa & honorata ſenectus: nec ſine re præcipitur modeſtia nobis & humilitas; nam quod Salluſtius in Jugurtha nobilitati imputat, contemptorem animum & ſuperbiam commune nobilitatis malum eſſe, id veriſſimè de omni adoleſcentia dici hodiè poteſt, dictumq; jam eſt olim ab Ariſtotele Philoſophorum aquilâ in Rhetoricis, & à ſapientiæ reconditæ Poëta Theognide, cujus verba cognoſcite:* ἥβη, *inquit,* καὶ νεότης ἐπικουφίζει νόον ἀνδρός. *Hunc tumorem & hoc fermentum eximere nobis brabeum poſtulat: Nihil enim boni conſequi eum poteſt, ad temeritatem quippe ducit, & moderabile nihil ſuadet, unde & præcipites hujuscemodi ferri neceſſe eſt, dum juvenes ſunt, vel ingloriam agere ſenectutem: Abſolonem quid perdidit? Quid Catilinam juvenes? tumor ſcilicet & regnandi cupido, quodque imperium habere, quàm expectare mallent. Quid præcipitavit alios innumeros, & cum ſumma ſpirarent, ad infima dejecit? ambitio illa & faſtus, quæ tot principatus, tot regna, tot imperia fregit, & ex fundamento veluti evertit. Rectius Poëta antiquus, optimi Adoleſcentes: Nulla uſquam humilitas ingenium infirmavit bonum, quin, ut ſignum eſt melioris animi, ita verè eſt mater gloriæ, nec temere dictum in vita Pomponii Attici: Suos cuiq; mores fortunam ſibi fingere: & apud Quintilian: Eum gloriam veram habiturum tandem, qui ambitioſam illam & emendicatam ſpreverit. Scitum eſt Philoſophi ſummi dictum, parendo ad Imperium perveniri: Cogitemus idem nos Adoleſcentes, & ex Plutarchi monito, ut hedera arbori, ita nos ſenibus applicemus, eoſdem veneremur, colamusq;, & iiſdem obſequium, ea qua par eſt reverentiâ, præſtemus. Et ſicut qui in Sole ambulant, etiamſi non in id ambulent, colorari tamen neceſſe eſt: ita fieri non poteſt, quin ex converſatione ſeniorum meliores prudentioresq; reddamur. Meliores, quippe quorum vitam cupiditatibus liberam & adfectibus ſolutam imitari diſcimus, quique ante eramus* τοῖς πά-

θεσιν ἀκολουθητικοὶ, diſcimus σωφρόνως ζῆν καὶ καρτερικῶς, ut loquitur in Ethicis Ariſtoteles. Prudentiores, quia ſenectus uſu rerum & experientia valet, & cum Euripide τὸ γῆρας τῶν νεωτέρων φρενῶν σοφώτερον πέφυκε καὶ ἀσφαλέστερον, juvenes autem plerumque utilium tardi proviſores, & natant potius ſententiis, quàm conſiſtunt. Quod ſi fiet, ne dubitemus honoratam quoque fore noſtram ſenectutem, omnibus enim temporibus opus eſt conſiliis ſalutaribus, quæ nunquam deerunt nobis, ſi ad hunc modum vitam inſtituerimus, & artem parendi rectè didicerimus, ſi modeſtiæ, quàm Plautus latinæ mundiciæ Venus, virtutis modum eleganter appellat, ſtuduerimus: ſic conſequemur tandem apicem ſenectutis, quem Cicero non minus doctè quàm verè facit auctoritatem. Denique per anguſta ad auguſta pulcherrimo progrediendi modo deveniemus. DIXI.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à CHRISTOPHORO DERRER, Patricio Noribergenſi.

LEporem in hoc numiſmate venor oculis, Magnifice Domine Rector, quem canis venaticus ſeu vertagus proſtratum pedibus premit, cum hac inſcriptione: GLORIA FINIS. *Enimvero pulchram hîc humano generi facem allucet natura, cùm beſtias etiam eo ſe ingenio finxiſſe oſtendit, ut ultra victoriam non ſæviant. Sic namque ſecundum Poëtam,*

Corpo-

Corpora magnanimo ſatis eſt proſtraſſe leoni:
Pugna ſuum finem, quòd jacet hoſtis, habet.

Sed & canum generoſiſſimus quisque hac ipſa vivit indole. Hinc Martialis:

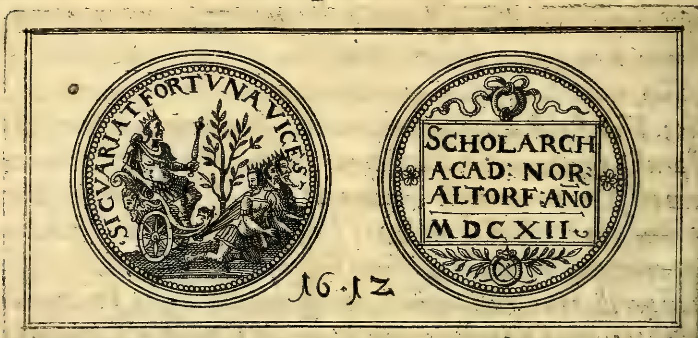
Non ſibi, ſed Domino, venator vertagus acer.
Illæſum leporem qui tibi dente feret.

Ecquid igitur hominem non pudeat, immitiorem eſſe beſtiis? At pulchrum eſt vincere hoſtes, ſtantes quidem adhuc præliis, collapſos beneficentiâ, inquit Rex magnus ab Æthiopia, Heliodori libr. 9. Et hunc animum, hanc indolem veterum paſſim, quâ dicta, quâ facta ſpirant: inprimis Alexandri Magni, quem non tam victoriæ curſibus peragratus oriens, quàm clementiæ radiis illuſtratus orbis, Macedoniæ ſuæ ſidus ac columen fecit. Enimvero quis non aliquid hauriat ex hac verborum indole, quæ is apud Q. Curtium libr. 8. in hunc modum, regio planè & animo & vultu profert? At enim Perſæ, quos vicimus, in magno honore ſunt? Apud me quidem moderationis meæ certiſſimum indicium eſt, quod ne victis quidem ſuperbè impero. Veni enim in Aſiam, non ut funditus everterem gentes, nec ut dimidiam partem terrarum ſolitudinem facerem: ſed ut illos quoque, quos bello ſubegiſſem, victoriæ meæ non pæniteret. Macte hac animi benigniſſimi celſitudine Alexander, cujus lux, fallor, an etiam barbaro illi regi oborta eſt, qui Caſſiodori lib. 3. Var. Epiſt. 43. tuis verbis veluti ſuccinens: aliorum forte regum (inquit) prælia captorum civitatum aut prædas appetunt, aut ruinas: nobis propoſitum eſt, Deo juvante ſic vincere, ut ſubjecti ſe doleant noſtrum dominium tardius acquiſiiſſe. O pulchras! ô regias voces! Hæc ô principes imitamini: hæc concupiſcite, non devictorũ ſanguinem, non prædã, ac ſpolia pauperum: non per illos in Græcia quidẽ, Antigonos, Philippos, Ptolomæos, Thraſybulos, Aratos: apud Romanos vero, Romulos, Camillos, Scipiones, Cæſares, innumerabiles alios, quos omnes non tàm victoriæ ſuæ, quàm clementia ac benignitas poſt victorias illuſtrarunt: Sed quid multis? Victoria clementer uti ſcire, longè quàm ipſum vincere ſatius eſſe, quis neſcit? Quod quidem Hermodori apud Diodorum Siculum lib. 13. dictum ſapiens, omnium ſeculorum veritas comprobavit. DIXI.

XXXVI. PANEGYRIS, Anni 1612.

SUB RECTORATU D.D. CASPARI HOFMANNI MEDICI.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA PER JOHANNEM-ONUPHRIUM HINDERHOFERN, Noribergenſem.

VIsne autem, Magnifice Domine Rector, ut ego adoleſcens purpuræ tuæ meum adſuam centunculum? At olim nemo poſt Roſcium fabulam dare, poſt Homerum Iliada canere volebat. Tu quid mandes, videris: ego qui parêre didici, partes officii proſequar: ſi prius abs te petiero, ut mihi ſplendidiſſimum hunc conſeſſum auctoritate tua faventem reddas, & ad audiendum benignè permoveas. Id quod te facturum, me conſecuturum, ſpero & opto.

In bra-

In brabeo meo, regem currui inſidentem video, vultu in ſpeciem auguſto, & totius orbis ſe Dominum majeſtate profitentem: eumq; currum trahi non à jugalibus equis, non à leonibus, pardis aut aliis feris: qui mos olim potentiorum ad oſtentationem dignitatis fuit: ſed novo & inſolenti exemplo à devictis quatuor regibus: quorum unus ad rotæ ſui lateris circumvolutionem crebrò reſpectat: aut oculos potius defixos habet & irretortos. Inſcriptio imaginem ambit hæc: SIC VARIAT FORTUNA VICES. *Niſi verò me omnia fallunt, Rex ille ſeu Monarcha currui ſuperbè inſidens, Seſoſtris eſt Ægyptius, de cujus victoriis & potentia multa Diodorus Siculus in bibliotheca ſua: è quibus quæ propriè huc pertinent, audite quæſo. Quanquam, inquit, multis & præclaris rebus excelluerit Seſoſtris: omnium tamen magnificentiſſimum videtur, quod in profectionibus regis circa principes factitatum. Templum enim vel urbem ingreſſurus, equos à quadrigis ſolvere, regesq; quaternos ſubjugare ſolebat: Eadem habet Plin. lib. 33. c. 3. Tangit & Lucanus lib. 10. verſibus illis:*

Venit ad occaſum, mundiq; extrema Seſoſtris
Qui Pharios currus regum cervicibus egit.

Alteram partem emblematis de rege reſpiciente rotam, deſcribit Nicephorus Calliſtus: Priſcus (inquit) Mauricii Imperatoris dux cum prohiberetur à Chagano amnem tranſire, miſit ad eum Theodorum medicum, qui placaret. Is ferocientem animum oratione tali lenire cœpit. Audi, inquit, Chagane, veterem narrationem. Seſoſtris Ægyptiorum rex illuſtris admodum & felix, ſucceſſibus ſuis ferox atque elatus, currum ſibi aureum, pellucidis precioſisq; ornatum lapidibus, fieri fecit: in quo conſidens, quatuor ex devictis regibus currui, qui traherent inſidentem, jugo illis impoſito, junxit. Quorum unus feſto quodam die oculis in rotam continuò converſis, volubilitatem ejus diligentius intuebatur. Interrogatusq; à Seſoſtre, cur id faceret? reſpondit: diſcere ſe ex illa revolutione rotæ, quæ ſumma mox ima faceret fortunæ ſuæ vices: qui cum ante ſolio regnoq; clarus fuiſſet, nunc jumenti vicem obiret. Bonum factum facturum Seſoſtrim, ſi & ipſe fortunam exinde notaret, neque ſe nimis eidem crederet. Iis verbis permotum Seſoſtrim reges abjunxiſſe, & humanius deinceps ſecum habuiſſe accepimus. Tu Chagane, quid è re tua ſit facere, conſilium vel hinc cape. Hæc Nicephorus. Ex quibus nemini obſcurum eſſe puto, quid nos emblema & ἄγαλμα noſtrum moneat: de fortunæ

ſcilicet

ſcilicet inconſtantia & mutabilitate: cujus ingenium vel minimè ignorare celſas fortunas decet. Gravior enim ex alto lapſus eſt, ut & pulcerrimè Poëta

——celſæ graviore caſu
Decidunt turres? feriuntq; ſummos
fulmina montes.

Unde quanquam in proſperis rebus fragilitatis humanæ oblivio ſit frequentiſſima, ut Plutarchus in Scipione Africano ait: tamen cogitandum etiam atque etiam principi, ſucceſſibus elato: Cuivis accidere poſſe, quod cuiquam accidit, *& quod Seneca Tragicus ait: in ſervitutem cadere de regno, grave eſſe. Summis autem negatum ſtare diu: modicis rebus longius ævum eſſe, adde & tranquillius. Novi equidem delicatis principibus durum eſſe hæc audire. Sed cogitent per Deum, durius eſſe, pati ea.*

Everſas *(verò)* numerent urbes regumq́ue ruinas

Ut inquit Manilius:

Inq́ue rogo Crœſum, Priamumq́; in littore truncum.
Cui nec Troja rogus. Quid Xerxem, majus & ipſo
Naufragium pelago, quid captos agmine reges?

Scilicet hodieq́;

Fortuna ſævo læta negocio
Ludum inſolentem ludere pertinax,
Tranſmittit incertos honores,
Nunc tibi nunc aliis benigna.

Scilicet hodieq́; tantum

Conſtans in levitate ſua eſt.

Humaniter itaque & prudenter Antiochus primum velut in ſtuporem actus obmutuit: atque ubi ad ſe rediit, illachrymatus eſt, cum vinctum proſtratumq́; coram ſe Achæum, Andromachi filium, qui filiam Mithridatis in uxorem duxerat Laodicen, univerſæ regionis Tauri Dominum, videret. Quod cur ab eo factum ſit, aperit his verbis graviſſimus ſcriptor Polybius: τοῦτο δ' ἔπαθεν ὁρῶν τὸ δυσφύλακτον καὶ παράλογον τῶν ἐκ τῆς τύχης συμβαινόντων. *Hoc autem illi uſu venit, inquit, conſideranti, quàm inevitabiles, quamque inopinati ſint fortunæ caſus. Prudenter, dico, Antiochus fecit, qui alieno periculo cavere maluit, quàm experiri proprio: quomodo Crœſus olim*

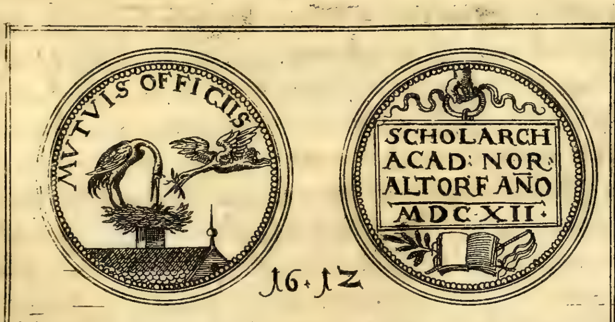
Lydorum

Lydorum rex, Solonis monito fidem derogans. Erudimini igitur & intelligite, ô principes, quid extimeſcendum vobis ſit. Et ſi fidem adoleſcentis verbis derogatis: hæc auribus accipite attentis, non chori Thyeſtei, ſed ipſius veritatis dicta:

Vos quibus Rector maris atque terræ,
Jus dedit magnum necis atque vitæ:
Ponite inflatos tumidosq́ue vultus.
Quicquid à vobis minor extimeſcit,
Major hoc vobis dominus minatur.
Omne ſub regno graviore regnum eſt,
Res Deus noſtras celeri citatas
Turbine verſat.

DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA PER WOLFGANGUM ALBERTUM PÔMER, Patricium Noribergenſem.

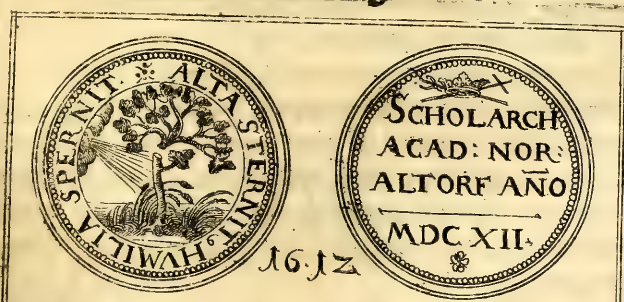
APud Euripidem in Cyclope tragædia percunctanti Ulyſſi, quod genus hominum ſint Cyclopes, reſponſum datur: νομάδες, ἀκούει δ' οὐδὲν οὐδεὶς οὐδενός. *Quibus verbis poëta graphicè depingit vitam immanem & feram, nullaq́ legum aut urbium ſocietate*

devinctam. Enimverò quam hoc genus vitæ natura abhorreat, huic numiſmati inſculpta imago declarat. Ea enim duas Ciconias refert, nidum ſtruentes, cum hac epigraphe: MUTUIS OFFICIIS. *Dignum profecto argumentum elegantis conventus auribus, cui pro dignitate exſequendo utinam ſuppeterent vires! Sed utut eæ deſint, tamen me tibi, Magnifice Domine Rector, dicto audientem eſſe oportet. Interim balbutiem meam pueritiæ infirmitas excuſet. Ut igitur homines mutuis certemus officiis, ipſe primum mundus nobis videtur aures pervellere. In eo enim mutuorum officiorum & propenſionem & effectionem cujuscunque generis partibus à ſummo opifice adjunctam, agnoſcunt & docent ſapientes. Verum quia hoc cujusmodi ſit, pluribus diſſerere meæ ætatulæ captum longè ſuperat; eò quo me emblema iſtud vocat, abeo, ad animalia videlicet; à quibus ſaltem homines non mores diſcere, pudendum eſt ipſi. Videmúsne igitur naturalem eorum ad hoc propenſionem, ut mas & fœmina conjuncti, ſociale vitæ genus amplectantur, quæq; ſunt vitæ tuendæ, mutuo adjutorio elaborent? quid eſt? quod illorum nonnulla genera, congregatione, cœtum quodammodo civitatis imitantur? Ecquis, ecquis erit hominum, qui hîc ad naturæ vocem ita obſurdeſcat, ut non audiat ſibi inclamantem: Ego te magis ad ſocietatem, & in mutuum adjutorium generavi, quàm quamvis ciconiam, quamvis apem, quodvis animal gregatim vivens? Cur characteris à me tibi impreſſi oblitus, humanæ ſocietati mutuisq; officiis renuncias? An non hæc ipſa eloquendi vis ſoli ex animantibus à me tibi conceſſa, te admonere potuit, ut ne ſegregem ageres vitam, eâ facultate præditus, quò nocitura & profutura, alter alteri, demonſtratis, quà juſti & injuſti ſcientiam inter vos communicatis homines? Atqui ſi ſocietatem vobis eſſe colendam mutuam convenit, conſtat & mutua eſſe exercenda officia, ſine quibus ſocietas conſtare non poteſt. Hæc inquam, ac talia natura ſi vocem accipiat, unicuique noſtrum à ſeſe deſciſcenti increpet. Sed & eodem, quo natura aurigatur ſumma nos compellit neceſſitas. Nam quo alio tuti ſumus (inquit Romanus ſapiens) quam quod mutuis juvamur officiis? Hoc uno inſtructior vita, contraq; incurſiones ſubitas munitior eſt beneficiorum commercio. Fac nos ſingulos: quid ſumus? præda animalium, & victimæ, ac facilimus & viliſſimus ſanguis. Quid quod & utilitates maximæ eodem invitant? An non enim hoc officiorum cõmercio homo quamvis nudus & infirmus, rerum inter animalia potitur? An non hoc mutuo adjutorio,*

torio, quaſi alteram naturam in rerum natura manus hominum effecerunt? Jam hæc ipſa officiorum ſocietas morborum impetus arcuit, ſenectuti adminicula proſpexit, ſolatia contra dolores largita eſt: poſtremo (quod caput eſt) adſcenſum homini in cœlum dedit, dum alter alteri ad pietatem ac virtutem quâ voce, quâ exemplis prælucemus: quo quid præclarius, quid divinius eſſe poteſt?

Eja igitur, ingenuæ honeſtæq́ indolis æquales & commilitones, quin & nos hanc, Duce Deo, viam ingredimur, quam natura, neceſſitas, utilitatesq́ maximæ certatim nobis præeunt & commendant? Idem enim ne erremus, à nobis exigitur, quod à natu grandioribus, ut hominibus proſimus. Atque hoc in noſtram ætatulam qui cadit? dicat aliquis veſtrûm. Si videlicet ſacris Virtutis ac Muſarum ſtrenuè operati ſimus. Sic enim utiles nos cæteris efficiemus commune agemus negotium. Quomodo enim, qui ſe deteriorem facit, non ſibi tantummodò nocet, ſed etiam omnibus eis, quibus melior factus prodeſſe potuiſſet: ſic ſi quis benè de ſe meretur, hoc ipſo aliis prodeſt, quod illis profuturum parat. Qua quidem Senecæ veluti gemma, hæc, quæ dixi, obſigno. DIXI.

ORATIO TERTIÆ CLASSIS,
RECITATA AB ALBERTO PÖMER, Patricio Noribergenſi.

EGo verò, Rector Magnifice, ut primum ex manibus tuis Ampliſſimi Ordinis Dominorum Scholarcharum munus accepi, mox ejuſdem contem-

platione oculos; interiori ſenſu, quem pro tenuitate judicii mei inde hauriebam, animum pavi: jamq; tacito quodam convitio vapulabat intra me ſeculi hujus vecordia, an furor, ſorte ſua non contenti, ſed ad altiora quovis modo contendentis: Quis enim hodie (licebit enim credo mihi Boëthii verba mea nunc facere) tam compoſitæ felicitatis eſt, ut non multoties cum ſtatus ſui qualitate rixetur? Hæc jam tacitus mecum muſſabam, cum ecce me loqui tu jubes, Magnifice Domine Rector, in hoc conſeſſu auguſto: Cui quidem tantò parebo lubentius, quantò minus periculi eſt puero, communes ævi perſtringere nævos. In emblemate meo ventum video violentia flaminis ſui proceras arbores ſternere, arundines humiles illæſas agitare. Senſum myſticum præferunt hæc verba: ALTA STERNIT, HUMILIA SPERNIT. *Arrigite huc aures animosq; gloriæ mancipia, quibusq; Alexandri illud placet;* Unus non ſufficit orbis; *aut Carolinum illud:* Plus ultra: *Perpendite ſodes, quid fortuna vobis paret, quemque cupiditatibus veſtris ſtatuat modum: Ruinam, ruinam, inquam, minatur vobis, & gravem ex alto caſum. Quid ego autem fortunam dico? Deus eſt, qui reſiſtit cupiditatibus veſtris: Deus eſt, qui gradum adverſum vos componit, & conſerta veluti manu depugnare cogitat. Idem humiles corde, & humi reptantes tutos præſtat & illæſos; quandoq; vices mutat, & caſam ſolio, ſolium caſa permutat: Si fidem puero derogatis, audite ſcenicos Philoſophos:*

Minus in parvis fortuna ferit,
inquit Seneca:
Servat placidos obſcura quies,
Præbet ſomnos caſa ſecuros.
Admota ætheriis culmina ſedibus,
Euros excipiunt, excipiunt Notos, *& quæ ibi ſequuntur.*

Non capit videlicet unquam magnos motus humilis tecti plebeja domus: Circa regna tonat. Eadem è Græcis Apollodorus monuit: Habent, inquit, perampla dona fortunæ metum, periculoq; non carent præluſtria: Nec ulla celſa tuta ſunt mortalibus. Poëtas præter ſcenicos, ſi lubet audire, pro mille dabo unum Claudianum:

In brevibus *(inquit)* nunquam ſeſe probat Æolus undis:
Nec capit anguſtis Boreæ certamina collis:
Alpes ille quatit, Rhodopeia culmina quaſſat.

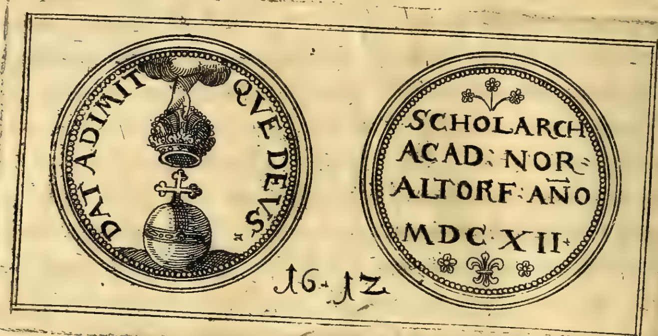
Incubuit

Incubuit nunquam cœleſtis flamma ſalutis,
Nec parvi frutices iram meruere Tonantis,
Ingentes quercus, annoſas fulminat ornos.

Nec ab his alia Hiſtorici, Oratores, ne Theologos dicam, quorum cura omnis in refrenandis immodicis iſtis cupiditatibus. At pulchrum eſt emergere, dicis, & jacentem animum erigere, atque ad originem veluti vi & injecta manu vocare: Largior & pugno: Largior, qua mereri benè de plurimis, eſt animum jacentem excitare: Pugno, ſi vocas hoc animum erigere, ferocire donis divinitus tibi conceſſis, inſultare Deo, tanquam non acceperis, cum acceperis, ſupplantare bonos, & vi dolove ad honores, dignitatesq́ contendere: Hoc eſt, quod odit Deus, quod ferre nec vult, nec poteſt, hujusmodi conſiliis reſiſtit, eaque in ipſa herba enecat & obterit. Quanto ſecurius agunt, qui auream tenent mediocritatem, qui Telli illius Athenienſis ſimiles, procul invidia, domi ſuæ vivunt, & ſibi Soloniq́ præ Crœſo felices dicerentur. Non commemorabo vobis Icaros, non Phaëthontes, non Crœſos, veteris ævi exempla: Non Romanorum Sejanos, Piſanos, Narciſſos: circumferte animos per hunc orbem, hoc ævo perluſtrate aulas, periodos videbitis miſerabiles, & ſi non monita, exempla vos docebunt: De me ut concludam, verbis id optimi poëtæ faciam.

Stet quicunque volet potens
Aula culmine lubrico.
Me dulcis ſaturet quies.
Tuta me media vehat
Vita decurrens viâ.
Quicquid exceſſit modum,
Pendet inſtabili loco. *DIXI.*

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à GEORGIO-CHRISTOPHORO GELLERO, Noribergenſi.

S*Pectandam mihi hoc numiſmà veſtrum, Nobiliſſimi & Ampliſſimi Patres, congiarium exhibet Coronã cœlitus demiſſam, cum hac epigraphe:* DAT ADIMITQUE DEUS. *Nimirum regna à Deo dari adimiq́; iſto emblemate ſignificatur. Atq; hoc nobis Chriſtianis exploratum eſt, qui regum & exortus & interitus à Divino numine pendêre, tot hiſtoriæ ſacræ exemplis docemur. Quis enim Saulẽ? qui eo reprobato, Davidem evexit ad Imperium? Quis capiti Salomonis regium circumdedit decus? Quis hoc in idololatriam prolapſo, decem tribus à regno Judæ avulſas dedit Jeroboamo. Quis idem adverſus reges idololatras, regem Iſraëlis conſtituit Jehu? Quis regno Babylonis, ſimulq́; vita exuit Balthaſarem? Benè igitur Imperatores Bizantini, eorumq́; æmulatione Franci titulum* θεοστεφεῖς, *à Deo coronati, olim uſurparunt. Cui conſonat hodiernum illud regum ac principum,* Dei Gratia. *Nam, ut pie Rex Gothicus apud Caſſiodorum libro decimo Variarum Epiſt. 31. Quam maximè cauſſa regiæ dignitatis ſupernis eſt applicanda judiciis: quia ipſe nihilominus ordinavit, cui ſuos populos parêre cognoſcit. Sed & veriſſimè, ad Verum fratrem de Caſſio rebellante ſcribens Marcus Imperator: nam ſi ei divinitus (inquit) debetur Imperium: non poterimus interficere, etiam ſi velimus. Scis enim Proavi tui dictum:* Succeſſorem ſuum nullus occidit. *Quod quidem*

Trajan.

Trajani optimi principis dictum ſapiens omnis memoriæ veritas comprobavit. Nam ut ad ſuperiora exempla hiſtoriæ ſacræ redeamus: ecquid in expertum reliquit Saul, ut Davidem ſucceſſorem tolleret? Quid vitæ Jeroboami nonne imminebat Salomonis potentia formidabilis? Jam ut Aſtyagis crudelitatem evadat, eoque invito poſtea regnet, à cane alitur Cyrus. At Romulo, fratriq; Remo, quò ſint fruſtra Amulii conatus, lupina præbentur ubera. Alium Hiſpanorum feritatem emolliturum regem educant feræ: Servatq; Oceanus, quem avus perditum iſſet. Adeo (ut ex veri tripode profatur Madaurenſis Philoſophus) nec conſilio prudenti, nec remedio ſagaci, divinæ providentiæ fatalis diſpoſitio ſubverti, vel reformari poteſt. Id quod intelligens Tyberius, cum de ſucceſſione ambigeret, tandem conſilium, cui impar erat, fato commiſit, ut recenſet Tacitus libro ſexto Annalium. At eidem fato repugnans inferiori ævo Valens Imperator, nihilo ſecius Theodoſium ſucceſſorem habuit: utut à ſeſe omnes ejus nominis viros primarios putaret extinctos. Præclarè igitur Nicetas Choniates, exponens cauſas ſpretæ ab Andronico Comneno de Iſaacio Angelo, qui paulò poſt ipſi vitam & imperium eripuit, admonitionis. Fata enim (inquit) urgebant, & Deus utique illo prudentior erat. Quæ cum ita ſint, quin, ut initio dictum eſt, & ortus & interitus regum & principum ſint fatales, dubium eſſe nemini poteſt.

DIXI.

PANE-

PANEGYRIS XXXVII.

Anni 1613.

RECTORE D. M. MICHAELE PICCARTO, PHILOSOPHO.

INVITATIO AMPLISSIMI SENATUS NORIBERGENSIS,

RECITATA à WOLFGANGO-ALBERTO PÖMER, Patricio Noribergenſi.

Καλῶς διατετάχατε καὶ σοφῶς, ὦ ἄνδρες ὑπέρτατοι καὶ ἐξοχώτατοι, καθ' ἕκαστον ἔτος ἀνακρίσεις ἐν τῇ ὑμῶν ἀκαδημίᾳ γίνεσθαι, καὶ τοὺς εὐφυεστέρους τῶν μαθητῶν, οἱ πλείω περὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὰς τέχνας σπουδὴν ἔχον, εἰς τὰς ἀνωτέρας ἀκροάσεις μεθίστασθαι. Τούτων δ' ἐξετάσεων ἤδη γεγονυιῶν, ταῖς προβάσεσι δημοσίαις καὶ τῇ τῶν βραβείων διανομῇ ἀποτεταγμένῃ ἡμέρᾳ, νυνὶ θεοῦ βοηθοῦντος ἐγγὺς οὔσῃ, τῆς λαμπροτάτης γερουσίας Νωρικῆς, καὶ τῆς ὑμετέρας μεγαλοπρεπείας, ὡσπερεὶ τῶν τῆς Ακαδημίας ἀρχόντων καὶ τροφέων δαψιλεστάτων, ἐπιποθεῖ τε καὶ προσδέχεται τὴν παρουσίαν.

Τοιγαροῦν ὦ εὐγενέστατοι καὶ ἐνδοξότατοι βουλευταί, τῆς ὑπεροχῆς ὑμῶν καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς ἁπάσης δέομαι, τῇ ἡμέρᾳ τοῖς δυσὶν ἀποστόλοις Πέτρῳ τε καὶ Παύλῳ καθιερωμένῃ ἐν Αλτορφίῳ ἐπιφανῆναι, καὶ τὴν σχολαστικὴν πανήγυριν τῇ παρουσίᾳ ὑμῶν διακοσμῆσαί τε καὶ συνεπιτελέσαι.

Οὕτω γὰρ τὸν ἐξαίρετον ὑμῶν πρὸς τὰς ἐλευθέρας παιδείας ἔρωτα, καὶ τὸν φιλόστοργον πρὸς Ακαδημίαν, ὡς ἀγαπητὸν θυγάτριον, θυμὸν καὶ εὐμένειαν ὑμῶν σαφῶς δηλώσετε. καὶ ἐπαινετῶς μιμήσεσθε ΚΑΡΟΛΟΝ τὸν αὐτοκράτορα, τὸν μέγαν ἐπονομασθέντα. ὃν λέγουσιν οὕτως ἐφησθῆναι ταῖς σχολαῖς, καὶ ταῖς σχολα-

σιϰαῖς ἀσκήσεσιν, ὥστε μὴ μόνον τῆς Παρισινῆς Ακαδημίας αἴτιος ἐγίνετο καὶ θεμελιωτής: ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν ἐν διδασκαλείῳ μαθόντων προκοπὰς πολλάκις ἐξήταζε: καὶ τοὺς μὲν ὀκνηροὺς καὶ τὰ δέοντα μὴ πράττοντας ὑπεμίμνησκε, τί ἂν αὐτῶν ἔργον εἴη: τοὺς δ' ἐπιμελεῖς καὶ φιλοπόνους τῶν ἄθλων ἢ βραβείων καὶ τιμῶν ἠξίου.

Καὶ ἀντὶ τούτου εὐεργετήματος ὑμῶν καὶ συνεχοῦς πρὸς τὴν Ακαδημήαν εὐνοίας, ἅπαντες τὴν ἡμετέραν σπουδήν τε καὶ φιλοπονίαν περὶ τὰ γράμματα: καὶ διὰ παντὸς τοῦ βίου τὴν ὀφειλομένην ὑπηρεσίαν καὶ θεραπείαν τῷ ὑμῶν ἀξιώματι ὑπισχνούμεθα. καὶ εἰς τὸν ἐπίλοιπον χρόνον τῇ τῆς ὑπεροχῆς καὶ φρονήσεως ὑμῶν προβολῇ τε καὶ πίστει ξύμπαν τὸ φροντιστήριον συνίσταμεν. ΕΙΡΗΚΑ.

ALIA INVITATIO RECITATA à JOHANNE IM HOF, Patricio Noribergenſi.

PErcelli nonnihil ac perturbari animum meum, verbaq́ & ingenium me deficere, ſentio, Viri Nobiliſſimi & Ampliſſimi, dum Orator huc miſſus ſum, & verba mihi apud A.V. facienda ſunt. Nam ſi Theophraſtus Ereſius in Areopago verba faciens obmutuit: Si Herodes Atticus inſignis ille orator coram M. Antonio verba faciens orationis curſum ſiſtere coactus fuit: Quid mirum, ſi in tanta Præſtantiſſimorum Virorum corona, mihi puero metus incutiatur, & verba me deficiant? Solatur me tamen, & animum meum conſternatum rurſus erigit, quod non ſponte mea ad vos venerim; ſed ſuperiorum meorum mandatis morigeratus, huc locorum me contulerim, firmiſſima ſpe fretus, A.V. mihi præbituras aures. Operam ego viciſſim dabo, ut verba in pauca conferens, quàm breviſſimè id, quod mihi injunctum fuit, exequar.

Apparuit rurſus, divino favente numine, tempus illud expectatum, quo pro more in Academia veſtra recepto, à Magnifico Domino Rectore & ipſius adjunctis, progreſſibus diſcipulorum exploratis, gnavi & induſtrii vel ad ſuperiores claſſes, vel ad lectiones publicas, non abſque brabeo, ex liberalitatis veſtræ fonte deſumpto, mittendi ſunt, & in loco quidem publico, atque conſpectu Nobiliſſimorum & Præſtantiſſimorum Virorum, quorum tàm

ſplendore & feſtiva acclamatione, quàm veſtra munificentia incitati, reliquum ſtudiorum ſuorum curriculum felicius decurrant, & ultimum eorum ſcopum tandem conſequantur. Sicuti enim generoſum equum in ſtadiis currentem, aut canem aliquem feras inſequentem, citatiſſimo quidem curſu, id quod faciendum illis incumbit, perficere videmus: acclamatione tamen & ποππισμῷ hominum accedente, utrumque quàm velociſſimè curſum intendere: eodem modo juventus ſtudioſa in literarum ſtudiis arripiendis occupata, & ad literarum ſcopum magno cum labore conſequendum ſua ſponte incitata, neſcio quomodo generoſiores impetus mente concipiat, & alacrius in iiſdem pergat, ſi induſtriam & aſſiduitatem ſuam à præſtantiſſimis viris tacita acclamatione & remuneratione quadam laborum ſuorum probari, & ad altiora ſuſcipienda perficiendaq́ſ ſe inflammari animadvertat.

Huic actui & renunciationi publicæ cum deſtinatus ſit viceſima nona hujus menſis dies, qui Divis Petro & Paulo ſacer eſt, Academiæ veſtræ præſides etiam atque etiam à vobis contendunt, ut nonnulli ex ſelectiſſimo Ordine veſtro Senatorio, ad prædictum diem haud gravatim compareant, renunciationi publicæ, atque adeo Panegyri interſint, præſentia ſua perhonorifica & applauſu ſtrenuos atque induſtrios adoleſcentum animos ad altiora deinceps ſuſcipienda inflamment: Tardos contra & deſides excitent, ut torpore abjecto ſedulos imitantes, operæ pretium tandem aliquod in ſtudiis faciant. Quodſi à vobis P.C. haud gravatim, ut ſperant, impetraverint, patebit vos & Academiam veſtram ſemel magnis ſumptibus extructam, non deſerere, ſed magis magisq́ſ fovere & amplecti velle, & tàm docentium, quàm diſcentium cœtum vobis maximæ curæ eſſe, magno id illis argumento erit Commilitones etiam mei, munificentia veſtra inflammati, quanti literarum ſtudia ſint æſtimanda, deprehendent, & ſe in æternum multis nominibus vobis obſtrictos fatebuntur, in quoscunque etiam mundi angulos devenerint, promptiſſimum veſtrum erga literatos affectum & benignitatem erga ſe exercitam, apud alios extollent, & ad loca hæc adeunda allicient. Ego quoque, Æneæ Virgiliani ad Didonem verba in ore habiturus ſum, & pro beneficentia veſtra dicam cum condiſcipulo hoc meo, & in ſepulcrum uſque dicturus ſum:

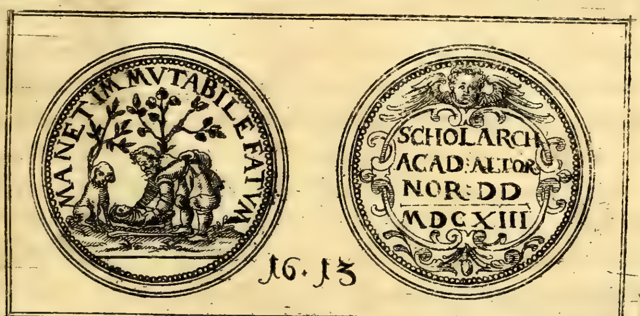
O DEUS imperii eximium, ſapientia cujus
Omnes per terras præclara eſt didita fama:

No

Non opis eſt noſtræ grates perſolvere dignas.
Dii modo, ſi qua pios reſpectant numina, ſi quid
Uſquam juſtitiæ eſt, & mens ſibi conſcia recti:
Præmia digna ferant vobis, cœloque reponant.

DIXI.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à THEODORICO-JUSTO AUROCHS, Thuringo.

Non equidem diffiteor, Rector Magnifice, decere nos quod exigis, ſed tardum officii tua me fecit oratio; qui enim ipſe teſtatus es, ad hunc Ampliſſimum conſeſſum poſſe eum vel diſertiſſimum Oratorem elinguem facere, quomodo me nunc jubes hîc dicere hominem infantem, & vix per ætatem vernacula balbutientem. Sed fortè aliud abs te exſpectari ſcis, aliud à nobis requiri; itaque harum rerum ego curioſus eſſe nolo: quin nec debeo: Rectà igitur quò me vocas, progredior: Vos Auditores omnium ordinum præſtantiſſimi, animum meum probate, & benevolentiæ veſtræ favore, me in hoc æſtu ſublevate. Brabeum meum expoſiti infantis, quem canis lactat fœmina, imaginem præfert, cui intervenit opilio, qui infantem cani ereptum ad ſe recipit, domi fovendum & alendum: cum inſcriptione hac: MANET IMMUTABILE FATUM. *Hiſtoriam Juſtinus deſcribit lib. 1. Territus Aſtyages Medorum rex ſomnio, quo viderat*

ex filiæ naturalibus vitem enatam, cujus palmite omnis Aſia obumbraretur, acceptoq́ à Magis reſponſo, fore, ut ex filia naſceretur princeps potentiſſimus, qui avum imperio deiiceret: filiam eam Mandanem nomine, Perſæ cuidam, mediocri viro, Cambyſi nomine elocat, filiumq́ ex eo matrimonio natum Harpago miniſtro omnium ſecretorum conſcio, necandum tradit; is pueri miſertus, & ne poſt mortem Aſtyagis fraudi ſibi res ea foret, timidus, paſtori armenti regii perficiendum facinus commendat: is non minori affectu abiicit in ſilvis, & feris laniandum permittit. Interim paſtoris uxor filium quoque enititur, quæ cum ex marito reſciviſſet, expoſitum ab eo infantem pulcerrimum fuiſſe, reduci jubet alendum cum ſuo, neq; Deum ad iram, innocentis infantuli nece, provocandum monet. Dicto audiens maritus properè recurrit in ſilvas, & infantem, cui canis ubera præbebat, reperit, receptumq́, cane inſequente, uxori cum ſuo alendum tradit. Sic Cyrus fataliter cui deſtinatus erat imperio ſervatus eſt: conſtititq́ adeo veritas famoſiſſimo huic hemiſtichio: manet immutabile fatum. *Cui quà Græci, quà Latini ſcriptores, paſſim ſuccinunt, è quibus paucorum teſtimonia ne cognoſcere pigeat:* τὸ μόρσιμον, *inquit Pindarus Pythiorum 12.* οὐ παρφυκτόν: *& Theocritus Idyl. 24.*

--------οὐκ ἔστιν ἀλύξαι
ἀνθρώποις, ὅ, τι μοῖρα κατὰ κλωστῆρος ἐπείγει.

Non vitare datum eſt homini ulli ſtamina Parcæ. Poëta antiquiſſimus Phanocles apud Clementem Alexandrinum: τὸ μοιράων νῆμ' ἄλυτον οὐδέποτ' ἐστὶν ἐκφυγέειν, ὁπόσοι γῆν ἐπιφερβόμεθα. *Parcarum textum inſolubile nemini licet evitare, quotquot hanc homines terram depaſcimur. Accedat his ex plurimis aliis Euripides, qui diſertè ſatis in Heraclidis:* μόρσιμα δ' οὔτι φυγεῖν θέμις. οὐ σοφία τις ἀπώσεται. *Quæ verba pulcerrimè reddidit Ammianus Marcellinus: Nulla vis humana vel virtus meruiſſe unquam potuit, ut quod præſcripſit fatalis ordo, non fiat: Quin, ut eleganter ait Vellejus Paterculus, adeo ineluctabilis vis fatorum eſt, ut cujus fortunam mutare conſtituit, ejus quoque conſilia corrumpat. Hebetantur, ait Marcellinus, ſenſus hominum, manum injectantibus fatis, ut & ſententiis & corporibus titubent, quod de Craſſi militibus in Parthiam tendentibus olim Dio, Collenutius de Manfredo Neapolitano rege; alii de aliis. Ludunt igitur inanem operam, quotquot imperio fataliter deſtinatos perdere præſumunt, & immuta-*

bile Dei

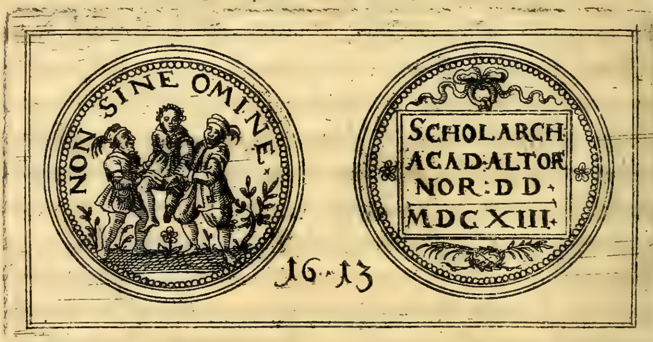
bile Dei decretum ſuperbè reſcindere conantur: Voluit Amulius oppreſſo fratre Numitore, regni Latii conſorte, in ſe transferre regnum & ſuos, filia Numitoris in carcerem compacta, & partu ejus Romulo & Remo expoſito, necariq; juſſo, ne illi ſucceſſor foret: operam luſit: Cambyſes ſomnio monitus Smerdin quendam ſibi ſucceſſorem divinitus datum, quanquam fratrem eo nomine ſuſtulit, oraculi tamen fidem non evertit. Tiberius Galbam, cum plures tamen, quos ſuſpectabat, ſuſtuliſſet, è medio tollere non valuit. Saul Davidem, Salomon Jeroboamum ſucceſſores divinitus deſtinatos, in vanum attentarunt. Summa, quod Adrianus Imperator olim uſurpabat, ex Senecæ monito Neroni dato: Succeſſorem ſuum nemo unquam occidit. Vidit hoc prudenter & piè Titus Veſpaſianus, qui duos patricii generis convictos affectati imperii, & quod plus quam civilia tractaſſent, nihil ultra, quam ut deſiſterent, monuit, Fato, addens, principatum dari: alia ſi peterent, quæ in ſua manu forent, ultro tributurum. O divinam vocem: cui nihil concedit reſcriptum Marci Imperatoris, quod Vero miſit, de Avidio Caſſo conquerenti: Epiſtolam, inquit, tuam legi; ſollicitam potius quam Imperatoris, & non noſtri temporis. Nam ſi Caſſio divinitus debetur Imperium, non poterimus interficere, etiamſi velimus. Scis enim proavi tui dictum: Succeſſorem ſuum nullus occidit: ſin minus, ipſe ſponte, ſine noſtra crudelitate, fatales laqueos inciderit. Digna etiam ſunt altitudine ea animi & dignitatis verba, quibus Suleimannus ad filium Bajazethem uſus, qui temerario auſu arma contra fratrem Selimum induerat, & ad imperium vivo patre nitebatur animoſius, quàm par erat: poſtquam enim filium acriter initio objurgaſſet, ut per quem non ſtetiſſet, quo minus ſtatus Ottomanici imperii in ruinæ diſcrimen adduceretur, parcere ſe tandem illi velle addit ex paterno affectu, ipſe interim futurorum curam Deo relinqueret: nihil iſtorum humano geri arbitrio; Dei nutu regna transferri. Si ita fatum eſſet, ut poſt mortem ſuam ipſe regno potiretur, id ratum fore, ultroque venturum ei regnum, neque futurum in manu cujusquam remorari, quod divinitus ſtatutum eſſet; ſin aliter Deo viſum, inſanum eſſe fruſtra laborare, obniti divinæ voluntati, & veluti cum numine pugnare; proinde tumultuari deſineret, neu fratrem quietum laceſſeret, neu ſenectutis ſuæ otium turbaret. Quibus verbis quid potuit ab Imperatore gravius? à patre mitius? à gentili religioſius? Modum igitur ponite cu-

nite cupiditatibus veſtris ô principes, & futurorum ſecuri, Deo permittite, quem ſucceſſorem vobis velit mittere, cui regnum veſtrum tradere.

Fata (*ſcilicet*) regunt orbem, certa ſtant omnia lege;
Longaq; per certos ſignantur tempora curſus.

Nos verò qui privati ſumus, hoc brabeo noſtro commoniti, ſorte noſtra & loco quisque ſuo contenti ſimus, in quo nos Deus collocavit: neque altiora affectemus cum periculo: tuta & præſentia malimus, quam incerta & abrupta: quod monitum tantò majori curæ nobis eſſe debet, quantò verius dictum olim à Boëthio: Neminem ullum tàm compoſitæ felicitatis eſſe, qui non aliquando cum ſtatus ſui qualitate rixetur. DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à JOHANNE GRASSEL, Villacenſi Carinthio.

Quod ille declamaturus apud Cæſarem, dixit: Cæſar, qui apud te audent dicere, magnitudinem tuam ignorant, qui non audent, humanitatem: idem propemodum mihi nunc in hoc auguſto ſplendidiſſimorum ac lectiſſimorum hominum cætu verba facturo, dicendi initium occurrit. Quantum enim à dicendo deterreor ſplendore ac dignitate audientium; tantum viciſſim ad dicendum eorum invitor atque allicior humanitate. Accedit huc tua, Magnifice Domine Rector, auctoritas, quæ facilè, quicquid hoc eſt caliginis offuſum oculis, ſua luce dispellit:

pellit: facilè linguam, timore quaſi vinctamſtupentemq́; laxat: facilè denique, ut orationi pandam vela, perſuadet. Agedum igitur animo confirmato, quam hoc numiſma, Ampliſſimorum & Nobiliſſimorum D.D. Scholarcharum donum, ſpectandam exhibet hiſtoriam, pro captu ætatulæ excutiamus.

Conſpicitur autem inibi Cyrus, puer inter paſtorum filios educatus, & ab iiſdem fortè ludentibus, propter animi indolem inſigni regio decoratus, & in ſublimè elatus, cum hac epigraphe: NON SINE OMINE. *Enimverò natura rerum ita ſe diſpenſare amat, ut non illico univerſam ſe profundat, nec tota repentè evolet: ſed per gradus quoſdam progreſſura prius mittat ſigna ſui. Patet hoc in arboribus, quarum cum dos præcipua ac finis ſit ferre fructum, prius in florem ſeſe induunt. Patet in ſegetibus, quæ antequam fructum faciant, herbæ viriditate paſcunt oculos. Patet denique (ut alia innumerabilia prætermittã) in ipſo cœleſti corpore, in quo ante diẽ diei imitatione ludit Phoſphorus, quaſi Sol alter, ut eum Plinius appellat. Sed & ipſe Sol radiis ſuis veluti præludit, antequam exoriatur, luce præmiſſa. Quorſum iſta tandem? ut & in vita rebusq́; hominum, imaginemur ſimile. Nam in his quoque natura, priusquam rem exhibeat, ſpem oſtendit: nec vires ſuas effundit, antequam eas ludendo veluti periclitata fuerit. Inde Vopiſci illud in Probo Auguſto ſcitum: Neminem unquam perveniſſe ad virtutem ſummam jam maturum, niſi qui puer ſeminario virtutum generoſiore concretus, aliquid inclytum deſignarit. Scilicet, ut in gladiatorio munere præluſio olim præmittebatur legitimo certamini: ſic præclara indoles virtutis juſtis ac legitimis certaminibus, per facta ac dicta ſpecioſa, vel in ipſa pueritia præludit. Ejusmodi igitur naturæ generoſioris igniculi, cum in Cyro etiamnum puero emicarent, exilirentq́; identidem, ea res æqualium ipſius (cum quibus ſors iniqua eum conjunxerat) quamvis rudium, quamvis agreſtium, quamvis denique fortunam & natales ejus ignorantium, animos percuſſerat. Regem igitur ludentes faciebant eum, quem jam antea natura fecerat, quemque adeò non decebat eſſe, niſi regem. In quam ſententiam pulchrè apud Xenophontem l. 5. regiæ inſtitutionis. Medus quidam Cyrum alloquitur hiſce verbis: Ego verò, mi Rex: nam regem te nihilominus à natura eſſe arbitror, quam ſit is, qui in alveari dux apum naſcitur. illi enim apes ſemper lubentes obtemperant, ac quocunque loco manſerit, ab eo nulla earum diſcedit: quod ſi ali-*

ſi aliquò exierit, nulla ipſum deſerit, tàm ardens illis eſt ingenitus amor, ut ejus imperio pareant: itidem erga te mihi quodam modo videntur hi homines affecti eſſe: hæc ille. Quibus addamus licet in ejusmodi ludicris extare nonnunquam rationem divinæ providentiæ; quippe cui moris aliquando ſeſe exſerere in parvis, & ingentium rerum documenta minima agere. Quam maximè autem cauſa regiæ dignitatis ſupernis eſt applicanda judiciis, ut pie apud Caſſiodorum loquitur rex Gothicus. Ex hujusmodi certè regnorum ſive futuri imperii ominibus hiſtoriæ Auguſtæ ſcriptores, quales ſunt: Suetonius, Lampridius, Spartianus, Trebellius, Pollio, Volcatius, Vopiſcus, tot ferè contexuntur. Sed ad Cyri puerile regnum proximè alludit Severi poſtea Imperatoris puerilis ducatus. Is enim, ut in ejus vita memorat Spartianus, in prima pueritia, priusquam latinis græcisq; literis imbueretur, nullum alium inter pueros ludum, niſi ad judices exercuit, quum ipſe prælatis faſcibus ac ſecuribus, ordine puerorum circumſtante, ſederet ac judicaret. Quæ quidem Spartiani verba, nemo legit, opinor, quin ei excitetur memoria Magni Athanaſii: Ille enim ſimiliter Epiſcopatus, inter pueros puer ludens, (nota eſt hiſtoria ex Eccleſiaſticis ſcriptoribus) τὴν ἑαυτοῦ τύχην ἐγύμναζεν, *ut verbis Ariſtidis utar.*

Quamobrem hæc talia pueris nobis aures pervellunt, ut & ipſi remiſſiones noſtras luſusq; ſanctitate quadam ac verecundia temperemus: Nam præterquam quòd (ut veriſſimè ſcriptum Plinio Juniori in Panegyrico) voluptates ſunt, quibus optimè de cujusq; gravitate, ſanctitate, temperantia, creditur: cum alioquin nemo ſit adeo diſſolutus, cujus non occupationibus aliqua ſpecies ſeveritatis inſidat: quanta hiſce luſionibus inſint aliquando omina Cyrus, Severus, Athanaſius, qui quod in pueritia luſerunt, ætatis progreſſu ſunt experti, documentis ingentibus declarant. DIXI.

ORA

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA AB ABRAHAMO à Burgsdorff, Marchico.

SAtis infantiam ſuam purgarunt æquales mei; quos & pro me, & ſucceſſoribus meis quoque dixiſſe, ut mihi perſuadeo; ita credere vos velim, Auditores optimi, præſtantiſſimiq́. Neque hoc loco, quod ſciam, tàm facundia quæritur, quàm officium & obedientia. Itaque rectà accedam, Rector Magnifice, ad brabei mei expoſitionem, captui meo & ætati accomodatam. Conſpicor in eo Crœſum regem rogo inſidentem juſſu Cyri, à quo bello captus fuerat, ſublatisq́ in cælum oculis lamentabiliter ingemiſcentem. Περιγραφὴ *hæc habet verba:* ANTE OBITUM NEMO. *Hiſtoriam Herodotus deſcribit in hunc modum: Cum Crœſus Lydorum rex potentiſſimus ad ſummam felicitatem nihil ſibi deeſſe ſuperbè perſuaderet, & ſuper ea re judicium & adſenſum ſapientiſſimi Solonis exquireret: hic ut ferociam & faſtum Crœſi retunderet, in hæc verba reſpondit: non niſi de mortuis demum fieri judicium poſſe, beati ne vixerint an ſecus. Quod in riſum tum convertens Crœſus, ſerò nimis verum didicit. Exutus enim à Cyro principatu, rogoq́ impoſitus: O Solon, Solon, exclamare cœpit. Quod ubi Cyro renunciatum eſt, inquiri juſſit, quod illud aut cujus nomen eſſet, quod tanto cum affectu iteraſſet: Qui regi victori rem prorſus, ut geſta erat olim, commemoravit, eaque narratione animum ejus flexit, ut humanorum caſuum inconſtantiam velut in ſpeculo contemplatus, ſupplicium Crœſo remitteret, & amicum adſciſceret.*

Cæterum quæ ſuper hoc Solonis reſponſo diſputant Ariſtoteles, Cicero & alii, neque ætatis meæ eſt exquirere, neque inſtituti, ex aliorum doctrina narrare. Monere enim emblemata amant, non diſputare. Monet autem hoc emblema noſtrum, ne ſecundis efferamur nimium, omnemq́ hominis aut humanitatis ſenſum exſuamus: Novit enim nemo, quid ſerus veſper vehat, & ut Horatius canit:

Nulla præſtat velox aut magna fortuna fidem.

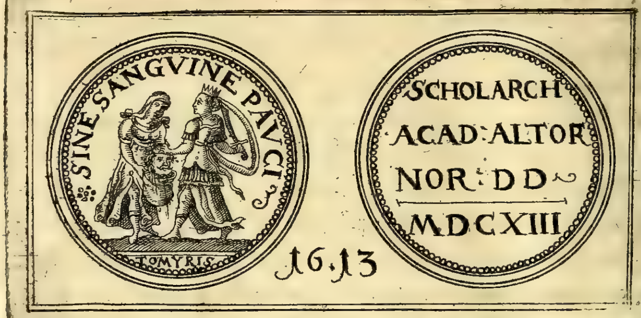
Non commemorabo exempla Polycratis Samii, non Dionyſii Syracuſani, non Belliſarii aut Bajazethis, quorum hiſtoriæ jam in vulgus notæ ſunt: Hugolini Giradeſci Piſani ex Paulo Æmilio non poſſum præterire fatum, qui Guelpharum partium princeps, Gibellinis partim pulſis, partim perculſis, eò potentiæ domi pervenerat, ut nutu patriam omnem ſolo temperaret, & omnibus rebus externis beatiſſimus eſſet: prævalebat opibus, præſtabat ingenio, vigebat authoritate, florebat fœcunditate matrimonii, uno verbo, affluebat omnibus omnium rerum copiis, adeo quidem, ut & ipſe ſuas res ſecundas intra ſinum gauderet, & aliorum commendatione ac deprædicatione ſe oblectaret. Hic Giradeſcus cum natalitium cognatis & amicis pro fortunæ ſuæ ſplendore appararet convivium, ut & ſe & hoſpites exhilararet, ſuasq́ laudes audiret: nunc ex hoc, nunc ex illo ſciſcitatur, ſatiſne illis beatus videretur, cui omnia affatim eſſent bonorum? Quibus cum hoſpitis fortuna loquentibus tandem ordo ad Marcum quendam intimum Hugolini devenit, qui vel reputatione rerum humanarum, quam fluxæ fallaciq́ ſpecie, quam volucri orbe circumagantur: vel deſuper mente edocta cum alto reſpondit ſuſpirio: ſola numinis ira procul diuq́ abeſſe à tàm ſecundis rebus non poteſt. Neque defuit triſti augurio huic triſtior eventus, ſeneſcentibus enim paulò poſt Guelforum viribus, mutataq́ fortuna Gibellini correptis armis domum ejus circumſiſtunt, oppugnant, filium unum & nepotem reſiſtere & vim arcere conatos ſternunt, ipſum & duos præterea filios, tres nepotes comprehenſos in turrim includunt, obſeratisq́ foribus claves in præterfluentem Arnum proiiciunt, qua in turri fame in oculis, in gremio ſuo chariſſima pignora (quo dolore ipſi exputate) morientia moriens ipſe pater vidit: cui vociferanti expoſcentiq́, ut humanis ſuppliciis exigendis contenti eſſent, ne ſacrorum quidem poteſtas facta eſt, memorabili ad omnem poſteritatem inconſtantis & infidæ fortunæ exemplo. Néque illa mitior erga Johannem Carracciolum fuit è Squicia Patriciorum Neapo-

Neapolitanorum familia oriundum: qui cum libidinibus Johannæ Neapolitanæ alterius Meſſalinæ gratiam emiſſet, ab eadem regni Neapolitani Seneſchallus conſtitutus eſt: quo officio abuſus, & regnum ſolus gubernare cœpit, haud aliter, ac ſi rex eſſet, & celebratis filii ſui cum Jacobi Caldoræ viri illuſtriſſimi filia nuptiis, ſummum felicitatis faſtigium ſe conſcendiſſe putavit. Verum ille parum fido ſe permiſit numini: ecce enim, cum impotentis imperii pertæſi magnates reginæ hominem jam libidine fractum faſtidienti perſuaſiſſent, ut regni tranquillitati flagitioſiſſimi & impotentiſſimi hominis vitam donaret; veniunt ante conclavis ſui portam, in arce Capuana, nocte intempeſta, ad decimum quintum calendarum Septembris, anni milleſimi, quadringenteſimi, triceſimi ſecundi, ſicarii à regina ſubmiſſi, & oſtium pulſantes ſubito jubent, ut ſurgat, & reginam in vitæ periculo gravi conſtitutam adeat: Qui nihil cunctatus è lecto ſe proripit, pueroq́ue mandat, ut oſtium aperiat, auditurus, quid ſit negotii: Aperto oſtio ſicarii irruunt, ſeminudum, ut juſſi fuerant, necant, & nondum altera caliga indutum, tanquam viliſſimum mancipium extra arcem elatum abiiciunt, hora una iſtam omnem imaginariam felicitatem terminante. Plura qui volent exempla, pervolvant apud Auguſtæ hiſtoriæ ſcriptores vitam Sejani, Piſonis, Plautiani, & aliorum: apud recentiores Alvari de Luna, apud Rodericum Santium Hiſpanum; Georgii Martinuſii apud Thuanum: & vero verius Solonis monitum perſpicient, quod elegantiſſimis verbis Poëta doctiſſimus effatus eſt:

--------ultima ſemper
Expectanda dies homini, diciq́ue beatus
Ante obitum nemo, ſupremaque funera debet.

DIXI.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à CHRISTOPHORO PICCARTO, Altdorfino.

HAnnibalem ajunt dixiſſe, cum foſſam humano ſanguine plenam vidiſſet: O formoſum ſpectaculum! Digna vox homine ſanguinario, cædibus innato innutritoq́; & qui tanta peſtis mortalium futurus eſſet. Mihi vero ſpecies rei in hoc numo expreſſæ, nunc horrore quodammodo animum perſtrinxit. Contemplor enim inibi Tomyrin Maſſagetarum reginam, Cyri Monarchæ Orientis amputatum caput utri ſanguine repleto immittentem, cum hoc ſuperaddito lemmate: SINE CÆDE ET SANGUINE PAUCI. *Nota eſt hiſtoria ex Herodoto, aliisque. Nam hunc exitum Cyrus fecit, poſtquam annos triginta vertentes imperârat, & ad ſummum humanarum rerum faſtigium interim aſcenderat: Siquidem L V. Olympiade Perſarum regnum: altero & viceſimo anno poſt, Chaldæorum adeptus, tandem anno ante interitum, ſubjugatis Bactrianis, totius Aſiæ imperio à finibus Indiæ ad Cycladas inſulas, potitus fuerat. Sed ô fortunæ diu lenocinantis perfidum finem! (Liceat enim mihi verbis Apollinaris Sidonii hîc uti) quæ virum, ut ſcorpius, ultimâ ſui parte percuſſit. Enimverò plerumque fortuna eos, quos plurimis beneficiis ornavit, ad duriorem caſum reſervat, ut ait Julius Cæſar, qui hoc ipſum graviſſimo ſuo caſu verum comprobavit. Nam dum Cyro ſimilis eſſe quærit, Cyro ſimilem invenit vitæ exitum. Siquidem qui terrarum orbem civili ſanguine*

guine

guine impleverat, (agnoſcitis verba Flori) tandem ipſe ſanguine ſuo curiam implevit. Omninò enim, ſi ab orbe condito maximos & illuſtriſſimos quosque bellatores, imperatoresq́ citemus, paucos reperiemus, fato ſuo functos, quive incruentum vitæ finem habuerint. Ut quid enim? Fieri vix poteſt, ut tot innocentium fuſus cruor, non illius, cujus culpa fuſus eſt, cæde tandem expietur. Sed & ipſum, per ſe imperare, quam ſit inſidiis obnoxium, dum velut inter ſacrum & ſaxum ſtant, hi, quos metuunt homines, Damocles Διονυσιοκόλαξ *loquitur, quem tamen Petronius maximus Imperator felicem prædicaſſe dicitur, quod non uno longius prandio regni neceſſitatem toleraviſſet. O vocem illius (quam idem Sidonius refert) magnopere attendendam! Verum enim in ipſo eculeo docuit. Ecce alium ingemiſcentem: miſera eſt conditio Imperatorum, quibus de affectatâ tyrannide niſi occiſis non poteſt credi! & alium rurſus lamentantem, taliaq́ ad milites, qui ipſum induerant purpurâ, proferentem: Neſcitis amici, quid mali ſit imperare. Gladii & tela noſtris cervicibus impendent, imminent haſtæ undique & ſpicula, ipſi cuſtodes timentur, ipſi comites formidantur: non cibus pro voluptate, non iter pro auctoritate, non bella pro judicio, non arma pro ſtudio. Adde quod omnis ætas in imperio reprehenditur. Senex eſt quispiam, inhabilis videtur: ſin minus, ineſt furor. Et hic quidem uno veluti faſce verborum miſerias imperantium complexus eſt, quas graphicè depingit, & magis fusè explicat apud Xenophontem Hiero tyrannus. Operæ precium verò fuerit ejus querimoniæ finem audire: Nimirum (inquit) ſi ulli alii, mi Simonides, laqueo vitam ut finiat expedit, equidem reperio maximè tyranni è re eſſe, ut id faciat. O hominis diu noctuq́ ſub cultro viventis confeſſionem lugubrem. Cui non abſimili, eſt illa Claudii Cæſaris apud Suetonium in Senatu quiritatio, miſerantis conditionem ſuam, cui nihil tuti uſquam eſſet. Denique his omnibus Colophonem imponat Epitaphium iſtud Cenſorini, quem inter triginta tyrannos Trebellius Pollio enumerat:* Felix ad omnia infeliciſſimus Imperator. *Uſque adeo è veri tripode profatus eſt Poëta:*

Ad generum Cereris ſine cæde & ſanguine pauci
Deſcendunt reges, & ſicca morte tyranni.

DIXI.

PANEGYRIS XXXIIV.
Anni 1614.

RECTORE D.D. SCIPIONE GENTILI, JC.

INVITATIO AMPLISSIMI SENATUS NORIBERGENSIS,

RECITATA à JACOBO SCHLEICHER, Noribergenſi.

Τῆς ἐξαιρέτου φρονήσεως ὑμῶν ἔργον ἐστὶν, ὦ ἄνδρες εὐγενέστατοι τε καὶ μεγαλοπρεπεῖς, καθ' ἕκαστον ἔτος ἐν Ἀλτορφίῳ τὰς δημοσίας ἀναβάσεις γίνεσθαι. Πρῶτον μὲν, ἵνα πάντες τῷ θεῷ χάριν εἰδεῖεν τῆς Ἀκαδημίας σωθείσης τε καὶ φυλαχθείσης ἕνεκα: καὶ ἐπ' ἐκείνης τὸ λοιπὸν ἀσφαλείᾳ καὶ αὐξήσει πολλὰς ἱκεσίας ποιοῖντο. Ἔπειτα δ' ἵν' οἱ μὲν πεπαιδευμένοι μᾶλλον, καὶ τὴν φιλεργίαν αὐτῶν τοῖς ἔργοις ἐνδειξάμενοι νεανίσκοι βραβεῖα λαμβάνοιεν: οἱ δ' ἀμαθέστεροι καὶ ἀμελέστεροι τούτῳ τῷ θεάματι ἐπὶ μείζω φιλοπονίαν καὶ σπουδὴν προσκαλοῖντο.

Τούτου δὴ χρόνου ἐγγίζοντος καὶ τῆς δοκιμασίας τῶν νέων ἤδη ληφθείσης, καὶ τῶν ἠθῶν καὶ προκοπῶν ἅλις ἐξητασμένων: ὁ τῆς Ἀκαδημίας ἡγεμὼν, καὶ πάντες οἱ ἀρχόμενοι ὑπ' αὐτοῦ, τὴν τῆς μεγαλοπρεπείας ὑμῶν ποθοῦσι παρουσίαν: ἵνα τῇ ἡμέρᾳ τοῖς ἁγίοις Πέτρῳ τε καὶ Παύλῳ ἱερωθείσῃ, θεωμένων καὶ συνούντων ὑμῶν, τοῖς ἐφήβοις ἐξείη τῶν βραβείων τυγχάνειν, καὶ εἰς ὑψηλοτέρας σχολὰς ἐγγράφεσθαι. Διὸ καὶ ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες εὐγενέστατοι, καὶ σύμπασαν τὴν τοῦ Νωρίδος γερουσίαν ἱκετεύομεν, τὴν παλαιὰν εὔνοιαν τὴν πρὸς ἡμᾶς καὶ πάντας τοῦ γυμνασίου διδασκάλους τε καὶ μαθητὰς ἐνδείκνυσθαι: καὶ φθίνοντος τούτου μηνὸς τῇ ὑμετέρᾳ παρουσίᾳ τὴν σχολαστικὴν πανήγυριν λαμπροτέραν καθιστάναι.

Ταυτ

Ταῦτ' ἐὰν (ὡς ἐλπίζομεν) ποιῆτε, καὶ τοιούτους ὑμᾶς παρέχητε νῦν, οἵουσπερ ἐν τῷ παρελθόντι χρόνῳ: Τί περὶ τῶν συμβησομένων δεῖ μακρολογεῖν; οἱ μὲν γὰρ βελτίους τῶν μανθανόντων, τοῖς ἀξιεπαίνοις ἐπιτηδεύμασιν ἐμμένοντες, τὴν ἑαυτῶν φιλομάθειαν ἀναζωπυρήσουσιν: οἱ δὲ φαυλότεροι τὴν τῶν βελτιόνων σπουδὴν μὴ μόνον ἐπαινέσουσιν, ἀλλὰ καὶ μιμήσονται. οἱ δὲ διδάσκοντες τὰ παρ' αὐτῶν καλῶς ὑπηρετήσουσι, καὶ ἕνεκα τοῦ τὴν ὑμετέραν ἀκαδημίαν αὐξηθῆναι, καὶ εὐδαίμονα γενηθῆναι, πόνους οὐστινασοῦν ὑποίσουσιν. ΕΙΡΗΚΑ.

ALIA INVITATIO EODEM ANNO, RECITATA PER PAULUM IM HOF, Patric. Noribergenſem.

VUlgare & vetus dictum, & ab ethnico Philoſopho Ariſtotele aliquoties iteratum: Omnia fieri propter finem aliquem. Nullum ſiquidem opus ſive bonum ſive malum illud ſit, reperitur, cujus finem non ſpectet is, à quo ſuſcipitur. Olitorem quippe ſi interroges, quid ſpectet tam ſedulò ſarculis raſtrisq; glebas frangendo, plantasq; tenellulas rigando? reſpondebit certè: ut aliquid pecuniæ ex oleribus illis colligat, ſeq; ſuosq; curet. Si fluvium interroges, cur tam rapido & feſtino curſu ſine intermiſſione currat? rurſus finem ſuum eſſe reſpondebit: redire in mare, unde originem traxerit. Si arbores interroges, cur flores tam varios in vere protrudant? reſpondebunt: eo fine, ut autumno appropinquante, varii generis poma, variis uſibus conducentia, producant.

Eundem in modum ſi adoleſcentes è meliore luto factos, inque Academiis verſantes interroges: cur tanto impetu ſtudia literarum excolant, nullis laboribus parcant, è lecto cum aurora ſe proripiant, lectiones auditas atque à præceptoribus inculcatas ruminent, bonorum authorum helluones ſint, & eorum ſcripta magna cum aviditate evolvant, inque ſanguinem ſuccumq; convertant? Maximè verò, cur faciant, ſi interroges, ubi laborem ſuum recompenſari, & publico encomio in multorum clariſſimorum virorum præſentia celebrari videant? certè reſpondebunt, ſe id facere eum ob finem, ut aliquando opera & induſtria ſua, tàm Eccleſiis quàm Rebuspub. uſui & emolumento eſſe poſſint.

Quamob-

Quamobrem cum præterlapſis aliquot diebus P.C. Academiæ veſtræ, Rector Magnificus unà cum ſuis adjunctis explorationem accuratam eruditionis & progreſſuum noſtrorum inſtituerit, & non paucos ad bonarum artium ſcopum collimaſſe deprehenderit, eosq́; dignos judicaverit, qui ad ſuperiores claſſes vel aſcenderent, vel claſſico jugo exemti, publicas deinceps lectiones auſcultarent, atque adeo laborum ſuorum exantlatorum præmium, publicumq́; teſtimonium in clariſſimorum virorum præſentia ad penultimum hujus menſis diem reportent: Ideo Academiæ veſtræ præſides ſummis precibus apud vos inſtare, & ſingulari ſtudio à vobis contendere mihi mandarunt, ut ad prædictum diem, qui D. Petro & Paulo Apoſtolis conſecratus eſt, nonnulli ex Ampliſſimo Senatorio numero Altorfii compareant, & perhonorifica præſentia ſua præmiorum diſtributioni interſint, atque adeò tacito illo præconio ac applauſu, quàm præmiorum illecebris, commilitonibus meis calcar adiiciant, ut majore impetu in literarum curriculo progrediantur, eodem conamine altiora, quæ reſtant adhuc, ſtudia arripiant, & excuſſo torpore non prius ceſſent, uſque dum literarum finem conſecuti fuerint. Ut enim fruges aëris temperie & liquidiore cœlo uberius proveniunt; haud ſecus bonæ artes & eximia ingenia, benignitate, munificentia & humanitate ſuperiorum evocantur: Contra verò ſordibus & moroſitate eorum, qui ad clavum imperii ſedent, reſtinguuntur & langueſcunt. Confidunt Academiæ veſtræ præſides, P.C. vos prompto & lubenti animo id eſſe facturos, pro præclaro virtutum veſtrarum erga Academiam ſuam affectu: tum pro inſita erga literarum ſtudioſos propenſione, ut omnes deprehendere poſſint, tàm docentium quàm diſcentium cœtum maximè curæ vobis eſſe.

Nobis vero & cæteris commilitonibus noſtris nunquam tantorum beneficiorum memoria animo effluet, ſed grata mente ea ſubinde revolvemus, & in quaſcunque terras perventuri ſumus, ad extremum uſque vitæ halitum, Senatus Norici humanitatem & beneficentiam decantabimus. DIXI.

ORA

ORATIO PRIMÆ CLASSIS,
RECITATA AB HIERONYMO LÖF-FELHOLTZ, Patriç. Noribergenſi.

MAllem equidem, Magnifice Domine Rector, partes has, abs te commendatas eſſe viro ætate maturo, qui & ingenio valeret ad dicendum, & uſu quoque rerum ad explicanda indulgentiæ paternæ in liberos mala, quæ emblemate noſtro producitur, in quo parentem, precibus impotentis filii compulſum, adnumerare ei pecuniam & hæreditatis paternæ partem conſpicor, hoc eſt, furioſo præbere gladium, quo ſe perimat, aut aſpidem, cujus veneno pereat. Senſum clamat epiphonema: INDULGENTIA PERDIT. *Hiſtoriam prolixè ſacræ paginæ, eamq́ oculis honoratiſſimorum Hoſpitum ſubiiciet poſt prandium juventus Academica. Quid enim ego Adoleſcens hic dicam? Invehar oratione in parentes hujus ſeculi? ætati venerandæ & ſanctiſſimo nomini injuriam facere, aut vim admovere videbor: contra ſententiam etiam animi loqui: nihil enim gratius ætati noſtræ accidere ſolet, quàm ſi parentes habeamus votis noſtris, & cupiditatibus obſequentes, ſicut ex adverſo ringi ſolemus, atque expoſtulare, quaſi iniquè nobiſcum agatur, ſi rectius ſe nobis ſapere, & commodis noſtris melius providere poſſe, profiteantur. Obſiſtere porrò voluntati & juſſui tuo, Rector Magnifice, impium juxta & indecorum cenſeo, itaque hoc potius agam, & de re gravi ſic dicam, ut & rectè me inſtitutum, & melius vulgo ſentire, omnes quotquot adeſtis, Hoſpites honoratiſſimi, agnoſcatis.*

Atque primùm illud fixum nobis conſtitutumq́ eſto: non in manu parentum aut arbitrio poſitum, adeoq́ αὐθαίρετον eſſe, amorem liberorum & prolis ſuæ aut uſu demum vel præceptis comparari: Sed naturæ rerum parentis hoc opus eſſe, aut, ſi Euripidi fides, ipſius Dei; is videlicet Δεινὸν τι φίλτρον τέκνων ἔθηκε τοῖς ἀνθρώποις, *potens & vehemens philtrum indidit erga prolem hominibus, quod & Themiſtius, qui ab eloquentiæ flumine* Εὐφράδους *cognomentum meritus eſt, agnovit, qui* στοργὴν ἀξιέπαινον πάθος *dicit* ἐνδεδεμένον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τῇ φύσει, *hoc eſt laude dignum affectum, ex cœlo deſuper naturæ alligatum. Hic adfectus facit, ut liberos parentes ament, & plus etiam ſe aut oculis ſuis. Unde apud Oppianum;* φάεος γλυκερώτερα τέκνα γονεῦσι, *liberi lumine oculorum dulciores dicuntur parentibus eſſe. Deinde ut commoda & ſalutem liberorum curæ habeant, & omnibus modis tuendam & defendendam ſuſcipiant. Intra hos terminos ſi contineat ſeſe amor, omni præconio dignus eſt: cum primum autem excæcat judicium, & tranſit in indulgentiam, ſic ut omnia liberis permittant parentes, tum actum eſt de illis: naſcitur enim primum ex indulgentia illa contemtus diſciplinæ, & eviléſcit auctoritas præceptorum ac monitorum, quorum neceſſaria ſeveritas ſubcumbit lenitati patriæ: hinc emergit audacia effrons, & impudens juxta ac impotens: audacia provocat libidinem quidvis agendi, quæ tandem miſeram & incautam adoleſcentiam præcipitat atque demergit in exitium & perniciem. Parentes etiam tales ſtulti ſui in liberos amoris pœnas tandem atroces & miſerabiles pendunt. Exemplo ſit Heli ſacerdos in ſacris, qui cum nimis delicatè filios ſuos amaret, & ad nequitiam eorum ac ſcelera conniveret, utrumque turbato mortalitatis ordine mortuum cognovit, & mox inſecutus eſt, quodq́ ſacerdotium in filios cum ſumma dignitate transferre debebat, Samueli ceſſit. Peccant autem hoc peccatum parentes duobus potiſſimum modis: delicatè nimis educando; & ad vitia ac delicta connivendo. Illo paulatim adſuefaciunt ad intemperantiam liberos,* συντρεφομένη γὰρ ἡδονὴ παισὶν, *inquit Theano ad Eubulem,* ἀκολάστους ποιεῖ, καὶ ὑπὸ τῆς τρυφῆς οἱ παῖδες ὕβρεως καὶ πολλῆς ἀχρειότητος κακίαν γεννήσωσι: *iſto feneſtram ad omnem nequitiam aperiunt, & veluti manu ducunt. Nam quæ major illecebra peccandi, quàm ſpes impunitatis? Timor eſt qui continet & metus, tolle hoc repagulum, amove hunc obicem, & plenis invehetur velis improbitas: atque velut admiſſis equis laſciviet & decurret in ſceleribus, tanquam in ſuo cir-*

ſuo circo. Atque hac quidem ratione in ſimias parentes hujuſmodi degenerant, quæ ſicut catulos ſuos arctiore complexu ferè enecant, ita illi ſemper-lenitate ſua, liberos corrumpunt, & corruptos exitio tradunt. Fugiant igitur boni cordatiq; & filiorum ſuorum verè amantes parentes tàm enorme & immane vitium, quod elegantiſſimis verſibus nervoſiſſimè deſcripſit illuſtris Scaliger:

Commune patrum crimen indulgentia eſt,
Vultu paternæ caritatis ſe offerens.
Gnati, nepotis non coërcere impetus,
Et in ruinam ſubminiſtrare omnia,
Affabile odium eſt, & tepens crudelitas.

Ex adversò autem honeſtæ inſtitutionis rationem habeant, dùm adhuc γονὺ *liberis* χλωρὸν, *ut veteri Græcorum adagio dicitur, modicè alant, libertatem laſciviendi negent, neceſſitatem diſciplinæ cuſtodiant, teneros & imbecilles animos, ne luxu diffluant, terrore conſtringant: ſic conſequuntur, ut frugi ſint, continentes, laudi magis quàm ludo dediti, & ad omnia ſublimia totis viribus contendant: Quæ res parentibus ſenio confectis omnia ætatis tædia edulcare conſuevit & nova ſubminiſtrare robora, maximis etiam gaudiis eoſdem afficere: Quid enim jucundius parentibus, quam virtus liberorum, ut diſertiſſimus olim Judæorum Philo. Fridericum ſanè tertium Imperatorem accepimus, cum Maximilianus filius, qui Patri in Imperio ſucceſſit, in conſeſſu Electorum & Principum Imperii facundiſſima oratione ſe ipſis commendaſſet, eoque nomine Electores patri Imperatori gratularentur, & beatum tantæ indolis atque exſpectationis filio prædicarent, prægaudio fleviſſe & interiorem animi lætitiam lachrymis prodidiſſe, id quod aliis quoq; exemplis doceri poſſet, niſi me pudor meus & veſtra, Auditores ſplendidiſſimi, dignitas dicendi facere finem & ſilere tandem juberet.* DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à LEONHARDO GRUNDHERRN, Patricio Noribergenſi.

Qui Spartæ Phiditiis præerant, unum pluréſve Helotas benè madidos vinoq; obrutos, teſtante præter alios Plutarcho, producebant, ut deformitate rei ob oculos poſita, adoleſcentibus ad temperantiam calcar adderent. Idem veſtrum conſilium, eadem mens, Patres Ampliſſimi, ex hoc numiſmate elucet. Conſpicitur enim Baccho Veneriq; inibi operatus perditus adoleſcens, qui ut ſeſe in hæc flagitia ingurgitârit, haud abs re fuerit paucis diſſerere. Etſi autem hinc pudor meus, hinc infantia ac balbuties linguam mihi ligant, ac ſilentium indicunt: antiquior tamen (ut par eſt) tua apud me Magnifice Domine Rector, authoritas, neque pudorem, velut attonitum, hærere, neque linguam, quaſi vinctam, intra fauces obſtupeſcere permittit. Perditus igitur iſte, de quo modo agitur, adoleſcens, portione ſua hæreditaria (hoc eſt gladio, quo ſeſe occideret) à parente accepta, ad exteros proficiſcitur. Ibi enimverò alacer ac geſtiens (ut qui ſe nunc demum ſuum ac liberum eſſe gratularetur) more juvenci indomiti, vel petulci hædi cœpit vitulari ac laſcivire, & in campo exſultare licentiæ. Quumque in exitium pronus ac præceps rueret, adeo nemo eum ſufflaminavit, ut contra repirirentur, qui ultrò ad perniciem currentem incitarēt adulatores ac paraſiti, genus hominum, præ quo ſatius ducebat Antiſthenes olim, in corvos incidere. H

enim

enim (inquit) tantummodò mortui corpus, at illi viventis animum corrumpunt. Iſtorum igitur ſordibus aures adoleſcentis, ne quid ſalutare aut profuturum admitterent, obſtruentibus, mox idem miſerrimus perniciei candidatus ab iiſdem in ganeum, hoc eſt, in maximam malam crucem abducitur, inibi vino luſtriſq; conficiendus. Et jam turpia non ſolum delectant, ſed etiam placent, deſinitq; remedio eſſe locus, quum, quæ vitia fuerant, mores facta ſunt:

Labitur interea res & vadimonia fiunt:
Languent officia, atque ægrotat fama vacillans.
Unguenta, & pulcra in pedibus Sicyonia rident
Scilicet, & grandes viridi cum luce Smaragdi
Auro includuntur, teriturque thalaſſina veſtis
------------------------------ Aſſiduè

& quæ apud Poëtam in eam ſententiam ſequuntur. Maxima autem ea ratio eſt, quod lupæ, calidæq; illæ Solis filiæ rapiunt & abſumunt. Eæ immaniſſimæ beſtiæ, quicquid ſanguinis reliquum eſt, miſero abſorbent: quippe prædam nacti opimam, quam dum recens eſt, dum calet, cum Ballione Plautino devorare geſtiunt. Itaque dum illis comis eſt, fit ipſe inops amator. Res conſit cito, quàm ſi tu obiicias formicis papaverem, ut ejusdem Comici verba uſurpem. Nec mirum, quum nec illæ poſcendi, nec hic largiendi ullum ſibi vel modum vel terminum conſtituant: & alioquin (ut ait vetus Poëta neſcio quis)

Εργον συναγαγεῖν σωρὸν ἐν πολλῷ χρόνῳ
Εν ἡμέρᾳ δέ μιᾷ διαφορῆσαι ῥᾴδιον.
Congerere acervum ſpiſſus eſt nimium labor.
At diſſipari facilis hic uno die.

Atque hoc maximè modo adoleſcens moritur, dum valet, ſentit, ſapit: ſitu corpus corrumpit, vires Venere ac vino enervantur, vis ingenii conſeneſcit, animus luxuria diffluit, marſupio verò omnis anima intertrahitur. O igitur ex ipſo veri ſacrario prolatam hanc inſcriptionem: DULCE VENENUM! *Enimverò voluptates iſtas peſtiferas, non temerè Romanus ſapiens aſſimilavit latronibus, quos Philetas (inquit) Ægyptii vocant, quique in hoc amplexantur viatores, ut ſtrangulent. Nobis ô adoleſcentuli æquales, nobis præcipuè hæc talia ingeruntur: noſtrum enim ferrum in igne eſt, no-*

eſt, noſtra res agitur. Utut auribus firmiſſimo ſpiſſamento obturatis, remi veliſq; properemus, vix tamen eſt, ut harum Sirenum pernicioſiſſimas illecebras, & illecebroſiſſimam perniciem effugiamus: ut ſcopulos ætatis tuti prætervehamus, ut in portum incolumes appellamus. Cæterum jam tempus videtur, ut quoniam huic Venereo nepotulo nihil reliqui eſt, qui luxuriam alat, ei detur gnata hujus inopia, qui cum ætatem exigat. Eja igitur, qui hactenus Epicuri de grege porcum egiſti, jam jam ad tuos porcos abi, commun cum eis cibo alendus, ut fiat illud: Ἀξία ἡ κύων τοῦ βρώματος: *Digna eſt canis hoc cibo.* DIXI.

ORATIO TERTIÆ CLASSIS

RECITATA AB ABRAHAMO Gioluckovvsky, Polono.

QUod Virgilius olim de Hectore ſuo Æneam loqui facit in ſomnis ipſi oblato:

Heu mihi, qualis erat, quantum mutatus ab illo
Hectore:

Id ego de Adoleſcente hoc noſtro, quem in brabeo meo porcorum furfuribus ſaginari & infelicem iis vitam trahere conſpicor, optimo jure uſurpare poſſe videor. Quæ enim illa tam ſubita Metamorphoſis? Cincinnatulum & calamiſtratum Adoleſcentem, ſerico byſſoq; veſtitum, peregrini muris olentem pelliculas & bdellii unguenta, auro textili tortiliq; nitidum, gemmas &

monili

monilia floresq́ ſertos & ſolutos calcantem, inter delicatiſſimas puellas fotum nutricatumq́, & ambroſiâ tantum non ac nectare paſtum, ſubito deſertum ab omnibus & ſeminudum in abjectiſſimas iſtas ſordes præcipitatum, ut omnis conſilii inops, omnium rerum egenus, ſubulcum jam agat, & nec mucido pane, ſed furfuribus tantum vitam tolerare ac ſuſtentare neceſſe habeat. O lugendam & nunquam ſatis deflendam rerum viciſſitudinem: ô triſte fatum, ô inexſpectatam miſeriam. ❧ *At verò cauſſas ejus tribus verbis indicatas in Donarii mei ambitu video, quæ ſunt:* SORS DIGNA LABORUM. ❧ *Attigit etiam eas æqualis meus, qui ante me dixit. Hi videlicet, Auditores, ſunt fructus* θανασίμου μελικράτου *lethalis mulſi, ſive* μελιτίνης ἀγχόνης *melleæ præfocationis, ut Diogenes vocare ſolebat, quam præbere ſolet imperitæ adoleſcentiæ voluptas. Sic illa oculos delectat, ſic aures demulcet, ſic ventrem diſtendit: ſed & mentem unâ operâ inquinat, conſilium auffert, rationem excæcat, & ne unquam reſipiſcat, potione inflammat uſuq́ incendit. Hæc eſt illa fundi noſtri calamitas: gurges & vorago patrimoniorum: mare illud in quo tot miſeri adoleſcentes famæ ſalutis & recularum omnium naufragium fecêre. Juvenilis intemperantia, quæ vel à parentum fluit indulgentiâ, vel, ut alga ſaxis, pravorum accreſcit ſodalitiis, corpus ſucciplenum vel exſugit & enecat in vigore, vel effœtum tradit ſenectuti: quæ cum ipſa per ſe morbus ſit, additamentum miſeriæ habet, quando corpus quoque morbidum & omnibus impuritatibus marcidum ſortitur.* ❧ *Accidit deinde egeſtas alieniſſimo tempore, decocto laceratoq́ aleâ, ventre, manu, per ſolutam adoleſcentiam, patrimonio: nec ſolatium ab amicis, quos turpi infamiq́ vitâ expulêre dudum, & fecerunt ex amicis inimici ut eſſent. Tum demum, ſed ut plurimum ſera ſequitur pœnitentia, quæ ad flumen aut reſtim vocat; tum conſcius anteactæ vitæ animus evigilat: quo*

Occultum quatiente intus tortore flagellum,
Attoniti trepidant, ac ſurdo verbere cæſi
Agnoſcunt veteres, nullo ignoſcente, reatus.

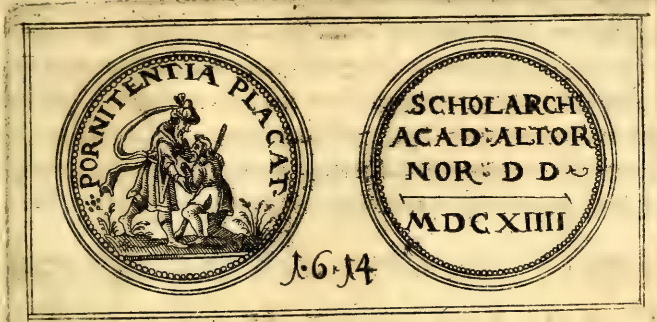
Neque vel dum finis miſeriarum eſt, ſed via tantum & gradus ad ultimum illud & horrendum judicium, quo res actionesq́ humanæ ad ignem purgabuntur, & in media collocabuntur luce: ubi divortium faciet proborum & improborum juſtiſſimus ille rerum arbiter, & tremendam illam damnationis vocem audire cogentur voluptatum illæ victimæ & omnis libidinis ho-

nis hoſtiæ ac proſtibula. O horribilem ſortem, ſed convenientem tamen meritis & vitæ tali. Quam ne experiamur, ſumma nobis debet eſſe cautio, ô optimi Adoleſcentes, itaque quantum poſſumus, à lubrico recedamus, nam & in ſicco parum firmiter ſtatur. Verè autem in lubrico noſtra verſatur ætas. Blanditur hinc materni affectus vehementia, ridet inde voluptatis dulcedo & invitat, incitant & impellunt prava ſodalitia, ſuadent aut certè delictum extenuant exempla, occaſiones denique rapiunt & proritant. Una revocat virtus, ſed lege durâ ac ſeverâ, quam quotusquisque noſtrum eſt, qui monentem audiat. Nos verò & ea, quæ diximus, revocent mala. Nam ſi quis eò ſe munire velit, ut ad frugem redire tandem cum adoleſcente noſtro ſe poſſe cogitet, vereor ego valde, ne fruſtra ſit, terret enim me neſcio quomodo vox Beati illius Patris, maledictum eum proclamantis, qui florem juventutis Diabolo, fecem ævi aut ſenectutis Deo ac virtuti conſecrare parùm prudẽter præſumat. Voluptas ſanè, quem ſemel comprehendit, non facilè amittit iterum in hoc amplectitur ut ſtrangulet, rotat ac torquet ut libet, haud aliter quàm ſcarabæi locum quendam in Olyntho Thraciæ ingreſſi tamdiu gyrari agitarique ſolent, donec egredi nequeunt. Sed miſeris voluminibus circumacti tandem immoriuntur. Principiis igitur obſiſtendum, temperantia in victu, vigilantia & induſtria in expediendis iis, quæ noſtri ſunt officii cautelâ in fugiendo occaſiones, denique, quod utramque penè paginam nobis unum faciet, ardore in invocando auxilio divino: ſic ſentiemus tandem id quod vulgò abſurdum ſemper viſum: Maximam videlicet voluptatem in prætermittendis voluptatibus eſſe.

DIXI.

ORA

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à JOHANNE MAURICIO, Altorphino.

ME vero, Magnifice Domine Rector, etiam atque etiam juvat inſpicere hoc numiſma. Neq; tam argenti fulgor perſtringit oculos, quàm animum permulcet effigies, ſpectandam exhibens hiſtoriam filii periti, à patre, poſtquam ad bonam mentem miſeriis condocefactus rediit, in ratiam recepti. Enimverò filius iſte perditus graphicè nobis depingit ipſum Hominem: qui felicitatis ſuæ in Paradiſo decoctor, quum naufragium inibi lutis, quaſi patrimonii feciſſet: ad hæc ultima malorum redactus eſt. Quod ſum innuens Plato (neque enim magnis ingeniis inter paganos defuit relendentia veritatis, ut loquitur Beatus Auguſtinus) ait: animam in hiſce ebus infimis turpiter repere ac volutari, materiæq; adhæreſcere: quoniam ſa ſibi confregerit alas, quibus à Deo prædita fuerat. En igitur verè filium erditum, qui helluato patrimonio, in porcorum contubernio contabeſcat? Hunc igitur miſerrimum ſtatum quomodo, alis recuperatis, exſuere poſſit anina: porro filius idem exemplo ſuo nobis præit. Namque is miſeriis coopertus, rcumſpectis rebus ſuis omnibus, rationibusq; ſubductis, ſummam fecit cogitionum ſuarum. Inde patrem ſupplex adit: peccaſſe ſeſe quàm humilimè tetur: atque ut inter mercenarios ſaltem ſibi locus ſit, rogat. Nec mora: us quàm optaverat, ac petere auſus fuerat, à parente benigniſſimo conſeuitur. Tale ſcilicet, tamq; incomparabile bonum POENITENTIA *eſt:*

quam (verbis Lactantii) Deus imbecillitatem noſtram ſciens, pro ſuâ pieta te aperuit homini portum ſalutis. Tunc ergò juſti ſumus, quum nos peccatores fatemur: & juſtitia noſtra non ex proprio merito, ſed ex Dei conſiſtit miſericordiâ, ut benè ait Beatus Hieronymus, libro primo adverſus Pelagianos eademq; inſtillat Beatus Auguſtinus in Pſalmum triceſimum octavum, & libro de naturâ & gratiâ capite triceſimo ſexto: qui idem & in centeſimum decimum pſalmum, pœnitentiam indulgentiæ portum, ad quem prora eſt convertenda, ut ad juſtitiam velificemus, ſanè quàm eleganter uſurpat.

Agite igitur, nos quoque, miſeriis noſtris aurem nobis pervellentibus accurramus ad Patrem cæleſtem, qui ultrò obvius nos ſupplices amplectetur dummodò verè & ex animo pœnitentiam egerimus. Neque enim pœnitenti dicenda eſt, quæ quam deprecatur culpam, iterare cogitat. DIXI.

GRATIARUM ACTIO,
RECITATA AB HIERONYMO MARQUARDO FREHER, Noribergenſi.

REctè tu quidem præcipis, Magnifice Dn. Rector, & officio noſtro convenienter: Ubi enim merita in luce mediâ poſita ſunt, ibi vox ipſa natura ut nihil de ſapientum monitis dicam, gratiarum actionem requirit. Cæterum ut hæc rectè inſtituatur, meritorum ratio prius expendenda venit, cui illa accommodari debet. Illud judicii eſt, hoc poſterius adfectus: Jam verò ea eſt mei judicii imbecillitas, ut vim atque magnitudinem meritorum hujus di nequaquam capere aut ingenii mei anguſtiâ complecti poſſim; unde ſicut ſummus dolor & acutiſſimus ſilētio prodi ſolet, ita hic infantia mea magnitudinem beneficiorum meritorumq; cumulum arguet. Nam ut à Deo optimo maximo initium faciam, ſi nec Socratis oculus, nec Platonis ſtudium, nec Ariſtotelis ingenium majeſtatem & bonitatem numinis complecti potuere quid ego conſequar Adoleſcens? qui ad ſplendorem ſupremi hujus Entis ne oculos quidem levare, ſine metu cæcitatis audeo. Quidquid video tamen quicquid audio, quicquid ſenſibus percipio, quidquid intellectu contemplo id omne Dei munus eſt, hæc lux quam cernimus, hic ſpiritus, quem trahimus, h

mus, hic aër, quem haurimus, hæc vita, quam vivimus, hæ literæ, quas diſcimus, è manu Dei ſunt, & ineffabili erga nos homines affectu, atque hic inſaniorem eſſe puto eum, qui verbis hæc aſſequi ſe poſſe ſperet, illo, qui referre pro illis gratiam condignam præſumat.

Perge, ſis, ô Deus, & deinceps nobis quoque eundem vultum oſtende, ſerva nobis & protege magnificum & ampliſſimum Reipublicæ Noribergenſis Senatum, Academiæ hujus Patres & Fundatores benigniſſimos, Doctores etiam & Præceptores ejusdem celeberrimos, quorum virtute & doctrina nititur Academia, caputq́ celſum cælo tollit. Sic ſtabit rectus & verus de te ſenſus, purus & illibatus tui numinis vigebit cultus, florebit & germinabit religio, pax publica conquieſcet ſuaviter, barbarie pulsâ literæ, virtus & probitas dignitatem obtinebunt, & grata tibi ac nobis ſalutaria dicentur & fient.

A Deo ad vos me converto, Viri magnifici, nobiliſſimi, ampliſſimi, inclytæ Norimbergenſis Reipublicæ Senatores ſplendidiſſimi, & Academiæ noſtræ Scholarchæ meritiſſimi, Domini & Mecœnates benigniſſimi, quorum virtutes oratione adſequi & beneficia verbis complecti paris eſt difficultatis: Illæ enim, ut ſpatia orbis terrarum dudum ſunt egreſſæ, & ibi ſolum ignorantur, ubi homines; ſic hæc ita obvia ſunt, ita magna, ita numeroſa, ut qui adtingere ea dicendo velit, deterat ingenii inopia, qui oratione complecti, Anticyras relegandus ad helleborum videatur. Vel hic hodiernus dies loquatur, quæ in nos feciſtis benè. Curiam veſtram, quam rectè Germaniæ oraculum appellem, noſtrâ cauſa deſeruiſtis, res imperii noſtro honori poſthabuiſtis, honoratiſſimos hoſpites vobis adjunxiſtis, munificentiâ regia nos locupletâſtis, & quod nobis palmarium eſſe debet, ſtudia noſtra favore & approbatione veſtra incendiſtis. Pergite, quæſumus, deinceps veſtri ſimiles eſſe, Viri maximi, quique animi magnitudine jam reges & principes imitari didiciſtis, eorumq́ inſtituta hactenus probaſtis (quod veſtra hæc clamat Academia regiis planè ſumtibus introducta, & iiſdem in hunc uſque diem conſervata) eos voluntatis perpetuitate quoque exæquate, ſic ampliſſimæ laudi veſtræ atque meritiſſimis præconiis maximus cumulus accedet.

Tibi porrò, Magnifice Domine Rector, vobis reverendi, clariſſimi doctiſſimi omnium facultatum & ordinum Profeſſores, quibus verbis, quo orationis flumine ſatisfaciemus? Ita de nobis ſemper hodieq́ meriti eſtis, ut parum

poſſe, omnia debere veſtra cauſa lubentes volentes ultrò profiteamur. Spes igitur noſtras, animos, & quidquid tandem futuri ſumus, vobis devovemus, ſpondemusq́; nos virtutis dignitatis & meritorum veſtrorum præcones indefeſſos & minimè malignos in perpetuum futuros.

Quid tandem vobis reponamus, Hoſpites nobiliſſimi, honoratiſſimi & ſpectatiſſimi, qui honoris noſtri cauſa ex urbe & aliunde confluxiſtis, & quid de literis ac honeſtis artium liberalium ſtudiis ſentiatis, tam luculento opere teſtatum feciſtis. Parum dixero, ſi voluntatis promptitudinem, ſi animi noſtri obſervantiam, ſi ſtudium & favorem in commendanda hac veſtra in nos benevolentia, vobis detulero. Sed tamen iſtud parum, cum alia nunc non reperiamus, ſpero vobis non ingratum fore, utq́; ſpe mea non fallar maximo vos opere quæſo.

Vobis denique nobiliſſimi & doctiſſimi Domini Studioſi, qui hujus promotionis noſtræ arbitri & ſpectatores item fuiſtis benevolentiſſimi, quique, ut Mileſii olim, fuiſtis fortes, & adclamatis nobis, qui eſſe incipimus: pro hoc animo, pro hac comitate plurimum nos obſtrictos fatemur: rationem tamen, qua nos expediamus, nunc quidem non reperimus. Deum autem veneramur, ut occaſionem nobis in manus det, quâ veſtræ humanitati plenè & ad votum utrimque ſatisfaciamus. Interim hac obvia & peramicâ gratiarum actione uti contenti ſitis, per adoleſcentem virtutem veſtram vos obſecramus & obteſtamur. DIXI.

XXXIX. PANEGYRIS, Anni 1615.

RECTORE D. D. CASPARO HOFMANNO, MEDICO.

INVITATIO AMPLISSIMI SENATUS NORIBERGENSIS,

RECITATA à TOBIA FüRLEGER, *Noribergenſi.*

Πολλὰ μὲν οἱ τῆς ὑμετέρας πολιτείας ἄρχοντες, ὦ ἄνδρες εὐγενέστατοι καὶ φρονιμώτατοι, κατωρθωκέναι, περὶ δὲ μηδενὸς πώποτε πράγματος ἄμεινον βεβουλεῦσθαι δοκοῦσιν ἢ περὶ τῆς Ακαδημίας κατασταθείσης, καὶ ἕως ἄρτι κατὰ τὸ δυνατὸν διακοσμηθείσης. Εἶτα δὲ καὶ τοῦτο μέγιστον τῆς ὑμετέρας φρονήσεως τεκμήριόν ἐστιν, ὅτι καθ᾽ ἕκαστον ἔτος, ἐν τῇ Ακαδημίᾳ ὑμῶν, ἀνάκρισις γίνεται τῶν μαθητῶν καὶ μετὰ ταύτην οἱ ἐν τῷ ζητεῖν καὶ φροντίζειν τὸν πλεῖστον χρόνον διατρίψαντες, καὶ τὴν ἑαυτῶν φρόνησιν παρασκευάσαντες, βραβεῖα λαμβάνουσι, καὶ εἰς τὰς ἀνωτέρας συμμορίας μεθίστανται. Τῆς οὖν τοιαύτης δοκιμασίας ἤδη λειφθείσης, καὶ τῆς ἀκαδημικῆς πανηγύρεως ἐγγὺς οὔσης, ὁ μεγαλοπρεπὴς τοῦ φροντιστηρίου ὑμῶν κυβερνήτης, καὶ οἱ ἄλλοι σοφώτατοι διδάσκαλοι πρέσβεις ὑμᾶς ἀπέστειλαν, οἵτινες τὴν ὑμετέραν μεγαλοπρέπειαν καὶ ὅλως τὴν λαμπροτάτην τῆς Νωρικῆς πόλεως γερουσίαν, εἰς τὴν ἐν Αλτορφίῳ πανήγυριν, ἐν τῇ ἑορτῇ Πέτρου τε καὶ Παύλου τῶν ἀποστόλων, συνόντος τοῦ Θεοῦ γενησομένην, παρακαλέσωμεν.

Οὐκ οὖν, ὦ βουλευταὶ ἐξοχώτατοι, τῆς ὑπεροχῆς ὑμῶν δεόμεθα καὶ ἱκετεύομεν ἐν τῇ ῥηθείσῃ ἡμέρᾳ εἰς ἀκαδημίαν παρέρχεσθαι, καὶ τὰς μὲν δημοσίας ἐπαναβάσεις θεωρεῖν, τὰς δὲ τῶν νεανίσκων διαλέξεις ἀκούειν εὐμενῶς μὴ ἀπαξιῶσαι.

Τοῦτο γὰρ τῶν μεγιστάνων, τοῦτ' ἐστι τῶν τῆς ὑμῶν τάξεως ἀνδρῶν ἔργον εἶναι δοκεῖ, πρὸς τὰ μαθήματα εὐνοΐχως διακεῖσθαι, καὶ τῆς παιδείας ὀρέγεσθαι. Οὕτω γὰρ ὁ Κάρολος ὁ αὐτοκράτωρ, ὁ τέταρτος τὸν ἀριθμὸν, οὐκ ᾐσχύνθη τὸ γυμνάσιον εἰσελθὼν ἐν τῇ Πράγῃ καὶ τῶν διδασκάλων λόγους δόντων καὶ ἀποδεξαμένων τέσσαρας ὥρας ἀκούσας: ἔτι δὲ χαλεπῶς τισι πρὸς ταύτην φιλομάθειαν καὶ φιληκοΐαν ἔχουσι, δείπνου δ' ὥραν εἶναι λέγουσιν, εἰπεῖν: ἐμοίδε μηδαμῶς. Τοῦτο γὰρ τοῦτο τὸ δειπνόν μου. τὰ γὰρ τοῦ πλείστου ἄξια ἀγαθὰ, τῶν μεγίστην δόξαν λαβόντων, οἰκεῖά ἐστι. Τοιαῦτα δ' εἶναι τὰ μαθήματα, δηλονότι τῆς ψυχῆς ἀγαθὰ, μόνα ἀθάνατα καὶ θεῖα, μηδεὶς ἂν ἐξαρνοῖτο.

Καὶ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντες ὑμεῖς, κύριοί τε καὶ εὐεργέται ἐνδοξότατοι, μὴ μόνον αὐτοὶ τὰ καλὰ γράμματα ταῖς παντοδαπαῖς συγκαταμίγνυτε ἀρεταῖς ἡδίστην συζυγίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἑτέρους ἐλλογιμωτάτους ἄνδρας, καὶ τοὺς νέους ὀρεγομένους τῆς παιδείας εὐνοϊκῶς διατίθεσθαι. Ταύτην οὖν πρὸς ὑμᾶς εὔνοιαν καὶ φιλοστοργίαν ἵν' ὕστερον διαφυλάξητε, καὶ τὴν σχολαστικὴν πανήγυριν τῇ παρουσίᾳ ὑμῶν ἐντιμοτέραν ποιήσητε, πάντες οἱ τῆς Ἀκαδημίας μέτοχοι ἀξιοῦμεν: καὶ πάλιν ὑπισχνούμεθα, τὸν ὑμέτερον πρὸς τὰς ἐλευθέρας τέχνας ἔρωτα, καὶ βοήθειαν καὶ ἐπιτροπὴν, ἐπὶ πάντα τὸν χρόνον αἰνέσειν καὶ ἐπι φημίσειν: καὶ πλείστην ποιήσεσθαι σπουδὴν, ὅπως τῶν ὑμετέρων εὐεργετημάτων οὐδέποτε ἀνάξιοι εἶναι δόξωμεν. ΕΙΡΗΚΑ.

ALIA INVITATIO RECITATA à TOBIA OELHAFEN, Noribergenſi.

QUod illis contingere plerumque videmus, qui è tenebris & longo ſitu ad ſolem ſubito educuntur, Patres conſcripti, ut nimirum acies caliget, & fulgore oculi præſtringantur, ut res oblatas viſu percipere nequeant: idem mihi prorſus nunc evenire ſentio, dum vos magna hujus inclytæ Reipublicæ ſidera ego ferè puer intueor, hebeſcit nonnihil, quod ingenuè mihi fatendum eſt, ingenii acies, linguæ promtitudo retardatur, & verba me ſuſpenſum deſtituunt.

Quid tamen inceptandum? num ab eo cujus gratia à ſuperioribus meis orator miſſus ſum, reſiliendum, & turpi fuga abeundum? nequaquam, quin potius

potius ut idem Sol excitat, & innatâ ſuâ vi rebus dat vigorem: ſic mihi ſentio ab Amplitudinum veſtrarum aſpectu alacritatem quandam infundi, & ab iiſdem, quibus jam pridem detentus fueram, excitari. Itaque hic lubens figam pedem, & parebo Rectori meo Magnifico, qui me in Amplitudinum Veſtrarum conſpectu publicè & pauca quædam dicere voluit, quæ dum in medium profero, A. V. obnixè rogo, ut vacuas aures ad exiguum tempus mihi præbere non dedignentur.

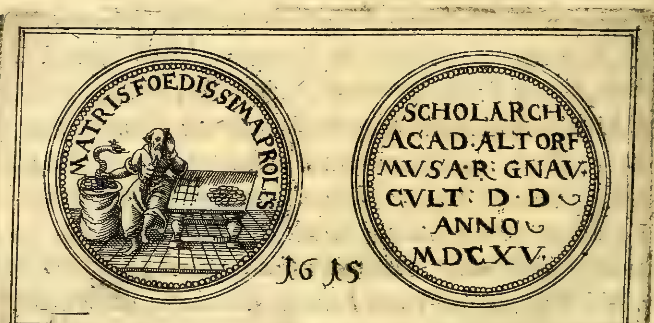
Academiæ veſtræ Rector Magnificus morum ingeniorumq́ʒ cenſor ſeverus, una cum ſuis adjunctis viſitatoribus, rurſus in progreſſus & incrementa claſſicorum, pro more annuo, diligenter & exacte inquiſivit, eorumq́ʒ non paucos, qui ad ſuperiores claſſes aſcenderent, dignos deprehendit; quoſdam verò publicis lectionibus auſcultandis deſtinavit, quorum nomina in publica atque anniverſaria panegyri, quæ in penultimum hujus menſis diem incidit, evulgare & publicè proclamare cupit, non ſine aliqua remuneratione laborum in literarum ſtudiis exantlatorum, idq́ʒ porrò facturus eſt in præſentia multorum & præſtantiſſimorum virorum, quorum ſplendore & feſtiva quaſi acclamatione, & qualicunque laborum compenſatione, illis calcar adderetur, ut ad altiora ſuſcipienda perficiendaq́ʒ eniterentur, ne forte in ſemel ſuſcepto ſtudiorum tramite retrocederent, aut penitus laborum tædio fracti ſuccumberent, ſed potius alacri infractoq́ʒ animo ad ſtudiorum ſcopum conſequendum contenderent. Nemo eſt enim, Patres Conſcripti, qui illud Ulpiani Juriſconſulti dictum ex aureo tripode depromtum eſſe non dicat: Juſtitiæ ſacerdotes bonos efficere cives præmiorum exhortatione, & pœnarum metu. Imitatus eſt quippe Plutarchum & Lycurgum ſapientiſſimum Græciæ legiſlatorem, qui oratione in Leocratem ita ait: Duo præcipue ſunt, quæ juventutem inſtruunt & informant: delinquentium ſcilicet caſtigatio, & præmiatio bonorum. Ad utrumque enim horum aſpicientes, illam quidem ob metum fugiunt; hanc ob gloriæ ſtudium concupiſcunt.

Quamobrem Academiæ veſtræ Rector Magnificus, & cæteri Profeſſores ſummis precibus à vobis contendunt, rogantq́ʒ Ampliſſimum & Inclytum hujus urbis Senatum, ut conſtituto illo die, quidam è veſtro ordine Altorfii compareant, & ſepoſitis occupationibus ſuis graviſſimis, animo benevolo illis, quæ peragentur, interſint, & apud univerſos ſuæ Academiæ cives, ut & apud peregrinos illuc confluentes, teſtatum relinquant, Academiam

veſtram

veſtram vobis curæ cordiq; eſſe, literatos & literatorum congreſſus in pretio à vobis haberi, & literarum fautores & remuneratores nondum omnes eſſe ſublatos. Et ſicuti Ciceroni olim glorioſum fuit inclinante Republica ſeceſſum quærere, & non modo præclaris ſuis ſcriptis poſteritati conſulere: ſed & ludum publicum aperire, nobiles aliquot Senatorum filios viva voce inſtruere, illisq; ad prudentiam ulterius capeſſendam anſam præbere: ita inſignem A.V. gloriam & exiſtimationem apud cives & exteros ſibi concitabunt, quando in tanta occupationum publicarum mole, curiæ & fori ſubſellia à vobis per tempus deſerta eſſe conſpicient, in literatorum tantum gratiam, & ad literarum ſtudia promovenda & remuneranda. Quam benévolentiam & munificentiam in ultimas quasque terrarum oras diffundent, & meritis laudibus ſine intermiſſione prædicabunt & extollent. DIXI.

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à CHRISTOPHORO-ERNESTO COLLEMPECK, Auſtriaco.

NOn eſt pudoris mei, Magnifice Domine Rector, vel imperio tuo, & juſſui per contumaciam refragari, vel laudatiſſimæ hujus Academiæ, jam multis retro annis introductam, & in hodiernum uſque diem ſanctè conſervatam conſuetudinem per contemtum ſuggillare: alia omnia & meliora quidem doctus ſum. Itaque una mihi nunc illa cura, quomodo & voluntati ſimul tuæ, & expectationi hujus auguſtiſ-

auguſtiſſimi conſeſſus, vel breviter ſatisfaciam. Eam ipſam curam alleviat nonnihil argumenti, quod tractandum mihi: video perſpicuitas & evidentia, quæ penè me incertiorem reddit omittendorum, quàm dicendorum, quod res ipſa vos docebit, Auditores omnium ordinum optimi, præſtantiſſimiq́, ſi benevolas parum aures commodare volueritis, quod omni obſervantia & humanitate animi à vobis reverenter & demiſſè peto.

Vinitorem videmus, Auditores, ubi primum vineam plantavit, mox foſſa eam cingere, aut ſepe ſepire, ne damnum vitibus fiat, aut beſtiæ irrumpant, cuſtodem denique addere, qui à vi & injuria defendat. Idem & hortulanus agit, ubi enim tenellulas ſevit arbuſculas, omni ſtudio circum eas munit, ita ut nec pecori nec homini ſit ad eas propior acceſſus, quarum cacumina, ſi vel manu infracta, vel ore prærosa fuerint, priusquam adoleſcant, in perpetuum corrumpuntur. Agricola denique, qui boves & oves habet, camposq́ ac paſcua læta, ſtatim & paſtores illis addit, qui paſcant, & canes, qui ab incurſione luporum defendant, & ſtabula illis extruit, in quibus tutò pernoctent. Quorſum iſta, Auditores? ut intelligatis ſcilicet boni parentis quoque officium eſſe, ubi primum proles ei naſcitur, providere ei de egregia inſtitutione, & præficiendis idoneis Magiſtris ac moderatoribus: inde enim curationis fieri debere initium, cordatè vidit Magnus Caſſiodorus, unde magis noſcitur eſſe periculum: nihil verò proclivius, quàm puerum cereum in vitia duci, & in ipſa, quod dicunt, herba enecari corrumpiq́. Ut palma, dum tenera eſt, gelu facilimè uritur, & perit: ſic puer, qui cupiditatibus ſuis relictus, ſcilicet ut

Fingit equum tenerâ docilem cervice magiſter,
Ire viam, quam monſtrat eques:

Sic primordio ſtatim ætatis videndum patri, quomodo filius rectè inſtituatur. Hærent enim tenaciſſimè, quæcunque à teneris imbibuntur, &

Quo ſemel eſt imbuta recens, ſervabit odorem
Teſta diu.

Quanquam verò hoc omnium parentum eſt officium, quod & Deus & natura ipſis impoſuit, atque ab eiſdem requirit, duæ tamen plerunque obſtant peſtes, & neglectum ejusdem inducunt; Indulgentia videlicet, nata ex cæco & immodico liberorum amore; & Avaritia. Illa facit, ut parentes nolint liberos ſuos exire de gremio matris, aut ſevera lege proficere, cui & velum præ-

lum prætexitur: Metus, ne ſi filius publico committatur, vitia ſeculi citius, quàm virtutes imbibat; ne durius habeatur, quàm ferre conſueverit; unde fieri ſolet, ut qui per ætatis imbecillitatem judicare de literis nondum poſſunt, odiſſe jam poſſint, & amaritudinem intempeſtivè objectam perceptamque, ultra etiam rudes annos, reformident. Verum iſta, ſuperiori anno, ſi rectè memini, & allata & diſcuſſa ſunt, & omnia incommoda indulgentiæ prodigi exemplo filii declarata: itaque alteram quoque peſtem juventutis, hoc eſt, avaritiam parentum nunc conſiderabimus. Eam numus noſter ob oculos ponit. Sedet hic in menſa σκυθρωπὸς quidam ſenex, & collectum multi ævi ſpatio aurum tremulis utrinque manibus complectitur: inde ſerpens erumpit, verè, ut perigraphe declarat: MATRIS FOEDISSIMA PROLES. *Hoc ſcilicet ingenium multorum parentum, ut unum illud ſui officii eſſe putent, providere, ut opes relinquant filiis, de inſtitutione parum ſolliciti ſunt, quos perinde ego agere exiſtimo, ac ſi quis de calceo ſit ſollicitus, pedem autem ipſum negligat. At verò ſi ſapientum audire vellent monita, ubi unus annus inſumendus eſſet, ut filii relinquerentur locupletes, quinquaginta ipſis opus fuerit ad ſudandum, ut rectè inſtituti educatiq; relinquantur. Parum prodeſt, Auditores, multum portare in molendinum frumenti, ſi mola corrupta & fracta ſit: fruſtra item aggeruntur & relinquuntur pecuniæ ingentes, ſi filius hæres judicio careat earum utendarum. Præeunt iſtæ opes adoleſcentibus ad ignaviam, & neglectum bonarum artium: ita enim blandimur nobis, cui bono ſit deſudare in ſtudiis, cum domi ſit, & parentum cura paretur indies, unde benè nobis eſſe poſſit affatim? præeunt ad improbitatem; ſic enim perſuademus nobis, facilè quævis delicta expiare nos poſſe pecunia & opibus paternis, audendum proinde aliquid, & nobili aliquo facinore inclareſcendum. Atque hoc obtinere in Academiis videmus ut plurimum, quò cum domi jam per indulgentiam corruptos ſine cuſtode aut monitore filios mittunt, triparci patres, mox ſe illis applicant & veluti agglutinant nequitiæ Doctores, & nobiles iſtas ipſis inſtillant ſententias, nec ſine effectu. Sic Auditores*

--------dum amphora cœpit
Inſtitui, currente rotâ tandem urceus exit.

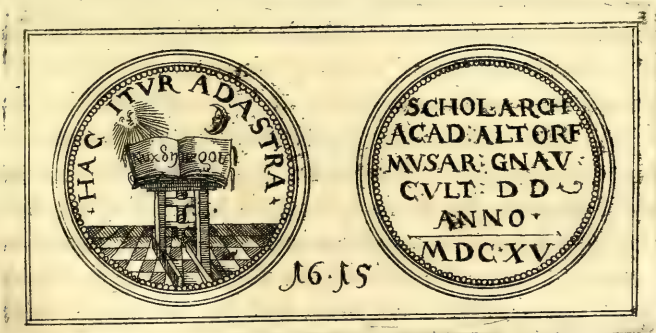
Et ſerò nimis deprehendunt parcipromi iſti ſenes, anguem ſe in ſinu foviſſe. Sunt alii patres, qui cum in aliis numis non parcant, tamen circa præceptorem & formatorem liberorum ſordidi prorſus ſunt, quaſi nulla ſit eorum

aut certè

aut certè non neceſſaria opera. Hi Ephemerin Cratetis obſervant: Ponito coquo minas decem; Medico drachmam; Aſſentatori talenta quinque: Conſiliario fumum: Meretrici talentum: Philoſopho ſive Pædagogo triobulum. *Circumſpice mihi ſis hodierna tempora: quotusquiſque eſt eorum, qui opibus turget, qui non plus famulo numeret, qui equum heri curat, quàm pædagogo, qui filios ejusdem inſtruit. Reviviſceret Diogenes hodie & mallet, non ut olim Megarenſis, alicujus aries eſſe, quàm filius; ſed equus eſſe mallet, quam filius.*

Sibi igitur imputent Eucliones iſti, aut imperiti numorum diribitores, ſi poſtea filios in calamitatem incidere videant, aut in omnem improbitatem delabi. Videant an malè ſuis congeſtis opibus infamiam eluere, aut mores filiorum immutare poſſint. Flere, dolere ruinam & caſum ſuorum patres ſæpè animadverti; ſed lachrymis illis profici aliquid nondum vidi. DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à JOHANNE GOTFRIDO ab HUTTEN, Franco.

Recens ſum à voce magiſtri illius, qui apud Satyricum diſcipulo intonat:

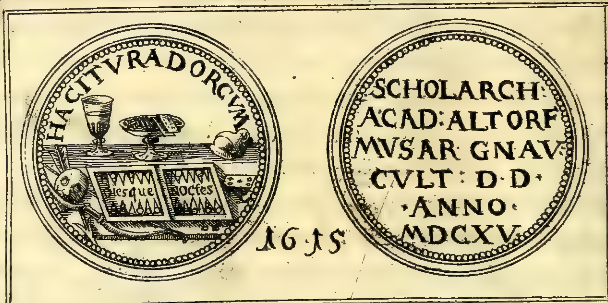
> Udum & molle lutum es, nunc, nunc properandus, & acri
> Fingendus ſine fine rota.

Quæ dum verba vibrant ac ſonant in auribus meis, ecce, oculos defi-

gens in hoc numiſma, veſtrum, Ampliſſimi Patres, donum pulcerrimum, contemplor inibi librum pulpito innixum, qui hinc lychni, hinc Solis radiis collucens exhibet legendum apertus; νυχθήμερον, *cum ſuperſcripto:* HAC ITUR AD ASTRA. *Et oculos ſimul & aures luculentis imaginibus ferit diligentia: quæ nempè noſtræ huic ætatulæ ſtudiis operatæ apprimè neceſſaria eſt. Etſi enim nulla ad diſcendum ætas ſera; noſtrum hoc tamen ætatis, ut ſic dicam, ver habiliſſimum capiendis diſciplinis nemo negaverit: Ea propter, dum ingenii vis novella viget, dum curis minimè diſtrahimur, dum maximè tempeſtivum atque opportunum eſt monemur, ut diſciplinarum ſementem faciamus, nec diurnæ nec nocturnæ in hoc operæ parcentes: ad quod & dignitatis & utilitatis & voluptatis denique ſtimulis perurgemur. Quæ tria, dum pro captu ingenioli paucis explico, peto, ut omnium ordinum ſplendidiſſimi Auditores, eâ, quâ ſolent, benignitate, balbutientem me audiant. Quid eſt igitur in homine Ratione atque Oratione præſtantius? qui duo veluti limites eum diſparant à vilitate reliquorum animalium. Quid porrò hæc ipſa perficit expolitq; in nobis? An non Eruditio, cujus munere non ſolum ſupra beſtias, ſed ipſos quodammodo homines adtollit ſe & aſſurgit homo? Non abs re igitur eſt, quod Gregorius Nazianzenus in laudatione Baſilii, luſcis eos comparat, qui eruditionis expertes, ſola probitate cenſentur. Ariſtoteles quidem etiamnum audacius, interrogatus, quid inter doctos & indoctos eſſet diſcrimen? quantum, inquit, inter vivos & mortuos. Idem teſtante Laërtio, viſum quidem à circumfuſo aëre lumen accipere, mentem verò à diſciplinis crebrò inter familiares uſurpabat. Quibus doctrinæ præconiis pulchrè concinit oraculum Athenienſibus olim editum. Quum enim hi Apollinem conſuluiſſent, quid facto opus eſſet, ut cives ſuæ urbis boni viri eſſent, tulerunt hoc reſponſum: Immitterent in puerorum aures* τὸ κάλλιστον: *quo innuebatur; juventutis aures ſcientiis & bonâ diſciplinâ eſſe inſerendas, hoc enim nihil pulchrius, nihil melius, nihil antiquius,* λόξιος *ille vates per ambages canebat. Magnifica hæc: ſed nihil magnificentius, quàm quod mortali immortalitatem in hac etiamnum vita ſola conciliat Eruditio. Non enim contecti cædibus campi, non maria cruentata, non terrarum orbis bello concuſſus magnos olim homines prohibuerunt mori, ſed hoc illis præſtiterunt labores, vigiliæq; doctorum. Tolle hæc: jam Agamemnon cum mille navium claſſe naufragium fecerit memoriæ ac nominis ſui: jam de domitore Orientis Cyro triumphabit*

umphabit oblivio: jam magnum ac ſupra hominem fruſtra ſpiraverit Alexander: jam Cæſar belli fulmen atque aquila in nubibus non erit. Quid? quod ipſi ſibi, ſed innoxiâ (quod caput eſt) multumq́; etiam humano generi profuturâ ac ſalutari claritate poſſunt ac ſolent eſſe immortalitatis fabri viri docti ſuis monumentis? Satis de dignitate: neque enim inſiſtere, ſed leviter duntaxat libare res, permittunt temporis anguſtiæ. Quare nunc ad utilitatem tranſeo: quam verbis Caſſiodori perſtringam. Apud eum igitur rex Gothorum doctrinam hiſce deprædicat: Deſiderabilis, inquit, Eruditio literarum, quæ naturam laudabilem eximiè reddit ornatam. Ibi prudens invenit, undè ſapientior fiat: ibi bellator reperit, unde animi virtute roboretur: inde princeps, quemadmodum populum ſub æquitate componat: Nec aliqua in mundo poteſt eſſe fortuna, quam literarum non augeat glorioſa notitia. Et hæc quidem ille paucis multa: quibus tamen multò plura poſſint addi, ni tempus aurem pervellat, ut ad voluptatem porrò progrediar. Quodnam igitur voluptatis genus ſeſe æquiparet ad hanc ingenuam verèq́; cæleſtem voluptatem, quam uſque & uſque diſcendo haurimus? in quam voluptatem adeo quidam veterum ſeſe ingurgitarunt, ut helluones librorum audirent, haud abs re quidem. Sola enim diſcendi ſitis inexhauſta; ſolus hic ardor inexplebilis: ſoli hac dulcedine ebrii, ea quæ prima ducuntur à cæteris mortalibus contemnunt ac pro nihilo putant. Adiice nunc quantum ſtudioſus frugiq́; Adoleſcens voluptatis capiat ex recordatione temporis à ſeſe benè collocati, ex profectu ſuo, quem quotidiè facit: ex amore & laudibus tum propinquorum, tum etiam extraneorum. Quæ omnia ſi quis ad lancem recti judicii exegerit; næ illos, qui voluptatem alia & perverſa via ſectantur æquales ſuos vino luſtrisq́; demerſos, res ſuas ſibi habere, multumq́; plorare ac miſeros eſſe, dum in ipſis etiam floribus anguntur, adoleſcens probus jubebit. DIXI.

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA à JOHANNE-GEORGIO AYRMAN, Noribergenſi.

QVo me autem vocas? Rector magnifice, ad Aleam? Teſſeras? Chartas luſorias? ad pocula? ad crapulam? & luxuriæ obiicis inſtrumenta? atque pruriginis arma? Quæ animum tenellum, & ad ſeria nondum firmum facilè pertentent, aut etiam abripiant. Ego verò ſerio id te agere, perſuadere mihi nondum poſſum: publico enim convicio hodieq; vapulant, quotquot hiſce ſeſe ludicris mancipare ſolent; & non ſine cauſa me terret ἐπιγραφὴ emblematis, quæ eſt: HAC ITUR AD ORCUM. Videlicet ita fieri ſolere plerumque, & pauciſſimos quoſque rectam inſiſtere ſemitam, quam meus anteceſſor & oſtendit & collaudavit modò, plures voluptatum & deliciarum velut Euripo tranſverſos abripi, & in extremam tandem exitii voraginem præcipitari, numus hic noſter indicat. Atque id potiſſimum loco alieniſſimo fieri in Academiis nimirum, quò mittimur à parentibus tanquam in arcem ſapientiæ, templum veritatis, ſcientiarum theſaurum, omnium liberalium artium mercatum, palæſtram modeſtiæ & humanitatis, civilium inſtrumentorum armentarium, officinam denique converſationis & amicitiarum, &, ut paucis omnia dicam, paradiſum quendam perfectæ felicitatis. Quid nos? eò ubi devenimus tanquam Lethes paludem prætervecti, unde, & quo, & quibus cum mandatis venerimus, prorſus obliviſcimur. In omnem enim licentiam atque luxuriam effuſi omni pietati, virtuti, &

tuti, & doctrinæ denique omni veluti nuncium remittimus, Baccho & Veneri ſive ventri Murciæq; dies & noctes operati: quaſi forum aleatorium calefacere quotidiè, teſſeras & chartas luſorias ſine miſſione tractare, in noctem prandia, in diem cœnas producere, aut ſi quid reliquum eſt noctis, immanibus & belluinis clamoribus tribuere, ſibi & aliis jucundiſſimum naturæ beneficium, quod ſomnum appellamus, intervertere, ne fœdiora dicam alia, ſit ſtudioſum eſſe aut academicum? O noxium errorem, & trahentem in præcipitia, niſi corrigatur, & ultrò omnes Academias, ſi ſtudiis prodeſſe, moribus autem nocere eas conſtaret. Sed videlicet voluptas eſt, quæ animos juveniles in prærupta vocat,

Blanda quidem vultu, ſed qua non tetrior ulla
Interius, fucata genas, & amicta doloſis
Illecebris, torvos auro circumligat hydros.

Huic animoſè reſiſtendum eſt initio ſtatim, atque ab ejus cantilenis animi & ſenſus abducendi, ne illa nos prior evertat, & bonis omnibus, & ipſa valetudine; compleat vero dedecoris & infamiæ, denique ad reſtim, aut flumen vocet. Tolerari fortè poſſet hæc non ingrata voluptatis Tyrannis, ſi lacerato aleâ, ventre, manu per ſolutam adoleſcentiam patrimonio egeſtas ſolum vexaret: corpus & fama vigorem ſuum retinerent. Sed & illud frangitur quotidianis mortibus (quid enim eſt aliud quotidie vino, epulisq; ſepeliri, quàm quotidie mori) doletq; faciendum ſibi ſæpius, quod lege naturæ facere debebat ſemel ſuccumbere videlicet, & extingui. Infamia autem ante fores accubat, ut & dedecus publicum: Quis enim ad eum reſpiciat, qui ventri per omnia ſervit, & libidini? qui brutis ipſis fœdior eſt, quæ raro, aut etiam nunquam à naturæ legibus, & terminis in cibo, potu, Venere recedunt? Nihil dico de conſcientiæ tormentis, nihil de exitu talium, qui ſæpe horribilis; nihil de exitio, quod æternum.

Reſipiſcite ergo, O Juvenes, reſipiſcite, inquam, & ſolutæ hunc, corruptæq; vitæ typum damnantes ad ſeria, hoc eſt, ſapientiam & virtutem convertite; luxuriam autem:

----prædulce malum, quæ dedita ſemper
Corporis arbitriis, hebetat caligine ſenſus,
Membraq; Circæis effœminat acrius herbis,
Voſque voluptatum incautos innexuit hamis:

Deſerite

Deſerite dum licet, & inſtitutum veſtrum, parentum ſpes ac vota, propinquorum expectationem, Reipublicæ jura & poſtulata ad animum revocate: Sic enim fiet, ut relicto hoc lubrico, quod ad Orcum ducit, ſemitam teratis rectam, quæ in templum initiò vos Virtutis, & per illud in Honoris tandem etiam, cum immortali veſtra gloria & inducat, & ad Reipublicæ Chriſtianæ ſalutem, & commoda procuranda reducat. D I X I.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS,

RECITATA à CHRISTOPHORO-ALBERTO à Sekendorff, Franco.

M*Alè natura conſuluit hominibus, quod* Επιμηθεῖς *potius, quàm* Προμηθεῖς *pleroſq́; finxit, nec ſaltem catus ille Siculus illis inſuſurravit:* Ου μετανοεῖν, ἀλλὰ προνοεῖν χρὴ τὸν ἄνδρα τ̃ σοφόν. *Hoc mihi, Magnifice Domine Rector, cæteriq́; ſplendidiſſimè nobiliſſimiq́; auditores, hoc, inquam, adoleſcens quoque iſte, cujus hic numus effigie incuſus, quamvis tacitus, loqui ac clamare videtur. Enimverò illum poſt admiſſa flagitia dolor ex pœnitentia urit incomparabilis, ac modo non lamentatur illud Poëtæ Perſii*: Imus præcipites. *Item:*

Anne magis Siculi gemuerunt æra juvencæ.

Sic certè in cubitum ſe compoſuit: ſic mæſtus intuetur terram: ſic obſtupuit: ſic deſperatio toto ex ore eminet: ſic oculi lachrymas ſtillant: ſic humi ſparſa ſub pedibus inſtrumenta nequitiæ jacent: ut illud quod menſæ inſcriptum, ſine

ptum, ſine lucro, jocus ludusq́ videatur, præ tormentis illis, quibus intus laceratur: ſed nec marginalis inſcriptio: POST JUBILA FLETUS, paria cum ipſius miſeria facit. Heu quo malorum redactus eſt miſer, dum ad inertiam ac voluptates corporis peſſum dato, pernicioſaq́ libidine pauliſper uſo, per ſocordiam vires, tempus, ingenium defluxêre? Quantillo guſtato dulcedinis, quàm largiter acerbitatis ipſi nunc devorandum eſt! Primum novit, ſe non poſſe non iratum habere Deum, ipſóſq́ parentes ac propinquos à ſe alienos, atque adeo ſe culpa ſua inviſum eſſe illis, quibus placere æquum fuit. Deinde loculis exinanitis, ære alieno ſeſe obrutum luget: impreſſamq́ famæ maculam erubeſcit: ſed & pœnam à magiſtratu imminentem pertimeſcit: ac denique nihil bonæ ſpei in poſterum ſibi reliquum factum videns, minimo minus animum deſpondet. Serò enim animadvertit, ſe quo tempore fructus ſtudiorum percipere jam debeat, eo nullam adhuc doctrinæ feciſſe ſemitam: hebetatam eſſe vim ingenii, decoxiſſe vires memoriæ, omnem ſtudendi libidinem amiſſam eſſe. En, quàm ſine lucro Cornelius noſter nepotatus luxuriatusq́ ſit! Ite nunc, qui ſtudendi laborem averſati præcipitem vitiorum viam inſtitiſtis, ite, & in periculum cæci ruite!

At nos ô æquales, ſi propria nobis ſalus felicitasq́ cordi, ſi non & depuduimus & dedoluimus, ad frugem, per Dei miſericordiam animum applicemus, quanquam ibi, ut ille ait, animo labos grandis capitur. Μοχθεῖν ἀνάγκη τοὺς θέλοντας εὐτυχεῖν: ac laboribus bona Dii vendunt. Quare, ut ſcitè ac rotundè Crates Philoſophus, ſive expetendus, ſive fugiendus eſt labor, laborandum eſt, ne laboremus. Nam, verbis Horatii: Si nolis ſanus, curres hydropicus. Atque hac veluti gemmula ea, quæ dixi, obſigno. DIXI.

GRATIARUM ACTIO, RECITATA AB ANDREA ÖRTELIO, *Noribergenſi.*

QUamvis, Aoniæ Rector Venerande juventæ
Nondum hæc ora mihi lanugine veſtiat ætas:
Sœpè tamen miſeros tàm vanas volvere curas
Mortales, denſa in noctis caligine, miror.
Hei mihi, quàm nullo ſatis eſt, has prodere verſu!
At velut Alciden, famâ ſuper æthera notum,
Eripuit dubio fati diſcrimine VIRTUS:
Sic nos cura Deum, ô flos intemeratæ juventæ.
Scilicet hæc nobis, Nobis exempla parantur.
Herculis hoc bivium eſt, ubi, ne nos publicus error.
Præcipites agat in brevia & Syrtes malefidas,
Cauto opus eſt duce, qui veſtigia lubrica firmet.
Felices nimium, quibus hoc licet eſſe beatis!
Nam quid ego hoc donum dicam memorabile donum?
Quadrifido pulchrè diſtinctum emblemate donum?
Ne quiquam fugiat rerum, non uſque peritos,
Ne fieret, rarò, quæ recta aut curva geruntur.
Labilis hæc ætas ſenſu dimitteret imo.
Quid memorem tragicæ ſpectacula triſtia Muſæ,
Quæ dabit ingenti poſt prandia læta, Cothurno
Area CollegI? Certè huc ea denique tendunt,
Non ut hiet patulo ad miracula ruſticus ore
Attonitus rerum formis, trepidoque tumultu:
Sed mage, ut excoctum generoſo pectus honeſto
Abſtineat ſeſe vitiorum ſordibus iſtis,
Qualibus imbutus juvenis ſine fine modoque
Perniciem ad propriam feſtinat anhelus & excors,
Dum mala vel duri lacrymas motura Catonis

Incidit

Incidit, & nodum lethi trabe nectit ab altâ.
Et quiſquam, ô ſocii, dubitet, ſuperine laborent,
Ne curis hominum merſemur inanibus! O ſi
Tam foret hoc cordi nobis, quàm jugiter illis!
Sed ſic eſt, Nobis, ut dixi, exempla parantur,
His ſapere, aut miſeranda morte perire jubemur.
O qui ſtelliferi flammantia ſidera Cœli
Torques, & bona diſtribuis mortalibus æqua,
Te colo, te veneror, te flexo poplite adoro,
O ſerva nobis mitiſſima tempora pacis,
Diſiice conſilia, & capiti refer omina belli,
Qui turbare bonum hoc ſatagunt furialibus auſis.
Sic deerit nunquam (da tu ne deſuat unquam)
Arbiter ingeniorum & morum ſedulus autor,
Quo duce, neglectis quæ mundus inania curat
Plurima, virtutis duntaxat ſemitam eamus.
Et tu, cui in terris dii debentur honores
Noridos ô columen, magni ſacer ordo Senatus,
Eja, age; ſis facilis Muſis, velut uſque fuiſti,
Et Muſæ laudemque tuam, famamque ſonabunt.
At vos, quos ſacro è numero ſacer ordo Senatus
Delegit Patres, Curatoresque Lycei,
Ceu noſtram auxiſtis præſenti numine pompam;
Sic veſtris præſens cœptis Deus adſit amicè.
Vos alii, quicunque ultrò hæc ad limina fauſti
Veniſtis, multum ſalvete mihi, ſociisque;
Quos tanto, tamque inſigni cumulaſtis honore.
Te quoque, compello, Rector digniſſime, & oro
Quando tuorum in nos meritorum copia tanta eſt,
Sufficiat gratæ tibi teſtificatio mentis.
Vos etiam, magni Doctores, lumina noſtra,
Hoc ſinite exorem vos, ne feciſſe minora
Quàm par eſt, fraudi nobis ſit vere ſub iſto
Ætatis. Sic vos Deus amplis auctibus auxit.

O Domine, exaudi pueri pia vota precesque,
Eſto bonus, placidusq́; tuis, da, quæſo, ſalutem,
Succeſſumque tuo populo, da vivere rectè,
Et bene poſſe mori, ut, poſtquam tu juſſeris ire,
Ex hac in aliam vitam, ſine murmure eamus
Teq́; ibi perpetuis celebremus laudibus, AMEN.

XL. PANEGYRIS, Anni 1616.

SUB RECTORATU D. M. GEORGII QUECCII, ETHICI.

INVITATIO AMPLISSIMI SENATUS NORIBERGENSIS,

RECITATA AB ANDREA SCHÜRGER, Noribergenſi.

Τὸ ἔξω τῆς Ἀθηναίων πόλεως γυμνάσιον ἀλσῶδες, ἐν ᾧ Πλάτων ἐσχόλαζε, καὶ τὸν ἅπαντα χρόνον κατεβίωσεν, ὦ ἄνδρες τῇ τε εὐγενείᾳ καὶ τῇ σοφίᾳ προέχοντες, Ἀκαδημίαν ἀπό τινος ἥρωος Ἀκαδήμου λέγουσιν ὀνομασθῆναι. Τὸν αὐτὸν τρόπον ἐφ' ἡμῶν τὰ τῇ δημοσίᾳ ἐξουσίᾳ ἀνεῳγμένα, καὶ τοῖς προτερήμασί τε καὶ ἀτελείαις κεκοσμημένα φροντιστήρια Ἀκαδημίας καλοῦμεν: ἐν οἷς τὰ καλὰ τῶν μαθημάτων διδάσκετε, καὶ μετὰ τῶν διαφόρων γλωττῶν, καὶ τῶν φιλοσοφικῶν ἐπιστημῶν, καὶ τὰ θεολογικὰ, καὶ τὰ νομικὰ, καὶ τὰ Ιατρικὰ ἑρμηνεύεται, καὶ σαφηνίζεται τοῖς ἀκροαταῖς.

Τοιαύτην οὖν Ἀκαδημίαν καὶ ἡ λαμπροτάτη τῆς Νωριπέργης βουλὴ σύγκλητος τοῖς παραγενομένοις ἔτεσιν ἐν Ἀλτορφίῳ ἀνέῳξε· καὶ διέταξε, κατ' ἐνιαυτὸν μηνὶ ἑκατομβαιῶνι ἅμα μὲν τοῖς ἐλλογιμωτέροις τῶν νέων τιμὰς ἀπονέμειν καὶ τῆς φιλοσοφίας

λοσοφίας ἐπιστάτας αὐτοὺς καὶ διδασκάλους αἱρεῖσθαι· ἅμα δὲ τῶν παίδων τοὺς εὐφυεστέρους καὶ μᾶλλον φιλοπονουμένους περὶ τῶν γραμμάτων, βραβείοις δωρεῖσθαι, καὶ ἐκ κατωτέρων εἰς ἀκροτέρας μεθιστάναι συμμορίας. Ἐπεὶ τοίνυν αὕτη πάλιν ἡμέρα τῶν πανηγυρικῶν ἀναβάσεων ἐγγίζει: τὸ ἀξίωμα ὑμῶν οἱ τῆς Ἀκαδημίας Νωρικῆς ἱκετεύουσι προστάται, ὡς ἐν ἑορτῇ τῶν ἁγίων ἀποστόλων Πέτρου τε καὶ Παύλου, τὸ Ἀλτόρφιον ἐπισκέψασθαι, καὶ τὴν εὐνοοῦντος θεοῦ συναχθησομένην πανήγυριν τῇ ὑμετέρᾳ κοσμῆσαι παρουσίᾳ.

Ταύτῃ τῇ δεήσει ἡμῶν ἐὰν (ὡς ἐλπίζομεν καὶ πιστεύομεν ῥᾳδίως) ἐπινεύσητε, ὦ ἐνδοξότατοι βουλευταὶ, καὶ εὐεργέται μεγαλοπρεπεῖς: πρὸς τὴν τῆς ὑμετέρας Ἀκαδημίας σωτηρίαν τε καὶ αὔξησιν τὸ πρᾶγμα τοῦτο οὐκ ἐλαχίστην ῥοπὴν, συμβαλεῖται. ὥσπερ γὰρ τοῦ ζεφύρου πνέοντος ἥδιστά φασι τοὺς κύκνους ᾄδειν: οὕτως οἱ περὶ τοὺς λόγους ἐλευθερίους, πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν ἐπιτηδευμάτων ὁρμητικώτεροι καθίστανται, ὁπότε τῶν ἀρχόντων εὐμένεια καὶ φιλανθρωπία τοὺς τῶν ἐκείνων πόνους συνεπουρίζει καὶ ὥσπερ οὐδὲν οὕτω πιαίνει τὸν ἵππον, ὡς ὀφθαλμὸς δεσπότου: τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰ τῆς ὑμετέρας Ἀκαθημίας ἅπαντα δοκεῖ μοι ὀφθαλμὸς ὑμῶν καὶ παρουσία καλά τε κἀγαθὰ μάλιστα ἐργάσεσθαι, οἱ μὲν γὰρ διδάσκαλοι πλείονα ποιήσονται τὴν ἐπιμέλειαν τῶν φιλομαθῶν νεανίσκων, ἰδόντες αὐτοὺς τοὺς Νωρικῆς βουλευτὰς καὶ σχολάρχας τῆς τῶν ἐκείνων μαθήσεως αὐτόπτας καὶ αὐτηκόους γινομένους. οἱ δὲ νέοι, καλῶν τῆς Ἀκαδημίας φυτῶν, τῶν ταῖς ὑμῶν χερσὶ γεωργηθέντων δίκην, ἀφθόνως βλαστήσουσι, καὶ ἐν εὐκαιρίᾳ καρποφορήσουσιν. Οἱ δὲ ξένοι καὶ ἐξωτικοὶ, τὴν ὑμῶν πρὸς τὰς καλὰς ἐπιστήμας εὔνοιαν μεγίστην ἀκούσαντες, τοὺς ἑαυτῶν παῖδας καὶ συγγενεῖς προθύμως εἰς ὑμετέραν Ἀκαθημίαν, ὡσπερεί τι τῶν καλλίστων μαθημάτων ἐμπόριον ἀποστελοῦσι.

Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, εὐγενέστατοι καὶ φρονιμώτατοι κύριοι καὶ βουλευταὶ, ξυμπάσης τῆς συγκλήτου βουλῆς δεόμεθα, τὴν ἐν Ἀλτορφίῳ τούτου μηνὸς φθίνοντος γενησομένην πανήγυριν ἅμα τῇ παρουσίᾳ καὶ βλέμματι ὑμῶν γαληνῷ, ἅμα τῶν δώρων ἤτοι βραβείων διανομῇ λαμπροτέραν ποιεῖν καὶ περιβοητοτέραν,

ΕΙΡΗΚΑ.

INVITATIO ALIA EODEM ANNO, RECITATA à FRIDERICO ERNESTO à FEILTSCH, Miſnico.

QVi è portu ſolvunt, Patres Conſcripti, quamdiu littoris orã legunt, præſenti ſunt animo, minusq́; commoventur: ſed poſtquam velis expanſis remisq́; certantibus in altum provecti ſunt, terram non amplius vident, & quocunque oculorum aciem vertunt, cœlum pontumq́; undiq́; intuentur: toto tunc animo & corpore præ ſe ferunt, ſe perturbari & cohorreſcere. Idem profecto, Patres Conſcripti mihi accidere ſentio, dum in tanto Ampliſſ. Virorum conſpectu mihi puero, qui ferè adhuc in Palæſtra tantum literaria, & cum mei ſimilibus ſum eductus, nunc verba facienda video, qui forte Pericli aut Demoſtheni in eloquentia exercitatiſſimis artificibus metum incuterent. Verum illud me conſolatur, animumq́; perturbatum erigit, quod non ſponte mea, ſed à ſuperioribus meis juſſus (quibus reluctari nefas) id officium in me receperim, eâ ſpe fretus, me apud vos P. C. facile veniam impetraturum. Faxit Deus, ut navis mea ſecundis ventis agitata, curſum ſuum teneat, neve à propoſito aberret, inq́; vada aut ſcopulorum anfractus illidat.

Jubent leges Academicæ P. C. gravi cum judicio à majoribus veſtris conſignatæ, ut ſub initium Junii Academiæ veſtræ Rector Magnificus & cæteri adjuncti in progreſſus diſcipulorum accuratè inquirant, gnavos & induſtrios ad ſuperiores claſſes vel mittant, vel publicis lectionibus auſcultandis deſtinent, publiceq́; renuncient, non ſine remuneratione aliquâ laborum prius exantlatorum in ſolenni publicoq́; loco, & quidem in præſentia Clariſſimorum quorundam virorum, nullum alium certè ob finem, quàm ut hi gnavi & induſtrii laudis ſtimulo & acclamatione ſolenni, nec non præmiorum dulcedine illecti, majori ardore erga literarum ſtudia inflammentur, tamq́; diu deſudent in illis, uſque dum ſtudiorum ſcopum cum laude & voto parentum conſecuti ſint. Ignavi vero & otio dediti hac ſolemni renunciatione & præmiorum diſtributione admoneantur ſe non præmia, ſed ignominiam & verbera commeruiſſe, & cum ſervo Plautino dicant:

Ignavis improbis viris dantur.
Verbera, compedes, molæ,

Magna

Magna laſſitudo, fames frigusq; durum.
Hæc prætia ſunt ignaviæ.

Unde illi vel torpore excuſſo alacrius literarum ſtudia aggrediantur, & quod hucuſque neglectum eſt, reſarciant: vel animum ad aliud vitæ genus applicent.

Huic actui verò & ſolemni renunciationi cum A. V. poſthabitis curis gravioribus negotiisq; ſemper interfuerint, & præſentia ſua quàm auguſtiſſima illum actum condecoraverint: Iccirco Magnificus Rector & cæteri Profeſſores quàm obnixè A. V. rogant, ut in eodem erga Academiam veſtram affectu, & propensâ in literatos animi ſignificatione perſiſtant, atque aliquot ex Ampliſſimorum Senatorum numero Altorfium ad viceſimum nonum hujus menſis diem ablegent, qui perhonorifica ſua præſentia panegyrin illam ſolennem & anniverſariam ornent, & omnibus illis, quæ ibi peragentur benigno lubentiq; animo interſint.

Declarabunt A. V. adventu ſuo perhonorifico, ſe Academiam ſuam, magnis olim ſumptibus extructam, non negligere, ſed deinceps quoque conſtanter fovere velle, atque literatorum congreſſus magnifacere. Adiicient denique A. V. nobis noſtrisq; commilitonibus ſtimulum, ut in ſtudiorum ſuſcepto curriculo ardentius deſudemus, uſque dum ſtudiorum ſcopum penitus, favente Deo, attingere liceat, conſecuti ſimus.

Pro quo benevolentiæ genere & provehendarum literarum promtitudine, nos in perpetuum A. V. obſtrictos eſſe libere profitebimur, & hoc rerum noſtrarum ſtatu, præſtabimus, quod jam poſſumus, nimirum Deum ſyncero cordis affectu invocabimus, ut ſuo afflatu conſilioq; A. V. inſtruat, virtute corroboret, inq; omni rerum diſcrimine præſenti numine protegat, quo præclarum & arduum hoc ſenatorii ordinis munus, ad ſuam ſubditorumq; ſalutem exequantur, atque adeo A. V. divina ope fultæ, Rempublicam hanc inclytam ſalvam florentemq; conſervent, donec ex hac fluxa mortaliq; vitâ, ad beatam & immortalem translatæ, immarceſſibilem gloriæ coronam mereantur, quam ipſis & nobis concedat Deus unus & trinus in ſecula benedictus.

DIXI.

ORA-

ORATIO PRIMÆ CLASSIS, RECITATA à PAULO IN HOF, Patricio Noribergenſi.

Satisfeciſſe jam officio videbar meo, Rector Magnifice, cum & animum & conſcientiam oblatione pulcherrimi numiſmatis & admiratione munificentiæ laudatiſſimæ Reipublicæ Norimbergenſis & oculos intuitu brabei affabre ſculpti & effigiati pavi oblectaviq́;. At tu, ut video, aliquid amplius poſtulas, & vis me expoſitione brevi emblematis etiam aures circumfluentis hujus cœtus & florentiſſimi ſplendidiſſimiq́; conſeſſus paſcere ac delinire, quod utinam, uti tu pro jure exigis, ita ego pro mandati tui dignitate & ſplendore Auditorii exſequi poſſim. Ut ut vero ſit, cum obſequii gloriam mihi relictam videam, imperitiæ & infantiæ notam apud tam æquos Auditores non deprecabor, cum præſertim expoſitio hæc æqualium meorum causâ exigi videatur, non eorũ, qui, cum ſummâ & perfectiſſimâ Doctrinæ, Prudentiæ, Sapientiæ prærogativa, approbatores noſtræ induſtriæ hîc conſident, quibus hæc jam & perſpectiſſima & familiariſſima ſunt.

Brabeum igitur noſtrum, ut ſine ulteriori ambage ad rem veniam, repræſentat arbuſculam, ex unâ, dextrâ nempe parte, frugiferam; ex alterâ, veluti ſterileſcentem, non tamen in totum aridam, ſed de qua ſit ſpes fructus ſubſequentis, aut cujus ſurculus vireſcens adhuc ſtirpi alii inſeri & implantari poſſit, cum emblemate: NON EADEM FERT OMNIA RADIX. *Et quis ambigat hîc aut hæreat! Experientia videlicet docet: Non eoſdem*

ex iiſdem

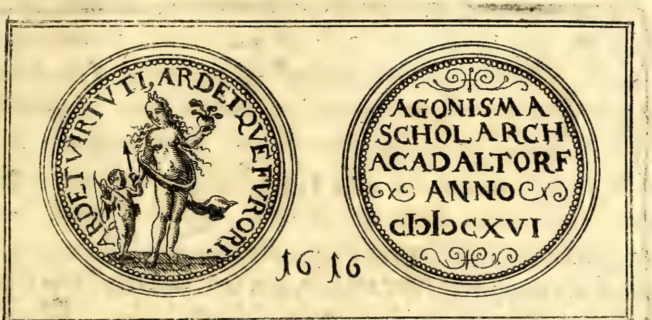
x iiſdem parentibus, etiam optimis, progigni liberos, ſed γνησίυς alios & genuinos, paternæ virtutis ac gloriæ hæredes & cuſtodes acerrimos, alios contra degeneres & Metellis illis fratribus ſimiles, quorum matrem, ſi quintum pareret, aſinum parituram ferebant Romæ. Intuere mecum ipſa mundi incunabula & primum par conjugum Adamum & Hevam, quantum ex Abelis ſanctitate voluptatis, tantum, & eo amplius, doloris ex impietate Caini perceperunt. Nec melior conditio Noachi fuit, cujus filium minorem Chamum neque patris inſtitutio fidelis & diligens, neque horrendum juſtitiæ divinæ in diluvio editum exemplum emollire potuit, quo minus parenti, vino & ſomno devicto, petulanter nimis inſultaret. Conſidera diverſitatem ingeniorum & morum in Jacobo & Eſauo, quos uno conceptu fovit, uno partu edidit Iſaaci Rebecca, neque deſunt hujus rei rationes, ab eruditis congeſtæ, & partim ex divinæ, partim ex humanæ ſapientiæ theſauris erutæ. Unde, prudentes & pii qui ſunt parentum, quibus degeneres aliqui primo ætatis vere liberi ſunt, agnoſcunt pœnam & manum Dei, qui parentum, hominum videlicet, peccata iſta ratione punire ſolet, &, id ſe facturum, ſerio edixit, non tamen deſperant de illis aut prorſus abiiciunt, ſed ut hortulani diligentes ſterileſcentes palmites majori curâ fovent & obſervant, quàm ferocientes, ita iſti, & diligentius & acrius monendo inſtant filiis, ut ad frugem redeant, & vel tandem reſipiſcant. Ut item hortulani cum ſterilitatem in totum verentur, ramunculum, quâ ſucculentus adhuc eſt, recidunt à radice, & alteri inſerunt & implantant ſtirpi, ut inde ſuccum vigoremq; trahat, & ſic fœcundetur fructusq; ſperatos ferat: ita boni parentes, filios, ſi domi nolint admittere diſciplinam, transferunt in academias & ad præceptores induſtrios & fideles, aut certè iis applicant vitæ generibus, ad quæ animo feruntur, ut ſi non ad gloriæ culmen deducere, abducere ſaltem ab infamiâ poſſint. Atque huc omnino pertinet quod Sexto Empyrico Autori tribuitur: Corpus eſſe characterem animi. Sicut igitur parentes liberos corporis aliquo vitio deformes non perimunt, aut domo eiiciunt, ſed calidius etiam amant, quàm membris integros & forma conſpicuos, ita & animi vitia non ſunt ſtatim exſecranda, ſed ſapienti moderatione corrigenda, & ex devio in ſemitam revocanda. Tam propitius illa miſer pater aſpiciet, quàm ægros ſuos medicus: curabit & curare non deſinet, licet lenta ſit curatio. Intuere mihi illum, cujus navigium multam, undiq; laxatis compagibus, aquam trahit: nautis ipſis è navigio

iraſcitur? quin occurrit potius, & aliam excludit undam, deinde aliam egerit, manifeſta foramina præcludit, latentibus & ex occulto ſentinam ducentibus labore continuo reſiſtit, nec ideo intermittit, quia, quantum exhauſtum eſt, ſubnaſcitur. Lento videlicet adjutorio opus eſt, contra illam animi labem, & ſi non impetrari poteſt, ut deſinat, curandum ſaltem, ne vincat & efferatur. Unde nunquam mihi placere potuit Ariſtippi & factum & dictum: Factum quidem, quod degeneres, ut arbitrabatur, filios negligeret, tanquam ex ſe nati non eſſent, incuſatusq́; ob eam cauſam dictum adjecit improbum: An non & pituitam & pediculos è nobis natos, veluti inutiles, procul à nobis item abiicimus: Apage ſis Ariſtippe cum iſtâ inſaniente tuâ ſapientiâ: alio loco habendi ſunt liberi, quàm iſtæ fœditates, quas tu commemoras: neque Auguſtum hîc audio, qui filias ſuas, ſuas appellare vomicas conſueverat. Scilicet quomodo ſterilitatem, aut nimios imbres & cætera naturæ mala aut numinum iras, ita improbitatem filiorum tolerare oportet. Interim Deum precari, ut ipſe mentem iis immutet, & monita noſtra ſui ſpiritus calore fœcundet, ut in agrum admiſſa animorum fructum ferant, & correctio atque emendatio vitæ voluptati nobis ſint, quo faciet multum converſatio cum optimis, ut enim, qui in ſole ambulant, colorem trahere neceſſe eſt, &, qui in culinâ, aromata olere: ita meliores fieri qui bonis convivunt: Quem convictus & cohabitatio latronum efferaverat puerum, eum converſatio Divi Johannis, repudiato infami genere vitæ, pietati conſecravit. Polemon luxurioſiſſimus juvenum inter pſaltrias atque tibicinas & impudicas mulieres ebrius coronatusq́;, cum irrupiſſet petulanter in Xenocratis Academiam, audito de temperantiâ ſermone, quem ipſius causâ Xenocrates inſtituerat, corollas capiti detraxit & molli illo vitæ infamis genere relicto in ſummum migravit Philoſophum: Nihil de Socratis ingenio & naturâ, animi propoſito immutata, nihil de juventute Themiſtoclis in vino & luſtris actâ, & Miltiadis trophæis immutata hîc dicam: vel hodierna nobis actio comica exemplum ſuppeditabit, non eſſe de adoleſcentiâ præmaturè deſperandum: multæ ſunt rationes redeundi ad frugem, multa incentiva: Amor ſæpè virtutem incendit, nonnunquam invidia, nonnunquam exempla. Idem verò, quod parentibus, & præceptoribus dictum velim. Sunt enim quidam ita moroſi, ut, ſi videant diſcipulorum profectum ſuæ exſpectationi minus ſatisfacere, mox à ſe repellant, ut ſtudiis ineptos, aut verberibus ita enecent, ut

prius

prius odiſſe ſtudia quàm intelligere incipiant. Neque verò ingenia omnia ejuſdem indolis, & ſæpe tardiora illa præcocibus optabiliora, diſcas ab igne, qui quo fulſit clarior, eò citius extinguitur, qui cum lentâ difficiliq́; materia commixtus fumoq́; demerſus, velut è caligine lucet, vivacior eſt, quæ enim malignè alit cauſa, eadem & detinet, longiusq́;, ut plurimum hærent, quæ tardius percipiuntur. DIXI.

ORATIO SECUNDÆ CLASSIS, RECITATA à JOHANNE-GEORGIO RIETER, Patricio Noribergenſi.

ROmani illi veteres, ajente apud Nonium Marcellum Varrone, virginem de convivio abdicabant ideò, quod virginis acerbæ aures Veneris vocabulis imbui nollent. Sed & iidem majeſtatem pueritiæ (agnoſcitis verbum Plinii) non purpurâ magis quàm ſanctitate ac verecundiâ percolentes, ſedulò operam dabant, ne quid, præſente puero vel diceretur, quod turpe dictu; vel fieret, quod inhoneſtum factu videretur; ut legimus apud auctorem Dialogi de cauſis corruptæ eloquentiæ. Quorſum iſta? Verecundor equidem, ſed dicendum eſt tamen. Coniicienti mihi in hoc numiſma, veſtrum, Nobiliſſimi Ampliſſimiq́; Patres, donum pulcerrimum, oculos, conſpecta inibi Venus, aſtante Cupidine, Cor ardens manu ſublatâ oſtentans, ruborem primulum expreſſit: Sed idem me ſtatim collegi, lectâ hac epigraphâ: ARDET VIRTUTI ARDETQUE FURORI. Hæc enim

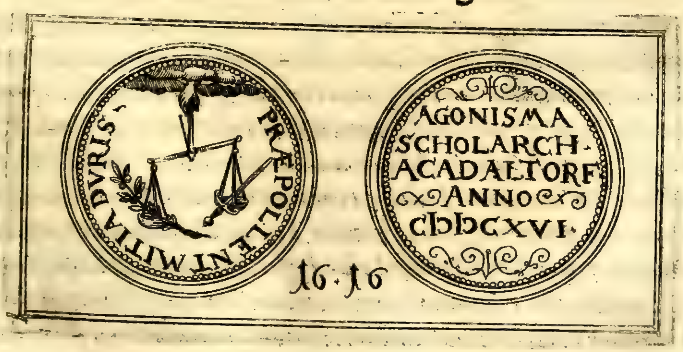
verba, ne verum, purum, divinum amorem cum falſis, fœdis, væſaniſque amoribus, néve virtutis ac nobilitatis lucem, cum illicitorum ſcelerum cryptis & cloacis commiſceamus, aurem ſatis pervellunt. Ut igitur priſcis illis tenebrionibus plures erant deæ Veneres, quarum unam Οὐρανίαν, *ſive Cæligenam, aliam* Πάνδημον *ſive Vulgivagam, tertiam* Ἀποστροφίαν *Averſatricem, aut Vorticordiam cognominantes, illam quidem, ut virtutis amore ſuccenderentur, has verò, ne turpitudinum ſtimulis & illecebris percellerentur, venerabantur: Sic hoc emblema quum purum caſtumque amorem nobis commendet, tum verò ab impuro inceſtoque deterret. Eſt enim quidam, eſt honeſtis ignibus ardens amor, quem tantum abeſt, ut averſentur ſapientes, ut eo affectu, ſi inſtitutio recta acceſſerit, nihil in mortalibus magis eximium cenſeant. Ille eſt enim, ille, qui ſæpe feros ſquallentesque animos, veluti rubigine detersâ, & mitigavit, & expolivit: ille qui jacentes humilesque, tanquam alis additis, ad virtutem ſublimes evexit. Neque enim, ſi credimus Platoni, quisquam adeo ignavus eſt, quem non inflammet amor, & quaſi thyrſo virtutis percellat. Unde & poëtæ repentè exſiſtunt Amoris afflatu. Siquidem, ut Græcus poëta canit,* Μουσικὴν δ' ἄρα Ἔρως διδάσκει, κἂν ἄμουσος ᾖ τὸ πρίν. *Muſicam docebit amor, imperitus ſis licet. Quin & idem Amor de parcos Eucliones recoquit in munificos & largos, inhumanos Timones in feſtivos atque hilares, ſi nos non fallit Plutarchus, qui in Convivalibus Quæſtionibus proverbium eo trahit,* ὅτι πρασίου φύλλῳ τὸ τῶν ἐρώντων δέδεται βαλάντιον. *Quam quidem, cum de ſe conjecturam feciſſet domi magis, quàm ex auditis Scalino ſenex apud Plautum in Caſinâ, ſic amorem deprædicat: Omnibus rebus ego amorem credo, & nitoribus nitidis antevenire. Nec poteſt quicquam commemorari, quod plus ſalis plusque leporis hodie habeat. Cocos equidem nimis demiror, qui utuntur condimentis, eos eo condimento uno non utier, omnibus quod præſtat. Namque ubi amor condimentum inerit, cuivis placiturum credo. Neque ſalſum, neque ſuave eſſe poteſt quicquam, ubi amor non admiſcetur. Fel quod amarum eſt, id mel faciet: hominem ex triſti lepidum & lenem. Sed enim purus hic, ut dixi, amor ſit oportet, ſanctusque & innoxius, non qui incendio ſuo vetita corripiat: ſed ardens quædam permaneat amicitia, virtutis ſpecie conciliata. Nam ipſa virtus, ſi videri poſſet, admirabiles proculdubiò ſui gigneret amores, quum ejus pulcritudo animos intuentium circumfunderet, & delinitos admiratione luminis ac fulgoris ſu-*

raperet

raperet. Quid igitur mirum, ſi & ipſi, quibus ipſa ſplendorem ſuum affudit, amentur? Si vota pro ſalute ipſorum ac gloriâ fiant? Si fortuna, quæ cum eorum virtutibus paria faciat optetur? Si denique præſentia illorum animis adumbretur? Præſertim cum eâ maximè ratione & ipſi virtutis compotes futuri ſimus, dum in eâ toti tanquam in fermento ſumus. Sic enim cor Cymonis amor, ut Poëta fingit; novâ metamorphoſi transformavit. Sed nec in veris hiſtoriis exempla deſunt eorum, quos amor in melius mutavit. Omnium certè hunc artium inventorem in ſympoſio prædicat Homerus ille philoſophorum, & qui non ſolum ipſe pulcerrimus optimusq; ſit, ſed talia reliquis quoque largiatur. Hic Deus eſt, inquit, qui pacem largitur omnibus, qui mari tranquillitatem, qui ventis requiem. Manſuetudinem quidem porrigens, exterminans feritatem, benevolentiæ largitor, malevolentiæ omnis expulſor: ſpectandus ſapientibus, diis placidus, exoptandus expertibus, & deſiderii pater. Bonorum ſtudioſus, malorum contemtor. In labore, in timore, in deſiderio, in ſermone gubernator, præfectus, adjutor, ſervatorq; præcipuus. His & ſimilibus in laudes amoris aſſurgit & attollitur divinus Plato: ad cujus altiloquentiam cum aſpirare non poſſim, hîc veluti feſſus orationem deſino.

DIXI.

ORATIO TERTIÆ CLASSIS, RECITATA à HIERONYMO SCHEURL, Noribergenſi.

SI quantum me brabei mei delectat adſpectus, tantum mihi virium eſſet dicendi, fieret ſanè, ut non minus eruditè explicaretur, quàm eſt inventum ingenioſè, ſculptum affabrè. Nunc, cum ea ſit & ætatis meæ & ingenii imbecillitas, quæ ſilere potius, quàm in tam auguſto conſeſſu loqui me jubeat, ſi, mandato Magnifici Domini Rectoris obſecutus, pauca de eo vel balbutiavero, infantiæ culpam obedientiæ velo contegere apud tam æquos judices me poſſe confido. Ramum hic oleæ cum gladio diſtricto ad libellæ pondus exigi video, præponderare autem illum & gladii pondus vincere. Senſum myſticum exponit ἐπιγραφὴ : PRÆPOLLENT MITIA DURIS. *de qua paucis.*

Verè equidem, Auditores, Poëta Græcus Deo opt. max. tribuit ἔκδικον ὄμμα *oculum vindicem, qui omnes hominum actiones & perſpicaciſſimè videat, & juſtiſſimè examinet. Hic Deus cum magiſtratus in terris ſuo loco judicum officio fungi vellet, Juſtitiæ illis oculum, hoc eſt legem ſuam tradidit, ad quam judicia ſua conformarent. Porrò quia genus humanum adeo ab originali ſtatu deflexiſſe intelligebat, ut nihil ei proclivius eſſet, quàm labi, errare, decipi, & ſæpè quidem non tam malitia quàm judicii errore & imbecillitate, addidit Magiſtratui & alterum oculum Æquitatem, quæ juſtitiæ rigorem mitigaret, & ad lenitatem in puniendo cum judicio inclinaret, Habentq; ſe hæc duo lumina, ut lumina Univerſi: Juſtitiæ enim rigor & Legum præſcriptum Solem nobis refert, penetrantem ſuis radiis & in intimos terræ ſinus ac receſſus & lumine & calore ſuo ſeſe immittentem: Æquitas autem Luna eſt, mitis illa Dea, quæ lenit & mollit vim Solis, & mitigat ſupplicia, ſervatq; eos, qui ipſi ſe perditum eunt, ſed cum judicio; abſque enim illo peſtis eſt & non medicina, vitium aut flagitiū, non virtus: ſecedere debet paulum ab acri illo juſtitiæ Sole hæc Luna, ſed non recedere aut diſcedere. Hæc temperatura firmamentum eſt & imperiorum & rerumpublicarum: Nimius enim ille rigor & ubi ad vivum omnia reſecantur, pro amore, quem ſubditi Magiſtratui debebant, odium animis exulceratis immittit, & neſcio quo obnitendi vitio, videas ſæpius ea committi, quæ ſæpè vindicantur. Animadvertit hoc prudentiſſima fœmina Livia Auguſti uxor, quæ cum videret maritum rigore juſtitiæ nihil aliud effeciſſe, quàm quod plurium odia adverſus ſe concitaſſet, Cinnanâ conjuratione detectâ, ſollicitoq; Auguſto, fac, inquit, quod medici ſolent: qui ubi uſitata remedia non procedunt, tentant con-*

tant contraria: ſeveritate adhuc nihil profeciſti: experire, ſis, lenitate nunc, & ignoſce. Cinna deprehenſus vitæ tuæ nocere non poteſt, famæ tuæ prodeſſe poteſt. Hæc dixit uxor, paruit maritus, & res ſucceſſit ex voto. Non enim Cinna modo ab odio deſtitit, ſed & aliis ad idem faciendum quaſi ſignum ſuſtulit. Præpolleant igitur mitia duris in judiciis, & ſic res inſtituantur, ut pœna ad paucos, metus ad omnes perveniant, & neceſſitate extorta ſupplicia, ut cæteris quies ſit, videant omnes, non voluptate quæſita: Multa ſciat quidem Magiſtratus, ſed non perſequatur omnia, quædam interpretatione leniat, quædam veniâ dignetur, nec pœna ſemper, ſed aliquando pœnitentia contentus ſit. Valde commendatur Piſiſtrati Athenienſis, cætera parum laudati, nobile dicterium, quo, cum adoleſcens quidam, amore filiæ ejus virginis elegantis, in publico obviam eam factam oſculatus eſſet, urgenti uxori, ut impudentem illum necaret, reſpondit: ſi eos occidamus, qui nos amant, quid iis faciemus, quibus odio ſumus? Cui adfine eſt factum Caroli Magni, Patris Imperii Germanici Auguſtiſſimi: cujus filiam, cum Eginhardus, Carolo à ſecretis, perditè amaret, illaq; mutuum ei redderet, & exinde fieret, ut familiarius cum eâ, quàm reverentia domus auguſtæ poſtularet, verſaretur, re ab ipſo Carolo deprehenſa, maluit ille amorem conjugio firmare, quàm infamiam domus utriusque ſupplicio diluere. Prorſus ad Piſiſtrati mentem & clementiæ humanitatisq; legem. Ubi contra in illos, qui tam anxiè in noxios inquirunt, eosque ex latibulis ſuis veluti protrahunt, & ad immania ſupplicia rapiunt, jure invehitur Claudianus

Scilicet hic ferus eſt prorſus, legumque videtur
Vindictam præſtare ſibi.

quod quantæ diritatis ſignum ſit, cujusq; animi character, nemini vel paullo cultiori ignotum eſſe poteſt. Multo verò rectius (ut eſt apud eundem) & felicius

------peragit tranquilla poteſtas
Quod violenta nequit.

Et hujus rei exemplum actio quoque noſtra comica hodiè Deo fortunante oculis ſpectatorum ſubiiciet. DIXI.

ORATIO QUARTÆ CLASSIS, RECITATA à JOHANNE FUCHS, Altorphenſi.

NAtura hoc, quod videmus, regnum mutationibus temperat. Nubilo ſerena ſuccedunt. Juvat enim verbis Romani ſapientis uti, dum in hoc brabeum defixis oculis contemplor Solem, è nubibus emergentem, cum hoc lemmate: TANDEM SE TEMPERAT ÆTHER. *Enimverò, quin omnia, dum vivit, homini ſperanda ſint, etiam quum ſperare nihil poteſt, ecquis ambigat, cum videat tot varietates tam volubili orbe circumagi? Etenim Fortuna, quæ fecit magna gaudia, niſi ex malis? aut quæ mala immenſa, niſi ex ingentibus gaudiis? ait Plinius naturalis hiſtoriæ ſcriptor, cui ſuccinens ex ſorore nepos in Panegyrico, Habet has vices (inquit) conditio mortalium, ut adverſa ex ſecundis, ex adverſis ſecunda naſcantur. Occultat utrorumque ſemina Deus; & plerumque bonorum, malorumq́; cauſæ ſub diverſa ſpecie latent. Id quod præclarè videtur intellexiſſe Dux ille Bertolfus, Rudolfi, qui contra Henricum IV. Auguſtum à Gregorio VII. Pontifice Rex eſt creatus, quondam gener. Is enim, ut refert Otho Friſingenſis lib. I. de rebus geſtis Friderici I. nuncios triſte aliquid apportantes, idq́; proferre dubitantes hæſitanteſq́; hunc in modum compellabat: Dic: dic: Scio enim, quod ſemper læta, triſtia, vel triſtia præcedant læta, quare tantumdem mihi eſt, primo audire nubiloſa, quum poſtmodum auditurus ſim ſerena: quàm primò auditis ſerenis, poſt auditurus ſim nubiloſa. Hæc ille non minus ſapienter quàm*

ter quàm animoſè, habens fortaſſe in animo illud Tragici: Nemo confidat nimium ſecundis: Nemo deſperet meliora lapſis, & illud ejusdem: Qui nil poteſt ſperare, deſperet nihil. Sic enim ſæpe in hac vitæ fabulâ turbulenta epitaſis deſiit in lætam cataſtrophen: & ab ipſa cervice gladius revocatus eſt, & extincto rogo, ipſi ſuæ morti (ut de Cræſo narratur) quiſpiam ſuperſtes fuit. Quæ omnia ad animum revocans Euripides, Tragœdias ſuas fere ita concludit: Πολλὰ δ' ἀέλπτως κραίνουσι θεοί. Καὶ τὰ δοκηθέντ' οὐκ ἐτελέσθη, Τῶν δ' ἀδοκήτων πόρον εὗρεν θεός: *Multa inſperatò perficiunt Dii, & ea, quæ videbantur, non perfecta ſunt: ſed inſperatorum exitum invenit Deus. A quo ſcito Poëtæ non abhorret illud æquè celebre Græcorum adagium:*

Θεοῦ παρόντος, ἅπαν ἄπορον πόριμον.

DIXI.

GRATIARUM ACTIO,

RECITATA à CHRISTOPHORO LÖFFELHOLTZ, Patricio Noribergenſi.

MEne vocas? noſtri Rector venerande Lycêi
Me puerum? & mandas Colophonē huic addere feſto
Atque animi grati partes implere decoras
Et ſic auguſtum hunc Procerum dimittere cœtum.
Non habeo ingenium huc, ſed Rector juſſit habebo,
Quique jubet, juvat & vireis ſimul excitat intus:
Ac jam ſidereas animo tranſcendere metas
Sublimesque orbes ſtellarum & cœrula templa
Mî videor, vaſtis diſtinctumque æthera ſignis,
Complectiq; oculis mentis venerabile NUMEN,
Horrendum Numen; cujus ſtant omnia verbo.
Salve autem ô Trinune Deus, pater optime ſalve,
Tuque Patris Fili, patrio de lumine lumen.
Interpresque Patris ſalve, ſalve, ætheris ardor,
Omnigenum ſalve fons & pie prome bonorum,
Fons Sophiæ Themidosque Pater, Pietatis origo,

Auctor virtutum, ſacris qui legibus orbem
Stare jubes, rebus metasque & tempora ponis.
Quæ tibi nunc fundam grati libamina cultus?
Quas pangam laudes? aut quæ præconia pandam?
Mens & lingua ſtupent, meritis ſic undique tantis
Inferior longè eſt hominum facundia, longè
Inferior mens ipſa animi, quæ munera tanta
Concipiat: tibi nos uni, quæcunque tenemus,
Omnia debemus, grati & debere fatemur.
Tu Deus Aonidum feciſti hæc otia nobis
Cepit Ephebeium duce te, teque auſpice noſtrum,
Et conſervatum eſt uſque huc atque augmen adeptum
Quod latè ac latè jam Fama propagat in orbem.
Poplitibus flexis puroque è corde rogamus
Sis idem nobis proprio, haud deſere ſedem hanc
Sed bonitate tuâ fac omnia candida, tarda
Communis patriæ greſſum in ſua damna ruentis,
Cumque in nos miſeros cadat ultima temporis ætas,
Omnigenique mali ſupra caput ingruat imber,
Noctem hyememque ferens, cumq; omnia Tartarus arma
Advocet inque chaos confundere cuncta laboret:
Ingere te his invicte malis, nosque eripe iisdem.
Inſanosque hominum miſerè in ſua damna ruentum
Inque ſuum exitium validè compeſce furores.
Inprimis Patriæ DEUS optime maxime Patres,
Urbis Noriacæ ſanctum tutare Senatum,
Romulei Imperii gemmam: tutare Scholarchas
Inſignes virtute viros, meritisque probatos.
Scilicet his vivis vivent his omnia terris,
Scilicet his ſalvis, ſalva his etiam omnia terris,
His florentibus hæc florebunt otia noſtra.
Hos quoque Doctores noſtros, tot lumina ſecli
Diſcentumque fove cœtum, tuus ille, Jehova, eſt,
Pendet ab ore tuo, tibi diſcit & imbibit artes,

Inſtrue

Inſtrue multarum pectus tu fertile rerum
Flamineque æthèrio curis adſiſte Docentum.
Da pie, da genitor, ſic te omnis lingua ſonabit,
Semper honos, nomenq; tuum, laudesque vigebunt.
Poſt numen mihi carmen erit, Venerabilis ordo
Urbis Noriacæ Procerum auguſtique Senatus
Quorum ſic meritis laudumque ſequentibus undis
Obruor, ut ſi vel grandi ſubſellia verſu
Fregero, meque ipſum, ſat dignas ſolvere grates
Non tamen evaleam aut mentis convolvere gyro.
Vos hanc ſtruxiſtis muris ingentibus arcem,
Vos hoc Muſarum ſacrum & venerabile templum,
Vosque Profeſſorum meritis ſtipendia ſumtu
Immodico faciles ſtatuiſtis, vos & egenis:
Queîs meliore luto finxit præcordia Titan,
Quique apti ſtudiis, apti quandoque docere,
Quæ didicere prius, miſeros ne triſtis egeſtas,
Semper iniqua bonis, cogat valedicere Muſis.
Perpetuate decus veſtrum hoc, cum laude, deinceps.
Perpetuate, patres, par laus pertexere cœpta
Et cepiſſe bonis avibus & numine dextro.
Grata Deo hæc pietas & munificentia veſtra eſt,
Fortunante illo Reſpublica veſtra vigebit,
Nec deerunt unquam meritis præconia veſtris,
Omnis & in laudes veſtras animabitur ordo.
Jam quem te memorem, Rector venerande? Brabeuta
Noſter? & huic noſtro bone fautor & author honori?
Deficiunt me verba, quibus tibi pendere grates
Ob tantos impenſæ operæ ſumtosque labores
Fas erat, eloquii prope fons exaruit omnis:
Interea certum eſt vivaci inſcribere cedro,
Cuncta tua hæc merita, & vivaci inſcribere cordi.
Ipſa ſibi eſt merces, latè tua didita virtus,
Præmium & ipſa ſibi, laudis nil indiga noſtræ.

Qui verò nexus vobis nos obliget, & quâ
Vinciat è duro conſertâ adamante catenâ:
Lumina Doctrinæ, Secli, noſtrique Lycei
Præſtantes virtute Viri, quâ ſacra periti
Quâ Leges, & quâ per cœca divortia rerum,
Naturæque ſinus progreſſi indeſide curâ,
Qua Libitinæ etiam cenſum imminuiſſe periti
Quâque juventutem teneram formare valentes;
Novimus exactè, ſed eo nos ſolvere nexu
Non opis eſt noſtræ, ſed ſi quis ſolvere tentet,
Invitis faciat nobis & vivere certum eſt
Obſtrictos vobis, & vita excedere taleis,
Tanti eſt veſtrorum meritorum gratia nobis.
Vos quoq; , quos ſplendor generis multum ornat aviti,
Advenæ ab urbe viri, atque alienis advenæ ab oris,
Olim etiam Muſis pariter Phœboq; dicati,
Et nec dum immemores, noſtris ſtudiisque faventes:
Quæque ſedes circum ſtudiis operata juventus,
Partim nobilibus jactans à Patribus ortum,
Partim nobilibus ſtudiis atque arte decorâ,
Vos etiam in partem meritorum jure venitis,
Et nos obſtrictos vobis etiam eſſe fatemur.
Verum iſtud tantum, nec plus in viribus his eſt,
Quanquam plus animis ſedeat, quid facto opus ergo?
Solvere ſæpe Deo eſt, non ſolvere poſſe, fateri,
Veſtra quoque hic Bonitas bonitatem Numinis æquet.

Dixi.

EMBLE-

EMBLEMATUM IN HOC OPERE EXPOSITORUM CATALOGUS.

Acuit ut penetret 185
Adde parum parvo 140
Ad raſtra vel aſtra 204
Ad turpia ſurdus 300
Allicit, ut perimat 231
Alta ſpernit, humilia ſpernit 475
Amat victoria curam 76. 128
Anguſtum virtutis iter 23
Ante obitum nemo 489
Apertas Muſarum eſſe fores 56
Ardet virtuti ardetq́; furori 531
Arrecta attentior aure 219
Ars regula vitæ 118
Auguſtus Cæſar 15
Celari neſcia virtus 309
Cæleſti lumine vincor 107
Concedat laurea linguæ 53
Conſcientia 207
Conſilii anima ſilentium 462
Conſtanter 436
Cor rectum inquirit ſcientiam 153
Cuſtodia penſat moram 30
Damnoſa libertas 223
Dat adimitq́; DEUS 478
Defectum induſtria ſupplet 260
Difficilia quæ pulchra 67
Diſciplina ſalubris 269
Diſciplina mores facit 336
Divinæ nuncia pacis 347
Divino fœdere tuti 457
Dulce tergum laboris 19
Dulce venenum 500
Dulcis eſca laboris 395
Effugiens pereo 223
Emergit ad æthera virtus 233
Et labor & virtus 156
Fallit imago 328
Feſtina lentè 25
Firmæ conſtantia legis 381
Fit ſurculus arbor 384
Florens in fictili virtus 317
Fortior è latebris 233
Fortuna paratur moribus 338
Gaudet certamine virtus 215
Gloria finis 468
Hac itur ad aſtra 515
Hac itur ad orcum 518
Haud impunè 250
His nititur Orbis 158
Honos alit artes 21

Humilis juventus, ſuperba ſenectus 466
Improbitas ſui ipſius pœna 95
Indulgentia perdit 497
Ingenium ſuperat vires 88
In ſe contexta recurrit 133
Invidia virtutis comes 352
Labor ardua vincit 302
Lex regit, arma tuentur 35
Manet immutabile fatum 483
Matris fœdiſſima proles 512
Mente manuq́ue 228
Mentis Venus improba clades 111
Merces jucunda laborum 349
Minor eſca majoris 454
Motu clareſcit & uſu 66
Mutuis officiis 475
Ne quid nimis 449
Nec propè nec procul 415
Nihil inexplorato 55
Nil moderabile ſuadent 386
Nil vulnera curat 448
Nobilitatis virtus, non ſtemma character 80
Nocet empta dolore voluptas 405
Non eadem fert omnia radix 528
Non niſi Phœbo 320
Non ſine omine 486
Nulla ſalus bello 103
Nullis fraus tuta latebris 131
Obedientia felicitatis Mater 50
Objectare fert 379
Obrepit non intellecta ſenectus 63
Obſtacula cedant 278
Officium natura docet 124
Omnia mea mecum porto 32
Pariunt adverſa ſalutem 283
Patientiâ & uſu 440
Pax aurea ſecli 93
Paulatim 172. 201
Paulatim, non impetu 346
Pectore conſilium 287
Perfer & obdura 142
Pietas tutiſſima virtus 137
Pluribus intentus 442
Pœna comes ſceleris 254
Pœnitentia 505
Poſt jubila fletus 520
Præpollent mitia duris 534
Procul hinc latet anguis 198
Properare juvat 297
Prudentia conſtans 464
Pulchrum clareſcere utroque 166
Pungit inertes 289
Quà licet, erumpit 265
Quàm commoda cedere res eſt 452
Quid ſis, eſſe velis 445
Quis contra nos? 430
Salus ſilentio parta 362
Saucius erro 181
Sedulitas vincit 359
Serotina præſtant 292
Seu pacem ſeu bella geras 37
Sic orbis iter 390
Sic mala conſilia tandem 427
Sic variat fortuna vices 470
Sine cæde & ſanguine pauci 492
Sine Numine fruſtrà 223

Sobrietas

Sobrietas victrix Veneris 86
Sors digna laborum 502
Spernit pericula virtus 313. 366
Splendens accepta refundit 400
Splendeſcit in uſu 189
Stat gratia facti 242
Studio & perſeverantiâ 151
Stultus amor noſtri 114
Tandem ſe temperat æther 536
Terrenis vicia creſcunt 249
Tolle moras 116
Tramite recto 267
Tutiùs ad portum 275
Vana virium fiducia 355
Vanitas 169
Ubi onus, ibi ſonus 418
Veritas premitur, non opprimitur 90
Veſtigia terrent 271
Victoria 13
Vigilandum 433
Vigiliis & moderatione 121
Vincant meliora 326
Vince animos 21
Vincit ſolertia vires 342
Vinco ferendo 331
Virtus & honos 12
Virtus poſt fata ſuperſtes 100
Virtutem doctrina parit 72
Virtutis æmula virtus 403
Virtutis gloria merces 192
Virtutis merces ſudore paratur 162
Virus auribus haurit 236
Viſcoſa voluptas 393
Vivitur ingenio 83
Volat irreparabile tempus 407
Ut deſint vires 176
Utram vis? 423
Utroq; clareſcere pulchrum 166

INDEX ALPHABETICUS RERUM ET verborum memorabilium.

AAronis invidiâ gloria Moyſis urebatur 453
ab Aſſyriis Medi debellati 406
Abel à fratre Caino interemptus 453
Abſolonē juvenem quid perdiderit? 467
Academiarum finis 23. *incrementa unde?* 27. *commendatio epica* 47. *commendatio hyperbolica* 518. *flores odoratiſſimi* 258
Acanthis odit aſinum 178

Accepta quæ quibus referenda? 401
Accipiter enecat aves 454
Achæi ſectatores præcepti Pythagoræi 417
Actionum humanarum præpoſterus ordo 391
progreſſus cancrinus ibidem.
Achilles cur Phœnici à patre Peleo traditus? 187
Agamemnonis contemptum ægrè tulit 212
Alexandro Magno Homeri præconio felix 298
quomodo ab Ulyſſe proditus, & ad bellum tractus? 310.311
de Achillis armis inter Ajacem & Ulyſſem contentio 53
Achylli cur Ulyſſe opus fuerit? 312
Adamantis duricies quo lædatur 143
Adoleſcens pulcher, nobilis, ſed rudis, Carolo V. pulchra ſtatua 80
libidinoſus, imprudens & imperitus viator 327, *Plautinus voluptatem deplorans* 406
Adoleſcentes in ſtudiorum progreſſibus ſint avari 15, *cuſtode indigent obedientiâ* 52, *gruum & apum naturam imitentur* 125.249, *quatenus cum Achille conferendi?* 311, *cur impoliti in Academias ablegentur?* 321, *contempto fructu ſtudiorum malam famã cum ſaucia conſcientiâ reportant* 311. *voluptatum Eurypo transverſi abripiuntur* 518
Adoleſcentum indoles arvo comparata 311. *illecebræ, nox, mulier, vinum* 386
Adoleſcentibus opes ad ignaviam & neglectum bonarum artium præeunt 514.
de Adoleſcentia non præmaturè deſperandum 530
Adrianus Imperator 485
Advocati etiam milites 13
Æta Regis Colchorum viridarium fragrantiſſimum 257
Aëthius 96
Ægynetæ locus 96
Ægyptiorum honos erga ſacerdotes 205, *ſupplicium erga parricidas* 353, *pictura Harpocratis* 364
Ælianus 115.137.181.206
Æliani loca 138.184
Æmilius Paulus in milite obedientiam efflagitat 337
Æmulationis honeſtæ vis 202, *utilitates ibid. ardor Romanorum poſteros majoribus adæquãs* 404
Æmulationi & ambitio & arrogantia ſunt compendia rerum evertendarum 453
Æquitas juſticiæ rigorem immutat 534, *juſtitiæ confertur* ibid.
Æſchylus vir divini Spiritus 404
Æſchyli gnomæ 50.129.225
Æſopus 335.446
Æſopici canes 329

Ætas

Ætas rudis gypſo madido collata 380, tenella ſupervacaneis non occupetur 381, juvenilis mari procelloſo ſimilis 276, nulla ſera ad diſcendum 513
Ætatis noſtræ ratio quæ? 340
Æthiops citius dealbetur, quám vitiorum ſordes 313
Agamemnon contemptor Achillis 212, cum mille navium claſſe naufragium memoriæ & nominis facit 516
Agellius 463
Agricolæ circa oves & boves cura 513
Albertus Epiſcopus Bremenſis falſus delator 428
Albertus Magnus 97
Alberti Dürreri Rhinoceros Emanueli Regi Luſitaniæ depictus 77
Alcides 216
Alcmæon 416
Alexander Aphrodiſæus 202
Alexander Magnus cur dictus? 87 puer patris Philippi trophæis torquebatur 404, ex poſt facto ſui diſſimilis 393 Attalo propter imperatoriam dignitatem, & Pompejo propter felicem ſucceſſum rerum invidebat 417 Hephæſtionis labiis annulum ſuis digitis detractum imprimit 463
Alexandri Magni gloria 54, frequens lectio Homerica 73, Præceptor Ariſtoteles 74, vigiliæ nocturnæ 78, noctes ad tripartita officia diviſæ 127, victoria laborum & periculorum plena 129, gratitudo erga parentes 140, crudelitas erga Clytum nutricis ſuæ filium 213, æmulatio & prædicatio Achillis propter præconiũ Homeri 298, felix ſucceſſus 298, odium contra Perdicam & Lyſimachum 416, virtus militaris eniteſcens 456
Alexandro unus non ſufficit Orbis 476
Alexandri 149
Alexis dictum græcum 249
Alphonſi ex Panormitano proverbium 418
Alvari de luna hiſtoria 491
Amaracus quale herbæ genus, & unde ſic dicta? 255, ſuibus acre eſt venenum 285
Amaſis de pelvi ad Ægyptios 335
Ambitio cavenda 446
Ambitioſi cum platanis comparandi 446
Ammianus Marcellin. 127, 363, 484
Amor docet Muſicam 532
Amoris diverſi diverſa attributa 532
Ammonis inceſtus 388
Ammonio quid Nemeſis? 341
Amulii impietas erga conſanguineos 485

Amyclas perdidit ſilentium 364
Anaxandridæ arcana evulgans qualis? 464
Androdus Leonis Medicus, ab eodem contra Pantheram defenſus 181
Andronicus 371 Comnenus 479
Anima una eſt in ſubjecto, multiplex ratione facultatum 444
Animâ intentâ in unam operationē, cæteræ vigore deſtituūtur & languеſcunt 444
Animal in ſuo genere quod ſit perfectius? 154
Animalia bruta ſalutem ſuam alto ſilentio tuentur 363
Animalium quorundam miræ inter ſe inimicitiæ 178
Animus humanus à curis vacuus, cum quo conferendus? 286 commotus aquæ turbatæ confertur 214 rebus honeſtis deſuetus areſcenti teſtitudinis cuti ſimilis 406, juvenilibus variis obnoxius affectibus 52
Animi motus utiliter nobis inſiti 266 vicia cum liberis aliquo vitiò deformibus collata 529, labes curanda, ne vincat & efferatur 529
Animi puerorum ad nimiam maturitatem non vocandi 52, in infantia ſtudiorum conſtituti cum membris corporeis quatenus conferendi? 451
Animorum vehiculum quotuplex ſecundum Platonicos 157, & naturæ humanæ duplex vis 211
Antæus gigas ab Hercule colluctatore ſuffocatus 216, corporis atq cupiditatis ſimulacrum 296
Anteros filius Veneris cur ſic dictus? 202
Antigonus quid reſponderit filio exquirenti, quando caſtra moturus? 463
Antigoni in Græcia 469
Antiochus è phthеiriaſi ſeu pediculari morbo abſumptus 257, nomine & re Epimanes 387, ſtupore obmutuit ob Achæum vinctum & coram ſe proſtratum 472, alieno periculo maluit cavere, quàm proprio experiri 472
Antiochi III. diploma per ſuam ditionem 383
Antiochorum molitiones 428
Antiphon cur vitam hominis unius diei carceri conferat? 318
Antiſthenis ſtatua & trophæa erecta 103
Antiſtheni melius eſt in κόρακας quam κόλακας incidere 500
M. Antoninus philoſophus doctrinâ adjutus ad exercendam virtutem 74
M. Antonini pietas erga præceptores 244
M. Antonius triumvir vino in cædem civium inflammatus 387, ebrie-

ebrietate & Cleopatræ amore deletus 394

M. Antonii invidiã veritus Ventidius Parthos, cum poſſet, perſequi noluit 417

Apellis ſententia aurea 252. 442 *pictura de calumnia* 237, *à vulgi judicio ad tribunal naturæ provocatio* 298

Apollinaris Sidonius 492

Apollo Pythius 361

Apollinis oraculum 391, *imago* 287 *aram cur græci duplicârint?* 391, *reſponſum ad conſilium, quid opus factu eſſet, ut cives ſuæ urbis boni viri eſſent?* 516

Aphthonius 446

Apoſtoli Chriſti qui? 255

Apud Sinas multum valet opinio doctrinæ & eruditionis 206

Apum ſedulitas 395

Aquæ & temporis recurſus irrevocabilis 64

Aquila meſſorem benefactorem conſervat 243, *infirmiori generi avium non parcit* 455

Aquilæ pennarum effectus 78

Aquilæ ex intuitu Solis ſobolem ſuam explorant 81

Araneus ſerpenti & bufoni exitioſus 178

Aratus Aſtrologus, non Aſtrologus 247

Arati in Græcia 469

Arborum radices cum quibus conferantur? 303

Arca Nohe Eccleſiæ militantis ſignum 375

Archimedes navem oneratam movit 10

Archimedis ad Tyronem dictum 10

Archytæ irati ad ſervum dictum 214

Arion qui fuerit? 313 *quo infortunio uſus?* 314, *à Delphino Philomuſo in mari excipitur ibidem, Cytharæ impulſu vitæ pericula ſuperat ibid. hominis labe carentis exemplum* 316

Arii ob negatũ epiſcopatũ furor 453 *Servetiani canes* 257

Ariſtarchus cenſoriâ ſeveritate celebris 186

Ariſtides divitiarũ ſectator 421. 488

Ariſtippi factum & dictum de degeneribus liberis negligendis & abiiciendis, improbandum 529

Ariſtobulus Rex matrem ſqualore & inediâ necat 251, *& in fratres captivos ſævit ibid. ob parricidium animam & ſanguinem evomit* 252

Ariſtophanis dictum græcum 351 *lucerna* 126

Ariſtoteles 47. 88. 128. 160. 163. 205. 251. 465. 466.

Ariſtotelis ſententiæ 15. 123. 140. 164 165. 350. 364. 380. 455. 490.

Ariſtotelis loca 6. 66. 81. 242. 443. 467.

467.468.
Ariſtoteles ſomni parciſſimus 78 improbos & degeneres nobiles mõſtra appellat 81, Platoni arcam extruendam, ſtatuamq́ conſecrandam curavit 244
Ariſtotelis præceptum Calliſtheni ad Alexandrum datum 364
Ariſtotelem naturæ miraculũ quid effecerit? 441
Arrogantia ſtudiorum profectibus officit 171
Arrogantia nihil turpius & nocentius 234
Arrianus ſummis honoribus auctus 206
Armorum & literarum præſtantia admirationem concitat 39
Armis & conſiliis Orbis defenditur 158
Artabanus apud Herodotum 241
Artabani dictum de calumnia 242
Artis amans ſoporem ex oculis aſpellat 351
Artes dicendi omnium ſcientiarum famulæ 185
Artifices mechanicarum artium præſtantiſſimi cur vitam vivant perditiſſimam? 444
Aſſyrii 324.406
Aſſiduitate & patientiâ omnia perficiuntur 441
Aſtyagis in Cyrum crudelitas 479
Athanaſius Epiſcopus ludens inter pueros Epiſcopus eligitur 488
Ἀταξία peſtis ſtudiorum certiſſima 451, ingeniis puerilibus incommodat. ibidem
Athenæus 440
Athenæi loca 387.444
Athenæi Catalogus de populis prius voluptatibus quàm armis expugnatis 406
Athenæum ſacrum Minervæ 272
Athenienſes ad extremum infelices 392
Athenienſium populus in cenſus diviſus 6
Reſpublica florentiſſima 40
Athenienſibus Leæna ob ſilentii gloriam monumentum meruit 365
Athenodori præceptum Auguſto datum 214
Athletæ Olympici 14
Attalus Alexandro Macedoni infenſus propter imperatoriam dignitatem 416
Avari inexplebiles 15
Auditus Ariſtoteli diſciplinæ ſenſus 219
Auditorum animi unde moveantur? 65
Averrhois doctiſſimi Arabum Medicorum experimenta 443.444
Avidii Caſſi querela 485
B. Auguſtinus 505
Auguſtus Cæſar literarum & literatorum Mecœnas 74 frequentat hoc Sym-

hoc Symbolum: Feſtina lentè *25, filias ſuas vomicas appellans reprehenditur* 530
Aulici inſidias principum plus verentur, quàm hoſtium ferrum 417
Aurei velleris origo 68
intellectus 69
Aures liberorum cur parentes exoſculentur? 219
Aurium introitus cui fini habeat appoſitas auriculas? 120
Autores claſſici qui? 6
Autores, qui de rebus geſtis Herculis ſcripſerunt 216, fabulæ de Cornicula aliarum avium pennis ſe exornante 446
Azanæa mala 69
Babylonii 406
Bacchus apud veteres Pantheræ & tauro aſſimilatus 386
Bacchi incommoda 387, ferocientis exempla ibid.
Bactriani à Cyro ſubjugati 492
Bajazetes à patre Solymanno deterretur à bello contra fratrem 485
Bajazetis hiſtoria nota 490
Balbuties liberorum parentibus grata 151
Barbatio qui fuerit? 363
Barbationis conjuratio in Conſtantium & pœna ibid.
Baſilius Magnus ſententiâ Herodoti delectatus 241
Baſiliſcus nomine notior quàm viſu 96, nunquam Galeno conſpectus ibid. ſerpentum omnium venenatiſſimus 97
Baſiliſci natura & hiſtoria 97.98
diverſa longitudo 97 varii effectus ibid. afflatu Leonis Pontificis tempore Roma lue infecta 97, ictus ſigna 98
Beatitudo finis hominis 56
Beatitudinis gradus duplex 159
Beatus nemo ante finem 489
Beliſarius invidiâ ex ampliſſimis dignitatibus dejectus & excæcatus 417.490
Bellatores illuſtriſſimi cruentum plerunque finem vitæ ſortiuntur 493
Bellum omnium immanitatum & diritatum epitome 456, inundatione & flagratione peſtis immanior animalibus 456
Belli calamitates 104
Bella impetu validà quomodo evaneſcant? 368
Beneficia ab aliis in nos profecta quò referenda? 147
Beneficiis ſe victum fateri turpe 16
Benjamiticæ tribus clades ex libidine 388
Bertolfus Rudolfi gener 536
Bias omnia bona ſecum 33
Bion 165.318
Boëthii dictum de Hercule 297, de felicitatis inconſtantiâ 486
Bona fortunæ 33

Bonorum inæqualis diſtibutio 312
Boni in perpetuo certamine 79
Bonorum ſtudioſus malorum contemptor 33
Joh. Bodini locus 444
Bonoſus Imp. à ventre gulaq; turpiter victus 78
Brachmanes apud Indos 206
Braſidæ bona militiæ; velle vereri, obedire 51
Brenni Ducis Gallorum reſponſum Romanorum legatis datum 455
Brutus ampliſſimum laudis ornamentum 205
Bullæ aureæ origo & etymologia 287
Buſyris Ægypti Rex ab Hercule obtruncatus 216
Buthridius adoleſcens ambitioſiſſimus 337
Cacus ab Hercule interfectus 216
Cæcinna cur objurgatus? 369 Romanos arma conſiliis temperâſſe ait 367
Cæneus optando è muliere vir factus 380
Cæſar Gellio Claſſicus autor 6. victi Ciceronis eloquentiâ victus 9, pacis & belli artibus inſtructiſſimus 40, more ſcholaſtici in turba lectiones frequentat 74, conſpectâ Alexandri imagine cur ingemuerit? 298, Rempubl. Rom. ſobrius evertit 307, Aquila rei militaris unde? 441. belli fulmen 517, undecies centena & nonaginta duo millia hominum à ſe occiſa præliis gloriatur 456
Cæſaris laurea magnis periculis parta 54, eruditionem commentarii ſcripti oſtendunt 74, victoria difficilis 419, hiſtoria de Pulſio & L. Vareno centurionibus in caſtris 453, erga milites & centuriones adverſus Bituriges pugnantes munificentia 460, in ſenatu quiritatio 493
Cæſari Cicerone perorante libelli è manibus exciderunt 9
Cæſaris locus 460
Cæſares apud Romanos 469
Calamitas malorum & diſciplinæ magiſtra 286
Calamitatis effecta varia ibid.
Caligo erroris menti humanæ adverſatur 179
Caligula vino ad crudelitàtem inflammatus 387
Caliphæ à Sultanis regno & vitâ ſpoliati 406
Calliæ pietas erga parentes effætos 138
Calliſthenes propinquus & ſectator Ariſtotelis 364
Calliſtratus Juris Antiſtes 404
Calumnia politiis & eccleſiis noxia 239
Calumniæ pictura ab Apelle expreſſa 237, varia deſcriptio ibid.

Virus latè diffunditur 238, remedia 240, crudelitas pernicioſa ibid.
Calumniatores de Medii proſapie & poſteritate 353, Hydris ſimiles 354
Calumniatorum pœna 240
Calumniari qui dicatur Martiano JCto 237
Camelorum ingenium & Natura 450
Camerarius 68
Cambyſis ebrii periculoſa ſagittatio 357
Camilli apud Romanos 469
Canum venatici nempe & culinarii ſigna hieroglyphica 336
Caprificus tauro indomito ferocitatem adimit 285
Caprifico vis narcotica ineſt 284
Capua 406
Caribæ & Canibolæ nefandis epulis paſti 455
Carolus V. Imper. literarum & linguarum peritiſſimus 75, nobilem rudem ſtatuæ confert 80, comitia Imperii viperis aſſimilat 465
Caroli Magni Imp. memorabile exemplum erga ſcholas 49, græcæ & latinæ linguæ cognitio 75, dictum plus ultra *476, dicterium ad Eginhardum Secretarium ſuum* 535
Carthago à Scip. Africano deleta 205
Caſſiodorus 488
Caſſiodori locus 469. 478
Caſſiodoro primo prætorianæ præfecturæ inſulæ conſecratæ 422
Caſſius Parmenſis poëta de Orpheo 339
Catanæorum duorum adoleſcentum erga ſenes parentes gratitudo 244
Catilina patriæ peſtis 139
Catilinæ adverſus patriam nefaria conſilia 351
Catilinam juvenem quid perdiderit? 467
Catillatores induſtriæ alienæ ϐιϐλιαίγιϑαι 446
Cato 67. 420. 421
Catonis Salluſtiani dictum 433
Catonis ſimile 165
Cato Uticenſis ſibi & Reipub. exitialis 391
Catones in dicendo principes 187
juſto ſeveriores 365
Catullus 77
Cebes Thebanus philoſophus 335
Cedri duo genera 292
Celſus 446
Cenſorinus inter triginta tyrannos à Trebellio Pollione numeratur 493
Cenſus civilis cum ſcholaſtico collatio 7
Centifoliæ roſæ proventus circa Philippos 102
Cervi proprietates aliquot 131. 132
cum ſerpente naturale diſſidiũ 132

Cervi

Cervi arrectis auribus acrius audiunt, quàm demiſſis 220
Chaamus patris Nohe illuſor 139.529
Chaldæi 429
Charondas ſempiternæ gloriæ cupiditate ſuccenſus 196
Chinæ 206
Chinenſes doctiſſimos viros aliis in gubernationibus præficiunt 206
Chriſtus verus Prometheus 110
Chriſti dilectio & mandati ipſius obtemperatio clypeus impenetrabilis 432 *naviculæ hoſtes* 376, *odor qui?* 256
Chriſto Jammanuele noſtro duce omnia ſalva 432
Chriſtiani ante Conſtantini tempora crudeliter exagitati 448
Chriſtianorum Evangelicorum numerus cum arboribus cæſis conferendus 448, *precibus in exercitu M. Antonini fulmen contra hoſtium machinamenta extorquetur* 458, *pluvia impetratur; ibid.*
Chriſtophori Cardinalis Eboracenſis ignorantia 115
Chryſippus animum ter hellebero purgat 442
Chryſippo ſecundum ſolam virtutem feliciter vivitur 101
Cicero 6.9.41.163.190.453.490
Cicero inter oratores Heſperus 188
Scævolam imitatus 298
Ciceronis judicium de Cæſaris commentariis 74, *ardens ſtudium* 408
Ciceronis dicta & gnomæ 65.70.113.167.180.200.209.314.221.
Ciceronis loca 54.85.120.154.158.200.220.249.288.299.382.418.
Ciconia virtutum & pietatis ſimulacrum 137, *ut ſymbolum juſtitiæ regis ſceptris inſculpta* 138, *Parentes ſenes alit* 243
Cimmoniæ tenebræ 351
Cincinnatus 17
Cincinnati ibid.
Cinnana conjuratio detecta 534
Circenſis certaminis ad ſtudioſam juventutem accommodatio 19
Civitas ſine conſilio corpus ſine anima 90
Civitatis ſalus & exitium unde? 382
Civitates & populi unde exitium ſibi contraxerint? 406
Claſſium diſtributionem qui populi ſecuti? 7
Claudius Tiberius Nero vino gulæq; deditus, Caldius Biberius Mero dici meruit 87
Claudianus 437.476.535
Claudii arte dicendi præſtantes 187
Cleanthes ingenio hebes, aſſiduitate laboris ſummus philoſophus audit 249
Cleanthis lucerna 126, *vigiliæ* 122
Clemens Alexandrinus 484
Cleo Demogagus 465

Cleonum

Cleonum aurea meſſis 456
Clodius Pompei hoſtis 416
Clytemneſtram matrem Oreſtes occidit 139
Cæci mutis & ſurdis plerunque prudentiores 219
Cæcis natis vires interiores animi ſunt fortiores & acriores 443
Cognatis maſculis parcit fera 455
Cognitio maximarum rerum unde petenda? 159
Collenutius de Manfredo Neapolitano Rege 484
Coloni effecta 324
Colophonii 406
Columba in arca Nohe, typus Eccleſiæ 93.94
Commodus Imp. cur balneatorem in fornacem ardentem injecerit? 213
Concordia Principum ſubditorum ſalus 436, *Conſtantiam ſororem ſibi conjungit* ibid.
Concordiâ res parvæ creſcunt 437
Concupiſcentia laxis aurigatur habenis 123
Conſcientiæ deſcriptio & vis 209.210 *malæ adjuncta* 210
Conſiliarii Reipub. vigilent 126
Conſtans nihil 392
Conſtantinus Magnus Synodi Nicenæ director 75
Conſtantino Magno crucis cōſpectus felicem belli exitum promittit 431
Conſuetudo doctorum ſumma felicitas 258
Contraria contrariis illuſtrantur 160
Copiæ nimiæ in bello exitiales 89
Coriolani adverſus patriam nefaria conſilia & facinora 251
Cornelius Tacitus 21.135.368
Corporis humani partes principes 158
Corporum humanorum cum Rebuspub. collatio 136, *figura homines ad pacem non ad bellum factos indicat* 104
Corporum cæleſtium perennis motus quid ſignificet? 152 *abſentiam remotiſſimam librorum uſu contemplamur* 156
Corvini ad Varnam clades 371
Cōſconio quingenties vox flectitur 8
Cothurnus ſeu Tragædia quare apud Græcos floruerit? 404
Cotys Regis Thraciæ inſania unde? 387
Craſſus imitator Ciceronis 54
Craſſi milites in Parthiam tendentes ſententiis & corporibus titubant 484
Craſſi 423
Crates Philoſophus 521
Cræſus Lydorum rex Solonis monito fidem derogat 473, *à Cyro principatu exutus rogoq́ impoſitus Solonis monitū verum agnoſcit* ibid.
Cræſo à Cyro clementia præſtita 537
Crocodilus homini infeſtiſſimus 178
Crocodili natura & mos 370
Croton 406

Cultiores quomodo fiăt homines? 22
Cupiditas flagitioſa plurima mala concitat 266
Cupiditates rationis imperio coërcendæ 265
Cura rerum terrenarum inutilis 84
M. Curius maluit Samnitibus quàm ipſorum auro imperare 343
Curii aſtutum ſtratagema 368, dicterium in adoleſcentem militem inobedientem 379
Q. Curtius 359.364.463
Curtii loca 89.469
Cyclades inſulæ in mari Jonio ſitæ 492
Cyclopes quale genus hominum? 473
Cymonis cor novâ metamorphoſi transformat amor 533
Cynaras Cypriæ rex 255
Cyprianus 336.360
Cyrus à propheta Daniele veram ſapientiam didicit 74, puer omnia pericula ſubeunda duxit 194, Olympiade LV. Perſarum regnum adeptus 492, vigeſimo ſecundo pòſt Chaldæorum ibid. tandem anno ante interitum ſubjugatis Bactrianis totius Aſiæ imperio potitus 492
Cyri gloria 54. Virtus militaris eniteſcens 456, hiſtoria & fatale imperium 484, inter pueros ludens Rex creatur 488
Cyro in milite præcipua obſequii gloria 51
Damocles Dionyſii aſſentator 493, cur felix prædicetur à Petronio Max. Imp. 493
Danaidum dolium 32
Daniel à Deo è faucibus leonis eripitur 458, ab ardente fornace Babylonis cum ſociis liberatur ibid.
Darii regis pro donatâ Syloſontis veſte remuneratio 245
Darii 13
David Pſaltes 127.132.229.392. ſui non ſemper ſimilis 392, ſucceſſor divinitùs deſtinatus à Saule in vanum tentatur 485
Davidis cum Goliatho pugna 357. 432. adulterium ex libidine 388
Declamaturi apud Cæſarem proœmium notabile 486
Degeneres dū jactităt virtutes ſuorū Majorum propria vitia produnt 82
Dei bonitas & ſapientia in rebus à ſe conditis ſuſpicenda 343, oculus vindex 534, miracula edita 458 poteſtas in conferendis & adimendis imperiis 429.478
Delicta pecuniâ non expiantur 514
Demades naturâ & ingenio ſuperior à Demoſthene vincitur 249
Demetrius Phyſicus 184
Demetrei Phalerei conſilium 366
Demetriorum molitiones 428
Democriti ſententia de tempore 409
Democrito λόγος ἔργου σκιά 418

Demoſthe-

Demoſthenes plus olei quàm vini abſumſit 13, abſtemius & ὑδροπότης 126, orationem apud Philippum habiturus obmutuit 166, geſtus corporis ad ſpeculũ formavit 190
Demoſthenis eloquentia multis vigiliis parta 112, Enthymemata lucernam olentia ibid. exercitationes incredibiles 191, dicterium ad Laidem 233, eloquentia divina literis prodita 441
Deorum munera quomodo conferantur? 164
Diabolus quomodo vincendus? 360, nos infeſtat ibid.
Diaboli deſcriptio 359
Difficilia quæ pulchra 70
Difficultatibus nullis à virtutis & eruditionis culmine abſterreamur? 350
Dinæ ſtuprum ex libidine 388
Dignitas ſtudiorum 65
Diocletiani divinitùs compreſſi 428
Diodori Siculi locus 469
Dio 484
Dionis Caſſii locus 441
Diogenes 503
Dionyſius Syracuſanus Afrorum multitudini quo ſtratagemate obſtiterit? 368
Dionyſii Syracuſani exemplum 490
Dionyſio juniori tyrannis paterna nihil profuit 406
Diſcordiâ res maximæ dilabuntur 437
Diſciplina inſtar putei motu & uſu clareſcit 67, eſt quaſi quoddam ſeptum juventutis 224, fructuoſæ culturæ animi ſimilis 226
Diſciplina privata quæ? 225, cur inſtituta? 336
Diſciplinæ maxima in omni vitæ genere utilitas 224, amans quis? 269, impatiens & fugiens 270, utriusque vitæ & actionum diverſus eventus 270
Diſciplinarum ſementis faciendæ ſtimuli tres 516
Diſcipuli manè ad audiendos præceptores accedant 123
Diſcipulorum indolis & ingenii diverſitate inter ſe diſſidentium duplex genus 293
Diſertus quis & contra? 156
Diſſipatio acervi facilior quàm congeſtus 501
Divinæ gratiæ ſplendore omnia feliciter ſuccedunt 321
Divitiarum vulgaris origo 325 divitum raptus 456
Doctrina non occultanda 57, ſine arte Grammatices non matureſcit 168, falſa lepræ & ſcabiei ſimilis 322
Doctrinæ opinio plurimum valet apud Sinas vel Chinas 207, ſtudium apud barbaros variis bonis cumulatur ibidem, præſtantia vitæ & fortunæ pericula ſpernit 314,

præconia 516. utilitas à Caſſiodoro perſtricta 517
Doctus ab indocto quomodo differat? 73
Domitii Afri ſententia de Principibus 391
Dormiens trophæum non ſtatuit 100
Draco quid apud Colchos 68
Draco puerum ſervat 184
Draconis lex ocioſos capitali pœnâ mulctabat 191
Eboracenſis Cardinalis ignorantia prodita præſente Thoma Moro 115
Ebrietas quid? 387
Ebrietatis comes individuus libido ibid. effecta inſana 387.388
Ebrietate ad crudelitatem inflãmatorum Impp. Catalogus 387 furientium exempla ibid.
Eccleſia qualis ſecundum B. Hieron. 360. æmulationibus turbata 453
Eccleſiæ univerſalis diviſio 93 forma & collatio 133
Echeneis remis velisq; navem incitatam inhibet 284
Elephas conſpecto rhinocerote fugiſſe deprehenſus 77, quomodo cum eo pugnet? ibid.
Eloquentia pacis comes & ocii ſocia 54, præcipuum humani ingenii decus 187
Eloquentiæ gloria præſtat militari ibid.
Emblemata monent, non diſputant 490
Ennio ſalus & incrementum Reipub. unde? 465
Epaminondas rerum geſtarum gloriâ floret 196, à Meneclide ex invidiâ oppugnatus 416
Epaminondæ 416
Epicharmi Siculi ſẽtẽtiæ 23.24.164
Epicteti gnome 99
Epicteti lucerna poſt mortem magno precio vendita, 23 duplex lex adoleſcenti præſcripta 427
Epimetheus pixidem Pandoræ aperit & retinet 208 Epimethei poſt facta, ſed ſerò ſapientis incommoda 520.521
Eruditio bonum immutabile 34(205
Eruditione & literis nihil præſtãtius
Eſau 332, & fratris Jacobi diverſitas in ingeniis & moribus 529
Ethnici nativitatem ex virtute æſtimant 83
Eudoxus cur in celſiſſimi montis cacumine conſenuerit? 441
Eugenii Papæ & Philippi Brunelleſci colloquium 10
Ευρηθμία & ἐναρμοσία univerſæ vitæ neceſſaria 171
Euripides 20.102.167.299.404.468.484.498.537.
Euripidis loca 366.463.473
Examinum & annuarum progreſſionum finis 29.49
Exercitationis utilitates & effecta 190

Exercitatione plures quàm naturâ boni fiunt 250

Experientia & hiſtoria parentes artium 66

Fabius Quintilianus puerorum animos vaſis anguſti orificii confert 30.31.141.142.347.348.450.

Fabula de Narciſſo 114

Fabulæ de certamine aquilæ & teſtudinis 201, cur delectent 154

Facultas & voluntas rerum agendarum unde petenda? 27

Fato princeps datur 485

Felices primò, pòst infelices 392

Ferdinandus Imp. literatus 75, obedientiâ militum victor 52

Ferri acuti cum ingenii acumine comparatio 185

Fictum vel ſimulatum non poteſt eſſe diuturnum 446

Filius perditus ſignum Adami primæ ſalutis perditoris 505

Filii baculi ſenectutis paternæ 385

Formæ donum ſecundum Bionem 318

Formido puerorum ſtudiis noxia 25

Fortitudo & virtus militaris Respub. conſervat 369

Fortitudinis militaris effecta 167

Fortuna omnium miſeriarum domina 340, miſera, cui non invidetur 416, eos, quos plurimis beneficiis ornat, ad duriorem caſum reſervat 429, liberat multos pœnâ, neminem metu 209

Fortunæ ludibria 34, opes & poſſeſſiones unde? 148, diu lenocinantis perfidus finis 492

An. Florus 392.493

Flos urbium & familiarium ſapientiâ continetur 167

Floſculus opportunitati ſimilis 117

Franci 407

apud Francos vis dominii in Magiſtros equitum collata 407

Fridericus II. græcè & latinè doctiſſimus Mathematica & Phyſica inſtaurat 175, edit librum de aucupio ibid.

Friderici II. Ænobarbi vigilantia ad divinas laudes celebrandas 127

Fridericus comes Oldenburgicus pro patre cum Leone certat 428 vincitq; ibid.

Fridericus III. ob Maximiliani filii eloquentiam in conſeſſu Electorum & Principum Imperii prædicatur 499

Frontinus vir Magnus, quantum licebat 417

Fructus ſtudiorum dulces 65

Fumi venditores fumo pereunt 446

Gabrias 446

Galbæ oratores principes 187

Galeni loca 96.98.115

Galeno athletæ cur amentes? 444

Galli criſtati & animoſi vigilantia 433

Gallinæ paſtus convenientiſſimus 151

Garrulitas nocuit, taciturnitas nunquam 364, Maximo Martiæ uxoris cauſa necis fuit, ibid. nocuit Scevino in conjuratione Piſoniana contra Neronem 364, etiam ſcortis exoſa 365

Gedeon cum paucis Midianitarum copias fugat 432 & ad internecionem delet ibid.

Gellius 6.81

Gellii dictum 165

Georgius Fabricius 419

Georgius Martinuſius 491

Geryon Hiſpaniæ Rex ab Hercule ſuperatus bello 216

Gibellini in turrim incluſi fame enecantur 490

Giganti Philiſtæo blaſphemo ſtupendum robur nihil profuit 357

Gladii & libri ſigna hieroglyphica, actio & contemplatio 159

Glauci & Diomedis permutatio 200

Gloria non in opinione, ſed in ipſa naturâ ſita eſt 194, quibus debeatur 193, divinum quiddam 351, ſimilis anemonæ plantæ 446

Gloriæ ſtudio etiam flagitioſi flagrant 351, cupido 372

Gloriam veram qui habiturus ſit apud Quintilianum 467

Gnathæna nobile ſcortum ad loquacem adoleſcentem 365

Gorgias philoſophus laudis ornamentum 205

Gorgiæ temeritas & audacia in diſſerendo 66

Gorgonis capitis effectus 93

Grammatica artium liberaliũ fundamentum 70.186

Grammaticæ miracula 8, fæcunditas & inflexio multiplex & admiranda 9

Grammaticorum veterum de omni genere ſcriptorum liberum judiciũ 186

Gratia ſingulari benevolentiâ animos conglutinat 183, vinculum concordiæ 246

Gratiæ à brutis redditæ 184, cur à veteribus ſic fictæ? 245

Gratianus Cæſar Antonium Gallum conſulem creat 244

Gratitudinis commendatio 244

Græci prætulerunt diſciplinam liberorum charitati 336

Græcorum potentia & faſtigium unde? 336

Gula gulæ moderatione frangenda 350

Gulæ occaſiones fugiendæ ibid.

Guntheri Ligurini poëtæ locus 127

Gymnoſophiſtæ apud Indos 206

Hadrianus Junius interpres 353

Hannibal obedientiâ militũ Romanis inequitavit 51, magnâ ſuorum ſtrage alpes Italicas ſuperat 419

Hannibalis exercitum quæ incommoda perdiderint? 394, virtus militaris eniteſcens 456
Harmodius liberator tyrannidis Piſaſtriti 365
Harpocratis pictura apud Ægyptios 364
Hæretica contentio leprâ inſanabilius malum 115
Heli Sacerdos indulgentiæ liberorum pœnas luit 498
Heliconius liquor 22
Heliodori locus 469
Heliogabulus divitijs ad voluptates adjutus 406
Hellanodiæ ad ſtadium currentes 14
Henricus III. hoſtem regem regiæ ſepulturæ honore dedignatus 372
Henricus Stephanus interpres dicti Anacreontis 101
Heracliti Sol 168
Hercules Iovis & Alcmenæ filius 162 virtutũ omnium Idea 295, Antæum terræ filium ſuffocat & perimit 296, beſtiam virulentiſſimam fugiendo ſuperat 200
Herculis varia nomina 216.217.295 colloquium cum virtute & voluptate, & ejus allegoria 217, duri labores & egregia facta 199, fama Theſeum ad res præclaras exſtimulat 298
Hermodoro victoriâ clemẽter uti ſcire, ſatius eſt quàm vincere 469
Hermolaus Barbarus Venetus 78
Herodes Magnus pediculari morbo perit 257
Herodotus 241.450.489.492
Herodoti locus 61
Heſiodus 299.428.534
Heſiodi loca 23.230.420
Heſperidum horti qui fuerint? 163
Hieremias propheta 230
Hiero rex Syracuſanorum ad Romani nominis umbraculum applicatus ſecurus in regno vivit 458 graphicè depingit miſerias imperantium 493, laqueum tyranno expedire cenſet ibid.
Hieroni regi Archimedes miracula Geometrica magnâ fiducia proponit 10
B. Hieronymus 13.19.360.383.406. 506
Hieronymi dictum de Eccleſia 360
Hieronymo unde conciliata fuerit gratia? 406
Hipparchus Piſiſtrades 365
Hippocratis aphoriſmus 408.444
Hirundinum humi incedentium imago 302
Hiskiæ regis & populi Judaici ab Aſſyriorum bello divina liberatio 458
Hiſpaniæ Regis prudens de pacis tractatione ſententia 367
Homo indoctus nihil differt à mortuo 73, ſomnolentus mortuus 78

Hominis

Hominis contra ſerpentis venenum naturale remedium 87. finis 163 329 perfectio & felicitas 158.329 decus & ornamentum 190, unâ potentiâ læsâ cateræ fiunt valentiores 443. Ratio & Oratio 516.

Homines omnes naturâ Logici ſecundum Jamblichum 56, in terra corniculæ Æſopicæ 447

Hominum ſolo ingenij acumine nitentium diverſi exitus 325, maxima pars Tigridis more pro veris falſa captat 329

Homerus 9.85.89.134.160.187.194. 470.533 (126.240

Homeri loca 39.212.272.30. Gnomæ

Horapolli locus 134

Horatius 319.364.446.490.521

Horatii locus 392

Horologij ſolaris umbræ cum puerilium ſtudiorum progreſſibus collatio 63, arena quomodo horæ perfectionem efficiat? 347

Hortulani in ſerendis arboribus diligentia 513

Hugolinus Giradeſcus natalicium cognatis & amicis pro fortunæ ſuæ ſplendore apparat 490

Hugolini Giradeſci Piſani fatum ex Paulo Æmilio 490

Humanæ miſeriæ origo libido 112

Humilitas non minima virtutum 233, decet adoleſcentiam 234

Humilitatis fructus & ubertas ibid.

Huno glorioſus comes Oldenburgicus immeritò ab Alberto Epiſcopo Bremenſi apud Henricum læſæ Majeſtatis accerſitur 428, reus declaratur ibid.

Hydri ſerpentum genus peſtilentiſſimum 353

Hydrorum virus penetrans 354

Jacobus Patriarcha 332

Jamblichus 22.35.56

Jaſonis in Colchos expeditionis varia explicatio 68, in fratrem Oniam impietas 453

Ibides aves 367, de maximis rebus genus mortalium admonent ibid.

Icari 477

Idæ cacumen parvâ faculâ ſuccenditur 463

Ignavia & voluptas ſtudiorum hoſtes 350

Ignaviæ incommoda 190, comites egeſtas & contemptus 205

Ignis cum vitiorum progreſſu collatus 99, globo concluſus cum compreſſis animi affectibus comparatus 265, ſplendor cum ingeniorum indole aſſimilatus 531

Ignoti nulla cupido 73

Immanuel CHRISTUS *quo vinculo devinctus teneatur arctiſſimè?* 432

Immanuelis noſtri beneficia 432

Impedimenta ne ad res magnas & præclaras perveniatur 152

Impera-

Imperatorem cur literatum eſſe deceat? 40
Imperatores rerum geſtarum gloriâ florentes 196, imperio carẽtes umbram imperii captant 372, Byzantini titulum θεοστεφεῖς uſurparunt 478
Imperatorum prudentum conſilia quid effecerint? 40 priſcorum triumphi? 341
Imperia & judicia ſapientiæ beneficio reguntur 74, divini Numinis præſentiâ conſtituuntur & intereunt 324
Improbitas vicium ferro & igne violentius 99
Imprudens vir cui collatus? 316
Impunitatis ſpes maxima peccandi illecebra 498
In caducum parietem ſe inclinare 458
Inceſtus Ammonis cum ſorore 388
Indoctus à ſaxo nihil differt 157, quantum à docto differat, ut vivus à mortuo, 147, 516, ut dies à nocte, lux à tenebris, viſus à cæcitate 73
Indorum admiratio de primis elemẽtis Grammaticæ 8
Indulgentia immodica parentum & avaricia diſciplinæ corruptelæ 513
Indulgentiæ incommoda 498
Induſtriâ juvantur ſtudia 248
Ingenium parit doctrinam, hæc virtutem, iſta gloriam, hæc immortalitatem 84, urnæ floſculis exornatæ collatum 318, cuiq; matris adhuc in utero fingitur 381
Ingenij bona homini propria 33 tarditas conjuncta ſedulitati ſuperat negligentem celeritatem 203, palingeneſia quomodo ſe habeat 144, ruditas quæ incommoda ſuſtineat? 303
Ingenia more Tigridis imaginem ſobolis pro vera ſobole amplexantur 329, tardiora ſæpè præcocibus optabiliora 531
Ingeniorum duricies aſſiduitate expugnatur 441
Ingeniis magnis inter paganos non deeſt reſplendentia veritatis 505
Ingratus monſtroſum animal & dirum portentum 149
Inimicitiarum utilitas 202
Inimicorum proprium 354
Inſtitutio fidelis rara 149
Inſtitutionis rectæ contemptor in flagitia & pœnas incidit 226
Intemperantia affectuum coërcenda 147, fons graviſſimorum morborum 200
Invidia virtutis comes 416, in aulis habitat ibid.
Invidiæ deſcriptio 197, prima origo 353
Invidi ranarũ naturã ſequuntur 353
Invidorũ adjũcta 354, exempla 416

Joſephus Biblicus è carcere ad culmen præfecturæ evectus 421
Joſephus Hiſtoricus 135
Joſuæ locus 37
Jovis cognomento σωτῆρος *hieroglyphicum* 50
Jovius 203
Ira furor brevis & conſultor peſſimus 212, *qualis affectio* 212, 214. *Ciceroni cos fortitudinis* 214
Iræ impotentis memorabilia exempla 213, *remedium mora & dilatio ibid. coërcendæ præceptum ab Athenodoro datum* 214
Iris cæleſtis quale fœdus? 457
Iſaacus Angelus Andronico Comneno vitam & imperium eripuit 479
Iſocrates quantum temporis in ſcribendo panegyrico ſuo conſumſerit 115, *pro una oratione à Nicocle Rege centum talenta accepit* 148
Iſocratis locus 83
Julianus Imp. noctes in quietis Reipubl. & Muſarum officia diſpeſcit 78
Julij Agricolæ & ejus uxoris æmulatio laudanda 454
Julius Cæſar dictum Zaleuci amplificat 51, *dicendi laude floruit* 187, *conſpectâ Alexandri imagine cur ingemuerit?* 298
Julij Cæſaris de felici victoriarum ſucceſſu reſponſio 64
C. Julio Cæſari emiſſa vox: humanum paucis vivit genus 456
Julius JCtus 388. 404
L. Junius ſub Tarquiniis cognomen Bruti non erubuit 417
Jupiter 208. 209
Juſtinus de periculoſa Jaſonis navigatione 68, *deſcribit hiſtoriam Cyri* 483
Juvenes vicijs mancipati cui comparandi? 277, *ſint ſectatores naviculatorum ſequentium ducem Delphinum* 278, *ad horologij exemplum & imitationem ſe conforment* 348, *ſudent in artibus dicendi organicisq́ disciplinis* 350, *plura, ſenes utiliora loquuntur* 382
Juvenum ſtultitia cum Medicorum curatione conferenda 280
Juventutis flos virtutum officijs accommodus 409
Labor gignit gloriam 100, *perit, fructus manet* 201, *continuus gravis eſt res* 164, *aſſiduo ferri uſui & ejusdem tractationi comparatur* 361
Laboris utilitates 164, *& voluptatis nexus mirabilis* ibid.
Labori omnia bona venalia 215
Labores Reipub. cur graviſſimi? 340 *vigilijs juncti pariunt hominibus immortalitatem* 516, *præteriti jucundi* 397
Laboranti Deus ſubvenit 249

Lacedæmo-

Lacedæmonij Numinis decreto floruerunt & occiderunt 324, origine Herculis elati omne virtutis ſtudium deponunt 338, Lycurgi diſciplinâ felices 392
Lacedæmonum Reſpublica quondã Orbis imperium 40, quomodo ad interitum redacta? ibid.
Laconis de Sparta ſententia 319
Lactantij dictum 505
Lælius ſapiens cognominatus 205
Lælij 187
Lambridius 488
Latens ignotum 73
Laternam à tergo geſtare 409
Latrones amplexantur viatores, ut ſtrangulent 501
Leæna carcere & tormentis tentata noluit conjurationis ſocios prodere 365, quale inde ab Athenienſibus monumentum meruerit? ibid.
Laus cœleſte quoddam bonum ſecundum Platonem 195
Lectione librorum naturæ recondita intuemur 157
Lex naturæ antiquiſſima Dijs hominibus & feris communis 455.456
Legis repetitio divinæ autoritatis teſtimonijs deſcripta 73
Leges ſepi & coronæ ſimiles 383
Legum cuſtodia attendenda 382
Legislatores 196
Leo Afer 444
Leo à leone diſcerpitur 455
Leonem vincendi modus Friderico Comiti Oldenburgico divinitùs monſtratus 428
Leuctrica clades 388
Liberi bonæ & malæ indolis quales? 529 non ijdem ex ijsdem parentibus progignuntur 529
Liberorum improbitas quomodo toleranda & melioranda? 530
Libertatis & contemptæ diſciplinæ damna 227
Libidinis incommoda 273, exempla & pœnæ 387.388
Libidinibus nihil flagitioſius, nihil nocentius 111
Lingua latina & græca fores omnis eruditionis 155
Literæ Pittaco ξύλα πίνιλα 383
Literarum & eruditionis habetur ratio: non morum & virtutũ 337
Liviæ Auguſtæ conſilium Auguſto Marito datum 534
Livij locus 97
Liviani ſenis æmuli 352
Locrenſes novam roganti legem cur laqueum indiderint? 465
Logica Platoni quid? 10, maximè inter omnes Philoſophiæ partes vapulat 55
Logicæ ſubjectum 55, admirandi effectus 186
Logicus ſecundum Socratem θηρευτὴς καὶ φιλόπονος 55
Loquens loquatur, ſed modicè & circumſpectè

cumſpectè 366
Loqui parcè, inſtar ſilentij, Lycurgo 366
Lucanus de baſiliſco 97.456.471
Lucernæ duplex ſignificatio 107
Lucianus 255. 285
Lucretiæ hiſtoria remiſſivè 388
Ludovici Ungariæ Regis temeritas, dum paucis ſe multis opponit 368, internecio cum toto exercitu ibid.
Ludovico Turca cladem intulit ludificatoriâ & deſultatoriâ pugnâ 371
Lunæ corpus quale? 320
Lupus an ſolo obtutu homini vocem adimat? 178, à lupo in fame devoratur 455
Luporum & agnorum naturale diſſidium 178
Luſcinia priùs canendo necatur, quã vincatur 403, Muſicæ ludos & ſcholas aperit ibid.
Luſciniæ elegans deſcriptio 177
Luſciniarum inter ſe æmulatio & contentio 403
Luſitani parricidas lapidibus obruebant 253
Luxuria prædulce malum 519
Lycomedes Scyriorum Rex Achillem in Gynæceo ſuo clam aluit 310
Lycurgus ſancit continuum juvenum laborem 191, & Reſpub. condit 196, Luxum civium ſeveritate legum coërcuit 205, Lacedæmones quomodo inſtituerit? 337, docet quid in brutis poſſit inſtitutio 381 æmulationem Majorum generis claritati præfert 388
Lyrici poëtæ dictum de doctrinâ 337
Lyſandri dictum de Cyro 415
Lyſimachus ſitibundus quid fecerit? 233, exoſus fuit Alexandro Macedoni, quod bellicoſus nimis eſſet 416
Lyſippi opera cœleſti laude vehenda 442
Macedones parricidas lapidibus obruunt 253, Perſas voluptuarios deleverunt 406
Macedonum Reſpublica ſingulari fato floruit & corruit 324
Macrobius 463
Magiſtratus recto ſolarij filo comparandus 382
Magiſtratus officium 382.535, præſidia ſubditis debita 61
Magiſtratui bono tempus pacis & belli adminiſtrandum 358
Magiſtratus pro parentibus habendi 245
Magneſii voluptuarij ab hoſtibus deleti 406
Mahumetani Mahumetis ſucceſſores 256.406
M. Malleolus primus parricidij pœnam ſuſtinuit 253
Manaſſis crudelitas erga Eſaiam Avum maternum 251, & impietatis

tatis pœna 252
Manilius 66.401.472
Manuel Imperator Andronici odio flagrat 417
Marathonius campus 392
M. Marcellus quadragies novies victor 193 poſt 49 victorias templũ Virtuti & Honori dicat 139
Marciani JCti ex Chryſippo legis definitio 86
Marcion Hæreticus 257
Margitæ 260
C. Marius Cimbrici belli victor 12, Virtutis & Honoris templum ſimul conſtruit ibid.
Martialis 446.469
Maximilianus primus & ſecundus literati & literatorum Mecænates
Maximiliani primi ſylva experientiarum 75
Maximiliano II. in theſauris exiccatus baſiliſcus 97
Maximinus phthеriaſi abſumptus 257, vino ad crudelitatem armatus 364
Maximiniani divinitùs cohibiti 428
Maximo Martiæ uxoris garrulitas nocuit 364
Mecœnatis conſilium de recta liberorum inſtitutione Auguſto datum 441
Medea Ovidiana 390
Medius Alexandri Magni paraſitus 239.353
Medi cujusdam cum Cyro colloquium 487
Medi primùm voluptatibus expugnati, ad extremum ab Aſſyrijs debellati 406
Melanchthon quid per venas metallicas intelligat? 68, latinè reddit verſus Bacchyllidis 79, judex certaminis poëtici inter Sabinum & Stigelium 203
Melanchthonis apophthegma 168
Melijs abſque cauſa ab Athenienſibus bellum illatum 455
Mellis varia utilitas 397
Memoria non ſemper eſt fida rerum cuſtodia 188
Menander 249
Mendacium ex invidiâ & calumniâ conflatum non conſeneſcit 91
Mentis acies obtunditur labore corporis 443
Mercatores lucripetæ vigilaces 127
Meropis pietas erga parentes 243
Meſſalina Claud. Tiberij Imp. quinti uxor libidinis indomitæ 491
Metapontinis voluptates pernicioſæ 406
Metellus arcani pectoris conſciam tunicam exui & in ignem abijci cupit 463, interrogatus de expeditione quid reſponderit? 463
Metellorum poſteri Majores æmulati 404 eorundem matrem Romæ in

in quinto partu aſinum parituram ferebant 529
Midianitæ à Gedeone cæſi 357
Miles ex acie felicior, plerunque audacior & improbior 105, *manibus & pedibus ridiculus militiâ ſolvitur* 336
Mileſij 406
Miloni cotidianâ conſuetudine robur corporis concitatum 437
Minervæ glauci oculi quid? 39, *noctua ſacra* 122
Minturnus interpres Homeri 212
Miracula artis Grammaticæ 8
Miracula theatrica veterum de nolarum & campanarum ſpontaneo motu & pulſu 10 & 11
Mironis artificioſa opera 442
Moderationis fama obſervanda juvenibus 123
Modus regendæ diſciplinæ neceſſarius 25
Monachi Bæoticæ ſues 257
Muleaſſes oculos velabat, ut harmoniæ muſicæ ſuavitatem meliùs audiret 444
Muliercularum mos in honeſtæ æmulationis concertatione 202
Mulſi lethalis fructus 503
Multitudo nimia in bello exitioſa 89
Mundus qui? 341
Murtia Dea Venus, priſcis Myrtea à Myrto nuncupata 519
Muſonij philoſophi ſentẽtiæ 200. 420
Muſtela naturâ ſerpentis hoſtis 128 *rutâ ſe munit contra ſerpentem ante pugnam* 128
Mutianus capræ ſolertiam ſibi viſam prodit 452
Myrtili clypeus 119
Myſorum præda 457
Nabidis Lacedæmoniorum Tyranni regia 403
Narciſſus ſui ipſius amore in florem mutatur 114
Natura in rerum generatione, manu, non ſacco ſementem facit 347 *pleroſq; Epimetheos potius quàm Prometheos effingit* 520, *non uno momento rebus perfectionem tribuit* 347
Naturâ peregrinatione & motu gaudemus 154, *quales ſimus?* 156 *infirmiora prædæ validiorum* 454
Naturæ duplex vis 211
Navigatio cum ſtudijs collata 262
Navis ſignum hieroglyphicum vitæ humanæ conditio 276
Greg. Nazianzenus 82 *quos luſcis comparet?* 516
Nazianzeni locus 321
Nazianzeni ſententia 52
Nemeſis quæ ſecundum Ammonium? 341
Nero matrem Agrippinam & præceptorem interfecit 139, *propter parricidium & alia flagitia conſcientiæ furijs agitatur* 210, *impietatis con-*

tis conſcientiâ ſibi mortem conſcivit 252, Baccho ad crudelitatem inflammatus 387 L. Livij Salinatoris in Aſdrubale oppugnando ſocius 417
Neronis proverbium: artem quævis alit terra 34
Neroni divina reverentia cur non profuerit? 406
Nerones divinitùs cohibiti 428
Neſtorius Hæreticus 257
Nicander Colophonius rerum ruſticarum ſcriptor 247
Nicephorus Calliſtus 471
Nicetas Choniates 479
Nobilitas ſine virtute & doctrinâ nihil prodeſt 80
Noctis deſcriptio 389
Noctua Minervæ ſacra 122, inter aves ſani conſilij, prudentiæ ſymbolum 465
Nonius 237
Nulla dies ſine linea 152
Numantia ab Africano deleta 205
Numida irritatum & defatigatum militem Romanum ludificatur 371
Numinis ira res ſecundas comitatur 409
Obedientia felicitatis mater 50, tanquam cuſtos ſtudioſis neceſſaria 51, probos & eruditos facit 226
Obedientiæ jugum ſalutare adoleſcentibus 52, Obedientior imperio omnia ſubjacent 51
Obedientiâ ad imperium pervenitur 467
Occaſio diligenter obſervanda 117
Occaſionis Deæ qualitas 117
Ocioſus & ſtudioſus ex contrarijs effectis æſtimandi 155
Cn. Octavius primus conſul Romanus 16
Cn. Octavij honor ob domum in palatio extructam ibid.
Oculo uno privati caſu cernunt altero acutiùs 444
Odorum vis magna & multiplex 285
Oeconomiæ æmulatio noxia 453
Oedipus gryphis & ænigmatibus laceſſitus 141
Officiorum mutua commoda 475
Olea pacis ſignum 93
Olivæ ramus pacis inter Deum & nos fœdus 375
Omnia in pejus 392
Onoſander 54
Opifices qui apud Romanos ex caſtris pulſi? 337
Opinio profectus impedimentum 221
Oppianus de piſcibus 103. 455 pro verſibus de venatione, piſcatu & aucupio aureorum duas myriades accipit 148, parentes liberis ditatos felices putat 385
Oppiano dulciores liberi ſunt parentibus lumine oculorum 498
Oraculum Delphicum pædotribis obſervandum

obſervandum 450
Oraculi Delphici inſcriptio ibid.
Oratio ducum tempore prælij quid poſſit? 54, ad virtutem & gloriam hortatrix ibid.
Orationis menſura non eſt orator, ſed auditor 121, prolixitas ſapientibus moleſta ibid. proprietas & puritas quomodo comparetur? 129
Orbilij plagioſi puerorũ animis noxij 451
Oreſtes Clytemneſtram matrem interfecit 139
Orpheus ſomni & vini parciſſimus 122
Oſtorius Neroni inviſus 417
Otho Friſingenſis de rebus geſtis Friderici 536
Otium vitiorum magiſtra 20, voluptati junctum mortem accelerat 165
Otij vitia negotio diſcutienda 361
Otioſos lex Draconis capitali pœnâ mulctabat 151, Solon ignominiâ notabat 191
Ovidius 38.177.216.361
Ovidij loca 39.40.68.83.177.216. 361
Pabulum animorum quodnam jucundius? 154
Palæologo à Turcis clades illata 371
Pallas à quibus olim culta? 39
Palladis perpetua virginitas ibid. glauci oculi 30 μυθολογία ibid. armorum deſignatio metrica 42
Palma ſecundum naturales ſcriptores 353, homines ad præclara natos exprimit ibid. in gelu facilè uritur & perit 513
Panegyricarum ſolennitatum ſpectatores & cenſores 129
Pantheræ deſcriptio & gratitudo 184 ſimulacro voluptas depingitur 232
Papinianus Juris theſaurus 441
Papyrij prætextati hiſtoria 463
Paralyticus qui? 315
Parcarum violentia 324
Parentes de liberorum inſtitutione meritò ſoliciti 380.513. ſerunt arbores futuro ſeculo profuturas 384, liberorum votis obſequentes gratiſſimi 497, indulgentiæ liberorũ atroces pœnas pendent 498, liberis bono exemplo præluceant 498, parcipromi ſenes anguem in ſinu fovent 514, obſervant Ephemerin Cratetis 515, Sordidati ſuæ liberorum calamitatem imputent 515, primi ex Abelis ſanctitate voluptatem perceperunt 529, ex Caini verò impietate maximum hauſerunt dolorem ibid. de degeneribus liberis non planè deſperẽt, eosq; prorſus abijciant 529, hortulanos diligentes imitentur ibid.
Parentum neglecta inſtitutio liberos corrũpit 381, eorundẽ mores filijs imprimuntur 385, amor intra juſtos ter-

ſtos terminos conſiſtens præconio dignus 498, major liberalitas erga equorum curatores quàm liberorum inſtitutores 515
Parentibus liberorum commodum & ſalus curæ ſit 498
Parrhaſius Epheſius palmam picturæ Zeuxi defert 298
Parricidij pœna Malleolo matris interfectori primò Romæ inflicta 253. apud Macedones & Luſitanos lapidatio ibid.
Parſimonia in fundo ſera 409
Paterfamilias ſit hortulanus 384
Pavo ſignum ſuperbiæ 169
Paulus Æmilius tria in milite requirit curanda, corpus, arma & animum ad imperia paratum 51. 337
B. Paulus 123
B. Pauli de vigiliâ chriſtiana oratio 434
Paulus JCtus 404
Pauſaniæ reſponſum ad quæſtionem, cur antiquis decretis inſiſterent Spartani 465, & libido pernicioſa 388
Pegaſi origo & ortus unde? 39
Pelias interitum intentans Jaſoni militiâ Colchicâ ſpe fallitur 68
Percunctationes crebræ de rebus varijs unde? 154
Perdica Alexandro M. propter belli gloriam infenſus 416
Peregrinatione & motu naturâ gaudemus 154
Peregrinationes unde tàm gratæ ſint hominibus 154
Pericles à Simiâ oppugnatus 416
Periclis ſententia propter advolantẽ & aſſidentem noctuam populo approbata 39
Periculum inferens ſemper animoſior 369
Perſæ felices primò ex poſt facto infelices 392, à Macedonibus ſubjugati ibid. Medos à voluptatibus captos devicerunt 406
Perſius 391. 520
Perſuaſio eruditionis remora 16, induſtriam labefactat 234, in Alcibiade adoleſcente à Socrate reprehenſa 254
Phaëtontes 477
Phanocles poëta antiquiſſimus 484
Phidæ artificis opera laudabilia 442
Philautia Eccleſiæ & Reipub. pernicioſa 115, fons omnium malorum Platoni 116
Philemonis ſententia 249
Philelphi cum Timotheo græco certamen & inexorabilis ſuperbia 202. 203
Philippus Macedo & ejus filius eloquentes 68, tribus lætis acceptis nuncijs triſtem immitti petijt 286 propter evitandas libidines ſe ſuper libero occidit 388

Philippi in Græciâ 469
Philo Judæus 499
Philologus præceptorem M. Tullium hoſtibus prodit 252
Philonomi pietas erga parentes effætos 138
Philoſophiæ definitio ſecundum Ciceronem 36, *diviſio in Theoreticam & Practicam* 159, *laus & encomium* 168
Philoſophiæ Ariſtoteles laudem Eloquentiæ conjunxit 205
Philoſophi reſponſum de diſcipulo 157
Philoſophorum & politicorum Reip. partes principes 158
Philtri venerei effecta 20
Phitidiorum Spartæ præſides quale calcar adoleſcentibus ad temperantiam indiderint? 500
Phocion ſectator divitiarum 421
Phocylides 384.385
Phœbus 141
Phœnix 181
Phoſphori antelucani luſus 487
Phryxus theſauros è Græcia in Colchos avexit 68
Pietas tutiſſima virtus Severo 138
Pietatis violatores infames ibid. violatæ exempla 139
Joh. Pierius 170
Pierij ex Dione Chryſoſtomo fabula 198
Pilati verborum (Quid eſt veritas) *myſtica ſententia* 170
Pindari loca 63.378.419
Pindaro artes quid? 444
Piſani Romani 477
Piſces minutili eſcæ majorum 454
Piſidas 401.428
Piſiſtrati nobile dicterium ad filiæ ſuæ amatorem 535
Piſo 491
Pittaco leges literæ 383
Plato 8.52.54.74.116.157.181.195. 196.205.252.267.336.533.
Platonis dicta 119.127.169.171.188. 372.416.505.532.
Platonis loca 5.10.52.78.124.134. 264.268.391.443.
Platonis ſpecus plenum ſpectris opinionum 171
Platonica cœna 388
Platonici 157
Plautus 12.16.421.463.532
Plautianus 491
Plinius 101.128.131.137.143.251.255 353.357.434.450.452.487.
Plinij ſententiæ 17.97
Plinij loca 78.96.98.111.287.364. 456.471.
Plinius junior in panegyrico 488
Plutarchus Trajani præceptor ejusq́; beneficio Romæ conſul 244, *Cheronæus* 206.210
Plutarchi dicta 219.472
Plutarchi loca 6.39.50.363.364.455 532
Plutarcho calumniatores ſunt de proſapie

proſapie & poſteritate Medij 353
Poëtæ ex amoris afflatu repentè exiſtunt 532
Polæmon una Xenocratis oratione ex luxurioſo temperans factus 530
Polæmonis hortatio ad cœnaturos 388
Politices ſtudium difficile 70
Pollio 488
Polybius 135. 417. 472.
Polybius in rerum gerendarum adminiculis ſilentio defert primatum 463
Pompejus Syllæ in Repub. æmulus 298
Pompeio quid in prælio Theſſalico obfuerit? 89 Clodius invidit 416
Pomponius Mela 456
Pomponij Attici dictum 456
Jov. Pontanus 52
Potentia parit hoſtes & odia 318
Praxitelis artificis opera 442
Præcepta pueris neceſſaria 188
Præceptores in informandâ juventute horologij & naturæ rationem imitentur 347, pueris ſublimia proponentes quid conſectari videantur? 451
Præfocationis melleæ fructus 503
Prexaſpis filius ab ebrio Cambyſo ſagittâ transfoſſus 387
Princeps ſomnolentus vituperandus 127, bonus gnomen ſolarij imitetur 383, non ſit πρωσοπολήπτης & δωροφάγος ibid.
Principes literati illiteratis præponendi 74, Germaniæ pleriq; Hiſtorici & Bellatores 75
Probus Auguſtus 487
Prodici Chij dictum memorabile 163
Prodigus infelix 502
Promethei fabula ethicè explicata 208, pœna ob ſurreptum ignem ibid.
Propertius 263. 419
Protogenes 442
Providentiæ divinæ fatalis diſpoſitio ſubverti nequit 479
Prudentia in bello trahendo & legationibus ultrò citroque mittendis 367
Prudentiæ dignitas & ſplendor 36, uſus in verbis & factis conſiſtit 187
Prudens animi appetitiones virtutis & rationis freno domat 316, fortunæ & vitæ pericula contemnit ibid.
Prudentius Chriſtianus poëta 433
Puer tenellus ad proclivia in herba ipſe enecatur 53, cupiditatibus ſuis relictus facilè perit ibid. B. Johannis converſatione à convictu & habitatione latronum ad pietatem revocatus 530
Pueri ingenium quale Quintiliano laudatum? 194
Pueri ſerant, ut adulti metant 345, poſt pubertatem non exercendi gymnaſticâ

mnaſticâ 443
Puerorum eſt in conſeſſu ſeniorum & doctiorum tacere 96, eorundem animi vaſis anguſti orificii ſimiles 141, 142.347, 348
Pueris duo maximè neceſſaria laudis ſtudium & modeſtia 171, cur altiora non ſint proponenda? 451
Pueritia cur capiendis diſciplinis ſit aptiſſima? 516
Puerpera matrem captivam Romæ lacte nutrivit 243
Pugnandi genus duplex 371
Pulchrum bis aut ter Platoni *repetendum* 188
Pulchra ſudore & labore parantur 350
T. Pulſius *Centurio in caſtris Julii Cæſaris* 453
Pulli gallinacei naturale odium contra accipitrem 178
Pythagoras cur ex iis, quæ nigram caudam habent, guſtare vetuerit? 200, *ante omnia diſcipulos tacere docuit* 365
Pytho Rector Byzantius 437
Quintilianus puerorum animos vaſis anguſti orificii comparat 30. 31. 141.142.374.348.450.
Radices ſtudiorum amaræ 65
Ranarum natura 353
Ratio cur homini data ſit? 69
Ratio & conſilium ſine divinæ gratiæ lumine nihil valent 324
Rebellio maximorum malorum cauſa 51
Rebuspub. illata damna ex æmulatione naſcuntur 453
Recurſus aquarum & horarum irrevocabilis 64
Regum prudentum conſilia 40
Remiſſio ſtudiorum doctiſſimis etiam plurimum incommodat 190
Rerumpublicarum everſiones & exercituum ſtrages unde? 51 *converſiones fatales* 392
Res magnæ non tam viribus quàm conſilio reguntur 89.288
Rhetoricæ definitio Platonica 9.186
Rhetorica Platoni *flexanima* 9.10 *troporum & figurarum lumina ſuppeditat* 70
Rhinocerotis cum elephante pugna 77, *quo conſpecto Elephas fugiſſe deprehenſus* ibid.
Robur expers intelligentiæ, intelligentia potentiæ 74
Rodericus Santius Hiſpanus 491
Romæ ſine eloquentia & virtute militari nemo emerſit 187
Romani cur pietati templũ condiderint? 138, *parvâ manu ſæpe magnum exercitum confecére* 367, *hoſtes ſuperarunt conſilio & patientiâ* 368, *ab initio egregii, pòſt miſerrimi, voluptatibus potiùs quàm armis victi* 392, *ob liberorũ educationem & inſtitutionẽ laudandi*

dandi 441. Angeronæ Deæ ſilentii præſidis ore obligato atque obſignato cur templum in ara Volupiæ collocârint 464
Romanorum Reſpublica Orbis quondam imperium 40, Pontificum decretum virtutem antecedere, honorem ſubſequi ſtatuit 193, Duces à Sertorio cladibus affecti & occiſi 357, prudentia in bello trahendo & legationibus ultrò citroq́ mittendis ibid.
Romanis temporibus nemini niſi per virtutis portam ad templum Honoris patuit aditus 357, in Gymnaſiis cur adoleſcentes ad bellicos labores aſſuefacti ſint? 191
Romulus Orbis terrarum columen unde factus? 441
Romulo & fratri Remo præbentur lupina ubera 479
Romuli apud Romanos 469
Roſa in ſiccis locis adoratior quàm in humidis 101, omnis ætatis & ſexus hominibus convenit ibid.
Roſæ natura & vis 100, centifoliæ proventus circa Philippos 102
Rudolfus contra Henricum IV. Auguſtum à Gregorio VII. Pontifice Rex creatus 536
Sabini & Stigelii carmen poëticum 203
Sabellicus 68
Sabini 368
Saburram ſtruere 444
Sacrificij Chriſtiani genus beneficientia & liberalitas erga pauperes 229
Salluſtius 24.288
Salluſtio quid commune nobilitatis malum putetur? 467
Salomon Nathanis diſcipulus 74, divinitùs inſtitutum ſucceſſorem Jerobeam in vanum attentat 485
Salomonis delira ſenectus 392, proverbia 122.127.129.130.
Samuel propheta 51
Sanheribi Aſſyriorum Regis immenſæ copiæ ab angelo noctu cæſæ 357
Santaberini Magi Leonis Conſtantinopol: falſa criminatio 429
Sapientia Reipub. neceſſaria 74, cum potentiâ conjungenda ibid.
Sapientis conſuetudo cum quibus conferatur? 378
Sapores Seſoſtris currui junctus quid ex rotæ revolutione didicerit? 471
Sardanapalus ventris gulæ & crapulæ pugnâ occidit 78
Sarnus fluvius 52
Saul Davidem ſucceſſorem ſublatum cupit 479
Saulis Regis introitus pius, exitus impius 392
Scaliger 499
Scarabei roſarum odore exanimantur 285
Scævola apud Romanos egregiă laudem & honores conſecutus 205

Scævolæ M. Tullij filius traditus 220
Scævolam Cicero imitatus 298
Scedaſi filiarum fatum & vindicta 388
Scelus nullum impunitum 209
Scevino nocuit vanitas 364
Scientiam naturâ doctrinâ & exercitatione compleri 247
Scipio Naſica cur dictus corculum? 288
Scipionis Africani tumulo inſcripti verſus 296.472
à Scipione Africano Carthago & Numantia deleta 205
Scipiones apud Romanos 187.194. 469
Sciuri hieroglyphica 343
Joh. Scotus Pariſienſis Academiæ inſtitutor puerorum ſtylis compunctus 252
Scribendi Cacoëthes noſtro tempore nocentiſſimum & frequentiſſimum 115
Scriptura ſacra ſit actionum & conſiliorum humanorum regula 356
Sectatores præcepti Pythagorei 417
Sedulitas viciorum Medicina & peſtis 361
Sejanus 491
Sejani Romani 477
Σελήνης Etymologia 401
Seminis naſcentis cum puerorum progreſſu comparatio 15
Semper fieri Platoni eſt nunquã 134
Senatorum officia diſtincta epico carmine deſcripta 42
Senatus Norici cum Cyro collatio 415
Seneca 16.25.56.139.206.214.252.263.348.403.407.418.448.456.
Seneca in epiſtolis 209 (472.475.476
Senecæ monitum Neroni datũ: Succeſſorem nemo unquam occidit 485
à Seneca vagantes ſine propoſito objurgantur 444
Sentinare 388
Serpens ſalivam hominis jejuni fugit, & illâ moritur 87, ſignum hieroglyphicum anni 134
Serranus 17
Serrani ibid.
Sertorius à Romanis armis infeſtatus 357, ſingulos pilos equi carptim evellit 368
Seſoſtris Rex Ægypti à quatuor victis regibus vectus 471, narratio hiſtorica ibid.
Severi puerilis ducatus 488
Sextus Pomp. ex fratre nepos Catoni in ludrico puerili ceſſit 119
Sexto Empyrico corpus eſt character animi 529
Sibaris 416
Sidonius 492.493
Silentium rerum adminiſtrandarũ optimum vinculum 463, natura ſuadet 365
Silentij tutum præmium 364
Simius averſatur teſtudinem 178

Simonides 493
Simonidis dictum 364
Simplicij gnome 180
Sinani Baſſæ minis quomodo reſponſum? 369
Sinæ populi 206
Siracides 304
Sirenes 272
Sirenum ingenium & natura 300, *figmento turpium facultatum vis & natura repræſentatur* 301
Sirenuſæ 272
Siſara à fœmina interemptus 435
Socordiâ vires, ingenium & tempus defluunt 521
Socrates naturâ ſtupidus, labore & aſſiduitate proficit 144. *Strepſiadem ad philoſophiæ ſtudium adhortatur* 123, *aquæ turbatæ uſum animo commoto confert* 214, *intempeſtivam ſapientiæ perſuaſionem in adoleſcente Alcibiade reprehẽdit* 254, *docet voluptates inſtar Sirenũ fugiendas* 351, *quæ tria in pueris requirat?* 464
Socratis reſponſum Platoni condiſcipulis infenſo datum 416
Socratis locus 123
Socrati carbo candẽs faciliùs linguâ quàm ſermo arcanus continetur 464, *à Socrate in Ariſtotelem luxit philoſophia* 404
Sol æternæ Dei ſapientiæ indicium 108, *eſt ſenſibus, quod Deus intelligentibus* 321, *lunæ radios, & hæc terræ communicat* 401, *ſignum hieroglyphicum Dei* 428, *Jovis oraculum ibid. quid Piſidæ?* 428
Solis orientis & occidentis diverſi effectus 324
Solarium horarum ſpacium legibus accommodatur 382
Solon otioſos ignominiâ notabat 108, *cur nullum ſupplicium parricidis ſtatuerit?* 252, *juſtitiæ rigori & legum præſcripto ſimilis* 534
Sophocles 463
Σωφροσύνη *unde dicta?* 88
Spartianus 488
Speculum oblatas figuras recipit & repræſentat 380
Spiegelius 75
Spintharus de Epaminunda 365
Statio arbores ſerendæ altero ſeculo profuturæ 17
Stigelius poëta 203
Stoici 401
Stoicorum opinio de affectibus vitioſis è naturâ penitùs tollendis 266
Stratagema militare in exercitus cõſcribendi defectu uſurpandum 368
Strepſiades à Socrate ad Philoſophiæ ſtudium admonetur 123
Studia ſine præmijs intereunt 22, *in utraq; fortuna ſunt inſtar fortiſſimi clypei* 119, *fortunam opes & honores conſequuntur* 148.149
Studiorum telam cæptam pertexturis opus

ris opus eſt conſtantiâ 144, initiis felle & abſynthio ingratior ineſt amaricies 308
Studijs certus finis proponendus 444
è Studijs Fortuna & Opes 148
Studioſo nihil fructuoſius quàm multa ſcire 220
Studioſorum hoſtes Draconibus ſeveriores, & Leonibus fortiores 350
Sublingiones alienarum curarum λειχόβιβλοι 446
Succinum ubi naſcatur? 394
Succini Etymologia 394
Sus amaracum non fert 255
Suis cum roſis & amaraco antipathia & conſideratio duplex 255
Sues nulli in Arabia ob odores 255
Suleimanni ad filium Bajazetẽ contra fratrem Selimum arma induentem objurgatio 485
Sulpitius Craſſum in Republ. Romana æmulatus 298
Sultani ſucceſſores Mahometis 406
Summæ rerum procuratores unde? ibid.
Superbia fugienda ob mortis certitudinem 83
Sycomori deſcriptio 248
Sylla pediculari morbo perijt 257
L. Syllæ ira ſanguinaria 213, conſilia & facinora nefaria adverſus patriam 251
Syllam Pompejus imitatur 298
à Sylla Cato dux certaminis equeſtris pucrorum ſeligitur 119
Symmacho in ſola conſcientia fructus & virtutis ratio 351
Syneſii dictum 424
Syneſio civium benevolentia erga Principem vel Magiſtratum firmum præſidium 437
Tacitus 21.135.340.364.368.372.406.417.454.
Taciti elogium de Tiberio Cæſare 393
Taciturnitas diſcipulis à Pythagorâ injuncta 365
Tamerlanes turbæ imbelli pacem petenti equitatum immittit 213
Tantali cruciatus infernales 15
Tarentum 406
Tarquinius priſcus filiũ XIV. annorũ aureâ bullâ & purpurâ prætextâ donat 287
Tarquinio ſuperbo quæſita terrore reverentia nihil profuit 406
Telli Athenienſis ſimiles qui? 477
Tempe montes Theſſaliæ 258
Tempus aquæ conferendum 409
Terentius 6.34.180.198.271.272
Tertullianus 51.365
Teſtudo alata areſcente cute mergi nequit 406
Theano mulier pythagorea 498
Thebani 324
Themiſtius ab eloquentiæ flumine εὐφραδὴς cognominatus 498
Themiſtocles rerum geſtarum gloriâ celebris 196, adoleſcens de ſe ipſo 197, ill u

197, illuſtriorum virorum gloriâ accenſus ætatem in virtute conſumit 298, arduum ſibi virtutis iter conficiendum proponit 419, voluptatibus inhiat 421, exulans ad Xerxem confugit 431
Themiſtoclem Miltiadis trophæum non ſinit dormire 298, 404. Alcmæon odio habet 416
Theocritus 216
Theodoretus 448
Theodori Medici Mauricium Imperatorem Chagano placantis oratio 471
Theodoſii ſecundi pietas 75
Theognis 25.366.467
Theologia omnium facultatum domina 109
Theologiæ reſpectu artes humanæ feces dicuntur 19, tractatio ſine Philoſophiâ cui rei aſſimiletur? 446
Theon 446
Theopompi Regis Lacedæmonum dictum memorabile 50
Theophraſtus 91. 101. 102. 196. 205. 251
Theoxena cum liberis mortem pudicitiæ præfert 388
Therſitæ ſimilis hominum invidiam declinat 416
Theſeus 298
Thraſybuli in Græcia 469
Thuanus 491
Thucydidis loca 51.455.465
Thuris cum cultu divino collatio 230
Thurii 406
Tiberius Germanici belli gloriâ angebatur 417, congeriem armorum cum titulo ſuperbo conſtruit ibid. fato ſucceſſorem committit 470, Galbam ſucceſſorem contra fatum è medio tollere non valet 485
Tigris quantopere amet fœtum 115, qualis ſit beſtia? 328
Tigridi naſutuli ſimiles 115
à Timotheo laudatur Platonis ſobria & frugalis cœna 388
Tiridates Parthorum Rex quid petierit à Romanis? 372
Titi Veſpaſiani erga duos patricios affectati Imperii convictos clemẽtia 485
Tomyris Cyri caput utri ſanguine repleto immittit 492
Trajanus Plutarchum Præceptorem conſulem facit Romæ 244, quibus verbis præfecto prætorio gladium tradiderit? 383
Trebellius 488
Triremis Agrigenti domus unde? 388
Turca quomodo facilè & citò ſuperandus? 369
Turcæ Crocodili imitatores 371
Turcarum gloriatio de veſtigiis equi ſui Imperatoris 456
Turcici regni ſucceſſus unde? 52
Tyrannorum improbitas cum igni ſtuppâ verberato collata 332
Valens Imperator fato quantumvis repugnans Theodoſium habet ſucceſſorem 479
Valerius Flaccus de expeditione Iaſonis in Colchos 68.419
Valerius Maximus 417
Valerii judicium de animi opibus 33
Vanitas oppoſita veritati 169
L. Varenus centurio in caſtris Iulii Cæſaris 453
Varro à docendo removet formidinem & perturbationem animi 25
Varronis & Catonis de agricultura libri

bri 67, dictum de doctis viris 384
Ubertatis apud Romanos cauſa 17
Vellejus 404
Vellejus Paterculus 484
Venulejus ICtus 26
Vena argenti ſub Othone Magno reperta 21
Ventidius propter invidiã Antonii Parthos, cum poſſet, perſequi noluit 417
Verecundiæ deſcriptio 113
Veri inveſtigatio homini propria 154
Veritas Evangelica ſolis ſplendori conferenda 448, quid Platoni? 169
Veritatis & vanitatis deſcriptio 183
Veritatis radius contra mendacia invictus 92, & doctrinæ communicatione nihil difficilius 92
Veſpaſiani ſymbolum: feſtina lentè 25
Veteres duplicem Venerem finxerunt 389
Via in Republ. emergendi 377
Victoria nulla expers laboris 77, conſilio & aſtu parta præſtat cruentâ victoriâ 89, ſui ipſius difficilima 351
Victorum in veterum certaminibus coronatio 122
Vigiliis, laboribus & exercitationibus artes liberales comparari & conſervari 122
Vinitoris ſignum hieroglyphicum fidelis & diligens præceptor 279
Vino inflammati ad crudelitatem quàm plurimi Impp. 387
Vinolẽtiæ infelices & inſani effectus 387
Vipera hoſtis luſciniæ 179
Viperarum partus accommodatus ad libidinem 112
Vir bonus pilæ reſultanti ſimilis 354
Vir doctus & bonus fortunæ contemptor 314
Vires ſine conſilio fruſtraneæ 288
Virium robur parit fiduciam 89
Virgilius 6. 9. 67. 216
Virgilii locus 396
Virginiæ hiſtoria, remiſſivè 388
Virtus non contingit ocioſis 13, conſiſtit inter duo extrema 96, excellens ſine literis parari nequit 73, doctrinæ conjuncta non interit 84, nobilitat 81, capit in afflictione incrementum 102, duplex: dianoëtica & Ethica 159, per ardua progreditur 207, ſine affectuum ſtimulis languida 266, in rebus ad voluntatem noſtram fluentibus quid efficiat? 318, quos juvet? 371, liberorum parentibus jucundiſſima 499
Virtutis via ſine modo inſipiens ſapientia 25. diſtinctio ſecundum varia objecta 319, encomium, & cùm oratione collatio 327, hujus & eruditionis poſſeſſio quæ & qualis? 351, ſtudium in ſenecta ſerum 409. 304
Virtuti quomodo paretur aditus? 60.
Virtutum rectus uſus prudentiæ conſiliiq; ratione continetur 288, harmonia concentui muſicali reſpondet 315
Viſus & auditus inter ſenſus præcipui 219, & uter horum præſtantior? ibid.
Vita humana quid? 170. vigilia ſecundum Plinium 79, Platoni peregrinatio 119 ſine libris imperfecta 157, ferro comparata 165, carceri unius diei ſimilis 318, fucus, inſcitia, dolor & mœror ibid. cum punici mali granis confertur 318, munitur contra incurſiones ſubitas beneficiorum commercio 474
Vitæ voluptuariæ detrimenta 87

Vitel-

Vitellius ter conſul 388
Vitellio cur par Deorum potentiæ faſtigium non profuerit? 406
Vitium ventris hominis ætatem minuit 200, *guſtu ſolo dulce præbet, amarum verò uſq; ad ſatietatem* ibid.
Vitia pro virtutibus ſeculi noſtri habentur 329, *hoſtes exitiales generis humani* 360
Vitiorum inſidioſa dulcedo execranda 317, *eorum morbo affectus, qui dicatur?* 315
Vitioſi citius diſciplinâ perduntur, quàm emendantur 313
Viventium gravior quàm mortuorum autoritas 315
Ulpianus 7.263.404
Ulpianei cenſitores 7
Ulyſſes quomodo Sirenum cãtilenas effugerit? 274, *earum inſulas prænavigando ſe cum ſociis ſervavit* 300, *quo aſtu Achillen inter virgines gynæcei regii latitantem aggreſſus ſit? habitu mercatorio indutus* 310
Ulyſſis contentio de Achillis armis 53
Ulyſſe opus fuit Achilli 312
Volcatius 488
Voluntas & facultas rerum agendarum unde petenda? 72, *ſine re bonis probatur* 245
Voluptas cœleſtis unde? 517
Voluptas pernicioſa viperæ confertur 180, *cur hominem parùm ornet?* 318, *maxima in prætermittendis voluptatibus* 504, *ſimilis ſcarabeis ingreſſis locũ quendam in Olyntho Thraciæ* 504
Voluptatis & doloris mutuus nexus libidinis turpitudinem deſignat 273, *ex virtute & ſcientia promanantis incommoda* 274, *incommoda* 327, *peſſima effecta* 406
Voluptates vepribus & urticis conferendæ 27, *inſtar Sirenum fugiendæ* 180, *quæ expetendæ?* 231, *ex guſtu & tactu importuniſſimæ* 232, *veneficæ & furiæ ſimiles* 326, *latronibus aſſimilãdæ* 501
Voluptatum fugiendarum quæ ratio ineunda? 301, *domitor præſtat belli victori* 123
Voluptuarius corpori incommodat 232
Vermis arborum floribus ſimilis ibid.
Voluptuarii mentem obtundunt 394
Voluptuariorum incommoda 394
Vopiſcus 487.488
Umbra Solis comes 416
Unguentorum odor vulturibus pernicioſus 285
Urbes & oppida Soloni quid? 318
Vulcanus 33
Xenocrates Orator celebris naturæ ſtupiditatem laboris aſſiduitate correxit 249
Xenocratem dixiſſe pœnituit, tacuiſſe nunquam 364
Xenophon 493, *gloriæ ſuavitate ad ſapientiæ ſtudium incitatus* 196
Xenophontis locus 487
Xerxes Darii filius victus 392
à Xerxe Ægyptii & Babylonii immunitati 406
Zaleucus 51.196.
Zenonis in loquacem adoleſcentem dicterium 365
Zeuxis pictor Parrhaſio palmam detulit 298, *uſu artifex redditus* 442
Zonaras 429
Zoroaſtri dictum memorabile 157

ξὺν θεῷ.

Errata typographica, quæ in Indicem rerum & vocabulorum irrepſerunt.

Literâ A. ab Athenienſibus Leæna &c. l. H. pro Piſaſtriti, legendum Piſiſtrati, pro Piſiſtrades, Piſiſtratides. l. O. pro obedientior, obedientiæ, l. R. pro adoratior, odoratior, l. T. pro augebatur, angebatur.

Catalogus Magnificorum & Clariſſimorum Virorum, ſub quorum Rectoratu præcedentes panegyres celebratæ, orationesq; recitatæ ſunt.

A

Andreas Dinnerus, Wirzburgenſis Francus. p. 449.

C

Caſpar Hofmānus Gothanus Thyrigeta, Medicinæ Doctor p. 470 & 509.

Conradus Rittershuſius, Brunſvvicenſis. J. V. D. p. 362 & 412.

E

Edo Hildericus Ieverenſis Theologiæ Doctor, p. 72. 121. 176.

Erneſtus Sonerus Noriberg. Philoſophiæ & Medicinæ Doctor. p. 427.

G

Georgius Glacianus, Vilſeccenſis, Palatinus, Oratoriæ facultatis Profeſſor p. 335 & 349.

Georgius Queccius, Noriberg. M. Græcæ linguæ & Ethices Profeſſor p. 440 & 524.

Georgius Sigelius, Noriberg. M. Paſtor Eccleſiæ Altorphianæ. p. 236.

I

Johannes Buſenreut, Auguſtanus. J. V. D. p. 86. & 133.

Johannes Prætorius, Joachimicus, M. Mathematicus, p. 111. 223. 233 & 386.

Johannes Thomas Freigius, Friburgenſis Briſgovius J. V. D. p. 4. 18. 28. 46. 60.

M

Matthias Bergius Brunſvvicenſis, M. Ethicus. p. 162.

Matthias Hübnerus Grypſvvaldenſis, Pomeranus. J. V. D. p. 400.

Matthias Indenius *Iuliacenſis J. V. D. cujus vices Edo Hildericus Theologiæ Doctor geſſit. p. 192.*

Michael Piccartus Altdorffenſis, M. Logices & Metaphyſices Profeſſor p. 480.

N

Nicolaus Taurellus Mombelgard. Philoſophiæ

loſophiæ & Medicinæ Doctor. p. 95. 207. 223 & 377.

P

Petrus Weſenbeccius Antverpianus J.U.D. p. 254.

Philippus Scherbius Helvetius Philoſophiæ & Medicinæ Doctor. p. 151. 269.

S

Scipio Gentilis Aſculanus Italus I.U.D. p. 294. 309 459. 494.

Jndex eorum, quorum indoles enituit in recitandis orationibus panegyricis, hoc opere contentis.

A

Abrahamus à Burgsdorff, Eques Marchicus 489
Abrahamus Giolucko wski, Polonus 502
Adamus Hruska Major, Bohemus 352
Albertus Behaim, patricius Noriberg. 370
Albertus Kevvitz, Bambergenſis 35
Albertus Pômer, patricius Noriberg. 475
Alexander à Schaumburg 32
Andreas Oertel, Noriberg. 522
Andreas Paulus Grôſſer, Norib. 445
Andreas Queccius, Altdorffinus 331
Andreas Schurger, Noriberg. 524
Antonius à Sigershofen 100
Antonius Hübnerus Wirzburg. 22

B

Balthaſarus Derrer. patric. Noriberg. 26. 61
Balthaſarus Piſtorius, Neagoraus, Palatinus 260
Benedictus Ammon, Norib. 328. 339
Bernhardus Machan, Bohemus 438
Burccardus ab Herſperg 48

C

Carolus Chriſtophorus Sigiſmundus Pelckhover, Palatinus 463
Carolus Grundherr, patric. Norib. 384
Carolus Holtzſchuch Bamberg. 424
Carolus Scheurl, Norib. 95
Caſparus Melchior Belwitz à Neſtwitz, Bohemus 297
Chriſtophorus Albertus à Seckendorff, Eques Franc. 520
Chriſtophorus Camerarius, patric. Noriberg. 185.
Chriſtophorus Derrer, patricius Noriberg. 468.
Chriſtophorus Erneſtus Collembeck, Auſtriacus 512
Chriſtophorus Fürer, patric. Noriberg. 189. 242.
Chriſtophorus Herdeſianus, Norib. 131.
Chriſtophorus Piccartus, Altdorffinus 492
Chriſtophorus Przeclauski, Polonus 379
Chriſtophorus Rötinger, Nördlinganus 462
Chriſtophorus Schlauderspach, Noriberg. 215. 236
Chriſtophorus Uffinger Noriberg. 412
Conradus Müller, Altdorffenſis 23
Conradus Müller, Herbipolenſis 204

D

Daniel à Coraleck, Bohemus 128
Daniel Kretſchmair, Bohemus 254
Daniel Nöttelius, Noriberg. 250

E

Elias Bohemus Noriberg. 140 (349
Eraſtus Artopæus, Bucholtenſis Franc.

Erneſtus à Münſter, Eques Franc. 118

F

Ferdinandus Lipſtenſis, Baro de Colovvrad, Bohemus 464

Franciſcus Hieronymus Schürſtab, patricius Norib. 13

Fridericus Erneſtus à Feilitſch, Eques Miſnicus 526

Fridericus Schilling, Wratislavienſis (304

G

Gabriel Nützel, patricius Norib. 397

Georgius Carlick de Nezetitz, Bohemus 233

Georgius Chriſtophorus Gellerus, Noriberg. 478

Georgius Eraſmus à Tſchernembl, Baro Auſtriacus 76

Georgius Fuchs à Schweinhaupten 287

Georgius Gebhartus Noriberg. 459

Georgius Lindener, Noriberg. 114

Georgius Paulus Nüzelius, patricius Noriberg. 153

Georgius Queccius Norib. 67.60

Georgius Rottengatter Norib. 326.335

Georgius Rittershuſius, Altorfinus 395

Georgius Sigefridus Coler, patricius Noriberg. 421.440

Georgius Volcamer, patric. Norib. 15

Georgius Zolnerus, Bambergenſis 63.

H

Hector Kornfail in Würmbla, Auſtriacus 228

Henricus Baro à Tſchernembl 93

Henricus Baro à Wildenfels 231

Hermannus à Werſabe, Eques Cattus 41

Hieronymus Baumgartner, patricius Noriberg. 1

Hieronymus Brunner, Pragenſis 366

Hieronymus Holtzſchuher, patricius Noriberg. 183

Hieronymus Löffelholtz, patricius Noriberg. 497

Hieronymus Marquardus Freher, Noriberg. 506

Hieronymus Schaller Wittenberg. 181

Hieronymus Scheurl, Norib. 533

Hieronymus Schürſtab, patric. Norib. 13

I

Jacobus Geuder, patric. Norib. 160.166

Jacob. Pfintzing patric. Norib. 374.427

Jacobus Pömer, patricius Norib. 25

Jacobus Schöner, Norib. 494

Joachimus ab Egloffſtein, Eques Boroſſus 430

Joachimus à Dölaw 162

Joachimus à Wernſtet 90

Joachimus Strasburgerus, Lipſenſis 278

Jodocus Chriſtophorus Creß, patricius Noriberg. 466

Iodocus Henricus Rockenbach, Fr. 320

Iohannes Adamus Stibar à Buttenheim, Eques Franc. 449

Iohannes Albertus Peldrzimowski Bohemus 442

Iohãnes Albinus Schlick Comes in Baſſano & Weiſenkirchen. 201.211.223

Iohannes Andreas Geuder, patricius Noriberg. 86

Iohannes Bartholomæus Buſenreut, Noriberg. 414

Iohannes Bohemus 18

Iohannes Chriſtophorus ab Eyb, Eques Franc. 457

Iohannes Chriſtophorus à Tauffkirchen (121

Iohannes Chriſtophorus à Tſchernembl, Baro Auſtriacus 66

Iohannes Chriſtophorus Buſenreut Altorphinus 267

Iohan-

Iohannes Chriſtophorus Gugel, Noriberg. 436
Iohannes Chriſtophorus Oelhafen, Noriberg. 142
Iohannes Chriſtophorus Stibar à Buttenheim, Eq. Fr. 359
Iohannes Craſſel, Villacenſis, Carinthius 486
Iohannes Czaplick, Polonus 362
Iohannes Erneſtus Haller, patricius Noriberg. 172
Iohannes Fierlejus, Baro de Dambrowiza 37
Iohannes Fuchs, Altorphinus 536
Iohannes Georgius à Muſelóe, Eques Franc. 355
Iohannes Georgius Ayrmann, No. 518.
Iohannes Georgius Rieter, patricius Noriberg. 531
Iohannes Geuder, patric. Norib. 86
Iohannes Gotfridus ab Hutten, Eques Franc. 515
Iohannes Henricus à Steinbach, Bohemus 37
Iohannes Iacobus Erythræus, Valentini filius, Argentinenſis 12
Iohannes Iacobus Pömer, patric. Norib. 116. 124.
Iohannes Iacobus Schopperus, Ambergenſis 447
Iohannes Iacobus Wolff, Spirenſis 377
Iohannes im Hof, patric. Noriberg. 481
Iohannes Ioachimus Guandſchneider Noriberg. 156
Iohannes Kaufmannus, Norib. 111
Iohannes Mauricius, Altorphinus 505
Iohannes Onuphrius Hinderhofer, Noriberg. 470.
Iohannes Paulus Coler, patric. Norib. 342
Iohannes Sebaſtianus Stibar à Buttenheim, Eques Fr. 309
Iohannes Schmid, Noriberg. 333
Iohannes Sigiſmundus Fürer, patricius Norib. 300.
Iohannis Thomæ Freigij IC. oratio præliminaris 4
Iohannes Thomas Freigius junior 71
Iohannes Vaſtert, Noriberg. 219
Iohannes Vitus Stibar à Buttenheim, Eques Fr. 313
Iohannes Welſer, patric. Norib. 137
Iohannes Wolfgang ab Elrichshauſen, Eques Fr. 169. 192
Iohannes Staudner, Sultzbacenſis 50
Iſaacus Luſsius, Dodracenus, Hollandus 176
Iuſtus Kreß, patric. Norib. 56

L

Lazarus Haller, patric. Norib. 103
Leonhardus Dürnhöfer, patr. Nor. 158
Leonhardus Grundherr, patricius Noriberg. 500
Liberius Hofmannus, Thuringus 53
Lucas Fridericus Behaim, patricius Noriberg. 386

M

Marcus Chriſtophorus Gugel, Noriberg. 146
Marquardus Freherus, Auguſtanus 16
Maximilianus im Hof, patricius Noriberg. 405
Mauricius Buchner, Spirenſis 454
Melchior Schlauderspach, Norib. 28
Michael Piccartus Altorphinus 133
Michael Schmid, Norib. 269

N

Nicolaus Fridericus Taurellus, 247
Nicolaus Hieronymus Paumgartner, Noriberg. 281. 294
Nicolaus Sigiſmundus Oertel, Altorphinus 302

Nico-

Nicolaus Vogt Wratiſlavienſis, Sileſius 271. 283.

P

Paulus Coler, patric. Norib. 342
Paulus Erneſtus, Norib. 107
Paulus Fetzer, Noriberg. 207
Paulus im Hof, patric. Norib. 495. 528
Paulus Pfintzing, patric. Noribergenſis 403. 415
Paulus Sidelmann, Norib. 175. 198
Philippus Camerarius, patric. Nor. 151
Philippus Comes ab Oetingen. 88
Philippus Iacobus Tucher, patric. Noriberg. 407. 452
Philippus Rieter, patric. Norib. 19. 72
Philippus Ulricus, Norib. 67
Plato Matthias Schiller 46

R

Reimundus im Hof, patric. Norib. 418

S

Sebaſtianus Bohemus, Norib. 18
Sigiſmundus à Münſter, Eq. Franc. 55
Sigiſmundus Oertelius, Norib. 265
Sigiſmundus Kotzell à Reiſental, Bohemus 292
Stephanus Geyger, Norib. 289

T

Theodoricus Iuſtus Aurochs, Thuringus 483
Tobias Fürleger, Norib. 509
Tobias Haller, patric. Norib. 25
Tobias Oelhafen, Norib. 510
Tobias Tucher, patric. Norib. 423

V

Vitus Hector à Streitberg, Eques Franc. 275
Vitus Ulricus à Liechtenſtein Eques Franc. 381
Vitus Ulricus Rotenhan, Eques Franc. 390. 409
Ulricus Winckler, Lincenſis, Auſtriacus 323

W

Widebertus Comes in Oetingen 30
VVilhelmus Theodoricus Marſchalck ab Ebnet, Eques Franc. 80
VVolfgang. Albertus Pömer, patricius Norib. 473. 480.
VVolfgangus Chriſtophorus Stibar à Buttenheim, Eques Franc. 346
VVolfgangus Iacobus Pömer, patricius Noriberg. 400. (393
VVolfgangus Matſeder, Auſtriacus

FINIS.

NORIBERGÆ,
Typis Abrahami Wagenmanni.

II. 6.
[illegible]at.
410.

8828